3 1761 08819617 5

St St Blichers
SAMLEDE NOVELLER
OG
SKITSER

V-VI BIND

St: St: Blicher

SAMLEDE NOVELLER OG SKITSER

St: St: Blicher

SAMLEDE NOVELLER OG SKITSER

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/samledenovellero05blic

B64835

St. St. Blicher

SAMLEDE NOVELLER OG SKITSER

HIMMELBJERGET

OG ANDRE NOVELLER OG SKITSER

393360
25 TA

V BIND

MADSEN LINDS FORLAG

ANDEN PAA NY REVIDEREDE UDGAVE
KØBENHAVN 1912

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & CO. (M. A. HANNOVER)

Himmelbjerget.

Danmarks højeste Bjerg havde jeg ofte set, men hidtil endnu ikke besteget. Nogle Gange førte min Vej mig i dets Nærhed; men mine Rejsers Med tillod intet Sidespring, og jeg maatte lade mig nøje med i en halv Mils Afstand at betragte det danske Schwarzwald og i Forbifarten at kaste et hurtigt Blik ned gennem Dalene til den yndige Sø, der bugter sig mellem græs- og løvklædte Øer og dybt indskaarne Landtunger. Omsider fik jeg mig løsrevet fra alle Hindringer og besluttede at gøre Himmelbjerget til det eneste Maal for en to Dages Lystrejse. Min Fætter Ludvig, som nylig var kommen fra Hovedstaden herover, ledsagede mig.

Formiddagen var klar og varm og lovede os en smuk Aften; men hen paa Eftermiddagen dannede sig lidt efter lidt i Sydvest en Række af hvidlige Skyer med ildfarvede Kanter.

Fætter ænsede dem ikke; men jeg, som kyndigere Vejrspaamand, kendte disse Tordenens Værksteder og bebudede ham, »at Aften ej vilde blive Morgen lig«.

Vi red just i den Retning, at vi havde dem lige imod os, og kunde derfor stadigen bemærke, hvor-

ledes de stedse hævede sig højere og højere, mørknedes ved Roden og taarnede sig som Snefjelde op over Himmelbjerget. Vor Fantasi viste os dem som Schweizeralper, og vi søgte at indbilde os selv, at vi befandt os i hint stolte Klippeland: vi saa Schreckhorn og Wetterhorn og den aldrig berørte Jomfru, i Skyernes Dale erkendte vi Isbræerne, og naar en fremstaaende Knop bøjede sig, sank og sammensmeltede med den øvrige Bjergkæde, var det en Lavine, som begrov Huse og Byer i evig Sne.

Endnu videre udmalede vi med barnlig Lyst denne majestætiske Alpescene og forlystede os saa længe med dette Selvbedrag, til det løsbrydende Uvejr vækkede os af vore Drømmerier. Tordenen buldrede hørligere, heftigere, saa vor Indbildningskraft forgæves anstrengte sig for i denne Dundren at høre Sneskred og Bjergfosses Larmen. Allerede strakte den øverste udtyndede Skyrand sig ud over vore Hoveder, og Skovstrækningen foran os indhylledes som i en Taage af den nedstyrtende Regn. For silde red vi stærkt til for at naa den nærmeste By; gennemblødte kom vi til Alling og søgte Ly i en aaben Port.

Gaardens Ejer, en aldrende Bonde, der var for os ganske vildfremmed, tog imod os med gammeldansk Gæstfrihed, lod vore Heste føre i Stalden og indbød os selv i sin lune Stue. Straks saa snart han saa vor vaade Tilstand, tilbød han os sine to Sønners Klæder at drage paa, medens vore egne tørredes for den blussende Arne. Begærligen tog vi mod dette gode Tilbud, og i hans Overstue — saa kaldtes Bedstestuen — gjorde vi snart dette forfriskende Skifte under Spøg og Latter over vor uventede Travestering. Som Bønderkarle i Søndagsstads traadte vi atter ind til Familien.

Værten gottede sig hjertelig over den skete Forandring og roste vor G e m e n h e d (Ligefremhed); hans tvende Døtre smilede, alt som de skottede til os:

»Valkyrierne rødmed,
de vendte sig og lo.«

Kaffekedlen stod allerede paa Skiven, omgiven af kinesiske Kopper. Den oplivende Drik, rigelig forsynet med brunt Sukker og uforfalsket Fløde, skænket og ombuden af den ene vakre Datter, bragte atter vort afkølede Blod i det raskeste Omløb, og da først spurgte Faderen om sine Gæsters Navne, Vilkaar og Hjemstavn.

Imidlertid var Tordenbygen dreven over. Solen smilede igen fra det skyfrie Vesten. Fjernt i Østen suste og buldrede det; men her var det mildt og stille: Stormens Aander havde sammenfoldet deres vaade Vinger, og Regndiamanterne tindrede paa Løv og Straa. Aftenen turde endnu vorde Morgenen lig.

»Op paa Bjerget!« raabte vi til hverandre.

»Men Deres Klæder?« faldt Bonden ind.

Vi gik frem i Yderstuen, hvor den anden Datter var beskæftiget med at tørre dem; men ak! endnu dampede de, og før om en god Time kunde hun ikke love os dem i brugelig Stand; dog, da vilde det maaske være for silde at nyde Udsigten fra »K o l l e n«, saasom Opstigningen herfra vilde medtage næsten lige saa lang en Tid.

Hvad var her at gøre?

Den flinke Bondemand hjalp os ud af Forlegenheden. »Dersom De ikke undser Dem ved Drengenes Klæder,« sagde han, »kan De jo beholde dem paa.«

»Det er et godt Tilbud!« svarede vi begge, takkede ham med et hjerteligt Haandslag og udbad os en Vejviser.

»Den skal jeg selv være!« sagde han og fremtog af Krogen en Enebærstok til os hver.

Vi tiltraadte øjeblikkelig vor Vandring, og det endnu muntrere stemte ved vor Maskerade, især Fætter, der virkelig tyktes godt om sig selv i den blaa

Kofte, der var vel bespækket med store Sølvknapper, de lange Rytterstøvler paa Benene og den højpuldede Hat paa Hovedet.

»Jeg vil ret ønske,« sagde han, »at vi maatte træffe paa andre rejsende deroppe! det kunde give kostelige Lojer.«

Føreren lo og indvendte, at han vel næppe kunde tale »Bøndermaal«.

»J o d e k a h a n t r o w,« svarede Fætter, og nu vedblev han at tale Jydsk, til den gode Peder Andersens inderlige Moro. Denne fandt alligevel en væsentlig Mangel ved den fuldkomne Bonde: de fine og hvide Hænder vilde røbe ham.

»A k a p u t e m i e L o m m,« raabte Fætter, der i sit overgivne Lune vidste Raad for alting.

Imidlertid naaede vi Aaen — Gudenaa — der her allerede er temmelig bred og har et næsten umærkeligt Løb, da den egentlig kun er et Stræde, som forbinder tvende Søer. I et Knubskib satte vi over og var nu i en ganske anden Egn. Her begynder Lyngen, hvis mørke Farve danner en fuldkommen Modsætning til det muntre Grønne Øster for Aaen.

Endnu havde vi en god Fjerdingmil at vandre, og da Lyngen, som næsten rækkede os til Knæerne, var vaad af Regnen, fik vi Aarsag til at prise vore lange Støvler.

Vi naaede Skoven — den stolte Bøgeskov, som her syntes mig dobbelt skøn, fordi den staar paa saa mørk en Grund. Gennem skraa Dale bugtede Stien sig stedse opad; men det tætte Løv betog os Udsigten. Omsider traadte vi atter ud af Skoven og stod nu paa Himmelbjerget.

Naar jeg hører en skøn Musik eller ser et indtagende Skuespil, maa jeg altid nyde i Tavshed. Intet virker ubehageligere, mere forstyrrende paa min Følelse, end naar nogen da vil gøre mig opmærksom paa dette eller hint. Saa snart man siger til mig: »hvor det er skønt!« saa bliver det for mig straks

mindre skønt. Disse lydelige Udbrud af Beundringen er for mig som Overøsninger med koldt Vand, de afkøler min indvortes Varme. Siden, naar jeg uformærket er bleven koldere, da bytter jeg gerne Tanker og Følelser med en Ven — med flere — finder endogsaa Trang til at udlade dem — om jeg saa maa sige — fra det overlæssede Sind.

Og saaledes er det vel, at Digteren kommer til at s y n g e h ø j t: i Undfangelsens søde Øjeblikke brænder han, men tier; derefter m a a han udtømme sig: Tungen eller Pennen maa give det fulde Hjerte Luft. Han er som en Sky, der i Stilhed samler Himmelens Kræfter og, naar dens Tid er kommen, udøser sit svulmende Forraad, tordner og lyner og overstrømmer de forbavsede Marker.

Uheldig anbragt paa mig var altsaa vor Førers Tjenstvillighed, der straks begyndte med en Cicerones Rundtalenhed at udpege og benævne alle de Kirker, som fra dette Standpunkt kan ses, raabende ved enhver: »Der ser De!«

Jeg overgav da Fætteren til hans Undervisning og satte mig afsides for at s e uden at være nødt til at h ø r e.

Naar Stolberg allerbedst har fortysket sin Homer, slænger han Pennen og raaber mismodig: »Læser! lær Græsk og brænd min Oversættelse!« Hvad er en Naturbeskrivelse andet end en Oversættelse? Endogsaa den mest vellykkede staar lige saa langt under Originalen som Himmelbjerget i Jylland under Himmelbjerget i Thibet. Derfor, gunstige Læser! hav mig undskyldt, naar jeg ikke fortæller dig alt, hvad jeg her saa. H v a d jeg saa, kunde jeg maaske sige dig; men h v o r l e d e s jeg saa det? Næppe! — E n k e l t h e d e r n e kunde jeg fremstille dig en efter en anden, men Helheden — alt paa e e n G a n g? — dertil —

»om du endog har Øre,
har Tungen ikke Ord.«

Min Pen er ingen Pensel. Rejs! rejs selv til Himmelbjerget og se!

Men du, som maaske har staaet paa Toppen af Brocken eller Dôle eller St. Bernhard, smil ikke, fordi jeg gør saa stort Væsen af vort stakkels lille Himmelbjerg; det er dog det største, som jeg og de fleste af mine Læsere har set. Hvad for dig er smaat, er stort for os.

Jeg fornam et Klap paa min Skulder, det var Fætter, der stod bag ved mig. Han fortalte, at Føreren var gaaet hjem for en halv Time siden, og at j e g havde siddet en hel uden Bevægelse og uden Livstegn, paa det nær, at jeg nogle Gange havde blinket med Øjnene. Han betroede mig endvidere, at han begyndte halvvejs at kede sig, og at jeg derfor endelig maatte bryde min dybe Tavshed.

»Og hvad har du saa egentlig set?« lagde han til.

»Det samme som du,« svarede jeg, »Luft og Jord og Vand.«

»Men nu,« vedblev han, »stirrer du ganske mekanisk paa den Vildand hist nede i Søen. Du var vist med dine vidtløftige Tanker paa Dover Klint hos den gamle Gloster?«

»Ganske rigtigt,« sagde jeg, »denne Fisker i sin Baad lader virkelig ikke større —«

»Lad ham nu sidde!« faldt han ind, idet han rakte mig sin Kikkert, »og stil den paa hin Bred! Vil du tro, vi faar fremmede?«

Jeg keg derover og saa nu en Baad lidt ude fra Landet, der syntes at stævne lige herover; den var fuld af Mennesker, og tre gule Hatte lod formode, at der var Fruentimmer iblandt.

Fætter foreslog, at vi skulde oppebie deres Ankomst, skønt det vilde blive silde, inden vi kunde naa vort Natteherberg i Alling. Det dejlige Vejr aflokkede mig let mit Samtykke.

Skønnere kunde vi heller aldrig have ønsket os det; Solen var nær ved sin Nedgang, men syntes os

at synke langsommere end sædvanlig — ret som om den tøvede for end længere at beskue Jordens Yndighed, et Værk af dens almægtige Straaler. Alle Vinde var til Hvile, intet Blad, intet Straa bevægede sig. Søen var et Spejl, hvori den modliggende Egn fordoblede sine Marker, Lunde og Huse. I Dalene mod Vesten opsteg enkelte Røgstøtter fra de mellem Træerne skjulte Kulmiler og Vaaninger. Men saa stille det var i Luften, saa livligt var det paa Jorden: Fuglesang i Skoven bag os, og foran os Hedelærkernes vekslende Elskovstoner, der svarede hinanden fra Enebærbuskene; fra den sivgroede Søbred hørtes Vildændernes Skræppen, Lommens og Vandhønens Klukken, og længere borte den hjemvendende Fiskers Aareslag og hans Aftensalme. Selv fra Markerne hinsides hørtes Kvægets Brølen, Gaardhundenes Gøen, Møllebækkens Susen og Værkets Klapren.

Nu var Solen dalet, og Bedeklokkernes Klang fra mange Kirker kaldte den trætte Landmand til Søvn og Hvile. Aftenduggen hævede sig allerede fra alle Enge og Vande, og snart skjulte den hele Søen. De fjerne Bakker og Skovenes Toppe svømmede paa Taagen. Men op igennem den lød en munter og sødt sammensmeltende Musik af blæsende Instrumenter. Den nærmede sig mere og mere og maatte ufejlbarlig komme fra Baaden, vi havde set udsejle fra hint Land.

Da Musikken tav, hørtes tydeligt de ankommendes Samtale og snart derefter den stærkere Larm ved deres Landsættelse. Vi ventede om faa Minutter at se dem komme op ad Bjerget, men mærkede derimod, at de fjernede sig; thi svagere og svagere lød deres Stemmer og tabte sig omsider ganske i Skoven mod Vesten. Naar det ikke havde været for den nymodens Musik, gerne skulde vi taget det hele for et Feeventyr eller for et Tog af Skovens Alfer — et Ellekongebryllup.

Natten faldt paa. Enkelte Stjerner glimtede mat

paa den blegblaa Himmel. I Nordvest viste et rødt Segment over Horisonten, hvor Dagens Konge vandrede underneden og nærmede sig Polen. Trindt om var tyst, kun fjernt ude i Heden lød Hjejlens tungsindige Fløjten, og under os over Søen hvinede de forbitrækkende Vandfugles Vingeslag.

»Hjem!« raabte Fætter.

»Hjem,« gentog jeg; men næppe havde vi taget nogle faa Skridt, før vi paa een Gang standsede begge med et »Tys!«

Syden for os paa den Kant af Skoven, hvorigennem vi var komne, lød pludselig en tostemmig Tyrolervise. Der er noget ubeskriveligt i disse Dobbelttoner, der hæver Hjertet let og blideligt og frembringer en Fornemmelse eller Tilstand, hartad lig den, hvori man tror at befinde sig, naar man flyver i Drømme. Allerlifligst lyder den i det frie og i Bjergegne — disse søde Toners Hjem — og nu i den stille Aftenstund, hvor det lod, som om alle de omliggende Bakker blev vakte af den nysbegyndte Slum og glade efterlullede Sangen — her var den mod alt andet menneskeligt Kvad, hvad Nattergalens er mod de øvrige Dagsangere i Skoven.

Fætteren greb min Haand og krystede den, som om han vilde bede mig ikke ved noget Udraab at forstyrre hans Ørenslyst. Da Sangen var til Ende, sukkede han dybt. Forundret saa jeg paa den ellers altid muntre Fyr, der stod Taarer i hans Øjne. Jeg tilskrev dem Musikkens Magt til at blødgøre og bevæge endog det letteste og kækkeste Hjerte, og jeg sagde ham det.

»Ja vel!« svarede han, »det menneskelige Bryst er en Sangbund, der, skønt uberørt, dog giver Genklang, naar visse Toner anslaas.«

»Rigtig!« gentog jeg, »hvo der ved at angive den rette, er ogsaa vis paa at faa Svar; denne Mening antydes jo aabenbart i Sagnet om Taranteldansen.«

Han sukkede atter og vedblev: »Men saadanne

Toner maa da staa i Sammenhæng med visse Begivenheder, maa vække visse Erindringer — ja —« her tog han igen min Haand og drog mig med sig ned paa en Vindfælde — »ja min Ven! denne Sang tilbagekalder et Minde, som jeg forgæves stræber at udslette — vil du høre?«

»Fortæl kun!« svarede jeg, »allerede aner jeg Emnet af din Historie.«

»Det var en Aften som denne,« begyndte han, »netop for to Aar siden, at jeg med en af mine Venner befandt mig paa en Lysttur ved Esrom Sø. Vi blev siddende til silde paa en Skovpynt, før vi kunde beslutte os til Hjemrejsen, saa længe fængledes vi af Stedets og Aftenens Yndighed. Vi havde endnu ikke forladt vore Sæder, da en Tyrolersang — just den selvsamme, vi nu hørte — højst behageligt tildrog sig vor Opmærksomhed. Den kom fra den anden Side af Søen, men nærmede sig lidt efter lidt. Snart hørte vi Aarernes Plasken, der ordentlig slog Takt til Musikken, og kort derefter fik vi Øje paa Baaden, der stævnede ind imod os. Da Sangen holdt op, begyndte de derude en svær Kommerce, og den blev stedse vildere og vildere, jo nærmere de kom Landet. Nu kunde vi tydelig se det lille Fartøj og dets lystige Besætning.

»Læg Aarerne ind!« raabte en, »jeg skal vrikke i Land.«

Det skete.

»Jeg ved en nemmere Maade at faa jer alle sammen i Land,« raabte en anden, idet han sprang op og skrævende fra Ræling til Ræling satte Baaden i gyngende Bevægelse.

»Lad være! lad være!« skreg en, »dit gale Asen, du kantrer jo Skibet.«

»I skal ha' Støvet skyllet af jer,« svarede Galningen og blev ved at vippe.

Man lo, man bandede; men midt i Larmen lod

pludselig en stærkere Røst: »Hold op! hold op! Frits kan ikke svømme.«

Det var allerede for silde, Baaden var fyldt med Vand og kantrede. Dette skete kun nogle faa Favne fra Strandbredden. Da tav paa een Gang alle Mand; vi hørte blot de svømmendes Plasken og Pusten, de var seks.

Men nu skreg en: »Frits! kom her! tag om min Hals!«

En anden: »Frits! kom til mig!« og flere paa een Gang: »Frits! Frits! hvor er du?«

Imidlertid kom et Par op paa Land og vendte sig for at se efter dem, der endnu svømmede derude.

Den ene talte højt »tre—fire« og med det heftige Udraab: »Der mangler een!« sprang han atter ud, den anden fulgte ham.

Nu kunde ej heller min Ven og jeg blive længer ørkesløse Tilskuere: vi kastede Kjolerne og var i en Hast mellem de søgende. At den søgte maatte være under Baaden, var troligt; vi omringede den derfor alle, hvor den laa med Kølen i Vejret, den bedste Svømmer dykkede. Forgæves! han var ikke der. Men længere borte imellem Rørene fik en omsider Øje paa noget mørkt, det var ham! Han førtes i Land, han var livløs. Ivrigt, ængsteligt prøvede man de brugelige Midler, de slog stedse fejl. Der besluttedes nu at bære ham til det nærmeste Hus; man lagde ham paa tvende af de fra Baaden løsrevne Tofter og satte sig i Gang. Mekanisk fulgte vi to efter. Hvilken sørgelig Forskel paa hin nylige Lystighed og den nu paafulgte skumle Tavshed! Før Sang og Latter, højrøstet Ungdomsmunterhed — nu kun Lyden af Ligbærernes hurtige Fjed!

Toget var ikke kommet ret langt fra Stedet, da en af de forreste drejede Ansigtet om og sagde: »Hvor er nu Lund?«

Vi saa os alle tilbage, den ulykkelige Fusentast

— thi det var ham — stod derhenne halvt skjult af en Busk og samlede Stene i Lommerne.

»Han vil drukne sig,« lød det, »vi maa have ham med.«

Der gjordes Holdt. Min Ven og jeg tilbød os at bære, medens tvende ilede hen til den fortvivlede. Det skete. Vi gik videre. Vejen til Huset, hvorhen den druknede skulde bringes, løb igennem Skoven. Her var det allerede saa dunkelt, at de to forreste Bærere først i en Afstand af en halv Snes Skridt bemærkede tvende hvidklædte Fruentimmer.

»Gud!« sagde den ene sagte, »om det var Fritses Kæreste? han talte om, at hun vilde komme os i Møde.«

Det var hende. Jeg vil ikke være vidtløftig, du kan selv forestille dig dette hjerterystende Optrin. Først hendes Forfærdelse ved at træffe os med et druknet Menneske, og derefter da hun fik at vide, at den ulykkelige var hendes dyrebareste i Verden — thi det kunde intet Øjeblik fordølges, da hun ventede ham tillige med de øvrige, som hun alle kendte — hun besvimede. Hendes Ledsagerinde optog hende i Faldet. Hvad var her at gøre? Min Ven og jeg slap Liget for at komme begge Damerne til Hjælp, medens de fire andre fortsatte deres Vej til Huset, der ikke var ret langt borte. Jeg for ned til Søen at hente Vand i Hatten. Vi bestænkede hendes Ansigt — hun kom til sig selv igen. Den ulyksalige!

»Hvor er han?« skreg hun, »hvor er han? Han er ikke død — jeg vil til ham, jeg vil —« hun arbejdede af alle Kræfter for at komme løs.

»Slip hende, mine Herrer,« sagde Ledsagerinden, idet hun selv med den ene Arm omslyngede hende og med den anden pressede hendes Haand ind til sit Bryst. Vi slap.

»Tak — Tak for Deres Bistand!« raabte hun, »ulejlige Dem ikke! jeg ved Vejen.«

Begge ilede af Sted. Vi blev staaende og hørte

endnu længe den enes heftige Smertesudbrud og den andens ømme Tiltale.

Vi havde ingen Anledning, heller ingen Drift til at følge efter. Vi gik da tilbage til den ventende Vogn, samtalende om den jammerfulde Begivenhed, til hvilken vi saa uformodet var blevne Vidner.

Ingen af dem alle kendte vi, erfarede ej heller, hvad der siden var blevet af, og skønt vi i nogen Tid nøjagtig eftersaa alle Dødsanmeldelser i Avisen, fandtes dog ikke nogen saadan ulykkelig Hændelse bekendtgjort og lige saa lidet omtalt i nogen af vore Omgangskredse. Til sidst gad vi gerne antaget det hele for en Spøgelsescene, hvis vi ikke selv havde spillet vore Roller i samme.

Dog, for mig var det ikke hermed forbi. Du vil finde det underligt — latterligt maaske — at jeg virkelig paa en Maade blev forelsket; thi Kærlighed har jo ellers kun een Tilvej til Hjertet — Øjnene; til mit sneg den sig ad en Bivej — Ørerne. Det var nemlig saa mørkt, at jeg ikke saa den skønnes Ansigt, men hørte blot hendes Stemme — ah! en Stemme saa — sød? det siger ingenting — melodisk? ikke heller. Kort sagt: jeg kan ikke beskrive den anderledes, end at den klang som en Tone fra højere Regioner eller som en længe savnet, en henfaren Vens Røst eller som en Engels i Drømme.

Ogsaa hendes Skikkelse var lig dem, der foregøgles den slumrendes indvortes Syn, utydelig, uden bestemte Træk og Omrids, og dog i Stand til at sætte Hjertet i den sødeste Bevægelse. Er du nogen Sinde bleven forelsket i Søvne, saa vil du omtrent kunne sætte dig ind i min Tilstand. Jeg saa og ikke saa hende: den ranke, i hvidt indhyllede Skabning havde netop ved sin Dunkelhed noget aandeagtigt, og Ansigtet, der hurtigt og matglimtende viste sig og forsvandt under Straahattens Skygge, var at ligne ved Nymaanens Skær bag blege Skyer, naar det er saa svagt, at Vandreren ikke ved, om han »ser eller blot tror at se det«.

Ja i Sandhed! hele denne Engleskikkelse kom mig for som Didos, da hun i Elysium svævede forbi den endnu i Kødet vandrende Æneas —«

»Om hvem taler du?« afbrød jeg ham.

»Om Veninden — naturligvis,« svarede han, »og ikke om den ulykkelige Enkepige — hvis jeg saa tør kalde hende.«

»Hvad du her fortæller mig,« sagde jeg, »finder jeg aldeles ikke urimeligt, det halvdunkle vækker større Nysgerrighed, heftigere Attraa end det helt klare; de Yndigheder, der skimtes gennem Sløret — og du kikkede jo gennem Nattens — udmales idealiseret af Fantasien, der just i Mørke har allertravlest. Og nu tilmed din Stemning, den pludselige Omveksling af milde Glæders Havblik med Forskrækkelsens Storme og Sorgens dybe Bølgegang — i Sorg som i Glæde er Hjertet svagest og slettest bevogtet mod hemmelig Overrumpling af Elskovs listige Gud. Dit Drama er da til Ende?«

»Den første Akt kun,« svarede han, »nu kommer den anden.«

Sommeren gik. Vinteren kom og var næsten forbi, da jeg bivaanede en Maskerade i en af Klubberne. En Times Tid havde jeg tumlet mig mellem disse Karikaturer og moret mig ret godt — just ikke over ret manges gode Spil; thi kun enkelte havde Vid til at gaa ind i den paatagne Rolle — men ved en Idé, der straks var falden mig ind, og som jeg anvendte paa alle forekommende Karaktermasker.

Jeg forestillede mig nemlig, at Maskeraden var virkelig Sandhed og det virkelige Liv derimod en Maskerade. Menneskets naturlige Ansigt forekom mig som en Maske, der ofte ligner og ofte skjuler den sande Karakter; de almindelige Dragter syntes mig at være falske Kostumer, Tale og Væsen et scenisk Spil. Men her, paa den saakaldte Maskerade, viser Mennesket sig, som det er: Narren fremstiller sig ærligen i hele sin Narreklædning, skvadronerer aaben-

lyst med sin Briks og klingrer lystigt med Bjælderne: den træske, dovne, graadige hænger Munkekappen over; den stolte triner gravitetisk frem som en Grand d'Espagne (spansk Adelsmand); den forfængelige prunker med Baand og Stjerner, selvopfundne, selvpaahængte, men netop derfor desto ægtere Tegn paa selvfølt Værd; den vellystige Kvinde, som paa Livets store Maskerade tilhyller sig tugtigen i Uskylds Klædebon og ser ud bly, undselig, hellig som en Cæcilia, hun optræder paa den l i l l e med et dristigt Væsen og drapperet som Kleopatra; Xantippen farer offentlig omkring med det Ris, der ellers kun snærter inden hendes egne lukkede Døre, og morer det store Publikum med sine Sparlagensprækener. Ja, Oprigtigheden, Sandhedens uforbeholdne Erkendelse gaar endog saa vidt, at ej engang det dyriske hos Mennesket fordølges: Grobianen fremviser sig som en virkelig Bjørn, den hoffærdige, af tomme Vinde opblæste, spanker omkring som en kalkunsk Hane, den dumstolte Dame vralter af Sted som en naturlig Gaas, og hun, paa hvem Munden løber fra Morgen til Aften som en Peberkværn, ses her som en uhyre Papegøje.

Denne Forestilling blev saa levende, at jeg til sidst indbildte mig, jeg befandt mig i et Menageri, og at alle de tobenede Væsener, der hoppede omkring mig, var Aber, Hunde og andre Slags Dyr, som man havde trukket i Klæder og lært at gaa paa Bagbenene.

Da blev jeg paa en saare behagelig Maade udreven af en ikke saa synderlig morsom Illusion: Ind tren nemlig Haand i Haand tolv languedocske (sydfranske) Hyrder med deres Hyrdinder i deres muntre Fødelands smukke Dragt. Orkestret spillede op med en Française, og denne yndige og dog saa sædelige Nationaldans blev af de tre Kvadriller udført med en saa fuldkommen Lethed og Bestemthed, at alle de andre Masker i Salen med stiltiende Beundring sluttede en tæt Kreds om den skønne Gruppe.

Da Dansen var forbi, aabnedes Kredsen, og Hyr-

der og Hyrdinder blandede sig mellem de øvrige. En af de sidste, hvis nydelige Figur og yndefulde Bevægelser især havde tildraget sig min Opmærksomhed, drog mig nu med uforklarlig Magt efter sig rundt i Salen, indtil jeg endelig kom hende saa nær, at jeg kunde tiltale hende.

»Skønne Hyrdinde!« sagde jeg paa Fransk, »hvorledes er vort Norden blevet saa lykkeligt at faa Besøg af Dem og Deres smukke Søstre?«

Hun vendte sig rask lige om imod mig og tav et Par Sekunder, i hvilke et Par mørke Øjne stod stift hæftede paa mine.

»Min Herre!« svarede hun da ligeledes paa Fransk, »vi har spurgt, at Troskab har sit rette Hjem i dette Norden.«

»Men De fører jo hver sin Elsker med —« sagde jeg.

»Fordi,« var Svaret, »vi haabede, at Klimaet skulde have gavnlig Indflydelse paa deres Bestandighed.«

»Dejlige Blomst fra Garonnes Bredder!« vedblev jeg, »hvo kunde være ubestandig mod Dem?«

»Den vistnok,« genmælede hun, »der smigrer mig uden at kende mig. De kalder mig smuk og har dog ikke set mit Ansigt, det maa være Masken, De mener.«

»Deres egne Øjne siger det,« gentog jeg, »de maa bære Skylden, hvis jeg skulde fare med Usandhed —«

Her afbrødes jeg ved den begyndende Dans. Jeg opbød Hyrdinden; med et Nik rakte hun mig sin Haand; vi stillede os i Rækken. Nu var det først, jeg ret besindede mig paa, hvor jeg tilforn havde hørt denne søde Stemme, der, skønt lidt utydelig under Masken, dog lød mig saa bekendt, det var — det kunde ikke være nogen anden end hende, min Alf fra Esrom Skov. Dog, herom maatte jeg have Vished. Det faldt mig tungt at bie, til Dansen var forbi:

ingen Dans har enten før eller siden været mig saa behagelig og dog saa lang.

Saaledes føres vi undertiden i Drømme vidt omkring fra en Scene til en anden, hører Samtaler, oplever hele Historier, vidtomfattende, om endog rapsodiske, og naar vi vaagner og regner efter, har den ganske Drøm kun varet et Par Minutter.«

»En saadan Tid,« faldt jeg ind, »vilde jeg hellere kalde drøj end lang, men bliv ved, din Historie er mig endnu ikke for lang.«

Han vedblev: »Efter Dansen førte jeg hende til Sæde og nedlod mig ved hendes Side.«

»Det kommer mig for,« sagde jeg paa Dansk, »at jeg engang tilforn har hørt Deres Stemme, ikke ved Garonnes Bredder —«

»Men,« snappede hun hurtigt Ordet og vendte sig om imod mig, »ved Bredden af Esrom Sø maaske?«

En sød Fornemmelse udvidede og sammenpressede tillige mit Bryst, det var hende, den usynlige! hun havde dengang ogsaa lagt Mærke til m i n Røst og bevaret den i tro Erindring.

»Anden Gang altsaa,« sukkede jeg, »at vi mødes, vedtales, uden at se hverandre, det ligner virkelig et morgenlandsk Eventyr, men desto heftigere længes jeg efter det Øjeblik, da De ikke længer vil skjule Deres Aasyn —«

Hun smaalo — pænt, gratiøst, som Pigen hos Skælmen Flaccus.

»Naar hun i Blindebuklegen knistrer dybt inde i Krogen«

— gennem Maskens Mundaabning saa jeg Tændernes skinnende Perlerader, jeg tænkte mig Korallæberne omkring dem, Smilehullerne i de blegrøde Kinder — jeg glemte rent, hvad jeg vilde sige.

Hun tog Ordet: »Hvorfor skulde jeg forstyrre Deres Illusion? Lad vort Eventyr — som De kalder

det — blive, hvad det er! Naar en Gaade er løst, interesserer den ikke mer. Saa snart Masken er borte, ser De et ganske almindeligt Pigeansigt! nu derimod er Deres Indbildningskraft saa galant at gøre mig til en Fe fra Kaukasus eller Ginistan; lad mig blive det i det mindste, til Vægteren raaber tolv og vækker Dem af Drømmen.«

»Ikke alle Drømme er Bedrag,« svarede jeg, »de indeholder ofte sandfærdige Spaadomme.«

»Souvent« (ofte), sagde hun — som det syntes mig — ligegyldigt og kikkede hen mellem Maskerne, som om hun savnede nogen.

Jeg følte mig en Smule stødt og bemærkede, at mange Sandheder rigtignok var af den Beskaffenhed, at vi maatte ønske, de var Drømme, og at dette netop var Tilfældet med den ulykkelige Tildragelse, der gav Anledning til vort første Møde.

Hun saa igen om paa mig og sagde: »Ulykkelig? — ah! det er sandt, De ved formodentlig ikke —«

Her kom en af Hyrderne farende og rev hende med sig hen i Kvadrillen, der paa ny begyndte at opstilles.

Jeg fulgte Parret med Øjnene og mærkede ikke, at min Søster stod hos mig, før hun gav mig et Smæk med Viften og lod mig vide, at hun ikke var engageret. Jeg gik mekanisk med hende hen til Rækken, vi kom til at staa nederst. Mekanisk rykkede jeg op, mekanisk figurerede jeg; mine Sanser, mine Tanker var fængslede til det gaadefulde Væsen, der stedse kom nærmere og nærmere. Nu faldt det mig til at give hende Haand i Kæden; jeg trykkede hendes, jeg fik intet Svar.

Skamfuld eller harmfuld besluttede jeg ikke mere at kikke efter hende, jeg saa stadig op ad i Kvadrillen. Endelig begyndte jeg at danse ned med min Dame; et Par efter det andet takkede af, ligesom vi kom dem forbi, Hyrdinden var med sin Danser et af de første. Da Ecossaisen var ude, kunde jeg ikke

bare mig for at skotte omkring efter hende. Hun var ikke mere i Salen — alle Hyrder og Hyrdinder var og — blev borte. Enten de nu havde forladt Ballet eller og — som rimeligt var — havde omklædt sig, jeg saa dem ikke mere.

Forgæves lod jeg ved Bordet mine Øjne løbe omkring paa alle Damer for om muligt at gætte, hvo af dem der var den rette. Til ingen Nytte, der var mange smukke sorte Øjne og hvide Tænder i Mængde; men hvilke tilhørte hende? Kun Stemmen vilde lede til den heftigt forønskede Opdagelse; men jeg kunde dog ikke gaa fra den ene til den anden og bede dem snakke for mig. Kort sagt: den anden Akt af mit Drama var til Ende —«

»Og nu den tredje?« spurgte jeg nysgerrig.

»Paa dens Begyndelse,« svarede han, »har jeg selv ventet forgæves over Aar og Dag.«

»Men,« spurgte jeg videre, »ved du ikke hendes Navn?«

»Nej.«

»Kendte heller ingen af de øvrige mange Hyrder eller Hyrdinder?«

»Jo vel,« svarede han, »kom jeg siden efter et Par af de første; men hvad kunde det nytte mig? jeg var dog ikke i Stand til at betegne m i n Hyrdinde saaledes, at de kunde skelne hende fra de andre; de opremsede mig tolv ubekendte Navne at vælge imellem: derved kom jeg lige vidt; for mig er hun baade unævnelig og usynlig.«

Jeg maatte smile over min ellers saa lystige Fætters ynkelige Ansigt.

»Du ler ad mig,« siger han, »det vidste jeg godt i Forvejen. At forelske sig i en Pige, som man ikke har set, er ogsaa temmelig naragtigt; men, ser du, ret heftigt har jeg det ikke heller; at jeg skulde dø af Kærlighed eller selv forkorte mine Dage, behøver du ikke at frygte for: jeg føler alene en vis sød Læng-

sel, lig den, der blidelig gennembæver Hjertet ved Erindringen om svundne Glæder.«

Tyrolerne var nu komne saa nær, at vi hørte dem smaasnakke. Efter et Par Sekunders Lytten hviskede Fætteren til mig, at han kendte en af dem paa Røsten samt paa hans hyppigt gentagne Livprædikat »u h y - r e«, og at det var en Officer fra København. Straks derpaa traadte de ud af Skoven, tre i Tallet, alle civilklædte, dog forraadte den enes Mundskæg hans militære Stand.

Fætter stødte mig paa Armen og hviskede igen: »Det er rigtig ham — lad os se, om han kan kende mig!«

Vi rejste os op og stod stift med vore Hatte i Hænderne.

De hilste igen, og Officeren lagde høfligen til: »Sæt paa Hovedet, Børn! — tjener I Kongen?«

»Aa ja!« svarede Fætter.

»Vil I tjene en Drikkeskilling?« gentog hin, »og hjælpe til at rejse vort Telt?«

»Som Løjtnanten befaler,« lød Svaret.

Nu kom to Karle hidbærende med Telt og Stænger, og paa Officerens Begæring fulgte vi tilbage med dem for at hente det øvrige Tilbehør samt Kapper, Hynder, Madkurve og Flaskefoder; thi Vognen, hvorpaa de kørte fra Rye, var bleven staaende paa den aabne Banke Sønden for Skoven.

Teltet blev oprejst med Indgangen mod Østen og efter Omstændighederne ret godt indrettet: en Kævle (Træstamme) blev rullet derind og tjente, belagt med Hynder, til Bænk; en anden blev sat foran paa Enden som Bord. De rejsende behøvede os nu ikke længer. Den ene betalte Bønderkarlene; Løjtnanten rakte mig en Sølvrigsort, som jeg dog naturligvis ikke vilde modtage. Han bød min Kammerat den, og da denne var lige saa ædelmodig, bandte han højt og dyrt paa, at vi skulde smage hans Flaskefoder. Han skænkede, Fætter greb Tumlingen med et Smil.

»Hvad griner du af?« spurgte Officeren.

Men Fætter sagde, idet han satte for Munden: »Din Skaal, V i l h e l m!«

Den tildrukne traadte eller snarere tumlede et Par Skridt tilbage, hans to medrejsende et Par frem imod os.

Fætter drak og brast i Latter, og Løjtnanten, som nu endelig kendte ham, raabte i glad Overraskelse: »L u d v i g! plager den Onde dig? hvad den slemme Syge bestiller du her i denne Forklædning?«

Det kom nu til en fuldstændig Forklaring. Løjtnanten erklærede vort Indfald for uhyre skønt, og han tillige med hans Rejsefæller trængte saa hjertelig paa, at vi skulde blive hos dem Natten over, at vi ikke kunde afslaa det.

Den ene af Løjtnantens Kammerater var en ung, vakker og meget dannet Mand og tillige uhyre rig, hvorfor han bestandig kaldtes Grossereren, og anderledes vil ikke heller jeg benævne ham. Den anden forestillede sig selv for os med disse Ord:

»Mine Herrer af den agtbare Bondestand! mit Navn her i Jylland er F a r n i e n t e, og jeg har den Lykke at være ingenting i Verden, undtagen altid uhyre fornøjet, hvilket denne Verdens vise kalder Daarlighed. Tillad mig nu at forestille Dem mine Rejsevenner under deres virkelige Karakter! Denne her er en meget elskværdig og i alle Henseender fuldkommen Kavaler. Han er Herre af forskellige Tønder Guld, for hvilken Fortjeneste han af mig er ophøjet til Kommandør af den gyldne Vlies. Det eneste, der kunde være at udsætte paa ham, er dette, at han ikke er saa ganske rigtig i Hovedet; thi han har den fikse Idé, at han absolut vil ind i den Daarekiste, jeg talte om. Den anden Herre der er et Medlem af de røde Munkes Orden. Han er den galeste af os tre; thi han bilder sig fast og bestemt ind, at han er en Krigsmand og en stor Helt, og kalder sig selv Løjtnant. Han kan ellers snart vente at blive Prior i et af Klostrene i

Sølvgaden, hvilket han i sit Sprog kalder at faa Kompagni.«

Her for den præsenterede med sin højre Haand om til den venstre Hofte og sagde saa barsk som muligt — dog uden at kunne tvinge sine Lattermuskler —:

»Hr. von F a r n i e n t e! ved De vel, at De har uhyre fornærmet mig? Hvor og naar behager De?«

»Her,« svarede den udfordrede, pegende paa Flaskefoderet, »og paa Øjeblikket.«

Nu traadte Fætter frem og sagde: »Mine Herrer! førend De skrider til det blodige Værk, saa lad mig ogsaa forestille mig selv og min Kammerat, som meget udbeder os den Ære at være Deres Sekundanter. De, Hr. F a r n i e n t e! er ingenting; her« — han pegede paa mig — »ser De en Mand, som er alting, ligeledes, det forstaar sig, i egen Indbildning. Han tror nemlig om sig selv, at han er Poet, og saadanne Folk, ved De, har jo deres Næse alle Vegne. Han har læst en Hob baade gammelt og nyt og gjort et Par Rejser med Smakken og Dampskibet mellem dette og København, og derfor er han nu fast overbevist om, at han kender Verden, skønt han ej engang kender sig selv, og enhver Dosmer kan ride ham til Vands, naar han blot ved at stikke ham hans egen Kæphest mellem Benene. For Resten gør han intet ondt, naar man blot lader ham snakke og tier og ikke forstyrrer ham i hans Drømmerier. Hans Navn er ellers Per Spillemand. Hvad min egen ringe Person angaar« —

»Stop lidt!« afbrød jeg, »nu falder det m i g til at præsentere dig, Fætter! thi din Beskedenhed vil vist lægge Skjul paa dine egne Fuldkommenheder. Hr. Prokurator L u d v i g ***! en af den blinde Justitias blinde Tjenere! Som saadan agter han at lede Retfærdighedens Gang ved alle Underretter i Jylland. Han nærer to fikse Ideer: den ene, at han ikke vil foretage sig andre end retfærdige Sager, den anden, at

alle retfærdige Sager maa vindes. De indser følgelig: pro primo (for det første), at han ikke stikker dybt i Jura, pro secundo (for det andet), at han kender lige saa lidet til Verden som jeg, og pro tertio (for det tredje), at hans Praksis ikke vil vorde betydelig. Af den Løn, hans naadige Frue giver ham, skal han altsaa ikke blive fed, og dersom han ikke havde privat Formue, kunde han vente at vorde underholdt paa offentlig Bekostning.«

»Prægtigt, mine Herrer!« raabte Løjtnanten, »jeg ser, at vi her er fem Alen af eet Stykke, og at vi slutter uhyre godt, lad os nu ogsaa holde Trit ved Flasken — Giv Agt! der skal opmarcheres! Een — to! Een — to!«

Og saaledes stampede han med korte, hurtige Skridt ind i Teltet, vi andre i samme Tempo bagefter.

Hvad vi her bestilte, behøver ingen vidtløftig Forklaring: vi aad og drak og var glade, vi sladrede, og vi sang til Afveksling. Vi brød os hverken om Præteritum eller Futurum, men holdt os alene til det lykkelige Præsens efter vor Præceptor, den gale Horatses Lære og Eksempel.

Grossereren var den første, som henimod Midnat mindede om, at en lille Lur vilde gøre godt og bevirke, at vi med des større Munterhed kunde hilse den opgaaende Sol.

Dette fandt almindeligt Samtykke. Af Hynder og Kapper redtes snart en Søsterseng, paa hvilken vi fem fidele Brødre udstrakte os. De fire indsov snart, en efter en anden; kun jeg blev vaagen, og da jeg fornam, at Søvnen ikke vilde indfinde sig, rejste jeg mig saa sagte som muligt og gik uden for Teltet.

Det var trindt om tyst. Himmelen var skyfri; men af dens Millioner Øjne var kun enkelte aabne, og selv disse blinkede langsomt og mat, som om de stred med Søvnen: thi hint straalende Kongelys, der

snart skulde helt udslukke deres svage Glimt, klarede allerede for sig i Norden.

Det er ikke Mørket, end mindre Storm eller Uvejr, der gør Natten saa højtidelig rædsom, det er dens dybe Ro, denne Dødsstilhed i hele Naturen, dette at vide sig selv ene vaagen midt i den sovende Verden, ene levende i den uhyre Gravhvælving, ene med sine bange, svimlende Tanker om Død og Evighed.

Hvor kær er da enhver Lyd, der afbryder den uhyggelige Ensomhed og minder om Skabningens Genopvaagnen, dens daglige Opstandelse til Liv og Syssel og Glæde — ja, ogsaa til Uro og Møje! Hvor begærligt opfangede mit Øre ethvert stærkere Aandedræt af de slumrende i Teltet! den næppe hørlige Susen af den fjerne Skovbæk! Hvor venlig, fortrolig klang mig Hanens Midnatsgal fra nærmeste Hytte, der snart besvaredes stærkere og svagere her og der.

Men ogsaa disse Venner forstummede, der blev atter Tavshed. Dog ikke længe: fjernt bag ude i Skoven lød andre og sødere Toner. Jeg lyttede og lyttede; det var Musik — den blev stedse hørligere — kom nærmere — det var blæsende Instrumenter — Hornene fra i Aftes. Som en mild Regn, der opliver og hæver det synkende, hendøende Blad, saaledes drysser de liflige Toner opmuntrende, styrkende ned i det af Sorg og Bekymringer sammenpressede Bryst. Herlige Triumf for Menneskets uafladelig virksomme Aand.

At indaande Liv i den døde Materie, gennem Træ og Metaller at tale Hjertets ædleste Sprog og gøre det haarde Malm til Organ for Tanker og Følelser, dem Læben ej engang med Ord mægter at udtrykke! Vel fortjent er Musikken kaldet »S j æ l e n s V i n«, men hvorfor ikke ogsaa »Hjertets Lys«? For mit er den det samme som Morgenlyset for den natlige Vandrer eller et Solglimt gennem Vinterens Sky. Og velsignet være du, salige Weber! for de Strømme af liflige Toner, der udrandt fra dit Bryst som evigt uudtørre-

lige Kilder fra Jordens Barm til at fryde Menneskenes Børn. Hellere vilde jeg være Forfatter af blot denne din sjæleglade March end af alle Byrons sjæleforførende Digte.

Stykket var for længst ude, og da jeg ikke hørte videre til nogen, sad jeg og grundede paa, om det alligevel ikke kunde have været aandelig Musik af Skovens eller Bjergets usynlige Beboere, og i dette Fald, om da de Smaaalfer havde lært den af Weber eller han af dem.

Da blev jeg Lys var langt henne paa samme Kant, men som flyttede sig, forsvandt, kom igen og blev atter borte. Jeg gik nu ind i Teltet, hvor de i dybere Søvn hensunkne gennem Næse og Gane gjorde en anden og mindre behagelig Musik.

Jeg kaldte: »Mine Herrer! — Mine Herrer! vi kan snart vente fremmede.«

Fætter vaagnede først, satte sig over Ende og spurgte: »Hvad er der?«

»Koret fra i Aftes,« svarede jeg, »og et formeligt Fakkeltog.«

Han sprang op og traadte udenfor. Løjtnanten vaagnede, jeg fortalte ham det samme.

Han ruskede i de andre to og raabte: »Munter! munter! nu har vi Damerne.«

»Det kan jeg lide,« sagde Grossereren, »de kommer, før de har lovet. F a r n i e n t e! herop!«

»F a r n i e n t e,« svarede den anraabte, »la'er formelde Damerne sin Hilsen og be'er jer andre gaa Fanden i Vold! Lad mig sove, I Natteravne!«

»Det gaar ikke an,« sagde hin; »for de skal ind i Teltet.«

Løjtnanten tren atter ind. »Staa nu kønt op, du Syvsover,« sagde han, »paa Øjeblikket har vi de kære Pigebørn, de kommer med Fakler og blæsende Instrumenter.«

»Jeg blæser selv ad de kære Pigebørn,« snærrede

F a r n i e n t e, »lad dem bie, til jeg faar Lejlighed — eller kog jeres Kaffe og hold jeres Sladderras her udenfor, det smager bedst i fri Luft. God Nat igen!«

Hermed kastede han sig omkring. Vi forlod ham for at gaa Toget i Møde, Fætter og jeg bag efter de andre, da vi for de nys ankomne vilde endnu lidt bevare vort Inkognito.

Et Par Hundrede Skridt fra Bjerget inde i Skoven traf vi sammen med dem. De var syv i Tallet: to Fakkelbærere, to Hornblæsere og tre Fruentimmer. Af de sidste var de to unge og den tredje noget ældre. Hornisterne var næppe fuldvoksne Knøse, som hørte til det hele københavnske Rejseselskab, og Fakkelbærerne var Sønner af den Præst, hvor det havde sit Hovedkvarter.

Den ene af de unge Piger faldt Grossereren saa kærligt om Halsen, at ingen kunde være i Tvivl om deres Forhold til hinanden. Den anden hilsede mildt, men tilbageholdende, og holdt bestandig den tredje ældre, med hvem hun talte sagte og næsten hviskende, under Armen. Løjtnanten blandede sig af og til i Samtalen, der angik fremmede, os ubekendte Ting.

Spillemændene satte sig først igen i Gang og mindede de øvrige ved et muntert Stykke paa Hornene. Medens de marcherede forbi, blev Fætter og jeg staaende og gjorde Front imod dem, hver paa sin Side af Vejen. Da vi igen sluttede os sammen, bemærkede jeg, at den ene af de unge Damer — ikke Grossererens Kæreste — saa sig om efter os, og at den anden spurgte Løjtnanten, hvem vi var?

»To Landsoldater af mit Kompagni,« svarede han, »de er her fra nærmeste By og har gaaet os til Haande med Teltets Oprejsning.«

»Karle!« sagde han til os i en bydende Tone, »kan I hente os Vand fra nærmeste Bæk og Brænde til at koge vor Kaffe? Jeg skal selv følge med jer.«

»Det var en Skam, Hr. Løjtnant!« svarede Fætter paa Jydsk, »vi skal nok besørge det alene.«

Saa snart vi var ankomne til Teltet, fik han Kaffekedlen og løb med den hen til en Kilde, jeg gav mig til at plukke Lyng paa den nordlige Side af Bjerget, og Løjtnanten bar det did, hvor Kaffen skulde koges. Under denne Bestilling fortalte han mig, hvo de nys ankomne var, og jeg lærte da heraf, at den ældre Dame og den yngre, som gik med hende, var begge to hans Søstre. Han vilde endnu sagt mere, men blev heri forhindret, da de just kom hen til os for at se paa vort Arbejde, hvis Hensigt de ikke straks kunde fatte, det var nemlig første Gang i deres Liv, at de skulde drikke Kaffe, kogt ved Lyng.

Det var imidlertid allerede blevet saa lyst, at Begfaklernes Skin syntes os overflødigt, og at vi godt kunde se at drikke vor Kaffe ved Dagskæret. Teltets Ameublement maatte da flyttes udenfor, og F a r n i e n t e kunde følgelig ikke længer nyde den kære Søvn, naar Sengen blev trukken bort under ham. Ved denne Forstyrrelse ytrede han vel straks sit Mishag paa den utvetydigste Maade, det vil sige: med adskillige Eder; men saa snart han var kommen paa Benene og havde gnedet Øjnene, blev han igen den samme lystige Fugl som tilforn. Han for ud mellem Damerne, reciterende med flydende Tunge det bekendte Distikon (Rimpar):

»Qvando conveniant Catharina Margreta Sibylla,
Colloqvium faciunt et ab hoc et ab hac et ab illa.«

»Det er paa Dansk,« tilføjede han, »saa meget som: God Morgen, mine tre Gratier! det glæder mig at se Deres dejlige Ansigter og høre Deres liflige Stemmer.«

»Det er alt for frit oversat, min Herre!« sagde den ældste af dem, »det hedder egentlig: Gid Pokker

havde jer, I tre Sangklokker! naar I kommer sammen, kan man ikke høre Ørelyd for jeres Slidderladder. Lagde I ikke Mærke til,« sagde hun til de to andre, »at han nævnede os endog ved Navn?«

»Jeg hørte din Søsters og mit, men dit ikke,« svarede Grossererens Kæreste.

»Ah!« gentog hin, »S i b y l l e! det er mig — det er et Æresnavn, han giver mig.«

F a r n i e n t e lo, greb hendes Hænder og sagde: »Min kloge S i b y l l e! min lærde S i b y l l e! for dette Indfald skal De have Dem en lille Svingom i fri Luft.«

Hermed begyndte han at valse og Hornisterne at blæse. Grossereren og Løjtnanten fulgte Eksemplet, hin tog sin Kæreste, denne sin Søster. Inden jeg tænkte derpaa, havde Fætter mig om Livet, og da han har Bjørnekræfter, rev han mig uagtet al min Modstræben med sig. Nogle Omgange gik det saa som saa; men da holstensk Galopvals ikke er min Sag, kom vi omsider fra den jævne Bjergflade ud i Lyngen, og bovs! der rullede vi begge to.

Spillemændene, som først blev det var, kunde ikke blæse længer for Latter, og nu holdt ogsaa de andre op at danse, hjerteligt leende ad vort Uheld.

Idet vi igen klavrede op, hørte jeg S i b y l l e — som jeg nu vil kalde hende — gøre den Bemærkning: »at for Bønderkarle var vi temmelig raske og slet ikke undselige.«

»Det er Musikkens Almagt,« raabte F a r n i e n t e: »men lad os nu faa vor Kaffe!«

Alle satte sig i en Kreds paa Hynderne og Kapperne omkring Træstubben, der under Dansen af Præstesønnerne var dækket til Kaffebord.

»Sæt jer ogsaa ned, Børn!« sagde Løjtnanten til Fætter og mig, »I kan nok være trætte af Dansen.«

Vi satte os tavse i nogen Afstand fra Cirklen. S i b y l l e skænkede; men baade hun og de to andre Damer skottede imellem hen til os, som det forekom

mig, næsten lidt mistroisk, men ingen oftere end Løjtnantens yngste Søster. Fætter hviskede et Par Gange til mig, at hun var uhyre smuk.

Da Herrerne havde drukket en Kop hver, vinkede Farniente naadigt ad os, sigende: »Kom, Folkens, og faa jer en Taar!«

Vi rejste og nærmede os langsomt. Sibylle rakte Fætter først Koppen. Han tog Hatten i den ene Haand og udstrakte den anden efter Koppen.

Da han havde taget den og trukket sig et Par Skridt tilbage, sagde Sibylle med en Mine halv skælmsk og halv spodsk: »Dieser Bauer hat sehr zarte Hände; er hat gewiss den Dreschflegel nicht gar zu lange gehandhabt.« (Denne Bonde har meget fine Hænder, han har sandelig ikke svunget Plejlen i lange Tider.)

»Es scheint so,« sagde hendes Søster, kendeligt rødmende.

Her tabte Fætter Koppen og blev staaende ubevægelig som et af Skovens Træer, med Øjnene ligesom fasttryllede til hende, der sidst talte, og jo længer han stirrede paa hende, jo stærkere rødmede hun, og jo mere forlegen og forvirret blev hun. Alle vi andre faldt i tavs Forundring; men næppe nogen anden end jeg anede den rette Sammenhæng.

Farniente brød først løs, sigende til Fætter: »Min Herre! det er nok paa Tiden, at De aflægger Deres Inkognito; thi det lader til, at De og denne Dame har set hinanden før.«

Fætter fik nu sit Mæle igen, traadte hen til hende og sagde: »Vel har jeg første Gang i Dag nydt den Lykke at se de Læber, hvis Stemme to Gange har lydt saa behageligt for mit Øre. Men af den kan jeg ikke tage fejl, saa dybt er den bevaret i min Erindring — tør jeg smigre mig med, at ikke heller min Røst er ganske glemt af Dem?«

Catharina — saa hed hun — svarede med et Smil, hvori der virkelig laa mere end i hendes Ord:

»Hverken Deres Stemme eller Deres Ansigt, skønt De var en Grand d'Espagne den sidste Gang. De maa nemlig vide, at hele Hyrdeskaren klædte sig om før Demaskeringen.«

»Det var som Fanden!« raabte Løjtnanten, »gamle Bekendtskaber! Ny Maskerade!«

»Og nu et virkeligt Hyrdeliv!« faldt Farniente ind, »kom, I Naturens Sønner! og slut eder til vor blide Vennekreds!«

Vi tog efter Indbydelsen Sæde, og efter at vi havde sagt vore Navne, ledte Fætter Samtalen hen paa Begivenhederne ved Esrom Sø og spurgte Catharina: »Hvorledes gik det Deres stakkels Veninde? hvordan fandt hun sig i sin Skæbne?«

»Ret godt — der sidder hun!« svarede hun smilende og pegede paa Grossererens Kæreste.

Fætter studsede og sagde noget forlegen: »Det var en sørgelig Ulykke, men —«

»Ikke saa meget sørgelig,« faldt Grossereren ind, »for den druknede kom dog til Live, og det var saamænd mig!«

»Ih!« raabte Fætter glad overrasket, »Gud ske Lov! det var mer, end vi dengang haabede — men den stakkels Fusentast, som væltede Baaden og vilde have druknet sig selv bagefter?«

»Det var saamænd mig!« raabte Farniente, »og da jeg dengang kom i Tanker om, at jeg kunde trænge til en Hovmester, saa giftede jeg mig, og der« — pegende paa Sibylle — »sidder hun, som nu styrer min Baad over Livets farlige Sø.«

Det var blevet Dag. Langsomt oprulledes i Nordost Nattens dunkle Forhæng. Lysere og lysere blev Himlens Blaa. Lærkerne sang deres tusindstemmige Morgenkor. Skovens Fugle begyndte med enkelte korte Fløjtetoner at stemme deres Struber. Gennem

Dalene nedrullede de blege Taagebølger og lagde sig som et Tæppe paa Søen.

Jeg saa hen over den mod Østen med en Følelse, forestiller jeg mig, lig Oldingens, naar han skuer ud over Livets Møje og Bekymring mod Evighedens Dagskær.

Solen stod op. Ingen Skildring her! Se! og tilbed i din Sjæls Glæde! Saadan Glæde e r Tilbedelse.

Kun dette til en Beslutning: Aldrig har vel det store Dagens Lys ved sin Opgang skuet en Kreds af gladere Mennesker paa Himmelbjergets Top, og af alle dem endnu ingen lyksaligere end L u d v i g og hans genfundne Hyrdinde, hvis Ansigter straalede i Kærligheds Morgenglans. — Nu, et halvt Aar derefter, er de forenede for dette Liv og for det, som vi venter.

Et Eventyr paa Himmelbjerget i 1843.

1. Bøsbro.

Jeg havde en Bonde til Kusk og agede paa en Kaffemølle, som jeg før har gjort. I overskrevne Kro skulde bedes.

I Gæstestuen gik det ud og ind. Nogle var mig flygtig bekendte, flere ikke. Af de sidste lagde jeg Mærke til et ungt, pænt klædt Mandfolk, der stod ved et Vindue ud til Vejen, med Armene hvilende paa Karmen. Han vendte uafladelig Ryggen til, saa jeg kun fik et Glimt imellem af hans romerske Profil. At han ventede nogen, var tydeligt.

Jeg gik ogsaa og ventede — efter Kusken; egentlig efter hans Heste, om de snart kunde faa afgumlet.

Inden dette fandt Sted, rullede en Vogn hastig forbi Syd paa. Romerens Pande stødte en Rude ud, den forventede maa følgelig have været blandt de forbifarende. Han vipsede ud, stirrede nogle Øjeblikke efter de bortilende og gik ind igen, stillede sig som før ved Vinduet og keg Nord efter, derfra maatte han endnu vente nogen.

Det faldt mig saadan ind, at det at vente er en yderst kedelig Forfatning. Intet kan man bestille, allermindst noget, hvortil kræves Aandsfrihed, man ser efter Klokken, gaar frem og tilbage, stopper en Pibe halv fuld, tænder den ikke, ser efter Klokken, stopper igen og forstopper, vil forgæves tænde, smi-

der Piben bort, ser efter Klokken, bander, ser efter Vejen, summer sig, beregner: »Ved Solens Opgang var det bestemt, de vilde tage ud, de kunde været her for en Time siden, der maa være tilstødt dem noget, en Hest kan være bleven halt, en Vognaksel kan være brækket eller Vognen væltet eller deres Klokke gaa bagefter Solen — jeg vil slet ikke vente længer, det er et nederdrægtigt Arbejde — jeg hører en Vogn — nej! Naa saa skal etc.«

Idet jeg trippede hid og did over Gulvet, gjorde jeg mine egne Betragtninger: Han er i høj Grad forelsket — hans Afgudinde har været paa Vognen — det kan Ruden bekende— han venter en Medbejler; det kan maaske give Glarmesteren dobbelt Fortjeneste. Og randt mig herved en af min Fætters faste Grundsætninger ind, den nemlig, »at man stedse skal forelske sig med koldt Blod.« (Det gaar min ærede Hr. Fætter med denne Grundsætning som saa mange andre Filosoffer, der oftest selv er de sidste til at efterleve Reglerne, de opfinder og forfægter.)

Nu kom en anden ung Herre farende ind, var han ogsaa forelsket, maatte hans Hjertes Termometer staa højt over Frysepunktet.

»Er de komne?« spurgte han stormende den første.

»Komne og forbi,« svarede denne og tilkastede mig et skævt Sideblik.

Dette fulgte den sidste og spurgte saa hin paa Fransk: »Hvem har vi der?«

»Jeg kender ham ikke,« lød Svaret, »formodentlig en Landpranger; det er nok hans Vogn, der holder udenfor med Trækram — hold ham med Selskab, om du behager, mens jeg faar Værten til at skaffe os en Vogn i en Fart.« Svip! var han ude.

Nr. 2, en livlig Karl med en kæk Mine, spurgte mig: »Handler De maaske med Fjerdinger og Ottinger?«

Der var noget saa sarkastisk i Mine og Tone, at jeg i samme Dur svarede: »Helst med Oksehoveder.«

»Ja saa!« sagde han i Mol, »dog maaske ikke tomme?«

Jeg blev ham Svar skyldig, da min Kusk i det samme kom til og berettede mig, at han havde forspændt. Jeg bad ham køre om for Døren.

Nu kom Nr. 1: »Ingen Befordring!«

Nr. 2: »Saa maa vi gaa — hvad? Du har stødt din Pande, den bløder, hvor har du faaet det?«

»Hvad for noget?« Han saa sig i Spejlet.

»Hm! det kan jeg ikke begribe.«

»Jeg kan,« indfaldt jeg, »for lidt siden vilde De se efter noget udenfor, og da hørte jeg Glasset klingre.«

Nr. 2 slog en Latter op, og Nr. 1 tørrede den Smule Blod af.

»Mine Herrer!« siger jeg, »vil De til Rye, er min Vogn til Tjeneste — der er den — Værten her laaner mig nok en Agestol.« Herrerne tog mod Tilbudet, Sædet anbragtes, besattes, vi kørte.

Vi var næppe komne ud fra Stedet, før mine to optagne gav sig til ivrigere at gennemgaa deres Hjerteanliggender, men paa Fransk, hvilket Sprog de vel troede var fremmed for Vintapperen. Jeg blev helt indviet i de skønne Forhold, men vedligeholdt uafbrudt Tavshed, lige til den ene afbrød den amourøse Materie med den Bemærkning, at man kom forbandet langsomt af Sted.

»Niels!« purrede jeg, »de Herrer her bagved har uopsættelige Forretninger og vil gerne lidt fort frem — sæt Ild i Pisken!« Det gik.

Herrerne snakkede sagtere; men da jeg har lange Øren, opfangede jeg blandt mere den Ytring, at jeg maaske havde været i Bordeaux, siden jeg forstod Fransk.

»Nej, mine Herrer!« sagde jeg; »men naar man drikker Vin fra Bordeaux, faar man straks en Mundsmag paa Fransken.«

De lo og snakkede nu Engelsk, alt om deres Be-

lejringsplaner, dem jeg blev ret godt indviet i. Jeg lod, som jeg ikke kendte dette Sprog, og nynnede en fransk Vise.

Saa meget havde jeg opsnappet, at de var Fætre, at den ene (Nr. 2) havde Penge, den anden ingen eller ganske faa, at de havde Øje paa to Søstre, men at Moderen og endnu mere Tanten stod dem i Vejen, hvisaarsag de titulerede dem slethen »Ugler«.

Det er paa een Gang baade ubesindigt og anstødeligt at tale fremmede Sprog i andres Overværelse, som man ikke antager forstaar dem; saadant generer ofte en uvedkommende, og da jeg nu ikke fandt særdeles Grund til videre Oplysning, saa intervenerede jeg anden Gang her. Ved hint Udtryk »Owls« (Ugler) brummede jeg Omkvædet til Shakespeares Ode til Nattens Fugl: »Tow hit tow hoo! a merry note etc.«

Sangen selv kan omtrent lyde paa Dansk:

Naar Esben bærer Brænde ind
Med Vinterroser paa sin Kind,
Naar Morten sine Arme klynger,
I Kirketaarnet Uglen synger:
»Tivit! uhuh!« — Ret køn er Lyden,
Som naar vor Mette skurer Gryden.

Naar Spurven paa Snedriven ruger,
Frostvinden piber gennem Fuger,
Naar Mælken fryser som din Rude,
Fra Kirken høres Uglen tude:
»Tivit! uhuh!« — Ret køn er Lyden,
Som naar vor Mette skurer Gryden.

De tav nu rent stille, til vi naaede

2. Laasby.

Inden jeg fra Vognen fulgte ind efter mine medagende, paalagde jeg Niels, at dersom nogen spurgte

ham, hvem jeg var, skulde han sige, at jeg nok var en Vintapper Nord fra, men Navnet kunde han ikke huske.

I Gæstestuen befandt sig ved et Kaffebord: en ældrende Herre, tvende Damer, ogsaa til Aarene, og andre to, unge af Aar og smukke af Udvortes. Jeg saa straks paa mine Medfølgere, at min Kusk kunde vente gode Drikkepenge; thi de eftersatte var indhentede, det var uden for al Tvivl.

Jeg begynder nedenfra — med de unge. Jeg begynder fra Fødderne, alle fire smaa og veldannede — yndig Skabning og Barm. Begge Halse derovenpaa hverken for tynde ej heller for tykke, men lige til Maade. Saa til Ansigterne! dem jeg bør beskrive særskilt. — Frøken A. — saa kalder jeg den ene — havde Læber som Moreller, Øjne som Kastanier, Kinder som blegrøde Roser og mørkerødt Haar spillende i det brune. Frøken B.'s Haar var lysrøde og spillede i det gule, lysblaa Øjne, Kinder og Mund meget lige Søsterens. Frøken A.'s hele Ansigtsskær betegner jeg som Maaneskin i første Kvarter; hins var Morgengry under en let Sky, dennes mørkrød Solopgang, der bebuder Storm. Den, der gennem dette Omrids ikke nøjagtig skuer vore to Pigers aandelige og hjertelige Indvortes, den ved næppe, hvem Lavater var.

Det vilde være en utilgivelig Skødesløshed, hvis jeg i mit Skyggerids forbigik de to ældre Søstre, især da de begge var Enker.

Den yngste, Fru Etatsraadinden, en Dame omtrent midt imellem de halvtreds og tres, var høj og endnu før og fyldig, saa man glatvæk lod hende gaa for en halv Snes Aar yngre efter hendes egen Opgivelse. Denne Hukommelsesfejl var den eneste, der kunde bebrejdes hende; hun selv i det mindste vedkendte sig lige saa lidt nogen som helst anden Fejl som den benævnede. Jeg skal heller ingen flere udpege, medmindre det skulde regnes for en, at hun

lod sig saa godt som uindskrænket beherske af sin Søster, Fru Generalkrigskommissærinden.

Hun var af Vækst langt lavere, i Mod langt højere, af Legeme lidt tyndere og svagere, i Mund meget stærkere; med dette Vaaben havde hun tidlig betvunget sin salig Mand, og det var endnu ikke sløvet, hvor ofte hun end siden havde brugt det. Skæbnen havde forment hende Børn; men alligevel tog hun sig ufortrøden af andres, hvor hun havde Magt og Myndighed til at læse Korrektur. Grantseende opdagede hun den mindste Trykfejl og desforuden endnu flere, som ingen anden var i Stand til at finde. Søsterdøtrene især havde været og var endnu de kæreste Genstande for hendes ultramoderlige Omhu, hvilken disse dog saa lidet paaskønnede, at de omsider ganske forsmaaede den.

At fire Damer gør en Rejse paa flere Dage uden mandlig Beskyttelse, gaar nok an i det virkelige Liv, men ikke i Romanen; men da dette her nødig skulde gælde for Opspind, og Sandhed er Historieskriverens første Pligt, saa bør jeg ikke fordølge, at disse Damer rigtignok medførte en mandfolkeklædt Person, men som aldeles intet ridderligt havde hos sig. Det var en ganske ung Knøs med noget i Ansigt og Væsen, der røbede saavel Snuhed som Træghed. De kaldte ham »Peter«. Han var døbt »Per« slet og ret, men gendøbt af det fornemme Herskab. »Peter! Peter! — hvor bliver han af? — hvad bestiller han, Peter? — lad spænde for, Peter!« Saaledes kommanderede den tapre Generalinde, og Peter adlød. Men hans Ansigt, naar han vendte hende Ryggen, vilde næppe behaget hende. Jeg derimod kunde bruge det. Jeg gik ud efter ham, og da han havde meddelt Kusken Parolbefalingen, tog jeg ham lempeligt i Kjolekraven og sagde: »Det er nok store Folk, du er i Tjeneste hos, Per! Og hvad saa mer?«

»Int' mer,« svarede han; men der stod en Skælm i hans Fjæs, som sagde lidt mer. Langsomt drog han

Gardinerne ned for Sjælevinduerne og skred lige saa langsomt fra mig.

Ved Kaffebordet forefandt jeg nu ogsaa begge mine Herrer. Nr. 1 talte intet med Munden, men hviskede med Øjnene. Nr. 2 snakkede saa godt som paa een Gang med alle Damerne — hvorom? det kunde jeg ikke fatte og antog følgelig, at det var om ingenting. Tanten, som jeg herefter for Kortheds Skyld vil benævne hende, tog ingen Del i Samtalen, undtagen nu og da med Interjektionerne »Hm!« og »Ja saa!« Først da man rejste sig, sagde hun: »Mine Herrer! det kommer mig for, at jeg for ikke længe siden, i et stort og blandet Selskab, har haft den Ære at se Dem — jeg ta'er mig den Dristighed at udbede mig Deres Navn og Stilling, om De behager!« Hun sagde dette saa spidst, at Spørgsmaalet snarere lød som Tilbagevisning end som Tilnærmelse. Nr. 2 følte dette ret vel; han smiskede polisk, trak Halsbindet tættere op over Hagen, svarede: »Jeg er Landmand og hedder M u u s. Min Ven hedder K a t e r og er Prøveprokurator til Tjeneste«. Denne skottede til Landmanden, Forundring og Misfornøjelse afprægede sig i hans Ansigt; men han tav. Jeg formodede, at begges baade Navne og Stand var improviserede, og min Formodning bestyrkedes ved et Par hurtige Smil af de smukke Frøkener, der sagde saa meget som, at d e vidste bedre.

Nu kørte min Vogn frem. Jeg hilsede alle Damerne under eet og indbød Herrerne til at indtage deres Sæder hos mig. De takkede høfligt, men sagde, at de herfra fik egen Befordring. Hermed adskiltes vi til videre.

3. R y e.

Denne By har en Beliggenhed, som indbyder til Beskuelse. Jeg havde jo allerede flere Gange set mig om der; dog var jeg nu ikke vel kommen af Vognen,

før jeg igen maatte ud. Jeg stillede mig med Ryggen til en Bøg, hvorfra jeg kunde lade mit Blik hvile paa Søer under mig, Marker, Byer længere hen for mig — et mægtig stort Maleri, som vanskeligt lader sig kopiere.

Jeg har den Vane — lige meget om slem eller god — til Naturlivet at knytte Menneskelivet, saa jeg for Eksempel ikke kan se en smuk Blomst uden at tænke paa en smuk Pige, ikke faa Øje paa et forvokset Træ uden at komme i Tanker om menneskelige Vantrevninger. Det kan være det samme, hvad jeg her tænkte; hvad jeg h ø r t e, vil jeg hellere fortælle.

Jeg blev opvækket af mine egne Drømmerier ved Lyden af tvende Kvindestemmer. En sagde: »Hvad vil du?«

En anden svarede: »Det er jeg endnu ikke betænkt paa.«

»Han med det brune Haar,« lød det, »er temmelig stærkt forelsket i dig.«

»Og han med det gule i lige Maade i dig.«

»Det er muligt; men hvem er de? Københavnske Lapse maaske.«

»Nej! nej! jeg har bedre Tanker om dem.«

»De bedste Tanker om Mandfolk duer ikke stort.«

»Hm! — var der ikke slette Fruentimmer til, da var Mændene vel ogsaa bedre.«

»Jeg takker paa Herrernes Vegne. Jeg tror, jeg vil blive ved at være min egen Herre.«

»Velbekomme! Men skulde jeg tage en Mand, saa vil jeg ogsaa være hans Herre.«

»Pst! der staar en af disse Herrer.«

»Det er Vintapperen.«

De drejede sig om. Den præsumtive (formodede) Vintapper stod lige saa ubevægelig som et tomt Oksehoved, dog ikke længere, end til de to giftefærdiges Stemmer var blevne saa svage, at jeg kunde vide dem

et godt Stykke paa Tilbagevejen, den de fortsatte med smaa og langsomme Trin.

Ikke saa sagteligt kom de to giftelystne Ynglinger ned ad Lyngbakken Østen for, hvor de rimeligvis havde søgt deres Hjerters Damer. Opmarchen af den Bakke, paa hvilken jeg havde mit Stade, tog længere Tid og kostede nogle hjertelige Eder. Jeg traadte om paa Siden af mit Træ, saa de ikke kunde se mig, naar de vandt op paa Rygningen. Ankomne der, maa de have standset for at puste og se sig omkring efter de søgte.

»Vi er gaaede fejl af dem,« sagde Nr. 2 — hvem jeg med Hensyn til Haar og Øjne herefter vil kalde den lyse — »Pigen derinde ved Byen har vist os den urigtige Vej — vore dejlige Alfer maa være svævede tilbage — Allons! brave camarade!«

»Stop lidt!« sagde den mørke, »lad os endnu en Gang overveje, hvad det er, vi har for!«

»For Satan!« snærrede hin, »du er mig en snurrig Patron — om Forladelse — Baron! Ved du endnu ikke selv, hvad du vil?«

»Lad Baronen være!« brummede den anden, »han føder ingen Kone, langt mindre Familie; det kan en Assessor.«

»Det bliver du jo med allerførste. Imidlertid behøver du ikke at krympe dig; jeg har jo til at føde to Familier, om de end blev aldrig saa store. Og naar din Farbroder, den gerrige Hund, kreperer, kan du betale mig igen.«

»Dit Tilbud . . .«

»Fornærmer dog ikke min adelige Ven?«

»Nej, nej, nej! fra den Side kender du mig vist bedre.«

»Vel! saa bliver det ved Planen: vi søger at vinde vore søde Frøkener ikke ved Rigdom eller Rang, men ene og alene ved vor egen personlige Fortræffelighed. Først efter Sejren aabenbarer vi os.«

»Sejren! er du saa sikker paa den?«

»Vist er jeg. Ingen Tvivl! Ingen Betænkelig heder! En General vinder sjælden et Slag ved at betænke sig, men ved at slaa til uden lang Betænkning — her paa Bjerget skal du henrykt omfavne mig som General Kleber Napoleon, da Tyrkerne var vaskede ved Rosette eller Damiette, hvad det hedder. »General!« raabte Kleber, »De er stor som Verden! Du skal sige til mig: »Hansen, du er stor som Himmelbjerget!««

»Saa skal jeg ikke længere titulere dig som Hankat?«

»Jeg ikke heller dig som Mus — Marchons à la victoire! (fremad til Sejren) — Fanden ta'e Vintapperen! Han har staaet bag ved Træet og hørt hele vor Samtale.«

»Hm! den skulde han ikke blive klog af, om han ogsaa havde mærket paa den. Han tænker paa sine Vine og bryder sig lidt om Kærestesnak.«

Lidt brød jeg mig dog derom, som jeg har gjort om mer i samme Materie.

Jeg gik nu og til Byen efter at have gennemtænkt og ordnet mine Materier for næste Dag.

4. Bjerget, om Dagen.

Som jeg traadte op for at holde min første Tale, hører jeg skraas neden for mig hviske: »Plager Fanden Vintapperen? Nu faar vi noget at høre.«

»Om Lafitte og Graves.«

Det var rigtig mine to Eventyrere. Og indenfor paa Bænken sad de bevidste fire Damer. Da jeg steg ned, kom de to Herrer hen til mig, undskyldte deres Tagen fejl af min Stand og sagde mig nogle Komplimenter, hvilke de gav end større Eftertryk ved at indbyde mig til en Gaffelfrokost. Den lyse lagde skælmsk til: »Damer skal ikke savnes.«

En behagelig Time! — Vittighed, optøjlet af Godmodighed, sætter Liv i et for saadan Forfriskning

modtageligt Selskab. Hansen var i dette vor spirituelle Restauratør. Jeg snakkede med, og selv den for sin Alder alvorlige Baron fik et yngre Ansigt og bidrog mere, end man skulde tro, til aandelig Oplivelse; lidt efter lidt fik vi ogsaa de unge Piger paa Gled og fortrød det ikke; thi ingen af dem var uvittig; Matronerne blev tilovers, vi andre lod, som vi ikke mærkede det, og ved jævnlig galant Tiltale fik dem til at tro, at de var Sjælene i Samtalen. Ved et Indfald, der med flere faldt fra mig, sagde Tanten: »Maa jeg spørge, hvor gammel er vel Hr. Pastoren?«

»I Dag,« svarede jeg, »er det gaaet mig af Glemme, og i saa interessant Selskab er man ikke gammel.« Jeg rejste mig, bukkede for Damerne og sagde til Herrerne: »Mit Embede fordrer min Nærværelse paa Bjerget; men siden hen beder jeg Dem om at smage min Lafitte, à revoir!«

I Bortgangen hørte jeg: »Det er en Himmelhund — han har dog graat Haar — det er Paryk,« dertil blev let — jeg lo ogsaa, men Solo, med Teltet paa Bagen.

Da jeg igen havde besteget Tribunen, kikkede jeg flygtigt efter de s e k s — ingen af dem at opdage. Det er ikke paa Tid til en »Seksa«, tænkte jeg, men til en Firetur — god Fornøjelse!

Atter nedtraadt, søgte jeg slumpevis et Telt med dobbelt Rum, det inderste var afsondret ved et Lærredsforhæng. Der anede mig noget, jeg gik ganske langsomt hen imod det og løftede Haanden, som til at drage Tæppet til Side. En Opvarter sprang imellem og sagde afværgende: »Min Herre! det er optaget.«

»Meget vel!« svarede jeg, vendte Ryggen til og stod stille.

Derinde bag ved mig talte ganske sagte, to

Mandsstemmer, to kvindelige — aha! det maatte være de fire!

Jeg hørte intet tydeligt, gad ikke lytte, gik ud og ned af Teltgaden. Ikke langt, saa traadte de to Matroner fra Siden hen mod mig.

»Har De ikke for nylig mødt vore Frøken Døtre?« spurgte Tanten.

Jeg benægtede det.

»Ikke heller Baronen og den anden Herre?«

Ogsaa dette benægtede jeg.

»De skulde dog aldrig være faret vild her i Skoven?« sagde Mama med nogen Ængstelighed.

»Skoven er meget stor,« svarede jeg, »og meget vildsom, unge Mennesker kan, uden kyndige Vejvisere, let komme ud af den rette Vej —«

»Herre Jesus,« raabte den bekymrede Moder, »er her Ulve? Røvere?«

»Ulve ikke,« beroligede jeg, »undtagen maaske af dem i Faareklæder. Røvere — af dem, der fratager Folk deres Penge, findes her næppe nogen; men der gives jo kostbarere Klenodier end Guld og Sølv, som af og til ogsaa røves. Hvorvidt man her har at frygte for saadanne, kan jeg ikke give Forklaring over.«

»Jeg forstaar nok, hvad han mente,« sagde Tanten i en Frastand under Bortfjernelsen, »den saakaldte Baron har et Røverfysiognomi —«

»Og den anden er en næsvis Krabat,« tilføjede Mama; »men mine Døtre er alt for vel opdragne og har alt for megen Forstand til at hoppe efter enhver Gøg, som kukker.«

»Forstand!« vrængede hendes forstandsrige Søster, »har saadanne Smaadukker nogen, den er ikke hjemme, naar Kavalererne gør Kur til dem; det lærer Erfaringen, og det burde min Fru Søster ogsaa vide. Vi har jo allerede lagt ganske andre Planer til deres fremtidige Lykke. De maa og de skal udføres til Trods for alle de Spradebasser, her gaar og svinker.«

»Men,« indvendte Mama, »monne mine Døtre ogsaa vil synes om dem, du har udset? Majoren er gammel.«

»Ja af Adel, ellers er han ikke saa gammel som nogen af os, og saa rig er han, at man med Billighed bør afdrage ti Aar af hans Alder. Han er endnu en smuk Mand, det paastaar jeg.«

»Ja, ja! Men saa Baronen? Jeg mener d i n Baron — ikke ham her. Det er jo bekendt for Gud og Hvermand, og selv søger han ikke at dølge det, hvor udsvævende han har levet —«

»Oh! saadanne bliver just de føjeligste Ægtemænd. Og naar din yngste Datter blot har lært noget grundigt af sine Romaner, vil hun nok vide, paa hvilken Maade hun skal behandle ham. Og hvad der kunde mangle i hendes Konduite, det skal jeg supplere.«

Dermed blev de borte baade for mine Øjne og mine Øren. Andres Øren skulde jeg nu snart paa en frisk tiltale, puttede altsaa, til videre, denne Sideroman i en Sidelædike af min Hukommelseskiste og lukkede for den.

Da jeg havde faaet Pusterum, lukkede jeg op igen, henslængt paa en Skraaning af mit brune Bjerg. — Jeg tænkte paa Kontradans, Figurerne i det romantiske Tableau var jo nu otte. Da lød en firstemmig Sangmusik op til mig — Kontradansen var ude — en anden begyndte, i hvilken Træer dansede, Stene balancerede, Blomster figurerede — Sang er Naturmusik. De fire Naturmusikantere sang for deres egen Fornøjelse — det gør ogsaa jeg. Men de fornøjer tillige mange andre — det vilde jeg ogsaa gerne.

De skønne Toner var hendøde, men endda ikke Genklangen i min Sjæl, som jeg stod paa Bjergpynten og beskuede det herlige Naturmaleri, der aldrig vil trænge til nogen Kunstners Restauration: det behøver ingen Opfriskning, det forældes aldrig.

Da er der nogen, som pikker mig paa Skulderen — jeg vender mig — det er den l y s e.

Han saa mørk ud. »Har De ikke set de to gamle Damer for kort siden?«

Jeg sagde ham naar og hvor, og at de søgte efter de unge.

»Adieu!« og dermed af Sted ned til Vrimlen. Han havde kun Øje for een Naturfrembringelse, men som og bærer Prisen for alle andre: en yndig Pige.

5. B j e r g e t, o m N a t t e n.

Det var blevet saare livligt i Mørchs store, smukt dekorerede Telt: i dets ene Afdeling med Musik og Dans, i den anden med Nydelse af Bordets Glæder. Her drak man Skaaler, og flere af dem med indledende Taler. Der hvirvlede man sig, uden Taler, i fejende Valse. Dans er paa en Maade ogsaa et Naturprodukt; thi det naturlige Menneske, det vilde nemlig, danser lige saa vel som det kunstige, det civiliserede nemlig. Jeg kikkede af og til ud i Balsalen efter dem, vi ved nok: nej!

Jeg er ogsaa et Naturmenneske, jeg tilbeder vor store Moder baade Nat og Dag. Selv naar hun buldrer og smælder, er der i hendes Vrede noget forfærdelig skønt, man kan ikke harmes, men bøjer sig ydmygt og modtager Tugtelsen uden Knurren: man ved jo, hun bliver snarligen atter god og mild. Jeg gik ud og opad til hendes og mit fortryllende Bjerg. Hvor blidt smilte hendes Natøje! ikke — som det, hun bruger om Dagen — tilbagetrængende med sit Flammeblik det menneskeliges Indskuelse. Hendes Aandedræt var næppe hørligt: kun de øverste Trætoppe hviskede meget sagte om, at de fornam noget — ah! jeg fornam i min Nærhed en anden Hvisken.

»I Morgen maa der blive en Ende paa disse Optøjer! Dine Frøkener — Gud forlade mig! jeg havde

nær kaldt dem Tøser — de er snart rent excentriske. Jeg vil sige dig: jeg har paa egen Haand skrevet til de egentlige Friere og bestilt dem herhid til i Dag. De maa være her endnu i denne Aften — du ser dog, at jeg har foranstaltet dette til dit og dine Børns Bedste?«

»Det ser jeg nok. Naar det bare maa falde saaledes ud!«

»Deres Naader!« indbrød en Tjenerrøst, »der er just nu ankommen to fremmede Herrer, som spørger efter Dem.«

»Hvor er de?«

»Jeg sagde, at Deres Naader var gaaet herop til Himmelbjerget, og at jeg vilde hente Dem. De er ellers inde i det første Telt paa højre Haand og drikker Champagne eller saadan noget.« (Det var netop ham fra Bagkurven.)

»Vi maa stræbe, ma soeur! ellers er de i Stand til at gaa ud og lede efter os.«

De vendte; Lars blev staaende og skottede efter dem. Jeg tog fat paa en af hans Kjoleknapper: »Hør, du Pilatus, hvad er det for Herrer? jeg tror, du fryser, her er lidt at varme dig paa.«

»Mange Tak! den ene er tynd, den anden tyk, der kommer de selv!« Han vilde tiltale dem: men jeg forhindrede ham og sagde: »Løb til dit Herskab og sig, at jeg kommer straks med dem.« Han løb.

De tvende løb ikke; de standsede ved hvert tredje eller fjerde Skridt for at drage Aande. »Det er ganske vist,« sagde den tynde, »det er den behageligste Aften, jeg endnu i Dag har oplevet: Maanen skinner saa overmaade nydeligt.« Jeg saa op til hende, ventende paa, om hun ikke vilde besløre sig ved saadan en Kompliment. Nej, hun lod, som hun intet havde hørt.

»Det giver jeg Dem Ret i,« sagde den tykke, »jeg maa ellers bekende, at jeg ikke har gjort af Maaneskin ved visse Lejligheder.«

»Hvor længe er det siden?«

»Ikke saa længe, som da De sidst kom ud af Kirken paa Frederiks Hospital.«

»Nok om det! Men lad os tænke alvorligt paa Hensigten af denne vor Hurtigpostrejse! for ellers —«

»Jeg ved, hvad De vil sige. Men Tanten har indbudt os, lad hende sørge for Resten!«

»Men om nu disse to Jydepotter snappede os de søde Kramsfugle væk?«

»Det forhindrer vi ved en Udfordring ex tempore.« (paa Stedet).

»Udfordring! hvorpaa? Jeg har ingen Vaaben.«

»Det har jeg.«

»Jeg fægter daarligt.«

»Kan De da ikke skyde?«

»Med Pistol har jeg aldrig skudt.«

»For Fanden! saa maa vi bortføre dem ex tempore!«

»Det giver jeg Dem Ret i, hvis vore Allerkæreste er villige til saadant romantisk Teaterkup.«

»Det er Tantens Sag! Kom! Lad os nu se først at finde hende.« De gik.

Haa! tænkte jeg, der faar vi en interessant Kvadrille. Ej engang en almindelig Duel har hidtil fundet Sted paa Himmelbjerget. Saadan ridderlig Daad vil forstørre dets Navnkundighed, især om de alle fire blev paa Pletten, gid det var saa vel! Det kunde have det Held.

Jeg lod Maanen blive, hvor den var, og ilede ned i Teltet, hvor jeg haabede at finde Duellanterne. Jeg fandt ingen af dem og har til Dato endnu ikke fundet hverken dem, ej heller de andre fire.

Jeg tror langtfra ikke, at Fanden skulde have taget dem, men snarere Hymenæus; thi kort efter hørte jeg, at en Baron og en Proprietær var bleven kopulerede med to Søstre, et Sted jeg ikke husker.

Jeg gratulerer!

Leonore.

Mine Forældres Slot laa ved Grænsen af den Olivenskov, der sender sin Vellugt til Zaragozas Beboere. Da min Fader var rig og gæstfri, min Moder munter og kær af Pragt og Fester, fik vi hyppige Besøg af Stadens talrige Adel. Mange af disse forsikrede min Moder — som oftest saa højt, at jeg godt kunde høre det, at jeg i mit fjortende Aar var en fuldkommen Skønhed, og at jeg spillede Mandolinen med uforlignelig Færdighed.

Jeg var saa vant til at høre sligt, at det baade forundrede og fortrød mig, at Don Francisco Torrejon, en af de høje Overinkvisitorer, aldrig roste min Skønhed, ja næppe værdigede mig et Øjekast; dog tilskrev jeg dette hans Stand og almindelig bekendte Hellighed.

En Nat blev der banket paa Porten og dens Aabning fordret i den hellige Inkvisitions Navn. Med Forfærdelse efterkom man straks denne Befaling; men man forestille sig min og mine Forældres Angst og Fortvivlelse, da det høje Tribunals Tjenere forlangte mig udleveret. Vel var jeg mig min fuldkomne Uskyldighed bevidst; men det gjorde kun min Ængstelse mere pinlig. Mine arme Forældre knugede mig i tavs Omfavnelse; de turde jo hverken græde eller klage; thi dette vilde have været en Forbrydelse mod den hellige Ret.

Man bar mig i en Portechaise, og det forekom mig, som om jeg blev baaren til min Grav. Jeg hørte Fængslets Port aabnes og lukkes efter mig, og nu syntes mig Livets Dør at være tillukket for evig, det sortnede for mine Øjne, jeg besvimede.

Da jeg vaagnede, befandt jeg mig i en Seng med lange, sorte Gardiner. En Lampe oplyste svagt det lille skumle Værelse, og en gammelagtig Kone stod foran min Seng. Med den ene Haand holdt hun Omhænget til Side, med den anden en stærklugtende Svamp under min Næse.

»God Morgen, min søde lille Ven!« hviskede hun, »og hjertelig velkommen i dette hellige Hus!«

Jeg for op i Sengen og raabte: »Hvor er jeg? Hvorfor« —

Mere fik jeg ikke sagt; thi hun omfavnede mig pludselig med den ene Haand og holdt mig den anden for Munden.

»For Guds og alle helliges Skyld!« hviskede hun heftigt og ængsteligt, »tal sagte, sagte! Her maa ingen tale højt, det kunde koste eder Livet.«

»O! men saa sig mig dog, hvorfor er jeg her?« sagde jeg med dæmpet Røst.

»Ikke spørge, min bedste Ven!« vedblev hun, »her maa ingen spørge, det er imod Ærbødigheden. Men ellers vil jeg da sige eder, at I befinder eder i et helligt, højærværdigt Hus; men hvorfor I er her, det ved ingen uden de naadige Herrer.«

Jeg tav, og med et Suk, som rystede mit Inderste, sank jeg tilbage paa Sengen. Konen blev ved at hviske og søgte at indgyde mig Trøst og Mod. Det var hende ikke vanskeligt; thi i min Alder aabner Hjertet sig villigt for ethvert Haab. Med inderlig Bøn til Gud for mig selv og mine kære Forældre slumrede jeg ind og sov indtil Dag. Min Duenna stod uden for min Seng med Chokolade og Bagværk, og medens jeg nød dette, underholdt hun mig med en Lovtale over de naadige Herrer.

»Dersom jeg turde spørge,« sagde jeg, »saa ønskede jeg dog at vide, hvem de naadige Herrer er?«

»Ih!« svarede hun, »hvem andre end de Herrer Inkvisitorer, de frommeste, mildeste, huldsaligste Herrer mod alle rettroende og lydige Kristne, men strenge og nidkære mod alle de genstridige. Ja, mit Barn! I vil maaske snart komme til at aflægge Prøve paa eders Lydighed; da gælder det! de naadige Herrer har Magt og Raadighed baade over vort Legeme og vor Sjæl.«

»Men hvad skal jeg da gøre? Hvad kan de forlange af mig?« sagde jeg med nogen Heftighed.

»Ikke spørge, ikke spørge, min allerkæreste Ven!« svarede hun og slog tillige med begge Hænder, »vores naadige Herre vil nok selv sige eder det, naar og hvorledes —«

»V o r e s naadige Herre,« faldt jeg ind, »I talte jo om flere.«

»Rigtig!« blev hun ved, »her er tre, alle lige store og lige mægtige; men en af dem er der, som vi to fornemmelig maa elske og ære, den kære, fromme Hr. T o r r e j o n, en Mand som et Lam, med ret et Duehjerte, saa længe man ikke er ham imod; men saa — hu! Staa nu op, min Dueunge! saa skal jeg vise eder Husets Lejlighed.«

Jeg adlød, men med et Hjerte, som var delt imellem Frygt og Nysgerrighed. Min Førerinde havde kun aabnet Døren paa Klem, da hun vendte sig om imod mig med disse Ord:

»Førend vi nu begiver os paa vor Vandring, maa I love mig den allerfuldkomneste Tavshed, ikke et Spørgsmaal, ikke et Ord, ikke en Lyd maa komme over eders Læber! I maa se og høre, men være stum som en Ligsten! Et eneste Ord kunde gøre eder selv til et Lig!«

»Lad os saa hellere blive!« stammede jeg.

»Nej, nej!« svarede hun, »I kan trøstig følge med, saa snart I bareste holder eders lille søde

Mund; kom kun, Barn! kom kun! I skal faa mange rare Ting at se!«

Med disse Ord trak hun mig efter sig igennem mange smalle, krumme og mørke Gange. Herpaa kom vi til en lang, lige og bred Gang med mange jernbeslagne Døre ved begge Sider; den var dunkelt oplyst af et Par Lamper højt oppe ved Loftet i begge Ender.

»Her ser i Kætternes Fængsler!« hviskede hun mig i Øret, »der sidder en i hvert Kammer og forvares til Dommen — til den store Auto-da-Fé. Ser I disse høje Papirshuer og Kapper, saa smukt bemalede med Ildsluer og Djævle? det er deres Ligklæder.«

Jeg gøs og tav. Det forekom mig, som om jeg var i en aaben Begravelse; ingen Lyd var at høre uden den af vore langsomme, snigende Fodtrin.

Efter en lang og stille Vandring steg vi nogle Trappetrin nedad; her aabnede min Førerinde en Dør, og nu befandt vi os i et skummelt, sort betrukket Værelse.

»Dette, min rare Ven!« sagde hun, »er de genstridiges Pinested, se jer kun dristig om. Her er mange skønne Ting at skue. Disse smalle Snore, som hænger ned fra Trisserne i Loftet, bliver bundne om Kætterens Haandled; derpaa hejser man ham saa højt op, som han kan komme, giver saa paa een Gang efter og lader ham dumpe, dog ikke rent til Jorden, men blot saa langt, at Armene rives af Led og Snorene snærer igennem Kødet lige ind til Benene; dette gentager man hvert Kvarter, indtil Doktoren erklærer, at hans Liv er i øjeblikkelig Fare. Ser I denne lille Stige her med fem skarpe Tremmer eller Trin? med den slaar de ham dygtig paa Skinnebenene. Kom nu herhid! Dette der, tænker I vel, er et Salttrug! Hi, hi! min lille, enfoldige Dueunge! Hvorfor gyser du? Naar du bare er kønt føjelig, skal du aldrig komme til at ligge deri; det er kun for de haardnakkede og ulydige, dem lægger man langs ud

i Truget og surrer dem dygtig fast; saa spærrer man Munden op og lægger et fint, tyndt Klæde derover. Nu falder fra dette Kar i Loftet en tynd Vandstraale ned i Munden, saa længe til Indvoldene er fulde af Vand og Klædet ved Vandets Magt trængt ned i Svælget. Naar Synderen da i den usigeligste Angst og Pine er nær ved at kvæles, river man pludseligt Klædet ud, fuldt af Vand og Blod.«

»Men,« sagde jeg, skælvende og bævende over mit hele Legeme, »det er dog kun de overbeviste Kættere, man saaledes martrer?«

»Ingenlunde, min søde Ven!« svarede hun, »de bliver jo levende brændte; nej, de, som her pines, er de mistænkte, som skal bekende.«

»Men om de nu er uskyldige og intet har at bekende?« indvendte jeg.

»Ja, saa bliver de fri,« svarede hun; »men det har ingen Nød; naar de først bliver retskaffens pinte, saa finder de nok paa noget at bekende, det maa de naadige Herrer og Bøddelen forstaa!«

»Bøddelen?«

»Ja vist, Barn! Bøddelen piner dem. I maa tro, han ser ikke lystelig ud for en ung Pige, en stor, før, stærk Mand i kulsorte, snævre Dvælgsklæder fra Top til Taa og med en sort Maske for Ansigtet, at han des mere kan ligne Djævelen, i hvis Kløer Kætterne snart skal overgives.«

Hun vilde blevet længere ved; men det var mig umuligt at holde ud, jeg søgte Døren.

»Bi lidt! Bi lidt!« raabte hun, idet hun forgæves søgte at faa mig tilbage. »Det rareste har I endnu ikke set! I maa endelig se Kobberpanden, hvori de genstridige saa smaat bliver stegte.«

Men jo mere hun bad mig bie, jo stærkere ilede jeg, og først da jeg var kommen ind i mit Værelse og havde kastet mig i en Stol, kunde jeg gøre det Spørgsmaal:

»Men er ogsaa alt dette virkeligt, eller vil I blot

indjage mig Angst? Saa grusomt er dog intet Menneske?«

»Hys, lille Barn!« læspede hun, »I maa ikke tale om Grusomhed! Det er et upassende, et ugudeligt Udtryk.«

»Men saa maa det ogsaa være gyselige Forbrydere,« sagde jeg, »som man saaledes martrer?«

»Vist er det,« svarede hun, »Kættere, Gudsfornægtere, forhærdede Syndere!«

»Og Fruentimmer,« sagde jeg, »bliver dog ikke saadan behandlede?«

»Det kommer derpaa an!« var Svaret, »enhver, som bliver angiven for den hellige Inkvisition, er ogsaa mistænkt, og enhver mistænkt kan bringes under Torturen. Her gælder ingen Persons Anseelse: Oldinge og Børn, Mænd og Kvinder, unge Piger og frugtsommelige Koner, alle sammen maa de heran. Saa snart de kommer i Torturkammeret og en af de naadige Herrer befaler, saa klæder Bøddelen dem først nøgne af, splitternøgne, min sødeste Ven!«

Her blev hun afbrudt; Døren aabnedes, og ind traadte Don Francisco Torrejon, ikke som jeg tilforn havde set ham i gejstlig Dragt og med alvorlig, hellig Mine, men klædt ganske som en Kavaler efter højeste Mode, og med et Væsen som en af de galanteste unge Herrer.

Smilende, med en let Kompliment og næsten dansende, nærmede han sig til mig, der af Forundring længe var maalløs og ikke i Stand til at besvare enten Spørgsmaal eller Galanterier. Disse sidste angik mit Ansigt og min Skabning og de første Aarsagen til min Fængsling.

»I maa have Fjender, min elskelige!« forsikrede han med et Skuldertræk, »ellers var I ikke her — en Elsker, som har faaet Afslag? Hvad?«

Jeg svarede ham skælvende, at jeg ikke vidste af saadan en at sige.

»Umuligt!« raabte han, »I skulde endnu ingen Elsker have haft? Ikke endnu selv have elsket?«

»Nej, ærværdige Herre!« sagde jeg, blussende af Angst og Undseelse. Han tav; men jeg mærkede, at han saa paa mig; jeg turde ikke hæve mine Øjne fra Gulvet. Pludselig vendte han sig om, gik et Par Gange op og ned og blev atter staaende foran mig.

»I har en hemmelig Fjende!« begyndte han igen, »I maa have en Fjende, som har angivet eder for den hellige Inkvisition; besind eder vel, om I ikke skulde erindre nogen?«

Bitterlig grædende forsikrede jeg ham nej.

»Det kan være muligt,« blev han ved, »at I aldrig selv har lagt Mærke dertil; men det maa være saa; en Elsker har troet sig foragtet eller tilsidesat for en lykkeligere og har udtænkt denne frygtelige Hævn — ja, i Sandhed frygtelig! Jeg vil ikke skjule det for eder, min elskelige! Eders Frihed, eders Liv er i Fare.«

Jeg segnede ned for hans Fødder, besvor ham min Uskyldighed, bad ham om Hjælp og Redning. Han løftede mig op og trykkede et Kys paa min Pande.

»Jeg vil tænke paa eders Frelse, eders Lykke, mit fromme Barn!« sagde han, »berolige eders Hjerte! I Morgen skal I høre fra mig.«

Med disse Ord forlod han Værelset, og den gamle Maria, som var gaaet ud, da Don Torrejon traadte ind, kom atter tilbage. Jeg maatte fortælle hende alt, hvad der var forefaldet mellem mig og Inkvisitoren, og nu udbrød hun i de fyrigste Lovtaler over ham:

»I er det lykkeligste Pigebarn under Solen,« endte hun, »den mægtigste, ædleste, dejligste Herre elsker eder, han vil redde eder fra timelig og evig Undergang.«

»Hvad siger I?« raabte jeg, »hvem elsker mig?«

»En Helgen, en Engel i Mandsskikkelse!« sva-

rede hun, »nej, nej, eders Naade! Spørg mig ikke! den Dag i Morgen skal forklare eder alle Ting, den skal blive den skønneste Dag i eders Liv!«

Med disse Ord overlod hun mig til mine egne Betragtninger eller rettere forvirrede, modstridende Følelser; thi Skræk, Haab, Forundring, Anelse opfyldte og betog mit Sind. Under denne Stemning forløb hele Dagen, og min tidt afbrudte Søvn om Natten gav mig mindre Hvile end Uro, formedelst underlige, ængstende, feberagtige Drømme.

Saa snart Morgenen frembrød, kom Maria og bad mig staa op. Hun førte mig en fin og nydelig Morgendragt, hængte en rig Mantilla om mine Skuldre og bød mig følge. Jeg havde et Par Spørgsmaal paa Læberne, men fik næppe de første Ord fremført, førend hun lagde mig Haanden paa Munden.

»Tavshed og Lydighed!« var det eneste, som hun hver Gang hviskede, idet hun lagde sine Læber tæt til mit Øre.

Endelig standsede hun uden for en Dør, ved hvilken stod paa et Bord et Sølvfad med to Kopper Chokolade og Bagværk. Hun bød mig tage Fadet, idet hun aabnede Døren. Da jeg nølede, lagde hun det selv paa mine Arme, skød mig sagtelig ind i Værelset og lukkede efter mig. Det var et lidet Kammer, men behængt med kostbare Tapetserier og skønne, som jeg siden ved et flygtigt Øjekast opdagede, vellystige Malerier. Dette kunde jeg ikke heller dengang se, da Værelset kun var halvt oplyst; thi Dagskæret faldt igennem et eneste Vindue, for hvilket der hang et rødt Silkegardin. Lige over for Vinduet faldt mine Øjne endelig paa en prægtig Himmelseng med rosenrødt Omhæng, og paa Sengen laa med udbredte Arme — Don Francisco Torrejon.

Ak, kunde jeg blot saa let glemme denne ulyksalige Time, som jeg nu i min Fortælling overspringer den! Lad mig alene sige dette, paa den ene Side

Torturkammeret, Truget, Kobberpanden, Bøddelen, Sanbenitoer*), Caraccoer**); paa den anden sød Smiger, glimrende Løfter og en smuk, fyrig og mægtig Elsker, som jeg vidste havde baade Sjæl og Legeme i sin Vold.

Maria afhentede mig igen og førte mig, ikke tilbage til mit forrige Værelse, men til en stor, smuk og lys Stue, hvorfra der var Udsigt til Floden og Skoven.

»Her er I nu Dronning og Herskerinde,« sagde Maria med en Knæbøjning, »og skal nyde Frugterne af eders Lydighed mod den naadige Hr. Torrejon. I maa aflægge dette forlegne Væsen og denne undselige Mine; thi I vil ret straks modtage Besøg af mange unge og fornemme Damer. Men dersom eders Liv og Salighed er eder kær, saa tal ikke om andet end ligegyldige Ting, om Vejret, Klæder, Musik, Tyrefægtninger og saadant, men intet om eder selv eller eders Familier, intet om dette Hus og hvad I har erfaret. Fremfor alt, spørg ingen om sit Familienavn! Her har intet Fruentimmer andet end Døbenavne. Og skulde I maaske genkende en eller anden af eders Veninder, saa for alle Helgenes Skyld! lad som I aldrig havde set dem tilforn.«

Næppe havde hun givet mig denne Forskrift, før Værelset fyldtes af henved tresindstyve unge Damer, hvoraf ingen lod til at være over tyve Aar. Alle var prægtig klædte, en Del, som jeg, i rødt, en anden Del i blaat, og den tredje i grønt. De kom alle, en efter den anden, hen til mig og hilsede mig med en Ærbødighed, som om jeg havde været Fruen i Huset. Med tungt Hjerte og forvirrede Tanker modtog

*) Lærredskapper, hvorpaa er malet Luer og Djævle, og som bæres af de fordømte i Autodafeerne.

**) Caracco er en spids Paphue, omtrent halvanden Alen høj, hvorpaa er skreven Delinkventens Forbrydelser. Deraf Spaniolernes bekendte Skældsord eller Forbandelse: Caracco.

jeg i Tavshed deres Hyldning og turde næppe løfte mine skamfulde Øjne fra Jorden.

En af de sidste, som kom hen til mig, udstødte et Skrig og raabte: »Ak, Donna Balabriga!«

Forskrækket saa jeg op, det var en kær Veninde af mig. Jeg var nærved at styrte mig i hendes Arme, da jeg til min Frelse bemærkede saavel hendes egen Bleghed som alle de andres pludselige Forvirring.

Marias Advarsel faldt mig ind endnu i rette Tid, og uden at lade, som jeg havde hørt min Venindes Udraab, vendte jeg mig til nogle af de andre og henkastede nogle flygtige og usammenhængende Ord om den skønne Udsigt paa hin Side Floden. Samtalen kom snart i Gang, og skønt den blev ført med kendelig Forsigtighed og Kulde, udslettedes dog snart Indtrykket af hin min Venindes Ubesindighed.

Maria gjorde Opvartning og beværtede os med Konfekturer og søde Vine. Derpaa bragte hun Instrumenter ind, nogle af Damerne spillede, og andre sang, men alt med sagte, næsten, kunde man sige, ængstelige Toner. Da dette havde varet et Par Timer, blev atter Forfriskninger ombaarne, hvorefter alle Damerne anbefalede sig og lod Maria og mig blive alene i Stuen.

Efter nogle Minutters Tavshed begyndte den gamle saaledes: »Jeg ser nok, min naadige! at der ligger eder mange Spørgsmaal paa Tungen; jeg vil forekomme dem og, saa vidt det er mig tilladt, tilfredsstille eders Nysgerrighed. Alle disse Damer, som nu forlod os, er saa vel som eders Naade selv særdeles Veninder af de naadige Herrer Inkvisitorer, og betegner de forskellige Farver, hvem de tilhører: de røde er Don Torrejons, de blaa Guerreros og de grønne Aliagas. Saadanne Samlinger som denne tilstedes eder een Gang hver Uge, og skiftes I da til at modtage og beværte hverandre. Den sidstankomne er da gerne de andres Værtinde, saaledes

som eders Naade i Dag har været. Denne Fornøjelse kan de nyde, saa længe de iagttager den tilbørlige Tavshed og Forsigtighed. Et Eksempel paa det modsatte har I erfaret hos den unge Dame, som saa ubesindigen nævnede eder ved eders Familienavn: hende faar I aldrig mere at se.«

»Men hvor kommer hun da hen? Hvad bliver hendes Straf?« spurgte jeg ængsteligen.

»Sagte, sagte, min naadige!« sagde hun, »saadan noget er det bedre at formode end at tale om.«

(Maria havde Ret: den næste Selskabsdag søgte mine Øjne forgæves den stakkels Elvira; hun var der ikke, jeg saa hende aldrig mere; hvorledes hendes Skæbne er vorden, kan jeg kun med Rædsel ane.)

I otte Nætter delte jeg Seng med Don Torrejon, og otte Dage beboede jeg dette Værelse. Den ottende og sidste var der atter Selskab hos mig; men saa snart dette var borte, førte Maria mig ind i en snæver og mørk Celle, der for Fremtiden blev min bestandige Vaaning. Ogsaa min røde Stadsdragt maatte jeg ombytte med en simpel, grov Kjole, og kun naar den naadige Herre forlangte et natligt Besøg af mig, fik jeg en finere Negligé og blev af Maria ledet frem og tilbage. Min Tid henrandt sørgeligen, delt mellem kvindeligt Arbejde og Frygt og Længsel efter mine stakkels Forældre.

I denne kummerfulde Levemaade var den eneste adspredende Forandring, at jeg en Gang om Ugen, klædt i min røde Uniform, mødte i Selskabsværelset, som jeg snart erfarede stedse i nogle Dage blev beboet af et nysankommet Offer. I et Tidsrum af tre Aar — saa længe var jeg en Fange i Inkvisitionspaladset — saa jeg over tredive nye Slavinder ankomme og næsten lige saa mange af de ældre forsvinde. Denne Skæbne, lagde jeg Mærke til, traf mest dem, som saa ud til at være frugtsommelige, og sent igen eller aldrig mere fik jeg en saadan at se.

Jeg havde været i Fangenskab omtrent et halvt Aar, da jeg bemærkede en Forandring i min Sundhedstilstand, som jeg aabenbarede den gamle Maria. Hun erklærede straks, at jeg var frugtsommelig. Med Gysen hørte jeg denne Efterretning; jeg tænkte paa nogle af mine Medfangers varselfulde Forsvinden. Fra nu af kom jeg ikke mere i de ugentlige Forsamlinger, men tilbragte Tiden til min Forløsning ensom i min skumle Celle, undtagen naar Maria et Par Gange om Dagen bragte mig mine Fornødenheder.

Et Aar efter min Ankomst i Fængslet fødte jeg, med Marias Hjælp, et sundt, velskabt Drengebarn — milde Gud! mit Hjerte bløder endnu, hver Gang jeg tænker paa denne min uskyldige førstefødte, Frugten af tvungen Vellyst; ak, at jeg dog en eneste Gang maatte have trykket mit Barn i mine Arme, til mit af Sved og Taarer vædede Ansigt! Men den ubarmhjertige Kvinde ilede øjeblikkelig bort med det; mine Bønner, min Fortvivlelse standsedes af en dyb Besvimelse.

Da jeg vaagnede, stod det afskyelige Menneske ved min Seng, og paa min ængstelige Spørgen efter Barnet fik jeg intet andet Svar end et tvetydigt Smil og den Forsikring: »at Glutten var vel forvaret.«

Jeg troede at forstaa hende — ak, ikkun alt for vel — og bad nu først ret inderligt og alvorligt om Døden. Men det var ikke Himmelens Vilje: jeg fik, skønt langsomt, min Sundhed igen, og det uagtet min nagende Sorg, mine beske Taarer, min haabløse Længsel efter Barn og Forældre og — hvi skulde jeg nægte det? — omsider ogsaa efter Frihed.

Saa snart jeg var uden Fare, førte Maria mig en Nat hen i en anden Celle, hvor jeg forefandt en ung Pige, ligeledes af det røde Kompagni, det vil sige af Torrejons Friller. Vi to skulde fra nu af være hinandens Selskaberinder; dette var virkelig en Lin-

dring i vor Elendighed. Fælles Ulykke gjorde os snart fortrolige: jeg fortalte hende min Historie, og hun gjorde mig Gengæld ved at fortælle sin.

Der var ingen væsentlig Forskel imellem dem, kun havde hun været her længer end jeg, nemlig over seks Aar. Desaarsag frygtede hun for, at hendes Time nu snart skulde slaa; thi hun var en af de ældste i dette Harem. Hun bar ingen Tvivl om, at de, som ikke ved en naturlig Død blev forløste af dette skændige Slaveri, blev efterhaanden, ligesom Antallet blev for stort eller Inkvisitorerne blev kede af dem, paa en voldsom Maade bragte af Dage og deres Skæbne som deres Legemer skjulte med uigennemtrængeligt Mørke.

Formedelst denne Overbevisning var vi begge længe beredte til Døden, skønt Lyst til Liv og Frihed ofte fyldte vort Bryst med ubeskrivelig Længsel. Ebros klare Vande, de duftende Skove paa dens Bredder, forekom os som et Paradis, hvoraf vi for evig var uddrevne, hvortil vi aldrig skulde vende tilbage, lige saa lidet som vore første Forældre til Edens Have. Naar jeg da paa Mandolinen spillede en af min glade Barndoms Sange og F r a n c i s c a ledsagede den med sagte, smeltende Stemme, ak, da var det, som om vore Hjerter vilde opløse sig i navnløs Vemod, som om Haab og Fortvivlelse, Himmel og Helvede kæmpede om Besiddelsen af vore arme Sjæle.

Frihedens Dag var nærmere, end nogen af os havde vovet at ane. Vi sad just og talte om Naturens Skønheder, dem vi aldrig mere skulde nyde, da en i disse Forfærdelsens Boliger usædvanlig Larm vakte vor Forundring; Larmen tiltog og aftog, nærmede og fjernede sig.

Vi hørte Fodtrin, saa hurtige og tunge som aldrig tilforn i dette Hus, hvor ellers alle listede sig frem, langsomt og sagteligt som Aander. Vi hørte Stemmer, lydelige og stærke; — vi, som i mange Aar

kun havde hørt ængstelig Hvisken eller sagte, sygelig Mumlen, naar jeg undtager de Hjertet sønderslidende Skrig, der stundom i Nattens Stilhed fra Torturkammeret trængte sig ind i vor Celle og tvang os til at hylle vore Hoveder tæt ind i Puderne. Vi hørte Klirren af Vaaben, vidt forskellig fra Lyden af Lænker eller de tunge Dørhængslers Knirken. Tilbøjelige, som vi var, til at frygte det værste, mente vi, at en Auto-da-Fé nu skulde udføres.

Dog nej, det var ikke muligt; thi vi fornam tydeligt en Lyd, som i flere Aar havde været os fremmed, som vist aldrig havde ladet sig høre inden for disse Mure — L a t t e r! Munterhedens, den overgivne Glædes Sprog. Saa mægtigt, saa uimodstaaeligt virkede disse usædvanlige glade Toner paa os begge, at vi, uagtet vor heftige Frygt og spændte Nysgerrighed, selv begyndte at le, skønt vi øjeblikkelig standsede i denne os uvante Bevægelse, som om vi var grebne i en Forbrydelse.

Tummelen nærmede sig mere og mere, mange Stemmer talte mellem hverandre, og Skoggerlatter genlød underligt i de høje, hvælvede Gange. Larmen voksede; Døre blev oplukkede; nogle blev voldsomt sprængte.

»Hellige Jomfru!« raabte jeg til F r a n c i s c a, »hvad er det for et Sprog, man taler? Jeg forstaar ikke et Ord.«

»Tys, tys!« hviskede hun, »jeg tror næsten — ja i Sandhed! det er Fransk; nu hørte jeg tydeligt en sige: »kom kun herud, mine Damer! De er fri: de hellige Fædre er løbne deres Vej.«

Straks derpaa hørte vi en anden sige paa slet Spansk: »Herhid med din Nøgle, gamle Heks! lad os se, om den passer i denne Dør.«

Det var vores; den gik op, og en ung fransk Officer traadte ind.

»Mine smukke Damer!« sagde han, »Nonner! eller hvad jeg maa kalde Dem! befinder De Dem her

imod Deres Vilje, saa er Buret nu aabnet. Det er i Dag min Forretning at lufte disse Værelser lidt ud, behager De ikke saa længe at trække frisk Luft?«

Vi lod os det ikke sige to Gange, og uden at takke vor Befrier fløj vi som løsslupne Fugle ud af det skumle Fængsel.

Vor første Gang var til mine Forældres Vaaning — de var døde! Sorg over deres fortabte Barn havde lagt dem i Graven, der allerede i to Aar havde været deres Hvilested.

Inden vi naaede Slottet, kom den gamle Sanches, Tjeneren, os i Møde. Af Skræk, Forundring og Glæde over at se mig igen var han længe saa betaget, at han ikke kunde fremføre et Ord. Taarer gav ham Mælet tilbage: Græmmelse havde kastet min Fader paa Sygelejet; langvarige var hans Lidelser, som først endtes med Døden. En Maaned efter nedsænkede de min Moder ved hans Side. Inkvisitionen bemægtigede sig alle deres rørlige og urørlige Ejendomme, da jeg formedelst kætterske Meninger var dømt til evigt Fængsel. Den gamle Mand rystede paa Hovedet over min Befrielse og mente, at den ikke vilde blive af Varighed. Af Frygt for selv at blive straffet som den, der havde haft Omgang med en dømt Kætterske, forlod han mig som en pestsmittet.

Jeg og min Veninde blev ene tilbage med vor bitre Sorg, som snart gik over til Fortvivlelse. Francisca var, allerede før hun blev fængslet, et forældreløst Barn, som en Slægtning havde taget til sig. Hos denne turde hun nu ikke tage Tilflugt; thi hun kunde lettelig forestille sig, at hun var under samme Fordømmelse som jeg. Vi kastede os ned, omfavnede hverandre og ønskede os Døden.

»Hvi behøver vi forgæves at ønske os, hvad straks er i vor Magt?« sagde hun omsider, »her under os rinder Ebro; dens dybe Vande kan snart gøre Ende paa vore Lidelser og befri os fra Menneskenes Grum-

hed. Kom, Leonora! Vi vil sætte os paa denne Brink, der krummer sig over Floden, binde os sammen med vore Tørklæder, styrte os i de medlidende Bølger og dø i hverandres Favn.«

Tavs rejste jeg mig, løste mit Klæde af og traadte med min Veninde op paa Brinken. Jeg slyngede Klædet om os begge, kastede et Blik paa Solen, som mild og yndig dalede bag Skoven, og foldede mine Hænder til den sidste Bøn.

Da følte vi os begge omfavnede af kraftige Arme. Det var vor Befrier, den franske Officer.

»For den sorte Død!« raabte han, »I dejlige Pigebørn! I arme ulykkelige! vil I dræbe eder selv? Var det derfor, jeg aabnede eders Fængsel?«

»Gode fremmede!« svarede Francisca, »vi har ingen anden Tilflugt, vore Forældre er døde, vore Venner skyr os, og snart vil vore Forfølgere paa en grusom Maade forny og forøge de Lidelser, vi nu vilde ende.«

»Gode Gud!« raabte han, »men nej, I skal se, at en fransk Officer har mere Medlidenhed end en spansk Præst. I har ingen Venner, ingen Tilflugt? Velan! Følg med mig til Frankrig!«

Ingen af os svarede ham et Ord; men vi saa ned i Floden, som til vor sidste og eneste Ven.

»Stakkels Børn!« blev Franskmanden ved, »jeg ser, hvad I frygter for; men ved min Ære, ved dette Kors, som jeg ikke uværdigen bærer, jeg har ingen slette Hensigter med eder.«

»Ak, vi tror Dem gerne, men for os at rejse til et fremmed Land, ene Fruentimmer blandt vilde Krigere, hvo skal beskytte os?«

»Min Arm!« raabte han, »og hør, kære Piger! Jeg har en Ven ved Regimentet, som er saaret og skal bringes til Frankrig. Hans Tjenere er fangne i sidste Slag; I skal være i deres Sted! Mandsdragter vil jeg skaffe eder. Kom, kom! I kære Glutter! Det

er dog bedre i Frankrig end hist nede paa Bunden af Ebro.«

Under disse Ord havde han løst os fra hverandre og taget os under Armene. Vi fulgte ham; thi Lyst til Livet var paa ny opvakt i vore Hjerter, og to Taarer, som trillede ned over Krigerens brune Kinder, indgød os Tillid.

Under Tilbagegangen til Zaragoza vedblev Officeren, som fortalte os, at han hed Faucault og var Kaptajn over et Grenaderkompagni, uophørlig at trøste og opmuntre os; det første var virkelig nær ved at lykkes ham.

Saa snart vi var komne til Staden, førte han os hen til sin syge Ven, en Major Broussier. Det var en middelaldrende, vakker Mand, som viste oprigtig Deltagelse i vor Ulykke. Vor Omklædning blev snart iværksat, og vi var fra nu af i hans Tjeneste. Vi sov hos hverandre i hans Forværelse og blev baade hjemme og ude bestandig tilsammen.

Efter nogle Dages Forløb var Majoren saa vel, at han kunde taale Rejsens Besværlighed. Den tog sin Begyndelse under Eskorte af Faucaults Kompagni. Vi tog Vejen ad Pyrenæerne og sagde paa deres Toppe vort Fødeland det sidste Farvel.

Hvad skulde jeg vel fortælle om vor Rejse gennem Frankrig? For at sige Sandheden, saa jeg ikke stort andet end Hr. Faucault, da han næsten bestandig red ved Siden af Vognen og, som jeg snart lagde Mærke til, ved min Side. Den langvarige Riden faldt ham snart for besværlig, hvorfor han tog Sæde i Vognen; men ogsaa dette inkommoderede ham, da han maatte sidde i en ubekvem Stilling, hver Gang han talte med mig, og det gjorde han meget ofte. Desaarsag blev Forsædet vendt omkring, og begge Herrerne sad nu baglæns, Faucault lige over for mig og Broussier lige over for Francisca.

Kort at fortælle, saa snart vi ankom til Rochefort, begge Officerernes Hjemstavn, blev vi forestillede

for deres Forældre, jeg som Faucaults og Francisca som Broussiers forlovede. En Maaned efter stod det dobbelte Bryllup.

I syv Aar har jeg nu været min kære Faucaults lykkelige Hustru og Moder til fire velsignede Glutter. Min Veninde er lige saa lykkelig som jeg. Vi bor i een Gade og besøger næsten daglig hverandre. Vi taler ofte om vore forrige Lidelser, skønt de nu næsten forekommer os som et Eventyr, vi engang i vor Barndom havde hørt eller læst.

Som bekræftende, oplysende Bilag til ovenstaaende Fortælling vil jeg hensætte følgende Scene af den spanske Successionskrig.

Efter Slaget ved Almanza i Aaret 1706 vendte Hertugen af Orleans sig med en Del af den franske Hær mod Zaragoza, som havde taget den østerrigske Prætendents (Tronkrævers) Parti. Efter at have besat Staden drog han selv videre omkring i Arragonien og lod en General Jofreville blive tilbage som Kommandant med den Formaning at brandskatte dygtigt. Men Jofreville var ikke den rette Mand til at indrive Kontributioner. Han blev derfor snart kaldet til Armeen og en vis Delegal sendt i hans Sted til Zaragoza.

Denne Officer forstod Tingen bedre; han forlangte for det første 1000 Kroner maanedlig til en Smule Kostpenge for hans Durchlauchtighed. Dernæst krævede han 18000 Pistoler een Gang for alle, som inden otte Maaneders Udløb maatte være erlagte. Den gode Delegal forstod ej alene at kræve Penge, men vidste ogsaa, hvor han skulde finde dem: ethvert Kloster i Byen blev paalagt at udrede 1000 Pistoler, men Jesuiternes 2000. Da disse sidste ikke godvilligen var at formaa til Betaling, fik de fire Kompagnier i Indkvartering. Misfornøjede med disse mange graadige Gæ-

ster, klagede de for Kongens Skriftefader, der ogsaa var Jesuit. Men inden de fik Besked derpaa, havde de franske Soldater gjort dem det saa broget, at de udbetalte D e l e g a l de 2000 Pistoler.

Derpaa kom Raden til Dominikanerne, hvilken Orden forestod Inkvisitionen. De undskyldte sig med Fattigdom og erklærede, at de ej paa anden Maade var i Stand til at udrede den forlangte Sum end ved at angribe Helgenbillederne. D e l e g a l svarede, at disse skulde være ham velkomne. Nu førte Munkene dem i højtidelig Procession og med brændende Vokslys i Hænderne hen til Generalens Hus, ikke forglemmende at raabe af og til: »Kætteri! Kætteri!« Alt for at ophidse Folket til Opstand. Men D e l e g a l, som godt havde mærket Munkenes Hensigt, havde opstillet sine Soldater paa begge Sider af Gaden, hvorigennem Processionen skulde gaa; enhver Kriger havde sin ladte Bøsse i den ene Haand og — et brændende Lys i den anden for ogsaa at gøre Ære af deres Helligheder. Folket knurrede, men vovede ikke at angribe de Franske, og Helgenerne arriverede lykkelig og vel i Mønten.

Da de fromme Fædre saa sig skuffede i den Forventning, at Folket med Magt skulde have befriet deres Sølvguder, begav de sig til deres foresatte, de naadige Herrer i Inkvisitionspaladset og bad om Hjælp. Disse greb nu til det ellers meget virksomme Middel at sætte D e l e g a l i Band, hvilken allerhøjeste Kendelse blev ham forkyndt ved Inkvisitorernes Sekretær. Den fiffige Franskmand modtog Bandbrevet og gav det smilende tilbage med den Forsikring, at han uopholdelig skulde svare de naadige Herrer.

Han udslettede nu sit eget Navn i Bullen, satte Inkvisitorernes i Stedet og sendte sin egen Sekretær af Sted dermed, ledsaget af to Regimenter. Dette var en ganske usædvanlig Kasus (Tilfælde): de hellige Fædre skreg Mord og Brand; men Sekretæren brød sig intet herom, han lod dem endogsaa med tilstrækkelig

Vagt transportere til et andet Hus i Byen. Her begyndte de at give Kob, bad om at maatte afhente deres Smule Fattigdom og derpaa at sættes i Frihed. Begge Dele blev dem tilstaaet, og nu begav de sig ufortøvet til Madrid for at klage over Kætteren D e l e g a l.

Den unge Konge forsikrede dem om sin oprigtige Deltagelse, men gjorde dem tillige opmærksom paa, »at det var hans høje Bedstefaders Tropper, som havde fornærmet dem, at han ikke kunde støde dem for Hovedet, eftersom han havde dem at takke for Trone og Rige. Indtil disse var ude af Spanien, fik de finde sig i saadanne Uregelmæssigheder og slaa sig til Ro.«

Imidlertid rumsterede Franskmændene i Inkvisitionspaladset og lod ingen Dør uaabnet. Fire Hundrede Fanger blev satte i Frihed, og blandt dem tresindstyve unge Fruentimmer, som efter deres Ungdom og Skønhed at dømme havde tjent de fromme Fædre til Forfriskning fra deres alvorlige og vigtige Forretninger.

Erkebispen, altid Bisidder i Inkvisitionen, frygtede for Følgerne af disse Opdagelser og bad D e l e g a l, at han vilde udlevere ham disse Kvindfolk. Men denne beklagede meget Umuligheden af at kunne opfylde hans Eminences Begæring, eftersom hans Officerer allerede havde disponeret over de omhandlede Damer.

For Erkebispen blev nu intet andet tilbage end at forbyde strengelig enhver Tale om det forefaldne, og da Franzoserne var borte, kom alt saa vidt muligt i den gode gamle Orden.

Hævnen.

(En Tildragelse fra Begyndelsen af det fjortende Aarhundrede).

I.

Det var en smuk Sommeraften, at tvende Mænd vandrede langsomt gennem Skoven, som dengang næsten helt omgav det grevelige Slot S e g e b e r g. Den ene var af Middelalder og klædt som Hofnar; kun var hans Dragt meget afslidt og dens forhen glimrende Farver falmede; selv manglede han den højre Haand. Ved den venstre ledte han en stor og stærktbygget Mand — en blind Olding med graaligt Haar og tykke kulsorte Bryn, under hvilke to dybe Hulinger viste, at Øjnene med Vold maatte være ham berøvede. Han var klædt som en Stjernetyder i en lang og sid, mørkbrun Talar og med en lille sort Baret paa Hovedet. Hans Navn var H e r m a n S p l i t, i bedre Dage havde han været en vældig Riddersmand, ejet sin egen Borg med meget Folk og Fæ, som snart skal fortælles.

Ved en Korsvej standsede Narren og førte sin blinde Følgesvend hen til en Vindfælde, paa hvilken han hjalp ham at sætte sig; selv blev han staaende foran ham med sammenslyngede Arme. Det syntes, som de havde indgaaet Væddemaal om, hvo der længst kunde tie; den blinde sad temmelig urolig, baskende med sin Stav paa Jorden og paa Træbullen, hans haarde Stol; men mest rørede hans Ansigts stærke

Muskelbevægelse, at noget gærede i hans Inderste, som trængte til Luft.

Narren betragtede ham med ufravendt Blik, som om han forgæves bestræbte sig for at læse de hurtigt vekslende Hieroglyfer paa Oldingens Aasyn; omsider brød han Tavsheden med en Skoggerlatter.

»Hvorover ler du nu igen?« spurgte den gamle ligegyldigt.

»Af det, I sagde,« svarede Narren.

»Sagde jeg noget?« spurgte hin.

»Ja vist gjorde I,« svarede denne listig, »I fortalte hele den gamle Historie om Tærskerne fra Ende og til Ende.«

Ridderen for i Vejret med en Kraft, som ikke stod i Forhold til hans Alder, og raabte vildt: »Hvem er du?«

Narren svarede roligt: »Og derom spørger I mig først nu! efter at jeg i tre hele Dage har ledet eder! derom skulde I have spurgt mig straks, da I skiftede Vejviser ved B o r n h ø f t. Nu vel! jeg er en blind Mand.«

»Blind?« faldt Gubben heftig ind.

»Blind!« vedblev den anden, »ja, paa Forstanden. Jeg har kun een Gang i mit Liv gjort en klog Gerning, og den var endda kun halvklog. Det var dengang, da jeg skilte Grev J o h a n ved hans halve Syn.«

»Hvad?« spurgte Ridderen med en Slags glad Forundring, »er du den H e n n e k e, som slog Grevens højre Øje ud?«

»Vel er jeg det,« lød Svaret. »Jeg vil fortælle jer Historien; den vil vist more jer. Ser I! der var kommen to danske Grever til Kiel for at besøge os og lære os danske Sæder. Blandt andet gjorde de os bekendte med en vakker Skik: Da nemlig disse to jydske Okser havde gnavet Kødet af deres firbenede Landsmænd, kastede de til Maals efter mig med Knoklerne. Jeg vil altid gerne tude med de Ulve, jeg er

iblandt, og derfor stak jeg igen efter dem; men nu vilde Ulykken, at den spidse Ende af et Ben for forbi Maalet og lige ind i Grevens højre Øje. Han blev rigtignok vred, dog fik jeg ingen anden Straf, end at jeg mistede min Haand og mit Embede.«

»Du slap virkelig let, min Ven!« sagde Ridderen; »men hvad var det, du snakkede om Tærskerne?«

»Saamænd!« svarede han, »det er en grumme gammel Historie, som alle har glemt undtagen I og jeg. Det kan nu være en tyve Aar siden, at min gode, naadige Herre, Grev J o h a n, var paa Jagt i Nærheden af en ærlig Riddersmands Borg; jeg var selv med den samme Gang, derfor ved jeg saa god Besked. Det hændte sig nu, at vi kom i Trang for Havre til vore mange Heste, og derfor sendte vi Bud til Ridderen om at levere os et Par Læs. Han svarede ganske muggen, at han havde intet aftorsken. Da Greven hører det, siger han: »Dertil kan blive Raad; jeg skal spare ham Tærskelønnen.« Hvorpaa seks Jægere fik Befaling at gaa hen og tærske Havre i Ridderens Lade. Det tog han ilde op, samlede alle sine Folk og lod dem med deres Plejle saaledes tærske Jægerne, at somme fik Armene knækkede og andre Benene. Det var vel groft, og nu blev Greven vred. Men da han ikke var stærk nok til straks at hævne sig, rejste vi hjem og rustede os, kom saa igen og tog Borgen med Storm. Ridderens Frue og hans to unge Sønner blev dræbte, hans eneste Datter forsvandt ganske og aldeles; men paa ham selv rev man begge Øjnene ud. Se det er det hele.«

Den gamle, hvis Ansigt kun ved de første af Narrens Ord havde forraadt nogen Forundring, men straks igen antaget sin sædvanlige Rolighed, sagde aldeles koldt: »Jeg ser, du kender mig.«

»Det har jeg godt ved,« svarede denne, »jeg var just i Besøg eller rettere i vigtigt Ærinde for en vis Dame hos den vise S t e l l a r i u s A u r a t u s, den-

gang da han tog eder til sig. Uden at adspørge Himmeltegnene kan jeg vide, at han maa være død og I selv husvild. Men sig mig, gode Herre! hvad vil I nu paa Segeberg? Tænker I, at Grev Johans Søn vil give Ridder Split Naadsensbrød?«

»Ikke Ridder Split,« sagde Oldingen, »men Stjernetyderen Mirandalo, og saaledes maa du bestandig kalde mig. Du maa ganske glemme, ligesom jeg selv, hvem jeg har været! vil du love mig det?«

»Det lover jeg,« svarede Henneke, »og sværger dertil ved Sol, Maane, Stjerner, Planeter og Kometer.«

»Men du?« spurgte hin, »hvor vil du hen? Haaber du noget godt af Grev Johans Søn?«

»Nej!« svarede Narren, »jeg vil til Rendsborg, til Grev Geert; han er en ung Herre og — som man siger — en Galning og Spilopmager; vi to kan passe godt sammen.«

»Det er troligt,« sagde Oldingen, idet han rejste sig og strakte Haanden ud efter sin Ledsagers; »men lad os nu komme af Sted, om vi kan naa Segeberg, inden Mørket falder paa. Jeg er træt og længes efter Hvile.«

Saaledes endtes Samtalen, og begge gik, saa hurtigt som den gamle Ridders Blindhed tillod, hen ad Vejen, der førte til Grev Adolphs Slot.

II.

Kun et Par Mil fra Segeberg levede paa disse Tider en rig og tapper Ridder ved Navn Hartvig Reventlow. Hans Slægt gik op til de første Korstog og havde i flere Led boet i Ditmarsken. Men da denne rige Landstrækning djærve Beboere omtrent hundrede Aar tilbage forjog den hele Adel, søgte

Hartvigs Oldefader et nyt og sikrere Hjem i det tilgrænsende Holsten.

Hartvig var en Mand paa de halvtredsindstyve, men endnu stærk og uforfærdet som i de tredive. Med sin Hustru, en født Rantzow, havde han en Søn og en Datter. Ditlev havde opnaaet sit tyvende Aar og Maria sit attende, da begge efter Faderens Bestemmelse skulde drage til Grev Adolphs Hof paa Segeberg, den første som Page hos Greven, den sidste som Selskaberinde eller Hoffrøken hos Grevinde Agnes. Ridder Hartvig ansaa det saa meget mere nødvendigt at forskaffe sin Datter den højeste Grad af Dannelse, som hun var forlovet med den unge Grev Geert af den Rendsborgske Linie og følgelig bestemt til engang at vorde regerende Fyrstinde.

Borgen, hvor denne Familie boede, er enten lagt øde, eller og er dens Navn glemt; men i Mangel af et virkeligt kan vi gerne kalde den Ærens Tempel; thi Æren var dens Herres Gud. Han var en god katolsk Kristen, det vil sige, han gjorde Ære af alle de katolske Afguder; men de maatte alle staa tilbage for Æren selv, han var, hvad vi i vore Dage kalder en ustraffelig Mand, fordi saadant var Ærens Bud. Han var redelig, trofast, Slave af sit Ord, fordi Svig og Uordholdenhed vilde vanæret en Adelsmand, han var kysk, fordi Løsagtighed stred imod en Ridders Løfte, og saaledes udsprang alle hans gode Egenskaber af en Kilde, af hvilken Forbrydelser flyder lige saa vel som Dyder.

Vi skal ved denne Histories Ende se, hvilket blodigt Offer Ridder Hartvig bragte sin grusomme Afgud.

Denne Ærens nidkære Præst var i Ordets fuldeste Betydning en Herre i sit Hus, hans Vilje var ubøjelig, hans Ord uigenkaldelige; men hvo som viste Lydighed og ubetinget Underkastelse, havde ikke at beklage sig over ham; thi han bød kun Pligt og Orden.

Alle hans undergivne skjalv for ham, Hustru og Børn frygtede ham, hvorvel han mod ingen viste nogen Voldsomhed, aldrig mod nogen ytrede et hidsigt, ja sjælden et haardt Ord. Med alt dette var han langt fra at være ufølsom: han elskede virkelig sin Familie: men han turde ikke vise sin Kærlighed for ej at svække sin Anseelse. Kort, han var en Despot mod andre — selv Slave af en usynlig, men langt grummere Tyran.

Ridderens Frue var næsten det modsatte af ham: bøjelig, eftergivende, altid venlig og derfor elsket af alle. Datteren lignede hende, Sønnen Faderen.

Samme Dag som den blinde Ridder og hans Fører gik til Segeberg, havde Hartvig Reventlow bragt sine Børn dertil, efter endnu en Gang at have indprentet begge Ærens strenge Bud.

»Du min Søn!« — saaledes endte han sin Forelæsning — »er fra nu af i Grevens Tjeneste, men ej hans Tjener, hvorvel han kaldes din Herre. Dit Sværd tjener ham; det skal fægte for ham lige til din sidste Blodsdraabe. Hans Fjende er din Fjende, om det endog var din egen Fader. Dette er din Tjeneste, at øve den med urokkelig Troskab din Ære. For Æren tjener du — ikke for Sold — du tjener Æren som Grev Adolphs Mand.«

»Du, min Datter!« sagde han til Maria, »drager nu ind paa Segeberg, ej som Terne, men som Grev Gerhards Brud. Tab intet Øjeblik din ophøjede Bestemmelse af Sigte! Og glem aldrig, at en Dames Ære er et Glar, der ej engang tør beaandes af Klafferens Mund. Du skal frygte Lastens Skygge lige saa meget som Lasten selv. Æren er din kostbareste Juvel, din første Dyd, din eneste Beherskerinde.«

Bevæbnede med saa strenge Grundsætninger kom de unge Mennesker til et Hof, hvor det gik intet mindre end strengt til. Greven var en Mand i sine fejreste

Aar, venlig, godmodig og af et indtagende Væsen, men som ogsaa levede blot for dette Livs Glæder — fornemmelig Bordets. Og da hans unge, dejlige Gemalinde kun koldt besvarede hans i Hvedebrødsdagene brændende Kærlighed, var det ikke at undre over, om den smukke Fyrste snart efter søgte og fandt Erstatning hos varmere Hjerter.

Grevinde Agnes var en af disse farlige Kvinder, som aldeles ikke kender den ædlere Kærlighed, og hos hvem den blot sanselige er fuldkommen underordnet Stolthed, Herskesyge, Had og Hævngerrighed. Gerne saa hun Mændene for sin Fødder, dog ikke som Elskere, men som Slaver; hun var en kold Kokette.

Den eneste, som havde bragt hendes Hjerte, eller bedre, hendes Blod i mer end almindelig Bevægelse, var Grev Gerhard af Rendsborg. Dog var det mere Ridderens stolte Anstand og Herskerens Ærgerrighed, der drog hende til ham, end Mandens Skønhed. Mod sin Gemal havde hun i Ægteskabets Begyndelse blot været ligegyldig; men siden efter foragtede hun ham. Naturligt: hvorledes skulde vel tvende saa helt modstridende Væsener nogen Sinde kunne forenes? Hun var Hoffærdigheden selv, han kunde ej engang omgive sig med Skinnet af den; hun var af Naturen afholdende i enhver Nydelse, han higede efter alle, og mest efter den, som Kvinderne mindst bærer over med — Vinens.

Alle disse og mange flere Herrer og Damer sad endnu ved Aftentaffelet paa Segeberg Slot, da en Riddersvend kom ind og meldte, at tvende underlige Personer befandt sig nede i Borgestuen og bad om at faa Greverne i Tale, den ene en gammel blind Stjernetyder, den anden — efter hans eget Sigende — en Nar.

»Denne er af mine Folk!« raabte den halvtberusede Grev Adolph, »lad dem komme!«

Taffelet hævedes, de to sælsomme Vandrere

traadte ind, Henneke med den højre Arm paa Ryggen.

Grev Adolph, der ved Faderens Hof saa ofte havde set ham og derfor, skønt efter flere Aars Mellemrum, straks genkendte ham, tilraabte ham i sit lystige Lune: »Velkommen, gamle Pudsenmager! jeg ser, du har endnu det samme skæve Hoved paa sit rette Sted.«

»Ja vel! naadige Herre!« svarede Narren; »men Haanden, den er langt fra sit, og derfor kan den egentlig takke Hovedet. Ak, gid jeg dog havde min Haand igen i Stedet for mit Hoved!«

Selskabet lo, og Greven raabte: »Det var et Narrebytte.«

»Ingenlunde, Herre!« svarede Henneke, »Hænder kan alle bruge; men Hoveder er nu i ingen Pris: eet i et Land er alt, hvad der behøves.«

»Skælm!« truede Greven, »dog, dit kan jeg ogsaa bruge. Vil du blive her paa Segeberg?«

»Hvor mange Øjne,« spurgte Grevinden spottende, »har min Hr. Gemal tilovers?«

»Eet i det mindste,« sagde Greven rask, »eet, Agnes! for en stakkels Synder, hvem min Fader i sin opbrusende Vrede behandlede alt for haardt — velan, Henneke! vil du sætte dit Hoved i Tjeneste hos mig? eller har det anden Bestemmelse?«

»Velan, naadige Herre!« svarede hin, »jeg tager imod eders Tilbud; men jeg har et Hoved til.«

»Hvor?« spurgte Greven leende.

»Der!« sagde Narren og pegede paa Ridder Herman, »der, Herre! det er graat, men godt, og mangler blot to Øjne.«

»Hvem tilhørte det,« spurgte Greven igen, »før det blev dit?«

»En Søn af Fru Justitia,« lød Svaret, »ham kan I bruge til Dommer.«

Herman stod endnu bestandig fast, hartad stolt, uden Bevægelse, uden mindste Mineforandring

i det mørke Aasyn. Han lignede en antik Bronzefigur, som ved længere Anskuelse synes at vorde levende — en Homeros eller en Belisar.

Ved Narrens sidste Ord traadte Greven hen foran den blinde og spurgte om hans Navn og Herkomst. Svaret lød overensstemmende med, hvad vi ved. Grev Adolph var en Hader af Mørket og dets Gerninger, af Astrologi og alle andre hemmelige Kunster. Hvad enten han nu af denne Grund fattede en Slags Uvilje mod Oldingen, eller og en dunkel Anelse — der stundom uvilkaarlig griber os og først længe efter forklarer sig — syntes at advare ham, nok er det, han tog tvende lange, dog langsomme Trin baglæns og gik saa hen til sin Frænde, Grev Gerhard, der med en fyrstelig Ridders Belevenhed og en Elskers Fyrighed underholdt sin skønne Brud med Fortællingen om sidste Turnering, ved hvilken han, smykket med hendes Farver, havde vundet den højeste Pris.

»Der staar et Menneske,« sagde han halvhøjt, »som udgiver sig for Stjernetyder og tilbyder sin Tjeneste. Han er rigtignok blind; men derfor kan han gerne være lige saa klog paa Himmelens Løb og Menneskenes Skæbne som de seende. Jeg skøtter ikke om slige Ulykkesprofeter; men dersom I, Hr. Fætter! ikke vil give ham Naadsensbrød, saa maa vel jeg.«

»Gerne!« svarede Gerhard munter, »gerne tager jeg imod ham; disse lønlige Videnskaber har virkelig noget tiltrækkende, omendskønt man slet ikke tror paa dem.«

»Gamle Kaldæer!« tilraabte han Oldingen, idet han gik tæt hen til ham, »vil du tage til Takke hos mig i Rendsborg? — jeg er Grev Gerhard.« Herman nikkede langsomt, man kunde sige stolt. »Jeg er endnu kun en Kik in die Welt og gad gerne vide noget om min Fremtids Skæbne. Du kunde maaske se lidt af den?«

»Jeg har set den!« faldt Stjernetyderen ind.

Disse Ord, der blev udtalte med hin kolde Bestemthed, der udelukker og afskærer Tvivl og Indvendinger, frembragte en sælsom, blandet Virkning paa alle de tilstedeværende.

Gerhard traadte et Skridt tilbage, trak Øjenbrynene og Overlæben op og smilede, men med paatagen Kækhed.

Adolph vendte sig halvt om mod den blinde Seer og sagde: »Hr. Mirandalo! hvad Spaadomme angaar, da hører jeg til de vantroende.«

»Hellere det, Deres Naade!« svarede han, »end at vakle mellem Tro og Vantro: Tvivleren er altid værst faren.«

Greven tav, men saa ud, som om han følte sig truffen. Hans Gemalinde stirrede stift og med plirende Øjne ind i Oldingens skumle Aasyn, som en, der betragter et Natstykke, der i sig selv mørkt, ved Tidens Paavirkninger er vorden endnu utydeligere. De øvriges Ansigter udtrykte mer eller mindre Forundring, Nysgerrighed og Forventning.

Efter nogle Sekunders Stilhed blinkede Grev Gerhard ad de andre og sagde saa til Spaamanden: »Siden I har forudset min Skæbne, saa fortæl os kun frit ud noget om den! som for Eksempel, om der forestaar mig Krige, og hvordan de vil falde ud!«

»Krig,« svarede den tilspurgte, »vil I faa mere af, end eders Fjender ønsker. Mange Laurbær vil I høste; men læg Mærke til, at de vokser bedst for eder paa tør Bund; søg om dem paa Gaderne, men vogt eder for Sumpene!«

»Hører I, Herre!« raabte Narren, »det er et rigtigt Orakelsvar; for jeg vil ogsaa lade min venstre Haand hugge af, om I nu er klogere end før.«

Videre kom han ikke; thi i dette Øjeblik fløj Døren op, og en Ridder, aandepustende, svedig og bestøvet, traadte hurtig ind og berettede sin Herre, Grev Gerhard, at Ditmarskerne var trængte

over Grænserne og huserede grumt med Plyndring og Mordbrand i de vestlige Sogne af hans Land. I en uheldig Træfning var dets Forsvarere drevne tilbage; men alle hans Vasaller var i Begreb med at samle sig og ventede blot paa hans Komme for at tugte de dumdristige Bønder.

Den unge kamplystne Fyrste for op som en, der pludselig vækkes af en Drøm, tog en hurtig Afsked med sin blegnende Brud og derpaa med de øvrige, afslog høflig, men stoltelig den Bistand, hans Frænde tilbød ham, og ilede af Sted med Hiobsbudet.

I Bortgangen tilraabte Herman ham: »Tænk paa Sumpene!« men han hørte det ikke og var inden faa Minutter ude af Slottet og i fuld Galop paa Vejen til sine betrængte Undersaatter.

Vel gjorde denne Begivenhed et Brud paa det høje Selskabs Glæde; men da Værten trøstede sig selv og sine Gæster med den Forsikring, at hans tapre Frænde om faa Dage vilde vende tilbage fra denne Klapjagt, saa indfandt sig snart igen den forrige Lystighed, og Spil og Dans oplivede den korte Sommernat.

Den enhaandede og den blinde blev beværtede og førte til Hvile i et af den vidtløftige Borgs afsides Værelser.

III.

Anledningen til denne korte, men blodige Ditmarskerkrig var som oftere en privat Strid med nogle holstenske Grænsebeboere, i hvilken kun de nærmeste Sogne tog Del, ganske paa egen Haand og uden Øvrighedens Bemyndigelse. Da nu derfor Marskbønderne fra Nienkirchen og et Par andre Byer havde udført deres Hævn — der vistnok gik videre, end de egentlig havde besluttet — drog de i Mag hjem

igen, ikke anende, at Genhævnen fulgte dem i Hælene.

Uden at oppebie alle Forstærkninger ilede Gerhard af Sted med de Krigere, han forefandt paa Samlingsstedet. De var over tre Tusinde, de fleste Ryttere. Disse tog Fodfolket bag paa Hestene, og nu gik det som i Væddeløb hen til Ødelæggelsens Skueplads, der alt for tydeligt betegnede sig selv, om Dagen ved Røg og om Natten ved ildfarvede Skyer.

Næste Dags Morgen, da Hæren naaede Landenes Grænseskel, fik de Øje paa Fjenderne en Mil foran dem paa Vejen til Wöhrden — dog ikke alle; Nienkircherne havde allerede skilt sig fra de andre og var gangne til deres Hjem.

Da de, som endnu var samlede, opdagede Holstenerne, afskikkede de Ilbud til Heide og flere Sogne i Norddithmarsken — Vejen til hine Medstridere var dem allerede afskaaren. Og derpaa skyndte de sig af al Magt ad Wöhrden til, hvor de haabede at holde Stand, til Understøttelse ankom. Men Forfølgerne var der netop lige saa tidlig som de, og nu begyndte en haardnakket Kamp; paa den ene Side stred Forbitrelse, paa den anden Fortvivlelse.

Men Holstenerne var for mange, de trængte Fjenderne fra en Snævring mellem Husene til en anden, og tilmed omgik en Del af dem hele Byen. For ej at vorde omringede i de aabne Gader ilede Bønderne op paa Kirkegaarden, fra hvis Mur de endnu nogen Tid gjorde drabelig Modstand. Dog længe kunde de ikke heller her holde sig, de overblevne — næppe to Hundrede i Tallet — tyede da ind i Kirken, hvis Dør de spærrede, og hvor de besluttede at værge sig til sidste Mand.

Holstenerne, som ikke ansaa deres hele Styrke udforderlig til Kirkens Belejring, lod hertil en fem, seks Hundrede Mand tilbage og adspredte sig saa for Resten i større og mindre Hobe til alle Sider for at plyndre. Greven tillod dette og blev selv i Wöhr-

den for at se Enden paa Kirkestriden. Denne varede ved endnu en Time eller længer uden Fordel og næsten uden Tab paa nogen af Siderne; thi Kampen førtes alene med blinde Spydkast og Stenkast ud og ind gennem Vinduerne.

Nogle Gange tilbødes de belejrede Livet, naar de vilde nedlægge deres Vaaben derinde og overgive sig; men de kendte for vel deres Fjender og følte alt for godt, til hvilken Højde deres Raseri maatte være steget. Tilmed haabede de og at kunne holde dem ude, indtil den forlangte Hjælp ankom — om ikke før, saa dog til Natten.

Alt dette varede Greven for længe.

»Kan Jernet ikke bide paa dem,« raabte han, »saa lad os prøve Ilden!«

Herpaa var ingen Mangel; fra de brændende Huse hentedes antændte Flager og Sparrer, Halmknipper sattes paa Spyd og Forke, og alle disse brændbare Ting slyngedes op paa Kirkens Blytag saavel som igennem Vinduerne. De, som kom denne Vej, slukkedes let, men ikke saa de andre, snart var Tagets Træværk i Brand paa flere Steder. De nedstyrtede Stumper slog Huller paa Hvælvingerne, og det smeltede Bly dryppede ned i Kirken. Her var ikke længer Sikkerhed eller Frelse. Ditmarskerne sprang derinde hid og did, tumlede, trængte hinanden. Røgen blev stedse utaaleligere, Blyregnen endnu mere, og midt i Larmen og gennem de svednes Skrig hørte de Fjendernes vilde Jubel og Helveds-Haanlatter.

Da lød paa een Gang fra to Hundrede Struber: »ut, ut, ut!«

»Hvad nu?« raabte nogle udenfor, »synger de allerede paa det sidste Vers?«

»Nej, de raaber: ud!« sagde en anden spottende, »de vil snart sværme, der er for hedt i Kuben.«

Lignelsen var træffende; thi pludselig for Døren op, og ud vrimlede disse Fortvivlelsens Børn som

Bier af Flyvehullet, deres lange Spyd — dræbende Brodde — foran dem.

Da Kirken begyndte at brænde, havde Holstenerne trukket sig helt ud af Kirkegaarden og slaaet der udenom en dobbelt Linie. Denne brødes straks lige for Porten, og nu gik det løs til begge Sider. Ophidsede af Vrede og legemlig Smerte lige til Vanvid, nedstødte Bønderne for Fode Folk og Heste, deres Anfald var uimodstaaeligt. Hvo som fik Tid dertil, flygtede om bag Kirken og sluttede sig til de herværende, men i en uordentlig Hob, der nu trængtes fra to Sider, mange dræbtes, og Resten sprængtes.

Greven søgte at samle dem og atter føre dem til Angreb; men en forbavsende lammende Skræk var traadt i Stedet for deres forrige Mod og daarlige Sikkerhed. Som værgeløse og uhævnede sank Mand for Mand, og næsten to Tredjedele var dræbte, inden de øvrige ret besindede sig paa Modstand og Forsvar. For silde! Ditmarskerne begyndte allerede at kæmpe mere for Sejren end for Livet og tilraabte hverandre: »Schlagt de Mann än schont de Pert!« thi i det første blinde Raseri nedstødte de i Flæng baade Heste og Folk.

En hurtig og frygtelig Omskiftelse! Faa Minutter i Forvejen var Holstenerne saa aldeles visse paa Sejren og Fjendernes fuldkomne Tilintetgørelse, at de under Branden kastede Kaalstokke ind til dem — K a a l æ d e r var Marskbondens Øgenavn — og tilraabte dem spottende, at de havde Ild nok til at koge deres Kaal.

Denne Haan blev nu betalt med blodige Renter: thi »w a r m K o h l!« blev de udsprængendes Krigsraab, der endnu længe efter, vaagen og i Drømme, klang frygteligt i de faa overblevnes Ører.

»Warm Kohl!« forfra, »Warm Kohl!« bagfra, og hvert et Spydsting ledsagedes af et: »Do häst du warm Kohl!«

Greven var kommen midt ind i Trængslen og

arbejdede længe forgæves for at udrede sig. Endelig lykkedes det ham, han kom paa en Kant Fjenderne saa nær, at han kunde række deres Spydsodde, af hvilke han og afhug nogle. Een Linie af hans egne Riddere var endnu imellem og havde just begyndt at værge sig mandigt og med god Virkning: flere Ditmarskere laa døde eller sprællende under Hestefødderne; men andre traadte i deres Sted.

En af dem opdagede Greven, som han godt kendte, og skreg højt: »Do is he, do is he! gevt 'em wat warm Kohl!«

Da segnede de tvende Riddere, som hidtil havde dækket ham, ned af Hestene. En Bondes Spyd sad endnu fast i den enes Laarskinner; han vilde ikke slippe det og droges saaledes hen til Grevens højre Side.

»Ha! Maria!« raabte han og kløvede Bondens Hoved.

»De Dyvel mit din ole L —,« vrælede en anden og stak efter Grevens Bryst; men idet denne begyndte at rive Sværdet i Vejret til Hug, for Spydet igennem Stridshandsken og ind i Armen. Sværdet hang kraftløst ved Haanden.

Dette Øjeblik maatte afgøre over Liv og Død.

»Efter os!« skreg Grevens Sidemænd og sporede deres Hingste til de dødelige Spring ind mellem Spydsoddene. Gennemborede styrtede Heste og Ryttere; men Aabningen var gjort, og over dem fløj Greven, og efter ham alle de, som endnu kunde holde en Tøjle — næppe hundrede Mand — i vildeste Rend ud af den nedbrændte By.

Nogle Hundrede Skridt uden for denne raabte Greven: »Holdt!« Han følte ikke Smerten af sit Saar, men Harme over Nederlaget og Flugten og brændende Hævntørst.

»Vi maa samle vore adspredte Tropper,« bød han, »og hugge de Hunde sammen til sidste Mand.«

Man saa sig om til alle Sider for at opdage dem.

Da se! Havet, saa ofte Marskens Fjende, men i Dag dens trofaste Hjælper, udsendte sin Guse og lagde den — en Dødens Taage — kold og graa og skummel over Landet. Ikke ti Favne bort var det muligt at skimte nogen Genstand: Luften var tyk som i et Snefog. Hvorhen skulde man vende sig? Tavse, raadvilde saa den ene til den anden. Da hør! Sejrraab og Bulder paa denne Side — og paa denne — fjernt ude i Taagen, og snart paa flere Kanter, ja endogsaa foran paa Hjemvejen.

»Derhen! derhen!« raabte en efter den anden. »vi maa hugge os igennem!«

Her var intet andet for; thi nær bagved hørte de allerede Forfølgerne fra W ö h r d e n.

Dette var en Rædselsdag, som ikke fik Mage før to Hundrede Aar efter. Ditmarskerne, som fra næsten hele den nordlige Del af Landet var ilede ad W ö h r d e n til, traf paa de adskilt plyndrende Hobe. Og næsten alle Vegne havde de ikkun tvende Kaar: Død eller Flugt. For mange blev endog den sidste afskaaren, idet de i Tykningen forvildede sig og for lige i Hænderne paa deres blodtørstige Fjender. Og ligesom en Rytter faldt, besteg en Bonde hans Hest; paa denne Maade blev flere Hundrede beredne og gjorde det hartad umuligt for nogen Fodgænger at undslippe.

Kortelig at fortælle: Grev G e r h a r d slap ud af dette forfærdelige Land, men maatte lade mer end to Tredjedele af sin Hær blive tilbage. Der var Sorg over det halve Holsten og i alle de adelige Slægter for Fædre, Sønner, Mænd og Brødre, hvis Lig laa nedslængte i Marskens Grøfter til Føde for Fugle og vilde Dyr.

I W ö h r d e n s Kirker hænger endnu, blandt mange flere, de paa denne Dag erobrede Faner.

IV.

Imidlertid var paa Segeberg som sædvanlig Glæde og Lystighed, og mindst tænkte nogen paa, at man skulde se den nylig bortdragne rige Gæst komme som »fattig Fugl« tilbage. (Da Ditmarsken i Aaret 1559 omsider maatte bukke under og dens dybt ydmygede Sognefogder bede om Fred, sagde Hertug Adolph efter dens Afslutning i spydig Skæmt: »Gaht nu to Huus än etet wat warm Kohl!«)

Da Greven havde med Levningerne af sin Hær naaet det Sted, hvor Segebergvejen løb fra den til Rendsborg, brød han den skumle Tavshed, som hidtil havde hersket blandt de mismodige Flygtninge, idet han ogsaa først her lod Armen efterse og forbinde. Derpaa uddelte han Befalinger til at samle friske Stridsfolk og drog saa med tvende Riddere og en Svend ad Segeberg til i den Hensigt — sagde han — at hente Hjælpetropper hos sin Frænde, men i Grunden langt mere, fordi han bluedes ved at vise sig saaledes i sin egen Hovedstad.

Ved næste Daggry red han ind i sin Frændes Borg med et harmslaget Sind og med en Saarfeber i sit unge hidsige Blod. Selv bragte han det første Budskab om sin egen Ulykke. Grev Adolph modtog det med uforstilt Deltagelse og lovede ham Understøttelse af Krigsfolk til et nyt Tog, men ytrede ingen Lyst til personlig at hente »Laurbær fra Sumpene«.

Dette Udtryk mindede Gerhard om den blindes Spaadom, og saa snart han havde opofret et Par Øjeblikke til Trøst for sin ængstelige og dybt bedrøvede Brud, spurgte han efter hin og forlangte en Samtale med ham i Enrum. Denne maatte dog udsættes et Par Dage formedelst en temmelig heftig Feber, under hvilken Grevinden ofte og Maria næsten bestandig vaagede hos ham.

Endelig blev den syge saa vel, at den heftig for-

ønskede Sammenkomst med Ulykkesprofeten kunde finde Sted.

Efter nogle Øjeblikkes Tavshed, i hvilke Greven hæftede sit frygtsomme Blik paa Oldingens blege, livløse Ansigt, sagde han: »Du advarede mig for Sumpe, mente du dermed Marsken?«

»Jeg mente intet,« var Svaret: »men hvad Stjernerne mente, ser vi nu begge.«

Atter et Ophold.

»Og hvad saa videre?« begyndte Greven igen mørk og ligesom i andre Tanker.

»I vil tugte Marskbønderne?« sagde Herman.

»Kan vel være,« sagde Greven.

»Og atter ud i Sumpene?« vedblev hin, »medens Fjendernes Mod er steget og eders egnes sunket.«

Greven, som hidtil havde ligget med Hovedet støttet paa den sunde Haand, rejste sig med eet over Ende og sagde heftig: »Min Ære er dødelig saaret.«

»Og nu,« tog Herman hurtig Ordet, »vil I lade den fuldkommen dræbe i Stedet for paa andre Steder og paa andre Maader at læge den.«

Greven sank langsomt tilbage og sukkede: »Ja hvor?«

»Paa høje Steder,« svarede Herman.

Der opstod igen nogle Øjeblikkes Tavshed, indtil Greven brød den med de Ord: »Du har sagt, at du kendte min Skæbne, saa lad da høre! forkynd mig den helt og nøje!«

»I er jo født i Tyrens Tegn?« spurgte Herman.

»Jeg tror det — saa har man sagt mig,« svarede Greven.

»I har et Modermærke paa det venstre Bryst?« spurgte Herman videre.

»Ogsaa det,« lød Svaret.

»Vel!« sagde Oldingen nu i en dybere, højtidelig Tone, »saa est du Manden, du est den.

»Som fra Eid'rens Bred
udstrække skal din ene Arm til Elben,
din anden op til Skagens krumme Næs —
der sætte skal sin ene Fod paa Fyen,
den anden paa de Danskes Kongeø,
som Konger overvinde skal, men vige
for Bønder. Paa den sorte Hede spirer
hans Laurbær, men i Sumpe visner de.«

»Se!« lagde han til i en roligere Tone, »det er, hvad jeg har læst og ved, det er alt, men ogsaa nok.«

Greven sagde intet til dette Orakelsprog, men bortvendte sit Ansigt, bly — kunde man sige — som Møen, der første Gang hører en Kærlighedserklæring.

Skæbnens Præst vedblev: »Hvad tykkes eder, Hr. Greve! om et saadant Rige? hvad tykkes eder om Kongekronen?«

»Hvorledes skulde alt dette ske?« spurgte han næsten hviskende.

»Ikke ved Turneringer,« svarede hin, »ikke ved Dans og Spil og Kvindeleflen. Til kælne Fløjtetoner har mangen Fyrste danset fra sin Trone. Nej! Sværdeklang, Basuners Lyd og Trommens Bulder — det er Heltens Musik. Ikke paa glatbonet Gulv, hvor Kvindens Vellystsmil forkæler Manden, men paa sorten Hede, hvor Kampens røde Roser blomstrer — der gaar den rette Kongedans.«

»Din Tale har mandig Klang,« sagde Greven.

»Saa lad den vække jer!« raabte Herman. »Vaagn op, unge Helt! og følg Himlens Vink! Grev Gerhard! Du er en af de faa, der bestemtes til at styre Verdens Løb, at give Tidens Hjul forstærket Sving.«

Han tav, Greven ligesaa.

»I har maaske hørt,« tog hin atter ved, »at Erobreren kaldes en Svøbe for Verden? Den Lignelse er falsk, han er en Tordenbyge, som renser en forpestet Luft. Den frygtsomme Hob gyser under

Uvejret; men derefter priser den Velsignelsen, som fremspirer i Orkanens Spor. — I svarer intet? — Har min Tale søvndysset jer, lig en Ammes Eventyr? — Hr. Greve! sover I? — Grev Gerhard!«

»Holla! hvem kalder?« for Greven op.

»Den blinde Stjernetyder,« svarede denne, »sov I, Herre?«

»Nej,« var Svaret; »men jeg drømte.«

Herman smilede; men dette Smil sagde saa meget som: saa er dog mit Frøkorn faldet i god Jord: det har spiret. Jeg vil vande det.

Greven satte sig helt op i Sengen og sagde: »Jeg ser det; hidtil har jeg kun været et Barn, der brugte Lansen som Legetøj; men du har rystet Barnet ud, og Legen er ude, den var endda for lang. Men sig mig, du Larmblæser! Hvo est du? en Profet?«

»Et blindt Redskab kun i Skæbnens Haand,« var Svaret.

»Blind er ikke den,« vedblev Greven, »der ser bag Fremtidens Slør; med Aandens skarpe Blik øjner du grant der, hvor tusinde Øjne intet ser — blinde Mand! vil du være min Vejleder? Ræk mig din Haand!«

Herman gav ham den og sagde: »Baade Haanden og Hovedet; kan I bruge det, er det eders: mig selv nytter det ikke mere.«

Greven drejede sig paa tvært i Sengen, lænede Ryggen til Væggen og sagde: »Du maler mig et skønt Billede; men det er for stort, jeg kan ikke overse det, ikke rumme det. Hvorledes skulde jeg fra min lille Plet Jord strække mig ud over et mægtigt Rige! Jeg — der er overvunden af Bønder« — med et bittert Smil stødte han Baghovedet mod Væggen.

»Lad disse Bønder fare for det første, Hr. Greve!« sagde Herman, »samler I alt det andet, følger disse til sidst af sig selv.«

»Alt det andet!« gentog Greven og virrede vantro med Hovedet.

»Unge Mand!« svarede Profeten, »en kraftig Vilje formaar alt, alt, hvad der ligger inden Mulighedsgrænser, naar den understøttes af ubøjeligt Mod og ledes af Klogskab. Uden Klogskab er Mod kun blindt Raseri og legemlig Styrke ikke stort bedre end Naturens døde Kræfter. Derom har I allerede gjort en kostbar Erfaring, men som I kan vende eder til uberegnelig Nytte. Kom det blot an paa Mod og Styrke, da var jo Bonden ofte bedre end Adelsmanden og Bjørnen igen bedre end Bonden. Men at forene manges Kræfter, at gøre sig dem og Vilierne underdanige, det er Klogskabs Triumf. Vel er Danmark stort, men ikke mægtigt, fordi det er uenigt med sig selv, fordi dets Kræfter er delte. I blander eder snildelig i Striden og puster hemmelig til Ilden, idet I aabenbart synes at slukke den. I hjælper den svage mod den stærke, saa længe til de begge vorder svage og I alene stærk.«

Greven grundede en Stund og sagde derpaa: »Den svageste i Danmark er dog stærkere end jeg; jeg var ikke i Stand til at sætte een Mand imod ti.«

»I glemmer,« svarede Herman, »eller har I aldrig vidst det, at Jern ikke er det eneste Metal — ej engang det bedste i Krigen; Sølv og Guld er saa meget ypperligere, som man for dem kan købe Jern. Tro mig, naadige Herre! med Guld i den ene Haand og Staal i den anden, Snildhed i Hovedet og Mod i Brystet, indtager I den halve Verden. Vel at mærke, naar I derhos stadigen agter paa Tiden og dens Gang og aldrig forsømmer det belejlige Øjeblik.«

Greven hørte med stedse stigende Beundring og lønligt Velbehag paa den blinde Seer. Tanker og Ønsker, nye, vidtstrakte, forføriske — opstod og fortrængte hinanden som Drømmebilleder, dem en overlæsset Indbildningskraft ikke mægter at fastholde.

Herman maatte atter vække ham ved gentaget Tilraab.

»Herre Greve!« for han fort, »det første Trin til

eders fremtidige Storhed kan være eder nærmere end I tror. Dette Slot, hvor I nu ligger syg, i en bedrøvet Udlændighedstilstand —

»Hvad det?« faldt Gerhard vildt ind. —

»Vil snart vorde eders,« blev Herman rolig ved.

»Stjernekigger!« raabte Greven, »nu er det dig, der drømmer, eller vil du spotte mig, — eller —«

»Intet af alt, hvad I mener,« tog Spaamanden atter ved, »for længst har jeg stillet dette Herskabs Nativitet (forudsagt dets Skæbne), den uudgrundelige Skæbne vil, at han skal dø barnløs, tidlig og paa en voldsom Maade, og at hans Enke skal ægte en Slægtning af ham.«

Gerhard drejede sig uvillig om mod Væggen og forblev længe i denne Stilling uden at mæle et Ord.

Omsider spurgte han i sagte Tone og uden at se sig om: »Ved du noget af, at jeg har forlovet mig med Ridder Hartvigs Datter?«

»Nej — jo dog —« lød Svaret, »jeg tror, jeg har hørt noget derom.«

»Hvad siger Stjernerne om hende?« spurgte Greven videre.

»Det er mig ubekendt,« sagde Herman, »jeg har ikke vidst af hende at sige, før jeg kom hertil.

Han vilde sagt noget mere; men i det samme gik Døren, det var Grevinden. Ved Synet af hende rødmede Greven, han tyktes, aldrig at have fundet hende saa smuk.

Efter at hun med venlig Omhyggelighed havde forhørt sig om hans Befindende, ledte hun Talen paa Stjernetyderen og hans Kunst og spurgte ham til sidst i let og spøgefuld Tone, om han intet vidste hende angaaende.

»Min høje Frue!« svarede han, »om jeg ogsaa vidste noget, ved jeg dog mindre, om det var eder enten behageligt eller tjenligt at erfare det. Sorgen

kommer stedse tidlig nok, og Glæden er størst, naar den overrasker.«

»Deri er jeg ikke enig med eder, Hr. Mirandalo!« sagde Grevinden, »derved just adskiller Mennesket sig fortrinligen fra Dyret, at dets Aand lever mest i Fremtiden. Hvorfor skulde vi ikke turde vide, hvad vi af naturlig Tilskyndelse saa heftigen ønsker? Frygt er for Niddingen og Overraskelse for Børn. Hvad mener I, min ædle Greve?«

»I har udtalt min Mening,« sagde Greven livligt.

»Mig,« vedblev hun som begejstret, »mig tykkes ingen Videnskab herligere og højere end den at udforske Skæbnens Raad, at fare frem paa Tankens Vinger — fare foran den hurtigflyvende Tid og udspejde, hvad den bærer i sit dunkle Dyb. Med Glæde bortgav jeg eet Aar af mit Liv for Kundskab om de øvrige, sikker Kundskab —«

»Sikker Kundskab,« faldt Herman ind, »gives ikke her, kun Vink, som sjælden forstaas — endnu sjældnere følges, kun Hentydninger, der som oftest er helt vanskelige at tyde. Har I, ædle Frue! set et Tordenvejr i en bælgmørk Nat? De stærke Glimt belyser Genstandene, men kun for et Øjeblik. Os skænkes ingen Tid til klart at skelne nogen. Vi ser, men ved ikke tydeligt hvad. Vort Øje blændes, og Mørket vorder mørkere end før.«

Her afbrødes Orakelpræsten, idet Maria og straks efter hende Grev Adolph føjede sig til de forrige og gav Samtalen en anden og muntrere Vending.

V.

Grev Gerhard havde aldrig elsket sin Brud lidenskabeligt. Som Ridder maatte han have sin Dame, og nu var hans Øjne først faldne paa den

virkelig meget smukke Maria, der end mere havde tiltrukket ham ved sin jomfruelige Blyhed.

Da derfor den blinde Profet havde vakt Ynglingens slumrende Ærgerrighed, indsaa han vel, at Forbindelsen med en simpel Ridders Datter ikke kunde føre til noget glimrende Maal. Det var en naturlig Følge heraf, at hans Opførsel mod hende blev mærkelig koldere. En saadan Forandring kunde ikke længe blive ubemærket af den elskende Pige, hvorvel hun i Begyndelsen forklarede den af Grevens Modgang i Krigen og hans paafølgende Sygdom. Hun græmmede sig i Stilhed; men hendes Smerte var delt: thi Ridderdatterens Æresfølelse følte sig lige saa dybt krænket som Ungmøens Kærlighed.

Snarere end hun opdagede Agnes denne Afkøling i Gerhards Elskov og øvede nu med uafladelig stigende Iver alle Tillokkelsens fineste Kunster for at fange det frigjorte Hjerte. Men ogsaa hos hende havde Ridder Hermans Forudsigelser virket: føjende sig efter hendes gentagne Begæringer, havde han ligeledes forkyndt hende, at Gemalen om føje Tid vilde ende sit Liv paa en frygtelig Maade og hun derefter vorde forbunden med en værdigere, hvem han vel ikke nøjere betegnede, men som dog næppe kunde være nogen anden end Gerhard af Rendsborg.

Imidlertid var denne bleven saa vidt helbredet, at han kunde begive sig til sit eget Land, hvor hans Nærværelse var aldeles nødvendig til Grundlægning af de ærgerrige Planer, der satte alle hans Sjæleevner i Virksomhed. Han vilde gerne taget gamle Herman med sig; men denne forsikrede, at han endnu nogen Tid efter Skæbnens Bestemmelse maatte forblive paa Segeberg, og at han haabede snart at faa ham der igen at se.

Han rejste, uden at det mellem ham og Maria var kommet til egentligt Brud eller med den forfø-

riske Agnes videre end til Øjekast og et gensidigt Afskedshaandtryk.

Hvad der i hans korte Fraværelse tildrog sig paa Slottet, skal nu fortælles.

Greven, som sidst af alle lagde Mærke til Marias Sørgmodighed, spurgte straks med sædvanlig Godmodighed om Aarsagen dertil; men da han af hendes tavse Taarer ingen Oplysning fik, søgte han denne hos sin Gemalinde, ej heller forgæves. Uden Forbeholdenhed aabenbarede hun ham, ej alene at Gerhards Kærlighed til Maria kendelig var afkølet, men og at hans Tilbøjelighed lige saa kendelig havde vendt sig til — hende selv.

Under denne tilsyneladende Oprigtighed laa en Slange skjult, der skulde spy Tvedragts Gift i begge Grevernes Hjerter, og først i Adolphs. Naar nemlig dennes Skinsyge var vakt, haabede hun, der godt kendte sin letsindige og sanselige Mage, at han til Gengæld vilde lægge sig efter Gerhards forlovede.

Hendes Beregning holdt Stik. Med dobbelt Iver stræbte han at trøste den skønne forladte, og ikke uden Held. Et Pigehjerte, dannet af saa blødt et Voks som Marias, aabner sig villigt for venlig Deltagelse og agter ikke paa, hvor let Kærlighed smelter sammen med Venskab. Ej heller Adolph tænkte i Begyndelsen synderligt paa, hvortil dette fortrolige Forhold mellem ham og en ung, dejlig Pige kunde lede. Han levede jo bestandig i og for Øjeblikket og saa ikke eller gad ikke se den mulige og rimelige Ende paa Eventyret.

Det hændes stundom i Drømme, at vi læser en Skrift, der tykkes os meget forstaaelig; men idet vi vaagner, forsvinder den pludselig, forgæves stræber vi i Hukommelsen at fastholde den, enkelte utydelige Bogstaver, af al Sammenhæng udrevne Ord, er alt, hvad der bliver tilbage, og selv disse bortsmutter snart som Strimer af Morgentaagen for den opgaa-

ende Sol. Saaledes gik det Maria med hendes første Kærlighed: hun mærkede ikke, at den var udslukt, før den anden allerede havde rodfæstet sig i hendes ubevogtede Hjerte; end ikke Aarsagen dertil kendte hun straks. Svage Forsøg paa at vække den igen blev aldeles frugtesløse; lige forgæves prøvede hun at undskylde Gerhard og at anklage sig selv. Men da den nye Elsker gav — og fik det første Kys, da først faldt Bindet fra hendes Øjne. Lige for Fødderne saa hun nu den Afgrund, hun før ej engang anede, og i dens Svælg svandt Lyksalighed, Ære og Samvittighedsro. Hun saa den, men for silde til Frelse. Saaledes staar en vildfarende Vandrer pludselig paa Skrænten af en Klippevæg, der skyder sig lodret ned i det umaalelige Dyb: Svimmelheden griber ham, en usynlig Kraft, lig Magnetismens, trækker dernede fra, lammer hans Muskler, dirrer i alle hans Nerver, han vil tilbage, men kan ikke; han vil vende sig, formaar det ikke; han vil tillukke sine Øjne, men mægter det ikke; han skal se derned, indtil Floder og Skove og Marker og Byer begynder at dreje sig og dreje sig i hurtigere og stedse hurtigere Kredse og omsider hensvinder i Taage, der omhyller hans Blik, og han styrter som et viljeløst Offer til Svimmelens Dæmon.

Ogsaa Agnes saa alt dette, saa det længe førend den ulykkelige selv og meddelte sin fortrolige, sin Raadgiver, den blinde Herman, Opdagelser, der for dem begge var lige behagelige. Sikre paa Udfaldet overlod de disse letsindige til Strømmen af deres egen Lidenskab, indtil der ikke længer var Tvivl om dens Følger.

Nu var Tiden til at handle. Efter Overlæg med Herman skrev Agnes et Brev til Grev Gerhard, hvori hun i bedrøvelige Udtryk meldte ham den Uret, der nær kunde begaas mod ham og hende selv, og ladende, som om Maria endnu ikke var falden, raadede hun ham snarest muligt at komme

til Segeberg og bringe hans forlovede bort fra et saa farligt Sted.

Da Greven, der siden sin Hjemkomst havde fordybet sig i Finansoperationer og Planer til at fiske i de oprørte danske Vande, læste dette Brev, sattes andre hidtil inddyssede Lidenskaber i heftig Bevægelse. Den første Kærlighed vaktes paa ny og syntes af Skinsygen at erholde forstærket Kraft. Øjeblikkelig løsrev han sig fra alle Statssager og ilede til Segeberg, uden egentlig at have bestemt, hvad han vilde der.

Grev Adolph havde, som forhen meldt, for Stjernetyderen straks fattet en Modbydelighed, som siden ikke vilde forlade ham. Han ytrede den ved flere Anledninger baade for sin Gemalinde og for andre. Man da han mærkede, at Agnes yndede den gamle og hans Videnskab, ja endog hemmelig studerede med ham, sagde han engang til hende: »Jeg ved ikke, hvad det blinde Spøgelse skal gaa her og famle efter — hvorfor holder du paa ham? lad ham længe nok rejse til Fætter i Rendsborg!«

»For mig gerne,« svarede hun med sædvanlig Kulde, og endnu samme Dag blev Herman kørt bort, dog ikke længer end til en Jægerbolig Nord i Skoven, hvor der boede en Enke med sin unge, endnu ugifte Søn.

Vejen til Rendsborg løb tæt forbi Huset. Og her var det, hvor Grev Gerhard paa sin Ilrejse standsedes af Jægersvenden med Hilsen fra Grevinden, at han endelig vilde opholde sig her, indtil han havde underrettet hende om hans Ankomst.

Han steg af med sit lidet Følge. Dette fik anvist et særskilt Værelse, Greven førtes ind til Herman.

»Er det Grev Gerhard?« spurgte denne.

»Ja!«

»Er vi ene?«

»Ja!«

»Naadige Herre! Hvad har I i Sinde at gøre paa Segeberg?«

»Du ved altsaa, hvorfor jeg kommer der?« genspurgte Gerhard.

»Jeg ved det,« svarede den gamle, »og ønsker eder til Lykke, at I nu ikke behøver noget Paaskud for at hæve en hensigtsløs Forbindelse.«

Greven vilde hertil have sagt nogle hidsige Ord, da Grevinde Agnes i det samme fløj ind og i vel forstilt Sindsoprør kastede sig om hans Hals.

»For silde!« hulkede hun og skjulte det blussende Ansigt ved hans Bryst, »vi er begge ulykkelige — og vanærede,« lagde hun til, idet hun slap ham og med et fortvivlet Blik til Himmelen knugede Hænderne mod den halvblottede, af de udslagne Lokker omflagrede Barm.

Een af de tre mægtige Lidenskaber Vrede, Skinsyge, Elskov er allerede nok til at forstyrre et Menneskes Sind, hvorlunde maa det da være fat, naar de alle mødes som stridige Orkaner?

»Paa Liv og Død skal han kæmpe med mig!« var Gerhards første Beslutning.

Men det lykkedes dog snart for begge de andre at vise ham det daarlige heri, da Adolph vistnok ikke modtog Udfordringen, ja let kunde faa Tanker om at besvare den med Fængsling eller endog med Snigmord.

»Skal jeg vende om?« sagde han da, »ruste mig af al min Magt og komme til Æreskænderen med aaben Fejde?«

»Ikke heller,« svarede Herman, »dette var endnu alt for tidligt efter eders Ulykke i Marsken; eders bedste Krigere er borte, og de øvrige har endnu ikke genvundet det tabte Mod.«

»Og hvad da?« raabte Greven i utaalmodig Harme, »har I blot hentet mig hid, for at jeg skulde være en ørkesløs Tilskuer ved denne Forsmædelse?«

»Kære Herre!« svarede Herman, »da Grev-

inden skikkede eder Bud, troede hun, at I skulde være kommen tidlig nok til at forebygge den. Nu, da I engang er her, maa I overveje, hvad der bliver at gøre. Vistnok er Adolphs Forhold nederdrægtigt, og Gengældelsens Ret« —

Her holdt han inde, og Greven kastede et Lueblik paa den yndige Sørgerinde, der havde kastet sig i en Armstol med Haanden paa den blussende Pande.

»Hans Brøde er et Mørkets Værk,« vedblev den gamle, »i Løndom bedrev han den, myrdede Dyd, Ære og Venskab — i Løndom burde hans Blod udøses.«

I opbrusende Stolthed afbrød Greven ham: »Vil du gøre Gerhard af Rendsborg til en Lønmorder?«

»Ingenlunde, naadige Herre!« svarede Herman, »ej engang eders Minde til sligt vilde jeg tilraade eller vente. Men hvis I med Gunst vil høre mit velmente Raad, saa maa I for det første drage til Ridder Hartvig — som endnu intet ved af alt dette — melde ham, at I ikke mere kan tænke paa hans Datter, og rent ud sige ham Aarsagen dertil. Vi faar da at se, hvorledes han vil tage sin Datters Vanærelse. Har jeg ikke taget fejl af den stolteste blandt hele Ridderskabet, vil han hævne Familiens Skændsel paa hvilken Maade som helst, og I, Hr. Greve! er helt uden for dette frygtelige Spil.«

Hvorvel en dunkel Forestilling om noget uværdigt i saadan middelbar Hævn et Øjeblik gjorde Gerhard tvivlraadig, saa undskyldte han sig dog selv i det næste med Nødvendigheden af dette Skridt. Og da Stjernetyderen rent ud erklærede ham, at Adolphs snare og voldsomme Død var Skæbnens uforanderlige Vilje, saavel som at alt, hvad han ejede, skulde komme i Gerhards Vold, vandt Begærligheden sin første Sejr over den hidtil højmodige Yngling, der fra nu af vadede gennem Blod og Aske

fra Erobring til Erobring, indtil han omsider fandt sit Maal ved Gudenaaens sumpige Bredder.

VI.

Trende Begærligheder beherskede den, der nu foretog sig at beherske Norden: en efter Hævn, en efter den Kielske Linies Lande, og endnu en, for Tiden fuldt saa heftig som de andre, tændt af Skinsyge og opflammet af sanselig Elskov under Kærligheds Maske. Denne sidste tillige med en Levning af den bedre Æresfølelse afholdt Gerhard fra i egen Person at vorde Angiver. Han gjorde derfor Grevinden og Herman det Forslag, om det ikke var bedre, at han sendte Ridder Hartvig Opsigelsen skriftlig og saa i Skovhuset forventede Udfaldet. Begge billigede dette. Henneke valgtes til Brevdrager.

En Ulykke, saa uventet, at den aldrig engang kom i Menneskets Tanker, saa uhyre, at den syntes enten at maatte sprænge Hjertet eller nedsænke det i Fortvivlelsens dødlignende Dvale, frembringer ofte en lige saa utænkelig Forbrydelse.

Da Ridder Hartvig havde læst dette Brev, hvis Bitterhed blev om muligt endnu beskere ved Narrens rædsom lystige Forklaringer over dets Indhold, da den stolte Mand nu saa ej alene alle Forhaabninger om Slægtens stigende Hæder paa een Gang tilintetgjorte, men endog dens hidtil uplettede Ære uaftvættelig besudlet, da sammentrængtes alle hans Sjæls Kræfter i en eneste — Hævnens.

Henneke, som saa Ridderens blege, men rolige Ansigt og ikke vidste, at Vreden ved sit højeste Maal har Skrækkens Kendetegn, kom endnu med et Indfald, hvortil hin ikke svarede, da han alt for beskæftiget indvortes næppe hørte det; i dets Sted bad

han denne at besørge et Brev til hans Søn straks og sikkert. Dette blev lovet og uopholdelig udført.

En af Hartvigs Svende, underdanig og blindlydig som de andre, men snu tillige og træsk som en Træl, listede sig i Aftenskumringen ind i det ham nøje bekendte Segeberg Slot. Han henvendte sig til Portneren og foregav, at han havde et Ærinde til Frøken Maria fra hendes Moder; men da han ansaa det for upassende saa silde at gaa til hende og det heller ikke hastede, bad han om og fik Forlov at blive, hvor han var, til næste Morgen.

Natten var mørk med Blæst og Ruskregn. Henimod dens Midte hørtes uden for Borgen tre skarpe Fløjt. Portneren, der sad og snakkede med Svenden, lyttede opmærksom til; men i samme Øjeblik stod dennes Dolk i hans Hjerte; i det næste sank Vindebroen sagtelig ned, og Ridder Hartvig med en Snes bevæbnede skred lige saa tyst ind over den; thi Uldsokker over Skoene dæmpede ganske Lyden af deres Fodtrin.

Grev Adolph for op af Søvne ved Larmraab og Staalgny, det var Skildvagten uden for hans Kammerdør. Efter stakket Modstand faldt denne i sit Blod. Døren fløj op. Adolph var sprungen ud af Sengen, havde grebet et kort Sværd og stod med dette i Haanden halvnøgen for de indbrydende. Nu vilde han til fortvivlet Modværge bruge det; men endnu før Hugget saa han ved Kaminildens Skær Ridder Hartvig.

Sværdet blev i sin hævede Stilling, og den vakte Samvittighed bad gennem bævende Læber om Livet: »Bod, Ridder Hartvig! Bod!«

»Ikke Bod, men Blod!« tordnede den uforsonlige, »som en Misdæder skal du dø! Ære og Dyd har du lumskelig myrdet; du skal ikke falde i ærlig Kamp.«

Og i rasende Anfald fæstede han Greven med sit Spyd til Væggen. Hans Arm sank med Sværdet ned

ved hans Side: hans blegnende Ansigt bøjede sig i Døden over det blodige Bryst.

»Dette Spyd er besmittet,« raabte Drabsmanden haanligt, »det er ikke værdigt til herefter at berøres af en Ridders Haand.«

Han slap det, og den myrdede faldt livløs til Jorden.

»Det er fuldbragt,« sagde Hartvig og vendte sig fra Liget, »og nu af Sted!«

Snart var Kammeret tomt, og alle befandt sig udenfor i den store Stenhal. Da aabnedes den modstaaende Dør: Ditlev, halvt paaklædt, traadte ind med en Lampe i sin Haand. Ved Synet af deres Herres Søn standsede de forreste, og den indtrædende rykkede sig forfærdet.

Men en af Svendene tiltalte ham opmuntrende: »Kom kun, Junker! Alt er vel forbi.«

Ved disse Ord trængte Hartvig sig frem, og da han saa sin Søn, udsluktes Vredens Lue i hans Aasyn, og isnende Kulde gennemfor hans bævende Lemmer.

»Du her?« sagde han med halvkvalt Røst, »fik du ikke mit Brev?«

»Jo!« svarede den forfærdede Yngling: »men Greven vilde ikke tillade mig at rejse bort før i Morgen, og I har jo selv befalet mig at lyde ham fremfor eder selv — Fader! hvad er her sket? hvad har I gjort?«

»Holdet Dom over den, der skændede din Søster,« sagde Ridderen, »og — Gud være din Sjæl naadig! Du kan ikke overleve din Herre og din Ære, Verden maa tro, at du var Medvider i hans Død — — flyv eller dø!«

Raadvild, skælvende, kraftesløs lænede den ulykkelige Ryggen mod Dørstolpen, Lampen dirrede i hans Haand.

»Fald an paa ham!« raabte Faderen, vendte sig

og gik tilbage mellem sine Folk; men disse stod som forstenede, og Ditlev flygtede endnu ikke.

Da traadte en af dem, hvem Ynglingen engang i opbrusende Hidsighed havde slaget uretfærdigen, til og jog sit Sværd gennem hans Hjerte. Med et Dødsskrig tumlede han til Gulvet, og hele Skaren stormede hen over ham og ud af Borgen.

Endnu samme Nat red Ridder Hartvig alene over Alleren. Han saas aldrig i Holsten mere.

Om den ulykkelige Datters efterfølgende Skæbne vides lige saa lidet; Sagnet tier om dennes navnløse Elendighed.

Da Solen efter Mordnatten bestraalede Spirene paa det jammerfyldte Segeberg Slot, var Henneke allerede med sit Rædselsbudskab hos de tvende sammensvorne i Skovhuset.

Agnes modtog det, som vi kunde vente, med forstilt Skræk og Smerte; men Glæden blinkede gennem hendes Taarer.

Gerhard stak det i Hjertet som en giftig Brod, den Niddingsdaad, han forhen havde ønsket og set helt anderledes gennem vilde Lidenskabers dunkle og bedragerske Glar, den viste sig nu for ham i sin rette Skikkelse. Hævnens Ild begyndte at dulme og Angerens Orm at røre sig. Men da hans sky og skulende Blik faldt paa den blinde Ophavsmand, fyldte en kvalmende Modbydelighed hans sammenpressede Bryst.

Herman Split rejste sig fra den Armstol, i hvilken han Natten igennem havde siddet med sammenslyngede Arme. Hans kraftige Skikkelse syntes større og højere end tilforn, og den vildeste Fryd skinnede ud af det forhen saa skumle og hartad livløse Aasyn. Han slog sine knoklede Hænder sammen og raabte: »Priset være du, Hævnens Gud i det høje! at du lod mig opleve denne Dag. Ja, Johan! nu er Regnskabet sluttet, i tyve lange Aar stod jeg i din Gæld; men nu faar du den med Renter. Ja,

Tyran! der har du for min Søn! der har du for min Datter! der har du for mine Øjne — o Himmel! at deres Lys nu maatte vende tilbage! ikkun saa længe, til jeg kunde mætte dem med Synet af ham, naar han skuer sin eneste Søn, sin eneste Arving — myrdet — og myrdet ved mig. Led for Led vilde jeg lade mig sønderslide med alle Legemets grueligste Pinsler kun for at se hans Sjæls — men jeg ser dem allerede — jeg ser — her standsede med eet hans Tales rivende Strøm, hemmet ved Mængden af hævnlystne Forestillinger; men et bredt, bittersødt Smil, lig det, som ofte ses paa ihjelfrosnes Ansigter, spillede nogle Øjeblikke i hans som et dirrende Lyn paa Tordenskyen.

Saa hurtigt som Lynet forsvandt dette vamle Smil, han sønderrev Talaren for sit Bryst, fremtog en Dolk og sagde med hul og synkende Røst: »Denne var først bestemt for d i t Hjerte; men denne Straf var for let, for hurtig — nu har jeg truffet det bedre — langsomt skal du dø — hvert Øjeblik af dit glædeløse, haabløse Liv skal du dø, indtil Giften Draabe for Draabe har størknet dit Blod — du skal overleve mig og dø uden Hævn.«

Dolken stod til Heftet i hans blottede Barm, han sank tilbage i Stolen til den evige Hvile.

Eremitten ved Grenaa.

»Jeg vil intet Tegn begære og ikke friste Herren.«
Esaias 7, 12.

Ved ovennævnte lille By, der ligger midt imellem Kattegattet og Danmarks næststørste Indsø — en Fjerdingmil fra begge — levede i Begyndelsen af nærværende Aarhundrede et Menneske, der af mange betragtedes som Byens største Mærkværdighed. Man kaldte ham for hans synderlige Levemaades Skyld ikke andet end Eremitten, ej heller ved Forfatteren at benævne ham anderledes.

Han var ikke som andre Eremitter, enten en fordums Hofmand, der, overmættet af den store Verdens tomme og flygtige Glæder, trættet, forfulgt og styrtet af Rænker og Kabaler, tyr hen til Ensomheden for at begræde, foragte og om muligt at glemme Ungdoms og Manddoms skuffede Drømme og Medmenneskers Uretfærdighed; ej heller var han en ulykkelig Elsker, som i Harme over Kvindekønnets saa tidt og højt udraabte Falskhed havde afsondret sig fra deres forføriske og bedragerske Omgang. Intet saadant. Han havde aldrig været omtumlet af nogen ualmindelig Skæbnes Bølger, men vel af Havets.

Født i Almuestanden, for han til Søs i sin Ungdom, men avancerede aldrig højere end til Matros. Ked af Vandet købte han et lidet Hus, giftede sig som andre Mennesker og satte et Par Børn ind i Verden. Da disse hen i Tiden fulgte Forældrenes Eks-

empel og Moderen døde, gik det tilbage for Enkemanden, der syntes at have holdt mere af Flasken, end hans smaa Omstændigheder tillod. Huset gik væk, og nu begynder Mandens Eneboerliv.

I et stort Dige lidt uden for Byen graver han sig ind og udhuler en Vaaning, der vel var rummeligere, men næppe kostbarere end den, i hvilken Diogenes vakte Alexander den Stores Misundelse. Da denne Eremitage og hin i Dyrehaven sikkert er de eneste i vort paa Eventyr og Særlinge fattige Land, vil jeg til deres Fornøjelse, som ingen af dem kender, give et kort Afrids af den jydske.

Man forestille sig et Kammer, tre Alen i Længden, tre i Bredden og halvtredje i Højden, med Vægge af Kampestene; Gulv af Grus og Loft af Græstørv, hvilende paa Stumper af Lægter og Grene; videre et Sengested af samme simple Materialier, som dog var forsynet med Halm og tvende Dyner, stoppede med Mos, men hvis Vaar noget nær var Prøvebøger paa alle Mønstre af uldne, linnede og Hvergarns Tøjer i den vindskibelige Stad Grenaa.

Eremitten forsikrede, at disse »tusindfarvede Dyner« hverken var købte, stjaalne eller givne, men — fundne (at sige stykkevis), saa vel som de Synaale og Traade, hvormed Kludene var sammenføjede. Han gjorde sig ikke lidet til af denne Industri, som han overhovedet satte en Ære deri, ej at trænge til sine Medmennesker.

De, der kendte ham nøjere, vilde ogsaa vide, at denne Æresfølelse og Lyst til Uafhængighed og Selvstændighed netop havde bestemt ham til hans sælsomme Levemaade, under hvilke Hensyn vor danske Robinson altsaa havde meget forud for den berømte skotske, hvem haard Nødvendighed intet andet Valg havde levnet.

Det eneste Husgeraad, man foruden Sengen kunde opdage, var en Stump Hylde oven over den, som hvilede paa to fremspringende Stene i Væggen,

og hvorpaa fandtes en Lerskaal, en lille Flaske af grønt Glas og — saa vidt mindes — en Bindehose.

Og nu igen til Hyttens største Mærkværdighed, dens Bygmester og Beboer! — Saa vidt som jeg af Beskrivelser og Billeder ved, saa elsker en rigtig Eremit de mørke Farver og hyller sig derfor i en sort eller brun Talar, bedækker sit Hoved med en sort Kalot og sine Fødder — naar Kulden forbyder at have dem bare — med ligedanne Sko eller Sandaler.

Heri var vor jydske Anakoret (Eneboer) en fuldkommen Kontrast til alle sine Brødre; han elskede den hvide Farve — sikkert nok for at spare Farvelønnen; en hvid Vadmels Kofte, ditto Bukser og Hue og hvide uldne Strømper udgjorde hans Sommer- og Vinterdragt. Kun Skæg havde han til fælles med alle gamle Eremitter: det var lige saa hvidt, om ikke slet saa langt som deres.

Men meget forskellig fra dem var han i Levemaade og Sindelag; thi han elskede menneskelig Omgang og saa gerne Selskab hos sig. Hvorvel jeg hertil finder rimelige Grunde i hans altid muntre Lune og i hans Smule Forfængelighed, vil jeg dog ikke fordølge, at ogsaa en Smule Egennytte tør have været medvirkende Aarsag til hans Selskabelighed. Han tiggede rigtignok ikke; men ved sine Besøg i Staden lod han sig gerne godt beværte og afslog ej heller de Gaver, som nysgerrige Gæster lagde paa hans Hylde. Om han da ikke besad noget af Skælmen T u y s Skinhellighed, var han ham dog i andre Henseender ikke ulig.

Endnu kun et lille Træk, som enhver Menneskekender vil finde saare naturligt, har jeg sluttelig at tilføje: til sin Tidsfordriv i de mange ensomme Timer havde han nemlig tæmmet en Mus, med hvilken han legede, snakkede, delte sit Brød og raadførte sig, naar nogen af ham forlangte Oplysning om fremtidig Skæbne.

Her ser nu Læseren den Mand, der spillede en Hovedrolle i efterfølgende tragiske Begivenhed.

Det var i et af Krigsaarene, at jeg paa en Gennemrejse opholdt mig et Par Dage i Grenaa. Jeg skulde næppe have tøvet der, hvis ikke en af de Mænd, min Rejse gjaldt, netop havde været i Byen. Han var en ung, vakker og altid munter Fyr, Arving til en betydelig Landejendom og mange gode Obligationer. Ved min Ankomst lidt op paa Formiddagen erfarede jeg, at han befandt sig i Søofficerernes Kaserne, og at han der havde tilbragt Natten.

Jeg gik derud — pikkede paa Døren — der raabtes »kom ind!«

Jeg aabnede — i Værelset stod en Seng, og i Sengen sad fire unge Mennesker, hver i sit Hjørne, alle i blotte Skjorte, imellem dem laa et Bordblad, og derpaa stod et Pas-à-dix-Bræt. Terningerne raslede, og Sedler, smaa og store, flagrede omkring som visnede Blade i en Hvirvelvind. Det halvnøgne Spilleparti bestod af ham, jeg søgte, og trende Søgutter, der lige saa lidet satte deres Prisepenge paa Rente som hin sine af Faderen rundelig tildelte Lommepenge. Jeg kendte godt den ene af Officererne, og saaledes blev jeg straks indlemmet i Selskabet, der nu stod op og paaklædte sig under megen Spøg og overgiven Munterhed. Jeg kunde ikke slippe for det Løfte at ville blive over til næste Dag, hvortil jeg desuden var nødt, da den unge N i e l s e n — lad mig kalde ham saaledes — havde tegnet sig til Bal om Aftenen og mit Hverv til ham ikke kunde udføres undtagen paa hans Faders Gaard.

I dette Tidspunkt gik det gerne lystigt til, hvor vore yngre Sømænd rattede sig efter Kamp mod Havet og dets vældige Beherskere, Livets Glæder maatte gribes i Flugten. Man vil altsaa kunne begribe, at Tiden ikke faldt mig lang, det blev Aften, inden vi mærkede det — Morgen ligesaa; Ballet endtes først ved Solens Lys.

Jeg fik næppe Tid til at stjæle et Par Timer fra Søvnen, før mine fire Messekammerater kom stormende ind til mig, fortalte mig, at jeg var en Klokker, trak Dynen af mig, indsvøbte mig i det ene Lagen og bar mig i det andet ud af Kammeret, ud af Huset. Modstand var ikke at tænke paa, tavs og taalmodig ventede jeg, hvad man havde besluttet over mig.

Toget gik over Gaden — vistnok til lige saa stor Forargelse som Forundring for Byens ærbare Borgere og Matroner — og hen til det skraas over for liggende Balhus, videre ind i Dansesalen, hvor næsten hele Selskabet endnu var samlet og i Færd med en støjende Blindebuk.

Allerede ved Udgangen fra mit Logis havde de fire Bærere begyndt at synge: »I et Vinhus vil jeg sige mit Farvel« o. s. v., og da man ved Indtrædelsen i Balsalen istemte det Vers:

»Der skal ringes med Bouteiller,
Naar jeg føres til min Grav,«

greb de derværende Herrer øjeblikkelig til Flaske og Glas for at opfylde den bacchanalske Digters Spaadom.

Farcen endtes med, at jeg maatte ligge paa Gulvet, medens de omstaaende drak mit Gravøl — som de kaldte det — i skummende Champagner; man vil ikke fortænke mig i, at jeg nu satte mig over Ende, forlangte et Glas og tømte det til Taksigelse for den mig beviste Ære.

Man ser, at jeg holdt gode Miner, jeg gjorde mer end dette, jeg blev ordentlig eksalteret, da jeg faldt paa at sammenligne mig selv med Kejser Carl den Femte, der selv sang med ved sin Ligbegængelse. Hans var rigtignok s p a n s k, det vil sige a l v o r l i g; men om den var mere f o r n u f t i g, det skal jeg lade være usagt.

Mine Klæder blev hentede, og da jeg i et Sideværelse havde gjort mit Toilette og forenet mig igen

med Selskabet, opkastede en det Spørgsmaal: »Hvad skal vi nu bestille?«

»Ud at besøge Eremitten!« raabte Nielsen, dreven — som det hedder — af en grusom Skæbnes usynlige Magt.

Det var en mild Sommerdag, hvilket bidrog til, at nogle unge Baldamer gjorde Følgeskab. Blandt disse var — jeg vil kalde hende ved Døbenavnet — Laurenza uimodsigelig den smukkeste, men ikke den klogeste; hun besad en ganske almindelig, men udannet Forstand og manglede i lige Grad baade Viltighed og Følelse, skønt et Par tindrende Øjne og det yndigste Smil lovede begge Dele.

Nielsen havde forelsket sig i dette dejlige Legeme, straks ved Ballets Begyndelse mærkede jeg de umiskendeligste Tegn paa hans heftige og — som den med Rette kan kaldes — blinde Kærlighed. At hun gengældte den, kunde jeg ikke spore, men vel, at hun ikke sparede paa sine virkelig fortryllende Smil, der vistnok havde sagt ham mere, end hun mente. At hun delte disse fortrinligen mellem ham og en af Søofficererne, undgik maaske den unge Nielsens Opmærksomhed, men ikke min.

Vi var paa den ulykkelige Spadseretur en tolv fjorten Personer, saavel Fruentimmer som Mandfolk, og saa mange, at kun de halve af os paa een Gang kunde rummes i Troglodytens Hule. Laurenza, Nielsen og den omtalte Sømand — en Maanedsløjtnant — hørte til den Afdeling, som med mig traadte derind.

»Ih! hvor her er fælt!« hviskede Damen, højt nok til, at den gamle kunde høre det.

Man kunde tydeligt se paa ham, at han tog det ilde op. Dog sagde han intet; men han hævnede sig lidt efter, som nu skal fortælles. Da der var talt noget med ham om hans Bolig, Levevis og hvad dertil kunde høre, siger Laurenza:

»Fa'er! kan han ikke spaa?«

Efter at have betragtet den spørgende et Par Sekunder svarede han med et tvetydigt Smil:

»Af mig selv kan jeg ikke sige noget; men jeg vil spørge min Kone, hun er ikke saa taabelig.«

Han peb som en Mus, og straks viste sig et saadant lille Dyr i et Hul over Sengen. Han strakte Haanden hen til den; Musen hoppede ud, løb langs op ad hans Arm og satte sig paa hans Skulder. Laurenza gav et Skrig og rykkede sig.

Eremitten smilede som før og sagde til Musen: »Pip! se paa denne her lille Pige og fortæl mig saa lidt om, hvordan det vil gaa hende i Verden!«

Han bøjede nu Øret ned til Musen, som om han lyttede, virrede nogle Gange betænksomt med Hovedet og sagde derpaa:

»Det er vel bedst, jeg tier stille med det, jeg ved; hvad kan det hjælpe at være nysgerrig?«

Laurenzas smukke Ansigt forandrede sig pludselig, det blev alvorligt og næsten frygtsomt. Men hun gjorde sig rask og svarede knibsk:

»Ikke andet! lad os kun høre, hvor klog hans Mus er!«

»Lad gaa!« raabte vor jydske Norcross; »men hun maa ikke blive vred, om Pip skulde sige et og andet! For det første,« vedblev han, »er der to unge Karle paa een Gang efter hende; den, der har længst holdt af hende, faar hende ikke; men den anden — det er en rask Sømand, han skal være nær ved —«

Her standsede han; thi Laurenza for med blussende Ansigt ud af Døren.

Spaamanden saa skadefro efter hende. Sømanden fløjtede, fremtog et Par Sedler og lagde dem paa Hylden; men Nielsen, der mindre kunde skjule sin Forlegenhed, bed Tænderne sammen og snærrede: »Dumt Sludder!«

Den gamle saa stift paa ham og sagde: »Den unge

Fyr gør bedst i at gaa af Vejen for Søfolk og tage sig vel i Agt for Vand.«

»Mange Tak for godt Raad!« raabte Nielsen med tvungen Latter, og idet han vendte sig mod Døren, lagde han halvt højt til: »Din gamle Ørn!«

Paa Hjemvejen til Byen gjorde jeg mig mine egne Bemærkninger over det passerede. Det randt mig i Sinde, hvilket Hang dog Mennesket har til at løfte det Forhæng, et kærligt Forsyn nedrullede for Fremtiden, og til den Ende at tage sin Tilflugt til Midler, hvis Jammerlighed det ofte selv indser: Maane og Stjerner, Dyr og Fugle, ja Kort og Kaffekopper skal tyde, hvad der er mørkt for den allerlyseste Forstand! Og denne Daarlighed — ja vi kan med Føje kalde den Formastelse — hvor ofte, hvor haardt vorder den straffet! De lykkelige Spaadomme indtræffer sjældent, og aldrig saaledes som de ventes, og selv naar de indtræffer, har de tabt deres største Herlighed, fordi den aandelige Nydelse længe i Forvejen er udtømt som en rig, men fjern Arv, der optages, inden den falder. Men nu de onde Forudsigelser! med utidig, stedse fortidig Angst og Bekymring martrer de de stakkels dødelige, der dog kunde have fuldt op i hver Dags Møje. Og denne Frygt for tilkommende Sorger forbitrer saaledes de nærværende Glæder, der alligevel er flygtige nok. Men den rædsomste Følge af slig overtroisk Nyfigenhed, og som ikke sjælden finder Sted, er dog endnu tilbage. Ligesom Fuglen, fasttryllet af Slangens magiske Blik, ikke mægter at løsrive sit fra Fjendens, men farer den endog med en hartad magnetisk Kraft lige ind i det gabende giftige Svælg, saaledes stirrer Mennesket uafladelig hen imod det i Fremtiden truende Uhyre, iler det viljeløs i Møde og opfylder selv Spaadommen. Ak! mindst tænkte jeg dog, at jeg saa snart skulde opleve et Eksempel paa Rigtigheden af denne psykologiske Bemærkning.

Lidt uden for Byen kom Nielsen hen til mig

og spurgte med paatagen Ligegyldighed, hvad jeg tænkte om Spaadommen. Jeg sagde ham min Mening, omtrent som den ovenfor er fremsat.

Han hørte til uden at afbryde mig; men da jeg tav, tog han mig under Armen og sagde mere fortrolig, end jeg kunde gøre Fordring paa: »Ja vist! alle Spaadomme er Bedrag. Den gamle Keltring vilde gøre sig vigtig — han vidste nok, Byen hed Snerpe, men ikke, hvor den snerpede hen — for jeg vil sige Dem mellem os, Tøsen der er allerede saa godt som forlovet med den af de to unge Karle, som han sagde fik hende ikke, og hun kan godt lide ham, det ved jeg bestemt, og begges Forældre ønsker det, det ved jeg ogsaa — —«

»Manne!« raabte her en af Søofficererne, der forud konvojerede Damerne.

»Halloj!« svarede den anden bagved.

»Har I ingen Træer i Nærheden?« spurgte den første.

»Vil du hænge dig?« spurgte Kammeraten.

»Ikke i Dag,« vedblev hin: »men Damerne kunde ha' Lyst til en Skovtur.«

Straks blev denne Idé grebet med Ivrighed af hele Selskabet. Man fordoblede sine Skridt for snart at naa Byen og anskaffe de nødvendige Vogne. Inden en Times Forløb rullede fire ud til nærmeste Skov. Jeg maatte følge med og blive endnu denne Dag over.

Spaadommens Frø begyndte allerede at spire. Laurenza havde upaatvivlelig lige til denne Tid næret Godhed for Nielsen, og at hun nu syntes at overføre en Del af denne paa Sømanden, var næppe andet end Øjebliks Letsind, Lune eller instinktmæssigt Skælmeri til at pine den første Tilbeder, og som ingen videre Følger vilde haft, saa meget mindre som Havets Søn ej heller skulde fortsat et flygtigt Galanteri, hvis ikke Spaadommen hos dem begge havde gjort Spøg til Alvor.

Men just denne ulyksalige Spaadom var det, der

førte dem nærmere til hverandre, idet den drev Hjerternes — om vi saa maa sige — overfladiske Bevægelser dybere ind og gav de lette Følelser Udseende af en Styrke, der virkelig var dem fremmed. Eremitten forekom dem at være en Sandsiger, der pludselig sønderrev det Slør, som skjulte deres Tanker for dem selv, og aabenbarede en Hemmelighed, paa hvis Tilværelse de nu først begyndte at tro.

Første Følge af denne formentlige Opdagelse var vistnok, at de kom til at sidde sammen paa Vognen til bitter Krænkelse for min Sidemand, den arme Nielsen, hvis Skinsyge røbede sig tydeligt nok i usammenhængende Snak og umotiveret Latter, hvorhos han viste, at hans Sjæl uophørlig sysselsatte sig med Oraklet, der saa straks og lige for hans Øjne begyndte at gaa i Opfyldelse.

Det var en af de dejlige Dage, da Foraaret og Sommeren mødes. Skoven var fuldt udsprungen. Bøgen, det skønne danske Træ, havde helt udfoldet sin rige Bladedragt, dette lyse, fine, livlige grønne, som den af alle ene ejer, men som og, lig Menneskets sødeste Ungdomsfryd, snarlig formørkes af Stormen. Vore hjemlandske vingede Sangere, dem Syden ikke kender, fordi de der er kun stumme Gæster, kvidrede, fløjtede, klukkede, kurrede trindt i den store festlige Løvsal, hvis Gulv var bestrøet med Hvidvisser, Floras første Børn i Nordens Skove, med glinsende gule Smørblomster, med Blaaklokken og Glemmigej, og med Løvetand, der i sit korte Liv ingen Overgang kender fra Vaar til Høst, blomstrer i Dag og i Morgen bærer sit Frø under Kronen af hvide Dun.

Himmelen smilede til Jorden, ingen Taageplet paa dens lyseblaa Kuppel, ingen Vind i den milde Luft. Solen havde forbudet dem alle at røre sig, paa det een Dag hernede kunde henleves i uforstyrret Glæde — Glæde? — jeg glemmer mig selv, jeg glemmer den sørgelige Tildragelse, den Storm af rædsomme Lidenskaber, jeg har foresat mig at skildre, men som

bedre maaske laa gemt i Forglemmelsens Mørke, lig den visnede Blomst, over hvilken et andet Foraars Blomster udbreder deres friske Blade.

Vi havde lejret os under Hvælvingen af en mægtig Bøg, hvorfra der var vid Udsigt til Havet, og nød de medbragte Forfriskninger, alle med stor Munterhed; kun Nielsens var for overdreven og stundom vild til ikke at være forstilt. Han prøvede at vække den elskedes Skinsyge ved Spøg, der ikke var langt fra Fjasen, med en af de andre unge Piger: forgæves! hun syntes ej engang at ænse det, saa hentagen var hun af sin nye Kavalers Underholdning.

Timerne fløj. En Leg afløste den anden. Omsider gik det ud over de uskyldige Blomster, der maatte tjene som Kasteskyts i et Slag, der — for at tale i Søsproget — begyndte med to af Fregatterne, men snart blev almindeligt over hele Linien. Da lød uventet de liflige, til Dans indbydende Toner af Violiner og Fløjter — en Overraskelse, forberedt af Søkrigerne. Fluks bortkastedes Vaabnene, og snart svingede Ungersvendene deres skønne Fjender i hvirvlende Vals.

Laurenzas Meddanser behøver jeg ikke at nævne. Nielsen for en Tid lang af Sted, som om han var bidt af en Tarantel (giftig Edderkop); men med eet holdt han op, foregivende til Undskyldning for sin Dame, at han vilde se til Kuskene, om de var færdige til paa givet Vink at spænde for. Det var et Paaskud; jeg saa ham stille sig bag ved en Busk med Ryggen op til et Træ, hvorfra han gennem Bladene kunde holde Øje med Genstanden for hans oprørte Sindsbevægelser.

Mangfoldig er Musikkens Magt. Den hæver de bedendes Andagt, opflammer de kæmpendes Mod; den blødgør Hjertet til Medlidenhed, til Venskab og Kærlighed; men den puster ogsaa til Ilden i den skinsyges Barm og hæver denne frygtelige Lidenskabs Storm til Orkan. Jeg gik forbi den ulykkelige og saa,

selv usel, hans knyttede Hænder, hans skælvende Knæer, de halvt tillukkede stirrende Øjne i det dødblege Ansigt. Det skar mig i mit Hjerte; men jeg vidste intet at sige til hans Beroligelse.

Dansen blev pludselig afbrudt. En kold Søvind rejste sig og mindede føleligt om Hjemrejsen. Jeg gik hen til Nielsen og sagde ham Selskabets Beslutning straks at vende tilbage; men tillige foreslog jeg ham, om ikke vi to gjorde bedst i at forlade de andre og køre lige til hans Faders Gaard, der herfra var os langt nærmere end i Grenaa. Han sagde ja dertil og tog mig under Armen.

Vognene stod i en Bondegaard et Par Bøsseskud borte; for at komme derhen maatte vi passere en tættere Del af Skoven, hvor der ikke løb nogen banet Sti. Man trængte sig derfor igennem, hvor man bedst kunde, en hist, en anden her, og saaledes blev Forsamlingen temmelig adsplittet i Opgangen til Gaarden; jeg kendte en mageligere Omvej, og ad denne førte jeg min tavse Følgesvend. Vi havde tilbagelagt den største Strækning, da vi begge paa een Gang noget til Siden saa Laurenza og Løjtnanten gaa langsomt frem i en aldeles utvivlsom Stilling: hans højre Arm laa om hendes Liv, og med den venstre Haand holdt han hendes højre; da Aabningen mellem Buskene var snæver og vi gik rask til, varede Synet næppe længer end et Blink med Øjet, men længe nok til at afgøre den forsmaaede Ynglings Skæbne.

Han skudrede, jeg følte et elektrisk Stød paa min Arm; men han sagde intet. Jeg turde ikke se paa ham. Vi gik videre med større Hurtighed; han drog mig med sig, som om et Spøgelse var efter os. Da vi naaede Gaarden, stod her allerede nogle af vore medrejsende i Færd med at befri den medbragte Bacchus af sit Fængsel. Nielsen drak vist fire eller fem Glas i eet væk. Jeg tror ikke, han selv vidste, hvad han gjorde; thi da den, som skænkede, saaledes flere Gange havde fyldt det Glas, som Nielsen

stedse beholdt i Haanden, brast han i Latter, tog det fra ham og sagde: »Stop lidt! der er flere Munde end din Slughals!«

Den tiltalte lo med, aabenbart uden at vide hvorover. Nu var hele Selskabet samlet, og de øvrige Mandfolk omringede Skænkeren, medens Vognene blev forspændte. Jeg mindede Nielsen atter om den tagne Beslutning at skille os fra de andre. Han hørte paa mig uden at forstaa Meningen af mine Ord, og først da jeg havde gentaget dem, begreb han, hvad Talen var om, men erklærede ogsaa, at han nødvendig maatte til Byen — næste Morgen skulde vi bryde op. Jeg fik at lade ham raade, og Hjemrejsen gik for sig i samme Orden som Udrejsen.

Da vi var komne til Byen, afsondrede alle Pigerne sig, de frøs og længtes efter Søvnen. Mandfolkene derimod blev enige om at drikke en Bolle Punch, da der var et Par Timer endnu til Sengetid.

Nielsen undslog sig ikke for at deltage heri, og ganske anderledes end jeg formodede, syntes han at tilbagevinde sit muntre Ungdomsmod. Mod Medbejleren viste han sig næsten mere venskabelig end tilforn, og allerede begyndte jeg at tro paa hans Helbredelse fra denne daarlige Lidenskab for en Skabning, der saa letsindig kunde kaste sig i en andens Arme. Dog, det var blot en anden Vending, Sygdommen tog.

Han drak mere end tilbørligt, enten for at bedøve sig eller for at genvinde sit sædvanlige glade Lune. Omsider blev han aldeles beruset og maatte i bevidstløs Tilstand ledes hjem til Natteherberget og bringes i Seng.

Vi andre adskiltes straks derefter, uden at nogen synderligt ænsede et Uheld, der ved saadan Lejlighed let kunde indtræffe; langt mindre ymtedes om Aarsagen til Fyrens usædvanlige Drikkelyst. Endog for Maanedsløjtnanten, tror jeg, den var ganske ubekendt; den raske, ærlige Gut anede vist ikke, at det var ham

selv, der traadte forstyrrende mellem Nielsen og dennes langt ældre Rettigheder og hidtil velgrundede Haab.

Ved min Opvaagnen den følgende Morgen var det første, jeg hørte af min Vært, at Kanonbaadene straks efter Midnat var gaaede til Søs for at prøve en Dyst med en fjendtlig Sejler, om hvis Nærværelse Officererne ved deres Ankomst i Kasernen havde faaet Underretning. Betænkende, om der ikke af denne Omstændighed lod sig noget haabe for Ynglingens Hjerteanliggende, gik jeg hen til ham. Han var allerede oppe og traskede hurtigt frem og tilbage i Værelset som en, der vil til at gaa ud og i det samme besinder sig paa noget, han har glemt; han bemærkede slet ikke min Indtrædelse, skønt han var nær ved at løbe mig over Ende. Hans Udseende var mørkt og forvildet, hvilket jeg dog for en Del tilskrev Følgerne af Rusen.

Den Nyhed, jeg medbragte, tændte virkelig atter Haabets Gnist, der tilsyneladende allerede skulde være udslukket, men nu gav et svagt og flygtigt Skær i hans Aasyn.

Han stod stille nogle Øjeblikke og saa ud af Vinduet; derpaa sagde han: »Jeg har endnu et lille Ærinde, og saa —«

Der laa et besynderligt Eftertryk i dette »saa« — »saa rejser vi vel?« tog jeg op. Han nikkede og gik — lige hen til Laurenza.

Det varede næppe fem Minutter, inden han kom igen. Jeg læste i hans Ansigt — der stod skrevet: »Hun er tabt for mig, men jeg foragter hende.«

Vi rejste. Paa Vejen talede han kun lidt, dog uden at vise mindste Aandsfraværelse. Jeg beroligede mig og tænkte, at Romanen var til Ende og vilde mulig endogsaa tjene den viltre Knøs som en nyttig Lærdom for Fremtiden.

Endnu samme Dag forlod jeg Faderens Gaard og skrev den hele Begivenhed i Glemmebogen.

Fire Maaneder derefter faldt min Vej atter igennem Grenaa. Jeg ankom der et Stykke ud paa Aftenen. Det halve af den lille By — det vil sige, den største Gade — var illumineret, og da jeg stod af Vognen, erfarede jeg, at det var Løjtnant J***, som holdt Bryllup med Jomfru L a u r e n z a.

Af Eremitten selv fik jeg først denne Nyhed, og glemte han ikke at gøre mig opmærksom paa, hvorlunde han havde sagt alt dette forud, samt at han havde været derovre og var bleven godt trakteret. Dette kunde jeg virkelig se, Ansigtets Rødme skinnede igennem det hvide Skæg.

Mine Tanker faldt naturligvis paa stakkels N i e l s e n; jeg spurgte om ham, og hvorledes P i p s Spaadomme paa ham var indtrufne?

»Hæ!« svarede Eremitten, »godt nok! en kæk Sømand har jo snappet hans Kæreste fra ham, og skal han drukne, saa har det vel endnu god Tid.«

Med disse Ord begav han sig paa Vejen til sin Hule, nynnende en gammel Sømandsvise om en beget Matros, som fik en rig Købmandsdatter, der havde dødelig forelsket sig i ham.

Det mig bestemte Soveværelse vendte ud til Gaden, og da det var illumineret med alle de andre, kunde jeg ikke komme i Seng før Midnat. Da nu alle Lys var slukkede undtagen i Gildehuset tvært over for mig, aabnede jeg et Vindue, lænede mig paa Karmen og lyttede til Dansemusikken, der klang saa muntert i den mørke og stille Nat.

Som jeg atter vil lukke Vinduet og bøjer mig ud for at tage fat paa Krogen, bemærker jeg et Menneske, som staar et Par Favne til Siden med Ryggen op til Naboens Hus. Ved det Skær, som histovre fra belyste ham, kunde jeg ret godt se, men ikke straks kende ham. Det var N i e l s e n; men hvilken Forandring var i disse fire Maaneder foregaaet med den ungdomskraftige, glade og elegante Yngling! Hans Kinder var blege og indfaldne, Øjnene matte og dybt

indsunkne. Skuldrene hang som paa en udmagret Olding eller en, der nys er kommen op af et langvarigt Sygeleje. Dragten svarede til hans Udseende: en gammel blaa Frakke, hvidagtig paa Albuerne og de udstaaende Skulderblade, et gammelt sort Silkeklæde løst bundet om den smalle Hals, en støvet Hat, smudsige Støvler — se! dette var alt, hvad der var blevet tilbage af det ulykkelige unge Menneskes forrige altid højst moderne og pæne Paaklædning. Han mærkede mig ikke og blev endnu længe staaende ganske ubevægelig, stift stirrende over til Brudehuset.

Det skar mig i mit inderste Hjerte; men jeg kunde ikke bringe noget Ord over min Tunge. Sagte lukkede jeg Vinduet. Først mer end en Time efter at jeg var kommen til Sengs, hørte jeg ham gaa bort med langsomme og slæbende Fjed. Jeg kunde ikke sove. Den lystige Strengeleg hisset i Glædens Hus — og her den tidligt udlevede Yngling, for hvem Glæden nu var bleven en fremmed Gæst; hisset Elskovs Middagshøjde — og her dens Midnat — jeg længtes efter Morgenen.

Ved det første svage Skær af Dagen forlod jeg det søvnløse Leje, kastede mig i Klæderne og skyndte mig ud i det frie.

Jeg fulgte Vejen til Havet og satte mig paa Bolværket ved Aaens Udløb. Solen var endnu ikke staaet op. Luften var klar og mild. En sagte Landvind hvislede i det lange, gule Strandgræs og formaaede først langt ude at kruse det blanke Vandspejl, der bølgede langsomt op og ned og brød sig med uendelig Susen mod den stenige Bredde. Jeg tabte mig i Beskuelsen af det vældige Hav, i Tanker, grænseløse som dette, og kom først tilbage til mig selv, da Solen opsteg som fra dets umaalelige Dyb og vakte Sjælen af dens dunkle Drømme.

Mine Øjne faldt paa en mørk Genstand, som Aaens Vande førte ud til Havet, og som i det Skel, hvor begge mødes, gyngede op og ned uden at komme

videre, ret som om den første ikke vilde beholde det og det sidste lige saa lidt modtage det. Endelig fik det salte Vand Overmagt: Genstanden drev til Siden og rulledes af Dønningen frem og tilbage ved Havbredden. Jeg gik derhen — det var N i e l s e n s Lig.

I Aaen tæt ovenfor færdedes nogle Fiskere. Jeg hidkaldte dem, og vi trak Liget op paa Land. De hentede et Sejl, i hvilket de bar det ind til Byen. Hvor sælsomt og rædsomt! For kort siden var den blomstrende Yngling en af mine Bærere i hint Galningeoptog — nu bares han selv — kold og bleg — for aldrig mere at opvaagne til Livet og Glæden.

Jeg sørgede for Lægehjælp; forgæves — Døden havde sikkert Hold paa sit Bytte.

I Skumringen kørte en Arbejdsvogn det afsjælede Legeme ud til Faderens Gaard; hult og tungt rumlede den ned ad Gaden. Ikke saaledes var det et Par Maaneder tilbage, da han i sin Baldragt ved den elskedes Side, med den unge Barm svulmende af Livslyst og Kærlighed, rullede i Kareten den samme Vej.

Hvad der blev af den vægelsindede? Jeg har aldrig bekymret mig om at erfare det; men hendes Mand faldt Aaret efter i en Dyst med en engelsk Orlogsmand.

Den prøvende.

Min Sidekammerat i Skolen, Henrik Verner, en flittig og ædel Yngling, havde allerede i Mesterlektien gjort sig det til en Klogskabsregel aldrig at skænke sine Bekendte, hvad man i Ordets højere Betydning kalder Venskab, førend de havde udholdt en eller anden Prøve, han anstillede med dem. »Venskab er en Helligdom,« sagde han, »den maa ingen uindviet nærme sig.« Hans Maxime (Grundsætning) havde den Følge, at han ved sin Bortgang til Akademiet ej talte flere Venner end mig og hans Pudel, Caro. Jeg havde ofte raadet ham at tage Menneskene, som de er, og hellere tro for vel end for ilde om dem; ogsaa var de uheldige Udfald, hans Forsøg for det meste fik, forenede med ubehagelige Fornemmelser for ham selv; men han kunde alligevel ikke lade den Grille fare at prøve Mennesker, og han stod af den Aarsag lige saa ene i Hovedstaden, som han havde staaet i sin Fødeby.

En Velynders Anbefaling havde skaffet ham Adgang i Justitsraad Vinds Hus; han havde næppe været der et Par Gange, førend han ved sin behagelige Opførsel anbefalede sig selv; han nød Familiens Agtelse og Velvilje, og man betydede ham, at han til enhver Tid var velkommen. Imidlertid fjernede en Prøve, han satte disse gæstfrie Mennesker paa, ham for bestandigt fra dem.

Justitsraaden havde nemlig til visse Tider Aftenselskaber, der bestod af Københavns Stormænd, hvis Gunst han søgte, eller som han troede at skylde Forbindtligheder. Du maa se, tænkte Verner, hvordan du bliver modtagen ved slige Lejligheder, og han gik did. Modtagelsen var kold; han blev næppe bemærket; ikke engang Julie, Justitsraadens Datter, tilkastede ham et af de Blik, som allerede flere Gange havde bragt hans Puls i den velsignede Uorden. Saaledes havde dette Bekendtskab Ende.

Min Ven besad et smukt Udvortes og en særdeles Gave til at behage; det kunde ikke mangle ham paa Erobringer, han gjorde adskillige; men førend han skred til det afgørende Punkt, at erklære sig, maatte han forvisse sig om Gluttens jernfaste Troskab og udelte Hengivenhed. Forsøgene, han anstillede, var lige saa besynderlige som snildt udtænkte; selv Sjovere blev satte i Bevægelse med søde, opdigtede Elskovsbilletter, der forjættede den skønne Guld og grønne Skove. Nogle af Pigerne kom efter hans Fif og blev ham gramme; andre var for svage og faldt igennem. Enden blev, at Verner fik større og større Mistillid til Menneskene.

Efter at have tilbragt tre Aar ved Universitetet forlod jeg Hovedstaden og hørte i nogle Maaneder intet fra Verner, da et Brev fra ham omsider underrettede mig om, at han havde opgivet Studeringerne, var traadt i det ostindiske Kompagnis Tjeneste og stod rede til at afgaa med et af dets Skibe til Trankebar. Han havde, som han skrev, intet, der bandt ham til Fædrehjemmet, da begge hans Forældre var døde og jeg, hans eneste redelige Ven, nu engang var skilt fra ham. Hvad hans tvende Søstre, af hvilke den ældste var ham den kæreste, angik, da havde de rigtignok den næste Rang i hans Hjerte efter mig; men de var ved Forældrenes Død komne i fremmede Huse, og han troede for det Gavns Skyld, han var i Stand til at gøre dem, at det kunde være dem lige meget,

hvad enten han opholdt sig i Danmark eller paa Koromandelkysten. I øvrigt drev den Lyst, han altid havde næret til Eventyr, ham til at søge et Land, hvor Trofasthed prøvedes ved Ild og Enken fandt en Vellyst i at bestige Baalet ved Siden af sin Mands Lig. Til Slutning bad han mig med afgaaende Skibe at underrette ham om, hvordan jeg og hans Søstre havde det, da han til Gengæld vilde gøre mig bekendt med sin Forfatning.

I det lange Tidsrum, han tilbragte i den indiske Koloni, var hans Søstre blevne gifte, den ældste, ved Navn Ingeborg, med Kammerraad Nebel, og den yngste, Frederikke, med Bergluft, en ukarakteriseret Embedsmand paa Landet. Jeg havde faaet Levebrød og nød i en af Jyllands Afkroge en umisundt Lykke ved en Hustrus Side, der forvandlede Heden, jeg boede paa, til et Eden. Verner forblev en Del Aar ugift, og jeg sluttede fra de Foræringer, han nu og da sendte mig og Søstrene, at han maatte være rig; thi de kunde i Sandhed kaldes kongelige. For Resten røbede hans Breve fra Ostindien den samme sære og mistroiske Tænkemaade, han havde haft her hjemme; alle endte de sig med hans Valgsprog: »Ærligt Venskab er en sjælden Fugl paa Jorden.« Jeg vil anføre et af dem for Læserne; de kan deraf lære Tonen, som med større og mindre Forandring herskede i dem til Hobe.

»Min eneste, prøvede Ven! Modtag disse Smaating til Erindring om mig og fortryd ej paa, at jeg besværer dig med Breve og Pakker til mine Søstre. Jeg har forlagt deres Adresse; naar du skriver, kan du lade mig vide, hvor de opholder sig, og om de er flinke Koner, bedre end de fleste af deres Køn. Deres Mænd er sagtens af det Slags, jeg har truffet overalt, egennyttige, elskende ingen uden sig selv, krybende indtil Ækelhed, hvor en Fordel hænger ud, men kolde som eders Vinter mod enhver, der trænger til deres Hjælp. I Indien er Menneskene lige saa sygelige paa

Sjælen som i Europa; ingen af dem har holdt mine Prøver ud. Jeg fandt min Genbos Datter ret vakker og havde i Sinde at ægte hende; men min Kontorist maatte først lege Elsker med hende, og det gik, som jeg havde ventet, det unge Menneske løb af med Bruden. Hvor i al Verden skal jeg dog hen for at finde redelige Folk? Jeg havde valgt lutter Tyende af Indianernes foragteligste Kaste, Palisterne, fordi jeg troede, de især vilde være mig hengivne som den, der havde friet dem fra deres Beskæmmelse, og dog undveg en af dem forleden Dag af ingen anden Grund end den, at han skulde bære danske Bukser. Du skriver, du er gift. Godt nok! Men har du ogsaa prøvet den, du valgte? Er du vis paa, at en potior amicus (en kærere Ven) ej endnu kan stikke dig ud? Jeg tror, de fleste Ægtemænd i deres Halvdel nærer en Slange ved deres Barm. Og det skader dem min Tro ikke; de har ærlig fortjent deres Skæbne; der sker dem ingen Uret. Dog gør du en Undtagelse, J ø r g e n! jeg ønsker dig derfor af Hjertet, at din Lod maa være heldigere, endskønt jeg tvivler derpaa. For det første staar min Hu ikke til Fædrelandet; jeg agter endnu i nogle Aar at prøve Menneskeracerne her; det er da tidsnok at vende Næsen hjem!«

Af lignende Indhold var det øvrige, og jeg begyndte næsten at tabe Haabet om, at min Ven nogen Sinde vilde vinde Tillid til Menneskedyd. Imidlertid fik jeg med næste Skib den glædelige Efterretning fra ham, at han endelig havde fundet et Fruentimmer, der havde holdt sig kæk i Prøvens Stund og nu var hans elskelige Viv. Brevet bar kendelige Spor af den Indflydelse, Forbindelsen havde paa hans Gemyt: Stilen var muntrere, Satiren over hans Lige sjældnere, og kikkede den endog hist og her frem, syntes den dog mere at være et Foster af Lune end af Grundsætning. Kort, jeg saa, at V e r n e r var paa gode Veje, og Svaret, jeg sendte ham, var indrettet overensstemmende med min glade Formodning.

Atten Aar var forsvundne. Jeg havde i de to sidste aldeles intet hørt fra min Ven, hvem jeg, med alle hans Bizarrerier (Særheder), inderligt elskede. En Aften, da jeg og min Kone tillige med vor ældste Datter spadserede hjem fra et Besøg i Nærheden, traf vi en Mand til Hest, som spurgte om Vej til G., Landsbyen, jeg boede i. Jeg bad ham følge os, og han steg af Hesten for at trække den efter sig til Byen. Efter en af de almindelige Indledninger til Samtale, under hvilken den fremmedes Øjne var stift hæftede paa mig, spurgte han om mit Navn. Jeg havde næppe sagt ham det, førend han udstrakte Armene og raabte: »Kom til mit Bryst, du min gamle tro Ven og Skolekammerat!«

»V e r n e r!« udbrød jeg, idet jeg omfavnede ham, »syntes jeg ikke nok, jeg skulde kende Ørnenæsen midt under Sydens Farveblanding? Men hvordan kommer du her?«

»Jeg har ladet mig sætte i Land ved Fladstrand« — dengang havde Byen sit gamle Navn — »og agter at tilbringe Sommeren hos dig, saafremt din Hustru intet har derimod!«

»Jeg svarer for min M a r i e!«

Med disse Ord pegede jeg paa min Kone, hvilken rakte ham Haanden og sagde: »Min Mands Ven er mig hjertelig velkommen!«

Han kastede et gennemborende Blik paa hende, som vilde han sige: Er det og virkelig dit Alvor?

Efter at vi begge havde takket ham for de anselige Foræringer, han havde sendt os, forestillede jeg ham min Datter L i s e, og Samtalen drejede sig nu hen paa hans Ophold i Ostindien.

»Jeg kan,« sagde han, »kun egentlig rose mig af at have haft fire lykkelige Aar i Kolonien; dem skænkede en kærlig Mage mig. Med hende strømmede al jordisk Velsignelse ind i min Bolig, jeg blev Bogholder for et engelsk Handelshus, vandt store Rigdomme og, hvad der er en naturlig Følge hos de van-

slægtede Menneskebørn, saa Yndest og Ærefrygt og Smiger rende hinanden omkuld for at være min Person nærmest. Men Cholera morbus, en Sygdom, der har hjemme i disse Egne, rev den uforglemmelige fra mig, og Velsignelsen fulgte hende i Graven, tillige med tvende Børn, hun havde skænket mig. Jeg, som lod til at være den sygeste af dem alle, skulde leve for at se min Velfærd gaa til Grunde. Nu staar jeg for dig som en fattig Mand, der blot har et Par Kasser og 100 Guineer, det eneste, jeg reddede fra Skibbruddet. Her har du mit indiske Eventyr in nuce (kortfattet). Jeg er nu over de fyrretyve, og kan jeg, efter nogle Aars Ansøgning, være saa heldig at erholde en Toldbetjening, saa har jeg Lejlighed til at skrive Elegier over Fru Fortunas Nykker og de jordiske Tings Forfængelighed!«

Marie og jeg bevidnede ham vor 'oprigtigste Deltagelse og anvendte de Trøstegrunde, vi havde ved Haanden, for at udsone ham med Skæbnen.

Da jeg vidste, at Horatius var hans Livdigter, gav jeg ham det bekendte: Laudo manentem o. s. v., hvilket for danske Læsere omtrent lyder saaledes: Jeg roser den stadige Lykke, slaar den derimod de pilsnare Vinger i Vejret til Flugt, giver jeg Slip paa dens Gaver, indhyller mig i min Dyd og tyr til den ærlige, ubemidlede Fattigdom.

»Aa ja!« svarede han, »det er en let Sag at filosofere, naar man sidder varmt inden Vægge, som den venusinske Hofpoet; men du kender vel Per Lolles Ordsprog: »Bedre er selver at have end Søster at bede«?«

Af de sidste Ord sluttede jeg, at min Vens mistroiske Sind endnu ikke havde forladt ham.

Han erkyndigede sig derpaa om sine Søstre og deres Mænd, om hvilke jeg ikkun kunde give ham ufuldstændig Efterretning, saasom de boede langt fra mig og jeg af den Aarsag blot havde vekslet nogle Breve med dem i Anledning af de Kommissioner,

Verner fra Tid til anden havde givet mig til dem. Dog vidste jeg, at Kammerraad Nebel var bleven Kancelliraad; thi denne Titel havde han i sin sidste Skrivelse til mig sat under sit Navn. Min Ven lo, da jeg fortalte ham dette, og anmærkede, at det var ønskeligt, enhver karakteriseret Mand vilde bruge den samme Forsigtighed; saa undgik man at saare den noble Æresfølelse, der altid hører blandt de meget pirrelige Væsener.

Verner tilbragte de første fire Uger, han var i mit Hus, med at skrive og afsende Breve til København, alle adresserede til den Skibskaptajn, der havde ført ham fra Ostindien. En Dag træder han ind i mit Kammer og beretter mig, at han har i Sinde at se til sine Søstre og først besøge Kancelliraadinden.

»Men,« føjede han til, »jeg kommer tilbage til dig, min Jørgen! Jeg finder mig saa vel hos eder. Din Marie er en af sit Køns ædle; tilgiv mig, om jeg nogen Sinde har miskendt hende; det var — —«

»Men du har jo ikke anstillet nogen Prøve med hende!« afbrød jeg ham med et sarkastisk Smil.

»Ikke?« var Svaret, »jeg har iagttaget hende, skarpt, iagttaget hende ved enhver Lejlighed og undertiden paa Skrømt gjort Fordringer, som mindre sømmede sig for en Gæst, allermindst for en Stodder. Men jeg har ikke fundet et eneste Træk i hendes godmodige Ansigt forandret derved. »De er hjemme, kære Verner! glem aldrig det!« Saaledes lyder det bestandig af hendes Mund; Dag ud og Dag ind er hun den samme. Jeg forgætter mit Vanheld over din Lykke, og jeg kunde ønske for stedse at bo og bygge hos eder, I herlige Mennesker!«

»Du kan jo ytre dette Ønske for Marie og saaledes stille hende paa en ny Prøve!«

»Behøves ikke. Og eders Børn! Den Lise er min Øjesten!« Han holdt pludselig inde, som om han fortrød, hvad han havde sagt.

»Du havde nær fortalet dig, Henrik!« sagde

jeg, »men vær kun rolig; min Datter skal ikke faa det ringeste at vide af de gode Tanker, du har om hende.«

Nu kom min Kone til, og en venskabelig Strid opstod imellem begge med Hensyn til Verners forehavende Rejse, da han paastod at ville ride, og hun, at han skulde køre for Madkurvens Skyld, hvilken hørte under hendes Departement.

»Nej, min Veninde,« sagde han omsider, »jeg bør ej gøre større Ulejlighed, end jeg behøver, og saa slap er jeg dog ikke, at jeg ej kan betale de faa Skillinger, min Fortæring kan koste undervejs!«

Jeg afgjorde Sagen til min Kones Fordel, og han kørte bort med sin Madkurv.

»Nu er den første Søster og hendes Mand prøvede!« raabte han fra Vognen til mig, da han efter fjorten Dages Forløb vendte tilbage og traf mig ved en Plantage, jeg havde anlagt. Jeg satte mig op hos ham, og han fortalte:

»Begge tog imod mig, som de gamle Grækere modtog deres Guder, naar disse stundom fik det Indfald at foretrække Dyresteg og Cypervin for Ambrosia og Nektar. De stive Dukker af Børn maatte kysse den rige, splendide Onkel paa Haanden. Søster Ingeborg vilde selv varte mig op; ingen anden betroede hun dertil, og Kancelliraaden paatog sig for min Skyld mangen Tjenerskikkelse. Uden lang Passiar, jeg var Konge i Huset, notabene i de første fem Dage. Men saa aabenbarede jeg i al Fortrolighed min Søster, da hun om Aftenen fulgte mig paa mit Værelse, at jeg var kommen til Landet som en arm Sollicitant, og lagde, som jeg plejer, Mærke til hendes Miner. Det søde kom i øjeblikkelig Strid med det sure; hun beklagede min Vanskæbne i kolde, høflige, men ingenlunde søsterlige Udtryk og skyndte sig fra mig, det snareste hun kunde.

Morgenen derpaa var den hele Familie forstemt: Børnene undlod deres Morgenhilsen; Samtalen med

Forældrene var tvungen og afbrudt, og Stuepigen fik Ordre til at ledsage mig, da jeg begav mig til Hvile. Jeg kunde nu have ladet det være nok og draget bort Dagen efter; men jeg maa tilstaa, at jeg morede mig over Forvandlingen og havde Lyst til at spille Farcen ud lige til Enden. Jeg lod derfor, som jeg mærkede til ingenting, og da jeg engang var ene med min Svoger, ytrede jeg det Ønske for ham, at jeg maatte tilbringe mine Dage i hans Hus eller i det mindste, til jeg kunde faa et Levebrød. Du skulde have set Kancelliraadens Fjæs, hans Forlegenhed! Det var en Scene for Hogarth. Han udspilede Øjnene, kneb Munden sammen, trak paa Skuldrene og kom endelig frem med en Jeremiade over de haarde Tider; det meget, hans Børns Opdragelse kostede ham; de Udgifter, hans Rang fordrede, da han dog ej kunde leve paa samme Fod som simple Folk. For at slaa Hovedet paa Sømmet betroede han mig som en Hemmelighed, at han var i flere Tusind Dalers Gæld, den han havde haabet hans ostindiske Svoger engang skulde have hjulpet ham ud af. Ved disse Ord gjorde han en komisk-tragisk Grimasse.

»Under disse Omstændigheder,« svarede jeg, »ser jeg da nok, at Hr. Svoger er lovligen undskyldt, og vil jeg af den Aarsag heller ikke falde Dem til videre Besvær!« hvorpaa jeg lod spænde for og kørte. Jeg havde al Grund til at tvivle om Nebels Sanddruhed; enhver Ting hos ham røbede Velstand; hans Børnetal indskrænkede sig til tre; dette Tal kunde umuligt være byrdefuldt for en Mand med hans Indkomster; rigtignok gik det flot til i de første fem Dage med Gæstebud og Lystpartier, jeg kan tænke for den formentlig rige Onkels Skyld; men desto tarveligere blev det siden, og din Kusk fortalte mig efter Folkene, at dette var den sædvanlige Levemaade. Hvad hans Foregivende om Gælden angik, da maatte jeg have Vished om den Sag, inden jeg forlod Egnen. Jeg tog ind til et Par af Kancelliraadens Nabopræ-

ster og udspurgte dem lejlighedsvis om hans Omstændigheder. Den ene skyldte ham en ikke ringe Sum, og begge forsikrede mig, at han havde Penge indestaaende ej alene i Præste-, men ogsaa i Herre- og Bøndergaarde. Desuden var en betydelig Arv netop samme Foraar tilfalden ham efter en Broder. Saaledes er jeg nu færdig med min karakteriserede Svoger. Naar jeg i eders Vennekreds har taget mig nogle Dages Erstatning for min Ydmygelse, rejser jeg til Søster F i k k e!«

Da Rejsen til hende kunde gøres paa een Dag, forudsat at man tog den tidlige Morgen til Hjælp, fik V e r n e r Tilladelse af min Kone til at betjene sig af sin Kleppert, hvilken han med Sadel og Tilbehør havde købt i Vendsyssel og foræret mig, med Forbeholdenhed af at bruge den, saa længe han var hos mig. Den var ung, 40 Daler værd imellem Brødre: Sadelen med Skaberak og Bidsel vurderede jeg til 16 Daler. Dette var for meget at miste for en Mand, der havde saa lidet tilovers af sin Lykkes Ruin. Jeg vægrede mig derfor længe for at modtage Foræringen og foreslog ham i det Sted at sælge baade Hest og Ridetøj, da disse Penge og var værd at tage med og min Befordring stedse stod til hans Tjeneste. Men han vilde intet høre derom.

»Jeg er enlig,« gav han bestandig til Svar, »og kan sagtens slaa mig igennem; desuden er dette ikke det eneste Besøg; nej jeg kommer tiere, og selv det sande Venskab fordrer: noget for noget!«

»Naar du taler i den Tone, min Broder! maa jeg sige dig, at de Gaver, du fra Ostindien har sendt mig, langt overvejer, hvad jeg og mine nogen Sinde kan byde dig; de har holdt mangen Udgift ude og gjort, at jeg i mit tarvelige Embede nu sidder som en uafhængig Mand. Aldrig vil jeg være i Stand til at erstatte dig de Beviser, du har givet mig paa dit for mig saa dyrebare Venskab!«

»Sligt kan den gøre, som har faa Venner. Naar

Vennernes Tal hedder Legio, breder Venskabets succus et sangvis (Saft og Blod) sig ud i saa mange Grene, at der bliver lidet eller intet til hver. Imidlertid beder jeg dig, Svendsen! lad dette være den sidste Gang, du taler til mig om disse Ting. Vi er Venner, saaledes som jeg tænker mig Ordet, og amicis omnia communia (for Venner alle Ting til fælles).«

Han rejste og kom inderlig tilfreds tilbage. Den yngste Søster, hvem han havde gjort mindre af end Fru Kancelliraadinden, viste den mest uskrømtede Glæde ved at se ham, og saavel hun som hendes Mand var gennemstrømmet af Taknemmelighed for alt det gode, han havde gjort dem. Den uheldige Vending, hans Skæbne havde taget, forandrede intet i deres Opførsel imod ham; men de blev sig selv lig fra Begyndelsen til Enden. Han ytrede det samme Ønske for Bergluft, som han havde ytret for Nebel, at han nemlig maatte finde et Tilflugtssted hos ham, hvis Ulykken skulde blive ved at forfølge ham.

»Mit Hus staar dig aabent!« var Svaret, »og saa længe Frederikke og jeg har noget, skal du ikke mangle!«

Søsteren vilde have ham til at forblive hos dem med det samme. Deres uegennyttige Kærlighed rørte ham; han forlængede sit Ophold hos det vakre Par og indlemmede Svogeren uden videre Betænkning i vort Broderskab.

Under Verners sidste Fraværelse var nogle Pakker ankomne til mig med Adresse og Brev lydende paa min Ven. Aldrig saa snart var han kommen hjem, førend han af Pakkerne fremtog kostbare Tøjer til mig og min Kone samt alle Børnene.

Jeg studsede, saa paa ham og udbrød: »Men, min Gud! hvordan hænger det sammen? Du er fattig, Henrik! og gør os saa rige Foræringer?«

Han holdt mig for Munden. »Disse Ting,« svarede han, »var dig allerede bestemte, førend jeg

gjorde Opbud, og mine Kreditorer respekterede dem som din Ejendom. Du ser følgelig, at de tilhører dig som saadan, og du vilde i Sandhed bedrøve mig, hvis du vægrede dig ved at modtage dem. Har du ikke været min Kommissionær saa mange Aar uden andet Salarium end de Ubetydeligheder, jeg har sendt dig? Andre Kommissionærer lader sig anderledes betale. Det er paa Tiden, jeg afgør min Gæld; paa denne Maade vorder jeg først i Stand til som ærlig Mand at begynde forfra igen!«

Vi vedblev alle at gøre Modstand, og jeg erklærede hans Ræsonnement for rent Sofisteri, men intet hjalp: vi maatte modtage, hvad han havde tiltænkt os. En anden Pakke afsendte han til sin yngste Søster. Hvad der imidlertid satte mig i ny Forundring ved alt dette, var, at min Datter Lise, hvem han havde kaldt sin Øjesten, fik den simpleste Foræring af os alle; den bestod blot af et Sjal og Sirts til et Par Kjoler, da derimod hendes Søstre fik baade Sjaler og Silketøier til mange Kjoler, samt Mousseliner m. m. Men det glædede mit Hjerte mere end al den Stads, mine Pigebørn fik, at se Lise forblive lige mild og venlig baade mod vor Gæst og hendes yngre Søstre. Dette lovede mig i hende en Datter, der vilde vorde nøjsom og fri for Misundelse ved andres større Held.

Verner forblev hos os til ud paa Efteraaret. Jeg ledsagede ham paa hans sidste Besøg til hans Svoger Bergluft. Da vi kørte hiem, betroede han mig, at han ei havde handlet saa ganske ærligt imod mig ved at fortælle mig sine Eventyr i Ostindien. Han havde en Søn med sin afdøde Hustru, nogle Aar ældre end hans Giftermaal med hende og omtrent paa Alder med min førstefødte Datter. Denne Søn havde han selv undervist og bad mig nu at fuldende Undervisningen og dimittere ham. Han havde for det første ladet ham tage med Kaptainen til København for der at fortsætte Studeringerne, indtil

han var bleven fuldkommen bekendt med min Familie. Nu var han overbevist om, at Povl, saa hed Sønnen, vilde i enhver Henseende profitere af at komme i mit Hus. Jeg lovede at opfylde hans Begæring, og det unge Menneske kom en Maaneds Tid efter til os. Min Ven drog fornøjet til Hovedstaden og forsikrede mig ved Afskeden, at han nu havde slukket sin Lygte; thi han havde fundet, hvad han ledte efter.

Jeg vil ikke trætte Læserne med at fortælle om Verners gentagne Besøg og de Gaver, der ledsagede samme, men blot berette, at da han halvfjerde Aar efter besøgte mig med sin Søn, som da var bleven Student, friede han formeligen for denne til min ældste Datter.

»Om du var mit eget Kød og Blod,« sagde han til Lise, »kunde du ej være mig kærere. Du har holdt gode Miner ved et slet Spil; mine Foræringer til dig var altid sparsomt afmaalte; men jeg opdagede aldrig en Mine i dit Aasyn eller en Tone i dine Ord, som røbede Misfornøjelse over, at du blev tilsidesat, lige god og venlig kom du mig i Møde. Denne Prøve har fuldendt min Kærlighed og Højagtelse for dig, min Datter! Modtag nu den bedste Foræring!« — Han lagde Sønnens Haand i hendes. »Povl har aabenbaret mig, at I to er Kærester; mine Venner og jeg velsigner eders Forbindelse!«

Saa overraskede Marie og jeg end blev ved dette Optrin, kunde vi dog ej andet end med Glæde give vort Samtykke; thi den unge Verner var et baade beskedent, godmodigt og flittigt Menneske. Saaledes havde vi lært at kende ham i de tvende Aar, han havde været hos os, og den Iver, hvormed han allerede lagde sig efter Lovkyndigheden, lovede de bedste Udsigter. Da han var elsket af enhver her i Huset, gjorde dette, at vi mindre lagde Mærke til det Forhold, han og Lise stod i til hinanden, hvil-

ket de desuden paa frygtsomme Elskeres Vis havde søgt at holde saa hemmeligt som muligt.

Dette var ikke den eneste Overraskelse; en anden Opdagelse fulgte den første ved Haanden. Verners Foræringer, forenede med det særegne i hans Karakter, havde rigtignok ladet mig ane, at han var rigere, end han udgav sig for; min Anelse blev nu til Vished. Ved heldige Spekulationer og et frugalt (nøjsomt) Liv saavel som ved Indianernes Gavmildhed, der i høj Grad elskede ham, havde min Ven samlet sig en Kapital, klækkelig nok til at føre et selvstændigt Liv og tillige tilfredsstille den Trang, hans ædle Hjerte følte til at gøre godt og, som han udtrykte sig, afbetale et lidet paa den store Skyld, han stod i til hans himmelske Panthaver. Han havde allerede købt en betydelig Landejendom til sin Søn; thi i hvor meget han endog ønskede, at denne vilde fortsætte og fuldende sine Studeringer, var det dog ingenlunde hans Hensigt, at han skulde beklæde noget Embede; nej, han skulde blot nytte sine Kundskaber til at være sine Medmenneskers Raadgiver, Enkers Lavværge og de undertryktes Forsvar mod Vinkelskriveres og Lovtrækkeres Edderspy. Mine to og Bergluft s trende Sønner holdt den gæve Ven i Skolen og ved Universitetet; han var en trofast Støtte for sin Svoger, hvilken kæmpede med adskillige Uheld og vilde uden ham have været en ødelagt Mand, ej at tale om de mange andre, han i Løndom gavnede og glædede.

Kancelliraad Nebel og hans Frue bed sig i Fingrene, da de hørte, at Svoger Henrik havde Grunker. De gjorde alle Haande Forsøg paa igen at nærme sig ham; men han kunde ikke glemme deres Opførsel mod den fattige Broder, og alle Forsøgene blev frugtesløse. Da en Kunstner, der ej forstod at smigre, nogle Aar efter malede Fru Ingeborgs Portræt, blev Koloritten bleggul; saaledes havde Nid og Ærgrelse skæmmet hendes ellers ret smukke Ansigt.

Til Slutning maa jeg beklage, at min Ven, midt under hans Bestræbelser med at gøre mig og mine lykkelige, fik en temmelig alvorlig Dyst at udholde med Skæbnen, hvilken truede hans Velstand med Undergang og forvoldte hans Sind de mest hjerteskærende Krænkelser. Han opholdt sig gerne om Vinteren i København. En skøn, men yderst letfærdig Enke, der logerede i det af ham købte Hus og var indviet i alle Forstillelsens Kunstgreb, havde vidst at vinde hans Tilbøjelighed. Hvordan hun var kommen efter hans Grille, at prøve Mennesker, ved jeg ikke; nok, hun kendte den, indrettede sit Forhold i Overensstemmelse med samme og forstod at spille sin Rolle saa vel, at de Forsøg, han anstillede med hende, faldt alle ud til hans Tilfredshed. Han skrev Breve under falske Navne og skikkede hende; de kom enten ubesvarede tilbage eller og med Erklæringer, som var højst smigrende for ham. Han fik flere til at anstille sig som hendes Elskere; men de Personer, han brugte, var altid hendes Bolere, og de bragte ham altid de frydeligste Svar, kun ham elskede hun og vilde være tro til Døden, saa hed det. Den forsigtige V e r n e r gik i Fælden; han giftede sig med D a l i l a, levede tre Aar et kummerfuldt Liv med hende og saa sig endelig nødt til at lade sig skille ved hende, efter at hun havde tilsat en betydelig Del af hans Formue. Han drog harmslaaet til sin Søn, der boede i Nærheden af B e r g l u f t, og fandt omsider i denne Svogers Søster en Hustru, der endnu blidner hans sidste Dage.

Engang da han besøgte mig, forelæste jeg ham dette Udkast af hans Liv. Han lo og sagde: »Jeg ved, dine Fingre har Forfatterkløe, min gode S v e n d s e n! Lad min Historie indrykke i et af vore Tidsskrifter. Muligt den kan komme en og anden til Nytte!« Jeg har i Sinde at følge hans Opfordring, dog med forandrede Navne.

Jeg har fundet ovenstaaende iblandt min Onkels efterladte Papirer. Saa vidt jeg ved, har det ej været overgivet til Trykken, og jeg formoder, at Aarsagen har været min Onkels Skaansomhed med Hensyn til Kancelliraad N e b e l s Familie. Men da denne Familie nu ganske er uddød, finder jeg ingen Betænkelighed ved at lade det træde frem for Dagens Lys. Navnene, som staar uforandrede i Haandskriftet, har jeg imidlertid troet burde forandres.

Letacq.

I.

Hjertenskære Ven!

Dersom det sorte Segl for Brevet har indjaget dig nogen Forskrækkelse, saa lad disse første Linier igen berolige dig med Hensyn til den Familie, du elsker. Den er endnu hel og urørt af Dødens Knokkelhaand, og dog har han været her i Huset, den ubønhørlige! og taget med sig et elskeligt Væsen, hvis Savn vi alle føler, fra mig selv af og lige ned til det yngste Menneske paa Gaarden, min lille treaarige François.

Du vide da: i Gaar otte Dage ledsagede vi til hans jordiske Hvilested vor gamle kære Letacq.

Det var en Begravelse, om hvilken mine Bønder sagde, at ingen Greve kunde forlange den bedre. Og vistnok, dersom Ligskarens Sorg kan betragtes som Maalestokken for den hedengangnes Værd, da blev François Letacq fyrstelig begravet.

Gaardens mandlige Tyende bar hans Kiste; uden for dem gik det kvindelige. Nærmest Liget gik Mademoiselle Partouneaux og lille François, han som Navne, hun som Landsmandinde var jo hans nærmeste.

Derefter kom mine øvrige seks Børn — Par om Par — min Kone og jeg, Forvalteren, Hovmesteren,

Skrivere, Kammerjomfruer, Husholderske etc. etc. samt adskillige uindbudne fra Præstens; ingen blev hjemme paa Liljedal uden Vægteren og den gamle sengeliggende K i r s t i n e.

Den almindelige — jeg kunde næsten sige trivielle — Skik med Blomsterstrøning anbragtes her ikke uden rørende Betydning, det var jo Blomstergartnerens Børn, der fulgte deres Fader i Graven! Enhver af Følget bar sin Krans, den mine Døtre havde bundet, og det saaledes, at hver Krans bestod kun af een særskilt Blomsterart.

Jeg har været med, hvor Sarkofagen prydedes med Kaarde, med Stjerner og Ordensbaand; men prægtigere tyktes mig her disse Naturens simple Insignier, disse Kærlighedens og Venskabets, Sorgens og Trøstens, Savnets og Haabets Symboler paa Gartnerens Kiste.

Og ingen Krans henlagdes uden en Taare eller dog et oprigtigt Suk; thi var der vel nogen blandt dem alle, som ikke af den venlige L e t a c q havde modtaget snart en Blomst, snart en h e l Buket, altid ledsaget af et Nik, et Smil eller en godmodig Skæmt?

Du har vist ikke glemt ham, den gamle Kavaler, naar han i sin Søndagsstads kom trippende med Blomsterkurven paa Armen og uddelte Floras Gaver? Min M a r i a n e har højst træffende aftegnet ham i hans snævre, grønne, enradknappede Kjole, som altid var hægtet lige under det vældige Kalvekryds, i den gule, langskødede Vest, de blaaflammede Bomuldsstrømper og sølvspændte Sko, og Hatten kækt paa det ene Øre. Karle og Piger, lutter virkelige Portrætter, slutter en Halvkreds foran ham — thi han har Ryggen imod Haveporten for at værge sin Skat; ellers skulde de røverske Hænder spilde ham Fornøjelsen af en skønsom og med vittige bon mots (Vittigheder) krydret Uddeling. Det Øjeblik er valgt, da han rækker en kæmpemæssig Malkepige en Solsikke saa

stor som en Tallerken, med de Ord: »Ma beditt! un beddi Boloms!«

Men jeg kommer fra Begravelsen. Da Liget var nedsænket, afsang mine Børn følgende, af Hovmesteren forfattede, Smaavers:

Du visnede med Løvet
Og sank i Døden hen;
Thi vil dit Støv med Støvet
Forene sig igen.

Din Blomstertid var omme
Paa denne Verdens Ø;
Thi maa til Jorden komme
Du som et modent Frø.

Af Jorden est du kommen,
Til Jorden maa du gaa,
Og atter du til Dommen
Af Jorden skal opstaa.

Efter Jordpaakastelsen holdt Præsten en kort, men meget passende og hjertelig Parentation (Ligtale) over de Ord: »Jeg er en fremmed og en Gæst hos eder; giver mig en Ejendom til en Begravelse!«

Og da nu denne Ejendom af vor kære Gæst var tagen i Besiddelse, da dette hans ydmyge Vinterhus var tækket med sit Grønsvær, istemtes efterstaaende Slutningsstrofer:

Nu lader vi ham sove
I Jordens Moderfavn!
For Livets vilde Vove
Han fandt sin trygge Havn.

Sødt hvile han fra Sorgen
I dybe Nattero!
Til evigt Foraars Morgen
Skal aabne Gravens Bo.

Hvad Mørket her omfatter,
Igen dog Lyset ser.
Det Frø fremspirer atter
For ej at visne mer.

Graven er midt Østen for Kirkens Gavl, tæt ved Muren. Den skal indhegnes med et Jerngitter og prydes med en Sten, som jeg lader komme fra København, og som endnu en Række af Aar skal bevare den saliges Minde herneden, hvor dog intet foreviges, men alt er kun »for en Tid«.

Og hvor snart kan ikke den Tid komme, da man paa dette Marmor vil læse:

»François Letacq,
født paa Chateauvieux i Frankrig 1768,
død paa Liljedal i Danmark 1829.
Han var et godt Menneske.«

og spørge: »Hvad monstro det var for en Letacq? hvorledes er du kommen til at lægge dine Ben her i Danmark? Et godt Menneske! det er meget sagt — det er en stor Ros, naar den er sand.«

Jo, sand er den, og du glemmes vist ikke der, du gode Sjæl! der, hvor Monumenterne er varigere end Marmor.

Siden denne Dag har saa vel jeg som min hele Familie fornummet den Tomhed, som følger oven paa en kær Vens Bortrejse, paa Adskillelsen fra et behageligt Selskab: man har ingen Huen af sit Arbejde, ingen Stadighed nogetsteds, man drives uvilkaarligen hid og did med en Slags Uro, lig den, som en fangen Trækfugl ytrer mod Rejsetiden.

Vel ti Gange om Dagen har vi været i hans Kammer, beset alle hans smaa Efterladenskaber og gaaet igen, vi har kikket til hans Lommeur, som nu er gaaet i Staa, men som ingen af os har tænkt paa

at trække op, bladet i hans sølvspændte Bønnebog — et gammelt Arvegods i hans Familie, — trukket Gardinet bort fra hans Garderobe og trukket det for igen, stirret paa hans tamme Stillids, der maaske skulde have svæltet til Døde, hvis den ikke selv havde mindet os ved at drage sin tomme Ædekop og Fingerbøl op og ned, og endeligen kastet et Blik til hans halvt henvisnede Rosentræ, som Christiane først i Gaar sansede at vande.

Kommer vi i Haven, gaar det os ligesaadan, vi gaar fra det ene Kvarter til det andet, fra Blomst til Blomst, finder ikke, ved ikke, hvad vi søger — ak! det er Gartneren, der fattes! det er den ejegode, den ædle Letacq! han har forladt sine Blomster.

»De visner af Sorg og Længsel,« siger Julie.

»Asteren ikke,« siger Mariane, »den ved, hvor han er, den ser op til Himmelen, til de andre Stjerner, efter ham.«

Mest bryder os vor lille François med sine mange Spørgsmaal: »Hvor er store François? Lille François vil hen til ham! Er han paa Kirkegaarden? Er han hos Vorherre? — Det siger Mo'er — mig vil ogsaa til Vorherre.«

Og saaledes gaar det i eet væk; den lille Sladdermund, tror jeg, tænker endnu mest paa sin bortfarne Ven, som om det anede ham, at han var den, der først skulde glemme ham.

Aldrig glemmer jeg hans Afsked med os. Det var den samme Dag, som han døde om Natten; han ytrede selv det Ønske at sige os det sidste Farvel. Han var ved sin fulde, sin lyse Forstand, og dertil i en Sindsstemning, som kun en god Sjæl beholder i det store Øjeblik, da den flytter fra et rent og uvanhelliget Legeme.

Da vi traadte ind i Kammeret, sad han over Ende og ventede paa os; min ældste Søn stod ved Hovedgærdet og understøttede ham — det var just hans Tur at passe den syge. Oldingens Livskræfter syn-

tes, inden de vilde forlade Legemet, alle at have forenet sig i de klare, spillende Øjne; den rejsefærdige Sjæl havde nu kun dette ene Organ for Meddelelsen af sine ømme Følelser, han saa vekselvis paa os alle, smilede og nikkede.

Længst og inderligst dvælede hans Blik paa lille F r a n ç o i s, hvem min Kone bar paa Armen; Barnet rækkede efter sin gamle Ven — min Kone lagde Gluttens friske Læber til den døendes blege Mund — de sidste Taarer randt over hans Kinder. Mælet vendte endnu en Gang tilbage, for sidste Gang hviskede han sit »adieu mon ami!« — hans Øjne brast, den salige Sjæl var ikke mere i Legemet.

Det har altid forekommet mig, at Alderdom var en Tilstand, en Beskaffenhed, der alene angik Legemet. Det synes vel, som om visse Sjælskræfter taber sig, svækkes, forældes: Hukommelsen, for Eksempel, aftager i Hurtighed, Klarhed og Omfang, ligesom de Sanser, ved hvis Hjælp Kundskabernes Forraad indsamles, vorder affældige: Skarpsindigheden sløves, Dømmekraften slappes; dette kalder vi a t g a a i B a r n d o m ! et skønt, et ædelt Udtryk for den, der opfatter den rigtige Betydning: »Oldingen bliver atter Barn,« er det ikke det samme, som »han bliver u n g igen?« Sjælen bor i et gammelt Hus, hvorved den kedes og ledes. Den vorder barnlig paa ny, at den forynget kan hensættes i evig Ungdoms Stand.

Det er højst mærkeligt, at i den høje Alderdom forsvinder Livets mellemste Periode først af Erindringen; Barndomstidens Minde holder sig længst og klarest, eller oftere, vender, efter flere Aars Forglemmelse, i fuldkommen lyse Billeder tilbage. Uskyldsalderen kommer igen, den forjager, formørker det med Sorg, med Anger blandede Minde om en urolig, møjefuld Manddom for atter i yndigt, skyfrit ufordunklet Morgenskær at fremstille Livets skønne Vaar: »v i b l i v e r B ø r n i g e n, f ø r v i k a n k o m m e i n d i H i m m e l e n s R i g e.«

Jeg er ikke vis paa, om du fuldelig forstaar mig, eller om jeg tydelig nok kan udtrykke mine Tanker; men til Oplysning vil jeg meddele dig et meget betydningsfuldt Eksempel.

Natten før vor elskelige Vens Død vaagede jeg dens sidste Halvdel hos ham. Han havde ligget et Par Timer i dyb Søvn; pludselig vaagnede han, udstrakte sine Arme og hviskede ømt fortroligt:

»S u z e t t e! her er Jonqvillen, jeg lovede dig — kom nu og kys mig for den! din Maman bryder sig jo slet ikke derom — kom, søde S u z e t t e!«

Og i denne Tone vedblev han længe at fantasere om en Kærlighed, som var fyrretyve Aar gammel, og som han i Sundhedstilstand saare sjældent og stedse med Rolighed ja næsten med Ligegyldighed omtalte, og — synderligt nok — jeg hørte ham nu første Gang, efter næsten lige saa lang Tids Forløb, tale Modersmaalet rent og ublandet med danske Ord, dette gascogniske Maal, som forekommer de øvrige Franske saa snurrigt, men mig saa naivt og hjerteligt.

Denne S u z e t t e, hans inderlig elskede, hvem han havde saa højmodigen frasagt sig for at opfylde ædlere, men tungere Pligter, hun var da endnu ikke udslettet af hans kærlige Erindring ved et Mellemrum af fyrretyve Aar og fire Hundrede Mil! Han var nu igen den fyrige, forelskede Yngling, der kun levede og aandede i Kærlighed! han sværmede atter omkring ved Dordognes Bredder, imellem Medocs Vinhaver, bandt Kranse af Jonqviller og Jasminer for at smykke Ungmøens glinsende Ravnehaar! han dansede atter ved hendes Haand i de svale, duftende Orangelunde, han var atter den kælne Knøs paa atten Aar.

S a a æ l d e s d a K æ r l i g h e d a l d r i g! Den kan slumre en Levealder; men den opvaagner igen paa Gravens Rand, den vaagner med Ungdoms Kraft i Oldingens Barm, i hans bristende Hjerte, naar han nærmer sig Dødens skumle Porte — mon

dette for evigt at dø? for at følge Støvet i Graven? for med et falsk Haab grusomt at daare den bortflygtende Sjæl? mon ikke meget mere for med saa sød en Anelse at mildne dens Bortgang fra Legemet, dens sidste Kamp mod Frygt og Smerte?

Hvor dog alt minder mig om den bortgangne Ven! — I Morges kommer Skytten og fortæller mig, at han for et Øjeblik siden har set den første Snepne.

»Det er Skade,« lagde han til med et kunstlet Smil, »at L e t a c q ikke levede saa længe, til han kunde taget den Jagt med — det var en Karl til Snepperne!«

Da han satte Hovmesteren af, raabte han til ham: »Pas nu vel paa! det var altid salig L e t a c q s Post.«

Den gode Student er en maadelig Skytte, han fejlede tre Snepper efter hinanden; da raabte Skytten vranten:

»Det skulde været L e t a c q! tirez haut! — bous! der laa hun!«

Ogsaa jeg skød et Par slemme Bommere.

»Det er længe siden,« brummede den gamle, »at jeg saa naadig Herre skyde saa tidt forbi — det er,« lagde han bandende til, »som om vi ikke kunde faa Snepper, undtagen vi havde ham med — den Sakrenoms L e t a c q!«

Men det falder mig nu først ind — ja tilforladelig! Du er vist ganske uvidende om den afdødes Ungdomshistorie. Nu husker jeg først, at jeg under dit sidste, alt for korte Ophold paa L i l j e d a l ikke fik Tid og Lejlighed til at fortælle dig den. Jeg havde næppe begyndt, før min Nabo kom, afbrød mig og tog dig saa bort med sig.

Jeg maa altsaa opfylde dette mit hidtil forglemte Løfte, at ikke alt, hvad jeg foran har skrevet, skal vorde dig end mere uforklarligt, end den grevelige Families Forhold til Gartneren allerede dengang var dig.

Allerbedst, jeg sender min salig Faders selvegne Haandskrift, som efter hans Død fandtes i hans Gemme, forseglet og adresseret til mig. En stor Del af Indholdet — især for saa vidt L e t a c q vedkommer — var mig af hans mundtlige Fortællinger allerede dengang bekendt, og jeg ser ingen Grund til at dølge nogen Omstændighed for dig, min dyrebare, prøvede Ven! Efter Afbenyttelsen udbeder jeg mig Manuskriptet tilbagesendt.

Gid du kunde bringe det i egen højstkære Person!

Naar du vorder færdig med Læsningen, vil du sikkerlig anden Gang tage dette Brev i Haanden, billige — ja dele de Følelser, der har dikteret det.

Min hele Familie hilser dig paa det venligste — lev vel!

II.

Den gamle Grev Liljedals Haandskrift.

Jeg var imellem ni og ti Aar, da min Fader førte mig til det sydlige Frankrig. Jeg var bestemt til at arve Tante H e l o i s e, der ejede et Gods i det fordums Gascogne, var Enke og uden Børn, men paa det Vilkaar, at hun selv vilde besørge min fremtidige Opdragelse, indtil jeg naaede mit attende Aar.

Da — saaledes var Planen lagt — skulde jeg erholde en Officersplads i Garden, ved hvilket Korps hendes afdøde Mand havde staaet som Major.

Min Fader opholdt sig kun en Maaneds Tid paa Chateauvieux for at se, hvorledes jeg vilde finde mig i min nye Stilling, og forlod med ømme Afskedstaarer en Søn, som han aldrig mere skulde omfavne, men hvis Lykke han fandt sig forpligtet til paa denne Maade at fremme, da min ældre Broder, som Stamherre, var bestemt til at arve Grevskabet.

Det varede længe, inden man formaaede at trøste

mig over Tabet af Forældre, Søskende og Fødestavn. Min Hjemve var saa heftig og vedholdende, at Tante omsider troede at maatte forbyde alle og enhver i min Nærværelse at nævne Danmark, Liljedal og, kort sagt, hvilket som helst Ord, der kunde minde mig om Fødelandet.

Paa den anden Side stræbte hun af al Magt at gøre mig det nye Hjem og alle dets Omgivelser saa behagelige og kære som muligt; hun spadserede med mig i Slotshaven, der var anlagt i hin stive Smag med lige og brede Gange, den ene som den anden, Hækker af Taks og Ligustrum, der var pyntede med udklippede Pyramider, Kugler og andre Figurer baade af livløse og levende Ting, store Runddele med Springvand i Midten og Fisk i Kummen, et Vandfald en miniature paa femten Trappetrin — af Tidslede talte jeg dem adskillige Gange — samt tillige Terrasser, hvis Opgange forsvaredes af Træsoldater, der havde det Fortrin fremfor de sædvanlige af Kød og Ben, at de aldrig behøvede at afløses.

Herfra forskriver sig denne min virkelig overdrevne og ubillige Modbydelighed for den franske Havekunst og udelukkende Forkærlighed for den nyere engelske. Jeg indser ret vel, at hin ogsaa har sine smukke Sider, at det ej alene er Kunstens Sag at komme Naturen til Hjælp — som, paa Vejen sagt, ret godt ved at hjælpe sig selv — men ogsaa at opfinde noget paa egen Haand. Hvorfor skulde vel det krogede alene være skønt? Hvi denne ensidige Yndest for krumme Gange, der dog minder om det ene Menneskes mejsommelige Fremslæben, det andets listige, slangeagtige Fremsnigen og, kort sagt, alles Omveje for at naa et Maal, som paa den lige Vej ligger langt nærmere? Kan ikke de snorrette Alleer lige saa vel erindre Vandreren om Dydens og Sandhedens afmaalte Bane? Terrasserne om den stejle og besværlige Opgang til Ærens Tem-

pel eller om den bratte og farlige Nedgang til Lasternes Afgrund?

Men, som sagt, Trang og Længsel prægede i min unge Sjæl et Indtryk, som aldrig udslettes.

End mere beklager jeg, at noget lignende fandt Sted med Hensyn til den franske Digtekunst, jeg fik samme Lede til Racine og Corneille som mangen Skolediscipel til Horats og Ovid, og det af samme Aarsag. Hver Aften maatte jeg fremsige mit bestemte Pensum, modtage Rettelser for min Tone og Udtale og derpaa høre Tante E l s e s egen Deklamation saa længe, til Ole Lukøje meldte sig og gjorde Ende paa de æstetiske Forelæsninger.

Dog langt kedsommeligere faldt mig hendes Prædikener over Adelskab, dets store Nytte og høje Værd, hvilke alle sammen endte sig med Sammenligninger mellem fransk og dansk Adel, hvori den første stedse beholdt Fortrinnet. Den højeste Grad af Torturen var det for Tante saa vigtige og behagelige Studium af vor Families og hendes afdøde Mands Stamtræer.

Alle mine Forfriskninger fra disse Arbejder bestod i at spille Fjerbold med Hovmesteren, der heller ikke havde stort andet at bestille, samt i at drille Tantes Skødehund, Charite, at sige, naar hun ikke var til Stede.

Omsider fornam hun dog, at jeg tog af baade i Munterhed og Kræfter, og da hun efter sin Maade virkelig elskede mig, fandt hun paa at give mig en Legebroder. Det var L e t a c q.

Slotsgartnerens Søn blev saaledes forundt Adgang til de indre Gemakker, dog under saadanne Indskrænkninger, at dersom Reglementet kunde blevet fulgt i al sin Strenghed, vilde vore Lege blevne til en Tvang for os i Stedet for en Moro, han maatte nemlig ikke tiltale mig anderledes end med et »Monsieur le Comte!«, bukke dybt for mig, naar han kom og gik, uden Knur finde sig i alle mine Luner — ja

selv i Skældsord og Slag, om saadant skulde behage mig, med meget mere, alt under Straf af evig Forvisning fra Hove.

Men saa snart vi var ene, dispenserede jeg ham fra denne for os begge pinlige Etikette; thi af Adelsnykker havde jeg ingen medbragt hjemmefra, og de, Tante vilde indpode mig, slog fejl formedelst hendes mig saa modbydelige Metode. I hendes eller Hofsindernes Nærværelse maatte jeg nødvendig forstille mig, om jeg vilde beholde en Kammerat, der snart ved sin Munterhed, Godmodighed og opfindsomme Aand blev mig uundværlig; men paa vor egen Boldgade, i Haven, i Skoven og Marken, paa Rideture, ved Fiskeri, Fuglefangst og saa videre, hed jeg simpelt væk »L o u i s« som han »F r a n ç o i s«.

For at vorde uddannet til en fuldkommen Kavaler lærte jeg naturligvis at danse, fægte og ride, og paa min indstændige Begæring deltog Gartnersønnen i alle disse adelige Øvelser, skønt Tante i Førstningen heftig satte sig derimod. Men uagtet hendes despotiske Overherredømme fik jeg efterhaanden det rigtige Greb paa at dreje hende efter min Vilje. Det gik hende ikke bedre end mangen en mægtig regerende Dronning, der uden at vide det danser efter den endnu mægtigere Yndlings Pibe.

Jeg vil ile forbi et Tidsrum af otte Aar, fordi det intet indeholder, som jeg finder værd at optegne. Om jeg derfor, efter Digteres og andre sværmeriske Sjæles Talebrug, bør kalde denne mit Livs sorgløse og daadløse Periode fortrinsvis »den lyksalige«, drister jeg mig ikke til at afgøre.

Men vist er det, min Erindring dvæler nu langt hellere ved de paafølgende Aars Farer og Trængsler, og kan dette vel anses som en retfærdig Naturlovs fyldestgørende Erstatning for de stormfulde Dages Frygt og Møje. Saaledes taler den gamle Sømand ikke om sine heldige Sejladser, hvor Elementerne var ham gunstige, hans Arbejde lidet og let — alt for Datiden

behageligt, men ensformigt; Stormene derimod, Havsnød, Skibbrud, Livsfare, disse Begivenheder staar levende, altid nærværende for hans Indbildningskraft, om disse taler han gerne med atter opblussende Ungdoms Ild. Billedet af en skyfri Himmel, et roligt Hav, efterlader kun svage Indtryk paa hans Hukommelse; men dybt indpræger sig de mørke af Orkanen og Lynilden sønderrevne Stormskyer, de bjerghøje, fraadende Bølger, dem han med Mod og ved Dygtighed undertvang eller undflyede.

Ridende, dansende, fægtende, spøgende, fiskende naaede jeg den Alder, da Livet begynder at vorde Alvor; jeg manglede endnu kun Porte-épée (Sabelkvast) og Epauletter for at naa den Bestemmelse, min Tante havde taget med mig; men Skæbnen havde taget en anden.

Jeg nærmede mig det attende Aar paa samme Tid, som Frankrig modnedes til hin store Krisis, der vendte op og ned paa alle statsborgerlige Forhold, og hvis Virkninger endnu fornemmes over den hele Verden.

Jeg anede lige saa lidet som de fleste andre, hvorhen Notablernes Sammenkaldelse vilde føre; jeg var i saa Fald ikke mere fremsynet end C a l o n n e selv, at Tante E l s e var lige saa klog som jeg, lader sig let begribe. Vi ansaa denne Begivenhed som noget os ganske uvedkommende: »L'état, c'est le roi,« (Kongen er Staten), tænkte vi med Louis quatorze (L. XIV) ved hvilken som helst Statsbegivenhed og drømte mindst om, at Stat og Konge saa snart skulde staa adskilte, ja fjendtligt mod hinanden, at Venskabs og Kærligheds skønne Baand saa mangelunde skulde sønderrives, de blødeste Hjerter selv forhærdes — kort, alle Naturens hellige Følelser for en Tid omvendes i dette politiske Jordskælv.

Dets Udbrud bebudede sig vel — ligesom de fysiske Jordskælv ved en vis Døsighed, en sygelig Slaphed i Luften, der virker nedslaaende, søvndyssende paa den hele animalske Natur — saaledes dette

ved lignende Symptomer i den moralske; dog, de, som mærker Tegnene, er mange, men de, som agter paa dem, kun faa.

Og hvad skulde da jeg attenaarige Knøs med Hjertet fuldt af Kærlighed bryde mig om Ministerskifter, Nationalbankerotter og andre slige en forelsket Yngling uvedkommende Smaating?

Men jeg vil gaa ordentlig frem i min Fortælling.

Allerede i nogen Tid havde jeg bemærket en paafaldende Forandring hos min kære Legebroder. Snart var han usædvanlig stille og ordknap, og snart igen overgiven og snaksom. Stundom kunde Fisken drage hans Korktold under Vandet, Haren springe op lige for hans Næse, uden at han satte en Finger i Bevægelse.

Raabte jeg i første Fald til ham: »François! træk op!« trak han Snoren i Stykker eller rev Krogen ud af Fiskens Mund, og skreg jeg i sidste Fald: »tirez bas!« saa han op i Luften eller skød, naar Haren var saa langt borte, at man ikke kunde række den med en Riffelkugle. Da dette nogle Gange saaledes var indtruffet, blev jeg ærgerlig og skændte.

Han slog paa Bøssekolben med den flade Haand og sagde: »Sacré nom! (for Pokker) det er Suzettes Skyld.«

»Hvad for en Suzette?« spurgte jeg.

»Møllerens Suzette!« svarede han.

»Hvad for en Møller?« spurgte jeg igen.

»Suzettes Fader!« svarede han igen.

Heraf blev jeg ikke klogere; men da jeg nu besindede mig paa, at Letacq bestandig paa vore Jagtvandringer viste en stor Forkærlighed til Revieret omkring Møllen Jouillac, at, om vi end gik ud paa en anden Kant, han dog omsider trak derhen, at han da stedse havde et lille Svipærinde ind i Møllen, saa efter dit og saa efter dat — ved at komme alt dette i Hu kunde jeg selv begynde, uden hans Hjælp, at orientere mig.

Jeg kendte noget lidet til Kærlighed, men kun af Racine og Tante Else. Det var altsaa den højere Kærlighed — den i højere Stænder — efter Tantes Beskrivelse, der dog ikke svarede til Racines, et Arrangement mellem tvende gode Huse, der satte dem i en vis Forbindelse formedelst en Ægteskabskontrakt, oprettet mellem Sønnen af det ene og Datteren af det andet. Eller, betragtet fra en fornøjeligere Side, et Drama, i hvilket Forstanden havde en Hovedrolle, Hjertet en Statistrolle, som altid endte dermed, at Kavaleren med Anstand og Sirlighed knælede for Damen, og at denne lige saa pænt rejste ham op igen, og at begge da forklarede Tilskuerne Betydningen af en saadan Handling, idet de sagde eller sang: »Nous nous aimons!« (vi elsker hinanden).

Vel havde Poeten givet Vink om adskillige Lidenskaber, der ved slig Lejlighed sattes i Bevægelse; men jeg forstod dem ikke, hvorvel det anede mig, at der undertiden maatte høre mere til end at lægge den højre Haand paa det venstre Bryst, med den venstre løfte Kaarden i Vejret, medens man nedlod sig paa det høire Knæ og sukkede: »Je vous adore!« (jeg tilbeder Dem).

Instinktmæssig antagende, at der ogsaa maatte kunne gives en Slags Kærlighed i de lavere Stænder, og nysgerrig efter at vide, hvorledes samme producerede sig, spurgte jeg François, om han elskede Suzette og hun ham?

Paa Bekræftelsen af dette Spørgsmaal erklærede jeg, at jeg vilde se, hvorledes de bar sig ad, og derfor følges med ham ind i Møllen.

François gjorde et højt Luftspring af Glæde over denne min Beslutning og udbrød i en Strøm af Lovtaler over den lille Møllerdatters Aands- og Legems-Fuldkommenheder. Derpaa berettede han mig, at der fra Forældrenes Side intet stod i Vejen for hans Ønsker, naar han blot havde Sikkerhed for at erholde Gartnertjenesten efter sin Fader, til hvilken

han sikkert haabede jeg ved min store Indflydelse hos Tante let vilde kunne forhjælpe ham straks, uden at jeg skulde behøve at opsætte det, til jeg selv engang blev Herre af Gaard og Gods.

»Den maa du være saa vis paa, som om du allerede havde den,« sagde jeg; »men hvorfor har du ikke før sagt mig noget herom?«

»Sacré nom!« raabte han, »jeg har ikke selv vidst det før; jeg vidste nok, at vi elskede hinanden; men først i Aftes kom vi til at snakke derom og med det samme bede de gamle om deres Minde.«

Under denne korte Samtale havde vi tilbagelagt den lange Dal, som adskilte os fra Møllen, og nærmede os med Stormskridt til min Stalbroders Paradis.

Mølleren og hans Kone modtog os i Døren. Den førstes krybende, sleske Væsen gjorde straks et modbydeligt Indtryk paa mig og forfejlede derfor ganske den ikke utydelige Hensigt at indynde sig hos den tilkommende Stamherre.

Hans evindelige: »Hr. Greve! Deres Naade! min naadige Herre!« var stedse ledsaget af kluntede Buk og vamle Smil, og hans hundske Væsen klædte ham saa meget værre, som han var en stor, velvoksen og smuk Mand, hvis regelmæssige Ansigt kunde have tjent til Model for Alexanders eller Cæsars; en høj Pande, en Ørnenæse, Øjne som en Løves og Bryn som den olympiske Jupiters tydede, efter Naturens Skrift, paa Aandsstyrke, Højmod og Herskerkraft; men Mollerens Bestræbelser syntes at gaa ud paa i næsten enhver Henseende at gøre Moder Natur til Løgnerske; kun Hustruens umiskendelige Frygt for sin Ægteherre, hendes tavse Lydighed og uforstilte Forknyttelse vidnede, at han var Konge i sit Hus.

Endnu havde jeg ikke set Suzette, men formodede med Grund, at hun var i Kærestens Selskab: thi François var straks forsvunden og havde overladt min Underholdning til Forældrene. Saa snart der blev et Ophold i den mig ligegyldige Samtale,

spurgte jeg om hende. Moderen kastede et frygtsomt og mistroisk Blik til mig; men Faderen svarede med indsmigrende Venlighed:

»Hun er formodentlig ude i Haven eller Lunden med sin forlovede — Deres Naades Gartner. Jeg haaber allerydmygst, at han har Deres høje Tilladelse? Jeg vil paa Øjeblikket hente hende.«

Ved disse Ord bukkede han dybt og ilede hurtig bort, og jeg, efter et hurtigt Farvel til Konen, ligesaa.

»Naar François kommer,« sagde jeg i Døren, »saa lad ham blot vide, at jeg er gaaet hjem!«

Underlig stemt, dels ved Møllerens ækle Kryberi, dels ved en mig hidtil ganske fremmed Uro i Sindet, begav jeg mig paa Tilbagevejen.

Tæt ved denne under en mægtig Kastanie i Lunden sad det lykkelige Par, Pigen lænende fortrolig det smilende Ansigt til Ynglingens Barm — han med Bøssen i den ene og hende i den anden Arm. Dybt inde i Fremtiden fornam de ikke min Nærværelse, før jeg, efter længe at have været Vidne til deres Lyksalighed, traadte til og lykønskede dem.

Suzette sprang op, nejede undselig og rødmede med Hænderne foldede i Skødet over en Blomsterkost — sikkert en Foræring fra den galante Gartnerknøs.

Denne førte hende til mig med et Smil, som bedre end Ord tolkede hans Hjertes Tilstand, og udbad sig mit Samtykke, hvilket jeg atter gav ham med inderlig Deltagelse, hvorvel jeg ikke tør nægte, at samme jo var blandet med en vis ubehagelig Følelse. Om det var Skinsyge eller Længsel efter en anden, ikke tilforn savnet Suzette, maa jeg lade uafgjort, da Kærligheds Lykke var ogsaa mig nærmere, end jeg dengang anede, og min ubekendte allerede ved min Hjemkomst befandt sig paa Chateauvieux; thi havde jeg da om føje Tid intet at misunde min Ven.

Endnu inden jeg var kommen til Slottet, mødte mig en af Tjenerne, som af min Tante var udsendt

for at opsøge mig. Han fortalte, at tvende fremmede Herrer var indtrufne fra Marseille, og at en tredje — salig Majorens Broder nemlig — var ventende med sin Datter.

Ved min Indtrædelse fandt jeg de to første i en saa ivrig Samtale med Tante, at de ikke bemærkede mig, før jeg alt havde gjort mig bekendt med deres Personer og Genstanden for deres Underholdning.

Den ene, hans Navn er nu faldet mig fra, var en aldrende Mand med et koldt og stolt Aasyn, stiv og formelig i sit hele Væsen, og som jeg af Samtalen erfarede, var han valgt til en Repræsentant for Adelstanden i de til Hovedstaden indkaldte »états généraux« (Rigsstænder) — de andre titulerede ham: »Hr. Marquis!«

Den anden, der snart derefter kom til at spille en glimrende, for Frankrigs Velfærd maaske alt for stakket Rolle i det store Drama, saa ud til at være 12 à 16 Aar yngre; hans brede, koparrede Ansigt oplivedes af et Par smaa, lynende Øjne. Naar han tav og disse skjulte sig bag de lange, sorte Øjenhaar, naar hans smalle, blege Læber var tæt tilsluttede, ingen skulde da have drømt om, at denne var Frankrigs Demostenes, hvis Filippiker (tordnende Taler) snart skulde bringe Troner og Tribuner til at skælve. Men tog han Ordet, da blev hele dette mørke Aasyn Ild, der strømmede oplysende, henrivende, fortærende baade fra Læber og Øjne.

Aldrig i mit Liv har jeg kendt et Menneske, hvis Tunge udtrykte saa klart, saa kraftigt de Tanker, der glimtede som Lyn paa Lyn fra Sjælen, hvis Minespil saa fuldkomment stemmede med, understøttede, bekræftede, hvad han talte. Han standsede aldrig undtagen der, hvor en Pause var nødvendig, hvor Tilhørerne maatte gives Tid til at samle Talerens Ideer og følge hans hurtige Tankegang. Han ledte aldrig om Ord, ethvert sad færdigt paa hans Tungespids som Pilen paa Buen beredt til at udfare i det rette Øjeblik.

Mindst drømte jeg om, at det var den Mand, der skulde give Revolutionen dens Retning ved i Boldhuset at sige til Hoffets Sendebud, der var udskikket for at opløse Nationalforsamlingen, de evig mindeværdige Ord: »Sig Deres Herre, at man ikke skal drive os herfra uden ved Bajonetternes Magt.«

Som jeg siden hørte, havde han forgæves stræbt efter at vorde valgt af Adelstanden og rejste nu — saa sagde han selv — af Nysgerrighed og som blot Tilskuer med til Paris.

»Man har —« udlod han sig tilfældigvis — »ikke villet antage mig som Tømmermand paa dette Statsskib, der nu lægges paa Stabelen; velan! jeg gaar med som Passager.«

Min Tante forestillede mig som tilkommende Livvagtsofficer.

Marquis'en sagde mig et Par Artigheder, »han haabede, at jeg vilde gøre saa vel den danske Noblesse som min nye Stand Ære« o. s. v.

Hans Ledsager skænkede mig blot et flygtigt Øjekast, ledsaget af et Buk og disse mærkelige Ord:

»Kunde De følge mit Raad, unge Mand! vilde De rejse hjem og tjene Deres egen Konge, som kun holder en Livvagt til sin Fornøjelse.«

»Hr. Greve!« faldt Marquis'en ind, »De giver det unge Menneske en særdeles slet Lærdom, skal man kun tjene sin Konge for Fornøjelsens Skyld?«

»Lykkeligt det Land,« svarede Greven, »hvor dette er Tilfældet; men kan De, Hr. Marquis! bestemt sige, hvem han her kommer til at tjene, Kongen eller Staten?«

»Begge to vel!« svarede denne.

»Peut-être!« (maaske) sagde Greven, »ellers« — vedblev han, henvendende sig halvt til mig og halvt til min Tante — »var det ikke uklogt at forblive tjenesteløs paa en Tid, naar man ikke rigtig ved, hvem

man kommer til at tjene; der tabes i alt Fald intet ved at se til, hvad denne Gæring vil frembringe —«

»Gæring« — faldt Marquis'en lidt spodsk ind — »Madame! De maa vide, at Grev Mirabeau er synsk — han ser Spøgelser —«

»O ja!« afbrød denne lige saa hurtigt, »men Spøgelser med Kød og Ben, levende Gengangere fra Carl Stuarts Tid. Jeg er rigtignok lidt overtroisk, Hr. Marquis!«

Marquis'en smilede og sagde: Vantro er ofte Moder til Overtro.«

Mere hørte jeg ikke; thi just i dette Øjeblik indtraadte Obersten, min Tantes Svoger, med sin Datter, og hende tilhørte fra nu af hele min Opmærksomhed. Over hendes Øjne glemte jeg ganske Grev Mirabeaus, og hans Veltalenhed faldt rent igennem mod de faa Ord, der nu og da faldt som kostelige Perler fra hendes Rosenlæber eller klang, naar hun smilte, som Harpetoner fra Mundens Perlerader.

Man havde næppe hilset hverandre, før Herrerne atter var midt inde i Politikken; dog førtes Samtalen egentlig kun mellem Marquis'en og den nysankomne Oberst; thi Greven talte kun, naar han blev opfordret til at sige sin Mening — han lod til at finde langt større Fornøjelse i Underholdningen med Adelaide, hvilken han lige saa mesterlig forstod at føre, men med et Slags Veltalenhed, der ikke behagede mig fuldt saa meget som hans politiske.

Kort at fortælle, jeg var i den første Time baade forelsket og skinsyg, og begge Dele uden selv at vide det. Min dobbelte Trøst var, at Greven næste Dag vilde rejse og Adelaide blive.

Da Gæsterne var gangne til Hvile, vendte min Tante sig til mig med en ualmindelig fornøjet og triumferende Mine og spurgte:

»Nu, Louis! hvorledes finder du min Niece?«

Jeg tilstod, at det var en meget smuk Pige.

»Saa meget desto bedre, min Søn!« sagde hun:

»dog haaber jeg, at du ikke har været blind for hendes Talenter? hun er i Sandhed en fuldkommen ung Dame, og Godset L a d a u c q indbringer 100,000 Livres aarligen. Du forstaar mig dog?«

Jeg forstod hende, men vidste intet at svare.

»Velan, min kære!« vedblev hun, »Obersten og jeg har lagt den Plan at forene L a d a u c q med C h a t e a u v i e u x — hvad siger du derom?«

Jeg sagde intet, men faldt hende henrykt om Halsen; dog pludselig faldt mig en Hindring ind: »Om hun ogsaa vil elske mig, Tante?« hviskede jeg.

»Derpaa bør man ikke tvivle,« svarede hun: »men for Resten maa jeg erindre dig om at konversere hende lidt bedre, end du gjorde i Aften. Du maa vise hende, at du har Levemaade, Forstand og Vittighed. Se dig i Spejl paa Greven! det er en Kavaler, som han bør være, han lod hende ikke et Øjebliks Ro, men attakerede hende uafladelig med sine Galanterier, det ene finere end det andet — saaledes skal det være! Nu god Nat, min kære Neveu! Jeg venter alt af din gode Konduite.«

Hvad den gode Tante H e l o i s e ventede, indtraf virkelig, men langtfra ikke ved de anbefalede Midler. Min Konduite behagede hverken hende eller Obersten, ej heller — hvad der var det allerværste — den skønne A d e l a i d e; thi hele Konversationen bestod fra min Side af blot i Sukke, frygtsomme Øjekast og usammenhængende Ord, og mit Galanteri steg ikke højere end til stumme Opvartninger og en slavisk Opmærksomhed paa ethvert af hendes Vink.

Med alt dette erhvervede jeg mig ikke saa meget som et Smil; et koldt »jeg takker Dem!« »gør Dem ingen Ulejlighed«, — deri bestod hele min Løn.

Tantes Irettesættelse for denne min kejtede Opførsel og hendes lange Lektioner i Elskekunsten gjorde mig kun endnu mere forknyttet. At Oberstens Formaninger til sin genstridige Datter var lige saa frug-

tesløse, berettede hun mig ogsaa og skrev uden videre denne Genstridighed paa min Regning. Men Knuden stak just deri, det erfarede jeg siden, at Papa allerede havde valgt uden at adspørge sin lille Datters Tilbøjelighed — Hjertet lider ingen Tvang og bortvender sig endog ofte med sin Tilbøjelighed fra den Genstand, som paanødes det.

Jeg brændte, som det hedder; men A d e l a i d e, som i Førstningen var blot ligegyldig, blev omsider — saa syntes det, iskold. Dog haabede jeg stedse og besluttede derfor, ansporet af begge de gamle, at gøre et afgørende Skridt, jeg skrev en Kærlighedserklæring.

Under dette Arbejde blev jeg overrasket af Tante. Hun forlangte at se mit Svendestykke — smilede — kasserede det og dikterede mig selv et andet Frierbrev, med hvilket jeg var endnu langt mindre tilfreds end hun med mit. Dog lod jeg hende raade; men Udfaldet blev og derefter: A d e l a i d e gav mig det tilbage med den knibske Erklæring, »at hun ikke havde nogen Smag for Poesi.«

Nu blev jeg — ikke fortvivlet — men trodsig paa min Side. Jeg tog Sagen paa en ganske modsat Maade, eller bedre, jeg tog mig slet ikke af Sagen; thi jeg havde opgivet Haabet om A d e l a i d e s Genkærlighed, og min Stolthed oprørtes dels ved Tanken om min frugtløse Trældomsstand, dels ved Forestillingen om det uværdige i at tiltigge eller ved Hjælp af den faderlige Myndighed at tiltvinge sig en Kone. Jeg rettede atter min krumme Nakke og antog en Mands Holdning, min Opførsel mod hende blev høfligkold. Jeg var ikke oftere eller længer i hendes Selskab, end Husets Skikke udfordrede det, den øvrige Tid tilbragte jeg paa mit Værelse.

Hvad jeg bestilte der? Intet, med Sandhed at sige; thi vel læste jeg flittig i krigsvidenskabelige Skrifter; men naar jeg holdt op, vidste jeg som oftest ikke selv, hvad jeg havde læst. Mine Øjne fulgte Li-

nierne, men mine Tanker! mine Tanker fulgte mod min Vilje og faste Beslutning en stedse undvigende Genstand, og hvor tidt jeg end kaldte dem tilbage fra det frugtesløse, udmattende Løb, formaaede jeg dog ikke at holde dem stadig et Kvarter til Ende i Krigsgudens Tjeneste.

Saa misligt ser det ud med Menneskets højtpriste f r i e V i l j e; ej engang vore oprørske Tanker formaar den at betvinge, naar disse vorder Overløbere og giver sig i Tjeneste hos en anden, en u f r i Vilje, naar de — skønt modstræbende, ja hadende, foragtende det uværdige Aag — vorder en bedre eller slettere Lidenskabs Trælle! Hvor ofte kastede jeg harmfuld Vauban (en fransk Officer) til Side og greb fat paa Harpen — ak! ogsaa den var Forræder; den forførte mine uskyldige Fingre; naar jeg v i l d e, de skulde spille en March, blev det et Hyrdestykke af Stella; naar jeg vilde synge:

»Il faut donc rompre ces chaines indignes«
(Det bør da at bryde disse skændige Lænker.)

begyndte de rebelske Fingre at præludere til

»Tu le veux donc! o peine extrême:
Il faut obéir malgré moi.«
(Du vil det da, o Harm og Smerte!
I m o d m i n V i l j e j e g l y d e m a a.)

Vred rev jeg da i Strengene og tvang dem til at tone den første, men se! naar Fingrene var bragte til Lydighed, revolterte Munden og sang — ret som for at spotte mig:

»Souvent l'amour nous prouve son empire
Et malgré nous il enchaine nos sens.«
(Tidt maa vi føle Elskovs Herredom,
Den mod vor Vilje og uden Hinder
Vort hele Væsen lænkebinder.)

En fransk Filosof siger, at baade Dyder og Laster udspringer af en fælles Kilde, som hedder Egenkærlighed.

Jeg har ofte ønsket, at han havde Uret; men jeg kan ikke bevise det. Tværtimod, naar jeg ret overvejer det, hvad er vel Kærlighed til en anden uden umiddelbar Kærlighed til sig selv? Drift til at lyksaliggøre sig selv ved en andens Besiddelse? Og hvad skal vi sige om Venskab? Er ikke dets nødvendige Betingelse gensidig intellektuel Nydelse — Epikuræisme i en højere Potens? Vel sandt, L e t a c q s Venskab mod mig har siden vist sig saa opofrende, saa uegennyttigt som nogen menneskelig Dyd er i Stand til, og dog — nej! jeg vil ikke gaa videre i denne golde, trøstløse Filosofi! hvi skulde vi berøve Dyden dens eneste Værd?

Om endog hin Maxime kunde være uomstødelig Regel, ingen Regel alligevel uden Undtagelse — den ædle L e t a c q er en Undtagelse — jeg ikke, med Ydmygelse bekender jeg dette, i to hele Maaneder havde jeg over min egen Ulykke glemt hans Lykke og mine Løfter.

Jeg sad en Dag fordybet i de Tanker, jeg vilde undfly, hildet i det Garn, jeg ikke havde Kraft til at sønderrive, da vakte et dybt Suk mig af mine Drømme, jeg saa op. L e t a c q stod foran mig med korslagte Arme, han stirrede bekymret paa mig, hans Øjne svømmede i Taarer.

»Ha!« raabte jeg, »F r a n ç o i s? Er det dig? Hvorledes gaar det? Er der noget fejlt med S u z e t t e?«

»Ikke med S u z e t t e,« svarede han, »ikke heller med mig, men — med Dem selv, kære Greve! De kommer aldrig i Skoven, aldrig i Haven. Sneppen er kommen og rejst igen, og De sidder bestandig indmuret her — det er ikke, som det skulde være — tør F r a n ç o i s spørge Dem om Aarsagen til Deres Kummer?«

Jeg sprang op og omfavnede ham, mit sammenpressede Hjerte fik Luft, jeg udtømte mine Sorger i hans trofaste Barm, jeg aabenbarede ham min ensidige, magre Kærlighedshistorie. Jeg græd, han — lo, dansede omkring i Værelset, gned Hænderne og raabte:

»Gud være lovet! det er ypperligt! det er herligt!«

»Menneske!« sagde jeg forbavset og harmfuld, »og derover glæder du dig?«

»Ja, af mit inderste Hjerte!« svarede han, »min hele Sorg har været den, at De ikke kunde lide Frøkenen; men nu bliver alting godt; hun elsker Dem lige saa heftigt som De hende!«

Et dybt Suk fra mit mistrøstige Hjerte var Svaret.

»Jeg ved det,« vedblev han, »jeg har set det, jeg forstaar mig paa sligt. Endnu denne Morgen belurede jeg hende i Haven; hun stod dernede i Lysthuset og plukkede Blade i Stykker, bøjede Grenene til Side og kikkede herop til Deres Vindue, og alt dertil sukkede hun og tørrede Taarerne af sine Øjne.«

Vantro rystede jeg med Hovedet og sagde:

»Du tager fejl, F r a n ç o i s! det kan gerne være, hun elsker, men ikke mig — en anden — Grev M i r a b e a u maaske, eller Gud ved hvem.«

Han blev halvt ærgerlig: »Jeg sætter min Dobbeltløber mod en Nøglebøsse, det er Dem, hun elsker — hør engang! vil De blot gøre et eneste Forsøg?«

»Jeg har gjort alt for mange,« svarede jeg, »jeg fornedrer mig ikke oftere —«

»Nej, nej! ikke saa!« afbrød han mig; »De skal blot sætte hende paa en uventet Prøve: i Morgen kommer De paaklædt ned i Frokostværelset i Rejseklæder og med et Brev i Haanden, som er kommet med Ilbud fra Paris, jeg holder med to opsadlede og oppakkede Heste uden for Døren. De siger, at Generalen derinde, hvad det er, han hedder, skriver Dem til, at den belovede Officersplads er bleven ledig, skal besættes straks — intet Øjeblik er at spilde —

De maa bort over Hals og Hoved — og læg saa Mærke til, hvad Virkning det har paa hende, om hun ikke vil blive saa bleg som en Lilje eller give et Skrig fra sig eller besvime —«

»Men,« indvendte jeg, allerede noget opmuntret ved hans Sikkerhed — »om nu intet af dette sker, om hun bliver sig selv lig, hvad saa?«

»Ja, saa,« siger han, »saa — rejser De alligevel, eller vilde De blive her og græmme Dem til Døde for en Pige, som foragtede Deres Kærlighed? Men den Frygt er overflødig — De skal nok se!«

Han vedblev endnu saa længe og heftigt at ægge mig til denne Teaterstreg, at jeg samtykkede.

Hvi skulde jeg vidtløftigt udmale denne korte Scene, hvoraf jeg ej engang tydelig mindes mere, end at jeg først blev omfavnet af A d e l a i d e, derpaa af Obersten og endelig af Tante, som efter L e t a c q s Raad var gjort til Medviderske i Planen. Men næppe tror jeg, at nogen af os fire var lykkeligere end L e t a c q — i det mindste var han den, som i Lykken følte sig stoltest. Han var jo Forfatter til Idyllen.

Nu følger en Periode i mit Liv, om hvilken jeg kan fatte mig kortelig saaledes: »o, s ø d e F o r l o v e l s e s s t a n d!«

Det var hint Havblik, jeg forhen har berørt, eller for at bruge en mindre fattig Lignelse hin Morgendekoration til Livets Skuespil, der kan kendemærkes poetice et eleganter med:

Foraarsluft, Rosenduft,
Blomstervang, Fuglesang —

eller prosaisk og geografisk rigtig ved følgende Træk: »klar Himmel — grøn Jord — i Baggrunden Dordogne med sine Vinbjerge — i Forgrunden til højre Slottet Chateauvieux halvt skjult af mægtige Træer, allerforrest en fransk Have i Le Nôtres Stil, og ved

et Springvand i samme Grev L i l j e d a l og Frøken A d e l a i d e Arm i Arm og lyttende med sympatetisk Henrykkelse til en Nattergal, som ikke ses, men forestilles syngende i Busken til venstre, ligeledes i Forgrunden, Møllen Jouillac dybt nede i en romantisk Dal, og ved Bækken, som driver Mølleværket, L e t a c q og hans S u z e t t e, sysselsatte paa samme Maade som Parret til højre —«

Ak! hvorfor er dog en Kopi varigere end Originalen? Lærredet beholder i Aarhundreder de indprægede Genstande, bevarer Himmelens Renhed, Træernes friske grønne, Figurernes Ungdommelighed: men den naturlige Himmel overdrages med Skyer, de levende Træer visner, de virkelige Mennesker forandres, ældes.

Nu ligger Chateauvieux i Grus, Træerne er borte, Kilden, som tilforn udsprudlede af Løvens Mund, sniger sig sukkende hen under Siv og vilde Brombærranker; kun Møllen staar der endnu dybt i sin lønlige Dal, beskyttet af de vældige Banker. Men hvor er de elskende, som vandrede paa disse yndige Steder i sorgløs Trygghed, i skuffende Drømme om et paradisisk Hyrdeliv? Een kun er tilbage af dem alle fire og begræder fjernt herfra i det kolde Norden sin henfarne Ungdoms bedste Fryd.

En Vinter — her i Danmark en lang og dyb Søvn, hist i Syden kun et let Blund — en Vinter, et Foraar, en Sommer gled forbi, og den Tid nærmede sig, da et dobbelt Bryllup skulde holdes — et paa Slottet og et i Møllen.

Efter min Kærestes indstændige Begæring og min egen Tilbøjelighed, som nu havde taget en anden Retning, opgav jeg gerne den militære Bane og fik heri Medhold ej alene af Tante E l s e, men og af den gamle Krigs, min A d e l a i d e s Fader; thi hvad der imidlertid foregik i Paris, havde ganske stemt ham for et fjernt og ubemærket Ophold langt borte fra den urolige Hovedstad. De Efterretninger, vi fik,

lød stedse mere og mere uventede og forbavsende. De hist forsamlede Stænder førte et Sprog, som ingen ægte Adelsmand rigtig forstod, og end mere ubegribelige var de voldsomme og, som det syntes, dumdristige Skridt, de gjorde til Indskrænkning i den verdslige og gejstlige Magt.

Snart hørte vi nu, at den tredje Stand — Borgerne — med hvem dog ikke saa faa af de høiere havde forenet sig, trodsede Kongen selv, og det under Anførsel af Mirabeau, hvem min tilkommende Svigerfader da erklærede for en Overløber og Forræder. Vi mindedes nu denne frygtelige Mands profetiske Ord, og da jeg virkelig ikke var vis paa at komme til at tjene Kongen, men maaske en Bande af Revolutionsmænd, syntes det jo klogest her at bie, til Stormen lagde sig; thi at den skulde vorde saa langvarig og naa det afsides liggende Chateauvieux, dette var endnu ikke faldet os ind.

Thi blev da Forberedelserne til Adelaides og min Bryllupshøjtid gjorte i al Rolighed, og saa nær kom vi, at Dagen allerede berammedes.

Letacq havde efter sin Fader faaet den meget fordelagtige Gartnertieneste; den gamle var flyttet til sin ældste gifte Datter, der boede i gode Vilkaar ikke langt fra Chateauvieux, for blandt sine fremvoksende Børnebørn at tilbringe sine sidste Dage, der ikke forventedes at ville vorde ret mange, saasom han havde lagt de halvfjerdsindstyve tilbage og desuden var svagelig af Helbred. Sønnen kedede sig følgeligen ved Ensomheden i sin Fødebolig og længtes inderlig efter at indføre Suzette som Kone i samme.

Det var just ottende Dagen før Brylluppet skulde være, at jeg paa min Vens Anmodning var gaaet hen for at tage hans nye Smaaindretninger og Udpyntninger i Øjesyn. Jeg traf ham midt inde i Levkojfloren, hvor han stod med foldede Hænder og hartad be-

drøveligt Aasyn, drejende sig til alle Sider. Han saa ej engang paa mig, idet han sagde:

»Det er vistnok, var det ikke for Deres og Frøkenens Skyld — og saa en til — da skulde disse velsignede Smaastakler ikke saa ubarmhjertigen bortrives midt i deres favreste Ungdom. Men hvad skal vi sige, til saadan en Grevinde og saadan en Gartnerinde kan det bedste ikke være for godt.«

Her løftede han de foldede Hænder op for sit smilende Ansigt, gned dem hurtigt og sprang over Bedene ud til mig i Gangen. Og nu begyndte han omstændelig at beskrive alle de mange forskellige Bekransninger og Blomsterdekorationer, som for at forskønne Festen og fryde dens Dronninger vilde have et Nederlag blandt hans Yndlinger til Følge.

Jeg trøstede ham med, at disse var saa mange, at en lille Udtynding næppe vilde kunne mærkes.

»Ikke mærkes?« raabte han, »kan ingen anden mærke det, saa kan dog jeg, jeg kender hver en Blomst her i Haven. Men vil De ellers blot betænke!« — her regnede han paa Fingrene — »hele Kapellet heroppe, hele Riddersalen, hele Vejen fra Kapellet til Riddersalen, og saa Kirken i Jouillac, og saa Møllerens Stadsestue i Jouillac, og saa eet Værelse til i Jouillac —«

»Er det Brylluppet, her tales om,« faldt en Stemme ind, »saa skal du ikke for tidlig plukke dine Blomster af! der kunde imidlertid blive andet at tage Vare.«

Det var Svigerfaderen, der saaledes tiltalte L e t a c q.

I de senere Tider havde denne Mands Sprog og Væsen forandret sig meget til det bedre. Alt som den revolutionære Aand udbredte sig, rettedes hans Ryg og Nakke, ved enhver ny Sejr. Tredjestanden vandt over de to første, syntes han at blive en Tomme højere, hans Mæle dybere, hans Sprog djærvere.

Tilforn hed jeg stedse »min naadige Hr. Greve!«; dette blev først forkortet til »min Hr. Greve!«, derefter simplificeret til et skødesløst »min Herre!«, men i Dag til et blot »De«.

»De tillader,« sagde han til mig i en Tone, der lød næsten befalende, »at jeg taler et Par Ord under fire Øjne med min Svigersøn!«

»Meget gerne!« svarede jeg og lod dem alene med hinanden, ikke uden Bekymring over Møllerens Adfærd; thi han var virkelig et politisk Termometer, hvis Stigen eller Falden nøjagtigen angav Revolutionens Frem- eller Tilbagegang.

At dette levende Vejrglas nu viste paa Bastillens Erobring, erfarede jeg snart.

Et Par Timer derefter opsøgte L e t a c q mig »Kære Greve!« sagde han mørk og nedslagen, »vi er komne til at leve i forunderlige Tider; behag at læse dette Brev.«

Brevet, som jeg for sin daværende synderlige Nyheds Skyld har gemt, lød saalunde:

»Borger des M o u l i n s!

Despotismens Grundstøtte er falden; Kvinder og Børn har knust Capets (Kongens) Lejesvende og jævnet Bastillen med Jorden. Men det bliver ikke derved, Broder R o b e r t! Snart skal den blodrøde Frihedshue vaje over hele Frankrig. Min Ven M i r a b e a u arbejder paa et stort Værk: Adel og Gejstlighed skal afskaffes. Du maa hverken betale Tiende eller Landskyld eller nogen anden Afgift. Sligt vil snart ophøre af sig selv.

Mer endnu: min Ven M a r a t har forsikret mig, at inden tre Maaneder skal alle Overtroens Templer — jeg mener Kirkerne — og alle Røverreder — jeg mener de adelige Slotte — forsvinde af hele Riget. Jeg sender dig hermed den guddommelige M a r a t s Folkeblade, studer dem og gør dig værdig til at nyde den himmelske Frihed! Jeg sender dig tillige en Dolk, som er Mage til en, jeg gjorde til min Ven

Robespierre — brug den vel, naar Tiden kommer! I Gaar blev jeg indført i Klubben af min Ven Hertugen af Orleans — hele Bretonnerklubben omfavner dig som des Moulins Broder.

Endnu eet, inden otte Dage sker store Ting! Folket skal opstaa i Masse, det skal væbne sig med Hævnens Dommersværd, derfor indlad dig ikke i nogen Forretning af Betydenhed; men oppebi først den store Eksplosion! Din trofaste Broder Charles des Moulins.

Hilsen og Venskab!«

»Hvad er dette?« spurgte jeg i højeste Forundring, »og — Charles des Moulins — en Ven af Mirabeau — en Ven af Marat — en Ven af Robespierre — en Ven af Hertugen af Orleans — hvem er det?«

»Min Svigerfaders Broder,« svarede han, »Klejnsmed i Faubourg St. Antoine.«

»Klejnsmed des Moulins og Hertugen af Orleans!« gentog jeg med Hovedrysten, »enten er Smeden gal, eller Hertugen.«

»Hele Paris er gal, kære Greve!« sagde Letacq; »men det er en Galskab, der smitter, for Møllerен her er nu nær ved at være halvgal; han vil hverken betale Hendes Naade Landgilden af Møllen, ej heller Klosteret sin Tiende — jeg frygter, der forestaar os skrækkelige Begivenheder. Der bliver for det første intet af mit Bryllup; thi vi kan ikke vorde viede, før Tienden er betalt. Dog, det er næppe det værste —«

Her blev han afbrudt ved Oberstens Komme.

»Kære Søn!« begyndte den vakre Krigsmand, »hvor nødig jeg end vilde udsætte din Lykke endnu længer, kan dog dette Brev, som jeg haaber, overtyde dig om, at min Nærværelse paa Ladaucq for det første ikke er overflødig. Heller ikke her tør I imidlertid falde i Søvn; thi hvad der truer os,

skal virkelig allerede have ramt flere Godsejere i Bretagne.«

Idet jeg modtog Oberstens Brev, rakte jeg ham til Gengæld Klejnsmedens, efter at L e t a c q paa mit spørgende Øjekast havde forsikret, at Mølleren havde givet ham det netop i den Hensigt, at han skulde gøre det ret bekendt.

Da jeg har anført det ene, vil jeg ej heller udelade det andet; begge kan dog bidrage til at betegne et Moment i denne uhyre Statsomvæltning, hvis Kæmpegang ilede med Stormens Fart saa langt forud for alle Beregninger, Forestillinger og Formodninger. Her følger det:

»Meget kære F æ t t e r!

Du kender af Historien de fysiske Revolutioners moralske Virkninger. Af Petrarks og Boccacios Beskrivelser over Pesten ser vi, hvorledes denne gruelige Landeplage opløser alle naturlige og borgerlige Forbindelser, blander, forvirrer de Forhold, som gamle Vedtægter, Sæder og Love har oprettet og hævdet. Alle Forretninger gaar i Staa, Standsforskel ophører, Orden forsvinder; det veldannede og i mange afsondrede, skønt paa hverandre indvirkende, Samfund afdelte Statslegeme taber sin Ligevægt, alt kastes tilbage i hin oprindelige Naturstand, hvor hver Mands Vilje er hver Mands Lov. Jordskælv, Ildebrand, Oversvømmelser, Hungersnød fremviser i mindre eller større Grad de samme demoraliserende Virkninger.

Men uden nogen af de her opregnede Aarsager befinder Frankrig sig i en lignende Tilstand — jeg siger Frankrig; thi Sygdom i Hovedet, jeg mener Hovedstaden, vil snart føles i alle Legemets Dele. Hvilket politisk Kaos er dog ikke dette! Adelsmænd, Præster, Soldater, Borgere har sprængt de Skranker, som hidtil afsondrede disse forskellige Stænder, og løber blindt imellem hverandre som paa en Maskerade;

men ingen ved, hvo eller hvad der styrer denne plumrede Masse. Hoffet vakler, svæver raadvildt hid og did, vilde holde sig til en enkelt Stand, men ved ikke, hvor den er at finde.

Kongen mærker, at han glider, men ser ikke, hvor han skal finde Fodfæste. Dronningen og de fleste Prinser af Blodet søger at samle omkring sig Kærnen af Adelen og den højere Gejstlighed; men der er intet Sammenhæng! Den, de i Dag tror at have vunden, farer i Morgen excentrisk ud af den snævre Cirkel. Nationalforsamlingen river uafladelig ned, men bygger kun lidt op igen.

Mirabeau, den eneste maaske, som var i Stand til at finde Ledetraaden i denne Labyrint, stræber forgæves at forene de stridige Partier: Hoffet tror ikke ham, og han tror ikke sine Kolleger. Hvad skal dog Enden vorde paa denne uendelige Forvirring? Udsigterne er, egentlig talt, bælgmørke.

Dersom du i dette Øjeblik var herinde, min Fætter! Du vilde ikke kunne genkende Paris, Paris! — den gode Tones, den fine Levemaades Hovedstad. Marquis'en gaar Arm i Arm med sin Skrædder, begge ligedan klædte i aabentstaaende Kjoler og side Matrosbukser. Hertugen af Orleans er dus med sin Skomager; en tysk Prins, der var kommen herhid for at studere Hofetiketten, sidder i Bretonnerklubben paa Bænk med en Slagter, der ligefrem kalder ham »Charles Hesse«. Og en anden halvgal Tysker, en Baron Cloots, der kalder sig selv »Anacharsis« og »Menneskekønnets Talsmand«, lader sig midt paa Gaden omfavne af Fiskerkærlingerne. Disse indfinder sig til Kur hos Dronningen, tiltaler hende »min gode Antoinette!«, holder hende moralske Forelæsninger, og kysser Dauphin. Kort sagt: hele Paris staar paa Hovedet.

Dog, du maa være vis paa, der er enkelte, som staar paa Benene og bruger Hovedet. Gigantiske Planer udruges i Løndom og sættes i Udførelse lige

saa varme, som de kommer fra Hjernen. Den omtalte Klub er et af Værkstederne, og det er et her for nylig udruget Anslag, som egentlig foranlediger denne min venskabeligt advarende Skrivelse.

N o a i l l e — tænk dig engang — N o a i l l e vil med det allerførste i Nationalforsamlingen foreslaa alle Feudalrettigheders Ophævelse og Tiendens Afskaffelse! Se dig for i Tide, at dine Bønder, naar de hører, at de er blevne »frie Borgere«, ikke sætter dit gode gamle Ladaucq paa den anden Ende. Arranger dig i Forvejen med dem, og gør som alle de klogere og moderate — giv efter for Stormen, saa længe eller saa kort den varer! Og vent med mig bliidere og roligere Tider!

Din A c h. M e r a n c o u r t.«

»E f t e r s k r i f t. Jeg havde nær glemt at fortælle dig — saaledes opsluger den ene Begivenhed den anden — at Bastillen den 14de dennes af Pøbelen er stormet, indtagen og nedreven, og, hvad der er det sørgeligste, den gamle, brave D e l a u n a y, hvem du sikkerlig har kendt, blev myrdet paa den mest barbariske Maade. Kongen, Nationalforsamlingen, alle Autoriteterne, om der er nogen, var ørkesløse Tilskuere ved denne Begivenhed. Kongen sagde blot: »Det er jo en Revolte«; men Hertugen af Liancourt sagde rigtigere: »Sire! det er en Revolution!««

Dette Brev var for mig en Kommentar over det første og gav mig endnu en sikrere Nøgle til den mig forhen saa uforklarlige Forandring i Møllerens Adfærd. Jeg anede allerede, at vi ogsaa paa Chateauvieux vilde fornemme Stødene af hint vulkanske Udbrud.

Forinden Obersten rejste, bivaanede han først hos Tante et Kabinetsraad, i hvilket jeg ogsaa havde Sæde; men desværre blev Resultatet ikke ganske saadant, som han og jeg ønskede.

Den gamle Dame var, som de fleste andre Kvinder, i ethvert vanskeligt og ualmindeligt Tilfælde, der udfordrer raske Beslutninger og Opofrelser, temmelig paastaaende og ueftergivende. Naturligvis var hendes Blik ind i Tingenes nærværende Stilling dunkelt, ensidigt og indskrænket og Forkærligheden til den hidtil vante Forfatning saa stor, at hun ej var at formaa til saadanne Indrømmelser og Afstaaelser af nogle virkelig strenge Rettigheder, som kunde erhverve hende hendes livegnes Velvilje og bevare hende de øvrige.

Hun vilde intet bortgive og mistede derfor alt. Det eneste, vi kunde afliste hende, var det Løfte, at behandle hendes undergivne med større Nedladenhed og Popularitet.

Obersten rejste, bespændt af tunge Bekymringer, og det var først efter nogle Dages Forløb, at mine Kærtegn formaaede at standse den kærlige Datters Taarer.

Med hver Dag forøgede sig det betænkelige i vor Stilling, min Frygt og Bøndernes Mod, der snart steg til Overmod og Trodsighed. En Afgift var just forfalden, men tilbageholdtes af de fleste, og skønt Forvalteren ogsaa raadede til Eftergivenhed, paastod dog Tante at ville have Restancerne inddrevne med Strenghed, da Vægringen havde sin Grund ikke i Mangel paa Evne, men i aabenbar Genstridighed.

Hvad der vakte og nærede denne, var vistnok, foruden de mange andre Rygter om lignende heldig Opsætsighed i andre Egne, Møllerens heftige Frihedsprædikener. Af den tro L e t a c q erfarede jeg, hvorledes han ikke undlod at underholde sine Møllegæster med Nyhederne fra Paris og at forelæse dem Brevet fra hans Broder — Hertugen af Orleans' og Mirabeaus Ven — samt at forevise dem Dolken som et Sindbillede paa Folkets Suverænitet. Naar Tønderet er tørt, har Gnisten godt ved at fænge, og tilskrives maa det Nationens medfødte Godmodighed, at Luen ikke

før slog i Vejret; men ulmede den længe, brændte den desto heftigere.

Det var en gammel Skik paa Chateauvieux, at den Dag, Landskylden betaltes — den ottende August — beværtedes Godsets Bønder paa Slottet og dansede derefter hele Natten i Borggaarden, saafremt Vejret tillod denne Forlystelse.

Forvalteren, L e t a c q og jeg havde Dagen i Forvejen gaaet omkring — hver paa sin Kant — til de mest genstridige og virkelig formaaet dem til Eftergivenhed, saa at baade Landskylden og de andre Restancer blev rigtig erlagte den ommeldte ottende August. Herover blev min Tante ret højlunet stemt. Hun hoverede over sin egen Fasthed og skæmtede med mig over min utidige Frygtsomhed. For at give sine gode Undersaatter — som hun nu kaldte dem — et Bevis paa sin Skønsomhed, forøgede hun det sædvanlige Kvantum af Vin med et Par Ankere tre Aar gammel Margaux.

Saavel i Kraft af Druesaften som i Følelsen af formentlig Ædelmod var ogsaa Bønderne ualmindelig oprømte, og jo længere det led hen ad Dagen, jo mere tiltog deres Lystighed.

Jeg foreslog Tante, at hun, A d e l a i d e og jeg skulde beære Forsamlingen med vor Nærværelse. Hertil var hun straks villig, og vi gik da ud i Borggaarden, nedlod os paa en Bænk under de store Kastanier ved Indgangen og saa paa Dansen.

Under et Ophold i denne traadte en rask og kæk Bondeknøs ærbødigen hen til os og bød med en dyb Kompliment min A d e l a i d e op til en Dans. Hun saa smilende til mig, jeg nikkede, og inden Tante kunde forhindre det — som jeg vist tror, hun havde i Sinde — stod min Kæreste allerede med sin Danser øverst i Rækken. Jeg blev heller ikke tilbage, men stillede mig med den første den bedste Bondepige nogle Par længere nede, og skønt man vilde indrømme mig næstøverste Plads, var jeg dog populær

nok til at beholde den, jeg havde: den sjæleglade Letacq blev min Sidemand og hvem anden end Suzette hans Meddanserinde?

Endnu efter saa mange Aars Forløb røres mit Hjerte ved Mindet om denne Dag af Følelser, for hvilke det fattige Tungemaal ingen Benævnelse ejer: hvad der paa een Gang baade udvider og sammenpresser mit Bryst, synes at være Glæde; men en Glæde, der udstrømmer i Taarer, udaandes i Sukke, synes at være Vemod, der bærer Glædens Farve og elskes som den. Der er saadanne Tidspunkter i vort Liv, der fremfor andre hæfter sig i stedse ufordunklet Klarhed ved Erindringen, og dette, jeg nu omtaler, netop maaske fordi det saa snart og pludselig omskiftedes med det rædsomste Uvejr.

Adelaide og jeg gik efter fuldendt Dans op paa Balkonen, hvorfra vi havde Udsigt over Haven og vidt hen over Dordogne til de fjerne Bjerge, hvis Toppe forgyldtes af den dalende Sol. Blandet var Lyden bag os af Instrumenterne og de dansendes Trin. Den lyseblaa Himmels Klarhed, Luftens Mildhed, Fuglenes Sang, og mere end alt dette vor egen lykkelige Kærlighed, forsatte os i en Tilstand, som Digterne betegner ved det Udtryk »paradisisk.«

Ak, min Søn! Din Faders Paradis var en flygtig Drøm.

Solen havde tilsmilet os sit Farvel, da en pludselig Stilhed inde i Gaarden vakte min Opmærksomhed; men herovenpaa fulgte et usædvanlig vildt og larmende Raab, herefter atter Tavshed, og atter et endnu stærkere Brøl.

Adelaide for forskrækket op og sagde: »Louis! hvad er det? Jeg frygter, der er noget galt paa Færde.«

Jeg søgte at berolige hende, skønt jeg selv var intet mindre end rolig, og ledte hende ind til min Tante, som vel havde hørt Larmen, men uden der-

ved at ane noget hende selv vedkommende. Derpaa ilede jeg ind i Gaarden.

Hele Folkemassen havde sammensluttet sig i en tæt Kreds og lyttede til en mig ganske fremmed Stemme, som midt derinde fremsagde eller forelæste noget. Jeg gik derhen og hørte netop Slutningen:

— »Og skal ligeledes fra i Dag af alt Livegenskab, Hoveritjeneste, Landskyld og alle andre Feudalrettigheder, af hvad Navn nævnes kan, ophøre og for evig være afskaffede over hele Kongeriget — leve Nationen! leve Friheden!«

De sidste Udraab gentoges med støjende Glæde af hele Hoben, og Hatte og Huer fløj i Vejret.

Nu aabnedes Kredsen, og Forelæseren traadte frem just tæt foran mig. En uheldvarslende Figur: Det var en lang, mager, sortsmudset Person, en stor trekantet Hat, smykket med den trefarvede Kokarde — et mig hidtil ukendt Friheds-Symbol — bedækkede — ikke Panden — men Nakken og hang næsten bag ud over Ryggen. Videre var han iført blaa Kjole og Pantalons, en rød, kun halvt tilknappet Vest. Et sort Silkeklæde var bundet løst og slusket om hans lange Hals, et Par vide, i mange Folder nedhængende Støvler slubrede om hans Smalben, og en uhyre Sabel, fastgjort i et bredt, gult Gehæng, dinglede ved hans Side og klirrede mod Stenene ved enhver af Fyrens Bevægelser.

I den højre Haand holdt han et trykt Blad — det var hint Nationalforsamlingens følgerige Dekret, som knuste de priviligerede Stænders Vælde, og om hvilket Oberstens Korrespondent havde spaaet.

Jeg havde allerede næsten nok for at orientere mig i denne nye, men for mig og min Familie saa sørgelige Tingenes Orden eller — Uorden. Dog var jeg ikke mægtig til ganske at dæmpe min Modbydelighed for denne Friheds- og Ligheds-Apostel, der som en ond Engel var styrtet herind iblandt os for

at forstyrre Dagens Glæde og hele vort tilkommende Livs Lykke.

»Hvem er De, min Herre?« spurgte jeg mørk.

Han saa sig med et spottende Smil om til alle Sider og svarede: »Hvem er det, du taler til? Er det til mig, hvorfor bruger du da det taabelige Udtryk »De?« Jeg er kun een — et fornuftigt Menneske siger du til det andet — og hvem er du?«

En Bonde, som endnu ikke straks kunde komme til Rette med den nye Grammatik og den lige saa nye Ligheds-Lære, stødte til ham og mumlede: »Det er den unge Herre!«

Sansculotten skottede haanligt til ham og sagde: »Du er en gammel Nar! Hvad er det, du snakker om Herre? Der er ingen Herre i Frankrig uden Folket.«

Han vendte sig atter til mig og gentog: »Hvem er du, min Knøs? Ved du det ikke, saa læs her!«

Med disse Ord rakte han mig Dekretet og tog en hel Slump andre Eksemplarer frem, som han uddelte i Forsamlingen, medens jeg gennemløb mit.

Da jeg løftede Øinene fra Papiret, havde Bonderne samlet sig i flere Smaahobe, hver med sin Forelæser: men den fremmede stod og talte, under heftige Udraab og Fagter, med Mølleren i Jouillac.

»Som jeg siger dig!« tordnede han, »da jeg for tre Dage siden vilde gaa ind i Nationalforsamlingen, mødte jeg derudenfor min Ven M i r a b e a u, og da siger han til mig: »»Borger des M o u l i n s!«« siger han, »»nu har vi slaaet de to Ben fra den Stol, som Fordom og Overtro kalder Trone, det tredje falder af sig selv.«« Ja, Broder R o b e r t! Frihedstræet er plantet; men min Ven M a r a t siger, at det maa vandes med Blodet af tre Hundrede Tusinde Fransk-mænd.«

Nu vidste jeg, hvem jeg havde for mig, og mærkede med Forfærdelse, at Revolutionens Storm havde naaet vort fredelige Hjem.

Jeg stod som fastnaglet til Jorden med det skrækkelige Dekret i min Haand, da Revolutionsmændenes Afsending vendte sig rundt til de omstaaende og sagde:

»Nu vel, mine Venner! Det var en glædelig Nyhed, jeg bragte eder; lad den derfor ikke forstyrre eders Lystighed, men tag fat, hvor I slap! dette er sidste Gang, I for eders egne Penge lader eder beværte paa Chateauvieux — dans da med Hjertens Lyst denne velsignede Nat! I Morgen følger enhver, som kan bære Vaaben for Fædrelandet, med mig til Bergerac!«

De yngre begyndte atter at danse med fordoblet Fyrighed; men de ældre sammenklyngede sig for at tale om denne hartad utrolige Vending i deres Kaar, der — ikke saa utroligt — endnu mere end Vinen gjorde dem svimle i Hovederne.

Jeg bragte mine Damer det sørgelige Budskab. Adelaide modtog det med taalmodig Hengivelse for sin egen Del, kun for Faderens Skyld følte hun Frygt og Bekymring.

Ikke saa min stakkels Tante; paa dette Slag var hun ingenlunde saa forberedt som vi andre to, og derfor skulde det straks have sønderknust hende, hvis hun ikke var bleven opholdt ved det svage Glimt af Haab, at Dokumentet enten kunde være falsk, eller og at denne unaturlige Tilstand — som hun kaldte det — ikke kunde vare ret længe, men alt igen vilde vende tilbage i den gamle Orden.

Medens vi saaledes trøstede hverandre med en Fremtid, som dog ingen af os ret turde stole paa, traadte Letacq ind til os.

Den vakre Svend, skønt Fædrelandets forunderlige Skæbne havde nedrevet det Skillerum, som ældgammel Standsforskel hidtil havde reist mellem ham og os, iagttog dog den forrige ærbødige Opførsel, og en oprigtig Deltagelse malede sig umiskendelig i hans ædle Aasyn. Han berettede, at Møllerens Broder

gjorde alt for at ophidse eller, som han kaldte det, eksaltere Bønderne, at hans nye Lærdomme begyndte at finde Indgang hos Mængden, og at det derfor blev nødvendigt ved et rask Skridt — ved klog Nedladelse nemlig — at vinde Almuens ustadige Sind.

Dette gavnlige og velmente Raad blev straks fulgt, jeg gik ned og tiltalte Forsamlingen omtrent saaledes:

»Mine Venner! efter Nationens Vilje er vi nu alle lige: hvor ubilligt vilde det derfor være at nedtrykke dem, som tilforn stod højere end I? at tilføje dem, som alene har tabt, mens I alle har vundet, et endnu større Tab? Den gamle Kone, som forhen ejede eders Huse, eders Jorder og Vinbjerge, har nu intet andet tilbage end denne Gaard med dens faa Omgivelser; jeg haaber, I vil indrømme hende en fri Borgerindes Rettigheder og ikke forurolige hende i Besiddelsen af det lidet, som er hende levnet, og hvorpaa ingen af eder kan have noget retmæssigt Krav! Naar vi alle maa nyde Sikkerhed for det, vi efter Naturens Ret besidder, skal jeg ikke være den sidste til at raabe: leve Nationen! leve Friheden!«

Denne lille Tale, der uformærkt — jeg kunde næsten sige imod min Vilje — havde opvarmet mig selv, frembragte hos Tilhørerne den gunstigste Virkning; man tiljublede mig fra alle Sider Bifald, endogsaa Brødrene des M o u l i n s trykkede med Hjertelighed min Haand.

Den parisiske sagde med huld Beskyttermine:

»Du er en flink Gut! se her! fæst denne Kokarde paa din Hat! det er en, som min Veninde, Rolands Kone, selv har syet.«

Prydet med dette Frihedens Ordenstegn, vendte jeg tilbage til de ængstelige Damer, hvis Frygt jeg for Øjeblikket saa mig i Stand til at betvinge.

Efter et kort Ophold forlod Hoben, syngende og støjende, Slottet.

De følgende otte Dage bragte intet nyt. Det var

saa stille paa Chateauvieux, at Stedet forekom os snart som et Fangeslot, snart som en ved Krig eller Pest uddød Egn; thi vi saa ingen uden Gaardens Folk, vi, som var vante til bestandig Færdsel af den hoverigørende Almue.

Letacq alene vedligeholdt os Forbindelsen med den øvrige Verden. Han aflagde sine daglige Besøg i Møllen og hjembragte os hver Gang nye, men sjælden trøstelige Efterretninger; den første var Nationalgardens Oprettelse, og det — som vi rigtigen formodede — over hele Frankrig.

Charles des Moulins var en af de Tusinde, som paa een Gang udstrømmede i alle Retninger fra Hovedstaden og i mindre end otte Dage bevæbnede to Millioner Borgere og Bønder — en Plan af Bretonnerklubben, Jakobinernes Vugge, og udruget maaske alene i Mirabeaus Hjerne.

I Bergerac havde Parisersmeden samlet hele Omegnens vaabendygtige Almue, ladet den forsyne med Bøsser, Bajonetter og Kokarder og tillige sat alle Stadens Skræddere og Sadelmagere i Arbejde.

I Begyndelsen trøstede vi os ved denne Indretning, formenende, at den vilde bidrage til at forebygge Plyndringer og anden Uorden; vi drømte ikke om, at det netop var det voldsomste Oprør, der saaledes blev organiseret.

Vi havde nu i fjorten Dage intet hørt fra Obersten og begyndte desaarsag at ængstes for hans Skæbne — jeg især, thi fra Letacq vidste jeg, hvilke Voldsomheder der i den senere Tid var udøvede imod flere adelige; men jeg skjulte det for Fruentimmerne.

Vi tre sad i Havestuen og meddelte hverandre vore lidet glædelige Bemærkninger over Frihedstumlens Virkning paa vore nærmeste Omgivelser: tre af Tjenerne havde forladt Slottet, og af de tre tilbageblevne havde den ene antaget en Tone og et Væsen, som intet Herskab i forrige Tider vilde have taalt, han undsaa sig ikke ved i vor Nærværelse at tale

højt, le og nynne, træde haardt og fast i Gulvet o. s. v., i Stedet for at han tilforn, og de andre endnu, aldrig talte, uden de blev adspurgte, og da i en lav, hviskende Tone, og stedse trippede pænt paa Tæerne igennem det Værelse, hvor nogen af Herskabet var til Stede.

Nogle af de kvindelige Tyenders Opførsel var endda mere næsvis, og vi tænkte allerede paa at afskedige de fleste af dem.

Som vi gennemgik dette saare ubehagelige Emne, aabnedes Havedøren, og sagte, med spejdende Øjekast, indtren en Mand i den nye Nationalgardeuniform. Vi kendte ham ikke, før han med udbredte Arme fløj hen imod A d e l a i d e.

Det var hendes Fader — Ak! hvor forskellig var denne hans lønlige, frygtsomme, snigende Ankomst fra de forrige pragtfulde, larmende Indtog, da tvende Løbere i Dragter, som glimrede af Sølv, med højt genlydende Piskesmæld travede ind i Slotsgaarden og stillede sig paa begge Sider af Opgangstrappen, og da derefter den med seks stolte Svedfukser forspændte Karet med Forrider, Kusk, Tjenere — alle i prægtigt Stadslivré — raslede op for Døren! Hvor travlt fik da alle Slottets Domestikker for at modtage den ankommende! Enhver vilde være den første og ingen den sidste, af lutter Tjenesteiver stødte de Panderne sammen og rendte hverandre omkuld i Korridorerne.

Oberstens Komme paa en saadan Tid, ad en saadan Vej, og mer end dette, hans sælsomme — os alle modbydelige — Dragt, lod mig øjeblikkelig gætte hans Skæbne, endnu før han fortalte os samme.

»Mine Børn!« sagde han efter først at have med Taarer og smertelige Sukke omfavnet os alle, »mine Børn! I ser i mig en Betler — en landflygtig Mand! Jeg har mistet alt undtagen denne røvede Kjole. Ladaucq er ødelagt, udplyndret, opbrændt, en Horde Marseillanere har paa deres March til Paris oprørt

mine Undersaatter og i Forening med Udskuddet blandt dem forøvet denne Niddingsdaad. Jeg har forgæves søgt som Krigsmand at forsvare min Ejendom; men Røverne var for mange, mine tro Tjenere faldt, og jeg selv undkom med Nød og næppe. Min Kaarde har tilkæmpet mig denne Uniform, som jeg hidtil skylder min Frelse, jeg nedlagde en Nationalgardist, der enkelt i Skoven forfulgte mig, og med ham har jeg byttet Klæder og Vaaben.«

Saa snart den første Forskrækkelse havde givet Plads for rolig Betænkning, oversaa vi letteligen det mislige i vor Forfatning. Det var mer end rimeligt, at den dræbte Nationalgardist vilde blive funden og kendt og Forbytningen opdaget.

At man vilde søge Obersten her, maatte vorde en uudblivelig Følge af den første Opdagelse, og fandtes han paa Chateauvieux, kunde Slottet og dets Beboere ikke undgaa at dele Skæbne med Ladaucq. Vi mønstrede da alle Kældere, Hvælvinger, Løngange og Huler i og omkring Borgen, intet Smuthul syntes os fuldkommen trygt, eftersom intet med Sikkerhed kunde antages som ganske ubekendt for en eller flere af Tyendet.

Udvandring var endnu ikke kommen i vore Tanker.

Midt i denne Raadvildhed indtraadte ad samme Dør som Flygtningen og i samme Uniform min vakre L e t a c q.

»Hr. Oberst!« hviskede han hurtigt og med et spejdende Øjekast omkring i Stuen, »her er De ikke sikker; nede i Møllen sidder fire Gardister og en af Deres forrige Tjenere, efter hvis Anvisning man vil søge Dem her. Jeg fik S u z e t t e til at opholde dem med nogle Forfriskninger, medens jeg løb herop; men vi kan vente dem hvert Øjeblik.«

»Jeg er forloren!« sukkede Obersten; A d e l a i d e fløj med et Angstskrig om hans Hals.

»I Kaminen!« raabte Tante.

I Begravelsen!« sagde jeg.

Men L e t a c q faldt hastigen ind: »Det duer ikke — her er han ingensteds sikker. Jeg ved et bedre Fristed — vil De betro Dem til mig, Hr. Oberst! saa indestaar jeg for, at alle Frankrigs Gardister ikke skal finde Dem — men uden Betænkning —«

Obersten saa til mig.

»Gaa, min Fader!« sagde jeg, »L e t a c q holder, hvad han lover.«

»Hvor? hvor?« spurgte Tante og A d e l a i d e.

»Det maa ingen vide uden jeg!« svarede han og ilede af Sted med den ulykkelige Flygtning.

Jeg fik næppe Tid til at berede Damerne paa de skrækkelige Gæsters Komme, før vi allerede hørte dem ved Slottets Hovedindgang. Jeg havde grebet en Bog, hvori jeg læste højt — vist ikke med den sikreste Stemme; min Tante og min Kæreste tog fat paa Filernaalene.

Jeg vil ikke udførligen beskrive, hvad der foregik i de paafølgende ængstelige Timer: hvorledes hver Krog, hvert Skab, hver Skorsten, ja lige til hver en Ligkiste i Gravhvælvingen blev undersøgt, hvorledes Tyendet, hvorledes vi selv blev truede. Først ved Dagbrud forlod de Slottet med Løfte snart at besøge os igen — de mente at være komne for tidlig, og at den, de søgte, snart vilde indfinde sig.

Denne Begivenhed gav Tante hendes Banesaar. I hendes Alder, med hendes religiøse og politiske Tro, er det vanskeligt at finde sig i en total Omvæltning af alle hidtil bestaaende Forhold. Den fra Barnsben tilvante Levemaade vorder en ubetvingelig Natur, som forstyrres lettere, end den forandres: fjortende Dagen derefter stod hendes Kiste ved Siden af den i bedre Tider hensovede Ægtefælles.

Jeg var hendes Arving — ak, min Søn! en Arving til uafladelig Frygt og Fare; jeg vidste jo ikke, hvilket Øjeblik det kunde behage de vilde Horder at ødelægge den Vaaning, jeg fra nu af ansaa som

et Fængsel, det jeg maaske blot skulde forlade for at finde Døden uden for dets sammenstyrtede Mure.

Der blev stedse mere og mere øde og uhyggeligt paa Chateauvieux, til omsider kun een gammel Tjener og een endnu ældre Pige udgjorde hele Tyendet; thi Letacq var sjældent hjemme. Dog bragte han os regelmæssigen hver Aften Underretning fra Obersten, hvem han snildeligen havde skjult paa et Høloft i Møllen, hvor Efterstræberne naturligvis allersidst vilde søge ham. Ogsaa gjorde han os bekendt med Revolutionens Gang og mange af hine Rædselsoptrin, der stedse blev hyppigere og blodigere.

Tvende Husundersøgelser, begge dog uden særdeles Ulempe, maatte vi endnu udholde af Marseillanerne; endelig forlod de efter en seks Ugers frugtløs Venten Møllen og Egnen, og Obersten kunde nu, ledsaget af Letacq, ombytte sit Fængsel i Møllen med et andet paa Slottet, men som dog forsødedes ham ved en elsket Datters Nærværelse og ømme Kærlighed.

Jeg iler bort over et Tidsrum af et Aar, der tilbragtes i mere eller mindre ængstelig Uvished om vor tilkommende Skæbne, og i hvilket vi ikke var mægtige for at bringe det til nogen fast Beslutning. Mit bestandige Raad var at tage til Danmark med alt, hvad der af Penge og rørlige Ejendomme lod sig bjærge; men den gammeladelige Franskmand kunde ikke saa let løsrive sig fra det skønne Fædreland, om hvis Frelse han endnu ikke havde opgivet alt Haab: at flytte til Danmark forekom ham at være det samme som at opslaa sin Bolig paa Pic de Midis evig sneklædte Bjergaas, og næsten lige saa uglædelige var Adelaides Forestillinger om den Egn, paa hvilken jeg uden synderligt Held stræbte at henlede hendes Opmærksomhed.

Under saadanne Omstændigheder kunde der ej heller tænkes paa den ægteskabelige Forbindelse imel-

lem mig og min elskede; men dette Ønskes Opfyldelse maatte, som de fleste andres, henstilles til den uvisse og mørke Fremtid.

I denne Henseende var Letacq ikke lykkeligere end jeg. Borger des Moulins udsatte stedse Brylluppet fra Tid til anden, og hans Grunde herfor var ikke forkastelige; thi Gartnerens Skæbne kunde i økonomisk Henseende næppe skilles fra Slotsherrens. Efter Faderen og en for nylig afdød Slægtning havde han vel arvet et Tusind Livres; men de fleste af Pengene stod under saa slibrige Konjunkturer slet ikke sikkert.

Udvandringerne tog nu deres Begyndelse og blev snarere fremskyndede end hemmede ved Nationalkonventets strenge Forholdsregler: Forbudet opflammede Lysten, og Dødstraffen, som det gaar, forøgede kun Martyrernes Antal.

En Dag berettede Letacq os, at Oberstens Navn stod paa Emigrantlisten; han var altsaa ved Loven en fredløs Mand, og det var en Livssag at huse og hæle ham.

Nu bestemte han sig til Flugt: for silde! Efter min af ham desværre ikke i Tide antagne Plan vilde jeg have solgt eller opgivet mit franske Slot og paa et dansk Skib fra Bordeaux søgt mit fredelige Hjem: Adelaide skulde have fulgt mig som Kone og hendes Fader forklædt som Tjener. Denne Plan vilde før Emigrantloven ikke have medført store Vanskeligheder: thi for mig som Udlænding stod Vejen aaben.

Nu derimod, da min stakkels Svigerfader omsider bifaldt samme, var den for hans Skyld forbunden med største Fare for os alle.

Den tro Letacq optoges som Medlem i det hemmelige Raad, der i Midnattens Stilhed gennemgik alle Midlerne til Flugt tillige med de hartad uovervindelige Farer og Vanskeligheder, der modsatte sig den.

Da afbrødes pludselig vore Forhandlinger ved en Tummel i Gaarden, Trampen, Klirren af Vaaben, og derefter en heftig Banken paa Døren.

Obersten blegnede: »Jeg er forraadt,« sagde han, »ak Himmel! min Datter! ogsaa dig vil de Umennesker myrde —«

Han sluttede hende i sine Arme; men Letacq, som aldrig tabte Besindelsen, sagde med en Fasthed i Stemmen, der indgød Trøst og Mod:

»Endnu ikke, Hr. Oberst! jeg ved et sikkert Skjul — følg mig!«

Uden Indvending, uden Tøven slap Obersten Adelaide og ilede med sin Fører ud i den dunkle Have, medens jeg sprang til den anden Side af Huset og aabnede Døren.

Her stod nærmest foran mig Møller des Moulins med blank, skuldret Sabel og bag ham fire andre bevæbnede, førende imellem sig en Fange, hvis Ansigt endnu beskyggedes af Formanden.

»God Aften!« sagde des Moulins, idet han traadte ind og jeg rykkede mig tilbage, »her er en Cidevant, som du maa laane Hus i Nat, Borger! hans Rejse gik egentlig til Spanien: men vi vil forkorte ham den.«

Da jeg mærkede, at dette Besøg ikke gjaldt Obersten, genvandt jeg snart min Fatning og førte de fremmede Gæster ind i den almindelige Dagligstue.

Da jeg her med Lyset i Haanden vendte mig for at byde dem til Sæde, faldt mit Blik paa den fangne: det var hin stolte Marquis, som ikke to Aar i Forvejen i Selskab med Mirabeau var rejst herigennem til Paris for at befæste Bourbonnernes Trone og bringe den oprørske Pøbel til Lydighed. Medynkvækkende var Synet af den ulykkelige Adelsmand: af den forrige Værdighed, Anstand og Pyntelighed var næppe Spor tilbage: de tynde, graatindsprængte Lokker — tilforn pænt kreppede og pudrede — hang vildt i pjuskede Trævler om det blege

Ansigt; en sid, grov Bondekofte, tæt tilknappet fra Halsen til Knæerne, hang slubrende om det magre, af Mathed krumbøjede Legeme; de blaa Strømper og tilsølede Sko tilhørte øjensynlig en langt førere Person. Saa fortumlet var Fangen af en langvarig Flugts for ham saa uvante Besværligheder og af den idelige Dødsfrygt, at han slet ikke kendte mig. Ej heller syntes han at lægge Mærke til Stedet, hvor han befandt sig, eller til de Mennesker, som omgav ham, han havde allerede naaet det Punkt af Ulykke, hvor Fortvivlelse gaar over til Ligegyldighed.

At give mig til Kende for ham i denne Tilstand havde blot været at vække ham op fra mindre kvalfuld Letargi (Sløvhed) til ny Smerte.

Des M o u l i n s forlangte for ham og to af hans Bevogtere et sikkert Værelse.

Jeg anviste dem et med tvende Senge, lod dem her give Forfriskninger og formaaede dog saa meget hos den strenge Republikaner, at han tillod den gamle Mand nogle Timers Hvile. Næste Morgen skulde han føres til Bergerac for der at forhøres og dommes.

Jeg beroligede A d e l a i d e saa vidt muligt med Hensyn til det forefaldne — dog uden at sige hende, hvo Fangen var — og vendte skyndsomt tilbage til mine ukærkomne Gæster i Dagligstuen, dem jeg ogsaa lod beværte med, hvad Huset formaaede.

De tvende af disse var Parisere, Ultrajakobinere, hvis Tale drejede sig om »A a r e l a d n i n g,« »B l o d d a a b« og »L y g t e p æ l e« og var til stor Opbyggelse for Landsbymølleren, der længe kun viste sig som den andægtige Tilhører.

Af deres Ytringer gav det sig snart, at de var Moderklubbens Apostle, udsendte med vigtige Hverv til Filialklubber i det sydlige Frankrig, og at den ene af dem i et Værtshus nær ved Chateauvieux havde opdaget Marquis'en — hvem han i Hovedstaden havde kendt — under Forklædningen. Da dette skete, havde des M o u l i n s netop været til Stede og vist sig som

ivrig Patriot, og ingen anden end han kunde have givet Anslag paa Chateauvieux til Nattekvarter.

En Nat, rig paa sørgeligt Indhold, frugtbar paa Begivenheder, hvis levende Farveskær aldrig fordunkles, og som endnu stedse i vaagne Nætter omgiver, lig et Panorama, min Fantasi!

Den af de tvende Sansculotter, som fornemmelig førte Ordet, var en — ved første Anskue — ubetydelig Person, spinkel, faarebenet, med store, matblaa, rødkantede Øjne, lignede han en for tidlig opløben Købstedlømmel fra Nordtyskland eller Skandinavien, en overvættes stor Næse med vide, røde Næsebor, der var i uafladelig Bevægelse som paa en snøftende Hønsehund, krummede sig ud over en lige saa uforholdsmæssig stor Mund, mellem hvis smalle, blegblaa Læber tvende Rader skæve, sorte Tænder ragede frem. Hans Stemme var væmmelig skurrende og hans Latter endnu mere modbydelig. Kort sagt, han var en værdig Fortæller af Pøbeloptrinnene i Versailles hin sjette Oktober.

Da den første Flaske Vin var tømt og Skaaler drukne for Dagens Afguder, stødte han til mit Glas og sagde ret fidelt:

»Din Skaal, Borger! — for Fanden! hvad hedder du?«

»L i l j e d a l!«

Med skadefro Geskæftighed tog Mølleren her straks fat:

»L i l j e d a l er et udenlandsk Ord og betyder saa meget som la vallée des Lis eller Lisval.«

»L i l j e d a l? la vallée des Lis — Lisval« — gentog han haanligt og dreiede Munden i en nedadvendende Halvcirkel, »L i l j e d a l? det er et miserabelt Navn — ved du ikke, at alle Liljer er for længst visnede her i Frankrig? — Død og Pestilense! hvorledes tør du endnu hedde L i l j e d a l? Adelsmand maaske? Aristokrat? eh?«

Her satte han Glasset haardt fra sig, sprang op og sparkede Stolen væk bagud.

Des Moulins faldt hurtig ind: Ingen Aristokrat, men en dansk Borger og et meget skikkeligt Menneske.«

Sansculotten saa ikke det spodske Smil, der betog dette Vidnesbyrd det meste af dets Værd: derfor satte han sig igen, klinkede paa ny og sagde:

»Det er en anden Sag; Borger des Moulins indestaar for dig — men en Dansk — det er snurrigt — hvorledes kommer du her? og er dette Danmark en Republik?«

Jeg besvarede begge hans Spørgsmaal saa temmelig til Behag, idet jeg fortalte ham, at min Fader vel var Adelsmand, men min Moder borgerlig af Fødsel, og at man i mit Fædreland længe havde haft lige saa udvidet Trykkefrihed som i Frankrig.

Den gode Forstaaelse var atter tilvejebragt, og med hvert Glas tiltog Republikanernes Lystighed. En Anekdote afløste den anden, og alle om Jakobinernes og deres Tilhængeres blodige Bedrifter; Foulons, Berthiers og fleres Mord beskreves og lovpristes, og Lygtepælens Skaal blev drukket med Enthusiasme.

»A propos ved Lygtepæl!« raabte den anden Pariser — en skummel Karl med store, overhængende Bryn og vældige Knebelsbarter — »vi har ikke engang fortalt vore gasconske Venner noget om den sidste Lanternefest —«

»Den fik en nederdrægtig Ende,« faldt Stalbroderen ind og slog i Bordet, saa Glassene dansede — »en uudslettelig Plet paa Konventets Ære! Ser I, man var kommen under Vejr med, at en vis Bager — en hemmelig Tilhænger af Monsieur Veto — skulde have ladet sig underkøbe til at blande Gips i Melet. Folket holdt en Standret over ham og hængte ham straks uden for hans egen Dør. Godt! det var alt i sin Orden. Men bagefter mumledes om, at Bageren

var uskyldig — hip som hap! han var mistænkt og allerede derfor skyldig at dø — og Konventet faar det dumme Indfald at stikke sin Næse ind imellem Døren og Karmen; man arresterer, man forhører, man dømmer en af de bedste Patrioter, som havde hængt Bageren, til Døde og lader virkelig Dommen eksekvere.«

»Ja,« faldt den sorte ind, »det var en ren Skandale — der er hemmelige Aristokrater i Konventet — man maa opdage dem — man maa hænge dem! ellers er det ude med Friheden. En dejlig Frihed den! naar man ikke engang har Lov til at hænge en Skurk af en Bager! — Stakkels des M o u l i n s!«

»Hvad? des M o u l i n s?« faldt Mølleren ind, »hvem var det, som hed des M o u l i n s!«

»Ham,« lød Svaret, »som Konventet lod henrette — ja, det er sandt, du hedder ogsaa des M o u l i n s. Borger! men der er saa mange des M o u l i n s til i Verden — kan jeg tro — denne var ellers Klejnsmed og boede i Faubourg St. Antoine — hans Døbenavn var C h a r l e s L o u i s; men han skrev sig da blot C h a r l e s — —.«

Mølleren sprang op og raabte:

»Ved den sorte Pest! det var min Broder!«

»Eh bien!« sagde Pariseren ganske koldsindig, idet han atter fyldte sit Glas, »det er en Ære for dig, Borger! at du havde en saadan Broder, der vidste at dø for Friheden, jeg gratulerer dig!«

Han skyllede Vinen ned; men paa den broderløse gjorde den kraftige Trøstegrund en saadan Virkning, at han med en Fatning, en ægte Sansculot værdig, klinkede med Gratulanten paa Frihedens og Lygtepælens bestandige Velgaaende.

Denne heroiske Scene blev afkortet ved en usædvanlig Larm i Sideværelset, hvor Marquis'en og hans Vogtere befandt sig. Vi for derind og fandt Fangen liggende paa sin Seng med brustne Øjne og aaben Mund — han var stendød.

Efter at have udøst mange Forbandelser over den afsjælede, fordi han var undsluppen Lovens Sværd, skred man til en Undersøgelse, der snart viste os Dødens Aarsag, en meget lille, flad og tynd Flaske, ikke større, end at den let kunde skjules mellem Kind og Tænder, laa endnu i hans højre Haand.

Den lyshaarede Pariser, som opdagede Flasken, lugtede til den og sagde:

»Her er Nøglen til Karaden! — Skade, den gamle Ørn var Aristokrat. Han er død som Republikaner.«

Herpaa holdt han Fiolen op mod Lyset og rakte mig den med de Ord:

»Den indeholder endnu en lille Slurk — put den til dig, om du engang skulde komme i lignende Forlegenhed, Borger! — du med det ulykkelige Navn!«

Jeg gav ham den tilbage og svarede saa kækt, som jeg kunde:

»Behold den selv, Borger! Jeg har intet at frygte hverken af Konventet eller af Folket.«

En ny Støj i Forstuen kaldte os fra Marquis'ens Dødsseng. Det var Møllersvenden fra Jouillac, der skrumlede i Mørket fra Dør til Dør og ikke kunde finde den rette, indtil han omsider snublede over noget og i Faldet med Panden stødte den op til Dagligstuen.

Der ligger et Instinkt i den menneskelige Natur — og det næppe af de bedste — som vækker hos os en ganske ufrivillig Latter, naar vi ser nogen uforvarende tabe en Kop, et Glas ud af Hænderne, snuble eller falde; men ved denne Lejlighed havde ingen af os Trang til Latter undtagen Ridderen af Lygtepælen.

»Velkommen, Kammerat!« raabte han med en høj Skogger, »jeg ser, du er af dem, der vil gennem Verden med Hovedet, du er af mine Folk.«

Svenden svarede intet paa denne Tiltale, men rappede sig hurtig op og sagde til des M o u l i n s med

en Forfærdelse, hvori Faldet havde den mindste Skyld:

»Mester! kom hjem! Djævelen er nede i Kælderen.«

Mølleren smilede og sagde mistroisk: »Hvoraf ved du det? Hvad havde du i Kælderen at bestille?«

»Jeg gik den forbi,« svarede denne, »med min Lygte for at fodre Hestene, da hørte jeg dernede ligesom en Nysen —«

»Sagde du ikke prosit? —« faldt Pariseren ind.

»Nej,« svarede Svenden; »men jeg holdt Lygten til Vinduet, og da saa jeg langt inde mellem Fadene to store gloende Øjne.«

Nu brast alle de andre i Latter; men mig løb det koldt ned ad Ryggen; thi det slog mig øjeblikkelig, at det maatte være Obersten, hvis Briller havde givet det Genskin, som forskrækkede Karlen.

»Tosse!« raabte jeg, »det har været en Kat —«

»Nej, nej!« svarede han, »før jeg gik bort, nøs det igen.«

Nu blev des Moulins opmærksom og sagde: »Det er ikke rigtigt; Landet vrimler af flygtende Aristokrater — følg med!« raabte han til de tvende, som havde bevogtet Marquis'en, »hvem ved, om vi ej endnu kan gøre en levende Fangst i Stedet for den døde, der ligger histinde?«

Jeg betoges af den skrækkeligste Angst; men hvad andet kunde jeg gøre end stræbe at fordølge den og oppebie, hvad Skæbnen havde besluttet over os alle?

Der forløb eller henslæbte sig en frygtelig Halvtime, hvis Pinagtighed forøgedes ved den Tvang, jeg maatte paalægge mig for de tilbageblevnes Skyld; jeg maatte jo for ikke at røbe mig deltage i den nu dobbelt væmmelige Samtale, der drejede sig om Rædselsoptrin i den ulykkelige Hovedstad — ak! snart

kunde jeg maaske vente et gentaget for mine Øjne og selv vorde noget mer end blot Tilskuer ved samme.

Endelig udreves jeg af denne martrende Uvished: Døren fløj op.

Den første, jeg saa, var Obersten med bagbundne Hænder, den næste var L e t a c q, som holdt Rebet.

Man kan let forestille sig, at dette uventede Syn maatte gøre et heftigt Indtryk paa mig, og vel var det, at Sansculotternes Opmærksomhed alene henvendte sig til samme Genstand. Jeg fik Tid til at fatte mig, til at gaa ind i den Rolle, jeg her havde at spille, og som naturligvis maatte være i samme Genre som L e t a c q s; thi jeg tvivlede intet Øjeblik paa, at han jo havde gjort en Dyd af Nødvendighed. Mølleren var med og brystede sig ikke lidet af sin Fangst. Til mig kastede han et listigt og giftigt Blik.

Jeg trak paa Skuldrene og sagde saa koldt, som det var mig muligt:

»Det gør mig rigtignok ondt, Borger des M o u l i n s! men han er egentlig ikke at beklage, og overalt er det mig en Trøst, at han i Grunden slet ikke kommer mig ved.«

Da L e S t i l e t — saaledes kaldte sig den i Borgerblod omdøbte lyshaarede Pariser — havde ladet sine store Glasøjne løbe op og ned ad Fangen, satte han et Vrængefjæs op og saa spørgende paa Mølleren.

Denne gav ham fornøden Underretning om den ulykkelige Oberst og sluttede med at fortælle, hvorledes han, længe og alle Vegne forfulgt og ængstet, omsider havde søgt et Skjul i Møllerens egen Kælder, vistnok fordi han formodede, at ingen der vilde søge ham.

L e S t i l e t begyndte et Slags Præliminærforhør, men blev ikke værdiget noget Svar.

»Din Trodsighed,« sagde han da, »klædte dig ret godt, hvis du ikke var en Hund af en Aristokrat: men naar du skal danse Karmagnolen, og Folkets ça ira! ça ira! tordner for dine Ører — da vil vi se! Nu, for i Nat kan du faa en Sovekammerat, der er

lige saa tavs som du selv — des M o u l i n s! denne unge Borger« — han pegede paa L e t a c q — »kan vel bevogte ham? Hvem er han?«

»Gartner og — min tilkommende Svigersøn!« — lagde han til med Eftertryk; men mig undgik ikke det i r o n i s k e i hans Tone.

L e S t i l e t vendte sig til L e t a c q og sagde, pegende paa Døren til den hensovedes Værelse:

»Der, Borger! Du indestaar for Fangen med dit Liv. God Nat! men sov ikke!«

L e t a c q slog en kaad, temmelig naturlig Latter op og svarede:

»Frygt ikke, Borger! jeg skal nok passe paa den gamle Skurk.«

Han tog et Lys, førte Fangen ind og lod Døren staa paa Klem.

»Du har en Datter!« sagde L e S t i l e t til des M o u l i n s, »hvor er hun?«

»Hjemme i Møllen!« svarede denne.

»Det er ikke langt herfra?« spurgte hin.

»Nej.«

»Lad os saa have Fornøjelsen af hendes Selskab! Jeg gider ikke sove, og der er endnu et godt Stykke af Natten tilbage.«

Mølleren rejste sig.

»Er der ellers ingen Damer i denne Ørnerede?« vedblev L e S t i l e t og saa paa mig.

Den lumske Møller tog Svaret: »En gammel Pige og en ung Frøken.«

»Lad os se den unge!« raabte hin, »men lad Frøkenskabet være borte! Fanden har taget alle Frøkener i Frankrig.«

Sansculottens Kaadhed, Baronens ulykkelige Opdagelse og nødtvungne Paagribelse af den ærlige L e t a c q havde sat mit Sind i forskellige Bevægelser, blandt hvilke dog Frygten hidtil havde været den fremherskende; men nu var ogsaa min danske Taalmodighed udtømt, Harmen sejrede over alle de andre

Sindslidelser, og jeg var fast bestemt paa at sætte haardt imod haardt.

»Denne Dame,« sagde jeg, »er min forlovede; hun er alt for længst i Seng, og ingen har Ret til at forstyrre hendes Ro.«

Le Stilet gloede paa mig i stum Forbavselse; men hans Kammerat — der kaldte sig La Terreur — oppede sig i Sædet, skottede til sin Kammerat og sagde:

»Den sorte Pest! Monsieur foragter vist vort ringe Selskab —«

»Citoyen!« (Borger) faldt jeg hurtigt ind, »jeg frabeder mig Skældsord i mit eget Hus! Jeg er ingen Monsieur, men dansk Borger.«

»Godt, godt!« svarede han ganske rolig og lænede sig tilbage i sin forrige magelige Stilling; men hans Kammerat vedblev endnu nogle Sekunder at stirre paa mig, som om han vilde forsøge at læse min politiske Trosbekendelse ud af mine Øjne.

»Ønsker du noget?« spurgte jeg.

»Lidt Aftensmad og din Kærestes Nærværelse ved Bordet,« svarede han uden endnu at unddrage sig mit gennemborende Blik.

»Det første er til Tjeneste,« sagde jeg, »det sidste skal du faa i Morgen til Frokosten.«

»Foutre! jeg vil have det straks!« skreg han, sprang op fra Stolen og jog den højre Haand ind i Barmen.

Øjeblikkelig rejste sig ogsaa La Terreur og gjorde samme Haandgreb.

Jeg blev siddende og sagde saa koldt som muligt:

»Hvorfor denne Hidsighed? hør engang, mine Venner! —«

Længer kom jeg ikke; vildt afbrød mig Le Stilet:

»Ti! Du har ikke Ordet; vi, den store Nations Repræsentanter« —

»Ja, det er vi!« — istemmede hans Følgesvend.

»Vi,« vedblev hin, »befaler, og du — du adlyder, eller Djævelen skal annamme dig og hele dit forbandede Danmark!«

Næppe var disse velmente Ord udtordnede, før tvende Dolke lynede imod mig — Bordet var imellem os — jeg var ubevæbnet; men da jeg kendte mine egne Legemskræfter, tog jeg hurtigt den Beslutning at bruge Bordet baade til Forsvar og Angreb, at vælte det over Banditterne, fravriste en af dem hans Dolk og — videre gik endnu ikke min lynsnare Tanke, saa lidet som Mølleren, der sad ved Enden af Bordet, var indbefattet i min Beregning.

I dette for Liv og Død, for mig og min Adelaide afgørende Øjeblik, da begge Terroristerne allerede laa under Bordet, den aldeles forbløffede Møller endnu sad paa sin Stol og jeg med et afbrækket Bordben i Haanden vilde slaa hine Dolkene af Hænderne — fløj Døren til Fangekammeret paa vid Væg og Baronen og Letacq, begge bevæbnede med Hirschfængere, ind til os.

Nu sprang Mølleren op og søgte Udgangsdøren. Jeg indsaa straks, at hans Flugt maatte blive vor visse Fordærvelse, da han sikkert vilde hente Forstærkning. Idet jeg derfor raabte til mine Hjælpetropper:

»Tag Dolkene fra dem og bind dem!« for jeg hen og stillede mig i Vejen for Mølleren.

»De bliver her og holder Dem rolig!« jeg svingede mit Vaaben. »Gaa hen og sæt Dem!« befalede jeg, han adlød.

Imidlertid blev Skurkene snart afvæbnede og bagbundne.

Saa vidt var vi komne; men hvad nu? Jeg var virkelig forlegen med Sejren; thi hvad skulde vi gøre med Fangerne? Dræbe dem? det faldt mig ej engang ind; løslade dem paa Æresord? det var det samme som at fælde vor egen Dødsdom. Og saa Mølleren? han var lige saa lidet at tro som de andre to.

Der hengik nogle Sekunder under fuldkommen Tavshed fra begge Sider; ingen skulde sige, at her saa nys var kæmpet paa Liv og Død og alle Kæmperne dog i Live. Men denne Stilhed var mere ængstelig end Tummelen før: Vaabnenes Klirren, Bordets og Stolenes Knagen og Bragen havde ikke nær det fryglelige som vor stakaandede Pusten.

Letacq brød Tavsheden. Maaske havde han allerede, inden han løste og bevæbnede Baronen, lagt den Plan, som han nu fremsatte:

»I eller vi,« sagde han til Pariserne, »der er ingen tredje Udvej. Kommer I løs, da koster det alle vi andres Liv, og derfor maa I finde jer i nogle Dages Arrest.«

Her vendte han sig til Baronen og mig:

»Vi maa udvandre — der er ingen længere Opsættelse mulig. Indtil vi kan være i Sikkerhed, maa disse forvares hernede i Gravkapellet.«

»Men han?« faldt Baronen ind og kastede et Blik paa Mølleren.

Letacq svarede ikke; men han skiftede Farve — des Moulins var jo Suzettes Fader.

Jeg tog Ordet for ham og sagde, ikke uden nogen Bitterhed:

»De maa holde Deres Venner med Selskab.«

»Meget vel!« svarede han: »men naar nu alle de gode Herrer rejser bort og kommer vel ikke mere igen, hvad skal der saa blive af os? hvem skal lukke os ud igen?«

Min Tanke faldt paa Suzette.

»Det skal Deres Datter.«

Her saa Letacq halvt spørgende og halvt bedende til mig; Mølleren nikkede med et polisk Smil.

Under alt dette havde begge de bundne siddet ubevægelige paa Jorden med Ryggen til Væggen, der hvor de var henstillede; kun den mørkes skulende Øjnes Rullen og den lyses Snøften igennem de sig

ud og ind bevægende Næsebor tilkendegav deres indvortes Harme.

»Allons donc!« raabte nu L e t a c q og rejste den ene efter den anden, og nu gik Toget ned i Gravhvælvingen.

Mølleren maatte gaa foran, bære Lyset og hæve den tunge Lem, der bedækkede Nedgangen.

Herpaa, imedens Baronen og jeg stod Vagt, hentede L e t a c q Levnedsmidler, Tæpper, Lys og Fyrtøj, og da han dermed var færdig, anbefalede han Fangerne Rolighed og Taalmodighed og forsikrede dem, »at de om tre Dage skulde erholde deres Frihed; men gjorde de Forsøg paa at bryde ud eller larmede, vilde vi snart bringe dem til evig Tavshed.«

Da Lemmen var lukket og en Marmorsten ved forenede Kræfter lagt over den, sagde han til mig, dog med Vilje saa højt, at de dernede kunde høre det:

»Nu er der ingen Tid at spilde! inden fireogtyve Timer maa vi være herfra; thi om fire Dage gaar Skipperen.«

Dette sagde han for at indbilde dem, at vor Flugt gik til B o r d e a u x. Hverken Baronen eller jeg vidste endnu dengang, hvor han vilde føre os hen.

Vi ilede alle tre til A d e l a i d e s Værelse.

Da Pigen havde underrettet hende om det natlige Besøg, fandt vi hende vaagen og i ængstelig Bekymring. Vi fortalte hende, hvad videre var sket, og at vi uden Ophold maatte fly hendes ulykkelige Fødeland. Hun modtog vel dette Budskab med Forskrækkelse, men indsaa dog straks Nødvendigheden af dette tunge Skridt og gav sig til med vores Hjælp at indpakke sine Juveler.

Den herlige L e t a c q havde længe forudset alt dette, og derfor kunde han straks bringe os fire fuldstændige Nationalgardedragter — thi A d e l a i d e maatte ogsaa bære Mandsklæder. Snart stod vi helt udmunderede og udrustede. I Patrontaskerne havde vi vore Penge, Kostbarheder og Linned.

Endnu stod tilbage at overdrage Suzette Fangernes Befrielse, men og med det samme at betro hende de farlige Hemmeligheder — deres Fængsling og vor Udvandring, Handlinger, der begge var lige dodskyldige. Dog, her var intet andet for.

Letacq paatog sig denne Bestilling, for ham den tungeste i hele hans Liv, han skulde sige sin elskede et langt — ja rimeligvis det sidste Farvel: thi hvo vilde dengang stole paa Emigrantlovens Ophævelse, og om han endog nogen Sinde turde vende tilbage, hvor var saa Suzette? i Graven? eller i en andens Arme?

Visselig, min Søn! hans Offer var næsten mer end menneskeligt, derfor kan ej heller Mennesker fuldelig lønne ham. Din Moder og jeg gik vel Dodsfarer i Møde, men dog med Haab om Livet og Kærligheds Glæde; han derimod forlod begge frivilligen, alene for at frelse os og grunde vor Lykke.

Efter en Times Venten saa vi ham igen. Han var bleg — havde grædt; men Dydens Sejr stod malet i hans bestemte Aasyn. Tavs vinkede han ad os, vi fulgte ham. Jeg bar Adelaides Bosse, skælvende støttede hun sig paa min Arm. Stille Taarer og dybe Sukke var hendes Afsked med det elskede Hjem.

Hvorfor skulde jeg opholde mig ved Beskrivelsen af vor Flugt? den lignede saa mange Tusinde andres.

Letacq havde et Søskendebarn bosat i Nantua ved Helvetiens (Schweizes) Grænser: didhen førte han os efter fjorten Dages Vandring, paa hvilken han ved sin Snildhed, Mod og Aandsnærværelse reddede os af flere end een farlig Forlegenhed.

Næste Dag stod vi paa sikker Grund. Endnu en Gang vendte vi os om mod det ulykkelige Frankrig.

»Adieu pour jamais!« (farvel for stedse) sagde Baronen grædende og skjulte sit Ansigt med begge Hænder.

Adelaide skjulte sit ved min Barm.

Letacq udstrakte sine Arme mod Suzettes Hjem og hulkede: »Jamais!« (aldrig.)

Det kære Navn kom aldrig mere over hans Læber.

Aaret derefter, samme Dag som din Moder fødte dig til Verden, erholdt vi de første Efterretninger fra Chateauvieux ved en dansk Købmand i Bordeaux:

Suzette — var død.

Her har du nu min og min ædle Vens Ungdomshistorie. Skal han overleve mig, da forsød hans sidste Dage! ær ham som en Fader, og elsk ham som dine Forældres frelsende Engel!

Keltringliv.

Jeg har to Ting at gøre Undskyldning for: Titelen og Fortællingen. Den første er plat, plump, modbydelig maaske for en fin og delikat Smag; den anden er ligesaa. Ikke fordi jo Skildringen af store Keltringer er den interessanteste Side baade i Historien og Romanen; men man k a l d e r dem ikke saa — det er et, og dernæst maa slige pikante Karakterer tilhøre Folk af Stand, i det ringeste Folk af ærlig Stand, og ikke saadanne, med hvem ingen Bonde spiser af Fad.

Hvo kan nægte, at Claudius og Messalina, Pave Sergius og Marozia, Front de Beuf og Ulrica levede ret et Keltringliv? men vel at mærke, i Paladser og ikke i Faarehytter. Hvad der klæder fyrstelige Personer, hellige Prælater, normanske Riddere, kan ikke skikke sig for jydske Natmændsfolk: Nero er et s t o r t Uhyre — Jens Langkniv en l u m p e n Keltring.

Det falder aldrig det dannede Menneske ind at moralisere over den tyrkiske Sultans Maner in puncto sexti; at han holder tre Hundrede Mætresser, naar en kristelig Prins tidt lader sig nøje med tre Stykker — det er et s t o r t Galanteri. Men at en rejsende Glarmester har tre Koner, kaldes med Rette et liderligt Levned. Den moralske Følelse oprøres, naar saadan en Keltring k a s t e r K æ p med den første den bedste: men faar en Konge Lyst til en af sine Undersaat-

ters Koner eller Døtre, siger man smilende: »han kaster Tørklædet«.

Det er ikke Tingen selv, som kommer paa Moralens Vægtskaal, men hvo der gør den, og hvorledes den gøres; at udsuge et fjendtligt Land kalder man at brandskatte, at dræbe og lemlæste nogle Tusinde Mennesker faar Navn af en glimrende Sejr, at opbrænde en Stad og ødelægge en Provins hedder Erobringer; men naar vore jydske Keltringer brandskatter, det er at udsuge, naar en Prævlikvant vinder afgørende Sejr i en Duel paa Tornkæppe eller Foldeknive, det er et Mord, og skulde han afsvie en Straahytte (som yderst sjældent turde være Tilfælde), det er virkelig Mordbrand. At stjæle et Land, ved enhver, er et stort Foretagende, at stjæle en Gris eller et Faar er et gement Tyveri, Attila og Semiramis faar Plads i Historien — Stoffer Enøje og Lange Margrethe i Viborg Tugthus.

Men jeg er nok nærved selv at tale som en Keltring og i Stedet for de tilsigtede Undskyldninger at skeje ud til en Slags Apologi for mine gemene Heltes Keltringliv; dog dette er ingenlunde mit Øjemærke! jeg har fuldt op med at forsvare mig selv, er endog i denne Henseende temmelig raadvild, ved ej heller anden Tilflugt end denne: en god Ven har opfordret mig. Man tro ingenlunde, at jeg ogsaa heri skulde lyve og gøre mig skyldig i det sædvanlige Snerperi! Nej, denne Sinde taler jeg den rene Sandhed og kunde gerne nævne min Mand, dersom det ikke var for at kompromittere ham.

»Skriv os en Keltringhistorie!« har han flere Gange sagt til mig, »den kunde blive snogsk nok.«

»Fy!« har jeg svaret, »det er et gement Stof.«

»Hvi saa?« har han gensvaret, »indtager ikke Zigeunerne en Plads paa Scotts, Goethes, Müllers og fleres Malerier? Natmændsfolk er jo de danske Zigeunere — giv dem saadant Navn, om du synes.«

Men dette sidste syntes jeg nu ikke om, Keltring er et godt dansk Ord, og det vil jeg beholde.

Men inden jeg slutter min Fortale, bør jeg tilføje nogle ikke unødvendige Bemærkninger ved det omhandlede Ord. K e l t r i n g er en Benævnelse, som af Almuen tillægges de omvandrende Natmændsfolk i Særdeleshed, men som disse ikke selv vedkender sig. Det involverer (indeholder) i Bondens Mund og brugt i denne særegne Betydning ingen Forbrydelse, saa at det Adjektiv s k i k k e l i g gerne kan forbindes med Substantivet K e l t r i n g.

De ægte Keltringer — ikke dem, der findes adspredte over alle de andre Stænder — udgør et isoleret Selskab, en Stat i Staten, og derfor sagde hin rejsende Franskmand rigtigere, end han selv vidste: en Danemarc il y a une nation, qui s'appelle Kieltrings, elle n'est pas si bien cultivée comme les autres Danois. (I Danmark lever der et Folk, som kalder sig Keltringer, og som er mindre kultiveret end de andre Danskere.) Denne Nation da kalder sig selv r e j s e n d e.

En træffende og ret egentlig Benævnelse! thi Livet er for disse Mennesker mere end for noget andet en R e j s e. De r e j s e r i ordret Forstand gennem Livet, da de kun sjælden har blivende Sted, men vandrer fra By og til By, da de ikke har H j e m, men kun »H e r b e r g e«. De fødes, gifter sig og dør — alt sammen paa Rejser. At man derfor vil kalde dem O m l ø b e r e og Vagabonder, finder de med Rette højst fornærmeligt, Nomader er de, og det lige saa fuldt som Kalmukker og Beduiner. De er rejsende saavel som Mungo Park, Belzoni og Oberst Sundt; men disse falder det ingen ind at karakterisere som Omløbere, fordi deres Omvandringer sker i d e t s t o r e — deri stikker det.

Og finder jeg her et kønt Træk, der udmærker disse s m a a Voyageurs (rejsende) fra mange af de s t o r e: de vandrer inkognito, uden Prætensioner og

Præsentationer, og piner os ikke bagefter med »R e j s e r«, der ofte er mere trættende at læse end at gøre. Hvor lærerig er ikke denne Tavshed! Ak! at dog mange vilde efterligne samme i Stedet for at fylde hele Bind med falske Efterretninger og skæve Anskuelser — med skæve Sideblik til de Stormænd eller til de store Skribenter, som ikke har gjort nok af dem — med end mere uforskammet og næsvis Ros til dem, der højst nødig saa sig paa saadan Maade fremdragne og stillede offentligt til Skue, som om dette skulde være Betaling for et Maaltid Mad eller et Natteleje — med kalejdoskopiske Landskabsmalerier og sværmeriske Paroksysmer, der begge er lige dunkle og uforstaaelige — eller med Spisesedler, hvilke stundom dog er de fedeste Stykker af Bogen og, da de kan tjene til at vække Appetitten — tillige de uskyldigste!

Saa meget til Indledning.

Tørst — Prævlikvanterne*) — Lakvirum**) — Keltringlatin — Keltringvejr.

Dagen var lummerhed. En heftig Sydostvind blæste Varme ned — det var en ren Scirokko. Hvidligrøde Tordenskyer optaarnede sig hen over Horisonten i Østen og Vesten. De lignede en Række af Snebjerge, hvis Kanter Solen forgylder, afdelte ved dybe og dunkle Dale. Efterhaanden mistede en Skytop efter den anden sit skarpe Omrids, udtyndede og udvidede sig i lettere, lysere Strimer — Tegn til, at »Himlens Artilleri« begyndte at tordne; men Buldret druknede i Blæstens susende Strøm og Blinkene i Solens Straalehav.

*) De veltalende, den Benævnelse, disse Folk indbyrdes giver sig selv.

**) Ondt Vejr.

Jeg vandrede frem midt imellem begge de ildsprudende Batterier. Tørsten drev mig; uagtet den stærke Varme tog jeg hurtige Trin for at naa et Kær, hvilket jeg med Sikkerhed vidste skulde befinde sig i den Retning, jeg fulgte; hvor langt det var borte, kunde jeg ikke skønne, da der paa denne flade Hedestrækning ikke fandtes nogen ophøjet Genstand til Mærke, og havde der end været en saadan, den disige Lufts sitrende Bevægelse vilde dog have forvirret og gjort det ganske utydeligt.

Endelig øjnede jeg Toppen af nogle Vidjebuske og en bleg, grøn Stribe i Lyngen. Min Hund, endnu mere vansmægtende end jeg, vejrede højt og sprang foran mig derhen; jeg misundte ham hans Forspring. Desværre uden Aarsag. Jeg saa ham snart skrabe i Jorden og vidste nu, at Kæret var udtørret. Alligevel gik jeg did for med egne Øjne at indhente den sørgelige Erfaring. Her stod vi begge skuffede i vor brændende Forventning. Jeg kastede mig mismodig ned; men min stakkels Ledsager peb og fantede og skrabede ivrig det visne Græs til Side for at køle det gispende Bryst i den endnu lidt fugtige Engbund.

Beklag os ikke, medlidende Læser! Jeg har kendt en Mand — et Lykkens Skødebarn, en Skæbnens og Menneskenes Kæledægge, som roste sig af, »at han aldrig i sit Liv havde været rigtig sulten eller tørstig« — beklag h a m! den ulykkelige vidste ikke, hvorledes Vand smager, vel endnu meget mindre, hvad det er, udmattet af Gang, svinglende af Hede og brændende Tørst at kaste sig i Bølgens kølige, styrkende Favn. Denne Lyst ventede mig kun en lille Fjerdingmil fra det vandløse Kær, hvor jeg kendte en med Lyng og Pors indfattet Hedesø.

Genfødt til nye Anstrengelser, med hin ubeskrivelig søde Dirren i alle Nerver, sad jeg lidt ophøjet over Søen i Vindsiden paa en Gravhøj — den eneste i Omkredsen, saa vidt Øjet naaede. Hunden laa ved mine Fødder og delte de ambrosiske Lækkerbidske-

ner, Ost og Brød, da en levende Genstand tildrog sig hans Opmærksomhed; thi han rejste Hovedet lidt i Vejret, skød Ørerne op, trak Øjenbrynene sammen, knurrede og udstødte et Par Smaabjæf. Jeg drejede mig om og saa et Væsen nærme sig, som vel kunde forbavse baade Mennesker og Hunde. Det var nemlig intet mindre end en Slags Amfibie eller Hermafrodit, en uhyre lang Holofernes med Skørter paa, et Væsen altsaa — foroven Mand, forneden Kvinde. Skikkelsen skred, med en Lanse i hver Haand, hen imod mig — min Tommelfinger faldt af sig selv om Hanen paa Geværet. Men snart opdagede jeg, at Lanserne ikke var andet end Kæppe, og endvidere, at Væsenet var en Dobbeltfigur med to Hoveder, fire Arme og fire Ben — med korte og klare Ord: det var en Mand baaren af en Kvinde, en noget mindre end halvvoksen Dreng fulgte tæt bagefter. Vejen løb neden om Højen paa den modsatte Side; men da de kommende havde Solen lige i Øjnene, kunde de ikke se mig — Hunden tav, enten af Skræk eller af Forundring.

En Mand, som — figurlig talt — med Taalmodighed bærer sit Huskors gennem Livet eller af Kærlighed sin Kone paa Hænderne, er ingen stor Sjældenhed; men en kvindelig Korsdragerinde i bogstavelig Mening — nemlig med sin Mand paa Ryggen — var endnu aldrig forekommet mig. Historien om »die Weiber von Weinsberg« har stedse syntes mig lidt fordægtig, »det er langt borte og længe siden«, sligt tildrog sig. I alt Fald var det kun en kort Spadseretur og dermed forbi, »einmal ist keinmal«. Og disse »verrufene Weiber« ansporedes jo mægtigen dels af Frygt for Enkestanden og dels maaske af Lyst til at gøre Opsigt blandt de fjendtlige Herrer Officerer. Her, paa den store, øde Alhede, maatte findes andre Aarsager, den første, jeg opdagede, var denne, at Manden manglede begge sine Fødder.

Da det lille Selskab var kommet midt for Højen, gjordes Holdt, Kvinden drejede Ryggen til Skraaningen, bøjede sig tilbage og aflæssede sin Byrde; derpaa rettede og rattede hun sig nogle Gange, pustede ud og nedlod sig imellem Manden og Pogen. Den sidste lagde en lille Pose i hendes Skød. Der blev fremtaget nogle Fødevarer og spist i al Stilhed. Saa snart det tarvelige Maaltid var endt, begyndtes en kort Samtale, af hvilken jeg kun namsede enkelte Ord; thi den førtes i et Sprog, hvilket jeg af adskillige Udtryk — saasom »Jup«, »Brall«, »Pukkasch« (Hej — Lystighed — Svir) — snart erkendte for det saakaldte »romaniske«. Efter nogle Minutters Forløb var Materien udtømt, og alle tre lagde sig til at sove.

Jeg rejste mig nu og gik om paa den anden Side af Højen for at tage den slumrende Gruppe i Øjesyn. Manden var en lille, men — paa det nær, at han manglede Fødder — ret velskabt Figur, med et frisk, brunladent Ansigt; han lod til at være i sin kraftigste Alder. Kvinden var endnu langt mørkere af Farve, havde store, sorte, sammenløbende Øjenbryn, en afstumpet Næse, fyldige Kinder, en temmelig bred Mund med tykke Læber, mellem hvilke fremskinnede de misundelsesværdigste snehvide Tænder. Hun var megt før af Bryst og Lemmer og saa vel ud til at kunne tage sin Mand. Saa vidt havde jeg taget Skue af det synderlige Par; men hvad har man set af et Menneske, naar Sjælens Vinduesskodder er tillukkede? Saa meget omtrent som Bindet om en Bog.

Jeg havde allerede vendt mig bort for at gaa videre, da Purken gav sig til at raabe: »Madrum! Padrum! en Høvl! en Grønspæt!« (Moder! Fader! en Hund! en Jæger!). Kvinden slog et Par sorte, dybtliggende og alvorlige Øjne op, satte sig langsomt over Ende og nikkede ad mig paa en Maade, som er disse Mennesker egen, naar de hilser

nogen. I det samme aabnede Manden for tvende store, lysblaa, muntre og livlige »Oklinger« (Øjne): han tog Hatten af, men blev liggende i sin magelige Stilling.

Jeg taler gerne fremmede Sprog, ikke for at glimre med mine lingvistiske Kundskaber; men det medfører en særegen Behagelighed saaledes at f a m i l i a r i s e r e sig med Udlændinge, da man ellers uden dette Meddelelsesmiddel maatte betragte hverandre som døvstumme. De magiske Ord løser Tungen, aabner for Sjælens Tankegemme og bringer Liv i hin spirituelle Tuskhandel, ved hvilken begge Parter vinder. Tilmed den sødtpirrende Overraskelse: naar en rejsende, der møjsommeligen slæber sig frem i det uvante Sprog, nu med eet tiltales i sit liflige Modersmaal, da faar Tanker og Tunge Liv og Vinger, Talen strømmer i flydende, ustandset Løb — den fremmede er paa een Gang hjemme, han er atter iblandt Slægt og Venner.

Ikke af nogen her anført Grund — snarere u d e n Grund, som vi saa ofte taler og handler — fik jeg det Indfald ikke at ville sætte min rotvælske Praas under en Skæppe.

Jeg nikkede igen til mine Arabere med et »G o d d e i s, G e n t e r!« (God Dag, Folk).

Et let Smil for over Kvindens asiatiske Ansigt: men Manden hævede Overkroppen, støttede sig paa begge Haandflader og saa med urolige Blik snart paa mig og snart paa Damen.

»Er det dinnoses Maje?« (Kæreste) vedblev jeg.

»Sibe, sibe,« (ja) svarede han hurtigt og gav hende tillige et ret venligt Øjekast.

»Det er Mængeri (Besværlighed) for dinnoses at bære din Knasper,« (Mand) sagde jeg til hende.

»Nobes,« (nej) svarede hun kort og baskede med sin Kæp i Lyngen.

Jeg greb nu i Lommen, gav Drengen et Par

Skilling — hvorfor Manden meget høfligt takkede — sagde Farvel og gik.

Først da jeg var kommen et langt Stykke bort, fortrød jeg, at jeg ikke havde spurgt disse Mennesker lidt nøiere ud. Men saaledes gaar det, jo nærmere vi er det ualmindelige, det mærkelige, jo mindre vækker det Interessen. En Mand kan bo i ti Aar paa Møen uden at se Klinten, men reiser maaske til Schweiz for at se Schreckhorn og Staubbach; en anden har to Gange været ude at se Rhinfaldet, men endnu ikke een Gang ved Vesterhavet, skønt han hver Dag kan høre dets vældige Torden. Da jeg besaa Rosenborg, skete det i Selskab med fire Københavnere — vi var der alle fem for første Gang. Den, der havde Penge og Tid, kunde gerne faa i Sinde at svippe til Norwood eller Siebenbürgen for at tage en Zigeunerlejr i Betragtning; men vore danske Pariaer kan gaa ham dagligen forbi uden at værdiges et Øiekast.

Hvor synderlig — tænkte jeg siden — er dog ikke denne lille Karavane! Hvor uegennyttig, hvor stærk, trofast, ja heroisk er ikke denne Kvindes Kærlighed til en hjælpeløs Krøbling, hvem hun paa sine Skuldre bærer — Gud ved, hvor langt og hvor længe! Hvor vældig er dog den usynlige Magt, som har forenet disse tvende Væsener — Ørkenens, den vilde Naturs vilde Børn! Og dog imod Naturens Generalregler; thi ellers er det Ranken, der snor sig om Elmen, den svage Kvinde, der søger Beskyttelse hos Manden — her er det omvendt.

Under saadanne Tanker vendte jeg om igen for at oprette min Forsømmelse og nærmere at lære at kende det forunderlige Par og dets vistnok besynderlige Skæbne.

Jeg gik over en Fjerdingvej tilbage til Højen; men Karavanen var allerede borte; saa langt som jeg kunde øjne, var intet levende Væsen at se.

Det var henimod Aften — jeg maatte tænke paa

Natten. Den By, hvor jeg havde besluttet at tilbringe samme, var over halvanden Mil borte, og i Mellemrummet fandtes — saa vidt jeg vidste — ingen menneskelig Vaaning.

»Svdostblammer og Kvindeklammer vil gerne endes med Vand,« siger Jyden. D e t t e kan slaa feil, især om vedkommende beholder Marken og det sidste Ord; men Rigtigheden af hint stadfæstede sig paa en for mig saare følelig Maade.

Blæsten havde lagt sig; men Himmelen var overtrukken med mørke, lavtdrivende Skyer. Tordendrønet hørtes lydeligere og lydeligere, og enkelte Lyn glimtede trindt omkring mig i det fierne. Jeg mærkede vel, at jeg ikke kunde undgaa Veiret, belavede mig derfor paa en vaad Trøje, men tillige paa Nydelsen af det stolteste Natursyn, vi her til Lands kender. »Hede — Nat — Torden og Lynild«, saaledes beskrives hin Skueplads, hvorpaa Lears Vanvid raser, frygteligere end selve Elementerne. Her havde jeg jo samme Skueplads, samme Dekorationer, samme fortrinlige Maskineri, og — jeg var e n e, ustandset, uforstyrret kunde min Fantasi nu flyve paa Stormens Vinge og ride paa Tordenens Pile.

Frygt ikke, adstadige Læser! at jeg her skal rive dig ud af din fornuftige Siæls afmaalte, ordentlige Pasgang. Denne Sinde skal jeg ikke pine dig med, hvad jeg har t æ n k t og f ø l t; thi noget er af den Beskaffenhed, at jeg vil beholde det for mig selv alene. Og noget er af en Genre, at jeg ikke k u n d e meddele dig det, om jeg ogsaa vilde. Dersom denne Fortælling skulde falde i Hænderne paa en, som har ladet sig gennembløde for at betragte et natligt Tordenvejr, — en saadan ved omtrent, hvad jeg mener. Andre maa nøies med, hvad jeg s a a og h ø r t e.

Det blev Aften — det blev Nat. Uveiret var om mig, var over mig. Thors Vogn buldrede, Akslerne gnistrede, Bukkefødderne klaprede op og ned ad Skyernes Bjerge og Dale. Regn og Hagl styrtede dra-

sende (larmende) ned. Bælgmørke og blændende Lysglimt vekslede med hinanden, snart vandrede jeg i synligt, følelig Mulm, snart laa Heden foran mig i tvivlsomt Lys, og Himmelen viste mig i hurtige Øjeblink sit sønderrevne Forhæng. I saadanne Momenter savnede jeg intet uden Macbeths Hekse.

Pennekas*) — Drallers**) — Keltringbal.

Foran mig viste sig et stillestaaende Lys, som forsvandt, hver Gang et Lyn udbredte sit stærke Skær, men kom igen, naar det atter blev mørkt. Jeg vidste, paa hvad Lag i Heden jeg omtrent maatte befinde mig; jeg vidste tillige, at her ikke kunde være — i det mindste for et Par Uger siden ikke havde været — nogen menneskelig Vaaning.

Jeg standsede af og til for at iagttage, om Lyset bevægede sig. Nej! — det kunde følgelig hverken være Lygte eller Lygtemand, men vel et af hine hemmelighedsfulde Meteorer, der menes at betegne nedgravede Skatte eller nedgravede Lig. For disse frygtede jeg ikke, for hine langt mindre, jeg blev da ved at gaa fremad. Skinnet blev stedse større og klarere.

Jeg havde atter gjort Holdt, da et vældigt Lynglimt oplyste foran mig en Genstand, der saa ud som et Hus uden Tag. Jeg studsede og tænkte uvilkaarlig paa hine interimistiske Balsale, som underjordiske siges at oprejse til natlige Orgier. Dog — hvilken fornuftig Bjergmand eller Bjergmandskone vilde vel i saadant et Vejr bestemme sig til at danse o v e n paa Jorden?

Himmelens Lys udsluktes; men dette jordiske tændtes paa ny, jeg stirrede, jeg lyttede — svage To-

*) En Kro.
**) Bondeassemble.

ner som af et Strengeinstrument, stundom tabende sig i Tordenlarmen og Blæstens Susen, kom til mit Øre. Altsaa alligevel en natlig Dans! og det her paa den vildene Hede, i den vildene Storm! Skulde jeg blive? gaa tilbage eller frem? Nysgerrigheden raadte til det sidste, jeg havde jo aldrig tilforn været i Hekseselskab eller Bjergmandskommerce.

Atter gik jeg et Stykke fremad, fast besluttet at indtrænge saa langt som muligt i denne rædselsfulde Løndom, men hvis jeg her skulde træffe paa et af den forføriske Morganas Slotte, da at blive smukt udenfor og fly. Jeg kom nu saa nær, at Lyset antog en firkantet Figur — det skinnede fra et Vindue i det forheksede Kastel. Jeg holdt atter stille. Strengelegen hørtes helt grant! det var en Violin og ingen Harpe. Denne Omstændighed beroligede mig i Henseende til morganiske Fristelser, men satte mig derimod i Tanken hen til Pikkeniker, hvor Spillemændene er Gedebukke, nemlig de bloksbjergske. Jeg lyttede, Musikken blandedes med Raaben og Latter. Jeg stirrede, dunkle Skikkelser svævede frem og tilbage der inden for Vinduet — jeg var sælsom til Mode.

Imidlertid havde Uvejret fjernet sig, det holdt op at regne, og en enkelt Stjerne glimtede hist og her med »grædende« Øje gennem hurtigt drivende Taageskyer. Det østerlandske Hus stod nu i kendeligt Omrids, jeg vovede at træde det ganske nær, jeg vovede at udstrække min Haand for at erfare, om det var af jordisk Stof eller bygget af saadanne Materialier, som Feer og Hekse bruger. Jeg følte, jeg saa, Hytten var opmuret af — Hedetørv, saa sanselige, saa ægte, som nogen findes.

Her v a r altsaa en menneskelig Vaaning, ergo k u n d e her være en, og jeg havde før sluttet falsk, som man saa tidt gør, naar man slutter fra posse (kunne) til esse (være). En anden, mere fast i sine Principper end jeg, vilde have sagt: »Her e r intet Hus, for her k a n intet være.« Jeg derimod, som

ikke er stærk i Logica, antog bona fide (i god Tro) Huset for et Hus og undrede mig aleneste over, hvorlunde det var kommet her og til hvad Ende?

Jeg maa gøre en Digression (Afstikker), der hverken er lang eller uforanlediget. Den, der har rigtig Lyst til Dans, er aldrig forlegen for et Lokale; da Franskmændene (som ogsaa er en ret egentlig d a n s e n d e Nation) med Storm havde indtaget Konstantinopel, d a n s e d e de i Sofiakirken lige saa svedige og blodige, som de kom fra Murene. Da de med Storm havde indtaget Tuilerierne, d a n s e d e de i de kongelige Sale, hvis Gulve var malede med b l o d i g e R o s e r; da Bastillen var jævnet med Jorden, dansede de paa Tomten. Dette sidste huer mig bedst, og sindrig, poetisk, indholdsrig var hin korte Indskrift paa den simple Støtte, der betegnede Fængselets Sted: »h e r d a n s e r m a n«. Her — nemlig — hvor man før sukkede og hylede, her, hvor der var kun Graad og Tandgnidsel, hvor Despotismens Offere nedstødtes l e v e n d e i Graven, her, hvor der burde have staaet samme Devise over Porten som ved Indgangen til Dantes Helvede: »L a d H a a b e t b l i v e u d e n f o r!«

Naa da: ogsaa her, midt paa Alheden, en Mil fra det nærmeste Hus, her, hvor tilforn kun hørtes Vindens Suk i Lyngen og Hjejlens Hylen, hvor Vandreren fremstødtes i »natligt Mulm« uden Haab om Husly og Aftensmad, smægtende efter en varm Kakkelovn og et Fad varm Grød — ogsaa h e r d a n s e r m a n — jeg blev v e l t i l M o d e og traadte hen for Vinduet for at tage Balsalen og de dansende i Øjesyn.

Hvor skal jeg faa en n e d e r l a n d s k Pensel til at male denne n e d e r l i g e Scene? Hvorledes skal jeg skildre den for slige Dekorationer ganske fremmede Læser denne »hyggelige« Stue med Loft af Ler, Vægge af Ler, Gulv af Ler? hvorlunde skal jeg fremstille ham den ædle Simplicitet i Møblemen-

let? uhøvlede Fyrrebænke, blakkede Egekister, besatte med sorte Lergryder og Fade, med grønne Brændevinsflasker og blanke Glas med drejede Træfødder? hvorledes skal jeg bibringe ham en klar Forestilling om Værelsets clairobscure (Halvmørke), en Virkning af fire Tællepraaser, som var klistrede paa Væggene? og fremfor alt de levende Figurer? Jeg vil holde mig til disse.

Midt paa Gulvet drejede tvende Par sig i den velbekendte »schwabischen Wirbeltanz«; men Rotationerne var saa voldsomme, at det blev mig umuligt at fiksere de dansendes Ansigter. Paa en Bænk lige for Vinduet sad tvende andre Par, hvis blussende Kinder tilkendegav, at de nylig havde forladt Gulvet. Ved den ene Side af dem, paa Hjørnet af en flad Kiste, sad Spillemanden og slog Takt med sin Træskohæl, og ved den anden stod to pjaltede Børn skrabende Skoverne af en sort Grødgryde.

Nu var Valsen ude; men i dette Øjeblik fremtraadte en Person, som hidtil havde staaet skjult for mig. Han gik tvært over Gulvet og forsvandt paa den anden Side. Jeg saa altsaa kun hans Profil; men det var nok for mig til at genkende Fyren. Naar jeg siger, at det var en undersætsig Krabat, med nedhængende Aksler og et vældig stort Hoved oven paa dem, at han var meget ramskoppet, havde en bred Mund med tykke Læber, smaa Øjne, der, naar han talte, var i uophørlig Bevægelse — omtrent som man beskriver Buskmændenes — at dette store, koparrede Ansigt viste i den hurtigste Afveksling but Alvorlighed og raa Lystighed, at hele Karlen havde en saa bestemt, fast og ilende Gang, at man blot behøvede at se ham bagtil for at sige: »Den Knægt er vist en af dem, der ikke betænker sig længe paa at putte Kniven i Livet paa hvem der kommer ham for nær« — naar jeg saaledes betegner ham, da er der i det mindste tre Mennesker til foruden mig, som vil mindes at have set ham før, om saa kun en af disse har profiteret af

hans r o t v æ l s k e Privatissima. Jeg behøver vel næppe at forøge Signalementet med den Bemærkning, at han havde den Korsfæstedes Billede indtatoveret paa sin venstre Arm.

Straks derpaa kom denne Professor i det rotvælske og romaniske Sprog trædende baglæns ud paa Gulvet, saa om til Spillemanden og nikkede, trampede nogle Gange haardt i Gulvet og slyngede Armene sammen over Brystet. I saadan Stilling ventede han den Dame, han havde været henne at engagere, men hvem jeg fra mit nærværende Standpunkt endnu ikke kunde se. Musikken begyndte, det var en Slags Reel i rask to Fjerdedel Takt.

Som en — ja hvordan en? som en Furie? nej, dertil var hun alt for knøv — som en — Pentesilea

furens, qvæ mediis in millibus ardet?

(rasende, som brænder midt iblandt Tusinde) ikke heller; dertil var hun for stumpet, for buttet, for simpelt og fredeligt kostumeret — som Madame S c h a l l i en Zigeunerdans? det var nærmere ved Meningen; men ellers, naar jeg maa bruge Lignelser af min egen Opfindelse og efter min egen Smag: som en Top, som en Sysselkone, som en Snurrekok, for ud paa Gulvet, foran og efter og runden om den letspringende Professor — hvem? Ingen anden end Korsdragerinden, hende med Manden paa Ryggen.

Det var en virkelig Zigeunerdans, ved hvilken jeg hændelsesvis var blevet Tilskuer. Damens Fødder løb som Trommestikker og ramte Lergulvet med rappe Dask; Armene var heller ikke ledige, lige saa lidet som Fingrene, der træffende efterlignede Kastagnetternes Klapren. Med alt dette var der i hendes Bevægelser og Miner slet intet af en Bayadere eller Dewidaschi; tværtimod var hendes Ansigt saa koldt, mut, ja trodsigt, at det udgjorde den fuldkomneste Kontrast med Professorens.

Dennes hele store Fjæs var udspændt i et ufor-

andret, stadigt, stillestaaende Grin: hans smaa Øjne stod helt opspilede, Munden halvt, Overlæben var helt oppe ved Næsen, Underlæben halvt nede paa Hagen; man saa baade Tænder og Gummer — ustridigt besad han under denne Dans et meget a a b e n t Ansigt.

Jeg var ikke den eneste, der morede mig over de dansendes Kunstfærdighed, alle Tilskuerne, der stod i en Halvkreds om dem, gav deres Bifald baade lydeligt og synligt til Kende ved Forundringsraab og Udbrud af Skoggerlatter, ved at skultre sig, gnide Armene og klappe i Hænderne (med den højre Baghaand i den venstre hule Haand). Tillige drejede de af Sved og Glæde glinsende Ansigter sig hurtigen fra den ene Side til den anden — jeg tænkte uvilkaarligen paa Troldene ved Thors Maskerade:

»i deres troskyldige Munterhed,
med Bukkehorn i Panden
de gave Stød paa Stød.«

Her fattedes virkelig intet andet end denne jotunhejmske Hovedpynt for at gøre Illusionen fuldstændig; Zigeunerinden kunde i alt Fald passere for en ret taalelig Gerda.

Ogsaa denne Dans fik Ende; Gerda gik tilbage derhen, hvorfra hun var udfaret. Jeg flyttede mig hurtigen om til den anden Side af Vinduet for at se, hvor hun blev af. Se! der stod en Kiste, og oven paa den sad den fodløse Vandrer; hans raske Meddanserinde paa Livets Vej satte Rvggen til Kisten, Hænderne paa den og voltigerede baglæns op til ham.

I dette Øjeblik hørte jeg en Dør gaa, og ude hos mig stod den lærde Rotvælsker. I Lysskæret derinde fra Stuen af saas vi snart Ansigt til Ansigt, og han — genkendte mig lige saa hastig som jeg ham, skønt med en endnu storre Forundring.

Jeg fortalte ham, at jeg vilde til Ørre, men havde

i det vildsomme Vejr taget fejl af Vejen og derfor søgt efter Lyset i dette Hus. Han tilbød sig tjenstvilligen som Vejviser, hvilken Høflighedsbevisning jeg ogsaa taknemmelig modtog, ikke saa meget for Vejvisningens Skyld som for at erholde Forklaring over den Scene, jeg nu havde været Tilskuer ved, og fornemmelig Oplysning om det synderlige Ægtepar.

Hvad jeg erfarede, meddeles herefter, som følger.

Peiter Benløs og Linka Smælem.

Det forunderlige Hus — fortalte mig min Ledsager — var ikke opbygget ved Hjælp af Aladdins Lampe, ej heller efter nogen anden Aandebesværgers Ordre, men af Ørre Sögns Fattigvæsen og paa Amtets Befaling til den vidtberejste og vidtbekendte Johannes Akselsen, som Prævlikvanten beskrev mig: 1) som en lærd Mand, da han baade kunde læse og »skribente«, 2) som en klog Mand, da han hidtil lykkelig havde undgaaet og trodset alle Oversteckeres (Herredsfogders) Efterstræbelser, 3) som en kæmpestærk Slagsbroder, da han i Legemskræfter alene veg for »Jens Munkedal, Kresten Stærk i Hvejsel og Kresten Jensen i Ørre« (hvilke trende Atleter — efter Beskrivelsen og højtideligt besvorne Kendsgerninger — sikkert kunde sammenlignes med Milo, Polydamas og Eutellus — med Stærkodder, Bue Digre og Orm Storolfsen — med August den Anden, Marchallen af Sachsen og Frankrig).

Denne Materie frembød en meget naturlig Overgang til Zigeunerinden, der ogsaa maatte besidde en mer end almindelig Styrke, eftersom hun formaaede at bære sin Mand fra By til By.

»Linka Smælem,« sagde han, »er stærk som en Ulykke, det kan jeg bevidne: for da jeg engang fik Lyst til at lege en Smule med hende, gav hun mig

saa god en Munddask, at jeg aldrig skal forlange den bedre — men derfor er vi lige gode Venner.

»Saa er hun dog sin Krøbling tro?« spurgte jeg.

»Som Guld,« svarede han: »vil nogen komme hende for nær paa den Maade, er hun værre end en Bindehund.«

»Hvorledes er det gaaet til,« vedblev jeg, »at disse to Mennesker er saaledes parrede sammen?

»Det skal jeg fortælle Dem,« sagde han. »Peiter Benløs — som vi kalder ham — og jeg er fødte paa eet Sted —«

»Hvor?« afbrød jeg.

»Det ved jeg ikke!« svarede han leende. »Min Moder har sagt, at det var her omkring paa Heden —«

»Det var i et stort Hus,« bemærkede jeg.

»Ja vel, ja vel!« raabte han nikkende, »der var højt til Loftet og vidt til Væggene. Jeg og Peiter rejste sammen, til vi blev store; saa fik vi Lyst til at se os længere om i Verden. I Hvidmatini —« (de østerrigske Stater).

»Det var et langt Spring,« faldt jeg ind.

»Det er mange Tusinde Mil,« sagde han med en berejst Mands glade Selvfølelse. »Fra Blaamatini (de preussiske Stater) af havde vi været i Selskab med Smælemer (Zigeunere). Saa traf det sig engang hverken værre eller bedre, end at vi havde taget Natteleje i en grusselig stor Skov, og om Morgenen, da vi vaagnede, var der Krig runden om os: det rabaldrede paa alle Kanter. Et godt Stykke borte var en Hule i et Bjerg; det vidste Smælemerne, og der vilde vi hen at krybe i Ly. Men Krigen kom nærmer og nærmer, og Kuglerne hvæsede over os og hug Grene af Træerne; en faldt ned paa Hovedet af en halvvoksen Tøs — det var justement Linka, Linka Smælem, som vi kalder hende, Peiters Maje — og hun drattede til Jorden. Alle Smælemer blev ved at rende, og ingen vilde bie efter Linka: for hun hørte ingen til af dem, men var

stjaalen etsteds langt ude i Sønden. Lad os se, om hun ogsaa er død! siger P e i t e r til mig. Lad hende ligge! siger jeg. Men hun var ikke død, kun slemt forslaaet var hun, og den ene Arm knækket, og hun bad saa ynkelig, at vi vilde tage hende med. Saa tog P e i t e r hende op, og vi af Sted efter de andre. Da vi kom i Hulen, var vi sikre nok, og der blev L i n k a efterset og forbunden; men da Krigen var draget forbi og vi igen begav os paa Rejsen, var der ingen anden, som vilde bære L i n k a, end P e i t e r; gaa kunde hun ikke, og Smælemerne vilde givet hende lidt at leve af og saa ladet hende blive tilbage i Hulen. Saaledes blev han da ved at slæbe paa Tøsen i mange Dage og langvejs omkring, til hun selv kunde begynde at sætte Fod til Jorden. Det er ikke for intet, at hun nu bærer ham igen; kvit er god Betaling.«

»Naa,« faldt jeg atter ind, »og den første Del af Betalingen var da den, at hun giftede sig med ham?«

»Ja, aa ja!« smiskede han, »vist blev de gifte et Par Aar derefter — paa en Maade — De ved nok, hvorledes vi bruger; det er ellers lige saa kraftigt, som Primer og Skraaler (Præst og Degn) kan gøre det. Hvem der vil ta'e fremmede Guder eller løbe fra hinanden, for dem kan det være et og et, enten de er givne sammen paa en Landevej eller i en Siangert« (en Kirke).

Jeg fandt mig ikke beføjet til at svare noget paa saa uforskammet en Skose, jeg fandt det under min Værdighed at tage honnette Folk i Forsvar mod saadan en Keltring. Han vedblev:

»Men P e i t e r og L i n k a holdt trolig ud sammen. Saa traf det sig engang hverken værre eller bedre, end at vi blev tagne til Fange af en Flok Soldater. Hvad der blev af Smælemerne, ved jeg ikke; men det ved jeg, at P e i t e r og jeg fik hver en hvid Rokkelpoj og en Sneller (Kittel og Gevær) paa Nakken og flere Prygl end Penge, inden vi lærte at kri-

ges. Saa kom vi da ogsaa med imod Franskmændene, og L i n k a fulgte efter vort Regiment med de andre Kvinder og Pakasje. Naar vi ikke var i Tjenesten, var hun altid hos P e i t e r og gjorde ham til gode, det bedste hun kunde. Og det var endda strengt nok; for først var hun grumslinglak (frugtsommelig), og siden fik hun Grumslingen at slæbe paa — den samme lille Klør (Knøs), de endnu har med dem; men hun gav aldrig et Muk.

Et Aars Tid eller tre gik det os godt nok endda; men saa kom vi en Dag i et stort Slag, og der fik den sølle P e i t e r begge Fødderne spoleret af en Kanonkugle. Jeg vidste ikke noget af ham at sige før om Aftenen, da vi var komne i Kvarter; der kom L i n k a med ham paa Nakken og ind i Sygestuen til Feltskæreren. Han skar begge Fødderne af ham, og da han saa var kureret, kunde han gaa, hwot han vilde. Sin Afsked havde han, der var intet i Vejen; men Pensionen glemte de. Saa tog L i n k a ham igen paa Nakken og Grumslingen ved Haanden og vandrede videre om i Verden. Hun havde det surt nok, kan jeg tro; for hun maatte alene bjærge Føden til dem alle tre. Men hun er aldrig raadvild — den Karl! hun tiggede, og hun dansede, og hun spaaede, for hun kan ogsaa spaa« — lagde han til med megen Alvorlighed — »baade i Kaffe og i Kort og af Folks Hænder, og hvad hun siger — det er vist.

Saaledes havde hun da fægtet sig igennem lige fra en Strøm der langt ude, de kalder »die Donau«, og ind til Bøffelsmatini (Mecklenborg). Der slumpede jeg til at finde dem igen, og siden fulgtes vi ad her hjem —«

»Men,« afbrød jeg ham, »du har jo begge dine Fødder, hvorledes fik du da din Afsked?«

»Den tog jeg selv,« svarede han grinende, »jeg tyktes, den Krig varede mig for længe, og da jeg saa en Dag stod Skildvagt i en stor Skov — den selvsamme, hvor L i n k a havde faaet Armen slaaet over

fik jeg Lyst til at komme til Danmark igen. Jeg smed derfor Rokkelpoj og Sneller og Patrontaske og hele det Rageri og løb min Vej, og det gik prægtigt.

Under denne Fortælling, som ellers var langt vidtløftigere, mere episk og episodisk, end jeg her finder fornødent at anføre den, havde vi naaet en bedre banet Vej til Ørre. Min berejste Ledsager gik tilbage og jeg frem, skønt jeg gerne endnu en Gang gad have set og talt med dette trofaste Keltringpar. Jeg har aldrig set dem enten før eller siden.

Jeg vil ikke fordølge, at jo denne Historie besvangrede mig med alle Haande Tanker, Følelser, Gisninger; men de fleste af dem kom ikke til Verden — kommer der heller ikke.

Een mindes jeg endnu — en Gisning — om r o m a n e s k eller r o m a n i s k, det ved jeg ikke. Hvad om denne Natmandsmadame, der nu danser i et Tørvehus paa Ørre Hede, er en ungarsk Grevinde eller Baronesse? Hvad om Fødselen havde bestemt hende til at danse ved wienske Hofballer? at se Baroner, Grever og Fyrster for sine Fødder? i Stedet for at hun nu maa bære en Keltring u d e n F ø d d e r gennem Livet! Hendes Vugge stod maaske i »gyldne Sale« — hendes Grav i Hjørnet af en jydsk Landsbykirkegaard — men hendes trofaste Kærlighed kan maaske staa anskrevet der, hvor Kejserslotte og Tørvehuse staar Side om Side.

Digte.

Christian den Fjerde i Søslaget ved Femern.

Stemmer i, thi nu ville vi sjunge!
Mens fjerde Christian var Konge,
da krigede Svier og Daner
alt efter de forrige Vaner.
Og der gaar Dans paa vildene Hav –
saa mangen en danser sig der i sin Grav.

De mødtes engang og til Dysten
ej langt ifra femerske Kysten,
med Bosler af Jern de trilled,
om Lemmer og Livet de spilled.
Og der gaar Dans paa vildene Hav,
saa mangen en danser sig der i sin Grav.

Og det var Kong Christian den Fjerde,
som Dreng han det Vovespil lærte:
han spilled de Trumfer, som ikke
Modstanderen mægted at stikke.
Og der gaar Dans paa vildene Hav,
saa mangen en danser sig der i sin Grav.

Da kom der fra Fjenden en Kugle,
den gav baade Rifter og Bule.
Omkring fløj saa vide de Splinter

det var en Salut uden Finter.
Og der gaar Dans paa vildene Hav,
saa mangen en danser sig der i sin Grav.

De Sømænd de tumler paa Dække,
og somme i Døden sig række,
selv Kongen slog Nakken mod Bonken:
men end var ej Dannebrog sunken.
Og der gaar Dans paa vildene Hav,
saa mangen en danser sig der i sin Grav.

Da var der at skue et Under:
slet ingen fornam sine Vunder.
Om Broder og Ven monne falde,
for Kongen kun sørged de alle.
Og der gaar Dans paa vildene Hav,
saa mangen en danser sig der i sin Grav.

Men daanet kun var han en Kende:
han rejste sig brat over Ende.
Paa Sværdet han støttede Handen
og visked sig Blodet fra Panden.
Og der gaar Dans paa vildene Hav,
saa mangen en danser sig der i sin Grav.

»Frisk op! mine Søgutter flinke!
paa ny lader Lynene blinke!
paa ny lader Tordenen skralde!
paa ny lader Hagelen falde!«
Og der gaar Dans paa vildene Hav,
saa mangen en danser sig der i sin Grav.

Den faldt under Torden og Lynen,
mens Blodet løb Kongen i Brynen:

men længe før Dag var udrunden,
den blodige Sejer var vunden.
Og der gaar Dans paa vildene Hav,
saa mangen en danser sig der i sin Grav.

End ser vi paa Rosenborg Klædet,
som kongeligt Blod haver vædet;
to Hundrede Aar ej udsletter
de kostbare purpurne Pletter.
Og der gaar Dans paa vildene Hav,
saa mangen en danser sig der i sin Grav.

Hvi skulde da Tiden hin stærke
udslette os Danskhedens Mærke?
Hvi skulde fra Vandet vi drives?
Hvi skulde paa Landet vi kives? —
Og der gaar Dans paa vildene Hav,
saa mangen en danser sig der i sin Grav.

Tidsrøsten jo haver os vækket:
»Pur ud! alle Mand nu paa Dækket!
formerer den trofaste Kæde!
da kunne med Lyst I fremtræde;
om der gaar Dans til Lands eller Vands,
da vinder I Sejerens straalende Krans.«

Den enlige Brud.

(Et jydsk Sagn.)

Den rige Mand triner af Døren ud
alt under Vinterens Sne og Slud;
han føler den skærende Nordenvind
og svøber sig tæt i sin Kappe ind.

Hvo er den Kvinde, som hisset gaar
med Blomsterkransen udi sit Haar?
den Kind er rynket, de Lokker graa,
hvi monne den Stakkel sig smykke saa?

Du arme gamle, kom ind til mig!
dig knuger Frosten saa haardelig:
min Ovn er varm, og min Lade er fuld,
du skal ikke frygte for Sult eller Kuld!

»Jeg frygter hverken for Sult eller Kuld,
mit Hjerte er varmt og min Barm er fuld,
jeg gaar og søger de Blomster smaa,
kan dem ikke vel under Sneen naa.

I Morgen la'er jeg mit Bryllup staa,
vil du ikke med til Brudehus gaa?
Jeg søger min Kæreste fjern og nær,
jeg kan ham ej finde her eller der.

Den rige Mand bliver saa bleg om Kind,
Han føler ej mere den bidende Vind,
Han læner sig op til forgyldene Karm,
han rører ej Fod, og han rører ej Arm.

»Min Kærest' er klædt udi Silke og Maar,
han bærer det lange guldkrusede Haar,
Den første Nat, han sov i min Arm,
da blev mit Hjerte af Elskoven varm.

De Vintre gik bort, og de Somre gik hen,
han kommer ikke tilbage igen;
jeg leder ved Dag, og jeg leder ved Nat,
end kunde jeg aldrig fange ham fat.

De mange Nætter jeg haver nu grædt,
mit Øje er tørt, og mit Øje er træt.
Jeg leder ind og jeg leder ud;
jeg bliver dog altid den enlige Brud.

Der kom en hylende Kastevind,
rev Blomsterne bort fra rynkede Kind,
og som de Blomster i Luften for,
da faldt den rige Mand død til Jord.

INDHOLDSFORTEGNELSE.

5. BIND.

	Side
Himmelbjerget	3
Et Eventyr paa Himmelbjerget i 1843	33
Leonore	49
Hævnen	69
Eremitten ved Grenaa	103
Den prøvende	120
Letacq	136
Keltringliv	198
Digte	219

St. St. Blicher

SAMLEDE NOVELLER OG SKITSER

PRÆSTEHISTORIER

OG ANDRE NOVELLER OG SKITSER

VI BIND

MADSEN LINDS FORLAG

ANDEN PAA NY REVIDEREDE UDGAVE
KØBENHAVN 1912

Trykt hos J. Jørgensen & Co (M. A Hannover).

Præstehistorier.

Jeg kan erindre nogle Smaafortællinger, jeg som Dreng har hørt af min Bedstefader, Herredsfoged L., der var en sand Præsteven og tilbragte en stor Del af sine Forfriskningstimer i Selskab med Hr. K a s p a r, Hr. J e n s, Hr. M o g e n s og flere; thi det var i de Tider Skik at kalde gejstlig Mand ved hans Fornavn. Naar jeg vilde gøre den vakre Olding en Fornøjelse, fik jeg gerne et Par af mine Skolekammerater hjem med mig og bad ham i deres Nærværelse at fortælle sine Præstehistorier, som han nævnede dem. Og vil jeg da her uden videre Indledning fremsætte følgende:

Urmageren.

Præstegaarden i G r ø n b e k, Lysgaard Herred, tør vel i Henseende til Varighed og god Indretning kaldes, om ej den første, saa dog en af de første Præstegaarde i Danmark. Den er bygget af Provst H u r t i g k a r l, et sjældent mekanisk Hoved, der ej alene selv gjorde Tegningen til den, men saa tillige paa, at alt under dens Bygning blev udført med yderste Nøjagtighed. Stenene til Grundmuren og Taget strøges efter de af ham indrettede Former, og tvende kunstige Kakkelovne anbragtes i Storstuen, hvilke ved skjulte og rundt omkring ledede Rør tilstrækkelig var i Stand til at opvarme dette høje og rummelige Værelse.

Men det var egentlig ikke det, jeg vilde fortælle. Provst Hurtigkarl var ogsaa Urmager. Paa Allinggaard saa man et Klokværk over den ene Port — om det gamle Herresæde efter dets senere Skæbne ejer samme endnu, ved jeg ikke — dette havde Provsten forfærdiget.

Engang nød Allinggaards Ejer den Ære at herbergere en af vore Konger. Jeg formoder, det var fjerde Frederik. Jorddrotten gjorde Hans Majestæt opmærksom paa den Kunst og Mekanisme, hvormed Uret var indrettet, og angav sin Sognepræst som Kunstneren.

»Den Mand ønsker Vi at tale med!« sagde Kongen, og et Bud blev skikket til Præstegaarden for at tilkendegive Hurtigkarl Monarkens Vilje.

Dagen derpaa mødte Provsten paa Allinggaard, men i korte Klæder, af hvilken Aarsag Kammertjeneren viste ham tilbage og betydede ham det usømmelige i at lade sig se for Landets Fyrste uden Ordensdragt.

»Min Konge,« var Provstens Svar, »har ladet mig kalde som Urmager, ikke som Præst; thi mener jeg, denne Kjole er passende. Hav den Godhed at melde mig!«

Da disse Ord blev bragte for Kongen, lo han og sagde: »Manden har Ret; lad ham kun komme!« hvorpaa han underholdt sig længe og naadigt med den kunstfærdige gejstlige.

Det strenge Skriftemaal.

I et Sogn — jeg nævner det ikke for Beboernes Skyld, der nu er skikkelige Folk — var Bønderne saa ugudelige og ondskabsfulde, at flere Præster havde sat Livet til iblandt dem, dels af Græmmelse over deres Belials Handel og Drillerier, dels, som Or-

det gik, ogsaa paa voldsomme Maader. Dette gjorde, at ingen til sidst vovede at søge Kaldet, og dette maatte efter den sidste Præsts Død staa ledigt et helt Aar og derover.

Omsider meldte en norsk Kapellan, bekendt ved Akademiet under Navn af K æ m p e-M i k k e l, sig til det vakante (ledige) Embede og fik det. Bispen gav ham mange gode Raad med paa Vejen til hans Pastorat og formanede ham især til Sagtmodighed og Mildhed som det bedste Middel til at komme af Sted med dette uregerlige Folk.

»Vi faar at se!« svarede Hr. M i k k e l og drog did.

Amtmanden og Bispen ventede som sædvanlig en Mængde Klager fra Præsten. Nej, der kom ingen. Det første Aar gik, det andet, det tredje; de hørte ej det ringeste fra Præsten, der kunde ligne en Besværing, og de forundrede sig saare over denne besynderlige Tavshed.

»Han har fulgt mit Raad!« sagde endelig Superintendenten, »dette er og i Sandhed den eneste Maade, de skal vindes paa!«

Nu kom Visitatsturen til det berygtede Sogn: Kirken var fuld af Mennesker og Ungdommen vel oplyst. Da Katekisationen var til Ende, spurgte Visitator, som Skik er, Hans Velærværdighed, om han var tilfreds med Menigheden? og da han med et Buk havde bejaet Spørgsmaalet, vendte Bispen sig til Sognefolkene med de Ord: »Har Menigheden noget at erindre?«

»Aldeles intet, uden — —« var et Par Bønders afbrudte Svar, hvorved de tillige saa med betænkelige Miner til Sakristiet, der indesluttede Skriftestolen.

»Sig frem, Børn! Hvad er det?«

»Det strenge Skriftemaal, det strenge Skriftemaal!« lød det fra flere Munde, og alle skottede til Sakristiet.

»Hvad vil de sige hermed?« gentog den gejstlige foresatte, idet han drejede sig mod Præsten.

Denne lovede ham, ved Gudstjenestens Slutning at give ham den forlangte Oplysning, og Visitatsen endtes med Ros og Formaning til at blive ved i det begyndte gode.

»De har grebet Tingen an fra den rigtige Side: saaledes, just saaledes er det, man maa tage disse Mennesker!« sagde Bispen paa Hjemvejen fra Kirken: »men hvad betyder det strenge Skriftemaal. Bønderne talede om?«

»Det skal jeg sige Deres Højærværdighed: jeg har en Stok staaende i Skriftestolen. Saa snart jeg hører noget uskikkeligt om mine Sognefolk, lukker jeg dem ved Skriftemaalet inde i Sakristiet med mig og lader Stokken bearbejde deres Ryg saa længe, til de lover Bedring.«

»Gud bevare os! det er en voldsom Kur!«

»Voldsom er den, det skal jeg aldrig nægte; men probat er den tillige. Nu har jeg paa det fjerde Aar været her; jeg spørger: har min Biskop i al den Tid hørt noget forargeligt om mine Sognemænd?«

»Nej, min kære! men skulde det samme ikke være at opnaa paa en mildere Maade?«

»Ingenlunde! naar min Skriftemetode bliver mig forment, kan jeg lige saa godt lægge Kjolen hen!

Bispen trak paa Skuldrene og svarede: »Nu, saa faar De vel at fare fort dermed: men se for alle Ting at moderere Kræfterne ved dens Udøvelse!«

Hr. Mikkel skriftede endnu en føje Tid ved Stokkens Hjælp; siden stod den blot i Skriftestolen som et Minde om de forvorpne Tider.

Ihvor streng Manden var i alt, hvad der angik kristelig Tugt, regnede han det ikke saa nøje, hvor Talen var om hans egen Person og hans Indkomster. Dette gjorde, at han paa een Gang var baade frygtet og elsket af sin Menighed, der ønskede ham et langt Liv og kaldte ham en retskaffen Sjælesørger.

Kromanden.

Magister Jens, min Bedstefaders kæreste Præst, havde i et Besøg hos sin Nabo Kaspar gjort Bekendtskab med Konens Broder, en ung, munter og satirisk Mand fra Hovedstaden. I sit overgivne Lune havde denne iblandt en hel Del andet ytret, at han egentlig var kommen til Jylland for at samle Stof til Vintermoro for Neergaards Kaffegæster: thi Halvbarbarer afgiver gerne en rig Høst i denne Henseende.

Hr. Jens, der ved denne Replik fandt sig og Provinsen saare fornærmede, pønsede paa at spille Frants — saaledes hed Søster Karens Broder — et lille Puds, hvorved Moroen kunde blive paa Jydernes Side. Han fik og virkelig, inden han rejste, en Plan færdig, hvilken han meddelte Hr. Kaspar og hans Kone.

Nogle Dage derefter tog disse tillige med Svogeren hen til Magister Jens, og da den romantiske Egn, denne boede i, lod til at behage Frants, sagde Hr. Kaspar: »Og dog er det, du her ser, intet mod Søborg Kro!«

»Mine Venner!« tog Hr. Jens Ordet, »bliv en Dag over hos mig; vi vil da i Morgen gøre en Tur til Kroen!«

Selskabet takkede, og Hr. Kaspars Viv mente, at ingen ved denne Lejlighed bedre kunde agere Vært end hendes Broder, da han i Residensen var vant til at forestaa saa mangt et Lystparti.

»Jeg afstaar med Fornøjelse Æren til den fremmede Herre!« var Magisterens Ord; »men hvad Betalingen angaar, da er jeg ene Manden: sligt fordrer Gæsteretten!«

En venskabelig Strid opstod i denne Anledning, hvilken endtes med Hr. Jens's Sejr og det Spørgsmaal af Havnienseren, om Folk her til Lands af-

gjorde deres Mellemværende med Penge eller paa Irokesernes Vis ved Varers Omtuskning?

Den ler bedst, som ler sidst, tænkte Hr. Jens og gik ud for at aftale det fornødne med Avlskarlen.

Efter at have spist til Middag i betimelig Tid rullede Præstemændene med deres Madammer og Svoger Frants den følgende Dag ud af Landsbyen. Da de ankom til min Bedstefaders Gaard — det var den, man havde forvandlet til en Kro — studsede Svogeren ved at se Bøgeskoven, i hvis Udkant Gaarden laa, Søen paa den anden Side og Bakken med Lysthuset, der ragede frem bag Stuehuset; der var over al Maade net og hyggeligt.

»Det maa jeg bekende!« raabte han, da de fortalte, det var Søborg Kro, »et saa stadseligt Gæstgiversted havde jeg langt fra ventet at finde i Hottentotlandet!«

Endelig holdt Vognen, og mine Bedsteforældre traadte ud for at modtage Selskabet.

»Der ser De Kromanden og hans Kone!« hviskede Hr. Jens til Svogeren.

»Godt!« var Svaret, »det er vel bedst, vi faar Chokolade?«

»Det tror jeg; ved slig en Lejlighed kan det bedste næppe være godt nok!«

»Aa, kære Madame!« sagde Frants, da han steg ned af Vognen, »vær saa god at lade os faa Chokolade!«

»Chokolade?« gentog min Bedstemoder, »det ejer vi saamænd ikke; men Kaffen skal straks være færdig!«

»Tænkte jeg det ikke nok! Ja, maa vi saa bede om Kaffe!«

Min Bedstefader hørte ej grant, hvorover han tog Magisteren til en Side og spurgte, hvo det unge Menneske var, og hvad han sagde. Medens Hr. Jens meddelte ham Oplysning herom, havde hans Kollega fundet Lejlighed til at berette min Bedste-

moder, at den fremmede havde en Skrue løs, og at hun desaarsag ej maatte lægge paa Hjerte, hvad han gjorde og sagde. Min Bedstefader, der intet Vink havde faaet om Frantses fikse Idé, fandt hans Entré noget besynderlig; men han tænkte: sligt maa være Mode i København, og Passiaren kom snart i Gang, og Lerpiberne blev budne de mandlige Gæster. Et Kvarters Tid efter stod det brune Fluidum paa Bordet med en overvættes Rigdom af Fløde, Sukker og hjemmebagte Tvebakker.

»Har De ingen Kringler? Vi ønsker helst Kringler!« ytrede Frants, og Bedstemoder svarede med et Smil: »Det gør mig ondt. Havde jeg vidst af Deres Komme — —«

»Af vort Komme?« afbrød han hende, »fremmede maa De vel altid være belavet paa?«

Nu kunde Selskabet ej holde sig længer, det brast i Latter, og Gaaden blev løst.

»I Pokkers Jydebørn!« raabte Københavneren, »I forstaar dog at sætte Folk en Voksnæse paa!«

Naar han siden vilde kro sig, sagde Madam Karen altid: »Husk paa Kromanden, lille Broer!«

Ferslev.

Pulpituret i Skaarup Kirke, Gern Herred, udmærker sig ved Navnene paa de Præster, som siden Reformationen har forestaaet Skaarup og Tvilum Menigheder. Om den sidst afdødes Navn har faaet Plads derpaa, kan jeg ikke sige; thi det er tre Decennier, siden jeg saa denne Kirke. Ved ethvert Navn paa Pulpituret findes tillige et Sindbillede, som har Hensyn til de vigtigste Begivenheder i Præstens Liv. Saaledes er en paa Gloder staaende Smeltedigel anbragt under Navnet Ferslev, hvis jeg ej tager fejl.

og følgende Linier er anførte som en Forklaring paa Symbolet:

> To Gange gik han ud for Brand,
> Og to Gang' for sin Fjende:
> Men Gud gav dog den prøved' Mand
> Velsignels' før hans Ende.

Uden Tvivl har det været denne Præst, om hvem Herredsfoged L. fremsatte den Fortælling, jeg her meddeler Læseren.

Hans Embedstid faldt ind i den for Danmark saa ulykkelige Krig med K a r l G u s t a v, der truede Riget med Tilintetgørelse. Et Par Aar i Forvejen afbrændte hans Præstegaard, en Ulykke, der dengang var saa meget føleligere end nu, som ingen Brandforsikring fandt Sted og Bygningsmaterialierne var overordentlig dyre. Imidlertid havde F e r s l e v ved Understøttelse af Herskabet paa Frisenborg faaet Stuehuset og begge Staldlængerne paa ny opbyggede, da Rygtet om den Udaad, et Parti af de i Jylland indtrængende Svenske øvede i og omkring Aarhus, satte alt i Skræk og Forvirring. For at sikre sin frugtsommelige Kone og to smaa Børn for Mishandling ilede han med dem til en Svoger, der boede nogle Mil vestligere i en øde og for Fjenden lidet tillokkende Egn, og vendte tilbage for at værne om sin Ejendom. Men de Svenske havde imidlertid gæstet Skaarup, og F e r s l e v fandt ved sin Hjemkomst intet uden ituslagne Vinduer, opbrudte Kister og Skabe og sønderhuggede Døre; ej engang saa meget som en Dyne var ham levnet: hvad Strejfpartiet ikke havde ranet, havde det ødelagt. I Bøndernes Huse saa det lige saa sørgeligt ud, og flere af dem var gangne op i Røg. Efter endnu en Tid at have brandskattet og plyndret i Egnen trak det fjendtlige Korps sig tilbage til Hovedarmeen, ledsaget af alle Krigens Plageaander og de mishandledes Forbandelser.

Ferslev ejede intet og øjnede kun maadelige Udsigter til nogen Sinde at faa sine Kaar forbedrede. Imidlertid var dette ikke hans tungeste Sorg; nej, hans Hjerte sitrede, hver Gang han tænkte paa sin svangre Viv. Vilde de Besværligheder, hendes Flugt i den haarde Vintertid medførte, ikke have en dræbende Indflydelse paa hendes Nedkomst? Rev Døden hende fra hans Side, hvad Glæde var der da mere at vente for ham i Verden? Hvordan vilde det da gaa hans stakkels Børn? Fem Mil skilte hende fra ham, og tage hende hjem, det var ikke at tænke paa. Disse og lignende Betragtninger fyldte hans Sjæl med Gru og bragte ham til at glemme Skæbnens øvrige Bitterheder. Han opsendte Dag og Nat hede Bønner til Himmelen for sin Hustrus Liv. Men den Højestes Raad er uransagelige; Ferslevs Øjenlyst maatte bukke under for Fødselssmerterne; hun døde uforløst, og Svogeren overbragte ham den sønderknusende Tidende tillige med hans Børn, saa snart Vejr og Føre gjorde det muligt.

Med sine to umyndige sad den dybtbøjede Mand en Aften paa en Sten uden for Præstegaarden og begræd sit Tab og bad til Gud om Styrke til at tømme Kalken. Da sprængte en Rytter af de polske Tropper, som med Sommerens Begyndelse var komne Fædrelandet til Hjælp, frem imod ham, holdt ham Karabinen for Brystet og affordrede ham hans Penge. Han havde et Par af Ulfeldts Tomarker og nogle Enesteskillinger i Lommen; dem rakte han med skælvende Haand Rytteren og betydede ham tillige, at dette var al hans Ejendom. Ærgerlig over ikke at faa mere, skød Umennesket Flinten af i Staldens Straatag, og inden tvende Timer laa de trende Bygninger i Aske. Paa denne Maade blev Ferslev anden Gang husvild. Med sine smaa ved Haanden gik han nu i egentlig Forstand ud for at bette. Religionens Støttestav var det eneste, som opholdt hans synkefærdige Hjerte; den kronede Digters

Ord gjorde han til Valgsprog: »Herre! var din Lov ej min store Trøst, jeg maatte da omkomme i min Elendighed!«

Langsom og kummerfuld henslæbte Tiden sig for Korsdrageren under Næringssorger og Kaldsforretninger, hvilke sidste han endog maatte varetage uden ringeste Vederlag; thi Hjælpetropperne var besatte af den samme Stimandsaand som Fjenderne og skiftede Landmandens Bo imellem sig, som dem bedst syntes. At faa noget af Præstegaarden opbygget igen, saa længe Krigen varede, var en Umulighed; Ferslev maatte derfor leje sig og sine Børn ind hos Bønderne, hvilke ogsaa ærlig delte de Smuler, som faldt af deres Herres Borde, med deres ulykkelige Sjælesørger. Men Nøden var almindelig; han saa sig af den Aarsag nødt til idelig at veksle Bopæl, ligesom hans Børn heller aldrig kunde opholde sig med ham i et og samme Hus. Imidlertid tjente den fælles Elendighed til saaledes at knytte hans og Beboernes Hjerter sammen, at Skaarup Sogn ingen Sinde har ejet nogen kærere Præst.

Endelig kuldkastede den mislykkede Storm for København saavel som Slaget ved Nyborg Karl Gustavs herskesyge Planer; de Svenske trak sig ud af Landet; Polakkerne og Brandenborgerne fulgte dem efter at have taget den sidste Ko i nysanførte Sogn med sig og ladet Synd og Sorg og Tvedragt i Familierne tilbage. Adelen, hvoraf en Del havde tjent ved vore Tropper, der var krøbne i Ly bag Limfjorden, vendte efterhaanden hjem til Herregaardene og søgte ved at ophjælpe de ødelagte Godser at aftvætte noget af den Skændsel, den i Anledning af Krigen og dens Førelse havde paadraget sig. Landsbyerne rejste sig af deres Grus, Agrene blev besaaede, saa godt det efter Omstændighederne lod sig gøre, og Gud velsignede Grøden, saa at Sæden det følgende Aar kunde forøges.

Nu begyndte Ferslev ogsaa at tænke paa sin

Præstegaard; men Arbejdet gik kun langsomt fra Haanden, da offentlige Bygninger maatte staa tilbage for private; en Tid lang maatte han derfor bo hos Bønderne, indtil han kunde drage ind i sin egen Bolig. Den Indskrift, han satte over Døren til Dagligstuen, findes der ikke mere; men den bestod af disse Ord: »Nøgen kom jeg af Moders Liv, nøgen skal jeg fare heden. Herren gav, Herren tog, Herrens Navn være lovet!«

Om Mandens øvrige Skæbne vidste Herredsfoged L. intet videre at fortælle, end at han i sin Nabopræsts Enke fandt en god Hustru for den, Gud havde taget, og døde mæt af Dage som en efter sin Stilling velhavende Mand.

Foruden ovennævnte Pulpitur har Skaarup Kirke en anden Prydelse, nemlig et stort Oliemaleri i Koret, der forestiller det jødiske Synedrium (det høje Raad) og Frelserens Forhør. Den, der viste mig Kirken, foregav, at Stykket var kommet fra Wien; men naar og ved hvilken Lejlighed det var skænket til Kirken, vidste han ikke. Dets Værdi som Kunstværk kunde jeg ikke bedømme; men jeg kan endnu erindre, at jeg fandt de forskellige Jødefysiognomier saare interessante. En Mærkværdighed vilde det altid være, om et Maleri af Titian, Correggio eller Paul Veronese havde forstukket sig i en jydsk Landsbykirke.

Brudevielsen.

Hr. S t e f f e n havde skaffet sig en liden uskyldig Indtægtskilde ved at vie de saakaldte Natmandsfolk. Saa snart et Par af dem vilde gifte sig, tyede det til Hans Velærværdighed, og Taksten var en Kvintikrone. I Selskab med sine Herredsbrødre maatte Hr. S t e f f e n undertiden høre en og anden Glose for sin Tjenstvillighed; men han tog den døve

Hat paa, eller naar Kollegerne blev alt for slemme, stoppede han Munden paa dem med det Spørgsmaal: »Vil I da hellere, at disse Mennesker skal parre sig som Dyrene end forenes paa kristelig Vis og efter Ritualet?«

Engang hændte det sig, at Proprietæren i Sognet, en ung, spøgefuld Mand, hvis Navn jeg har forglemt, kom ridende forbi Hr. Steffens Annekskirke, der laa afsondret fra Byer og Gaarde. Da han fandt Kirkedøren aaben, tænkte han: Mon vor gode Ven ej har en af sine ekstraordinære Vielser for? og stod af Hesten for at lytte. Det var rigtigt; Præsten var i fuldt Arbejde med at vie. Hvad gør Proprietæren? Han binder sin Hest ved en Hyld, lister sig ubemærket ind i den nærmeste Stol bag Kirkedøren, og da han finder en Salmebog, kaster han den Salme op, som bruges efter Brudevielser. Næppe havde Hr. Steffen endt sin Forretning, førend Skalken i en høj Tone istemte Brudesalmen. Præsten, hans Kusk og Røgter, hvilke han gerne tog med som Vidner paa Brylluppernes Fuldbyrdelse, Brudeparret, alle blev satte i Forbavselse. Endelig fattede Hr. Steffen sig og raabte ned til den syngende: »Stille, stille! hvo I er, vi skal ingen Sang have!« men Proprietæren blev ved, til Salmen var ude. Derpaa traadte han frem af sit Skjul, lykønskede Brudefolkene og forsvarede sin Opvartning med Sang, idet han anførte følgende Distikon:

»Som Velsignelse og Amen
Præst og Degn hør sammen.«

Kommunionen.

Man fortæller nedenstaaende Begivenhed paa flere Maader; men jeg har saa meget større Aarsag til at antage min Bedstefaders Beretning for den ene-

ste sande, som Magister Jens, fra hvem han havde den, var en Søn af Manden, der havde fristet Eventyret, og hvad skulde have bevæget ham til at forvanske en Historie, som ingen Tilsætninger behøver for at vække Interesse hos enhver, som hører samme?

Hr. Mads lagde gerne Planen til sin Præken Mandag Formiddag og udarbejdede den derpaa uden Ophold, saa at han havde den færdig og indstuderet i det seneste til Torsdag Aften. De to sidste Dage i Ugen kaldte han derfor sine Frihedsdage; dem helligede han Bibelen og Klassikerne. Hans Kammer var i en Fløjbygning, der gik langs med en Afdeling af Præstegaardens Have, hvilken sidste ved et Stendige adskiltes fra Nabobyens Kirkevej. Væggene i denne Bygning var blot murede med Ler og stærkt medtagne af December Maaneds Slud; et lidet Vindue vendte til Haven, de øvrige til Gaarden.

Som han en Aften temmelig silde sidder og arbejder paa det, han Nytaarsdagen vil lægge Menigheden paa Hjertet, hører han noget skubbe sig paa Værelsets Udvægge. Atter et Besøg af Niels Østergaards børstede Gæster, tænker han og bliver rolig ved at skrive. Men det varede ej længe, inden to af de nederste Vægge efter hurtigt gentagne Stød styrtede ind i Kammeret og tvende Mandspersoner med Masker for Ansigtet skød sig frem over Ruinerne. Man kan tænke sig den gode Præsts Forbavselse. Han ilede til Døren; men den ene af de selvbudne Svende trak en Pistol frem af Barmen og raabte i et forvendt Maal: »Ikke af Pletten, ikke en Lyd, ellers er I Dødsens!«

Imidlertid havde hans Fælle, der spillede en stum Rolle, lagt sin Pistol paa Bordet for at fremtage og levere Hr. Mads en Seddel af følgende Indhold: »Eders Velærværdighed klæder eder øjeblikkelig i Embedsdragt, forsyner eder med Vin, Brød og de hellige Kar og følger de to fremmede, saafremt I har

eders Liv kært. Uden Modstand skal eder intet ondt vederfares!« Voldsmændene var formodentlig forsynede med skriftlig Ordre, paa det de saaledes kunde undgaa at tale; thi der blev ikke hørt et Ord mere af dem end den anførte Trusel; det øvrige skete ved Hændernes og Pistolernes Bevægelse.

Hr. M a d s fandt det ikke raadeligt at modsætte sig. Med skælvende Hænder tog han Kalk, Disk og Vin frem af Skabet, iførte sig Summarium og fulgte, efter at han med et stille Suk havde anbefalet sig i den Højestes Varetægt, Mændene ud af den gjorte Aabning. Noget borte holdt en Vogn. Man bandt for Præstens Øjne og hjalp ham op, hvorpaa begge Ledsagerne satte sig, hver paa sin Side af ham. Nu jog Kusken af Sted, saa hurtigt Hestene kunde trække. En Times Tid eller lidt længere kunde Kørselen have varet, da Vognen standsede, og Hr. M a d s blev ført ind i en Kirke, hvor Tørklædet toges ham fra Øjnene. Alteret fandt han oplyst; et sortklædt Fruentimmer med Halvmaske sad paa Knæfaldet foran samme imellem tvende Herrer, der ligeledes var maskerede og stod med blottede Kaarder.

»I har,« raabte den paa højre Side staaende, »ufortøvet at meddele nærværende Person Syndsforladelse og Sakramente!« og hans Tone og Gebærder viste, han vilde adlydes.

Under Forretningen maatte begge Herrerne understøtte den segnefærdige Dame, der udstødte ængstelige Sukke, og hvis Taarer trængte sig frem under Masken. Præsten behøvede sin hele Sjælsstyrke for at varetage denne hjerterystende Handling. Saa snart han var færdig, blev hans Øjne atter tilbundne, og de samme, som havde fulgt ham til Kirken, ledsagede ham tilbage, men, som det forekom ham, ad en langt kortere Vej end den, man først havde taget. Ved at sætte ham af i Nærheden af Præstegaarden stak en af Mændene ham en Pung i Haanden, hvis Indhold beløb sig til ti hollandske Du-

kater, et skønt Bidrag til at betale hans Købmandsregning.

Man gjorde sig alle Haande Formodninger om dette Eventyr; det sandsynligste var, at en adelig Familie havde fundet sig vanæret ved en Søsters eller Datters Fejltrin og vilde have hende af Vejen. Imidlertid hørte man dog aldrig, at nogen saadan blev savnet. Seddelen, som den ene Maske havde leveret Præsten, var skreven med latinske Bogstaver, jeg kan tænke for at gøre Skriften saa ukendelig som muligt. Magister Jens fremviste den ofte for sine Venner; om den er mere til, ved jeg ikke.

Biskoppen og Provsten.

Den Biskop, om hvem nærværende Anekdote blev fortalt, havde en egen Maade at forøge sit Bibliotek paa. Paa sine Visitatser forlangte han at se Præsternes Bøger for, som han udtrykte sig, ogsaa i denne Henseende at gøre sit Embede Fyldest. Traf han nu paa et eller andet godt Skrift, han ikke allerede selv ejede, udbad han sig samme til Laans, men glemte at levere det tilbage.

Paa denne Maade havde Provst Pontoppidan mistet et Par klassiske Værker, og han havde ikke vel Raad til at miste flere. Imidlertid var Biskoppens Sendebrev, Visitats angaaende, atter ankommet; atter gældte det en Bog i Provstens lille, men udvalgte Samling. Hvad har Hr. Pontoppidan at gøre? Han binder sine Bøger i et stort Lagen og hænger Pakken op under Loftet inde i sit Studerekammer. Hans Højærværdighed kom, visiterede, spiste, drak og ytrede Attraa efter at se Bøgerne. Provsten aabnede sin Kammerdør. Ved Indtrædelsen studsede Visitator; thi han fandt kun tomme Hylder.

»Men hvor har I gjort af eders Bøger, Hr. Provst?« spurgte han i en irettesættende Tone.

Pontoppidan pegede til Loftet med de Ord: »Jeg har set mig nødsaget til at hænge dem deroppe.«

»Og hvorfor det, kære?« genmælede Bispen.

»For at have dem i Fred for Mus!« var Svaret.

Biskoppen, som netop hed Mus, havde paa Turen til Provstens Nabo Tid til at anstille Sammenligning imellem sig og sine Navnere, og Præsterne beholdt siden deres Bøger i Ro.

Apostelen Peter og hans Viv.

Hr. Palle, hvem Herredsfoged L. bestandig kaldte Palle Præker, et Navn, der tilkendegav, at han ikke saa ganske var tilfreds med Manden og hans Prædikemaade, havde for Skik at indstrø Anekdoter fra den græske og romerske Oldtid i sine gejstlige Taler og forvirrede derved ofte sin Menigheds Lemmer og andre Lægfolk, som hørte ham, saasom disse troede, de maatte søge hans Historier i Bibelen, men fandt ingen af dem der.

Engang hændte det sig, at Herredsfogden paa en Rejse kom igennem Hr. Palles Anneks, just som Gudstjenesten var til Ende, og bedede hos en Kaptajn, som sammesteds havde købt en liden Landejendom. Paa hans Spørgsmaal, om Kaptajnen havde været i Kirke, svarede denne: »Aa ja, og jeg har faaet noget at høre, jeg aldrig tilforn har vidst!«

»Hvad da?«

»At Apostelen Peter havde en Kone ved Navn Maria. Det var Satan til Kælling. Da Peter var ræd for Døden, hvortil han blev dømt, søgte hans Halvdel at trøste ham og gyde Mod i Poltro-

nen (Krysteren); men da enhver Opmuntring var forgæves, tog den mandhaftige Kvinde en Dolk frem, hun havde skjult under Klæderne, stak den i sit Bryst og leverede den derpaa til Peter med de Ord: Det gør ikke ondt, Peter! hvorpaa hun segnede død ned for hans Fødder. Det kalder jeg en Kone!«

Min Bedstefader, der var lige saa ubevandret i Klassikerne som bevandret i sin Bibel, forsikrede, at enten havde Hr. Kaptajnen hørt fejl, eller og havde hans Præst lært uretteligt og forset sig; thi han kendte godt Apostelen Peters hele Historie af det nye Testamente. Den militære Herre paastod, at Sagen havde sin Rigtighed og blev endog en Smule stødt paa sin Gæst, fordi denne ej vilde tro ham. Hm! tænkte nu Herredsfogden: mon vi ikke her har en af Hr. Palle Prækers hedenske Krøniker? Imidlertid ytrede han intet videre for Kaptajnen, men drak sin Kaffe og fortsatte Rejsen.

Et Par Uger derefter blev L. buden til et Bispegilde hos en af Nabopræsterne, hvor Hr. Palle ogsaa var. Han kalder ham til en Side og spørger: »Hvad er det, Deres Velærværdighed den første Søndag efter Trinitatis har fortalt paa Prædikestolen om Apostelen Peter?«

»Jeg?« svarede Præstemanden, »jeg ved ikke, jeg nævnede Peter i min hele Tale!«

L. berettede ham nu, hvad Kaptajnen havde sagt. Hr. Palle maatte le.

»Det var hverken Peter eller hans Hustru, Fortællingen angik,« sagde han, »det var et Par Romere. Jeg kendte intet kraftigere Eksempel paa, hvorledes Mennesket kan trodse Dødens Frygt, end Romerindens. Jeg skal fortælle Dem hele Historien. Pætus, en af Roms Stormænd, blev af Kejser Claudius, om jeg husker ret, dømt til Døden, men fik tillige Tilladelse til selv at ekspedere sig. Frygt gjorde, at Manden nølede og var raadvild

med Hensyn til Dødsmaaden; men hans Viv, A r r i a, som ej var dødsdømt, gav ham Mod ved først at støde Dolken i sin egen Barm og derpaa overantvorde ham samme med de af Dem anførte Ord!

»Men Kaptajnen troede, De talte om Apostelen P e t e r!«

»Hvad kan jeg for, at den dumme Krigsmand forvekslede Personerne?«

»Men sligt forvirrer i Stedet for at opbygge, Hr. Pastor! og det er min uforgribelige Mening som Lægmand, at en kristelig Lærer bør paa den hellige Talestol holde sig til sin Bibel, og at denne Bog giver Eksempler nok, uden at man behøver at hente dem hos hedenske Skribenter!«

Om Korrektionen frugtede, har jeg ikke erfaret.

Musen i Maanen.

Hr. J o k k u m havde gjort Astronomien til sin Yndlingsvidenskab. Der gives vel heller ingen værdigere og mere ophøjet Videnskab, en Teolog kan beskæftige sig med, end at spejde den Himmels mange Boliger, hvortil han idelig vinker sine Tilhørere, og hvis Tindren vidner lige saa trøstefuldt om vor Udødelighed som om Skaberens Magt og Visdom. Jeg kender kun een Ubehagelighed derved, og den er: Jo mere man skuer, desto mere vil man vide, og Aanden ønsker sig Englevinger for at kunne svinge sig op til de lyse Kloder, se de Væsener, som bebor dem, de Love, hvorefter de styres, og oplede de kære, der paa en eller anden af dem har begyndt deres Tilværelses anden Periode.

Saaledes gik det og Hr. J o k k u m; hans forskende Aand sukkede tidt over sine Lænker: tidt ønskede han med Digteren: »O Gud! klæd vore

Sjæle af, saa vil vi og Engle være. Da han besad Formue, havde ingen Børn og et godt Embede – Præstekaldene i Danmark var for et halvt Aarhundrede siden langt bedre end nu — anvendte han, hvad han havde tilovers fra sine Fornødenheder, til at bygge sig et Observatorium og anskaffe de bedste Kikkerter, han kunde faa fat paa, og han helligede sine Aftentimer til at bekigge de omvankende Himmellys, dvæle ved den kobberrøde Mars, granske Saturnus's Ring og forvilde sig paa Mælkevejen. Imidlertid var Maanen den fornemste Genstand for hans Opmærksomhed; at stirre paa dens Overflade og gøre sig Gisninger om dens Natur, det mørke og det lyse i den, udgjorde en stor Del af hans natlige Fornøjelser. Han lod og de Venner, som besøgte ham, undertiden deltage i disse Fornøjelser, saa meget mere som han derved fik Lejlighed til med en sværmerisk Veltalenhed at udbrede sig om de Fænomener, han troede at have iagttaget i denne os nærmeste og dog i Grunden saa lidet bekendte Klode. Han havde den Ære længe før nogen tysk Professor at have fundet ildsprudende Bjerge i Jordens Drabant, og om jeg ej tager fejl, fortalte Herredsfoged L. tillige om Fæstninger og Taarne, han skulde have opdaget i samme. Nok, Manden var lykkelig i sin Indbildning, og han glemte Jorderige med alle dets Synder og Sorger, idet hans Øje svævede omkring i Himmelrummet.

En Aften, da han just gjorde et Julegilde for sine Naboer, listede han sig fra Selskabet for at se til sin kære Maane, der vandrede i et rent Sølverlys paa den klare Himmel. Man tænke sig hans — hvad skal jeg kalde det? Studsen? Henrykkelse? Nej, det var en sælsommere og mere blandet Følelse — da han blev en Mus var, hvilken snart løb omkring ved Maanens Rand, snart gjorde Spring opad imod dens Centrum. I Førstningen vilde han slet ikke tro sine egne Øjne. Han lagde

Tubus'en flere Gange fra sig og tog den igen; men Musen var der bestandig.

»Ih!« raabte han omsider, »det er et Jærtegn!« og glemte aldeles sine Gæster.

Disse, som lettelig sluttede sig til, hvor han var, søgte ham paa Observatoriet. Hr. Jokkum meddelte dem, rigtignok med et Slags Tvivl, at han havde observeret en Mus i Maanen. Ingen vilde tro det; alle vilde se. Jo, det var rigtigt; Musen sprang endnu, til enhvers Forbavselse, om paa Planeten.

»Umuligt!« mælede en.

»Ubegribeligt!« udbrød en anden, og en tredje: »Det kan ikke være i Maanen, dette Dyr løber om; det maa være i Kikkerten; lad os undersøge den!«

»I Kikkerten? — Hvordan skulde den komme der?« spurgte Hr. Jokkum og skruede Glasset af Tubus'en. En Mus sprang frem. Sagen var: En lystig Person i Selskabet havde bragt en tam Mus med sig og sneget sig til i Mørkningen at putte samme i Kikkerten. Det var denne Træring, der havde raadet til at undersøge Instrumentet. Men Indfaldet gjorde ingenlunde den Virkning, han havde ventet sig. Selskabet blev forstemt; thi alle agtede og elskede den vakre Præst og fandt Spasen upassende. Ingen munter Passiar ledsagede de gamles Lombre, ingen Glædesstøj de unges Julelege. Man brød tidligere op end sædvanlig uden at have nydt de Fornøjelser, som Hr. Jokkums Hus ellers i fuldt Maal ydede sine Gæster.

Præsten i Vejlby.

En Kriminalhistorie.

(Af Herredsfoged Erik Sørensens Dagbog, tillige med tvende Optegnelser af Præsten i Aalsø.)

A.

Erik Sørensens Dagbog.

I Jesu Navn! Saa er jeg nu efter Guds naadige Raadslutning og min kære Herres Foranstaltning uværdigen forfremmet til Herredsfoged og Dommer over dette Folk. Den store Verdens Dommer give mig Visdom, Retfærdighed og Velsignelse til at bestyre saadant mit svare Embede!

»Hver Mands Dom kommer af Herren.«

Ordspr. 29, 26.

Det er ikke godt, at Mennesket er ene. Saasom jeg nu er i Stand til at føde en Kone, burde jeg vel se mig om efter en Medhjælp. Præstens Datter i Vejlby har en god Berømmelse af alle dem, der kender hende. Hun har siden hendes salig Moders Død med megen Forstand og Sparsommelighed bestyret Huset. Og da der ikke er flere Børn end hende og Studenten, kan hun vente en god Skilling, naar den gamle engang falder af.

Morten Bruus fra Ingvorstrup var her i Dag og vilde forære mig en fed Kalv; men jeg ihukom Mose Ord: »Forbandet være hver den, som tager Gaver.« Han er et Menneske, som har Lyst til Rettergang, en stor Pranger og en stor Praler; jeg vil intet have med ham at skifte, undtagen naar jeg sidder for ham i Dommersædet.

Jeg har nu raadført mig med Gud i Himmelen og dernæst med mit eget Hjerte, og tykkes mig klarligen, at Jomfru Mette Qvist var det eneste Menneske, med hvem jeg vilde leve og dø. Men dog vil jeg i Stilhed give Agt paa hende i nogen Tid. Skønhed er bedragelig, og Dejlighed er en forfængelig Ting. Ellers er det baade vist og sandt, hun er det favreste Kvindfolk, jeg har set i alle mine Dage.

Den Morten Bruus er mig ret en modbydelig Person — jeg ved næppe selv hvorfor; men naar jeg ser ham, rinder mig noget ligesom en slem Drøm i Sinde, men saa dunkelt og utydeligt, at jeg ikke engang kan sige, om jeg nogen Sinde har drømt om ham.

Kan og være, det er en Slags Anelse. Han kom her igen for at tilbyde mig et Par Morenkopper — herlige Dyr, og for Røverkøb! Men just dette slog mig: jeg ved, at han har stykket dem sammen for 70 Daler; det samme vilde han lade mig dem for, og magede er de 100 Daler værd mellem Brødre. Er det ikke ogsaa paa en Maade Bestikkelse? Han har sikkerlig igen en Proces i Sigte — jeg vil ikke have hans Morenkopper.

I Dag var jeg i Besøg hos Præsten i Vejlby. Det er vist en gudfrygtig og brav Mand, men myndig og opfarende; han taaler ingen Modsigelse, og knap tillige paa Skillingen, det er han.

Der var just en Bonde hos ham og vilde have Afslæt paa sin Tiende. Manden er en Filur; thi hans Afgift kan ikke være for høj; men Hr. Søren talte ham til, saa en Hund ikke skulde tage et Stykke Brød af ham, og jo mere han skændte, jo hidsigere blev han selv.

Naa, Herre Gud! ethvert Menneske har sin Fejl. Han mener dog intet ondt dermed; thi straks efter befalede han sin Datter at give Manden et Stykke Smørrebrød og et Glas godt Øl. Det er en særdeles beleven og vakker Pige. Hun hilsede mig saa venligt og ærbart, at mit Hjerte ret bevægede sig og jeg ikke var i Stand til at sige hende et Ord.

Min Avlskarl har tjent der i tre Aar, jeg skal dog saa listelig udforske ham, hvorledes hun er imod Folkene, samt hvad han ellers monne vide om hende. Af Tyendet faar man ofte den sikreste Underretning.

Hillemænd! Rasmus Avlskarl fortæller mig, at denne Morten Bruus engang for ikke længe siden har bejlet i Vejlby Præstegaard, men fik nej. Præsten syntes godt nok derom, for Manden er rig; men Datteren vilde paa ingen Maade.

Hr. Søren skal vel have talt hende haardelig til i Begyndelsen; men siden, da han saa, det var hende saa meget imod, fik hun alligevel sin Vilje. Af Hovmodighed var det ikke — siger Rasmus — for hun er lige saa ydmyg, som hun er god, og hun vil meget vel vedgaa, at hendes egen Fader er bondefød saavel som Bruusen.

Nu ved jeg, hvad Æ i n d e de Ingvorstrup Morenkopper havde her i R o s m u s, de skulde trække Dommeren ud fra Retfærdighedens lige Vej. O l e A n d e r s e n s Tørveskifte og Eng — den Pære var fuldt vel det Æble værd.

Nej, nej! min gode M o r t e n! Du kender ikke E r i k S ø r e n s e n.

»Du skal ikke bøje den fattiges Ret.«

Hr. S ø r e n fra Vejlby var her en liden Visit i Formiddags. Han har bekommet sig en ny Kusk, N i e l s B r u u s, Broder til Manden paa Ingvorstrup. Den samme er formentligen doven og dertil næsvis og kæphøj.

Præsten vilde have ham afstraffet og sat i Hullet, men mangler de nødvendige Vidner. Jeg raadede ham, at han skulde se til at skille sig ved Karlen eller og slide sig igennem med ham til Flyttedag. I Førstningen svarede han mig noget fus; men da han hørte mine Grunde, gav han mig Ret, ja takkede endog for mine gode Raad.

Han er en hidsig Mand, men ikke slem at tale til Rette, naar han faar Tid at summe sig. Saa skiltes vi ad som gode Venner. Om Jomfru M e t t e blev ikke talet et Ord.

Jeg har tilbragt en meget behagelig Dag i Vejlby Præstegaard. Hr. S ø r e n var ikke hjemme, da jeg kom; men Jomfru M e t t e tog saare venligt imod mig. Hun sad og spandt, som jeg traadte ind ad Døren, og det forekom mig, at hun blev ganske rød i Ansigtet.

Det var artigt nok, hvor længe det varede, inden jeg kunde hitte paa noget at tale om. Naar jeg sidder i Retten, mangler jeg aldrig, hvad jeg skal sige, og

naar jeg har en Skælm i Forhør, leder jeg ikke længe om Kvæstioner (Spørgsmaal); men foran dette fromme, uskyldige Barn stod jeg saa sloten (slukøret) som en Hønsetyv.

Endelig fandt jeg paa at snakke med hende om Ole Andersens Proces, om hans Tørveskifte og hans Eng; men jeg ved ikke, hvorledes det kom sig, at Diskursen gik over fra Engen til Blomster. Og tog saa det ene Ord det andet om Roser og Violer og Tusindfryd, indtil hun fik mig med ud i Haven for at bese hendes Blomsterflor. Dermed gik Tiden hen, til Hr. Søren kom hjem, og saa gik hun i Køkkenet og kom ikke igen, før hun med det samme trembar Aftensmaden.

Just som hun traadte ind ad Døren, siger Præsten til mig: »Det var vel heller ikke for tidlig, om I nu ogsaa tænkte paa at indtræde i den hellige Ægtestand.« (Vi havde nemlig siddet og diskureret om det prægtige Bryllup, som nyligen var holdet paa Høgholm.) Da blev Jomfru Mette atter saa rød som et dryppende Blod.

Hendes Fader smiskede og sagde: »Man kan se paa dig, min Datter! at du har staaet for Skorstenen.«

Jeg har lagt den gode Mands Formaning paa Sinde, og skal det ej heller vare længe, inden jeg i Guds Navn vil tage hen og bejle; thi jeg anser Faderens Ord som et forblommet Vink, at han gerne vilde have mig til Svigersøn.

Og Datteren — hvorfor mon hun blev saa rød? jeg tør jo vel tage det for et godt Tegn?

Saa beholder nu den fattige Mand sit Tørveskifte og sin Eng; men den rige er visselig bleven mig saare gram. Førend Dommen blev oplæst, stod han og skottede ret saa haanlig hen til den arme Ole Andersen.

Ved de Ord: »thi kendes for Ret« saa han sig om til alle Sider og grinte saa lumskelig, som om han var ganske vis paa Sejren. Og det var han sikkerlig; thi jeg ved, han har ladet sig forlyde med: »det var taabeligt, den Stodder vilde tænke paa at vinde fra ham.«

Det skete dog alligevel.

Da han havde hørt Dommen, kneb han Øjnene og Læberne sammen og blev i sit Ansigt som en kalket Væg.

Men han tvang sig og sagde, idet han gik ud, til sin Vederpart: »Til Lykke med Handelen, Ole Andersen! den Tørvepyt skal ikke gøre mig fattig: de Ingvorstrup Stude faar vel det Hø, de kan æde.«

Jeg hørte ham udenfor skogre og, medens han red bort, slaa Skrald paa Skrald med sin Pisk, saa det gav Genlyd i Skoven.

Det er tungt nok at være Dommer. For hver Kendelse, man afsiger, kan man regne paa en Fjende mer. Ak ja! naar vi endda kan beholde Samvittigheden til Ven! »Fordrager Sorg for Samvittighedens Skyld!«

Den Dag i Gaar har været den allerglædeligste i mit Liv; da stod mit Jagilde i Vejlby Præstegaard.

Min tilkommende Svigerfader talte over de Ord: »Jeg har givet min Pige i din Barm.« 1ste Mose Bog 16, 5.

Han lagde det ret bevægeligt ud, hvorlunde han nu vilde overdrage mig sin kæreste Skat her paa Jorden, og at jeg for alle Ting maatte være god imod hende. (Det vil jeg, saa sandt hjælpe mig Gud!)

Ikke havde jeg troet, at den alvorlige, ja moksen barske Mand havde endda været saa blød; Taarerne stod ham til sidst i Øjnene, og hans Læber bævede, som naar en vil holde sig for at græde. Min Kæreste

græd som et Barn, fornemmelig da han kom til at tale om hendes salige Moder.

Og da han saa sagde de Ord: »Fader og Moder skal forlade dig; men Gud skal blive hos dig,« da brast ogsaa jeg i Graad — jeg tænkte paa mine egne kære Forældre, dem Gud for længst havde taget til sig i de evige Boliger, men dog siden saa naadigen sørget for mig fattige Barn.

Da Trolovelsen var forbi, fik jeg af min søde Kæreste det allerførste Kys. Gud glæde hendes Sjæl! hun elsker mig overmaade.

Over Borde gik det meget lystigt til. Der var indbuden mange af den salig Kones Slægtninge; paa hans Side ingen; thi de er kun faa og langt ude og bor helt oppe ved Skagen. Der blev hverken sparet paa Vin eller Mad, og efter Bordet blev dygtig danset, hartad til den klare Dag.

Præsten fra Lyngby, han fra Aalsø og han fra Hyllested var ogsaa nærværende; denne blev saa besværet, at han maatte ledes til Sengs. Min tilkommende Svigerfader drak ogsaa vældigt: men det var aldrig at kende paa ham, for han er stærk som en Kæmpe og kunde gerne drikke alle Herredets Præster under Bordet.

Jeg mærkede vel, at han ogsaa vilde haft sin Plaser med at faa mig lidt snurrende; men jeg tog mig i Agt — over alt dette er jeg slet ingen Elsker af stærk Drik.

Om seks Uger skal vort Bryllup være. Gud give dertil sin rige Velsignelse!

Det var ret slemt, at min tilkommende Svigerfader skulde faa denne N i e l s B r u u s i sit Brød! Det er en studsig Krabat, en værdig Broder til ham paa Ingvorstrup. Han skulde have sin Løn, og saa lad Porten slaa ham! langt hellere end at smøre sine

Fingre paa saadan en Æsel. Men den gode Præst er saa hidsig og paastaaende, og to haarde Stene maler ikke godt. Han vil absolut, at Niels skal tjene sin Tjeneste ud, og det er jo dog ikke andet end daglig Ærgrelse.

Forleden Dag gav han ham en Kindhest, hvorpaa Karlen truede: »at han nok skulde faa den betalt«; men det var alt sammen under fire Øjne.

Jeg har haft ham for mig og baade formanet og truet ham. Han svarede mig saa godt som slet intet. Der er ondt i ham.

Ogsaa min Kæreste har bønfaldt sin Fader om at skille sig ved ham; men derom vilde han intet høre. Jeg ved snart ikke, hvorledes det vil gaa, naar hun nu drager til mig, — for hun sparer den gamle megen Fortræd og ved nu paa saadan god Maade at jævne alle Ting.

Hun vil sikkerlig blive mig en elskelig Hustru, »et Vintræ trindt omkring mit Hus«.

Ilde gik det, og vel var det, nu er Niels selv løbet sin Vej. Min kære Svigerfader er saa vred som en Tysker; men jeg glæder mig saa stille over, at han saaledes har sluppet dette slette Menneske. Rigtignok vil Bruusen ved given Leilighed sagtens se at revanchere (hævne) det: men vi har jo Lov og Ret i Landet, og Retten giver os alle nok.

Præsten havde sat Niels til at grave et Stykke ude i Haven. Som han kommer ud og vil se til ham, staar han ret magelig og hviler sig paa Spaden og knækker Nødder, som han har plukket derude; men intet har han bestilt. Præsten bruger Mund paa ham; han svarer studs, at han ikke er stedt for Podemester. Hvorpaa han faar et Par Munddaske, og dermed slænger han Spaden og skælder groveligen igen.

Den gamle bliver nu som Ild, griber Spaden og giver ham dermed nogle Drag — det skulde han ikke have gjort; thi en Spade er et slemt Vaaben at slaa

med, allerhelst i Vrede og for en haandfast Mand. Skælmen lader sig først dumpe, som han var død; men da Præsten bliver bange og rejser ham op, springer han selv ud over Gærdet og dermed hen ad Skoven til. Saaledes har min Svigerfader selv fortalt mig denne ubehagelige Historie.

Min Kæreste er dog herover sær urolig; hun er bange, han skal hævne sig paa en eller anden Maade, gøre Kreaturerne Fortræd, ja maaske stikke Ild paa Gaarden. Med Guds Hjælp, det har ingen Nød.

Kun trende Uger til, saa skal jeg føre min søde Kæreste som Kone ind udi mit Hus. Hun har allerede været her og taget alt i Øjesyn, baade ude og inde. Hun var saare vel tilfreds og roste vor Orden og Pænhed. Det eneste, hun beklagede, var dette, at hun skulde forlade sin Fader, og vist nok vil han savne hende.

Dog skal jeg gøre, hvad jeg kan, for at erstatte ham sit Tab, jeg vil bytte med ham, og han skal faa min egen gode Moster Gertrud igen. Hun er en dygtig Kvinde i et Hus og rørig nok endnu for sin Alder.

Min Kæreste er ret en Engel; det siger ogsaa alle Mennesker — jeg bliver vist en lyksalig Mand — Gud alene Æren!

Underligt nok, hvor den Knægt har forstukket sig! eller om han skulde være rømt ud af Landet? I alt Fald er det en fortrædelig Historie; der mumles alle Haande blandt Folk. Bagvaskelse kan jeg tro, der har sin Oprindelse fra Ingvorstrup. Imidlertid var det slemt, om det skulde komme min Svigerfader for Øre.

Havde han dog hellere fulgt mit Raad! Et Menneskes Vrede udretter ikke det, som godt er for Gud. Men jeg er kun en læg Mand og tør ikke fordriste mig til at irettesætte en Guds Ords Tjener, tilmed han er saa meget ældre end jeg. Nu, jeg vil haabe, at den Snak falder hen af sig selv.

I Morgen kommer jeg til Vejlby og skal da fornemme, om han har hørt noget til Sladderen.

De nye Armbaand, jeg har faaet fra Guldsmeden, er meget smukke og vil vistnok glæde min hjertenskære Mette, naar de blot kan passe hende; thi Maalet blev taget saa lønlig og i Hast med et Græsstraa.

Moster vil faa Ære for Sengen: Frynserne er særdeles kønne.

Min kære Svigerfader var ganske nedslagen og ilde til Mode — jeg har aldrig set ham saadan tilforn. Tjenstagtige Aander har desværre forebragt ham det dumme Rygte, som nu er almindelig Folkesnak her i Egnen.

Bruusen har ytret sig med: »at Præsten skulde skaffe hans Broder til Veje, om han saa skulde grave ham op af Jorden.

Kan være, han ligger i Skjul paa Ingvorstrup — borte er han, og ingen har siden hørt eller set noget til ham. Min stakkels Kæreste græmmer sig alt for meget, hun plages af Anelser og svare Drømme.

Gud se i Naade til os alle! Jeg er saa betagen af Skræk og Bedrøvelse, at jeg næppe er i Stand til at føre Pennen. Vel hundrede Gange er den falden mig af Haanden.

Mit Hjerte er saa bespændt og mine Tanker saa tvivlraadige, at jeg hartad ikke ved, hvor jeg skal be-

gynde. Det tykkes mig alt sammen at være kommen i et eneste Øjeblik ligesom et Tordenskrald. Tiden er af Lave for mig, Aften og Morgen er eet, den hele gruelige Dag et hurtigt Lynglimt, som har afbrændt i Grunden mine Ønskers og Forhaabningers stolte Hus.

En ærværdig Guds Mand, min Kærestes Fader, i Baand og Fængsel! og det som en Morder og Misdæder!

Kun dette ene Haab har jeg tilbage, at han endda maatte være uskyldig; men desværre! det er kun et Halmstraa for den skibbrudne. En svar Mistanke hviler paa ham — og det at jeg, jeg elendige, skal være hans Dommer! Og Datteren, hans Datter, min forlovede Brud!

Herre, min Frelser! forbarm dig over os! — jeg formaar ikke mere.

Det var i Gaar den ulykkelige Dag! — vedpas en halv Time før Solen stod op — at Morten Bruus kom her i Gaarden og havde med sig Indsidder Jens Larsen af Vejlby samt Hyrdens Enke og hendes Datter ibidem (sammesteds)

Morten Bruus sagde til mig, at han havde Præsten i Vejlby stærkt mistænkt for at have slaget hans Broder ihjel. Jeg svarede ham, at jeg vel havde hørt den samme Snak, men anset den for en taabelig og ondskabsfuld Opdigtelse, saasom Præsten selv havde forsikret mig, at Karlen var løbet sin Vej.

»Om saa var,« sagde han, »at Niels vilde rømme, havde han nok kommet til mig først og ladet mig det vide; men at det forholder sig ganske anderledes, det kan disse gode Folk vidne, og derfor beder jeg, at I paa Embeds Vegne vil forhøre dem.«

»Betænk jer vel!« siger jeg, »betænk jer vel, min kære Bruus! og ligesaa I andre gode Folk! inden I beskylder en hæderlig og uberygtet Præst og

Sjælesørger! Kan I intet bevise, hvorpaa jeg storligen tvivler, kan det komme jer dyrt at staa.«

»Præst eller ikke Præst,« raabte Bruusen, »der staar skrevet: du skal ikke slaa ihjel! der staar ogsaa skrevet: Øvrigheden bærer ikke Sværdet forgæves. Vi har jo Lov og Ret i Landet, og en Morder kan ikke undgaa sin Straf, om han saa har Stiftamtmanden til Svigersøn.«

Jeg lod, som jeg ikke mærkede Finten, og sagde: »Velan! det ske, som I vil! Hvad ved I, Kirsten Madsdatter! om den Sag, hvorfor Morten Bruus beskylder eders Præst? Sig nu den rene Sandhed, saaledes som I vil forsvare for den Alvidendes Domstol, og som I det siden med Lovens Ed skal bekræfte!«

Og gav hun da følgende Forklaring: Den Dag, paa hvilken det sagdes, at Niels Bruus var rømt af Præstegaarden, var hun lidt over Middag med sin Datter Else gaaet forbi Præstens Have. Som de kommer omtrent midt for Stendiget, der gaar Østen om samme, hører de en kalde paa Else. Det var Niels Bruus, som stod inden for Hesselhækken, og som nu bøjede Grenene lidt til Side og spurgte Else, om hun vilde have nogle Nødder. Hun tog da mod en Haandfuld og spurgte, hvad han bestilte der. Han svarede, at Præsten havde befalet ham at grave; men den Bestilling havde han ikke taget sig saa nær, han vilde hellere plukke Nødder.

I det samme hørte de en Dør lukkes op inde ved Huset, og Niels sagde: »Pas paa! nu faar vi en Skændepræken!« Straks efter havde de hørt — se kunde de intet, for Diget var for højt og Hækken for tæt — hvorledes de skændtes, og blev den ene ikke den anden noget Ord skyldig. Til sidst havde de hørt Præsten raabe: »Jeg skal slaa din Hund, du skal ligge død for mine Fødder!« hvorpaa det klaskede to eller tre Gange, som naar en faar Munddaske.

Saa havde Niels skældet Præsten for en Bød-

delknægt og en Keltring. Dertil havde Præsten slet intet svaret; men derimod hørte de to dumpe Slag, saa tillige Bladet af en Spade og noget af Skaftet to Gange svinges over Hækken; men den, der svingede Spaden, kunde de ikke se for Hegnets Højde og Tæthed.

Dermed var alt stille inde i Haven; men de (Hyrdeenken og hendes Datter) var blevne bange og underlig til Mode og saa gangne i Marken til Kreaturerne. Selvsamme Forklaring som Moderen gav ogsaa Datteren. Jeg spurgte dem, om de ikke havde set Niels Bruus komme ud af Haven, hvilket de begge benægtede, skønt de ofte havde set sig tilbage.

Alt dette stemmede aldeles med Præstens Beretning til mig, og at de ikke havde set Karlen komme ud af Haven, var rimeligt nok, da han til den søndre Side havde lige saa nær til Skoven, hvorhen Præsten sagde, han havde taget Kursen.

Jeg erklærede nu Morten Bruus, at det aflagte Vidnesbyrd intet beviste om det formentlige Mord, allerhelst som Præsten havde frivillig fortalt mig hele Sagen, ganske som Kvinderne nu havde fremsat den.

Hertil smilede han bittert og bad mig blot afhøre det tredje Vidne, hvilket jeg nu og gjorde.

Jens Larsen forklarede, at han en Aften meget silde (men saa vidt han mindedes, var det ej samme Aften, efter at Niels Bruus var rømt, men den næste) var gaaet hjem fra Tolstrup og gaaet ad den sædvanlige Gangsti Østen om Præstens Have. Derinde havde han hørt Lyden af en, som grov. I første Øjeblik var han vel bleven noget bange; men da det var klart Maaneskin, besluttede han sig dog til at ville se, hvo det var, som kunde have at bestille i Haven paa saadan Tid. Han havde da sat sine Træsko, var klavret op paa Diget og havde med Hænderne gjort sig et lidet Kighul gennem Hækken. Her saa han da Præsten i sin daglige Slobrok og med sin

hvide Bomulds Nathue paa Hovedet staa og glatte Jorden efter med en Spade; men andet saa han ikke. Da Præsten i det samme havde vendt sig pludselig om, som om han havde fornummet nogen, var Vidnet blevet bange, havde ladet sig i en Hast glide ned ad Diget og var lige saa hastig løbet hjem.

Skønt det rigtignok var mig paafaldende, hvad Præsten kunde foretage sig saa silde i Haven, fandt jeg dog endnu intet besynderligt til at vække Mistanke om det imputerede (formodede) Mord, hvilket jeg og sagde Klageren med alvorlig Formaning, ej alene at tage Beskyldningen tilbage, men ogsaa offentlig at erklære det omløbende Rygte for ugrundet og tillige at fralægge sig selv enhver Andel i samme.

Dertil svarede han: »Ikke før jeg ser, hvad Præsten har gravet ned i sin Have.«

»Da,« svarede jeg, »turde det være for silde, og I sætter da eders Ære og Velfærd paa farligt Spil.«

»Det skylder jeg min Broder,« svarede han, »og jeg venter af vor lovlige Øvrighed, at den ikke nægter mig Rettens Hjælp og Bistand.«

Saadan Opfordring var jeg nødt til at følge.

Jeg drog da tillige med Klageren og Vidnerne til Vejlby med et saare beknyt Sind, mindre af Frygt for at finde den omhandlede Rømningsmand i Haven end af Bekymring over den Skræk og Ærgrelse, Præsten og min Kæreste derved vilde foraarsages.

Undervejs tænkte jeg blot paa at lade Bagvaskeren føle Lovens hele Strenghed. Ak! du milde Himmel! der forestod mig den grueligste Opdagelse.

Først vilde jeg have taget Præsten afsides for at forberede ham og derved give ham Tid til at fatte sig og vorde Herre over sit Sind; men Morten Bruus forekom mig; thi som jeg kørte ind ad Gaarden, jog han paa sin Hest mig forbi og lige hen for Døren, og som Præsten aabnede samme, raabte han:

»Folk siger, at I har slaget min Broder ihjel og gravet ham ned i eders Have; her kommer jeg med Herredsfogden for at lede efter ham!«

Præsten blev over denne Tiltale saa forbløffet, at han ikke kunde mæle et Ord, forinden jeg sprang af Vognen og sagde til ham: »I hører nu Beskyldningen, og det uden Omsvøb; jeg nødes til paa Embeds Vegne at gøre denne Mands Begæring Fyldest, og fordrer nu eders egen Ære, at Sandheden kommer for en Dag og Munden stoppes paa Bagvaskelsen.«

»Det er haardt nok,« sagde han da, »at en Mand i min Stand skal tvinges til at afvælte saadan gruelig Beskyldning; men kom kun! min Have og mit hele Hus staar eder aabent!«

Vi gik nu ind igennem Stuehuset og ud i Haven. Der mødte os min Kæreste, der blev forskrækket ved at se Bruusen.

Jeg hviskede hastig til hende: »Vær kun rolig, min Hjerte! gak ind og ængst jer ej! Eders Fjende iler sin egen Fordærvelse i Møde!«

Morten Bruus gik nu foran Øster hen i Haven til Tornehækken; vi andre bagefter tillige med Præstens Folk, hvem han selv havde ordret at komme med Spader og Grebe.

Klageren stod noget og saa sig omkring, indtil vi havde naaet ham.

Da pegede han paa et Sted og sagde: »Her ser ud til at være gravet for ikke længe siden: her maa vi lede.«

»Grav!« raabte Præsten vredt.

Folkene grov, og Bruus, som syntes, det gik ikke hurtigt nok, rev Spaden fra en af Folkene og arbeidede med Ivrighed.

Da de var komne et Par Spadeslag ned, var Grunden saa fast, at man tydeligen saa, her ikke havde været gravet for nylig — maaske ikke i mange Aar.

Vi glædede os alle — paa en nær — og Præsten allermest; han begyndte allerede at triumfere over sin Anklager og sagde spottende til ham: »Fandt I noget, I Æreskænder?«

Denne svarede ham ikke; men efter at have betænkt sig et Øjeblik raabte han: »Jens Larsen! hvor var det, I saa Præsten staa og grave?«

Jens Larsen havde hidtil, medens der blev gravet, staaet med foldede Hænder og set paa Arbejdet.

Ved Bruusens Tiltale vaagnede han op som af en Drøm, saa sig lidt omkring og pegte derpaa hen til en Krog i Kvarteret, en tre til fire Favne fra det Sted, vi stod.

»Der tykkes mig det var!« sagde han.

»Hvad siger du, Jens?« raabte Præsten vred, »naar har jeg gravet?«

Uden at agte herpaa kaldte Morten Bruus Folkene hen til den angivne Krog. Her laa nogle visne Kaalstokke, Grene og andet Skrupperi, som han først ryddede af Vejen.

Gravningen begyndte atter.

Jeg stod ret rolig og vel tilfreds og talede med Præsten om denne Sag og den Straf, til hvilken Klageren havde gjort sig skyldig, da en af Karlene raabte: »Jesus Kors!«

Vi saa derhen — en Hattepuld var kommen til Syne.

»Her finder vi nok den, vi leder efter!« skreg Bruus, »det er Niels's Hat; den kender jeg.«

Da var det mig, som om alt mit Blod blev til Is: mit hele Haab blev med eet slaget til Jorden.

»Grav! grav!« raabte den skrækkelige Blodhævner, idet han selv anstrengte sig af alle Livsens Kræfter.

Jeg saa til Præsten, han var bleg som et Lig, men hans Øjne vidt opspilede og ufravendt hæftede til det rædselsfulde Sted.

Atter et Skrig, en Haand ligesom strakte sig op af Jorden mod de gravende.

»Se!« raabte Bruus, »han rækker efter mig: ja bi lidt, Broder Niels! Hævn skal du faa!«

Snart var hele Liget udgravet — det var virkelig den savnede. Hans Ansigt var ikke ganske kendeligt, da det var begyndt at gaa i Forraadnelse og Næsebenet desforuden knust og fladtrykt; men alle hans Klæder, lige til Skjorten med hans udsyede Navn, kendtes straks af alle hans Medtjenere, endogsaa en Blyring i hans venstre Øre vedkendtes af alle de omstaaende som Niels Bruuses, den han i nogle Aar bestandig havde baaret.

»Naa, Præst!« raabte Morten Bruus, »kom nu og læg Haand paa den døde, om I tør!«

»Almægtige Gud!« sukkede Præsten og slog sine Øjne i Vejret, »du est mit Vidne, at jeg er uskyldig, slaget ham har jeg, men ikke anderledes, end at han kunde løbe sin Vej, slaget ham har jeg, det maa jeg nu bitterligen angre; men hvo der har begravet ham, det kender den Alvidende.«

»Jens Larsen kender det ogsaa!« raabte Bruusen, »og kanske der findes end flere. Hr. Herredsfoged! I kommer vel ogsaa til at forhøre hans Tjenestefolk; men først venter jeg, at I vil sætte denne Ulv i Faareklæder i sikker Forvaring.«

Ak! du Fredsens Gud! Jeg turde jo nu ikke længere tvivle; Sagen var alt for aabenbar; men jeg var nær ved at synke i Jorden af Skræk og Afsky. Jeg vilde just sige Præsten, at han maatte berede sig paa at gaa i Fængsel, da han selv tiltalte mig — han var bleg og skælvede som et Espeløv.

»Skinnet er imod mig!« sagde han; »thi dette er et Værk af Djævelen og hans Engle. Dog, endnu lever en, som vel skal bringe min Uskyldighed for Dagen — kom, Hr. Herredsfoged! i Baand og Lænker vil jeg vente paa, hvad han har besluttet over mig arme Synder. Trøst min Datter! og tænk paa, det er eders Fæstemø!«

Næppe havde han sagt dette, før jeg hørte et Skrig og et Fald bag ved mig — det var min Kæreste: hun laa der daanet paa Jorden — Gud give, vi havde

ligget begge saaledes og aldrig opvaagnet mer! Jeg løftede hende i Vejret og tog hende paa mine Arme — jeg tænkte, hun v a r død; men Faderen rev hende fra mig og bar hende ind, og lige med det samme blev jeg atter kaldt hen til den dræbte for at besigtige et Saar i hans Hoved, som vel ikke var dybt, men dog havde knækket Hjerneskallen og kendeligen viste sig at være bibragt med en Spade eller et saadant sløvt Redskab.

Vi gik derpaa alle ind i Huset. Min Kæreste var da kommen til sig selv igen. Hun fløj om min Hals og besvor mig ved Gud og alt, hvad helligt var, at jeg dog maatte frelse hendes Fader af denne store Nød, og bad mig dernæst for vor Kærligheds Skyld, at hun maatte følge ham i Fængslet, hvilket jeg ogsaa tilstod hende. Jeg fulgte dem selv til G r e n a a; men Herren ved, hvorledes jeg var til Mode. Ingen af os har talet et Ord paa hele denne sørgelige Rejse. Jeg skiltes fra dem med et sønderknust Hjerte.

Liget er lagt i en Kiste, som J e n s L a r s e n havde staaende til sig selv, og i Morgen vorder det ærligen begravet paa V e j l b y Kirkegaard.

I Morgen afholdes det første Tingsvidne. Gud styrke mig elendige Menneske!

Gud give, jeg aldrig havde opnaaet den bedrøvelige Post, jeg Daare saa ivrigt eftertragtede! Det er en tung Bestilling, den at være Dommer — gid jeg kunde bytte med en af Stokkemændene!

Da denne Ordets Tjener fremstilledes for mig paa Tinget, lænket fra Haand til Fod, da tænkte jeg paa Vorherre, som han stedtes for Pilati Domstol. Og bares det mig livagtig fore, som min Kæreste — Gud bedre det, hun ligger syg i Grenaa — som hviskede hun til mig: »Befat dig intet med denne retfærdige!«

Ja Gud give, han var det! men jeg øjner endnu ikke den fjerneste Mulighed.

De trende første Vidner bekræftede med oprakte Fingre deres ganske Udsagn i Forhøret, og det Ord for andet, der blev intet taget fra og intet lagt til.

Og fremstod ydermere trende nye Vidner, Præstens tvende Karle og Udpigen. De to første havde hin Dag, da Mordet skete, siddet i Borgestuen, og da Vinduet stod aabent, havde de tydeligen hørt Præsten og den myrdede heftigen skændes, og at den første havde sagt — ligesom Hyrdeenken og hendes Datter omvandt — »jeg skal slaa din Hund! du skal ligge død for mine Fødder.«

Tilmed havde de to Gange hørt Præsten true og undsige Niels Bruus. De vandt (vidnede) endvidere, at Præsten, naar han blev vred, ikke sparede at slaa til med det første det bedste, der kom ham i Hænderne, og at han saaledes engang havde slaget sin forrige Dreng med en Tøjrekølle.

Udpigen forklarede, at hun, den samme Nat som Jens Larsen saa Præsten i Haven, havde ligget vaagen og kunde ikke sove, og havde hun hørt Døren fra Gangen ud til Haven knirke, og da hun reiste sig og keg ud, saa hun Præsten i Slobrok og Nathue gaa ud i Haven. Hvad han bestilte der, saa hun ikke; men en Times Tid efter omtrent hørte hun atter Lyden af Havedøren.

Da Vidnerne var afhørte og jeg tilspurgte den ulykkelige Mand, om han vilde bekende Gerningen, eller hvad han i manglende Fald havde at sige til sit Forsvar, foldede han sine Hænder over sit Brvst og sagde: »Saa sandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord! jeg vil tale Sandhed, og ved jeg med mig selv intet andet, end hvad jeg allerede tilforn har bekendt. Jeg har slaget den afdøde med Spaden, men ikke anderledes, end at han derefter kunde løbe fra mig ud af Haven; hvad der siden er hændtes ham, eller hvorledes han er kommen til at ligge i min Have – det ved

jeg ikke. Hvad Jens Larsen og Pigen vidner om at have set mig i Haven ved Nattetid, enten lyver de det, eller ogsaa er det et Helvedes Blændværk. Jeg elendige Menneske har ingen til mit Forsvar her paa Jorden, det mærker jeg klarligen. Vil Han i Himlen tie, da maa jeg bøje mig under Hans uransagelige Vilje.«

Herpaa lod han sit Hoved og sine Hænder synke og udgav et dybt Suk.

Mange af de tilstedeværende kunde ikke holde sig for Graad. Der begyndte en sagte Mumlen om, at han dog maaske kunde være uskyldig; men dette var jo blot en Virkning af Sindets Bevægelse og Medynk. Ogsaa mit Hjerte vilde gerne frikende ham; men Følelsen tør jo ingenlunde raade over Dommerens Forstand; hverken Medynk eller Had, hverken Gunst eller Avind skal veje det mindste Gran i Retfærdighedens Skaaler.

Jeg kan efter min Overbevisning ikke slutte anderledes end som saa: Den anklagede har slaget Niels Bruus ihjel, dog næppe med Forsæt og beraad Hu; vel ved jeg, at han har haft den Vane at true dem, han blev vred paa, »at han nok skulde huske dem det den Dag, de mindst tænkte derpaa;« men det er mig ikke vitterligt, at han har mod nogen opfyldt sine Trusler. Nu vil ethvert Menneske jo gerne bjærge Livet, om det kan, og frelse sin Ære, og derfor vedbliver han sin Benægtelse, saa længe han formaar.

Morten Bruus — det er en haard Hals, ond tilforn og værre nu af Harme over Broderens Drab, — begyndte at tale om Redskaber, der kunde tvinge en forstokket Synder til Bekendelse; men det forbyde Gud, at jeg mod saadan Mand skulde tage Pinebænken til Hjælp. Og hvad er vel den andet end en Prøvesten paa legemlig og aandelig Styrke og Svaghed? Den, som mægter at udholde Torturen, og den, som bukker under for samme — lyve kan de begge. En aftvungen Bekendelse kan aldrig være paalidelig

Sandhed. Nej, før skulde jeg vige mit Dommersæde og nedlægge mit sure Embede.

Ak! min gode, fromme Kæreste! hun er da tabt for mig, hvad denne Verden anbelanger: jeg elskede hende dog saa inderligt.

Jeg har haft et haardt Pust at udholde. Som jeg sad og overvejede denne skrækkelige Sag, i hvilken det forestaar mig at dømme, farer Døren op, og Præstens Datter — jeg tør vel næppe længere kalde den Kæreste, som maaske aldrig vil vorde min Hustru? — hun styrter ind med udslaget Haar, kaster sig for mine Fødder og omfavner mine Knæ.

Jeg løftede hende op i mine Arme, og vi græd begge en god Stund, inden nogen af os kunde komme til Orde.

Jeg blev først Herre over min store Bedrøvelse og sagde: »Jeg ved, hvad I vil, min Hjerte! jeg skulde frelse eders Fader? Ja Gud hjælpe os arme Mennesker! jeg kan jo ikke. Sig mig selv, hjerte Barn! tror I, at eders Fader er uskyldig?«

Hun lagde Haanden paa sit Bryst og sagde: »Jeg ved det ikke!« og derpaa stak hun atter i at græde ret bitterligen.

»Begravet ham,« sagde hun saa igen, »har han dog næppe; men at Karlen jo er død henne i Skoven af de Slag, han fik, det maa vel være saa, Gud bedre det!«

»Kære Ven!« sagde jeg, »Jens Larsen og Pigen saa ham jo i Gangen den Nat.«

Hun virrede langsomt med Hovedet og svarede: »Den Slemme kan have forblindet deres Øjne.«

»Det forbyde vor Herre Jesus,« sagde jeg, »at han skulde have saadan Magt over kristne Mennesker!«

Nu græd hun atter.

»Sig mig oprigtig,« begyndte hun efter et Ophold, »sig mig rent ud, min Fæstemand! dersom Gud ikke

sender anden Oplysning i denne Sag, hvad Dom vil I fælde?«

Hun saa ængstelig paa mig, og hendes Læber skælvede.

»Dersom jeg ikke troede,« svarede jeg, »at enhver anden vilde være haardere end jeg, da skulde jeg vige mit Sæde, ja med Glæde nedlægge mit Embede. Men det tør jeg nu ikke dølge, siden I spørger mig ad, den mildeste Dom, som baade Gud og Kongen har afsagt, er dog L i v f o r L i v.«

Her sank hun i Knæerne, men rejste sig straks igen, veg nogle Trin baglæns hen fra mig og raabte ligesom forvildet: »Vil I da myrde min Fader! vil I da myrde eders Fæstemø? — Ser I denne?« — hun traadte atter fremad og holdt Haanden med Ringen hen for mine Øjne — »Ser I denne Fæstensring? Hvad sagde min ulykkelige Fader, dengang I satte den paa min Finger? J e g g i v e r m i n P i g e i d i n B a r m ! Men I, I gennemborer min Barm!«

Ak Gud! hvert Ord, hun sagde, gennemborede m i n.

»Sødeste Barn!« sukkede jeg, »sig ikke saaledes! I kniber mit Hjerte med gloende Tænger. Hvad vil I, jeg skal gøre? frikende den, som Guds og Menneskenes Lov fordømmer?«

Hun tav og saa til Himlen.

»Eet vil jeg gøre,« blev jeg ved, »er det Uret, da tilregne Herren mig ikke den Synd! Hør nu, kæreste Barn! gaar Sagen her til Ende, da er hans Liv forloren; jeg ser ikke nogen Frelse uden i Flugten. Kan I hertil ophitte noget Raad, da skal jeg lukke mine Øjne og tie. Ser I, jeg har straks, saa snart eders Fader blev fængslet, skrevet til eders Broder i København, og vi kan nu hver Dag forvente ham. Tal saa med ham og søg at faa Slutteren til Ven! har I ikke Penge nok, saa raader I over alt, hvad jeg eier!«

Da jeg havde sagt dette, blev hendes hele Ansigt blussende rødt af Glæde, og hun faldt om min Hals

og raabte: »Gud lønne eder for dette Raad! havde vi blot min Broder! da blev der vel Raad.«

»Men hvor skal vi hen?« sagde hun atter og slap mig, »og om vi finder et Fristed i fremmede Lande, saa ser jeg eder aldrig mere.«

Dette sagde hun saa ynkeligt, at mit Hjerte var færdig at briste.

»Allerkæreste Ven!« raabte jeg, »jeg skal finde eder, hvor langt I end farer hen, og vil vore Midler ikke slaa til til vor Underholdning, skal disse mine Hænder arbejde for os alle, jeg har lært i min Ungdom at bruge Øksen og Høvlen.«

Da blev hun paa ny saa sjæleglad og kyssede mig utallige Gange.

Vi bad begge af ganske Hjerte til Gud, at han dog vilde lade vort Forehavende lykkes, og saa skiltes hun fra mig med frejdigt Haab.

Ogsaa jeg begyndte at haabe til det bedste. Men aldrig saa snart var hun borte, førend tusinde Tvivl opfyldte mit Sind og alle de Vanskeligheder, som før syntes mig overvindelige, nu forekom mig som uhyre Bjerge, dem min svage Haand aldrig vil mægte at flytte.

Nej, nej! af denne Elendigheds Mulm og Mørke ved ikkun H a n aleneste Vej, for hvem den sorte Nat er lys som Dagen.

Atter to nye Vidner! de fører næppe noget godt i deres Skjold; thi B r u u s e n anmeldte dem med en Mine, der ikke huede mig — han har og et Hjerte saa haardt som Flint og tilmed fuldt af Gift og Galde.

I Morgen møder de paa Tinget; jeg er til Mode, som om det var imod mig selv, de skulde vidne. Gud styrke mig dog!

Det er forbi — han har bekendt alt.

Retten var sat, og Fangen fremført for at høre de nye tilkomne Vidners Udsagn.

De forklarede, at de den tidt omhandlede Nat var gangne hen ad den Vej, som løber paa tværs imellem Skoven og Præstens Have: et Menneske var da kommet fra Skoven med en Sæk paa Akselen og dermed vandret dem et Stykke forbi ad Haven til; hans Ansigt kunde de ikke kende, da det var skjult af Sækken; men da Maanen skinnede paa hans Ryg, havde de tydeligen set, at han var iført en sid grøn Kjole (Præstens Slobrok nemlig) og en hvid Nathue: den omvundne Person forsvandt ved Havegærdet.

Aldrig saa snart havde den første aflagt dette Vidnesbyrd, før Præsten blev i sit Ansigt som Aske, og det var næppe, han med svag Røst kunde fremføre de Ord: »Jeg faar ondt.«

Man gav ham en Stol.

Da sagde B r u u s e n til de omstaaende: »Det hjalp paa Præstens Hukommelse.«

Denne hørte det ikke, men vinkede ad mig og sagde: »Lad mig føre tilbage i mit Fængsel! der vil jeg tale med eder.«

Det skete, som han forlangte.

Vi drog af Sted til Grenaa; Præsten kørte med Slutteren og Bysvenden, og jeg red.

Da Fængselsdøren blev aabnet, stod min Kæreste og redte sin Faders Seng, paa en Stol ved Hovedgærdet hang den ulykkelige grønne Slobrok.

Min Kæreste gav et Glædesskrig, da hun saa mig komme; hun troede, at Faderen var frikendt, og at jeg nu selv vilde udføre ham af Fængslet. Hun kastede, hvad hun havde i Hænderne, og hang sig om hans Hals. Den gamle Mand græd, saa den ene Taare ikke kunde bie den anden. Han nænnede ikke at sige hende, hvad nu var passeret paa Tinget, men gav hende nogle Ærinder i Byen, at hun skulde indkøbe alle Haande.

Før hun gik, sprang hun hen til mig, trykkede min Haand til sit Bryst og hviskede: »Godt Budskab?«

For at dølge min Smerte og Forvirring kyssede jeg hende paa Panden og sagde: »Kære! siden skal I høre, hvad der er passeret — ved endnu ikke, om det gør stort fra eller til — men hent os nu, hvad eders Fader forlanger.«

Hun gik.

Ak! ak! hvilken jammerlig Forandring fra før, da dette uskyldige Barn levede sorgløs og glad i den muntre Præstebolig, og nu her udi dette skumle Fængsel med Sorrig og Smerte, ja med idelig Angst og Bævelse.

»Sæt eder, kære!« sagde han og satte sig selv paa Sengestokken. Han foldede sine Hænder i sit Skød og stirrede længe mod Jorden i dybe Tanker. Endelig rettede han sig op og hæftede sine Øjne paa mig; jeg ventede i ængstelig Tavshed, som om jeg skulde høre min egen Dom — ja, paa en Maade skulde jeg jo ogsaa.

»Jeg er en stor Synder!« tog han til Orde, »hvor stor — det ved Gud, jeg ved det ikke selv. Han vil straffe mig her, at jeg hisset kan faa Naade og Salighed; ham være derfor Pris og Ære!«

Her lod han til at vinde mere Rolighed og Styrke og vedblev, som følger:

»Fra min Barndom af, saa længe som jeg kan huske, har jeg altid været trættekær, ilsindet og stolt, har ingen Modsigelse kunnet taale, men stedse været rede at slaa til med Sværd. Dog har jeg sjælden ladet Solen gaa ned over min Vrede, ej heller baaret Had til noget Menneske. Allerede som halvvoksen Dreng begik jeg i Hidsighed en Gerning, der ofte inderlig har fortrudt mig og smerter mig endnu, hver Gang jeg tænker derpaa: vores Gaardhund, et fromt Dyr, som aldrig gjorde noget Kræ Fortræd, havde taget min Mellemmad, som jeg havde

sat fra mig paa en Stol: i min Arrighed sparkede jeg saaledes med min Træsko til Hunden, at den døde under ynkelige Skrig og Pinsler. Det var kun et umælende Dyr, men dog et Varsel for, at jeg skulde forgribe mig paa Mennesker.

Da jeg som Student rejste udenlands, gav jeg mig i unødig Trætte med en Bursch i Leipzig, fordrede ham ud og stak ham i Brystet saa farligt, at han med yderste Nød kunde frelses. Allerede derfor havde jeg fortjent, hvad jeg nu saa sildigen maa lide; men Straffen falder nu og med tidobbelt Vægt over mit syndige Hoved — gammel Mand — Præst, Fredens Sendebud — og Fader! Ak Gud! ak Gud! der er Saaret endnu dybest — —.«

Han sprang op og vred sine Hænder, saa det knagede i alle Ledemod.

Jeg vilde sige noget til hans Trøst, men vidste intet.

Da han havde fattet sig lidt, satte han sig atter og vedblev:

»For eder, tilforn min Ven og nu min Dommer, skal jeg nu bekende en Brøde, som jeg uden for al Tvivl har begaaet, men som jeg dog ikke er mig fuldkommen bevidst.«

(Jeg studsede og vidste ikke, hvor han vilde hen, eller om han talte med god Samling; thi jeg havde nu belavet mig paa en ren og uforbeholden Tilstaaelse.)

»Forstaa mig ret og læg Mærke til min Tale! At jeg har slaget den ulykkelige Karl med Spaden, det ved jeg og har frit ud tilstaaet — om det var med Fladen eller Æggen, kunde jeg i min heftige Forbitrelse ikke sanse — at han da faldt og løb bort — se, det er alt, hvad jeg ved med sanselig Vished. Resten — Gud bedre det! — har jo fire Vidner set, nemlig at jeg hentede Liget og begrov det, og at det i Gerningen maa være saa, er jeg nødsaget til at tro; I skal høre mine Grunde:

Tre eller fire Gange tilforn i mit Liv er det

vederfaret mig, at jeg har været Søvngænger. Den sidste Gang — det kan nu være ni eller ti Aar siden — skulde jeg den kommende Dag holde en Ligprædiken over en Mand, som paa en pludselig og elendig Maade var kommen af Dage. Jeg var forlegen for en Tekst, da de Ord af en Vismand hos de gamle Græker: »Pris ingen lykkelig, før han dør!« faldt mig ind.

At tage en Hednings Sentens til Tekst i en kristelig Tale vilde ikke gaa an; men det forekom mig og, at den samme Tanke med omtrent de samme Ord skulde findes et Sted i den hellige Skrift. Jeg ledte og ledte og kunde ikke hitte Stedet. Det var silde, jeg var af andet Arbejde meget træt, klædte mig derfor af, gik til Sengs og sov ind.

Da jeg om Morgenen vaagner og sætter mig til mit Skrivebord for at vælge en anden Tekst og nedskrive et Udkast til Talen, ser jeg til min store Forundring foran mig paa Bordet skrevet med store Bogstaver paa et Blad Papir: »P r i s i n g e n l y k k e l i g, f ø r h a n s E n d e l i g t k o m m e r! S y r a c h, d e t 1 1 t e K a p i t e l, 3 4 t e V e r s,« men ikke det alene, ogsaa en Ligprædiken, kort, dog saa vel udarbejdet som nogen — og alt dette med min egen Haand. I Kammeret havde intet Menneske været; thi for Døren havde jeg indvendig trukket en Skodde, da Laasen var forslidt og kunde springe op af sig selv, naar det blæste; gennem Vinduet kunde lige saa lidt nogen være kommen; thi det var om Vinteren og Rammen frossen fast til Karmen. Nu vidste jeg, hvo der havde skrevet Prækenen: ingen anden end jeg selv; det var dengang kun et halvt Aars Tid siden, jeg i en saadan synderlig Tilstand om Natten var gaaet ind i Kirken og havde hentet et Lommeklæde, som jeg om Aftenen mindedes bestemt at have ladet ligge i min Stol bag Alteret.

Ser I nu, kære! da de tvende Vidner afgav deres Forklaring i Dag for Retten, randt mig pludselig dette mit Søvngængeri i Hu, og tillige mindedes jeg, at Mor-

genen efter at Liget var nedgravet, havde jeg undret mig over at finde min Slobrok ligge paa Gulvet inden for Døren, da jeg dog hver Aften bestandig hængte den paa en Stol uden for min Seng, hvilket indtil dette Øjeblik igen var gaaet mig af Glemme. Det ulykkelige Offer for min ustyrlige Vrede maa altsaa være faldet død om i Skoven og jeg i min drømmende Tilstand have set dette og søgt ham der. Ja, Gud være mig naadig, det er — det maa være saa.«

Her tav han, holdt Hænderne for Øjnene og græd bitterlig.

Men jeg var yderst forbavset og fuld af Tvivlraadighed. Jeg havde stedse troet, at den myrdede var død paa Stedet og begravet der, hvor han faldt, ihvorvel det syntes mig sært, om Præsten ved Dagen skulde have fuldført dette Arbejde, uden at nogen havde mærket det, samt at han dertil skulde haft Aandsnærværelse nok. Dog — tænkte jeg saa igen — Nøden har tvunget ham; han har kun i en Hast løselig bedækket Liget og siden om Natten gravet det dybere ned.

Nu siger de to sidste Vidner, at de har set ham bære en Sæk fra Skoven; det var mig straks højst paafaldende, og flygtig opstod den Tanke, om ikke dette Vidnesbyrd kunde staa i Modsigelse med de forrige og Mandens Uskyldighed derved begynde at opklare sig.

Ak desværre! nu stemmer det hele alt for godt, og hans Brøde er uden for mindste Tvivl. Alene den besynderlige Vending, han giver Sagen, forundrer mig: at han har begaaet hele Gerningen, er vist; men om den sidste og uvæsentligste Halvdel er udført i vaagen eller drømmende Tilstand, det er det eneste uvisse.

Præstens Udsagn fra først til sidst, hans ganske Adfærd bærer Sandhedens Præg, ja for dens Skyld opgiver han villig sit Liv; dog, noget lidet af Æren kæmper han maaske nu for at bjærge? eller — maaske han ogsaa her er Sandheden tro? et saadant

Nattegængeri er ikke uden Eksempel, lige saa lidet som at et Menneske kan løbe saa langt med Ulivs Saar.

Han gik atter nogle Gange hastig op og ned ad Gulvet; derpaa stod han stille foran mig og sagde: »I har nu her mellem Fængslets Mure annammet min Bekendelse; jeg ved, at eders Mund s k a l fordømme mig; men hvad siger eders Hjerte?«

»Mit Hjerte?« svarede jeg — det var knap, jeg for Beklemmelse kunde tale — »mit Hjerte lider usigeligt og vilde gerne briste i dette Øieblik, naar det derved kunde frelse eder fra en skrækkelig og vanærende Død —« (jeg turde jo ikke nævne det sidste Redningsmiddel, Flugten).

»Det kan I ikke!« faldt han hurtig ind, »mit Liv er forbrudt, min Død er retfærdig og et advarende Eksempel for alle efterlevende. Men lov mig, at I ikke vil slaa Haanden af min arme Datter — jeg havde engang tænkt at g i v e h e n d e i d i n B a r m.«

(Her aftørrede han de atter frembrydende Taarer).

»Dette skønne Haab har jeg selv forstyrret: I kan ikke ægte en Misdæders Barn: men lov mig, at I vil sørge for hende som en anden Fader!«

Med stor Bedrøvelse og under mange Taarer gav jeg ham min Haand.

»I har vel intet hørt fra min Søn for nylig?« tog han igen til Orde, »jeg vil ogsaa haabe, at han bliver uvidende om denne Elendighed, til alt er forbi. Jeg kan ikke taale at se ham.«

Her skjulte han sit Ansigt i sine Hænder, vendte sig om og støttede sin Pande mod Væggen, han hulkede som et Barn.

Det varede noget, inden han blev i Stand til at tale:

»Nu kære!« sagde han da, »forlad mig nu og lad os ikke se hverandre før i den strenge Retfærdigheds Hus! Og — vis mig dette sidste Venskab! lad det ske

snart – endnu i Morgen! jeg længes efter Døden; thi jeg haaber for Jesu Skyld, den skal vorde mig en Indgang til et bedre Liv end dette nærværende, der nu ikke har andet at yde mig end Kval og Forfærdelse — gaa, min kære, medlidende Dommer! lad mig afhente til Tinget i Morgen og send endnu i Dag Bud efter Hr. J e n s i Aalsø! han skal berede mig til Døden — Gud være med eder!«

Han rakte mig sin Haand med bortvendt Aasyn: jeg tumlede ud af Fængslet — jeg var som bedøvet, ja hartad uden Bevidsthed.

Jeg skulde maaske have redet lige hjem uden at tale med Datteren, var hun ikke selv tæt uden for Fængslet kommen mig i Møde. Hun maatte kunne læse Dødsdommen i mit Ansigt: thi hun blegnede og greb fat om begge mine Arme.

Hun saa til mig, som om hun skulde tigge sit Liv; spørge kunde hun ikke eller turde hun ikke.

»Fly! fly! og red eders Fader!« var det eneste, jeg mægtede at fremføre.

Jeg kastede mig paa min Hest og var herhjemme, længe før jeg vidste det. – Altsaa — i M o r g e n !

Dommen er afsagt. Han hørte den med større Standhaftighed, end den besad, som oplæste samme. Alle nærværende undtagen hans haardnakkede Fjende udviste ogsaa stor Medlidenhed; nogle hviskede endog, at den var streng — ja til visse streng! den skiller et Menneske ved Livet og tre foruden ved Livslykke og Sindsro. Den barmhjertige Gud være mig en naadigere Dommer, end jeg Synder tør være mod mit Medmenneske!

Hun har været her. — Hun fandt mig paa Sygelejet. — Der er ingen Redning længere. — Han vil ikke flygte.

Slutteren var vunden, Fiskeren, et Søskendebarn til hendes salige Moder, havde lovet at føre dem til Sverrig og havde sin Sejlbaad til Rede; men den angergivne Synder var ikke til at overtale. Han vil ikke unddrage sig Retfærdighedens Sværd, forhaabende, at han ved sin og Jesu Død skal vinde sig en bedre Retfærdighed hisset.

Hun forlod mig lige saa trøstesløs, som hun var kommen, men uden et eneste umildt Ord.

Gud naade hende, Stakkel! hvorledes skal hun overvinde den forfærdelige Dag? Og her ligger jeg, syg til Legem og Sjæl — kan hverken trøste eller hjælpe. — Sønnen bliver borte.

Farvel! — Farvel, mit Hjertes trolovede Brud! farvel for denne usselige Verden, til vi mødes engang i en bedre!

Snart maaske; thi jeg føler, at Døden har mig fat — maaske gaar jeg did førend den, mit grumme Embede tvang mig til at henskikke.

»Farvel, min Hjerteven!« sagde hun jo, »jeg forlader eder uden Nag; thi I gjorde kun eders strenge Pligt; men nu farvel! for vi ses aldrig mer.«

Hun gjorde Fredens Tegn over mig — Gud skænke mig dog snart den evige Fred!

Gud! hvor vil hun hen? hvad har hun i Sinde? Broderen er ikke kommen — og i Morgen — paa Ravnhøj*).

(Her findes Herredsfoged Erik Sørensens Dagbog pludselig afbrudt; men til denne lige saa sandfærdige som skrækkelige Begivenheds nærmere Oplysning og Fuldstændiggørelse anføres herefter den daværende Nabopræst i Aalsø hans skriftlige Optegnelse. Skulde ellers nogen Læser ville drage disse Aktstykkers Ægthed i Tvivl, da tør han dog ikke tillige med Indklædningen forkaste det væsentlige af Historien, som — desværre! — er alt for sand. Sagnet, som endnu stedse i hele Omegnen levende vedligeholder sig, lægger ydermere til, at just denne tragiske Begivenhed gav Anledning til, at Delinkventsager for Ettertiden bliver foretagne ved alle Instanserne. Lovkyndige maa vel da kunne fastsætte Tidspunktet for samme.)

B.

Aalsø-Præstens Optegnelser.

I min Embedstids det syttende Aar tildrog sig her i Nabolaget den Begivenhed, som betog alle med Skræk og Forfærdelse og geraadede vor gejstlige Stand til stor Tort og Blusel, idet Præsten i Vejlby, vellærde Hr. Søren Qvist, udi Vrede slog sin Tjenestekarl død og begrov ham derpaa om Natten i sin Have.

*) Den Banke paa Aalsø Mark ved Grenaa, hvor Præsten Søren Qvist blev halshugget, hedder endnu saaledes.

Han blev efter foregaaende retlig Undersøgelse overbevist om denne gruelige Gerning saavel ved manges Vidnesbyrd som og ved egen Bekendelse og derfor dømt til at have sin Hals forgjort. Hvilken Dom i mange Tusinde Menneskers Overværelse blev eksekveret her paa Aalsø Mark.

Den henrettede, hvis Sjælesørger jeg tilforn havde været, forlangte mig til at besøge sig i Fængslet. Og maa jeg med Sanden sige, at jeg aldrig har meddelt det hellige Sakrament til nogen mere vel beredt, angergiven og fuldtroende Kristen. Han erkendte selv med inderlig Ruelse, at han havde vandret i kødelig Sikkerhed og været et Vredens Barn, hvisaarsag Gud hengav ham i Synd og Sindsforhærdelse, ydmygede ham dybt og gjorde ham meget elendig, at han atter kunde oprejses ved Kristo.

Han beholdt sin Frimodighed lige til det yderste og holdt paa Retterstedet til det omstaaende Folk en Tale fuld af Kraft og Salvelse, hvilken han i sine sidste Dage havde udarbejdet i Fængslet og lært udenad. Den handlede om Vrede og dens skrækkelige Følger, med bevægelig Anvendelse paa ham selv og den grumme Misgerning, hvortil Vrede havde forledt og henrevet ham. Tekstens Ord var tagne af Jeremiæ Begrædelses Bog 2. Kap. 6. Vers: »Han har beskæmmet Præsten i sin Vrede.«

Derpaa afklædte han sig, bandt selv for sine Øjne og knælede med foldede Hænder, og som jeg havde udtalt de Ord: »Vær trøstig, kære Broder! i Dag skal du være med Frelseren i Paradis!« faldt hans Hoved for Mestermandens Sværd.

Hvad der gjorde ham Døden besk, var Tanken om hans tvende Børn, af hvilke den ældste, Sønnen, var fraværende — som man troede i København, men, som vi siden erfarede, i Lund, hvorfor han ogsaa først ankom hertil den samme Aften, som Faderen om Morgenen havde betalt Syndens Sold.

Datteren, som, sig selv og sin Kæreste til ydermere Hjertesorg, stakket tilforn havde været trogivet til Herredsfogden, tog jeg af Barmhjertighed i mit Hus, hvor hun mere død end levende blev henbragt aarle om Morgenen, da hun havde taget Afsked med Faderen, hvem hun med datterlig Ømhed havde plejet udi Fængslet.

Da jeg kom tilbage fra den tungeste Gang i mit Liv, fandt jeg hende temmelig rolig og sysselsat med at tilberede den henrettedes Jordeklæder (thi det var tilladt, at han maatte vorde begravet i kristen Jord, dog udi al Stilhed.) Hun græd ikke mere; men hun talte heller intet. Jeg tav ogsaa; thi hvad skulde jeg sige hende? og var jeg ikke selv bespændt med mørke Tanker?

En Times Tid derefter kom min Vogn med Liget, og kort herpaa for en ung Mand paa en Hest ind i Gaarden — det var Sønnen. Han kastede sig over Faderens afsjælede Legeme og derpaa i Søsterens Arme; begge Søskende holdt hverandre længe omfavnede; men ingen af dem kunde faa et Ord frem.

Om Eftermiddagen lod jeg kaste en Grav lige uden for Vaabenhusdøren til Aalsø Kirke; der nedlagdes i den tavse Midnatsstund de jordiske Levninger af den forhenværende Præst i Vejlby. En Sandsten, hvorpaa er udhugget et Kors, og som jeg først havde ladet forfærdige til mig selv, bedækker Graven og minder enhver Kirkegænger om den ulykkeliges dybe Syndefald og den menneskelige Naturs Fordærvelse samt om Syndens eneste Frelse ved Kristi Kors. (Stenen ligger endnu den Dag i Dag paa samme Sted.)

Næste Morgen var begge faderløse Søskende plat forsvundne, og har intet Menneske siden kunnet høre eller spørge det mindste til dem. Gud maa vide, i hvilken Afkrog de har skjult sig selv for Verden.

Herredsfogden skranter bestandig og tros ikke at leve. Jeg selv er saare betagen af Sorrig og Kummer,

og tykkes mig Døden at maatte være det højeste Gode for os alle til Hobe.

Gud gøre imod os efter sin Visdom og Barmhjertighed!

Herre! hvor uransagelige er dine Veje!

I min Embedstids otteogtredivte Aar og enogtyve efter at min Nabopræst, Hr. Søren Qvist i Vejlby, var bleven sigtet, dømt og henrettet for et Mord paa hans Tjenestekarl, hændte det sig, at en Stodder kom her i Præstegaarden. Han var en gammelagtig Mand med et graaagtigt Haar og gik ved en Krykke. Ingen af Tyendet var just til Stede, jeg gik derfor selv ud i Køkkenet for at give ham et Stykke Brød og spurgte jeg ham da: »hvorfra han var?«

Han sukkede og svarede: »Ingensteds fra.«

Jeg spurgte derpaa om hans Navn; han sukkede atter, saa sig frygtsom omkring og sagde: »De har kaldt mig Niels Bruus.«

Det for i mig, og jeg sagde: »Det er et grimt Navn; saaledes hed ogsaa en, der blev slagen ihjel heromkring for en Snes Aar siden.«

Han sukkede endnu dybere og svarede: »Det var ikke saa godt, jeg havde døet dengang; det har bekommet mig ilde, at jeg rømte ud af Landet.«

Haaret rejste sig paa mit Hoved, og jeg tog til at ryste af Forfærdelse; thi nu tyktes mig, at jeg grangivelig skulde kende ham igen; tilmed var det, som om jeg saa den livagtige Morten Bruus for mig, hvem jeg tre Aar i Forvejen kastede Jord paa. Jeg rykkede mig tilbage og slog et Kors for mig; jeg tænkte, det var et Genfærd.

Men han satte sig paa Skorstensskødet og sagde: »Herre Gud, Fa'er! jeg hører, min Broder Morten er død. Jeg var ved Ingvorstrup; men den nye Mand

gennede mig væk — lever min gamle Husbond, Præsten i Vejlby?«

Nu faldt det som Skæl fra mine Øjne, og jeg anede straks Sammenhængen i hele den gruelige Historie; men jeg var saa fornummen, at Mælet i nogle Minutter var mig forment.

»Ja,« sagde han saa og bed graadigt paa Brødet, »det var Mortens Skyld alt sammen. Men kom Præsten ellers i Fortræd?«

»Niels! Niels!« raabte jeg i mit Hjertes Skræk og Afsky, »du har en blodig Synd paa din Samvittighed; for din Skyld har den uskyldige Mand maattet lade sit Liv for Bøddelens Haand.«

Brødet og Kæppen drattede fra Stodderen, og selv havde han nær segnet om i Ilden.

»Gud forlade dig, Morten!« stønnede han. »det mente jeg ikke — Gud forlade mig min store Synd! — men det er dog vel kun saa, I vil rædde mig? — Jeg har nu vandret herind lige fra langt ude paa hin Side Hamborg og ikke hørt et Ord herom. Der har heller ingen kendt mig førend Fa'er, og jeg ikke aabenbaret mig for nogen anden; men da jeg kom igennem Vejlby og spurgte, om Præsten var levende, svarede de ja.«

»Det er den nye,« sagde jeg, »men ikke den, som I og jer ugudelige Broder har skilt ved Livet.«

Da begyndte han at slaa Hænderne sammen og hyle og give sig, saa jeg vel mærkede, at han kun havde været et blindt Redskab i Djævelens Haand, ja jeg begyndte end mere inderlig at ynkes over ham. Og tog jeg ham derfor ind med mig i mit Studerekammer, talte til ham nogle trøstelige Ord og fik da hans Sind saa vidt i Rolighed, at han i Stødemaal forklarede og udlagde mig alle Ting i dette Helvedes Skarnsstykke.

Broderen Morten — en Belials Mand — fattede et dødeligt Had til Hr. Søren i Vejlby fra den Tid af, han nægtede ham sin Datter til Hustru. Saa

snart derfor Præsten var bleven skilt ved sin forrige Kusk, fik han sin Broder til at lade sig fæste i dennes Sted.

»Og pas nu vel paa,« havde han sagt til Niels, »naar Lejlighed falder, saa vil vi spille den sorte Mand et Puds, og det skal ikke blive din Skade.«

Niels, som var stiv og studs af Naturen og dertil ophidset af Morten, kom snart i Klammeri med sin Husbond, og saa snart han havde faaet den første Tugtelse, glemte han ikke at melde det paa Ingvorstrup.

»Lad ham nu slaa dig een Gang til,« havde Morten sagt, »saa skal han faa det betalt; kom straks til mig og lad mig det vide!«

Da var det, han yppede Kiv med Præsten i Haven og løb derpaa uden Ophold til Ingvorstrup.

Brødrene mødtes uden for Gaarden. Niels fortalte det passerede.

»Har nogen set dig paa Vejen herhid?« spurgte Morten.

Niels mente nej.

»Saa skal vi,« sagde Morten, »jage ham en Forskrækkelse ind, han ikke skal forvinde de første fjorten Dage.«

Nu blev Niels ført hemmelig ind paa Gaarden, hvor han holdt sig skjult til Aften. Saa snart alle var til Ro, gik de samlede hen til et trebundet Markskel, hvor der tvende Dage tilforn var nedgravet Liget af en Karl paa Niels's Alder, Størrelse og Udseende. (Han havde tjent paa Ingvorstrup og der hængt sig selv, som der mumledes om, af Desperation over Bruusens tyranniske Behandling og Trusler, hvorvel andre sagde, det var af Kærestesorger.)

Dette Lig grov de op igen, hvor nødig end Niels vilde; men Broderen tvang ham — og slæbte det hjem til Gaarden; thi det var tæt derved.

Nu maatte Niels afføre sig alle sine Klæder, dem Liget Stykke for Stykke igen iklædtes, endogsaa

en Ørenring blev tagen med. Derpaa gav Morten den døde et Hug over Ansigtet med en Spade og et i Tindingen og forvarede ham saa i en Sæk til næste Aften. Da bar de Sækken til Skoven, som ligger tæt ved Vejlby.

Niels havde vel flere Gange adspurgt Broderen, hvad han havde i Sinde, og hvad alle disse Anstalter skulde til; men denne havde bestandig svaret: »Det behøver du ikke at kere dig om. Det faar at være min Sag.«

I Skoven siger Morten til ham: »Nu skal du hente mig en af Præstens daglige Kjoler, helst den lange grønne, jeg har set ham gaa med om Morgenen.«

Niels svarede: »Det tør jeg ikke, for de hænger i hans Sovekammer.«

»Saa tør jeg selv,« siger Broderen, »og gaa nu din Vej og kom her aldrig mer! her har du en Pung med hundrede Daler. De holder vel ud, til du kan faa dig en Lejlighed i Sønden, men langt borte, hører du! hvor ingen kender dig. Giv dig et andet Navn og sæt aldrig din Fod mere paa dansk Grund. Gaa om Natten, og hæl dig i Skoven om Dagen, og her er Madposen, jeg tog med fra Gaarden; den kan føde dig, til du kommer ud af vor Konges Landemærker. Skynd dig nu, og kom her ikke igen, saafremt du har dit Liv kært.«

Niels adlød, og dermed skiltes Brødrene ad, ej heller saa de hverandre siden fra den samme Dag af.

Den rømte havde døjet meget ondt i fremmede Lande, var bleven hvervet til Soldat, havde tjent i mange Aar og været i Krig, hvor han mistede sin Førlighed. Fattig, svag og ussel fik han i Sinde at søge sin Fødestavn og havde under megen Nød og Besværlighed fægtet sig igennem.

Saaledes lød i Korthed det fatale Menneskes Beretning, om hvis Sandfærdighed jeg desværre ikke kunde bære Tvivl. Og blev det mig altsaa klart, hvor-

lunde min ulykkelige Medbroder var falden som et Offer for den nedrigste Ondskab, for sin Dommers og for Vidnernes Forblændelse og for sin egen letroende Indbildningskraft.

Ak! hvad er dog et Menneske, at det tør opkaste sig til Bloddommer over sin Lige? Hvo tør dog sige til sin Broder: du est skyldig at dø? Kun Gud hører Hævnen til; kun den, som giver Livet, tør alene give Døden. Han lønne dig nu ogsaa hisset for den bitre Martyrdød, du her maatte lide, med det evige Livs uendelige Glæde!

Jeg fandt mig ikke beføjet til at angive den sønderknuste og angergivne Synder, saa meget mindre som Herredsfogden endnu levede, hvem det vilde være en Grusomhed at oplyse om hans skrækkelige Vildfarelse, før han vandrede heden, hvor alt det skal komme for Lyset, der endnu er skjult for vore Øjne.

Jeg stræbte derfor langt hellere at yde den tilbagevendende Religionens Trøst og formanede ham dernæst paa det alvorligste til at fordølge sit Navn og den hele Begivenhed for alle Mennesker. Jeg lovede ham paa dette Vilkaar Husly og Pleje hos min Broder, som bor i en langt fra liggende Egn.

Næste Dag var en Søndag. Da jeg sildig mod Aften kom hjem fra mit Anneks, var Stodderen borte: men inden det blev Aften den følgende Dag, var Tildragelsen bekendt over hele Nabolaget.

Dreven af sin urolige Samvittighed havde han ilet af Sted til Rosmus og fremstillet sig som den rette Niels Bruus for Herredsfogden og alt Tyendet i Gaarden.

Herredsfogden fik en Rørelse og døde inden Ugens Ende; men Niels Bruus fandtes Tirsdag Morgen liggende død uden for Aalsø Kirkedør paa den salige Søren Qvists Grav.

Præsten i Torning.

Tre Mil Sønden for Viborg, i den Egn, hvor Svend Grathe fordum mistede Liv og Rige, ligger Bondegaarden R e v l. Gamle og forrevne er dens lave Bygninger og synes at være tækkede med Mos. Dens tarvelige Udseende oplives ikke af nogen Have; thi dette Navn kan man næppe give en liden Kaalgaard, hvis Tørvediger er kantede med tynde, forkrympede Hyldebuske, og hvorover en gammel Røn krummer sig, forpisket og bøjet fra sin Ungdom af de skarpe Vestenvinde. Trindt og vidt omkring er den omgivet af mange lynggroede Bakker, mellem hvilke graagule Moser slynger sig og løber næsten alle i hverandre gennem mangfoldige Bugtninger, snart udvidende sig og ligesom tilbagetrængende de bølgeformige Bakker, snart af disse indknebne til smalle Snævringer. Ukendte, som her vilde finde Vej, skulde snart blive hildede i denne Labyrint af Moser, ikke ulig dem, der uden nødvendig Forkundskab indlader sig i det sindrige Spil, som man kalder »at trække i Dynd«.

Først henimod Efteraaret faar denne mørke, ensformige Egn et mere livligt Udseende: i Moserne løfter erica tetralix (Klokkelyng) sine blegrøde Blomster, og Bakkerne faar et violet Skær af den nu først udskydende Lyng. Ikke frydeligere er her den levende Natur: Brokfuglen sidder enlig paa sin Tue og gentager

halve Dage sine langtrukne, tungsindige Fløjtetoner. Moselærken kvidrer svagt og sørgeligt fra Porsbusken — Ørkenens eneste Træ. En enkelt Urfugl, opjaget af en omluskende Ræv, hvirvler sig et stakket Stykke bort, men falder snart igen og forsvinder i den tætte Lyng. Om menneskelige Beboere mindes man kun, naar en Hyrdedreng, omringet af nogle vantrevne Faar, hvisler paa sin Toskillingsfløjte.

Ikke altid var disse Banker saa øde og nøgne. I gamle Dage var de tæt bevoksede med Gran og Birk, og Moserne var Søer, bestrøede med talrige Flokke af alle Slags Svømmefugle. Dengang laa, omtrent hvor Revl nu ligger, paa en Odde eller Revl i Søen en stolt Herreborg. En frodig Abildhave, og foran denne tvende Rader af høje Graner, omgav og aldeles skjulte Borgen til Landsiden; kun naar man drog over den sidste høje Banke, gled de hvide Skorstene hen over Granernes Toppe. Til Søsiden mod Sønden stod Borgen frit, og fra den modsatte Bred saa det ud, som om den hævede sig op af Vandet. Dens Bygningsmaade var som alle andre Slottes paa hin Tid: umalet Egebindingsværk med mørkerøde Murstens Tavl, tvende Stokværk, det ene bygget ud over det andet med fremragende udhugne Bjælkehoveder, mange lange og smalle Vinduer med bitte smaa Ruder og Blysprøjser. Paa alle fire Hjørner runde, udbyggede Taarne med Glughuller, og midt foran Huset et større, hvis Platform rakte op over Skorstenene og var prydet med otte Stenkæmper. Saadanne tvende forsvarede med opløftede Træsabler den høje, hvælvede Taarndør. Bag ved Borggaarden, mellem denne og Ladegaarden, løb en dyb og bred Grav, til Dels bevokset med Rør, og over den førte en Vindebro. Paa hver Side af Broen stod firkantede Stenpiller, og oven paa disse saas liggende Løver. Uden for Ladegaard og Have var en ligedan Grav med Bro som Borgens yderste Befæstning.

Mange Aar tilbage i Tiden boede her den velbyr-

dige og mandhaftige Ridder Henrik Sandberg, gift med velbyrdige og dydsirede Jomfru Mette Daae. Deres Ægteskab var velsignet med en eneste Datter, navnlig Else, og at se hende vel forsørget var Forældrenes højeste Ønske.

Mødrene plejer i dette Tilfælde ej alene at ønske, men ogsaa at handle. Fru Mette var ikke mere uvirksom end andre Mødre, men havde indledet saa snilde saavel som ærbare Underhandlinger med den tapre og gode Mand, Hr. Mogens Munk til Aunsberg, at Dagen til dennes Søns, Junker Jenses Trolovelse med Jomfru Else allerede var bestemt. Endelig var den kommen og, paa lidet nær, vel forbi. Det forlovede Par stod foran Præsten, som han, smykkede med vældige Pibekraver, deres Forældre. Slægtninge og Kyndinge i en Halvcirkel bag ved ham. Junkeren saa stift og dristigt hen over Præstens Skulder og Jomfruen bly og beskedent ned til hans Fødder. Han begyndte at tale, hans Stemme var mandig og fuldtonende; uvilkaarlig sammenlignede Jomfruen den med hendes Fæstemands tykke, pludrende og efter de Tiders Mode læspende Mæle.

Lønligt og hurtigt løftede hun sine Øjne op til den Mund, hvorfra disse velklingende Toner udgik, og en anden Sammenligning begyndte mellem den velærværdige Mands ungdommeligt skønne Ansigt og Junkerens Mælkefjæs; over en høj, hvid og glat Pande skilte sig et mørkebrunt Haar og faldt i naturlige Krøller paa Pibekraven. Sorte Bryn hvælvede sig over brune, fyrige Øjne. Mellem den smalle Underlæbe og den kækt opstaaende Overlæbe blinkede snehvide Tænders Perlerader, og derunder bevægede sig i Talens Iver et sirligt Fipskæg. Lige saa hurtigt trak sig Pigens lange Øjenhaar ned over det rødmende Ansigts mørkeblaa, matglimtende Stjerner.

Hr. Søren var nødt til at se paa den yndige Fæstemø; men jo tiere han saa, jo mere forvirret blev han, og dette forøgede igen hendes Forvirring. Kort

at fortælle: just som Præsten havde begyndt en Smule at væve for at faa Tid til igen at optage Talens tabte Traad, blegnede Jomfruen og begyndte at rave.

»Hun faar ondt!« raabte han, og derpaa segnede hun virkelig i den tililende Moders Arme.

Om denne Besvimelse rejste sig af Angst over Præstens Forlegenhed eller af Medlidenhed med ham, om den var forstilt for at redde ham eller fri hende selv fra Forbindelsen med Junkeren, derom var Meningerne delte, endskønt de maaske snarere burde være forenede. Hvorom alting er, saa blev der intet af Trolovelsen nu og, da Jomfru Else aldrig følte sig frisk nok, heller ikke siden. Hermed var Junker Jens slet ikke fornøjet, især da han havde en dunkel Anelse om Aarsagen til denne Bortrykkelse af hans Ønskers Maal.

Nogen Tid efter hændte det sig, at han og Præsten traf sammen i Viborg paa et offentligt Sted, hvor ogsaa andre Adelsmænd og Officerer var til Stede. Ophidset af Vin og hemmelig Ærgrelse, begyndte Junkeren at stikle paa Præsten og hans Tales synderlige Islæt. Længe firede denne af med Kulde og temmelig Sagtmodighed, dette gjorde Modstanderen dristigere og grovere.

»Hr. Junker!« sagde hin omsider opbragt, »I stoler paa den Kjole, jeg bærer, og som I vel ved hindrer mig i at lære eder Skikkelighed.«

»I stoler selv paa eders Kjole!« svarede Junkeren, »fordi den giver eder Lov til at være Poltron!«

»Det er der Raad for!« raabte Præsten, idet han trak Kjolen af, »der ligger Præsten, og her staar Manden; har I endnu Lyst, saa kom an, Junker Jens! Er her ingen af de gode Venner, som vil laane mig sin Kaarde?«

En Officer gav ham sin og tilbød sig at være Sekundant; en anden traadte over paa Junkerens Side, og alle fire red ud paa Heden Sønden for Byen.

Hr. Søren havde i sine Studenterdage været Karl for sin Kaarde og flere Gange ved tyske Universiteter lært kaade Burscher Mores (Levemaade): han var Junkerens Mand saavel. Denne blev jo længer jo mere ophidset over Modstanderens Kulde og sikre Parering. Han gjorde et forgæves Udfald efter det andet; hans Kaarde gled bestandig ud forbi den færdige Fjende, i hvis Vold han stedse befandt sig, men som ædelmodigen skaanede ham. Da forenede han al sin Kunst og Kraft i tre hurtigt paa hinanden følgende Dobbeltfinter, hvoraf Udfaldet blev, at han selv rendte sit Bryst i Kontrapartens Kaarde. Hans Fald gjorde Ende paa Tvekampen.

Saaret forekom Sekundanterne saa betænkeligt, at de raadede Præsten at sætte sig paa sin Hest og flygte. Dette gjorde han, naaede inden en Times Forløb sit Hjem, samlede i en Skynding sine Penge og de nødvendigste Klæder og kastede sig paa en anden lige saa rask Hest.

Bespændt af Frygt, Anger og Uvished, lod han staa ud ad Sønden til. Hans Vej faldt forbi Revl. Solen var ved at gaa ned, og de høje Graner udbredte allerede en Dæmring over Gaard og Have. I Skyggen vandrede langsomt med nedsænket Hoved den skønne Mø. De foldede Hænder holdt en Kost af spraglede Markblomster, og hvo der saaledes saa hende, maatte lettelig gætte, at hun tænkte paa en elsket Ven, og endvidere, at Rytteren, der travede hende i Møde, var denne Ven; thi saa snart hun saa ham, tabte hun Blomsterne af sine Hænder og bøjede dybere ind i Alleen.

»Farvel, ædle Jomfru!« sagde han uden at standse Hesten, »forlader, saa skal eder forlades.«

Med den højre Haand trykkede han Hatten dybere ned og for af Sted i tordnende Galop.

Forundret, forvirret og hartad bedøvet stirrede hun efter ham, og Mørket faldt paa, før hun kom tilbage til Slottet. Næsten lige saa hurtig kom det Skræk-

kens Bud, at Præsten havde ihjelstukket hendes Faastemand.

At Jomfruen viste en uforstilt Forfærdelse og derefter en lige saa uforstilt Sorg, var meget naturligt; men den rette Grund til disse Sindsbevægelser var en Hemmelighed for alle undtagen for den sørgende Pige selv. Da imidlertid Forældrene tænkte, at Sorgen gjaldt Junker J e n s, maatte de ej alene billige denne, men ogsaa hendes haardnakkede Vægring ved at indgaa nogen anden Forbindelse.

Saaledes henrandt et Par Aar, under hvis Forløb Fru M e t t e forlod det timelige, just som hun var i Begreb med anden Gang at bortgive Datterens Haand. Herved erholdt denne sin Frihed; thi Faderen paalagde aldrig noget Menneske Tvang, naar han kun selv uforstyrret maatte fiske og jage. Men desværre blev begge Dele ham formente; Krigstrompeten kaldte ham fra landlig Ro og Glæde til Kamp mod Sverrigs Krigere. Han maatte forlade sin kære Datter som højstbefalende paa Slottet, efter at han forgæves havde foreslaaet hende at begive sig til den gamle Farbroder, Hr. T y g e paa Kærsholm. Sandt at sige, anede ingen af dem Krigens ulykkelige Vending; thi aldrig før havde Sandbergernes gamle Herreborg set en bevæbnet Svensker.

To Maaneder efter Ridderens Afrejse kom hans tvende Tjenere hjemridende med hans Kaarde og Standart; begge var omvundne med sort Flor og forkyndte den gæve danske Mands hæderlige Død i uheldig Kamp mod Danmarks sejrende Fjender. Disse var indtrængte over Landets Grænser og drog hver Dag nærmere og nærmere. Endelig vajede den første fjendtlige Fane over Grathe Hede, og en Rytterhob drog i blinkende Kyradser ind paa Revl. Anføreren var en Mand til Aarene af et raat og vildt Udvortes, hvis første Øjekast satte Skræk i alle paa Gaarden, kun ikke i dens jomfruelige Herskerinde. Med rolig Værdighed gik hun Kyradseren i Møde, til-

bod ham alt, hvad Huset formaaede af Spise- og Drikkevarer til ham og hans Folk, og udbad sig en Sauvegarde (Sikkerhedsvagt).

»Den skal I faa, min vackra Flicka!« svarede han, »naar I saa vil skænke vel: lad os allerførst bese Vinkælderen!«

Som sagt saa gjort, han besøgte Vintønderne saa vel baade den første og alle de andre Dage, at han efter en Maaneds Forløb tømte med sine Rytteres Hjælp den sidste. Og hermed var ogsaa hans Høflighed og gode Lune forbi. Sauvegarden maatte betales hver Dag med rede Penge. Til Lykke varede det ikke længe, inden han forlod Gaarden med samt sin fugtige Sauvegarde efter først at have ret alvorlig tiltalt Jomfru Elses Kasse. Næppe var han ude, før en Rytter-Eskadron drog ind, anført af en ung, smuk og beleven Adelsmand. Jomfruen gik ham som den forrige i Møde og fremførte samme Bøn.

»Behøves næppe, min dejlige Dame!« sagde han, »jeg ser jo, at Gaarden allerede har en himmelsk Sauvegarde.«

Hun beklagede rødmende, at Formanden havde gjort rent Bord i Vinkælderen.

»Skader intet,« svarede den galante Kriger, »i Steden for Vin beder jeg blot om nogle Draaber Nektar.«

Af denne Indgang ser man nok, hvorledes den stakkels Else Sandberg var faren med ham. Dog holdt hun ham inden for Sædelighedens Skranker. Maaske havde den farlige Fjende alligevel til sidst sejret, dersom han ikke just i rette Tid havde faaet Marchordre.

Derefter kom en Polak, som ikke brød sig stort om Vin og Kys, men var en desto større Elsker af det rene Væsen. Han kunde intet Dansk, og af Tysk ikkun de tre Ord: Geld, Gold, Silber; men dem anbragte han saa tidt og saa eftertrykkeligt, at Jomfru Else efter nogle Dages Forløb saa Bunden paa sit

Pengeskrin. Desforuden havde han den Skik efter hvert Maaltid at tage Ske, Kniv, Gaffel og Bæger til sig.

En Dag indløb den Efterretning, at Brandenborgerne var i Nærheden, og nu begyndte en ordentlig Plyndring. Hvad der fandtes af Guld, Sølv og Gyldenstykkes Klæder, blev indpakket i en jernbunden Kiste og denne sat paa en Vogn, som skulde køre bag efter de bortridende Polakker.

Næppe var den kommen op paa Bakken Østen for Gaarden og Søen, før Brandenborgerne for ned ad den vestre Bakke. Bedækningen, som saa, at den snart vilde blive indhentet og Kisten saaledes falde i Fjendernes Hænder, løftede den af Vognen og rullede den ned ad den stejle Skrænt. Klingende væltede den sig om sin Akse og lige ud i Søen, som her var meget dyb. Der ligger den endnu den Dag i Dag, dog ikke længer skjult af Vandet, men af Tørvejord og Lyng. Jævnligen brænder der Lys over den, og ofte er der gravet efter den, men forgæves; ingen kan finde det rette Sted; thi naar man nærmer sig, forsvinder Lyset, som aldrig viser sig uden i en temmelig Afstand.

Modfalden og næsten bedøvet af saa mange Udplyndringer og Anfægtelser, traadte Jomfru E l s e den brandenborgske Officer i Møde med disse Ord:

»Kære Herre! I kommer her til et tomt Hus; Æde og Drikke, Penge og Penges Værd er alt blevet et Bytte for eders Forgængere. Kun en Nødskilling og nogle Klenodier af mine salig Forældres har jeg gemt; men jeg vil straks vise eder, hvor det staar, at I kan gøre dermed efter eders Vilje.«

Disse Ord saavel som dens Skønhed, der frembragte dem, gjorde et saa mægtigt Indtryk paa den barske Kriger, at han længe ikke formaaede at svare.

»Frygt ikke, ædle Jomfru!« sagde han med svag og næsten skælvende Røst, »jeg kommer jo som Ven,« lagde han til med et særdeles ømt, langt Øjekast, der

virkede saa forunderligt paa hende, at hun, blegnende og forvirret, pludselig forlod ham.

Først efter tre Dages Forløb fik han Tilladelse igen at se hende, hvilken Tilladelse derefter hver Dag blev fornyet og udstrakt til hele Dagen. For at springe til Enden af Historien kan vi berette, at Treugersdagen var de Mand og Kone, og Seksugersdagen, da Freden nu var sluttet, fulgtes de ad til Tyskland, hvorfra man aldrig siden har hørt et Ord om dem.

Nogen Tid efter deres Bortrejse fandtes paa en Vinduesrude i Officerens Værelse ridsede disse Ord: »Søren Madsen Lihme, forhen Præst i Torning, nu Ritmester i kurbrandenborgsk Tjeneste.«

En Herremand paa Jorden, en Degn i Himmelen og en Præstemand baade her og der.

Den første var en af disse Særheder, som kun Jyderne og deres Efterkommere i England har saa fremstikkende. Denne Herremand var af det Slags, som, uagtet raat Væsen og plump Frembrusen, ejede et ærligt, velvilligt Sindelag. Han var meget spøgefuld — paa s i n Maade, men aldrig nogen til alvorlig Fornærmelse. Til Eksempel paa hans Maner skal jeg blot foreløbig anføre en Anekdot, som ellers ikke vedkommer denne her Fortælling.

Han agede engang med en anden Herremand til dennes Bopæl. Nogle Mil borte fra hans egen faar man under Kørslen Øje paa to udmærkede Beder, som stod i Tøjr tæt ved Vejen.

»Dem kunde jeg bruge,« siger hin, »jeg har dem selv ikke meget bedre.«

»Hvad vil De give for dem?« siger vores.

»Er det Deres?«

»Vil De købe dem, skal det blive Deres. Hvad vil De byde for dem?«

Hin smaalo og sagde: »Tolv Rigsdaler!«

»Hvor vil De hen? det er intet Bud, de er seksten Daler værd mellem Brødre — vil De have dem for det?«

»Lad gaa!« raabte hin med en Skogger — »men inden tre Dage skal de være inde i min Gaard.«

»Bestemt!«

Og med Haandslag var Handelen sluttet.

En halv Mils Vej længere frem træffer man paa en særdeles stor og smuk Ko.

»Det var just en Hollænderiko!« raaber hin.

»Hvad gi'er De mig for hende?« spørger vores.

»Femogtyve Daler.«

»Læg fem til!«

»Ja vel! men ogsaa inden samme Frist!«

»Det er et Ord! til Lykke med Høvedet!«

Et godt Stød derfra staar en udmærket smuk Hest.

»Den kunde passe til den, jeg har.«

»Saa skal De ogsaa faa den, men ikke ringere end Hundred og halvtredsindstyve Daler.«

»Til Lykke med Pengene.«

Den fastsatte Dag fik Køberen sine Varer og Sælgeren sine Penge. Men enten den sidste vandt eller tabte, fik ingen at vide; thi under Tavshedsløfte havde han købt dem af de rette Ejere.

Degnen, boende i Herremandens Nærhed, var ogsaa en Særling, men i højere Sfære. Han var Astronom med Liv og Sjæl, og han kunde have blevet en anden Tyge Brahe, hvis Skæbnen ikke havde holdt ham — som andre flere i dette taagefulde Land — nedtrykt i den lavere Atmosfære, hvori Geniets Lys omsider slukkes. Med karrig Understøttelse af nogle faa Hjælpemidler havde egen Kraft og Lyst bragt ham saa vidt, at han selv forfattede sin Almanak, længe før den astronomiske Professors udgik i Trykken, og at de begge stemmede med hinanden i et og alt undtagen engang, da Professoren havde forregnet sig, rigtignok i en Ubetydelighed, men Degnen ikke. Da han nu og paa Tilspørgsel om Sol- og Maane-Formørkelse forudsagde disse, blev han af

Omegnens Almue til Dagligbrug kaldet »den kloge Mand« saavel som »Almanakmand«.

Han besad derhos en anden Dygtighed, som er langt almindeligere yndet end den astronomiske, nemlig i Lombrespil, i hvilket han jævnlig var Tredjemand med Proprietæren og Præsten. Et sligt Parti havde for dem, der var ubekendte med de trendes forskellige Terminologi, noget temmelig mystisk; thi enhver af dem brugte til de vigtigste Kort, Spillemaader og disses heldige og uheldige Udfald sine særegne, af deres respektive Yndlingsstudier hentede Benævnelser. Hos Degnen hed Spadille »den store Bjørn«, Basta »den lille«, Kodille »Totalformørkelse« o. s. v. Jorddrotten kaldte den første »Proprietæren«, den anden »Forvalteren« og Dobbeltbeten »Indførsel«. Præsten havde omdøbt de tre kære Børn til »Augustinus«, »Carpokrates« og »Baal og Brand«. Ret kirkehistorisk.

I Omgangssproget anbragtes ogsaa hyppigt ligedanne allegoriske Udtryk og Talemaader. Præsten var langt fra ingen Spøgefugl, og faldt der en sjælden Gang et lille skæmtsomt Ord fra ham, da var hans Tone endnu dybere og Ansigtet endnu mørkere end jævnthen, ret som om han derved vilde opretholde den sig forglemmende gejstlige Alvor. Med sine strenge Meninger i Religionen var han veltænkende mod andre, ja velgørende, men ogsaa dette med butte Ord og sur Mine.

Skulde Læseren endnu ikke have faaet saa temmelig Kendskab med disse trende Karakterer, da skal han vel snart komme efter det. Først lidt om deres Familieforhold.

H. (betyder herefter »Herremanden«) var tidlig bleven Enkemand, men havde beholdt tre Døtre, der af alle, som kendte dem, havde det Vidnesbyrd, at de var flinke Piger. Det var de ogsaa; de bestyrede Hus-

væsenet med Dygtighed og i god Enighed. De blev efterhaanden godt gifte og er endnu som Koner og Modre lige saa flinke. Da ingen af dem har haft Hovedroller i det Stykke, som her skal gives, vil de heri kun af og til fremkomme som Bipersoner.

En fjerde Person, en Fætter til H., var for nylig bleven provisorisk indlemmet i Familien. Han havde gennem sine Ungdoms- og videre gennem Manddomsaarene begyndt og fortsat flere Fag, men fuldendte ikke noget af dem undtagen Landmaaling. Hans Væsens Grundtræk var Ustadighed, han fløj fra det ene til det andet og kunde ikke stilles ved noget. I Førstningen var han idel Lyst og Iver; men hin blev til Lede, denne til Lunkenhed, længe før han kunde naa Maalet. Engang havde han læst til dansk juridisk Eksamen, men holdt op, inden han kom til Enden af Naturretten. Saa kastede han sig over Forstvæsenet, ligesaa. Alligevel, da han besad en tro Hukommelse, var han i Besiddelse af en temmelig stor Masse af Kundskaber, men i kaotisk Uorden. Han kunde snakke med i alle Ting, dog overfladisk, gøre alting med, men hjapvornt. Saadanne Mennesker er ikke blot ret brugelige i løs Omgang, men ogsaa ret godt yndede. Han var ret velkommen paa mangfoldige Steder, han blev ikke længe paa et. Vilde den eller den anstille en Jagt, tog man gerne »Morbroer« med: men den, der gik først hjem, var Morbroer. Manglede her eller der en Deltager i et Spilleparti, saa hentedes Morbroer; men blev Spillet malisiøsk, var han den første, som foreslog at dele, sætte Beterne i Krøllen, og saa videre. Det, Folk først blev kede af at bruge ham til, var netop Landmaaling; thi skønt han kun var bleven brugt til at inddele et Par Herregaardsmarker og afsætte lige saa faa Parceller, var hans Arbejde dog af den Beskaffenhed, at det af andre maatte gøres om igen. Jeg skal blot sluttelig bemærke, at han alle Vegne, baade af store og smaa, kaldtes Morbroer, hvorfor jeg ej heller benævner ham anderledes.

P. (Præsten) havde aldrig fundet sig foranlediget til at indtræde i Ægtestanden, og Egnens Koner mente, at dette var Aarsagen til hans Muthed. Hans Brodersøn, der en Maaneds Tid før vort Dramas Begyndelse fra Hovedstaden var hjemvendt som teologisk Kandidat med Laudabilis, gik i de fireogtyve og var saa smuk og veldannet, som nogen Jomfru kan ønske sig. Hans Forældre var faldne ham fra i hans Drengeaar, og da havde den mutte Farbroder taget den fattige forladte til sig, først selv undervist ham, derpaa holdt ham i en lærd Skole og nu oplevet den Glæde at se sine kærlige Bestræbelser bære gode Frugter. Pigernes Mening om Brodersønnens usædvanlige Tavshed og Tilbageholdenhed var delte, idet nogle gav ulykkelig Kærlighed Skylden, andre Blyhed, og nogle endog Fruentimmerhad. Kandidaten — som han her faar at hedde — gik ivrig og vedholdende den gode Farbroder til Haande i de stedse forøgende Skriverier, der begyndte at falde den aldrende Mand lige saa kedelige som besværlige; ogsaa prækede han jævnligen for ham.

Foruden Brødstudiet dyrkede Kandidaten et Livstudium: Botanikken, og derhos fornemmelig Blomsterkultur. Denne drev han efter en særegen Plan: han dyrkede kun ganske faa Slags; men disses Familier søgte han at fuldstændiggøre ved Anskaffelse af alle Afarter og Fremelskning af nye, hvilke sidste var ham lige saa kære som nyfødte Børn for haabefulde Ægtefolk. Kandidaten plejede vel enkeltvis en og anden smuk og sødtduftende Blomst; men hans Kæledægger var fremfor andre Hyacinter, Levkøjer, Tulipaner og Asters. Han var endda ikke ømmere over disse, end at han jo gerne meddelte, hvem der roste hans vegetabilske Børn. Men tage selv fik ingen Lov til; det var det samme som at rykke Haar af hans Hoved. Om Grunden til hans høfligkolde Tilbageholdenhed mod det smukke Køn, derom ved jeg bedre Besked end alle hine Koner og Piger tilsam-

men. Og da jeg ved det fra ham selv, lader jeg ham selv føre Ordet.

En smuk Foraarsdag kom jeg i Besøg hos P. Jeg savnede Kandidaten, men vidste nok, hvor jeg skulde finde ham. Med sammenlagte Arme stod han i Haven, betragtende en nys udsprungen Blomst.

Han var saa hentagen i Beskuelsen af denne nydelige Blomst, at han næppe kunde skænke mig et Blik — ret egentlig stjaalet fra Hyacinten — langt mindre et »Velkommen!« — Jeg saa lige saa fornøjeligt paa ham som han paa Blomsten. Saaledes stod vi begge — Flora maa vide hvor længe! Jeg var den første, som brød Tavsheden.

Jeg spurgte om Blomstens Navn. Dette opgav han, tog mig derpaa ved Haanden, førte mig til Sæde paa en Havebænk, og efter et Par Minutters mørk Tavshed talede han, som følger:

»De synes at have lagt Mærke til min for den Alder mindre almindelige Stemning, og det ikke for at smile eller skoptisere derover, men med en Deltagelse, som skynder mig til at aabne mig for Dem. Roden til mit — jeg vil hellere kalde det et Gode end et Onde — ligger i Kærlighed, ja ret i en Kærlighed saa sælsom, saa ultraplatonisk, at jeg ved denne Tilstaaelse vilde gøre mig latterlig for enhver anden end Dem, der har vist, at De kender denne Lidenskab under dens forskellige Afændringer. Jeg elsker en Kvinde, som jeg næppe faar mere at se med disse Øjne, jeg nu har. Hun ved det næppe; thi hvis ikke disse Øjne mig selv uafvidende har forraadt hende det, da har min Tunge som min Pen bevaret en uforstyrret Tavshed. I Fjor ved denne Tid omtrent rendte jeg, som saa mange Tusinde andre, paa Volden for at høre paa Klokkekoncerten store Bededagsaften. Længere udad paa en af Bastionerne kommer jeg i Nærheden af en Klynge Herrer og Damer. Jeg kendte ingen af dem. Idet mit Øjekast flygtigt overfor dem, standser det pludselig ved et Kvinde-

ansigt, der indvirkede saa sælsomt paa mig, at jeg fra dette Øjeblik af ikke kunde høre en eneste Klokketone. Hendes Øjne faldt ogsaa hen paa mig, men kort kun, og da nogle af de andres ogsaa faldt paa den dem uvedkommende, gik jeg videre, medtagende det dejlige Ansigt in effigie. Jeg maatte beholde det, kunde slet ikke blive af med det, ej engang paa Kollegierne, hvor det af og til stillede sig tæt ved Professorernes og hindrede mig ikke lidt i den nødvendige Opmærksomhed paa Forelæseren. Imidlertid forsvandt efterhaands den friske Kolorit (Farve) og Billedet skulde sagtens ogsaa være forsvundet, hvis det ikke var blevet restaureret. Dette skete saaledes. En Søndag Eftermiddag gaar jeg ud til Frederiksberg. Herskabet var allerede flyttet did, og Gardens Musik forlystede som sædvanlig baade dette og Folket derudenfor. Jeg staar ogsaa lyttende dertil. Med eet bliver jeg som før paa Volden stokdøv; thi blandt Vrimlen omkring mig aabenbarer sig min »Mirabilis incognita« (saaledes har jeg nemlig omdøbt den Hyacint hist henne), og deraf kan De nu begribe, hvorfor mit Blik før var fastgroet til den. Da jeg opdagede den »vidunderlige ubekendte«, var hendes Øjne stillede paa mig; hurtigt bortvendte hun dem; men et lige saa hurtigt forsvindende rødt Skær paa hendes Kinder lod mig dog vide, at hun havde genkendt sin Beskuer paa Bededagsaftenen. Fra nu af bar jeg i min Fantasi dette idealske Billede i »varmt Tryk«, som Malerne kalder det.

Nu vil De dog indrømme mig, at jeg var forelsket, og det bogstaveligt op over Ørerne. Det ligger Dem paa Tungen, om jeg da ikke søgte at erfare, hvo hun var? nærme mig hende ikke blot med Øjnene og Indbildningskraften? O nej! Jeg havde nok, havde en Rigdom, der ikke kunde gaa Bankerot, en »Sempervirens«, grøn i Vaaren og grøn i Vinteren.

Længere hen paa Sommeren ser jeg hende tredje og sidste Gang i Tivoli. Hvor længe og hvorledes jeg

maa have set paa hende, kan De skønne deraf, at en Bekendt af mig træder til og hvisker: Tag ikke ilde op! De har vakt Opmærksomhed baade paa Dem selv og paa den smukke Dame derhenne. Hvad for en Dame? siger jeg forvirret. Jeg kender ingen af dem paa den Bænk. De kender ikke den smukke Jomfru S.? siger han; hun er en af Dagens Modeskønheder og rig. Herrerne sværmer om hende baade hjemme og ude. Naa! svarer jeg, saa hun hører til Slægten »Polyandria« eller maaske til »Cryptogamia«. Jeg takker Dem for god Underretning. Jeg gik. Her har De min Bekendelse.«

»Siden De først har vist mig en saa stor Fortrolighed, saa tillad mig at gengælde den!« sagde jeg. »Efter min Anskuelse har De ikke i Sinde at gifte Dem?

»Det har jeg heller ikke.«

»Hm! En misogynisk Filosof siger: gifter du dig, handler du ilde; gifter du dig ikke, gør du ligesaa. Religionen siger: du skal! Moralen: du bør! Da De ejer en saa levende Indbildningskraft, hvorfor kan De da ikke tage en Hustru og indbilde Dem, at det er Deres Mirabilis incognita? Se Dem om og hendrøm ikke Deres kraftigste Arbejdsaar! Tænk paa Valisneria: Hannen svømmer særskilt oven paa Vandet; hun strækker sig op til ham, og se! begge forener sig.«

Vantro smilende virrede han med Hovedet. Der blev et Ophold. »Hør!« siger jeg saa, »De har godt af lidt Adspredelse, om det saa var en tankeløs. Følg med mig, om De behager, til Proprietæren! I Aften falder Raden at berede Lombrebordet ham til, og inden Kløverbladet lukker sig, kan vi tage Herremandens Trifolium (Kløverblad) i Øjesyn — jeg mener hans tre Døtre.«

»Aa ja!« svarede han ligegyldigt, bandt endnu et Par Blomster til Stokkene og gik med.

Undervejs siger jeg til ham: »Naar De nu s k u l d e plukke et Blad af Trifoliet derovre, hvilken

vilde De saa tage, enten A n e, B i r t h e eller K a t h r i n e?«

Han: »Enten Agrimonia, Bellis eller Caltha? Ingen af dem — Herbæ vulgares (alm. Urter) alle tre!«

»Hm!« siger jeg, »hvorfor saa ikke hellere offinicales? facere officium (gøre sin Pligt) er de baade villige og dygtige til.«

Han: »Og intet videre. At gøre sin Pligt, det er mig ikke nok — se der, hvilket smukt Eksemplar af Arneca montana! det er ogsaa en officinel Plante.«

Mere blev der ikke talt imellem os paa det øvrige af Vejen.

I H.s Dagligstue var Spillebordet dækket, med »Proprietæren« paa den ene Side, »Forvalteren« paa den anden, »Hjerter-Halvblods« (Manille) paa den tredje; paa den fjerde laa de tre Kort at trække af.

Morbroer var alene inde og med sin Pibe i Mund og Haand — thi Tobak er det eneste, han ikke er bleven ked af. — Vi spurgte om Manden i Huset.

»Han er nede i Stalden,« lød Svaret, »og viser baade Præst og Degn en Hoppe, som han er bleven pænt narret med paa Markedet i Forgaars. Det er et smukt Dyr og har ingen af de tre usynlige Fejl, som De ved Sælgeren skal indestaa for. Rigtignok er hun ikke Krybbider, men saa er hun det, som værre er: hun er B u n d s k r a b e r. Jeg har købt over tusinde Heste; men det er endnu aldrig overgaaet mig. Ja, ja! Fætter tror nu, han er saa forfærdelig stærk i det Kapitel, og det er han ogsaa; men her har han faaet drejet sig en rigtig Sølvknap af Kobber — ja, ja! hans Kjole behøver ikke at hænge laggerløs (helt los) for det. — Nu kommer de — sig kun noget til ham!«

Det gjorde vi ogsaa; ikke heller tog han det i mindste Maade fortrydeligt op og sagde blot med et svinepolisk Ansigt: Genslag er ikke forbuden.

Man satte sig ned at spille, og man havde endnu ikke set sine Kort, før H. gav en Lyd fra sig, som naar et Høved kræver Æde. A g r i m o n i a, som gik

igennem Stuen, nikkede til ham og raabte i Udgangen til Køkkenet: »Faer drøner.«

»Her er jeg med Kradseren!« svaredes, og ind traadte C a l t h a med Brød og Brændevin. Knap var dette sunket, før H. kaldtes ud til en Bonde, som havde noget at forebringe. Thi bad han Morbroer tage hans Kort saa længe.

»Jeg petitionerer,« raabte denne, inden han vel havde gennemset sine »Dokumenter«.

»Jeg vælter,« sagde Præsten.

»Jeg vælter selv,« sagde Morbroer, og det gjorde han ogsaa paa sin Tourné. Lige saa hurtigt satte han anden og tredje Bet, hvorpaa han sprang op og erklærede, at han ikke længere vilde være Stedfortræder.

H. blev længe ude, og man tog ved at snakke om mindre vigtige Materier end Lombrespillet.

»Jeg hører,« siger Morbroer til D., »at De har faaet en ung Københavnerinde til Dem.«

»Det er min Broderdatter. Hendes Fader er i Apogæum.«

»Hvad vil det sige?« faldt Præsten ind.

»Han spillede Fallit og forsvandt. M e t t e M a r i e havde sparet og bjærget lidt og søgte til mig, da hun blev ked af Hovedstaden. Jeg er allerede kommen til at holde af hende. Hun er en Stjerne af første Størrelse, og jeg ønskede virkelig at se hende i Konjunktion (Forbindelse) med en brav Mand, inden jeg selv er i Azimuth.«

»De skulde have taget hende med,« sagde Morbroer, »saa havde vi haft fri Besigt — ikke sandt, Hr. Kandidat? De havde maaske mønstret hende af, og hvem ved saa? De faar vel snart baade Kjol og — K r a v e, som dertil hører.« Den tiltalte svarede blot med et koldt Smil.

»Jeg ved jo,« fortsatte D., »at De er en Blomsterelsker, og hun er ligesaa, og skal alle hendes medhavende Blomsterløg sættes i min lille Have, saa kommer jeg vel i Aar til at k ø b e Rødløg.«

Her lettede Kandidaten sig og spurgte: »Skulde det være Hyacint- og Tulipanløg?«

»Det ved jeg ikke, for det falder uden for min Sfære. Hun tegner ogsaa, og det ret smukt. De kan jo se det for ingen Penge.«

»Saamænd! jeg skal ogsaa komme.«

Han kom.

Jeg var ikke med til Degnens den følgende Lombreaften; men Kandidaten var der. Da han kom hjem sildig, sad jeg endnu ved mit sædvanlige Skriveri. Uden at sige saa meget som: God Aften! kastede han sig i en Lænestol, lod Armene synke og lænede Hagen mod Brystet. Jeg saa paa ham og han paa sine Knæer.

»Humanissime!« udbryder jeg, »er De ikke vel?«

Han drønede ligesom H., jeg nys fortalte om, men ikke en Stavelse. Jeg skottede nogle faa Øjeblikke til ham; han blev ubevægelig, og jeg dyppede i Blækhornet for at sætte min Pen i Bevægelse.

Endelig farer han op, river Pennen ud af Haanden paa mig, smider den paa Gulvet, griber mig om Halsen og hvisker: »Mirabilis!« (vidunderlig).

Nu for jeg op og raabte: »Har De fundet hende?«

Han nikkede tre Gange meget langsomt, virrede to Gange endnu langsommere og sagde i lige saa langsommelig Takt: »Nej! men jeg har fundet noget mirabile, noget saare vidunderligt, der kunde gøre mig selv til et Vidunder — halvtosset, paa bredt Dansk. Hør! det, at hun skulde være Blomsterelskerinde, ja tilmed af de tvende af min egen Yndlingsflor, det var jo en Smule sympatetisk, det trak mig til hende eller rettere til hendes Blomster. Hun var ikke hjemme, men kørt hen at besøge en Veninde fra København, som nu er Præstekone herovre. Farbroderen viste mig da alt, hvad hun havde frembragt baade i Have og i Potte, og det var alt sammen meget godt; dog savnede jeg, ikke uden Fornøjelse, min Yndlingshyacint.

Det sagde jeg Degnen. Da faldt det ham ind, at hun paa sit Værelse havde endnu een i vandfyldt Glasvase. Virkelig! det var netop min Mirabilis. Den vakte livlige Reminiscenser (Erindringer). Jeg var magnetiseret til den og kunde staaet der til nu, hvis han ikke havde mindet mig om Tegningerne. Jeg saa ikke flere end en af disse; over den glemte jeg Hyacinten. Ak! det var hin Voldscene paa Bededagsaftenen, og — Amor og Venus! jeg var selv Hovedfiguren, truffen saa vel, at Degnen forbavset raabte: »Hvor Pokker kommer De herpaa?« Han saa paa mig og paa Billedet. »Min Brordatter maa kende Dem — De maa vel ogsaa ha'e kendt hende — der lige overfor staar hun, rigtignok i Profil; men man kan alligevel ikke tage fejl af hende. Hvorledes skal jeg forstaa dette, som synes mig underligt?«

Jeg kunde ingen Forklaring give ham, for jeg havde tabt Mælet. Jeg kan ej heller give mig selv nogen Forklaring; skulde det være hende, mit Hjertes Hyacint? Jo vist! Nu skulde denne Skønhed, som nylig saa den galante mandlige Verden for sine Fødder, have skjult sig i en jydsk Degnehytte? Eller er det ikke snarere en Veninde, der har været i Følge med hende og ved det korte Optrin lagt Mærke til mig og opfanget mine Ansigtstræk? — Jeg vil se hende!«

»Jeg ogsaa!« raabte jeg, »vi følges ad.«

»Ikke straks,« vedblev han, »hun er jo ikke hjemme, og desuden — jeg kommer jo lige derfra: men Overmorgen.«

»Vel! da er det just Spilleaften der; men vi to kan jo indfinde os lidt før den sædvanlige Tid.«

»Meget vel!«

Ved vor Indtrædelse Andendagen i Degneboligen rejste D. sig fra Skrivebordet, smed Pennen fra sig, og efter et afknappet »Velkommen!« siger han: »Mine Herrer kender vel sagtens Astrologien (Stjernetydning) fra den slemme Side og anser den for pur Overtro.

Det samme gør jeg i en vis Forstand; thi Ordet Overtro betegner jo, at t r o noget, som er o v e r os, som er o v e r vor egentlige Sfære, o v e r almindelig Fatteevne. Men skulde vi forkaste, benægte alt det, vi ikke kan begribe, saa gik selve vor Religionstro i Løbet. I at fatte Aarsag med Virkning saavel i den fysiske som i den aandelige Natur er endog de største Filosoffer ikkun Skolebørn i nederste Klasse. Hvad er Kulde — minus Varme; hvad er Varme? — minus Kulde; videre end til negative Definitioner er vi ikke komne. Der er en ubegribelig Forbindelse mellem alle denne Jords Naturkræfter som og mellem alle Himmellegemer — hvorfor ikke ogsaa mellem disse og den aandige Natur? Universet er i sin Uendelighed alligevel en H e l h e d; jeg erkender ingen I s o l e r i n g. Nu, dette kan i det mindste undskylde, at jeg imellem Stunder fusker paa hin overtroiske Videnskab. Se! jeg var her ved at stille min kære Broderdatters Nativitet og finder, at hendes Bryllupsdag netop indtræffer — dog, jeg vil ikke nævne den, men skrive den og overgive en af Dem Papiret vel forseglet. Naa, dersom hun da vorder gift, saa først kan Seddelen aabnes, og man kan se, om det slaar til. Tilgiv, at jeg først bød Dem tør Kost! nu giver hun os snart noget vaadt og varmt.«

Og ind traadte hun med en Flødekande. Men der havde virkelig nær tildraget sig den Ulykke, at baade Kanden og dens Indhold var bleven ofret til de underjordiske Guder, dersom jeg ikke havde reddet begge Dele af hendes skælvende Hænder. Rigtigt, der havde vi altsaa den originale Mirabilis — nu ikke længere incognita (ubekendt). Hvorfor blev hun med eet saa rysthaandet? Ih! det var jo Synet af ham, hvis Billede var trykt med Stereotyp paa hendes Hukommelsestavle, der rystede hende, dog ingenlunde farligt.

Farligere saa det ud med ham, for hans Tobakspibe plattede fra ham, og Hovedet havde gaaet i Stykker, hvis det ikke havde været godt tilrøget Merskum:

hans eget naturlige Hoved var i lignende Fare; men det holdt dog. Degnen slog mig et sagte Knips for Øret, idet han gik mig forbi og ud af Døren. Det bares mig for, at jeg ogsaa var tilovers ved de Underhandlinger, som nu vilde finde Sted. Alligevel kunde jeg ikke bare mig for at lytte, da jeg er, oprigtig talt, under saadanne Omstændigheder saa nysgerrig, som noget Fruentimmer kan være.

Hvad jeg saa hørte?

Det skal De straks faa at vide, mine smukke Damer! Jeg hørte slet intet — i de første Minutter; for han, kan jeg tænke, studerede paa Indgangen til sin Præken, og hun var vel i spændt Opmærksomhed paa Teksten til samme homiletiske Foredrag. Nu, saa fremkom da dette, som jeg hidsætter efter Indholdet: thi at befatte mig med den noget sværmeriske Indklædning, dertil er jeg i dette Øjeblik ikke rigtig stemt. Han repeterede de tre forhen beskrevne Visioner (Syner) og kom ved den første i naturlig Tankegang til at berøre hendes føromtalte Tegning, bedende om gunstig Tilladelse at maatte udtyde den til hans egen Fordel. Hendes Gensvar kunde jeg ikke tydeligt opfatte; thi hun saa godt som udhviskede samme; men det maa have været til Behag, da han udtalte følgende moralske Passus:

»Vi har ikke søgt hinanden; en højere Styrelse har ført os sammen — skulde vi ikke følge dette Vink af den usynlige Magt, som ofte ad sælsomme Veje leder de dødeliges Skæbne? Fjerde Gang mødes vi for ikke mere at adskilles.«

Derpaa hørte jeg en almindelig bekendt Lyd; men om det var Mundkys eller Haandkys, kan jeg ikke sige for Vished: dog tror jeg det første.

Her burde maaske min Fortælling haft Ende; thi naar man i en Kærlighedshistorie er kommen saa vidt som til det første Kys — det mest velsmagende af

alle — saa ved enhver af sig selv, hvad derefter følger. Man beder desaarsag undskylde, at jeg springer over Forlovelsesstanden et Stykke ind i Ægtestanden.

Jeg var sidste Sommer paa en Fodvandring kommen til hin Egn. Degneboligen laa mig nærmest. Først besøgte jeg altsaa denne for at erfare noget om mirabilia baade paa Jorden og i Himmelen. Derinde modtog mig C a l t h a — De ved nok, Herremandsdatteren. Jeg hilsede og spurgte, om Degnen var til Stede.

»Han er i Skolen,« svarede hun, »jeg skal hente min Mand.«

Forundret studsede jeg, men fik ikke Tid til at anstille Betragtninger; thi ind traadte en mig ganske fremmed Mand, der spurgte om Øjemedet for mit Besøg. Det sagde jeg.

Han sagde mig da, at han var den omspurgtes Eftermand, og at hans Formand befandt sig hos Præsten, hvor han nu havde slaaet sin Bopæl op. Didhen tog jeg da Vejen.

Allerede et godt Stykke fra Præsteboligen falder mig i Øjnene et smalt, firkantet, taarnligt Hus, der ragede op fra det højeste Punkt i Haven. Dette var et for mig ganske nyt Værk, og for nøjere at undersøge samme gaar jeg gennem en Laage sporenstregs derhen. Se! det var et Slags kinesisk Lysthus med en udoverhængende spids Hætte, der bestod af Sejldug, tykt oliemalet grøn. Døren stod halvaaben. Jeg gik ind. Aha! i Midten af det lille Rum stod Præstens gamle Spillebord, en Stol ved hver Side. Her havde altsaa Spilleklubben sit Sommerlokale. Ovenfra lød nu en mig velbekendt Røst:

»Hvem er dernede?«

Jeg svarede, og ned ad en Trappe og ind ad en Dør lige for Indgangen traadte den astronomiske Degn.

»Kom med!« hviskede han, greb min Haand og førte mig op paa »Observatoriet«.

Her forefandt jeg en Himmelglobus, Dagkikkert

og Natkikkert og andre Redskaber for hans himmelske Videnskab. Dækket ovenover var til at rulle op særskilt paa alle fire Sider. Med lystelig Iver viste han mig hvert Stykke og forklarede mig Resultatet af sine sidste Observationer.

»Dette hersens, tilføjede han, »er intet Uranienborg; men saa bliver jeg ej heller uddrevet herfra; jeg bliver udbaaret engang, naar min Eklipse (Forsvinden) indtræffer — var De inde hos Præstens?«

»Nej.«

»Jeg gaar med. Men først skal De dog høre de vigtigste Begivenheder, som har tildraget sig i vor Triangel, siden De var her sidst. For det første er Kandidaten, som har min Broderdatter, bleven den gamle Præst adjungeret i Embedet. Og saa er Herremandens tre Døtre bleven gifte — godt gifte; dog ingen af dem saa godt endda som min elskelige Brordatter — derhenne sidder de begge to! De kan sige Goddag til dem, mens jeg melder den gamle Deres Ankomst. Han sidder nu og morer sig med Cyprianus og Origines og de andre Udsættere, som Herremanden kalder de højærværdige Kirkefædre — men kom snart ind; for om en halv Time præcise staar den store Bjørn op.«

Hurtig slap han mig, og langsomt nærmede jeg mig det lykkelige Par. Han forfærdigede et Pindesprinkel til en Potteblomst; hun syede (om det var Børnetøj, lagde jeg desværre ikke Mærke til). I kort Afstand fra de elskende standsede jeg halvt bag ved en Træstamme og saa — saa hvorledes han i korte Mellemrum lagde Kniven fra sig og Armen om hendes Ryg, hvilken Armbevægelse hun hver Gang lønnede med et Smil eller et Kys, idet hun lod Sytøjet synke.

Her kunde maaske en eller anden Læser eller Læserinde faa i Sinde at lønne ogsaa mig med et Smil — ikke just af de søde — og spørge, hvor længe har disse to været gifte?

Paa andet Aar, højstærede; men de maa endnu være i Hvedebrødsdagene, og det lader ikke til, at disse saa snart vil faa Ende.

Jeg nænnede ikke at forstyrre dem — oprigtig talt, jeg vilde lige saa nødig forstyrre mine egne Tanker og Følelser. En saadan Vision frembringer i mit gamle Sind en Virkning langt behageligere end et Meteor i Degnens, en ny opdaget Skønhed hos Chrysostomus i Præstens eller Synet af en frodigt blomstrende Kløvermark i Herremandens.

Telse.

En Fortælling fra Ditmarskerkrigen.

Jorden var bedækk. med Sne, Himmelen med Stjerner, Maanen kvældede, alle Vinde var til Hvile. Forneden var intet Liv; men foroven var Firmamentet i uendelig Bevægelse, de utallige Smaalys i Mørket glimtede, tindrede, bævede, blinkede — og smilte — som Engleøjne fra den fjerne, dunkle Evighed.

Tildækket med Vinterens Liglagen, omfunklet af den store Gravhvælvings Blaalys, laa Landsbyen W ö h r d e n og sydligst i samme Fogden H a n s W o l l e r s i e n s Hus. Paa den brede Gavl, som vendte ud til Marken, stod et Vindue aabent og inden for dette en ung Pige, som af og til lænede sig paa Armene i Vindueskarmen, stak Hovedet lidt ud og kikkede nu til den ene Side, nu til den anden.

Naar en seksten Somres Mø staar ved Midnatstid i klingrende Frost for aabent Vindue, ser hun vist ikke efter Stjerner, hendes Haab, hendes Længsel er ikke saa langt borte, hendes Tanker har ikke Karl den Stores, men Emmas Gang. Og naar en ung Pige s a a l e d e s venter, venter hun vist heller ikke forgæves.

Fjernt ude paa Sneen saas en mørk Plet, der stedse blev større og stedse kom nærmere — det var

Reimer fra Wimerstedt, en ung, smuk Ditmarsker, blandt sine jævnlige den første i Dans og i Strid. Pigen trak nu Vinduet sagtelig til, men krogede det ikke og lagde sig paaklædt til Sengs. Ynglingen kom hid, aabnede det kun paa Skrømt tillukkede Vindue og befandt sig snart inde i den elskedes Sovekammer.

Forarg eder ikke, i kyske Jomfruer og Ungersvende! Dette er vel et Stævnemøde, men ingen tysk Schäferstündchen, ingen fransk tête à tête; det er en hel uskyldig, ved ældgammel Folkeskik hjemlet Sammenkomst mellem tvende forlovede, der taler med kold Forstandighed om den snart begyndende Husholdning, om forventet Brudeskænk og Indkøb, om Husets og Værtskabets Indretning, om hvem der skal bydes til Bryllup, og om hvem der ved samme skal hædres med forskellige Bestillinger.

Under disse ærbare Forhandlinger hørtes udenfor en Knirken i Sneen.

»Sæt Krogen paa Vinduet!« hviskede Pigen hurtigt.

Reimer rejste sig og gjorde efter Befaling; dog blev han staaende for at opdage, hvo det var, som gik derude — en stor, mørk Skikkelse, der stedse kom nærmere.

Sagtelig trak han sig tilbage fra Vinduet, satte sig igen paa Kanten af Kærestens Seng og sagde — dog uden mindste Skinsyge:

»Hvem kan det være? Det lader til, at han ogsaa vil fenstre.«

»Vistnok Wolf Isebrand,« svarede hun: »det er kun faa Dage siden, han sagde til mig, at han kom en Nat med det første for at besøge mig. Jeg tænkte, det var hans Spøg, og svarede ligeledes i Spøg, at Nætterne nu var for kolde, og at mit Vindue var frosset fast.«

I det samme pikkedes der sagtelig paa Ruden, og

en Stemme sagde: Telse Hansdatter! sover du?«

»Nej!« svarede hun: »men her kommer ingen ind.«

»Da ser jeg dog,« genmælede hin, »et Spor hertil og intet herfra.«

»Det er mit!« tog Reimer Ordet.

»Hvad for en mit?« spurgte Wolf.

»Reimers fra Wimerstedt!« svarede denne, »jeg kom først, Wolf Isebrand!«

»Hm!« brummede Wolf, »det kunde du have sagt mig, lille Telse! Det er ikke smukt at holde en ærlig Karl for Nar og lade ham løbe for ingenting i Frost og Sne.«

»Vær ikke vred, Wolf!« sagde Pigen, »jeg troede jo, I vilde skæmte med mig, for Folk har sagt, at I var gode Venner med Viben-Marie — hun bor jo ikke heller saa langt herfra, og saa gaar I dog ikke forgæves.«

»Den Dyvel med Viben-Marie!« udstødte Wolf, »hun har ogsaa faaet sig saadant et glat Ansigt kikket ud med en Smule Fnug paa Hagen.«

Her sprang Reimer atter hen til Vinduet og sagde lidt hidsig: »Fnug kan blive til Skæg, og en glat Hage kan være lige saa god som en koparret!«

»Hys!« faldt Telse ind, »ingen Spektakler, Reimer! Du skal være skikkelig! — gaa væk fra Vinduet!«

Han adlød.

»Wolf Isebrand! jeg vil sige det kort og godt, Reimer og jeg er Kærester, og om fjorten Dage skal vi have Bryllup.«

»Til Lykke! til Lykke!« sagde Isebrand but, »det kan ellers hænde, at Reimer inden den Tid faar andet at tænke paa — god Nat.«

»Hvad mente han med det?« spurgte Telse.

»De snakker saa smaat om Krig,« svarede Rei-

mer, »de holstenske Herrer vil nok engang maale deres Ridderlanser med vore Springstokke.«

»Ikke andet?« sagde Ditmarskerinden, »saa springer de vel til Pølse, som de plejer.«

»Det tænker jeg med,« sagde Ungersvenden, »alligevel denne Gang faar vi nok fornemme Gæster — Hertug Frederik og hans Broder, Kongen af Danmark —«

Atter afbrødes den politiske Samtale ved en stærkere Pikken paa Vinduet og et højere: »Telse Hansdatter! sover du?«

»Hvad er det?« hviskede Reimer, »jeg tror, at alle de unge Karle i Wøhrden har faaet i Sinde at fenstre her i Nat —«

»Telse!« raabtes der endnu lydeligere, »sover du?«

»Ja!« svarede den skælmske Tøs med dæmpet Fnisen, og: »det er Carsten Holm!« hviskede hun til den lykkelige Elsker.

»Snakker du i Søvne,« sagde Stemmen udenfor, »kan du ogsaa rejse dig i Søvne og lukke mig ind.«

»Det gør jeg ikke,« svarede Telse, »for jeg drømmer just nu, at der staar en slem, slesk, tyvagtig Hankat herude.«

»Spøg nu ikke længer, min Skat!« sagde hin med kælen Røst, »men luk mig Vinduet op! Du ved, jeg mener det ærligt.«

»O ja!« svarede hun, »lige saa ærligt, som du mente det med Annekke Delve, hvem du snakkede godt for og siden lod sidde. Jeg kender nok din Ærlighed, Carsten Holm!«

»Tak for den, min lille!« svarede han, »men sig mig blandt anden Snak, hvorfor gav du mig Lov til at besøge dig i Nat?«

»For at gøre dig ked af det Frieri,« sagde hun, »og paa een Gang at blive fri for dit Overhæng.«

»Tusind Dyvel!« raabte den gækkede Elsker, »tør din Taske holde mig for Nar!«

»Ingen Skældsord!« for Reimer op; Telse hyssede paa ham og vilde holde ham for Munden; men den opbragte Ungersvend vedblev: »dersom du ikke pakker dig, skal jeg vende en Mølle med din Meltyv derude i Sneen, saa det skal knage i alle dine Ledemod!«

»Reimer! Reimer!« advarede Pigen, »det er den rige Holm i Heide; han staar højt hos hele Borgerskabet, og hans Ord gælder som Guld.«

»Aha!« raabte Holm, »hænger det saaledes sammen? Den, der kommer først til Mølle, faar først malet; det er ret og billigt. Hvem er det ellers, om jeg maa spørge, der taler saa kærligt til mig? Stemmen, tykkes mig, lignede Reimers i Wimerstedt.«

»Rigtigt!« svarede denne, »og her er to Næver, som ogsaa tilhører ham: har du Lyst at prøve dem, saa bi lidt!«

»En anden Gang, go'e Ven!« genmælede Mølleren, »spar dine Næver til siden; vi kan snart have alle dem nødige, vi har. Og du derinde, der er saa bange for Mandfolk, forhast dig ikke med at sy din Brudekjole! Du kunde maaske faa andet at tænke paa — God Nat! sov vel, begge to!«

Med disse spottende Ord gik den anden skuffede Bejler skogrende bort.

»Vred blev han,« sagde Telse; »men jeg vilde dog ikke haft, at han skulde vidst, du var her hos mig. Hvem kan vide, hvad han vil finde paa for at gøre dig Fortræd? — Du er ogsaa altid, som naar man stikker Ild i Blaar.«

»Jeg blæser ham et Stykke,« svarede Reimer, »den Grynbøtte! Hvad vil han gøre mig?«

»Jeg ved ikke,« sukkede Telse; »men der bæres mig intet godt for.«

»Underlige Pige!« sagde Reimer, »før saa kæk, og nu forsagt! Den Frygt vil jeg kysse bort.«

»Nej, nej!« raabte hun alvorlig, »ikke saa! — vær artig, Reimer! — saaledes har du aldrig før

været — skal jeg kalde paa Fader? — Naa! gaa nu! herud af Vinduet med dig!«

»God Nat da!« knurrede Ynglingen og slængte Kærestens Haand fra sig, »men om fjorten Dage — Hochtit, ja Hochtit, Juchhee!«

Med dette Omkvæd af en marsisk Bryllupsvise sprang han hen til Vinduet, aabnede det, svang sig ud og dansede munter hen over Sneen til sit Hjem.

Telse rejste sig op af Sengen, gik til Vinduet og saa endnu længe efter den bortilende Kæreste. Endnu langt længere, end hun var i Stand til at øjne ham, hørte hun ham snart fløjte, snart synge:

»Juchhee! Hochtit, ja Hochtit is hyt.« (Bryllup! Ja der er Bryllup i Dag).

Tillukkende Vinduet gentog hun sagtelig: »Hochtit, ja Hochtit,« og et ømt Suk hævede det jomfruelige Bryst.

2.

Slottet Melbek havde aldrig tilforn huset saa mange og fornemme Gæster. Der var Kong Hans, tre Rigers Herre, hans Broder, Hertug Frederik af Holsten, deres Søskendebørn, Greverne Adolph og Otto af Oldenborg, og af danske, holstenske og tyske Riddere og Adelsmænd over tvende Tusinde, saa at baade ethvert Værelse paa den vidtløftige Borg var fuldt og ligeledes i den nærliggende Bondeby, hvor Indvaanerne paa Husbond og Madmoder nær havde maattet give Plads for Riddersvende, Staldkarle, Tjenere og alskens Tros.

I alle Salene var Tummel og Larm, Raaben og Sang og Bægerklang, Latter og Ordstrid; kun i den største, hvor de regerende Herrer befandt sig, gik det mindre støjende til; kun der var det muligt at høre sine egne Ord.

Nederst for den ene Ende af det lange, med sølvfrynset Dækketøj beklædte Egebord sad Værten, den gamle, men endnu kraftfulde og krigslystne Henrik Rantzau; i Højsædet for øverste Bordende Trillingerigernes Konge, der nylig var hidkommen fra en Sejr over de opsætsige Svenske og fra deres tvungne Hylding i Stockholm; fra ham igen og ned ad ved begge Sider Hertugen, de oldenborgske Grever, samt nogle af de fornemste Adelsmænd og Anførere i den forestaaende Krig. At denne var Samtalens Hovedemne, er let at tænke sig.

Alt var flere Skaaler drukne, da Hertug Frederik igen rejste sig med sit Bæger, vendte sig mod Kong Hans og sagde:

»Min Herre Konge og Broder! Nu drikker jeg eder Ditmarsken til!«

Han tømte det vældige Bæger. Kongen greb sit og sagde:

»Jeg takker for Skaalen og drikker eder til med Halvparten!«

Alle stod op og drak paa dette Ønske.

Knud Gjøe, Herre til Krenkerup og Landsdommer i Lolland, var den, som drak sidst og langsomst, og idet han satte sig, brummede han som for sig selv: »Før du har truffet Bjørnen ret —«

»Skal du ej Gæld paa Huden gøre!« faldt hans Sidemand Ebbe Geed lidt højere ind, saa at et Par af de holstenske Herrer vel hørte, men ikke forstod det betydningsfulde danske Ordsprog.

Men Kongen, skønt længere borte, baade hørte og forstod dets sidste Halvdel — thi Kongerne har ikke alene lange Hænder.

»Er Geden bange for Bjørnene?« sagde han paa Dansk — ellers førtes hele Bordtalen paa Tysk.

»Nej, eders Majestæt!« svarede den danske Ridder rask og frimodig; »men jeg tænker, at se dig for! er bedre end se dig bag! at ingen Fjende er at foragte, og at Forsigtighed ikke vil skade! det

kunde ellers let hænde, at Gedeblod ikke blev det kostbareste, der om stakket Tid kan komme til at rinde.«

»Wat segt he?« (hvad siger han) spurgte Grev Otto af Oldenborg sin Fætter Hertugen.

»Han siger,« svarede denne spodsk og i samme Sprog, »det var bedst at falde Marskbonden til Fode og kysse Hænderne paa de otteogfyrretyve Sognefogder.«

En almindelig Latter besvarede dette Hertugens Indfald, og Hans Ahlefeldt, der var bestemt til at føre den berømte Danebroge, sagde haanligt:

»Den, der vil med ind i Marsken, maa ikke have en Hare bunden for Rumpen.«

»En Hare for Fronten kan være lige saa slem,« sagde Ebbe Geed.

Denne beske Pille faldt ikke til Jorden; de Danske og Tyske lo; selv Kongen trak paa Smilebaandet: men Holstenerne bed sig i Læberne.

Et Hundrede Aar eller lidt mere tilbage i Tiden var nemlig indtruffen den synderlige Begivenhed, at en Hare havde jaget en hel Hær af Holstenere paa Flugt og ud af Ditmarsken. Ved Indrykningen sprang hændelsesvis et saadant Dyr op foran Fortravet. De jagterfarne Riddere i samme opløftede det almindelige Jagtskrig. Bagtropperne troede, at Ditmarskerne gjorde Anfald, standsede og drog sig tilbage. Der kom nogen Uorden i hele Hæren, og Fjenden, som laa i Baghold, benyttede Forvirringen, angreb og vandt en fuldstændig Sejr.

Kongen, som vilde forebygge Ordveksling og Uenighed mellem de tvende Nationer, greb atter det fyldte Bæger og sagde i munter Tone til Ahlefeldt:

»Hermed tildrikker jeg eder det meldorpske Klostergods.«

»Til Lykke, Hr. Prior!« raabte Hertugen lystig. Samtalen tog nu en ganske anden Vending. Den

unge Grev Adolph af Oldenborg raabte overgiven til den nybagte Prior:

»Ærværdige Fader! ora pro nobis! (bed for os) naar I læser eders første Messe!«

»Og giv os,« lagde Broderen til, »naadig Absolution for vore tilkommende Synder!«

»Absolver eder selv først, min naadige unge Herre!« svarede Ahlefeldt i samme Tone, »naar I bliver Abbed i Lunden.«

»Naar saaledes alle I Herrer,« sagde Kongen, »bliver Priorer, Abbeder og Munke, som det kan falde sig, hvad skal saa jeg være?«

»Pave, min Hr. Broder!« tog Hertugen Ordet, »Pave i Ditmarsken.«

»Og jeg,« raabte Grev Otto, »vil være Skriftefader i et Nonnekloster.«

Denne Skæmt vilde været længere fortsat, hvis ikke Værtens Søn, den unge Breide Rantzau, var traadt ind i Hallen med det Budskab, at tvende ditmarsiske Gesandter befandt sig udenfor i Gaarden og bad om Audiens hos Kongen og Hertugen.

»Gesandter!« sagde Hertugen spodsk, »har Bønder ogsaa Gesandter!«

»Hvor er de?« spurgte Grev Otto.

»Nede i Borggaarden,« svarede den unge Rantzau.

Greven rejste sig og gik hen til Vinduet.

»Jeg gad dog vide,« sagde han, »hvorledes disse Marskstude ser ud.«

»Naa, og hvordan ser de da ud?« spurgte hans Broder, som blev siddende.

»Store, brede og velmæskede,« svarede Otto ved Vinduet, »sorte som Ravne fra Top til Taa. De gaar ikke ind ad en almindelig Dør uden paa Kant, for jeg tror, de i det mindste er iførte seks Veste og tolv Par Bukser.«

»En god Vinterdragt,« sagde Hertugen, »spørg

dem, min kære Rantzau! hvad der er Deres Begæring!«

»Det har jeg allerede gjort,« sagde denne, »men fik til Svar, at de havde Befaling alene at fremføre deres Ærinde for Hans Majestæt Kongen og eders Højhed.«

»Dumdristige Pak!« raabte denne, »naar det endda var Underkastelse, de havde at forkynde.«

»Maaske!« sagde Kongen, »om min Hr. Broder saa tykkes, vil vi ikke nægte dem Audiensen; derhjemme har jeg for Skik at tale med den allerringeste af mine Undersaatter, naar han begærer det — skal vi ikke høre, hvorlunde disse brøsige Karle vil belægge deres Ord?«

»Alt som I vil, min Hr. Broder!« svarede Hertugen; »men jeg ved forud, vi faar kun Vrøvl og knubbede Ord; dog kan dette Optrin maaske more vore fremmede, saa mange af dem, som ikke tilforn har haft den Ære at være i Selskab med vore kalkunske Bønder fra Marsken — behag at føre dem op, Hr. Greve!«

Breide Rantzau gik og kom snart tilbage med begge Afsendingerne, der med deres bredskyggede Hatte i Hænderne ærbødigen, dog uden Frygt og Forlegenhed, stillede sig inden for Døren.

Hertugen, som sad med Ryggen til dem, drejede Ansigtet halvt om og talte over Akselen:

»Har de Ditmarskens Herrer faaet vort Fejdebrev? og hvad svarer de dertil? er de endnu lige haardnakkede eller er de blevne omsindede og har afskikket eder med Afbigt og Bøn om Naade?«

Den ældste af Gesandterne, en ikke fuldt midaldrende, stor og kraftfuld Mand, tog Ordet og svarede:

»Naadige Hr. Hertug! Paa de otteogfyrretyve Forstanderes, Fogders, edsvornes og det menige Folks Vegne beder vi eder saa vel som Hans Maje-

stæt, eders kongelige Hr. Broder, om Fred og Rolighed for vort Land —«

»Fred og Rolighed!« afbrød Hertugen opbragt og kastede sig om paa Siden af Stolesædet, »Fred og Rolighed? det er, hvad v i ønsker for os og vore Undersaatter, men hvad I dagligen bryder og forstyrrer. Ingen kan rejse umolesteret i eders Land og ingen sejle forbi eders røverske Kyster.«

»Braadne Kar i alle Lande, Hr. Hertug!« svarede Ditmarskeren; »det kan vel hænde, og vi vil ikke nægte det, at Uorden er begaaet hist og her —«

»Naa!« faldt Hertugen ind, »og naar er en saadan Uorden — som I benager at kalde Rov og Mord — naar er den bleven anset af eders vise og retfærdige Fogder, Forstandere og edsvorne? Sig mig, naar skete det sidst, at saadan en Voldgerningsmand blev straffet?«

»Naadige Herre!« sagde Gesandten, »naar Kiv og Slagsmaal finder Sted, er der gerne Fejl paa begge Sider; men det er Skik hos vore Naboer, at v i skal bære hele Skylden, og det ikke alene for vore egne, men ogsaa for andres Synder, og saa snart der spørges om Udaad fjernt eller nær, saa hedder det straks, det har en Ditmarsker gjort.«

»Fordi det næsten altid er saa!« sagde Hertugen; »ingen Røg uden Ild. I er et kivagtigt, grumt og troløst Folk!«

»Troløst?« gentog Gesandten, og Blodet underløb hans brede Ansigt; men han undertvang sin Harme.

»Ja — ret troløst.« vedblev Hertugen, »det er ikke nok, at I plyndrer og myrder i eders egne Landemærker; hvor ofte har I ikke midt under Fred og Vaabenhvile gaaet fjendtlig ind over mine Grænser og over min kongelige Broders, skændt og brændt og myrdet?«

»Det er sket nogle sjældne Gange,« svarede hin, »men af enkelte Personer, Sogne eller Slægter uden vor Øvrigheds Vidende og Vilje for at tage Selv-

hævn over tilføjede Forurettelser, dem man forgæves til e d e r s Øvrigheder havde indanket og paaklaget.«

Hertugen rynkede Ansigtet og vendte atter Ryggen til.

»Gammel Sniksnak! gamle Udflugter!« sagde han, »jeg har ikke ladet eder komme herind for at skændes med eder, men for at høre, om I vil antage vore tilbudne Fredsvilkaar.«

»Og de er hverken haarde eller ubillige,« tog nu Kongen Ordet; »uagtet disse vore bekostelige Krigsrustninger fordrer vi endnu kun fem Tusinde Mark foruden hine femten Tusinde, vi fastsatte i Rendsborg, og de trende Pladser til Skansernes Anlæg, hvilke vi dog selv med egen Bekostning og eget Arbejde vil fuldføre.«

»Eders kongelige Majestæt!« sagde den anden Ditmarsker, en yngre Mand med et skummelt og trodsigt Aasyn, »vi erkender ingen Overherre uden Gud og ingen Skytsherre uden Erkebispen i Bremen. Vi betaler ikke Skat; thi det var at erkende os selv for Undersaatter. Og vi lader ingen Fæstninger anlægge i vort Land; thi det var jo at paalægge os selv Lænker.«

»Hvad vil I her da!« for Hertugen op.

»Bede og byde Fred,« svarede den ældre Gesandt.

»Bede og byde Krig,« parodierede F r e d e r i k, »og den skal I faa — har I intet videre at forebringe, saa er vi færdige.«

»Et godt Raad, eders Højhed!« sagde den yngre koldt.

»Ej, ej!« raabte Fyrsten leende, »et godt Raad! Raad har vi ellers nok af, dog — lad høre, I Herrer!«

»Vi Ditmarskere,« sagde hin tørt, »har fra Arilds Tid forfægtet vor Frihed og bevaret vort Land ved Guds Hjælp og vor egen Styrke. For saa gammel og dyrebar en Ejendom har vi besluttet at kæmpe til sidste Mand, og før vi skal overgive os til nogen menneskelig Fjende, vil vi hellere begrave os selv, vore

Kvinder og Børn, vore Huse og Marker og al vor Ejendom i Havet. Højbaarne kongelige Herrer, Fyrster, Grever og Riddersmænd! hvorfor vil I vende eders glorværdige Vaaben mod os stakkels Bønder?«

Her fløj et næppe mærkeligt Smil over Talerens Ansigt.

»Hos os er hverken Ære eller Fordel at hente, sejrer I, da vil den Ros ikke vorde stor, om tre store Kongeriger og et Hertugdømme, der kan opstille tre Gange saa mange Krigere, som der er Mennesker i Marsken, faar Bugt med en Snes Landsbyer, og Byttet tør i saa Fald vorde ringe; thi det lidet, vi har, tager vi med os. Men skulde Lykken gaa vore Fjender imod og Gud og den hellige Jomfru stride for de betrængte —«

Han standsede, de buskede Øjenbryn drog sig højt op paa Panden, og Øjnene, som hidtil næppe havde været synlige, rullede store og stolte omkring paa alle tilstedeværende.

»Det er ikke første Gang,« vedblev han, »at de holstenske Herrer er komne snarere ud af Marsken, end de kom derind, og at der gik færre hjem, end der drog ud. Det er sket før, at en regerende Hertug har ladet sin Hær og sit Liv i vore Sumpe.«

Under denne Tale var næsten hele Selskabet staaet op fra Bordet og havde slaaet en Halvkreds om Gesandterne. Nogle betragtede dem med haanlige Blik, andre — især af de yngste — mønstrede deres Klædedragt med spottende Miner.

Kun Kongen, de tvende danske Riddere K n u d G j ø e og E b b e G e e d og endnu een fremmed Herre var forblevne paa deres Pladser. Saa snart Taleren havde fuldendt og givet sit gode Raad, udbrød Tilhørernes længe dæmpede Harme:

»Han truer — Bonden truer — de trodser — de udæsker os —« saaledes lød paa een Gang flere Stemmer.

»Var det i mit Land,« sagde en tysk Ridder, »saa hængte vi straks disse uforskammede Tølpere.«

»Vokser der i Holsten intet Hamp for saadanne Halse?« sagde en anden.

»Man skulde skære Næsen af disse næsvise Knægte,« sagde den tredje.

Hertug Frederik trængte sig igennem Halvkredsen tæt hen foran Ditmarskerne og sagde:

»Hvad forbyder mig at straffe eders Dristighed med Døden?«

»Eders egen Ære,« svarede den ældre, og: »Frygt for vore Landsmænds Hævn,« lagde den yngre dumdristigen til.

»Frygt!« raabte den forbitrede Hertug, »Hr. Henrik Rantzau har dog vel her paa Gaarden en Stump Reb, der er stærkt nok til at holde disse svære Klumper?«

Her rejste sig hans kongelige Broder og sagde:

»Bønderne har halv Ret, vor Ære byder os at sende dem umolesterede hjem. Broder Frederik! det anstaar os ikke at vredes paa saadanne.«

Hertugen gik tavs tilbage til sin Stol, og de øvrige fulgte — en efter anden — hans Eksempel.

Den ene fremmede Herre, der under alt dette ikke havde mælet et Ord, men derimod alvorligen tiltalt et mægtigt Vildsvinehoved, ligesom han under hele Maaltidet ikke havde taget videre Andel i Konversationen end den at drikke de udbragte Skaaler, havde nu omsider tilendebragt sit Bordværk. Han skød Sølvfadet fra sig, Stolen tilbage og stod op. Det var en midaldrende, kæmpestor Mand — endnu højere og lige saa før som den største Ditmarsker — med et solbrændt, arret Ansigt, et sort, krøllet Haar, hvide Bryn og store brune Øjne.

»Er Ditmarsken bundet med Kæder til Himmelen,« brummede han, »siden man gør saa mange Omstændigheder? Her er Udrustninger til at sprænge et helt Kongerige, og jeg med min Garde alene tager

Marsken paa min Samvittighed — Waer dy, Buer! wenn min Garde kumt!« (Var dig, Bonde, naar min Garde kommer.)

Han udstødte nogle hule Toner, som lignede Latter; men intet Træk forandredes i hans barske Aasyn.

Den unge Ditmarsker saa stift paa ham og sagde betydningsfuldt:

»Junker Slenitz! Marsken har Grave.«

Hans ældre Ledsager skottede til ham og sagde hemmeligt:

»Se til, Wolf Isebrand! du mager det saa, vi kan komme hjem igen med hele Lemmer!«

Derpaa traadte han et Par Trin frem til Hertugen og sagde, saaledes at kun han og Kongen hørte det:

»Jeg havde endnu et Ord fra mig selv at tale med eder, naadige Herre!«

Hertugen rejste sig, saa et Par Sekunder forskende paa ham og sagde: »I kan følge mig ind i Sideværelset.«

Ankomne her, begyndte Ditmarskeren saaledes:

»Højbaarne Hr. Hertug! nødtvungen og haardt imod min Vilje har jeg paataget mig denne hensigtsløse og formastelige Gang; men mine halsstarrige Landsmænd iler deres egen Undergang i Møde — det indser jeg og nogle enkelte iblandt os; dog vor Stemme formaar intet, og vi tør ikke udlade os mere med, hvad vi mener. Mit Navn er Carsten Holm; jeg er Borger i Heide og Møller af Haandtering. Ved Flid og Sparsomhed har jeg lagt mig lidt til Bedste, og dersom eders Højhed vil love mig Sikkerhed for Plyndring og Overlast, naar I indtager Landet, vil jeg aabenbare eder mine Landsmænds Forsvarsplaner og vise eder den Vej og Maade, paa hvilken I lettest kan naa eders Maal.«

»Saafremt I farer med Sandhed,« sagde Hertugen, »lover jeg eder paa mine og min kongelige Hr. Broders Vegne Frihed og Sikkerhed for eders Liv og Gods. Lad mig høre, hvad I ved at berette!«

»Vore Landsmænd,« sagde nu Carsten Holm, »venter Angrebet paa den sædvanlige Vej ad Nordhamme, som de derfor har stærkt befæstet, og hvor de agter at samle deres største Styrke. Mit Raad er derfor, at medens I lader en Trop drage mod dette Sted for at skjule eders reĕte Øjemed, drager I med Hovedhæren fra Wilstermarsk over Windbergen og lige mod Meldorp, hvor jeg indestaar eder for, at I ikke vil finde synderlig Modstand; thi de faa Lejetropper, her ligger, vil løbe ved første Salve. Naar denne Landets fornemste By er i eders Vold — hvorved I ikke behøver at gaa alt for lemfældigen til Værks — vil Skræk betage de øvrige, og disse vil sikkerlig give sig paa første Opfordring. Skulde det krigerske Parti alligevel faa Overhaand, kan I vente hele Stridsmagten ved Heide eller Lunden. I dette Fald maa I ikke opholde eder ved Nordhamme, men over Hemmingstedt drage lige mod Heide. Naar I da som Sejrherre ankommer der, saa mindes, naadige Herre! hvad I har lovet og tilsagt mig!«

Hertugen gentog sit Løfte og førte ham tilbage til Landsmanden, der stod omringet af de unge Grever og mange af de øvrige Herrer, hvem han blot med roligt og uforfærdet Blik, stundom med Smil og stundom med Skuldertræk svarede paa alle deres Finter og Spottegloser.

Kongen havde med Hans Ahlefeldt og Junker Slenitz, den sachsiske Gardes Anfører, begivet sig ind i et andet Værelse for at tale om de forestaaende Krigsoperationer.

Begge Gesandterne afskedigedes og sendtes under tilstrækkelig Bedækning tilbage til Grænsen, ikke uden mange Skældsord og Forbandelser af de holstenske Krigere, der ved saadan Lejlighed ikke kunde tilbageholde Udbrudet af det gamle, indgroede Nationalhad. Ditmarskerne lod, som om de intet hørte, og smaasnakkede indbyrdes om Vind og Vejr og andre ligegyldige Ting.

Ebbe Geed, som anførte Eskorten, bestaaende af tre Hundrede jydske Ryttere, havde Nød med at holde de forbitrede og til Dels beskænkede Holstenere til Side. Nogle forsøgte endog, væbnede med korte Sværd, at trænge sig ind mellem Geledderne, og da de med flade Klingedask blev tilbagedrevne, begyndte en af dem at smaanynne den gamle Spotvise mod de Danske: »Grütz und Grütz« (Grød og Grød).

Men Ebbe Geed hørte det og rendte den omvendte Lanse saaledes mod Sangerens Bryst, at han tumlede bagover og beholdt det øvrige af Visen for sig selv. Var i det samme ikke Breide Rantzau og nogle flere holstenske Officerer komne til, skulde denne ubetydelige Begyndelse have faaet en blodig Ende. Men saaledes naaede man velbeholden til Grænsen, hvor Gesandterne modtoges af deres ventende Landsmænd.

Ved Afskeden rakte Wolf Isebrand den danske Ridder Haanden og sagde:

»Jeg takker eder for godt Selskab og ærligt Lejde og vil for at vise eder min Erkendtlighed give eder det oprigtige Raad, at I denne Gang bliver borte fra Ditmarsken, hvis I kan og maa, og jeg lægger det oprigtige Ønske til, at vi to ikke mødes saa snart igen.«

Ebbe Geed rystede hans Haand, smilede og sagde:

»Mand imod Mand er altid vel mødt.«

Derpaa kastede han sin Stridshingst omkring og travede med sin Skare tilbage til Melbek.

3.

Paa Torvet i Heide, det største maaske i hele Verden, var mer end det halve Ditmarsken forsamlet. Hvor forskellig en Scene, denne, fra hin paa Slottet

Melbek! Hist den gamle, mørke, ja skumle Ridderborg med sine høje Taarnspidser, sine Murkranse og Tinder, tykke Mure, dybt indskaarne Vinduer og snævre Gaarde, velbefæstet med dobbelte Grave, dobbelte Volde — hvilke sidste ragede halvt op om de mørkrøde Huse — stod den der som et truende Sindbillede paa Adelstolthed og Herrevælde — en Fæstning og et Fængsel — omgiven af skovklædte Bakker og Dale.

Men i dens Indre hvilket Liv, hvilken Lystighed, hvilken Stads og Herlighed! Alle Gaarde vrimlede af Krigere i blanke Rustninger og af Tjenere i mangefarvede Dragter, af Krigsvogne og Stridsheste, alt i travl, forvirret, uophørlig Bevægelse. Alle Sale vrimlede af prægtigt klædte Herrer; Silketrøjer med snævre Ærmer og Puf om Skuldrene, lange, snævre Silkebukser med tykt udstoppede Hofter, af de mest glimrende Farver, røde, gule, grønne og blaa, dertil brednæsede Sko med uhyre Sløjfer, udgjorde Datidens Stadsdragter. Ringe, Armbaand, Halskæder — alt af Guld og kunstigt Arbejde — og fine Kniplingskraver fuldendte den kostbare Pragt.

Hvo da var flyttet derfra lige til H e i d e, maatte tro sig hensat i en anden Verdensdel eller i en anden og fjern Tidsalder. Den aabent liggende By med sine lave Huse, sit vide Torv, sine langt udstrakte, flade og jævne Omgivelser syntes at vidne om Fred og Frihed, om Ydmyghed, Tarvelighed og alle andre en lykkelig Olds Dyder. Kun med Friheden havde det sin fuldkomne Rigtighed; det øvrige kunde taale mange Indskrænkninger. Med Naboerne, de Danske, Nordfriserne, Holstenerne, befandt Ditmarskerne sig i næsten uafbrudt Krigstilstand, snart med en, snart med flere. Og var der udvortes Fred, opstod stundom Sogn mod Sogn for med Spydet at jævne en eller anden Familietvist.

Med Ydmygheden stod det sig endnu slettere: Bevidstheden om egen Kraft og Vælde, Mindet om

Fædrenes Sejre, fjendtlige Hæres Nederlag, frygtelige Fjenders Ydmygelse, fyldte Marskbonden med Stolthed, der alt for ofte steg til Overmod: men hans Stolthed sad ikke i Klæderne, den laa dybere i hans Bryst, i Følelsen af eget Menneskeværd og Selvstændighed. Kun ringe var derfor hans ensformige simple Folkedragt mod hin de høje Herrers spraglede Glimmer. Lutter mørke Skikkelser vrimlede blandt hverandre paa Heides Torv, i de tilstødende Gader og ud og ind ad Kirken, ligesom Bier i Sværmetiden ved Kuben. Præsterne sang deres Messer ved de forskellige Altere, og Tusinder af begge Kon og af hver en Alder strømmede til og knælede for den hellige Jomfrus Billede, udbedende sig af hende Sejren og Beskyttelse for det truede Fædreland. Alle Klokker ringede fjernt og nær over hele Marsken og sammenkaldte Folket til Bod og Bøn.

»Paa Torvet i Heide holdt de otteogfyrretyve Forstandere Raad, omgivne af Mænds og Ynglingers Skarer. Aldrig tilforn havde Friheden befundet sig i lignende Fare; aldrig havde saa mange og mægtige Fjender forenet sig til Landets Betvingelse eller Undergang.

Derfor var ogsaa Meningerne delte: mange, især af de yngre, skyndede til Forsvar og Kamp paa Liv og Død: men næsten lige saa mange, fornemmelig de ældre, raadede til Eftergivenhed og Fred paa taalelige Vilkaar, og disse havde ogsaa trængt igennem med det forhen ommeldte Gesandtskab, skønt hine havde maget det saa, at den modige og stive Wolf Isebrand var stillet den snilde og bøjelige Carsten Holm ved Siden.

Deres Fuldmagt lød paa, at de vel i yderste Nødsfald maatte love Kongen og Hertugen en Pengesum, dog ikke under Navn af Skat eller Tribut, men ingenlunde indrømme de to paastaaede Skansers Anlæg ved Meldorp og Brunsbüttel: kun den tredje ved Ejderen kunde under visse Betingelser tillades. Som vi har

hørt, hindrede Fyrsternes ubøjelige Strenghed, Isebrands lige saa ubøjelige Stolthed og maaske den tvetydige Holms egne hemmelige Planer enhver Underhandling.

Begge kom nu tilbage, og omringede af en nysgerrig og frittende Hob, som stedse formerede sig, men fik bestandig kort og utydelig Besked, gjorde de sig Plads gennem den tæt sluttede Kreds og traadte frem for Landets Bestyrere.

»Krig!« raabte Isebrand, endnu inden han blev adspurgt.

»Krig!« gentog den kamplystne Ungdom.

»Krig!« lød det nu fra Torvet og ned gennem alle Gader: Kvinderne og Børnene udtalte dette frygtelige Ord i Førstningen med Smerte og Skræk; men snart maatte disse Sindsbevægelser vige for Harme, Forbitrelse og blodtørstende Had, og Konerne var dem, som først opæggede deres Mænd til Strid for Arne og Frihed, lovende dem Hjælp og Bistand til sidste Blodsdraabe, saaledes som deres Mødre før dem i Fortiden havde kæmpet ved Fædrenes Side.

De afsendte aflagde nu nøjagtig Beretning om deres Sendelse, om Audiensen hos de forsamlede Herrer paa Melbek Slot. Da Holm kom til sin hemmelige Samtale med Hertugen, saa mange af Forstanderne paa ham med mistroiske Blikke: selv Isebrand, som dog skulde være indviet i hans Plan, skottede stundom til ham med tvetydige Smil.

»Hvad var din Hensigt,« spurgte straks en af de ældste, »med denne lønlige Sammenkomst, hvortil du ikke var bemyndiget?«

»Dels at udforske noget om Fjendernes Krigsplan,« svarede Holm, »dels om muligt at lokke dem i en dobbelt Fælde. Jeg lod, som om jeg ganske mistvivlede om et heldigt Udfald af Krigen paa vor Side, og som om jeg var tilbøjelig til at forraade vore Anslag og Forsvarsmidler. For at gøre Hertugen troskyldig bad jeg ham om Sikkerhed for mig selv og mine

Ejendomme, naar de fik Landet i deres Magt. Jeg mærkede ret vel, at han ikke fæstede stor Lid til mine Beretninger: derfor sagde jeg ham Sandheden i den Forudsætning, at han ikke skulde tro den. Jeg sagde ham, at vor største Styrke vilde samles ved Nordhamme, og at Meldorp derimod vilde saa godt som overlades til sig selv og de faa lejede Hageskytter. Jeg mener, at de just nu antager det modsatte: Meldorp for stærkt besat og Nordhamme for svagere befæstet, og desaarsag gør Anfald paa det sidste Sted. Det er altsaa mit Raad, at vi her forener vore fleste Fænniker, men derfor ikke taber Meldorp af Sigte.«

»Du er en snild Mand, Carsten Holm!« sagde en af de otteogfyrretyve, »men lidt for kunstig i dine Beregninger. Du har med dine fine og kløgtige Anslag ikke gjort andet end forvilde os i vore, og vi er lige saa kloge som før paa Fjendens Hensigter. Hvad har du vel udforsket? og kan du nu bedre end en af os andre sige os, hvor han vil komme?«

»Ikke for vist,« svarede Gesandten, »maaske hverken Hertugen eller Kongen i dette Øjeblik ved det selv: men rimeligt bliver det, at vi kan vente dem ved Hamme.«

»Carsten Holm har Ret!« raabte en anden, »ved Hamme maa vi samle vor Magt.«

»Og hvad gør vi saa ved Meldorp?« spurgte en af de ældste Forstandere.

»Som Holm har sagt!« svarede den forrige, »vor Magt er ikke saa stor, at vi skulde dele den paa forskellige Steder, hvor den ene Del kunde afskæres fra den anden.«

Efter mange Raadslagninger, Indvendinger og Gendrivelser blev omsider den snedige Mollers Forslag antaget, hvorvel Sydmarskerne stod stærkt paa den modsatte Mening.

Da disse omsider saa, at de ikke vilde trænge igennem, raabte en Meldorper:

»Siden I Nordmarsker ikke bryder jer om, hvor-

ledes det gaar os her i Sønden, og vi for at forsvare jer andre skal forlade Hus og Hjem, Kvinder og Børn —«

»Tag dem med jer!« afbrød ham Carsten Holm. »Der er ingen herinde, som jo med Glæde sætter et Par Smaalandsmænd til sit Bord.«

»Tage dem med?« brummede hin, »det er let sagt; men nu under Vinters Hjerte, og saa give alt vor Pik og Pak op for en Boldkæp? Det var smukkere, I kom og hjalp os at forsvare vor Smule Ejendom. En Fænnike eller to kan I dog i det mindste have tilovers for os — og kom du selv med, Carsten Holm! mens du tror, der er saa sikkert i Meldorp.«

»Hvor jeg mest kan tjene mit Fødeland,« svarede denne, »der vil jeg helst være; men bliver det Forstandernes Mening, at jeg skal drage til Meldorp med min Fænnike, vil jeg ingenlunde vægre mig; vorder Æren der mindst, vorder Faren det ogsaa.«

Og blev dette da omsider saaledes besluttet.

Krigsraadet holdtes et Stykke uden for Kirken, som laa ved den ene Side af Torvet. Af samme udgik nu den ældste af Præsterne, bærende et stort Guldkors foran sig.

Ærbødig gjorde Mængden Plads og aabnede ham Indgang til Forstandernes Kreds; alle hilsede med dyb Alvor og stille Andagt.

»Den hellige Jomfru benedide (velsigne) eder, I Folkets Dommere!« sagde Præsten og gjorde Velsignelsens Tegn til alle Sider, »hvilket Raad haver Herren indgivet eder?«

»At værge vort Land og kæmpe for Friheden med Liv og Blod!« lød det enstemmige Svar.

»Dette Raad kommer fra Gud!« raabte han; »men glem nu ej heller at give Gud, hvad Guds er! gør Hærenes Herre et Løfte for Sejren, ham, der frelste Israel gennem Havet og bød det at opsluge

Farao og hans Hundredetusinder; hvad vil I love ham, om han giver Fjenden i eders Haand?«

Paa dette Spørgsmaal fulgte en øjeblikkelig Tavshed, til en af de ældste fremstod og svarede:

»Sig selv til, ærværdige Fader! hvad eder bedst tykkes, og saaledes skal det være.«

»Vort Land,« sagde Præsten, »er det eneste i Kristenheden, som endnu intet Jomfrukloster ejer, lov at bygge og indvie et saadant til den hellige Gudsmoder!«

»Det lover vi, og det sværger vi!« raabte hele Forsamlingen med oprakte Hænder.

»Vor velsignede Frue!« sagde Præsten, hævende Korset i sine foldede Hænder, »høre og fuldkomme eders Løfte! Amen!«

»Og nu,« talte han efter et højtidsfuldt Ophold og med forstærket Stemme, »her, o Ditmarsken! her er dit Banner! I dette Tegn skal du sejre! Dette Forløserens Billede skal slaa Fjenderne med Forfærdelse, med Senacheribs Forfærdelse! med Faraos Ødelæggelse! Deres Buestrenge skal briste, deres Sværde skal døves og synke af Mathed med Hænderne, der bærer dem! deres egen Mængde skal være deres Fordærvelse! de skal nedtrædes og knuses under Hestefødderne, under deres egne Stridsvognes Hjul! Dybets Magter skal røre sig, Havets Bølger opsluge dem! Der skal være Graad og Hylen og Hændevrid af de ihjelslagnes Hustruer og Børn! Rygtet om deres Forsmædelse skal udgaa som et Lyn til alle Verdens Ender, og enhver, som det hører, ham skal begge hans Ører klinge!«

Et stormende Bifaldsraab fulgte denne profetiske Tale, og Korset modtoges med jublende Glæde af Landets Styrere.

Saa snart Larmen noget sagtnedes, slog en af disse til Lyd med Haanden og spurgte:

»Hvo skal føre dette hellige Banner i Striden?«

»Efter gammel Sæd og Forfædres Maade,« sva-

rede Carsten Holm, »bør det være en hæderlig Jomfru.«

»Vel talt, min Søn!« sagde Præsten, »en ren og ubesmittet Jomfru skal frembære den velsignede Jomfrusøn og indvie sit hele Liv til Kyskhed og Herrens Tjeneste. Hvo af eder, unge Kvinder!« lagde han til og saa sig omkring ud over Torvet, »vil først tilbyde sig? Skønt vi siden kan udvælge blandt de mange, skal dog den første under lige Omstændigheder have Fortrinsret.«

Ingen svarede; derimod drog de unge Piger sig dels tilbage, dels saa de hist og her og hviskede med Naboer og Naboersker, som om de intet havde hørt. Kække og højhjertede var de vel i Almindelighed, og flere af dem skulde gerne have ofret Livet for den elskede; men at ofre Kærligheden og dens Glæder — det er mere, end man skal forlange af nogen Pige. Hver havde jo sin Elsker eller ventede ham, og at frasige sig Livets sødeste Haab, er langt tungere end at bortgive Livet selv.

»Det vil være vanskeligt,« tog Carsten Holm Ordet, »at vælge blandt saa mange og vil vække Utilfredshed og Misundelse at foretrække en for de andre blandt dem, der melder sig. Bedre enten at en Fader selv tilbyder sin Datter, eller at Forstanderne og Folket her enes om, hvem de vil hædre med saadan Udmærkelse.«

»Det sidste er det bedste!« raabte flere paa een Gang, »hvem tilkommer fornemmelig denne Ære?«

»Hans Wollersien i Wöhrden,« hviskede Holm til sine Sidemænd, »er en af Landets ældste og mest agtede Mænd — hans Datter skulde I vælge.«

»Hans Wollersien!« raabte begge højt, »hvad mener I om eders Datter Telse? Vil I unde hende den Ære?«

»Telse Hansdatter!« raabte flere, »det er sandt — lad det blive hende.«

»Jeg har kun den ene,« sagde Hans Woller-

sien, »og hun er forlovet med Reimer af Wimerstedt —«

»Lad hende trolove sig med den himmelske Brudgom!« udbrød Præsten, »det er bedre for hendes Salighed og en større Hæder for dem begge og eders hele Slægt.«

»Ske Guds og Folkets Vilje!« sagde Faderen, »men lad os dog adspørge hende selv, om hun vil, og — om hun kan!« lagde han betænkelig til. »Jeg vil ingenlunde tvinge hende, al den Stund der findes mange lige saa værdige som hun.«

»Der er kun eet tænkeligt Tilfælde,« sagde Holm med et ondskabsfuldt Smil, »som vi for det første ikke tør antage; men herom kan ingen give bedre Besked end Pigen selv.«

»Jephta,« sagde Præsten, »var ogsaa en Dommer over Folket, og han skænkede Herren sin eneste Datter, dog vistnok mod sin Agt; eders Offer skal være saa meget kærere, som det er frivilligt.«

»I Herrens Navn da!« sagde den gamle Wollersien, »lad os gaa og adspørge Pigen!«

Fire andre Øverster blev tillige med tvende Præster udnævnte til at følge med ham til Wöhrden og at overgive Korset, saafremt Telse vilde modtage samme.

Carsten Holm blev tilbage for at deltage i de videre Raadslagninger til Landets Bedste og Forsvar. Disse bestod særdeles deri at udnævne Høvedsmænd for de forskellige Fænniker, i at fordele Kanonerne og forsyne med Krudt og Kugler, og i at beordre Folk til Sluserne for i Nødsfald at kunne aabne disse og sætte Lavlandet under Vand.

Hans Wollersien og hans seks Ledsagere fandt den unge Pige ved hendes Væv. Da hun hørte Hensigten af deres Komme, blegnede hun, og Væverskytten faldt hende ud af Haanden.

»Med min Faders Minde,« svarede hun sagte og

langsomt, »er jeg trolovet til Reimer af Wimerstedt.«

»En langt højere Lykke og Ære venter dig, unge Pige!« sagde en af Præsterne, »Landets Banner, det hellige Kors, skal betros i dine Hænder. Din Fader har allerede lovet paa dine Vegne og i hele Folkets højtidelige Forsamling, at du vil modtage den dig tiltænkte Hæderspost.«

»Vis nu,« sagde den anden, »at du elsker dit Fødeland højere end egen usikker Lykke og sanselig Lyst!«

Telse rødmede; stridige Tilbøjeligheder kæmpede i hendes Bryst; heftigt bevæget steg og sank det som Havets Bølger, Kærligheden drog hende til Reimer — Æren til det flammende Kors. Endnu sejrede den første.

»Er det ogsaa eders Vilje, Fader?« spurgte hun bævende.

»Ikke min Befaling,« svarede han, »men mit Ønske; jeg tænkte, du vilde vise os, at du er en Wollersien, at du hører til en Stamme, som hidtil har elsket Fædreland og Ære over alt andet paa Jorden.«

Telse sænkede de taarefyldte Øjne som til et Afslag; dog Kærligheden viste hende endnu en Udflugt.

»Reimer Vaget,« sagde hun, »har jo vort Ord, uden hans Minde tør vi ikke bryde det. Jeg tror, han er inde i Kirken for at hente sin Fane: mig tykkes, vi først burde lade ham hente for at høre, om han vil løse mig fra min Forpligtelse.«

Faderen bifaldt dette Forslag, og Reimer blev hidkaldt.

Saa snart han havde hørt, hvorom Talen var, og at Afgørelsen stod til ham alene, nægtede han først bestemt at give sit Samtykke og gav til Gengæld Anvisning paa flere unge, hæderlige Piger, som ingen endnu vidste at være bortlov de. Man trængte hef-

tigen ind paa ham med et Angreb efter det andet fra Ærens Side, foreholdt ham, hvor selvisk han elskede sin Kæreste, hvor lidet han tænkte paa hendes, paa sin egen Ære og paa Fædrelandets Bedste.

»Mit Fædreland,« sagde han, »skylder jeg mit Blod og skal betale min Gæld —om behov gøres — til sidste Draabe; men hvorfor skal jeg fremfor alle andre opofre det kæreste, jeg ejer i Verden?«

»Fordi,« svarede den ene Præst, »at Folkets Øverster viser den hædrende Tillid til dig, fordi du ikke bør skuffe dem i den Mening, at ingen Voigdemann vilde agte sin egen Lykke højere end Landets.«

»Fordi,« sagde en af Øversterne, »fordi den, vi i saa ung en Alder har betroet en Fane, som aldrig endnu har været i fjendtlig eller feig Haand — fordi Reimer Vaget af Voigdemannernes ældgamle og uplettede Stamme bør vise, at han er en Mand og ingen egensindig, forkælet Dreng —.«

Reimer kastede et vredt Blik til Taleren; men han tav, agtende hans Alder og Værdighed.

»Fordi,« sagde den anden Præst, »fordi det er Himmelens Vilje, den du ikke uden Formastelse tør modsætte dig.«

Den fra alle Kanter heftigt bestormede saa sig omkring med mørke, usikre Blikke. Da han henvendte dem til den elskede for at læse i hendes Øine, skjulte hun dem for ham og forandrede ikke en Mine i det blege Ansigt.

»Du betænker dig, min Søn?« sagde den gamle Wollersien, »om endogsaa en anden efter dit Forslag antager det Tilbud, vi staar i Begreb med at forkaste — og derpaa er ikke at tvivle — da vid, at du sætter en uaftvættelig Plet paa begge vore Slægters nedarvede Ære!«

»Den Plet,« svarede Ynglingen stolt, »om det er nogen — den vil I og jeg igen aftvætte i Fiendeblod.«

»Dine Indvendinger,« sagde nu en af Landsstyrerne, Carsten Holms ældre Halvbroder, »fore-

kommer mig saa løse og svage, at jeg næsten kunde fristes til at antage en lønlig, men ogsaa tilstrækkelig, Grund til Telse Wollersiens Vægring, unge Jomfru!« — henvendte han sig til hende — »jeg kalder dig saa, fordi jeg ikke vil vmte det modsatte. Du ved, at kun en ren og ubesmittet Mø tør berøre det hellige Korses Banner. Modstaar du længer et helt Folks Ønske og Begæring, da giver du dermed til Kende, at du ikke er det, hvorfor vi anser dig.«

En blussende Rødme farvede Jomfruens skønne Ansigt — Æren seirede. Dybt fornærmet, med stolt og aabent Blik, rejste hun sig fra Væven og tren hen for de udsendte.

»Nu er jeg eders!« sagde hun, »den himmelske Jomfru, som kender min Uskyld — hende vil jeg fra nu af tilhøre! Farvel, Reimer Vaget!« — her rakte hun ham Haanden — »dette er sidste Gang, I berører denne Haand: sig frit ud, om vi har elsket hverandre i Tugt og Ærbarhed?«

Ynglingen sukkede et stille Ja.

»Tak da for eders Kærlighed og Troskab!« vedblev hun, »og foresig mig nu, ærværdige Fader! den Ed, jeg har at aflægge!«

Reimer knyttede Haanden for sit Brvst og gik hastigt ud: tvende Taarer trængte sig frem under den gamle Wollersiens hvide Brvn.

Den dvre, den frygtelige Ed blev fremsagt: Løftet om stedsevarende Kyskhed, om Afstaaelse fra Livets sødeste Fryd, blev givet og beseglet ved Præsternes højtidelige Ceremonier og Former. Telse Wollersien var Himmelens indviede Brud.

Da hun om Aftenen lagde sig paa det ensomme Leie, forhen bestemt til Brudeseng, men som nu aldrig mere skulde deles med den elskede Brudgom — ak! af hvilke ganske andre Følelser bankede da det uskyldige Hjerte, end da hun faa Nætter i Forveien havde løsrevet sig fra Elskerens Favntag og var indslumret under lyse Drømme om Fremtidens Glæder!

Og Ynglingen, han som hin Nat munter og modig, fløjtende og syngende dansede hjem fra Kærestens søde Kys — hvor stille og tavs vandrede han nu over de snedækkede Marker. Livets skønneste Haab var forsvundet som en flygtig Ungdomsdrøm — kun eet havde han tilbage, dette, at drukne sin Smerte i Fjendernes Blod. Ve dem, naar de møder ham, den unge, blodtørstende Løve!

4.

Enten nu Hertug Frederik ansaa Carsten Holm for Landsforræder eller for Spion og i sidste Fald hans Udsagn følgelig for en Dobbeltfinte, nok er det, Fyrsterne fulgte virkelig den af Ditmarskeren — uvist om for Alvor eller paa Skrømt — foreslagne Vej over Alvenstorp og Windbergen lige til Meldorp.

Det gik gladelig, som til Dans, og med Dans, med Spil og Sang begyndte Krigen. I Windbergen kom nemlig Fortroppen ubuden til Gilde. I de sydligere Byer var flygtet, hvad flygte kunde, og alle Huse fandtes øde og tomme: men i denne holdt en Del af de sorgløse Indvaanere sig lystige ved et Bryllup.

Der fortælles, at Brudeparrets Forældre havde ladet haant om for Krigens Skyld at opsætte den berammede Fest (hvorvel de med de flestè andre i Byen havde bortskikket en Del af deres rørlige Eiendomme tillige med de uvoksne Børn), en ulykkelig Trods, der kom dem selv og de faa Gæster, der var forvovne nok til at følge Indbydelsen, dyrt at staa.

Som Fortravet i den stille Nat nærmede sig Byen, hørte de allerede langt borte Musikken. Man standsede, lyttede, gik videre frem, udsendte Speidere, der omgik Byen, og da disse havde overbevist sig om, at alle Huse paa eet nær var forladte, vendte de tilbage

og afgav deres Beretning, hvorpaa Gildegaarden snart blev omringet.

De dumdristige og ligegyldige Bryllupsfolk vidste af intet, før Døren sprang op og Landsknægtene styrtede ind. Her var hverken at tænke paa Modværge eller Flugt. Værgeløse myrdedes alle Mænd og Karle, kun Spillemændene skaanedes for det første tillige med de unge Kvinder. Disse, som i faa Øjeblikke saa Ægtefæller, Kærester, Slægtninge, Venner sønderhuggede, gennemborede, falde i deres eget Blod, grebes af forstenende Rædsel, som om Helvede ved et Trolddomsslag havde aabnet sig og udspyet en Legion af Djævle.

Lige saa ubegribeligt som forfærdeligt var, hvad der foregik, og først kom de til en endnu gyseligere Bevidsthed, da de gemene Krigere efter fuldendt Blodbad, og medens de døde af Kammeraterne udslæbtes, greb dem, drog dem ud paa Gulvet til Dans og befol tillige de skælvende Musikantere at spille op. Modstræbende, skrigende, bedende, jamrende, svingedes de vildt omkring af Morderne. Instrumenternes bævende, skurrende Toner udgjorde med Soldaternes Hujen og Kvindernes Skrig en sand Helvedes Musik. Bordene omringedes af andre, som under brølende Sang og Latter tømte de levnede Krus og Bægre.

Disse Blodhundes værdige Anfører, paa hvis af Naturen veldannede Ansigt Lasterne allerede havde indtrykt deres uudslettelige Mærke, havde tilegnet sig Bruden og hvirvlede hende omkring i vilde, vellystige Svingninger. Den ulyksalige, nylig dansende i Kærligheds søde Rus ved den elskedes Haand, nu Enke og hengiven i et Umenneskes Vold, følte Fortvivlelsens Mod og Hævnens bitre Sødhed, hun gav den i Blodet snublende Skurk et saa vældigt Stød for Brystet, at han tumlede baglæns til Jorden, og som han faldt, sprang hun hen, greb en af de bortsatte Partisaner og jog den dybt ind i hans Side — hans Sjæl for ud i en Forbandelse.

Saa hastig var dette forbi, at hun endnu fik Tid at fuldbringe et andet og tredje Offer og at tilraabe sine Medsøstre, »at de skulde følge hendes Eksempel, hævne de faldne, sælge Livet dyrt og frelse Æren!«

Kun det sidste lykkedes; thi Krigerne, forbitrede over Anførerens og de tvende Kammeraters Fald for en Kvindes Haand, opofrede nu i en Hast dem, de ellers skulde have bevaret til Skændsel og maaske derefter til en smerteligere Død.

Saaledes var Gildets Ende og Krigens Begyndelse. Denne oprørende Udaad var øvet af Gardens Fortrav, som Forspil til den store Dødningedans paa Hemmingstedts Enge.

Disse Udyr — et Afskum af alle Europas Folkeslag — i hvis Bryst den sidste Gnist af Menneskefølelse for længst var udslukt, tilbragte Resten af Natten i Drik og Dobbel. Tyske, franske, spanske og italienske Sange af det liderligste Indhold ledsagedes af Bægerklang, Eder, Terningers Raslen og de spillendes Trumfen i Bordene. Og langs hen med Husgavlen der udenfor havde de stillet de myrdede Kvinders Lig — i Midten Bruden med sin blodbesprængte Krans over den dødblege Pande. Saaledes fandtes de af den efterrykkende Hær, med hvis Avantgarde, den berygtede og frygtelige »store Garde«, de forenede sig til videre Skænden og Brænden.

Det var en stille Vintermorgen. Himlen bar Glædens og Kærlighedens — Jorden bar Uskylds Farve. Paa den lyseblaa Hvælving glimtede endnu enkelte Stjerner; Maanen hang bleg i Vesten. Hele den østlige Horisont var purpurrødt ombæltet, smykket med en guldstribet Glorie, der hvor Solen vilde opstaa. Jorden var tilhyllet med den nysfaldne, rene Sne, alle Træer og Buske var hvidt beklædte.

Tindrende, flammende fremsteg Dagens Konge; rødtglimtende i dens Straaler bevægede sig de staalklædte Krigerrækker gennem den ulykkelige By. Vejen faldt tæt forbi Brudehuset, uden for hvilket de

myrdede Gæsters Lig laa henslængte i den blodbestænkte Sne, og bag dem siddende op mod Husgavlen de kvindelige i deres sønderrevne og besudlede Højtidssmykker. Spottende drog Garden dem forbi, med muntre Sange de Danske og Holstenerne bagefter, næppe værdigende dem et flygtigt Øjekast.

Da de kongelige Brødre, ridende Side om Side, kom lige ud for Stedet, rejste sig en kun halvdød og atter opvaagnende Ditmarsker over Ende og støttede Haanden paa sin Sidemands Bryst. Størknet Blod havde sammenklistret en Del af hans hvide Haar, og røde Strimer furede hans dødblege Aasyn; han fæstede sit stive og vanvittige Blik paa de kommende.

Deres Gangere studsede, standsede, snorkede og rykkede sig, og mod deres Vilje maatte Brødrene høre den døende Oldings Tiltale:

»Himlen udspy eder, og Jorden opsluge eder, I kronede Røvere! Hvad vil I her i vort fredelige Land? Hvad har vore værgeløse Kvinder og umyndige Børn forbrudt mod eder? Deres Blod klæber ved eders Hænder; det skal brænde eders Sjæle i Helvede som uudslukkelige Luer! Fremad! fremad! myrd! ødelæg! men Hævnens Dag er ikke forbi: Forbandelsens Time kommer, paa hvilken I skal hyle af Angst og skælve af Forfærdelse! I skal se eder omkring efter Flugt og Redning; men der er ingen, som frelser eder af Blodhævnerens Haand!«

En Pil afbrød hans Forbandelse, ramt i Brystet slog han ud med Armene og segnede afsjælet tilbage i Sneen. Toget gik videre frem.

»Et sørgeligt Syn!« sukkede Kongen.

»Desværre!« svarede Hertugen, »Krigens ufraskillelige Ulykker!«

»Den mishandlede Olding,« vedblev Kongen, »disse ynkeligt myrdede Kvinder vil sent gaa mig af Tankerne — mig tyktes, de sad der som vore Dommere paa hin Dag! Denne Krig begynder sørgeligt, min Broder!«

»Ingen Krig uden Blod!« sagde Hertugen mørk.

»Men uskyldigt Blod!« faldt Kongen ind — »det begynder allerede at fortryde mig, at vi har taget denne Garde i vor Tjeneste — det er ikke Mennesker, men Djævle.«

»Derfor,« svarede Broderen, »er de heller ikke for gode til Hærens enfans perdus (fortabte Børn), lad dem optage de første Stød og Ditmarskerbonden paa dem køle sit rasende Mod!«

»Kun deres Grusomheder ikke skal bringe Straf over os og vore! den døendes Forbandelser lød mig som en truende Spaadom.«

»Ej! ej! min Hr. Broder!« raabte Hertugen, »kan en afsindig Bondes Bespottelser forstyrre eders Fatning, da havde det været bedre, vi aldrig havde begyndt Toget herind i denne Røverhule.«

»Broder F r e d e r i k!« sagde Kongen bebrejdende, »er vi komne her for at indtage eller for at ødelægge Landet? Til det første behøvede vi ikke disse fremmede Mordbrændere; maaske vil de endog gøre os Erobringen vanskeligere; thi de bringer Beboerne til Fortvivlelse.«

»Kære Hr. Broder!« svarede Hertugen, »saa yderligt vil det ikke gaa; naar Meldorp er indtaget, vil hele Landet falde os til Fode — værre vorder det med Byttets Deling, disse Rovdyr er umættelige. Dog i dette Fald har vi Magt til at holde dem i Ave — femogtyve Tusinde mod tem Tusinde, om deres Antal ikke formindskes forinden.«

En Kanonsalve afbrød Samtalen; det var Garden, som begyndte Angrebet paa Meldorp.

Denne By blev overrumplet, temmelig uforberedt; i det ringeste havde man ikke ventet at vorde anfaldet af saa stor en Magt. Derfor var ogsaa Forsvaret planløst, vildt, fortvivlet. Lejetropperne — et Hundrede Mand omtrent — da de saa den hele uhyre Hær komme anrykkende, raadede Indvaanerne til øjeblikkelig Overgivelse og da disse, forbitrede og

udskældende dem for Fejghed og Forræderi, tvang dem til at blive paa den anbetroede Post, løb de ved første Kanonskud over til Fjenden.

De indfødte, langt fra at følge disse fremmedes Eksempel, blev endnu mere halsstarrige i deres Beslutning, at stride til det yderste og kun over deres egne Lig at lade Bestormerne indtrænge i Byen. Ej heller vaklede de i dette heltemodige Forsæt, sikkert og hurtigt skød de først med Stykkerne, der rev store Huller i Gardens Front, derefter med Pile og Kastevaaben, og værgede til sidst med deres lange Spyd — Ditmarskernes Livvaaben — i Porten Mand mod Mand.

Trang blev Vejen for Landsknægtene, og dyrt maatte Indgangen købes. Men saa meget vandtes dog ved Forsvarernes Selvopofrelse, at Størstedelen af de værgeløse fik Tid at frelse sig ud af Byens modsatte Side til Nordmarsken. De tilbageblevne ventede en frygtelig Skæbne.

Carsten Holm var efter den forudtagne Bestemmelse henlagt i Byen med et Par Hundrede Mand. Saa snart det første Anskrig hørtes, samlede han sine Folk og ilede med Borgerne til Sydsiden af Byen. Da de der var ankomne og saa den lange Række af Fodfolk og Ryttere, som naaede lige til det nu antændte og brændende Windbergen, raabte han:

»Fjenden har skuffet os, i Stedet for at tage den gamle Vej over Hamme anfalder han os her med sin hele Styrke, at holde ham ude af Byen med vor ringe Magt, er umuligt; det eneste, vi kan udrette, er at standse ham saa længe, medens de gamle, Kvinderne og Børnene kan redde sig ved Flugten Nord paa. For at opnaa dette Øjemed er det overflødigt, at vi alle opofres; den ene Del af os bør hjælpe de flygtende. Vælg nu, I Meldorper, hvilket I selv vil! Jeg med mine er lige villige til at blive og til at gaa.«

»Vi takker eder,« svarede en Olding, »for eders broderlige Venskab; men ikke skal det sporges, at vi

Meldorper flygtede fra vor egen By og overlod dens Forsvar til andre — il og red, hvad I formaar!«

Da for Carsten Holm og hans Nordmarskere tilbage ind i Byen, jog de nølende ud af Husene og hjalp til at bære de mindre Børn. Nogle kunde formedelst Alder, andre formedelst Sygdom ikke komme af Sted. Mange Oldinge og gamle Kvinder vilde ikke forlade deres Fødested, og mange Koner væbnede sig og ilede hen for at hjælpe deres Mænd i Kampen paa Liv og Død for at sejre eller falde med dem.

De flygtende delte sig i tvende Hobe; den ene drog ad Büsum, den anden ad Hemmingstedt; Bedækningen delte sig ligeledes, og Holm med sin Afdeling valgte den sidste Vej. De undkom alle paa ham, Anføreren, nær. Han var rigtignok den sidste paa Flugten; men ingen vidste dog, hvorledes det gik til, at han med eet forsvandt, og med endnu større Forundring erfaredes siden, at han var tagen til Fange og indbragt til det erobrede Meldorp.

Byen blev tagen med Storm, mer end nok for Garden til at besmykke sine Grusomheder. Alt, hvad der havde Liv, maatte dø, og det livløse maatte fordærves og ødelægges, kun Husene sparedes for den strenge Vinters Skyld. Skønt alt dette udrettedes af Fortogten med en Skyndsomhed, der intet lod tilbage for Hovedhæren, maatte dog de tvende højbaarne Brødre være Vidne til et Krigsoptrin, endnu mere oprørende end hint i Windbergen.

Idet de red ind i Byen, saa de gennem de sønderslagne Ruder af et Hus en halvvoksen Pige, som hidtil maa have vidst at skjule sig, komme farende med et lille Barn paa Armen, og tæt efter hende en Landsknægt. Da hun ikke længere kunde undløbe, vendte hun sig og rakte Barnet som et Skjold op mod Forfølgeren. Glutten udstrakte smilende sine smaa Hænder efter den blanke Hjelm og den vajende Fjederbusk — Barbaren kløvede dets Hoved. Hertugen

nedskød Uhyret og reddede derved Pigen; men hverken han eller Broderen glemte nogen Sinde denne hjerteskærende Scene.

Tavse red de ind ad Franciskanerklosterets skumle Port. Ogsaa Himmelen var skummel og taaget; den drog et tykt Slør over Jordens Elendighed. Det var stille i Luften, og grant hørtes i det fjerne Vesterhavets hule Drønen — et Forbud paa Forandring af Vind og Vejr.

Under Forberedelserne til Hærens Indkvartering og Forplejning i Meldorp og omliggende Landsbyer spadserede de kongelige Brødre alene med langsomme Skridt frem og tilbage i Refektoriets (Klosterets Spiserum) store Sal. Kongen standsede flere Gange og lyttede.

»Hvorfra,« sagde han omsider, »kommer det Bulder, jeg hører langt borte?«

»Vesterhavet!« svarede Hertugen.

»Det lyder mig som Hævnens Torden,« sagde Kongen, »gid dog denne Krig var snart til Ende!«

»Den er til Ende,« faldt Hertugen ind, »som jeg haaber, vil Indvaanerne, skrækkede ved denne advarende Begyndelse, ile med at underkaste sig, og derfor vil vi — om dig saa synes — tøve her nogle Dage.«

Førend herpaa blev svaret, indtraadte de unge Grever, Hans Ahlefeldt med flere Generaler og til sidst Gardeanføreren Junker Slenitz.

Til denne sagde Kongen koldt: »Eders Folk, Hr. Junker! er tapre, men grusomme, de skaaner hverken Kvinder eller umyndige Børn.«

»Eders Majestæt!« svarede Slenitz lige saa koldt, »naar Falken slipper løs efter Raadyrene, gør den ingen Forskel paa Buk og Lam. Vil vi have den ene, maa vi tage den anden med. I Krig gaar det ikke anderledes til. Jeg tænkte, eders Majestæt kendte sligt fra Sverrig af.«

»Krigen kender jeg noget til,« sagde Kong Hans, »men ikkun den Krig, der føres mod bevæb-

nede Mænd, paa værgeløse har mine Soldater aldrig øvet deres Mod. En General maa vide at holde Krigstugt.«

»Jeg har staaet i den Formening,« svarede Junkeren, »at den store Garde, som med Ære har tjent saa mange Potentater, blev tagen i Sold for at føre Krig og ikke for at begræde Krigens Elendigheder. Naar den besejrer eders Fjender, burde det vel ikke tages saa nøje, om et Par gamle Kællinger gik med i Løbet. Sker dette, er det uden min Skyld; jeg kan ikke være alle Vegne.«

Kongen vendte sig fra ham, bed sig i Læberne og sagde til sin Broder:

»Jægeren er lige saa god som Hundene — lad os skynde os med Jagten, at de alle til Hobe kan faa deres Afsked.«

Atter afbrødes Samtalen, idet Henrik Rantzau traadte ind med den fangne Carsten Holm. Hertugen saa og genkendte Fangen, han vinkede ad ham, de traadte afsides hen i et Hjørne af Salen — Kongen sluttede sig til dem.

Holm bukkede dybt for begge og sagde: »Jeg lykønsker eders Majestæt og eders Højhed til denne sejrrige Begyndelse og glæder mig til, at mit ringe Raad blev naadigen optaget og fulgt.«

»I skal heller ikke klage over Uskønsomhed,« sagde Hertug Frederik, »naar Landet er indtaget og bragt tilbage til Orden og Rolighed, skænker vi eder Tileburg til evig Arv og Eje.«

Holm bukkede sig endnu dybere og vedblev: »Jeg lod mig uden for Byen frivilligen tage til Fange for fremdeles at være til Nytte med mine Kundskaber om Landet og dets Indvaaneres Sindelag. Og dersom eder saa synes, vil jeg gaa tilbage til mine Landsmænd enten for at fremskynde deres Underkastelse eller, om de dertil ikke er at formaa, da at meddele de naadige Herrer deres Anslag.«

»Ret vel!« sagde Hertugen, »jeg anser eder for

en klog Mand og tror, at I er os af Hjertet hengiven: men efter alle de Fredstilbud, vi har gjort eders stolte Landsmænd, anstaar det os ikke at henskikke eder som Gesandt eller Mægler —«

»Det er ogsaa langt fra min Mening,« svarede Holm, »jeg maa komme som Flygtning, som den, der hemmelig er undvegen af Fangenskab. Men nu i det Tilfælde, at den krigerske Stemning faar Overhaand, at Mistanke mod mig kunde opstaa formedelst mit fredelige Sindelag, og at det derfor kunde gøres mig vanskeligt at slippe her tilbage, da vover jeg foreløbig at tilraade snarest muligt Anfald paa Nordmarsken, og det nemlig over Sønderhamme og Hemmingstedt og lige løs paa Heide. Paa denne Vej indestaar jeg for, at ingen venter Fjenden, og jeg skal stræbe at bestyrke denne Formening.«

Her bukkede han atter, sigende: »Jeg udbeder mig og haaber den store Naade at maatte herbergere de høie Majestæter i mit Hus i Heide!«

Man tilnikkede ham et venligt Ja, lod ham bortfjerne sig og gav den fornødne Befaling til at fremme hans Flugt.

Kong Hans, som ved den nære Udsigt til Ende paa Krigen var bleven noget muntrere stemt, kaldte paa Henrik Rantzau og sagde til ham:

»Kære! min Broder og jeg har overlagt, at vi vil tøve her et Par Dage for at afvente, hvad Indtryk disse første Begivenheder vil gøre paa de trodsige Marskbønder. Imidlertid vil vi stræbe at gøre Opholdet saa behageligt som muligt, og til den Ende kunde vi ønske eders holstenske Damers Nærværelse. Det nødvendige Forraad af Mad og Drikke burde ej heller savnes.«

Rantzau smilede, bukkede og gik. Nogle Eskadroner fik Ordre at vende tilbage og fra Melbek og omliggende Slotte at hente Damer, Musikanter, Sangere, Gøglere og Hofnarre, Drikke- og Spisevarer af alle Slags og i største Overflødighed.

5.

Det var Søndag, aarle om Morgenen. Bedeklokkerne gik: de klang dump tungsindigt i den graa, dunstfulde Tøluft: det lød, som naar der ringes for Lig — som om det var Ditmarskens Frihed, der ringedes til Graven.

I trende Døgn havde en stærk Tø ganske forandret Landets Udseende. Sneen var forsvunden fra Træer og Tage, fra Bakker, Digekamme og Agerrygge, kun i Renene, i Grøfterne og i Geestens Dale laa den endnu: lange, lige, hvide og sorte Striber betegnede den flade Marsk.

I W ö h r d e n holdt de otteogfyrretyve Raad: didhen havde og forsamlet sig en stor Mængde saavel fra hele Landet som især fra de nærmeste Sogne.

Meningerne var temmelig delte, mange var for Fred, dog flere endnu for Krig. Blandt de første talte C a r s t e n H o l m længst og ivrigst:

»Jeg vilde ønske,« — endte han — »at enhver krigslysten havde været med ved M e l d o r p og set, hvorledes Byen paa to smaa Timer havde forandret sig! Da jeg som Fange førtes tilbage, laa de henslængte paa Gaderne, lemlæstede, døde eller døende, der kort tilforn havde været friske og sunde, glade og sorgløse — hvem mener I? Bevæbnede Mænd? De laa alle ved Byens Porte — nej, Kvinder og Børn og graahærdede Oldinge. De blodige Landsknægte løb hid og did med Spydet i den ene Haand og Bytte i den anden eller sang og drak og rumsterede inden for de sønderslagne Ruder. Hist og her derinde hørte jeg Hvlen og Hvinen af de ulyksalige, som fremslæbtes af deres Smuthuller, krænkedes, mishandledes, myrdedes, og i deres hendøende Skrig Bødlernes Skogren. Hist slængtes et nøgent, sønderflænget Kvindelig ud af Døren, her et Barn gennem Vinduet — det kan ikke have gaaet græsseligere til i Jerusalems Forstyrrelse. Betænk det vel, I, Landets vise Fædre! samme Skæbne har vi her og overalt i Vente.«

Alle Tilhørerne blegnede af Skræk og Harme, fnøs af Forbitrelse; men Landsstyreren Johan Arens tog Ordet og sagde:

»Alt, hvad I her fortæller os, maa snarere opflamme til retfærdig Hævn end overtale til skændig Overgivelse — de myrdedes Blod raaber til Himmelen. Hvad skulde vi vinde ved denne fejge Underkastelse? Kun en langsommere Død eller en endnu værre Trældom. Hvad er det dog, som nu skal kuldkaste den een Gang med velberaad Hu tagne Beslutning? Hvad har vi tabt? Et Par Byer, som ikke kunde forsvares — har vi ikke hele den Del af Landet i vor Magt, fra hvilken Fjenderne i alle forrige Krige med blodige Pander er tilbageviste? Hvad har vi tabt? Et Par Hundrede af vore medstridende — men vi andre Tusinder har vundet tidobbelt Had til de umenneskelige Voldsmænd, der kommer til os med Sværdet i den ene Haand og Lænken i den anden. Hvad har vi tabt? Et Par Hundrede Kvinder og Børn — men vi har vundet tidobbelt Mod til at hævne deres uskyldige Blod. Vi har intet tabt uden maaske Modet hos nogle faa, som lidet eller intet har ejet.«

Carsten Holm afbrød ham og sagde: »Ikke altid er den fejg, som raader til Fred: Forsigtighed er ikke Frygt.«

»Ikke altid!« svarede Arens, »jeg beskylder ingen — heller ikke eder: I maa selv bedst vide, om det var blot Forsigtighed, der bragte eder til at følge med Kvinderne i Stedet for at tage Del i Byens Forsvar.«

»Her er nok til Stede af dem, der var med mig,« sagde Holm stolt og saa sig omkring i Forsamlingen, »lad dem sige, om jeg ikke tilbød Bymændene at gaa i deres Sted, skønt jeg saa den visse, den unyttige Død for Øjne!«

Dette bejaedes fra flere Sider.

»Jeg skylder Fædrelandet mit Liv,« vedblev han triumferende, »og skal ærligt betale min Gæld; men

derfor henslænger jeg det ikke i Blinde. Vil alle I andre stride, saa er jeg med; men overlæg i Forvejen, hvo der skal sørge for de værgeløse, naar vi er faldne!«

»Carsten Holm er en gæv Mand og taler efter forstandigt Overlæg!« sagde Hans Peters, en af de otteogfyrretyve, »var det ikke bedre i Tide at give efter for Stormen? Den forlangte Pengesum kan vi let udrede, og de tre Skanser — naar Fjenden først er borte og hans Hær opløst, kan vi vel raade med dem efter vort Tykke.«

»Der er Mening i!« raabte mange Stemmer. »Hans Peters snakker ikke hen i Taaget.«

Johan Arens traadte frem to raske Trin, udstrakte sin Arm og sagde med hævet Røst:

»Kender I den By, der ligger? Er det ikke Meldorp? Er det ikke der, hvor de for tre Dage siden slagtede vore Brødre og Søstre uden Skaansel, ung og gammel iblandt hverandre? Var det ikke der, hvor Menneskeblod, Ditmarskerblod, løb som Vand paa Gaderne? og endda taler I om Fred? Fred, ja, en Fred som den, Lammet har, naar det taalmodigt ser paa, hvorledes Moderen slagtes og selv drøvtyggende lægger sig ned og rækker Hals for Kniven! — ved Gud og den hellige Jomfru! hvo der havde set det, Holm saa, han maatte blive til en glubende Løve, om end Naturen havde givet ham et Harehjerte. Ser I hin mørke Plet over Meldorps Kirketaarn? Ved I, hvad den betyder? — Det er Kongebanneret, Blodbanneret, der vajer som et Sejrstegn over det frie Ditmarsken, os til en Trusel — nu, saa løb da alle I, som er kede af Friheden og af Livet, løb hist over og knæl for dette Danebroge, som ingen Ditmarsker saa siden Sejren ved Bornhøved! knæl! ræk Hals for Øksen! og trøst eder saa i Døden med den Tanke, at I dog nu ikke ser, hvorledes Landsknægtene skænder eders Hustruer og Døtre, myrder eders smaa Børn — hør! hør! hvor

det dundrer derovre! Nu drikker de hverandre Ditmarsken til, de drikker paa eders Undergang og Fordærvelse — vil I ikke af Sted og takke for Skaalen?«

Her holdt Taleren inde nogle Øjeblikke, medens alles Blik var henvendte til Meldorp, hvor det dundrede Skud paa Skud, og Røghvirvel fulgte paa Røghvirvel, indtil hele Byen var indhyllet i Krudtdamp.

Endnu havde ingen svaret paa Arens's æggende Tilraab, nogle tav af Undseelse, andre kunde for Harme ikkun fremføre uartikulerede Toner, og Resten glædede sig i Stilhed over en Tale, der fuldkomment udtrykte deres egne Følelser.

Endelig optog Wolf Isebrand den angivne Tone og sagde med et spottende Smil:

»Skal vi da af Sted til vore naadige Herrer, saa lad os ikke glemme at medtage til Tegn paa vor dybe Underdanighed disse Faner, vore forfængelige Forfædre har ophængt herinde i Kirken! Lad os nedlægge for Fjendernes Fødder dem, de saa frækt og formasteligt fratog de højbaarne Hertuger og Grever ved Nordhamme og ved Anbroen og her — her i dette samme Wöhrden, hvor man betalte smeltet Bly med koldt Staal og saa uhøfligt behandlede de fornemme Gæster*). Dermed kunde vi tydeligst vise vor oprigtige Anger og Fortrydelse over Fædrenes himmelraabende Synd at ville værge for Liv og Gods, for Frihed og Fødeland.«

Som en højt opdæmmet Strøm bryder med for-

*) Grev Geert (den kullede Greve) vilde undertvinge Ditmarsken. Han trængte ind til Wöhrden og adsplittede Fjendernes liden Hær; en Del af denne søgte ind i Kirken, og da de ikke vilde overgive sig, lod Greven sætte Ild paa Taget. Da det smeltede Bly dryppede ned paa Ditmarskerne, gjorde de i Pine og Fortvivlelse et Udfald. Flere strømmede fra alle Kanter disse til Hjælp; Holstenerne blev slagne — to Tusinde faldt — Greven maatte søge sin Frelse i Flugten. Han saa aldrig Ditmarsken mere, men vendte sine Vaaben mod Norden.

øget Vælde ud af sit Fængsel, oversvømmer — bortriver alt med sig, saaledes frembrød nu de længe dæmpede Følelser af tusinde modige, kamplystne Hjerter. Hartad enstemmig besluttedes, forkyndtes nu den ædle Strid for Frihed eller Død, og det næsten ene ved vilde Raab og grusomme Forbandelser.

Nær var Holm og de øvrige Fredsvenner blevne Ofre for det første Udbrud af den rasende Krigslyst; men Arens og flere ansete Ordførere tog dem i Beskyttelse, idet de viste, hvor nødvendig Enigheden nu var, at enhver Arm var kostbar, og at Blodsudgydelsen ikke burde begynde med Landsmænd.

Isebrand tav; han syntes ligegyldig ved, enten Holm og hans Parti var med eller ikke. Kun da Forhandlingerne om Forsvarsværket begyndte, sagde han stiklende:

»Lad os høre Carstens Mening, om han ikke denne Gang kan sige os, hvor vi skal vente Fjenderne.«

Med Fatning og uden at lade sig mærke med, at han følte noget til Snærten, svarede denne:

»Første Gang har Fjenden narret os; men nu tror jeg at have opsnappet saa meget, at jeg sikkert venter ham paa den nærmeste Vej fra Meldorp til Hemmingstedt.«

Johan Arens smilede og sagde: »Jeg tror ikke, Carsten Holm er heldig i at gætte; der indtræffer gerne det modsatte af, hvad han formoder, og altsaa gætter jeg paa, at vi skal have de fremmede Gæster enten fra Nordhamme eller Büsumsiden.«

»Men jeg,« sagde Isebrand tørt, »er nu af Holms Mening; det er ikke rimeligt, at han hver Gang skal gætte uriglgt. Forrige Gang troede vi ham og tog fejl, tror vi ham ikke denne Gang, kunde det hænde, at vi ogsaa tog fejl.«

»For ikke at tage rent fejl,« raabte en af Forstanderne, »kunde vi jo befæste os paa alle tre Ste-

der. Der er ikke saa langt imellem, at jo de andre snart kan komme de haardest angrebne til Hjælp. Og deler Fjenden sin Styrke, er det jo nødvendigt, at vi ogsaa deler vores.«

Herimod indvendte nogle, at Undsætning — i Tilfælde af samlet Anfald paa eet Sted — kunde komme for silde og for dem ved Büsum gøres umulig, naar Sluserne aabnedes og Marsken sattes under Vand. Endelig, efter lang Raadslagning, fik den Mening Overhaand, at alle Adgange til Nordmarsken burde forsvares, men den til Hemmingstedt svagest besættes, saasom den af Naturen var stærkest. De allerfleste af Raadet ansaa det for nok, at her blev stillet en Fænnike og et Par Kanoner.

Som denne Beslutning var tagen, indbragte et Strejfparti tre fjendtlige Spejdere. De to blev af den forbitrede Mængde i bogstavelig Forstand sønderrevne; men den tredje lykkedes det Isebrand at frelse, og denne bekræftede paa Tilspørgsel, at Fjenderne havde i Sinde at gøre Angrebet der, hvor Holm formodede.

Skønt vel de fleste troede, at dette var et Krigspuds, i hvilket det kom ud paa eet, om Spejderen var Medvider eller ikke, virkede det dog saa meget, at Besætningen paa Hemmingstedtvejen forøgedes indtil fire Fænniker, eller omtrent fem Hundrede Mand og tolv Kanoner. De tre Sogne Neuenkirchen, Hemmingstedt og Wöhrden afgav Mandskabet hertil, og Wolf Isebrand fik Overanførselen efter hans egen Begæring, og han forlangte igen Carsten Holm til Medbefalingsmand.

Herover forundrede sig mange; men Isebrand erklærede koldt, at Holm havde været hans Ledsager paa Gesandtskabet, nu ønskede han ogsaa at beholde ham hos sig i Striden; han ventede god Bistand af hans dybe Forstand og store Snildhed. Til disse Ytringer smilede Holm — dog lidt tvungent — og en Kender af Ansigter vilde have læst i hans baade

Mistro til Isebrands Lovtale og Ulyst til at modtage den foreslaaede Hæderspost.

Saa vidt var alt ordnet; men nu opstod det Spørgsmaal, hvilken Del af Forsvarshæren skal have det hellige Banner — det indviede Kors? Enhver af dem gjorde Fordring paa dette Palladium (Skytsbillede) og erklærede sin Post for den vigtigste og farligste, forfægtende sin Mening med alle mulige Grunde — baade stærke og svage. De otteogfyrretyve vidste til sidst ingen anden Udvej end Lodkastning.

Da fremstod Carsten Holm og erklærede trodsigen, at hvor Korset kom hen, der vilde han med; visse Folk havde draget hans Mod og hans Ærlighed i Tvivl, han forlangte nu Lejlighed til at vise begge Dele, og dertil var Dusend-Dyvels-Werff Stedet.

En efter anden gav hertil sit Bifald og understøttede Holms Paastand med det Tillæg, at dette Sted laa midt i Forsvarslinien, og at om Angrebet skete paa en af Fløjene, da kunde saavel Korset som dets Sridsmænd snart henflyttes til det truede Punkt.

Et skadefro Smil for over Holms mørke Ansigt, idet han kastede et hurtigt Blik til Isebrand og et længere til Reimer, som hidtil tavs og indesluttet i sig selv havde staaet uden for Kredsen og kun lidet lagt Mærke til Forhandlingernes Gang.

Pludselig traadte han ind imellem de ældste og sagde: »Nu tror ogsaa jeg, at Fjenden vil anfalde ved Hemmingstedt, og beder eder om, at vi Wimerstedter maa være med der!«

Ogsaa dette bifaldtes.

Ind i Wöhrdens, efter Krigen med Grev Geert meget forstørrede og rigt udsmykkede Kirke stimlede nu hele Forsamlingen. Foran Alteret stod Præsterne og signede det bedende Folk. Nærmest ved dem knælede i tvende Halvkredse de otteogfyrretyve Landsstyrere, de fleste ærværdige ved hvide Alderdomslokker, og bag ved dem det øvrige Folk, saa mange som Kirken var i Stand til at rumme. Korsangen fyldte

det vide Tempel, Murene dirrede, og Fanerne, disse stolte Minder om Fædrenes Heltedaad, bølgede over de bedendes Hoveder.

Da fremtraadte, ført af tvende Præster, fra Sakristiet en tilsløret Kvinde, iført en bleggraa, ydmyg Nonnedragt — det var Telse Wollersien; bag efter hende bar en tredje Præst det hellige Kors. Midt for Alteret stillede de sig og afførte Pigen, under Salmesang, Sløret og Nonnekappen, bedækkede hendes fyldige Barm med en hvælvet Guldbrynje, hendes Arme med Skinner, satte en blinkende Hjelm med højtvajende Fjedre paa hendes Hoved og Korset i hendes Hænder.

Som hun saaledes stod der i Ungdoms Skønhed, med tindrende Øjne og blussende Kinder, de sorte Lokker nedbølgende over den glimrende Rustning, lignede hun en Valkyrie eller en Krigens Gudinde, som modtager de dødeliges Hylding.

Da Gudstjenesten var til Ende og Kirken forladt, overgaves den dejlige Skjoldmø til Wolf Isebrand; men denne overgav igen baade hende og Fanevagtens Anførsel til Reimer.

Den elskende, men ikke svaghjertede Yngling modtog med Stolthed denne af en uheldig Medbejler anviste Hæderspost. Og under de ældres Opmuntringer og de yngres Lykønskninger bortdrog nu den lille Heltehob, der havde Ditmarskens dunkle Skæbne i sine Hænder.

Det var over Middag, da den naaede den yderste Pynt af Geestlandet, lige Sønder ud fra Hemmingstedt, hvor det strækker sig ud i Marsken mellem denne By og Meldorp. Den indgroftede Vej fra sidste Sted og op i Nordmarsken gaar lige mod Geestspidsen; men paa et Bueskuds Afstand bøjer den sig Vesten om samme og løber længere borte op i Højlandet.

Ret ud for denne Vejens Bøjning standsede Wolf Isebrand med sin Trop og lod den

ufortøvet begynde at opkaste en Skanse. Gamle og unge, som dels havde fulgt Toget, dels siden strømmede til fra de nærmeste Byer, tog ivrigen Del i Arbejdet. Hver, som var mægtig for at røre en Haand, hjalp til, Hakker, Spader, Skovle og Trillebøre kom i Gang, og den, der ikke kunde gøre andet, sankede Sten.

Isebrand var alle Vegne til Stede og bestyrede Værket — Opmuntring behøvedes ikke. Endnu inden Mørket faldt paa, var Skansen i Stand og beplantet med Stykkerne, af hvilke de seks kunde bestryge den lige Vej, de øvrige seks tillige beherske dens Krumning. En dyb Grav strakte sig helt uden om Befæstningen, og længere borte fra denne, i behørig Afstand, endnu tvende andre, ligeledes med noget lavere Brystværn. En tyk Taage, som hele Eftermiddagen rugede over Landet, havde skjult dette Foretagende for Fjendernes Øjne.

Det var Midnat; Stjernerne glimtede mat gennem Taagens tynde Slør. Vejret var mildt og stille, Vinden hvilede. Der var Stilstand i Luften, det var, som om Himmelen betænkte sig, fra hvilken Kant og mod hvem den skulde sende Stormen. Kun det evig oprørte Vesterhav lod høre sin hule Brummen, hin varslende Røst, som ej forgæves naar Marskboerens Øre.

Isebrand fornam den, som han vandrede fra Ende til anden paa sin nys opdæmmede Vold og sagde til Reimer, der med nedbøjet Hoved lænede sig paa en Kanon:

»Vi faar uroligt Vejr og nordlige Vinde i Morgen, vil Fjenden besøge os, kommer han maaske til at vade eller svømme. Frisk op, Reimer! Natten er lang, og jeg ser, at du har lige saa liden Lyst til at sove som jeg — lad os faa en Sang!«

Reimer rettede sig og saa tilbage; der stod Teltet, i hvilket Telse befandt sig med Faderen og nogle af sine kvindelige Slægtninge.

»Er du bange for at vække vor Fanebærerinde? spurgte Isebrand, »hun sover ikke mere end du: jeg har hele Natten hørt dem hviske derinde — syng, min Gut! og vær munter!«

Nu sprang Ynglingen op og satte sig paa Kanonen; holdende om Spydet, der stod ved hans Side, istemte han en krigersk Folkesang. Alt som han sang, kom flere til, slog Kreds om ham og faldt ind med i Omkvædet, og langs hen med Brystværnet efternynnede de vækkede Krigere, som ikke vilde forlade deres Sæder, de kære, velbekendte Toner.

»Det er Reimer!« sukkede Telse og trykkede den brændende Kind mod Korset, som skilte hende ved den elskede; men hendes Medsøstre gik uden for Teltet for nærmere og tydeligere at høre Ynglingens skønne Stemme.

Ofte tilforn ved lystige Gilder, naar Paukerne og Piberne tav under Ophold i Dansen, havde de omkredset ham, de blussende Piger, og smilende lyttet til hans Kvad.

6.

Den syttende Februar fremlyste — for mange Tusinde Livets sidste Dag. Efter Midnat havde Nordvestvinden rejst sig og var efterhaanden stegen til stærk Blæst, som jog den kolde, regnsvangre Havguse ind over Landet.

I Meldorp var alt i Bevægelse; Husene var fulde af svirende Krigsmænd, og de, der ikke kunde rummes inde, sværmede omkring paa Gaderne. Sang og Musik lød alle Vegne, men fortrinligen der, hvor ellers kun hørtes Messer og Salmesang, mellem Klosterets gamle, alvorlige Mure. Hornenes, Fløjternes og Gigernes muntre Klang blandede sig i underlig Mislyd med Vindens Brusen og Hylen derudenfor.

som Lampernes Skin med Dagskæret i den store Dansesal.

Da knaldede det første Kanonskud, saa Vinduerne klingrede. Dansen holdt op, Instrumenterne tav. Kavalererne takkede af og førte Damerne til Sæde, og i Skynding veksledes blandt mangt et Par ømme Haandtryk, veltalende Øjekast og kælne Ord saavel i Alvor som i Spøg. Man gentog sig Nattens Fornøjelser og trøstede sig for det hurtige Opbrud med den følgende i Heide, ja mangen forelsket Ridder engagerede allerede sit Hjertes Dame til næste Aften.

Ingen adskiltes nødigere end E b b e G e e d og den dejlige I d a R a n t z a u, hun dog med et snart Gensyns glade Haab — han med Uro og sælsomme Anelser.

»Jeg gaar,« sagde han, tredje Gang førende hendes Haand til sine Læber, »en uvis Kamp i Møde, denne Uvished, skønne Frøken! binder min Tunge.«

»Dersom I ikke,« svarede hun skæmtende, »forinden glemmer, hvad I har mere at sige mig, saa ses vi jo snart igen.«

»Snart?« gentog han sukkende, slap hendes Haand og greb efter sin Fingerring, den han med et mørkt Blik drejede nogle Gange, trak halvt ud og skød ind igen; I d a saa i sød Forventning til Jorden.

Da tordnede det andet Skud. De elskende for op som af en Drøm.

Endnu et Haandtryk, et sjælfuldt Blik, et ømt: »vi ses igen!« og ud ilede den danske Ridder med alle de andre for at ombytte den lette Balklædning med Vaabendansens tunge Staaldragt.

I Klostergaarden holdt Kongens, Hertugens og de øvrige Anføreres opsadlede Stridsheste, utaalmodigt stampende og tyggende de skummende Miler; de høje Ryttere stod fuldt udrustede i Forsalen og ventede det tredje Signal.

H a n s A h l e f e l d t traadte hen for de kongelige Brødre og sagde i en tilsyneladende ligegyldig Tone:

»Ubehageligt Rejsevejr oven paa en gennemvaaget Nat.«

»Et Satans Vejr!« svarede Kong Hans og keg ud ad Døren op mod den mørke Himmel, som allerede nedslyngede Regndraaber og Sneflokker blandt hverandre.

»Ikke værre,« faldt Hertug Frederik ind, »for os end for Fjenderne.«

»Vi har det dog lige imod os,« sagde Ahlefeldt.

»Des ivrigere,« svarede Hertugen, »iler vore Folk efter Kvarter.«

»Vejen,« vedblev Ahlefeldt, »vil blive meget moradsig og Skytset ubrugbart.«

»Saa har vi Lanser og Kaarder!« raabte Frederik, »der er flere end nok til at forsvare eders Danebroge.«

Den fornærmede Hærfører havde et stolt Svar paa Læberne; men Larmkanonen brølede tredje og sidste Gang, alle sprang til deres Heste.

Kongen brummede, idet han satte sig til Lave i Sadelen: »Een Dag kunde vi endnu have tøvet, Broder Frederik! det er et formaledidet (forbandet), satanisk Vejr.«

»Band ikke Vorherres Vejr!« sagde Hertugen, »denne er vor Formælingsdag med den rige Marsk — der regner Guld ned i Brudens Skød.«

»Der regner Vand!« udbrød Kongen, »det ser jeg, og siden efter Blod! — Gid Fanden havde et saadant Bryllupsvejr!«

Han sporede sin fnysende Hingst og for ud med sit Følge for at tage de opstillede Tropper i Øjesyn.

I Spidsen for tredive Tusind Mand holdt paa sin store, kulsorte Ganger Gardens Anfører, den kæmpestore Slenitz, staalklædt fra Isse til Fod.

Han hilste med sit lange Sværd, slog Visiret op og sagde: »Med eders Majestæts Tilladelse rider jeg nu forud at bestille varm Aftensmad og godt Natteleje i Heide.«

Kongen nikkede og svarede: »Kan smage godt paa kold Frokost — adieu saa længe, Hr. Junker!«

Junkeren travede af Sted, den stærke Hest pustede under sin tunge Byrde. Efter ham rullede Gardens Kanoner, og derpaa de fem Tusinde vidtberømte, frygtelige Landsknægte. Deres lange Spyd bølgede over dem i deres taktmæssige, dundrende Gang, som Trommer og Piber styrede; de lange Rækker bugtede sig som en blinkende Strøm ned over den lange Bakke uden for Meldorps nordre Port. Dem fulgte det holstenske Fodfolk med sine Stykker, og som hver Fænnike kom lige for Kongen og hans Broder, standsede den et Par Sekunder og hilsede paa krigersk Vis. Næstefter kom de danske Soldater og derpaa Rytterne. Foran til disse sluttede sig de høje Brødre med Følge, Hans Ahlefeldt og Danebroge i Spidsen.

De holstenske Ryttere udgjorde Bagtogten. Efter dem kom Trosset — uendelige Rækker af Ammunitions- og Bagagevogne; nogle førte Øl, andre Vin; atter andre var bepakkede med Sengeklæder, Dækketøj, Bordservicer, tilhørende Kongen og Hertugen og adskillige af de holstenske Herrer; mange førte Spisevarer, en Vildt, en anden tamt — alt færdigt til Spiddet eller Gryden.

Endeligen sluttedes Karavanen af Marketendere og Marketendersker, Spillemænd og Skøger, Soldaterkoner og Børn blandt hverandre. Havde Vejret været bedre, skulde ej engang de fornemme Damer have blevet tilbage; nu maatte de for det første tage til Takke med Klosteret, fra hvis Vinduer de tilvinkede deres Mænd, Kærester, Fædre, Brødre, Slægtninge og Venner et ubekymret Levvel.

Paa Skansen for Dusend-Dyvels-Werff havde man hørt Signalskuddene i Meldorp, skønt Vinden bar fra; men da Luften var tyk af Taage og Sne, blev det umuligt at se derover og lige saa umuligt at gætte,

ad hvilken Kant Fjenden vendte sig. Stormen og Snefoget tiltog bestandig.

Isebrand eftersaa Kanonerne, lod Fænghullerne bedække, Krudt og Lunter bevare for Fugtighed, og alt imellem lyttede han og keg ud over Vejen til Meldorp.

Efter noget mer end en Times Forløb — fra det sidste Kanonskud at regne — raabte Reimer, der uafladeligen havde staaet paa Udkig:

»Jeg skimter noget derude — kom og se, Wolf Isebrand!«

Denne kom, og lidt efter udbrød begge paa een Gang: »Der har vi dem!«

Alle sprang nu til for at komme op paa Brystværnet; men Anføreren standsede dem med det Raab:

»Tilbage! hvad vil I her? Fjenden maa ikke vide af os at sige, før han ser Røgen fra vore Kanoner — til Orden! Hver Mand paa sin Post!«

Han saa atter ud mod Meldorp, og nu øjnedes tydelig en mørk Masse i Sneen og svage Vaabenglimt, og større og længere blev den sorte Strime, og flere og hyppigere Glimtene.

»Rid nu,« raabte Isebrand til de med Hestene i Beredskab staaende Ilbud, »alt hvad Hestene kan strække, til Heide og sig til de otteogfyrretyve, at Fjenden kommer her, at de maa sende os Forstærkningen fra Lunden og Delve og de andre nordre Sogne og skikke Bud over Hals og Hoved til Büsum; dersom de der ikke allerede har aabnet Sluserne, er intet Øjeblik at spilde! — og I ved Kanonerne, stil dem akkurat paa Vejen; men ingen skyde, før jeg siger til!«

Kun langsomt fremskred den fjendtlige Hær, og borte var allerede hin Orden og krigerske Holdning, med hvilken den var udmarcheret af Meldorp. Vejret blev stedse barskere, Vejen sumpigere; Forspændshestene kunde kun vanskeligt slæbe Kanonerne; naar en trak frem, sank en anden tilbage; her

sprang et Køretøj, og der blev en Hest afkræftet liggende — alt dette gjorde Standsning.

Fodfolket, som kom efter, maatte med stor Besværlighed og end større Arrighed ælte i det Dynd, som Artilleriet havde opkørt. Geledderne vaklede, brødes; ikke sjældent trængtes de yderste ned i Sidegrøfterne. Man bandte, skændtes, trykkedes, skubbedes. Officererne var ikke længer i Stand til at dæmpe den udbrydende Uorden; kun naar Anføreren vendte sin Hest og brølede med sin Løvestemme, paafulgte en kort Tavshed.

Saaledes var man kommen Skansen paa et Par Hundrede Favne nær uden endnu at bemærke den; thi Sneen piskede de fremrykkende i Øjnene, og Isebrand holdt sig endnu ganske rolig.

Endelig bemærkede Slenitz, som utaalmodig var reden et Stykke forud, den første Grav, som ogsaa overskar Vejen lige ved dens Krumning. Han standsede og opdagede nu paa een Gang baade den anden Grav og Skansen selv, over hvis Brystværn Kanonerne og enkelte Hoveder stak frem. Hurtig ilede han tilbage, lod gøre Holdt og befalede Kanonerne at beskyde Skansen; Fjendens Tavshed begyndte at forurolige ham.

Da Isebrand saa, at Kanonerne vendtes og Hestene fraspændtes, lod han først begynde det blodige Dagværk, trende Kugler gennemfurede Gardens tætsluttede Rækker. Hans haarde Tiltale besvaredes, men kun med lidet Eftertryk, da Ditmarskerne stod dækkede af den tykke Vold og Garden sigtede med mindre Sikkerhed; dog faldt der enkelte af Skansens Forsvarere.

Flere Salver gaves fra begge Sider — Ditmarskernes med stedse lige morderisk Virkning. Gardens Ild blev derimod bestandig svagere; nogle Kanoner demonteredes (blev ubrugelige), paa andre blev Fængkrudtet vaadt og vilde ikke brænde. Da befalede Slenitz at storme Skansen; med Glæde hørtes denne

Ordre af disse tapre Krigere, der ikke var vante til saaledes værgeløse at lade sig nedskyde. De for forbi de unyttige Kanoner og hen til den første Tværgrøft, over hvilken de lagde deres Lanser og de til dette Øjemed i Meldorp tillavede Risknipper og Kurvefletninger. Modige sprang de herover, og snart fyldtes Rummet mellem den første og anden Grav.

Her mødte en ny Hindring, Knipper og Fletninger skulde hentes bagfra og føres gennem den tætpakkede Masse, som ej engang kunde udbrede sig til Siderne, saasom den ogsaa her indesluttedes af brede og dybe Grave. Ditmarskernes Kugler gjorde Rift paa Rift i denne sammenhobede Klynge: den vaklede, ravede, bølgede hid og did, lig en sivgroet Holm under stridige Vinde. Ordenen var borte og havde taget Besindigheden med sig, Frygten fik Indpas. Officerernes usikre, ofte hinanden modsigende Kommandoraab, de saaredes Skrig og Stønnen, Ditmarskernes Jubel, deres Spot, deres Trusler og Forbandelser, som Vinden hidførte lydeligen — alt forøgede de forhen sejrvante Krigeres Uro og Forvirring. Man maatte tilbage og ud af denne frygtelige Fælde; Anførerens vældige Røst, der end ikke overdøvedes af Larmen og Stormen og Skytsets Torden, befalede Retiraden.

Uordentlig, morderisk var denne, mere endogsaa end Fremtoget, man styrtede til, trængtes, stimedes for at komme over Graven; paa mange Steder brast den skrøbelige Bro, de forreste nedtraadtes og blev selv til Bro for de efterkommende.

Rolig, uforfærdet, omsuset af Kugler, holdt J o r g e n S l e n i t z paa sin store Stridshingst midt imellem den tilbagevendende Fortogt og Middelhoben, og ordnede begge til et nyt og forandret Angreb. Højt fremragede hans Kæmpeskikkelse over alle hans Krigere. De flokkedes omkring ham som Bølgerne om en Klippe, der staar urokket under Stormens Rasen midt i det oprørte Havs Brændinger.

Paa Skansens Brystværn stod Isebrand og betragtede tavs og smilende Forvirringen i den fjendtlige Hær; hans Kanoner vedblev at lyne og tordne.

Da traadte Reimer af Wimerstedt hen til ham og sagde: »Vore grove Klumper synes ikke at smage de fine Herrer derhenne — de betakker sig — de viger — skal vi nu ikke følge dem et Stykke paa Vej?«

»For tidlig, Reimer, for tidlig!« svarede Isebrand, »hvorfor skal vi opofre af vore Folk, før Nøden kniber? Stykkerne gør jo endnu god Besked — vi vil tøve, til Havet kan komme os til Hjælp — hvert Øjeblik maa vi vente vor gamle trofaste Bundsforvante.«

»Hvad!« raabte Reimer, »hvo er det, der stormer ned ad Vejen og forbi Skansen?«

Isebrand saa derhen og sagde: »Det er Tellingstedternes Fane — det er af Undsætningen, de sender os fra Heide; men denne Hidsighed duer ikke — se, hvor Garden ordner sig for at tage imod dem?«

»Vi maa komme dem til Hjælp!« sagde Reimer.

»Paa ingen Maade,« svarede den sindige Anfører, »Ditmarskens Frelse hænger i et Haar: forlader vi Skansen og overmandes af denne uhyre Mængde, saa er alt fortabt —«

»Se!« raabte Reimer, »nu springer de allerede over den sidste Grav — nu vender de Spydene — de fælder dem — nu gaar det løs — lad i det mindste Kanonerne tie, ellers skyder vi vore egne tillige med Fjenderne.«

»Nej! ikke heller det!« svarede Isebrand: »men sig dem blot, at de retter dem lidt højere. — Ilden maa blive ved og Kuglerne ikke spildes.«

Reimer for omkring ved Kanonerne at udrette denne Befaling.

Slenitz raabte, da han saa, Tellingstedterne angreb, til sine Tropper:

»Munter, Karle! nu har vi dem — de kommer af sig selv — tag imod dem, som det anstaar den store Garde!«

En heftig Kamp begyndte. I Begyndelsen kunde Gardisterne ikke modstaa Ditmarskernes stormende Angreb og længere Spyd; men langt var de ej heller i Stand til at vige; thi Vejen var spærret, og en Kolonne fremdrev den anden; Umuligheden i at flygte tvang dem først til at staa og derefter til at trænge den lille forvovne Hob tilbage.

En Fjerdepart af disse hundrede Tellingstedter faldt, og de øvrige sprunge paa de omvendte Spyd tilbage over Graven, hvor Garden for det første ej var i Stand til at følge dem.

»Ser I!« sagde Isebrand til Reimer og til de mange andre, der var traadte op paa Brystværnet for at se paa Striden: »Hidsighed uden Plan, Blodspilde uden Fordel! Af Sted du og du til Heide! sig dem, at Krigen er ene her; thi fra ingen af de andre Kanter høres endnu et eneste Skud! lad alle Mand ile herhid! og spørg dem, hvad de bestiller ved Sluserne? hvor Havet bliver af? Sover de ved Nørremeldorp og Büsum, skulde al Verdens Ulykker slaa dem!«

Tvende Ditmarskere sprang ned, satte sig til Hest og for op til Heide. En ny Trop kom dem med Stormskridt i Møde — det var Delverne.

Gardens erfarne General stræbte at benytte Krigslykkens første svage Smil, han lod alle brugbare Kanoner føre op og rette mod Tellingstedterne, som raadvilde hverken gik frem eller tilbage. Ogsaa Delverne, som ikke kunde rummes i Skansen, vilde vorde udsatte for de fjendtlige Kugler.

Isebrand, som saa Faren, sendte Ilbud til sine blottede Landsmænd, bad dem forlade Veien, trække sig ud mod Vesten og fra Siden anfalde Gardens Batteri, medens han fra den østlige Kant lod Reimer med sine Wimerstedter omgaa det —

begge Hobe skulde forsøge at trænge ind over Vejen, bemægtige sig Kanonerne, fornagle eller omstyrte dem. Et farligt Foretagende, som dog til de tvivlraadige Fjenders Forbavselse i faa Minutter lykkelig udførtes. Efter at have affyret en unyttig Salve blev Artilleristerne nedstødte, Kanonerne væltede eller nedrevne i Grøfterne — og alt dette forinden Landsknægtene der bagved formaaede at frelse dem.

Vel gjorde de nu et ordnet, modigt Anfald og dræbte i dette de Ditmarskere, som tøvede for længe paa Vejen; men de øvrige svang sig med Behændighed paa deres Spyd tilbage over Grøfterne og forurolige de fra Engen deres Fjender. Forgæves lod Isebrand dem kalde tilbage; saa forbitrede var de, saa griske paa Kampen, at Anførerens Befaling intet formaaede, hvilket dog ej heller var noget usædvanligt hos dette ubændige Folk.

Slenitz gjorde Anstalter til at fordrive Modstanderne; han lod sammenbringe Risknipper, Lavetter, Hjul — alt, hvad der kunde tjene til at opfylde Grøfterne, og da han saaledes paa begge Sider havde skaffet sig Overgange, befalede han det dobbelte Angreb under Feltraabet: »Var dig, Bonde! nu kommer Garden!«

»Hjælp, Maria!« skreg Ditmarskerne og stimlede sammen til Vadestederne, hvor haardnakket Modstand længe holdt Fjenderne tilbage; mange af disse faldt for Marskbøndernes lange Spyd, flere klemtes ud i Grøfterne.

Da Isebrand mærkede Slenitz's Hensigt og i det samme saa Vandet stige i Engene mod Vesten, raabte han:

»Nu, Landsmænd! nu er Tiden kommen — ikke til at dø, men til at sejre, til at fordærve vore Fjender og hævne alt det uskyldige Blod, de har udøst i Windbergen og Meldorp. Frisk heran! ser I ikke, at baade Himlen og Havet er med os? Følg mig! fremad, fremad! og ser jer ikke tilbage!«

Med disse Ord sprang han ud over Brystværnet og Graven, de fire Hundrede Wöhrdener og Hemmingstedter efter ham. Som en Stormvind for Hoben over den anden og tredje Grav, og med det Udraab: »Var dig, Garde! nu kommer Bonden!« styrtede den sig ind paa Fjenden, der nu havde tre Sider at forsvare. De, der var trængte over Grøfterne mod Øster og Vester, blev forladte af deres i Fronten ængstede Kammerater og faldt alle under Ditmarskernes frygtelige Spær og Hellebarder. Disse betjente sig derpaa af Fjendens Overgange og forenede sig med Isebrands Trop. De ængstede, sammenpressede Landsknægte faldt, hartad uden at kunne gøre Modværge — hele Fortogten var ødelagt.

Men foran Middeltræfningen holdt endnu den uforfærdede Slenitz, ordnende, opflammende denne til et nyt Angreb, efter at have befalet Bagtogten at dele sig, gaa over Grøfterne, langt uden om Ditmarskerne og Skansen, og bemægtige sig denne, som han nu troede var forladt — han vidste ikke, at den var besat af fem Hundrede Mand friske Tropper under Johan Arens's Anførsel.

I Spidsen for den lille modige Hær, der allerede havde tilintetgjort en Sjettedel af Garden, og frem over Dynger af døde og døende trængte nu Isebrand og Reimer ind paa Centrummet.

Den første viste med Spydet paa Slenitz og sagde: »Du tager Hesten og jeg Manden!«

Og med det Raab: »Var dig, Junker! nu kommer Bonden!« rendte han sit Spyd mod dennes Bryst og Reimer sit dybt ind i Hestens Bringe.

»Fordømte Pak!« tordnede Slenitz og afhug i eet Drag begge Spydskafterne.

Isebrands var trængt ind gennem Brysthar-nisket, men saaledes til Siden, at Spidsen kun berørte Ribbenene, bøjede sig mod Rygskinnen og blev hængende ved Genhagerne.

Junkeren sporede i samme Øjeblik sin Hest for

at sætte ind paa Angriberne og nedhugge dem; men Hesten, smertefuld af det dybe Dødssaar, stejlede, vaklede med sin tunge Byrde — og sank under den til Jorden.

Dens Rytter, behændig som stærk, kom til at staa opret og hævede atter sit uhyre Slagsværd, da Reimer underlob og greb ham om Livet, og Isebrand med en Hellebarde slog ham Sværdet af Haanden. En tredje Ditmarsker sprang til, klyngede sig om hans Hals og, da de andre to skød efter, tyngede ham baglæns ned — det drønede i Jorden, da den vældige Kæmpe faldt, forladt af sine Gardere, der nu allerede begyndte at vige for Bondehærens uimodstaaelige Angreb.

Skønt kun let saaret, var det ham umuligt i den tunge Rustning at rejse sig mod de tre vældige Fjender. Og dog havde disse langt vanskeligere ved at dræbe end ved at fælde ham, hans flinthaarde tykke Hjelm og Harnisk modstod alle Hug og Stød.

»Kan han ikke dø som en ærlig Mand,« raabte Isebrand, »saa lad ham drukne som en Hund!«

Og dermed væltede alle tre den halvkvalte Kæmpe ned i Grøften — den døde Hest oven paa ham.

Da sank Gardens Mod. »Fly, fly!« lød det hen igennem de vaklende Rækker. »Obersten er falden — Fjenden sejrer.«

Da vendte sig de bageste af Middelhoben til Flugt; de forreste sprang til begge Sider i Grøfterne og søgte at vinde Engene; men paa den vestre Side stod disse allerede under Vand, og de fleste af dem, der søgte herud, fandt Døden; de paa den østlige Side søgte ind i det herværende Krat og reddede sig for største Delen, inden den voksende Oversvømmelse naaede dem. Bagtogten, som allerede efter Ordre var kommen over Grøfterne, saa de forrestes Flugt, fulgte deres Eksempel og frelstes eller druknede med dem. Den store, mægtige Garde — for en Time siden fem Tusinde velordnede, sejrvante, sejrstolte Mænd — var slagen, adsplittet, opløst, tilintetgjort.

Hele den øvrige store Hær havde i denne vigtige Time været ganske uvidende om, hvad der foregik ved Dusend-Dyvels-Werff. Stedse langsommere og langsommere blev dens Fremrykken, til den omsider maatte holde ganske stille. Kongen og Hertugen spurgte forgæves om Aarsagen til denne Standsning; ingen kunde give nogen Oplysning. Det varede et Kvarter og længer; endnu kom man ikke videre; saa langt man kunde øjne for Snefoget, holdt Fodfolket ubevægeligt foran de hærførende Brødre.

Kongen, som ikke i bedste Lune havde forladt Meldorp, blev stedse mere utaalmodig over dette Ophold i saa umildt et Vejr og forlangte hastig Underretning om Aarsagen til denne uforklarlige Sinkelse; men de, der blev skikkede forud og med Møje trængte sig frem gennem nogle Regimenter, kunde til sidst hverken komme frem eller tilbage; de, der sendtes udenom, kom vel igen, men kunde ikke berette andet, end at de var standsede af Moradser, og at Sneen og den tykke Krudtdamp, som drev dem lige i Øjnene, ikke tillod dem at se, hvad Garden foretog sig.

»Junker S l e n i t z,« bemærkede Kongen, »gør temmelig lange Komplimenter i Dag.«

»Han er lige saa forsigtig som tapper,« svarede Hertugen, »og længe vant til at krige i Marsklandene; han vil have Vejen ryddelig, inden han rykker frem.«

Nu tav Kanonerne; men Forhæren kom endda ikke videre.

»Dette er mig lige saa ærgerligt som ubegribeligt!« raabte Kongen; »skal det vare ret længe, er jeg i Stand til at vende om til Meldorp — se kan vi ikke og høre lige saa lidet.«

»Med eders Tilladelse!« sagde A h l e f e l d t, »det forekommer mig, som om jeg skulde høre en dump, utydelig Larm der forude!«

Man lyttede; men Stormens Hvinen, Hestenes Pusten, Trampen og Plasken i den sølede Vej forvirrede hin dunkle Lyd fra det fjerne.

Omsider trængte et Rygte tilbage igennem den lange Kolonne af holstenske, tyske og danske Soldater: »Garden,« hed det først, »har stødt paa en uhyre stærk Skanse, besat med hundrede Kanoner: Fortogten laver sig til at tage den med Storm.«

Straks efter hørtes der, at Skansen var tagen. Kort derpaa sagde man, at Stormen var afslaaet, og at Garden trænges tilbage, og atter hed det paa ny, at Ditmarskerne havde forsøgt et Udfald og blev nu huggede sammen. Endelig skimtede man nogle af de flygtende Landsknægte, der satte ind ad Geesten til, og nu raabtes der: »Det er Bønderne, der løber, nu bliver det snart lyst her foran.«

Men faa Minutter efter lød det Rædselsbudskab: »Det er Garden, der flygter, den er slagen og adsplittet, Obersten er fangen eller falden.«

Straks efter hed det i den danske Hær: »Holstenerne er slagne.«

Den bitreste Harme opfyldte de kongelige Brødres høje Sind; der holdtes de indespærrede paa den snævre, sumpige Vej uden at kunne komme Hæren forved til Hjælp, uden at kunne bevæge enten Fodfolk, Skyts eller Ryttere; et Rygte skrækkeligere, utroligere end et andet, intet sikkert at opdage om Avantgardens Skæbne, intet at se undtagen de nærmeste Pelotoner af Hæren, alt for Resten Sne og Vand — thi Havet havde allerede oversvømmet Engene paa begge Sider.

En hastig Beslutning maatte tages; men hvilken? Ingen vovede at udtale det Ord »Retirade«.

Kongen skød Skylden for denne mislige Stilling paa sin Broder, han afvæltede den paa de ham omgivende holstenske Herrer, disse igen paa Jørgen Slenitz. Men stedse nærmere og mere truende kom Faren, allerede hørtes Vaabenbraget og de kæmpendes Skrig lydeligen forude, allerede saas Uro og Forvirring blandt Fodfolket, allerede saas Flygtninge springende, vadende, tumlende, raabende om Frelse paa begge Sider i Vandet.

Da var Hertugen den første, som nævnede det krænkende Ord.

»Vi maa retirere,« sagde han, »ud af denne forbandede Fælde og paa tørt Land ad Meldorp til: der vil vi modtage den dumdristige Fjende.«

Med bitre Taarer vendte Brødrene deres Heste, overladende til deres Stab med den halve Del af Rytteriet at komme Fodfolket til Hjælp og standse Fjenden, om det virkelig skulde lykkes ham at trænge saa langt frem. Med største Besværlighed trængte de sig igennem Rytterhoben og Trosvognene, og kun Ærefrygt aabnede dem Vejen, som herefter lukkede sig for mange Tusinde, og næppe var de slupne ud af Trængslen, førend Flugten blev almindelig, endogsaa over den hidtil uangrebne Del af Hæren.

Saa snart Kongen og Hertugen var borte, søgte de tilbageblevne holstenske og danske Herrer at oprette den forstyrrede Orden og enten at forjage en Fjende, som hverken formedelst Antal eller Taktik var frygtelig, eller i det mindste at udføre et mindre vanærende Tilbagetog.

Forgæves! Mod, Besindelse, Disciplin — alt var tabt, opslugt af ubetvingelig Angst, den vrede Himmel foroven, det troløse Hav ved begge Sider, foran den glubende Fjende — kun een Vej syntes endnu aaben, og dog var det den farligste af alle. Ryttere, Fodfolk, Kanoner, Vogne, Officerer og Soldater blandedes, styrtedes, væltedes, nedtraadtes blandt hverandre, indtil omsider de dybe Grøfter syntes sikrere end selve Vejen. Mange sprunge da frivilligt, mange stødtes ud og prøvede ved Svømning eller Vadning at undslippe Døden.

Ditmarskerne, som iagttog, at flere og flere af de til Døden indviede Ofre paa denne Maade satte sig i Frihed, ilede nu paa begge Sider langs hen med Grøftekammen og indespærrede deres Fjender: brød nogen ud, gennemborede de ham eller rev ham med Hellebarderne ned i Dybet; og ofte — naar denne

Dødsmaade syntes dem for langsom — sprang de i Masse over Grøften og trængte de tætsluttede Rækker over i den modsatte Side, hvor atter andre modtog dem med Hug og Stik. Som Edderkopper farer til og fra de i Garnet hængende Fluer, snærer dem fastere og fastere, giver dem Rap paa Rap med deres lange, frygtelige Tænder, saaledes for Ditmarskerne op og ned med den indespærrede Hær, svang sig over Grøfterne og tilbage igen, og dette med saa megen større Lethed og Kraft, som de for længst efter Isebrands Eksempel havde bortkastet Harnisk, Hjelm og Skjold — de behøvede jo ikke mere at forsvare sig, men blot at angribe, at dræbe.

Den kongelige Hærs store Mængde var dens Fordærvelse; det halve Antal skulde kunnet bevæge sig friere og lettere have ordnet sig igen efter hin første Forvirring; Over- og Underbefalingsmænd havde kunnet ses, høres og følges. Nu saas kun den mangefoldige Dødsfare, nu hørtes kun de saaredes Jamren og Fjendernes vilde Sejrsraab, nu fulgtes kun den blinde Frygts Indskydelser. De færreste faldt under Ditmarskernes Spyd, flere druknede uden Saar i Gravene, nedtraadtes af Hestene eller af hverandre indbyrdes.

Dog viste sig midt i denne fordærvelige Modløshed ikke faa Eksempler paa Standhaftighed og mandig Foragt for Døden; det skønneste gav Generalen Hans Ahlefeldt tillige med et halvt Hundrede danske og holstenske Adelsmænd og høje Officerer, der sluttede sig til ham og det trehundredaarige Rigsbanner, det stolte Danebroge, der var betroet i hans Hænder. Dette Modværge frelste nogle Tusind Flygtninge og Ridderskabets Ære, men ikke den gamle, sejrvante Dannerfane.

Den ene af dens Forsvarere segnede efter den anden, og sidst af alle Hans Ahlefeldt under det synkende Flag. I dette Øjeblik havde de unge oldenborgske Grever med en fra Bagtogten samlet

Rytterhob arbejdet sig frem til hans Undsætning. For silde! Snart blev de skilte fra deres Ledsagere og omringede.

Da længere Forsvar var umuligt, raabte den ældste:

»I gode Ditmarskere! tag Løsepenge for vort Liv, saa mange I vil — vi er Greverne af Oldenborg!

»Vi,« svarede Wolf Isebrand, »er Bønderne af Ditmarsken og har ingen Tid til at gøre Fanger i Dag!«

Med disse Ord stødte han sit Spyd i Ynglingens Bryst — Broderen faldt ved hans Side.

Slaget var forbi. Den store, veludrustede Hær, hvis Lige Holsten aldrig havde set, var inden Middag dræbt eller forjagen; næppe en Fjerdedel kom tilbage — som det hedder i Visen: »hvor før red fire, der rider nu een« — og ingen saa sig om, før han var kommen helt ud af dette skrækkelige Land.

Hele Holsten, hele Danmark blev opfyldt med Forfærdelse og Sorg, i begge Lande fandtes næppe eet adeligt Hus, hvori man jo ikke begræd Fædre, Brødre og Sønner. Forgæves fremsendtes Løsepenge med ydmyge Bønner; Ditmarskerne, grummere end Hektors Bane, afslog at udlevere de faldnes Legemer.

Oven Jorden maatte de forraadne og opædes af vilde Dyr og Fugle; deres Ben opstabledes som et Gærde paa begge Sider af Vejen imellem Meldorp og Hemmingstedt; i mange Aar laa de der som et Minde om »de vældiges Ydmygelse og de ringes Ophøjelse.

Ditmarskerne for videre frem over Kongehærens livløse Ruiner. Støttende det blege, blodige Hoved til et Vognhjul, laa Ebbe Geed just paa Isebrands Vej, Skjoldet sønderhugget, Hjelmen klovet ved hans Side.

Sejrherren kendte ham og sagde hastelig: »Tak for sidst, Hr. Ridder! Bedre var det for eder, om I havde fulgt min Advarsel; men jeg skylder eder en Tjeneste; kan I bjærge Livet, skal jeg se at bringe eder i Husly.«

Næppe var det sidste ude af hans Mund, før en Hellebarde hvinede ned mod den saaredes Hoved: med Dødshugget fulgte en Røst, som vildt udbrølede:

»Ridderblod er ikke bedre end Greveblod — korteste Pine er den bedste.«

Man naaede Trosset. Alle Vognene var forladte, der fandtes ikke en levende Sjæl paa nogen af dem: allerede længe før Slagets Ende var de flygtede ad Meldorp til. Ogsaa denne By var øde og tom; de tilbageblevne tillige med den efterladte Besætning befandt sig allerede i Holsten, da Ditmarskerne kom. Nogle af disse fulgte vel de flygtendes Spor; men uden at have naaet dem vendte de om ved Grænsen og forenede sig med deres øvrige Landsmænd, som imidlertid havde kørt de erobrede Vogne op til Byen.

Et uhyre Bytte: den hele Krigskasse, umøntet ædelt Metal, Kongens og Hertugens Sølvbordtøj, kosteligt Bohave og prægtige Stadsklæder til Brug ved de forventede Sejrsgilder i Heide og Lunden: mange private Pengeskrin, som betænksom Spekulationsaand havde forsynet sig med for straks at kunne handle med de plyndrende Soldater.

Dog intet var for Øjeblikket mere kærkomment end det store Forraad af Spise- og Drikkevarer: nogle Vogne bepakkede med slagtet og plukket Fjerkræ, andre med spækkede Harer og Dyrerygge, andre med kogte Skinker og atter andre med Bagværk, stærkt Øl, gammel Mjød, herlige Vine — alt tilsammen i stor Overflødighed.

Ikke i Heide, men i Meldorp, ikke af Fyrster og Riddersmænd, men af Bønder fejredes nu den berammede Fest. I de rigt udsmykkede Haller, hvor Natten tilforn Danmarks og Holstens glimrende Adel forlystede sig i sirlige Hofdanse med fine Fruer og Frøkener, der tumlede sig nu i plumpe Spring de firskaarne Marskboer med rødmossede, fyldige Bønderpiger — af Overgivenhed smykkede med den nye og sjældne Stads, med Fjederhatte, Guldkæder, Knæ-

sløjfer og Ridderbaand. Spottende titulerede de hverandre indbyrdes med Hertuger, Grever og Friherrer — Damerne var alle durchlautige og naadige.

Reimer, Hans Ahlefeldts Bane, hilstes som Feltmarskalk og Ridder af Danebroge; Wolf Isebrand hed Greve af Oldenborg — og ingen var ringere end Junker. De mange, til Dels ukendte Instrumenter blæstes og strøges i vildtskurrende Misklang af indenlandske Spillemænd, hvis hele Færdighed ellers strakte sig kun til Trommer og Piber. De lange med dyre Damasker dækkede Borde glimrede af Sølv og Guld og slebent Krystal og — svømmede i kostbare Vine. Skaaler paa Skaaler lød for Ditmarskens evige Frihed.

Saadan en Nat fulgte paa den evig uforglemmelige syttende Februar.

7.

Natten til den attende Februar, Aaret efter det store Slag ved Hemmingstedt, fenstrede Reimer af Wimerstedt atter hos Telse Wollersien, men ikke som hin Nat, da han munter og let i Hu dansede hen under den stjerneklare Vinterhimmel. Tvivlraadig, ængstelig sneg han sig nu ad forbudne Veje: Taage indhyllede hans Gang, Tøvinden peb i hans vaade Lokker, og Uglen tudede sin tungsindige Midnatssang fra Wöhrdens Kirketaarn.

Han standsede foran den ærværdige Bygning, hvor hans Trofæ, det gamle Danebroge, hang blandt fyrretyve mindre Faner, en Amindelse fra Frihedskampen — en hellig Relikvie for ufødte Slægter; Krigerfryd hævede hans stolte Barm, og en Haabets Straale trængte ind i Ynglingens elskende Hjerte, en lys Tanke opklarede dets Mørke, som Lynet den skumle Uvejrssky. Hurtig ilede han til Jomfruens Bolig og pikkede sagtelig paa det fra gladere Tider saa velbekendte Vindue.

Det gik op paa Klem, og en bævende Stemme hviskede: »Er det dig?«

»Luk bedre op, Telse! jeg har gode Efterretninger!« svarede Reimer lige saa sagtelig, »jeg har været i Meldorp.«

»Ak, Reimer!« sukkede hun, »bliv hellere udenfor! jeg tør jo ikke tage imod dig —«

»Hvorfor ikke?« vedblev han og stod allerede i Kammeret, »med Klosteret er det forbi. Du bliver hverken Nonne eller Abbedisse.«

»Hvorledes det?« spurgte hun glad, »fortæl mig, hvorlunde det gik til!«

»Der var da stor Forsamling, tog han til Orde, »Prioren og hans Munke, de otteogfyrretyve, alle Præsterne og en stor Mængde Folk baade fra Byen og hele Landet. Først blev oplæst et Brev fra Erkebispen i Bremen, hvori han roste os alle sammen for det gudfrygtige Indfald at ville oprette et Nonnekloster; han opmuntrede os til at stræbe med Bygningen og begave det rigeligt, saa vilde han sende os mange rare (sjældne) Relikvier, et Stykke af Kristi Kors, en Stump af den hellige Jomfrus Svededug og meget mere, som jeg ikke kan huske. Denne Skrivelse ledsagede nu Præsterne med mange fromme Formaninger.

Den første, som svarede herpaa, var Johan Arens: »Det er alt sammen meget godt« —sagde han — »Løftet er gjort, og det bør holdes; Penge har vi at bygge Klosteret for; men hvor faar vi Nonner fra?«

Han kunde ikke bare sig for at smaasmile, da han sagde dette, for den Arens, ved vi nok, har aldrig været nogen Helgen.

»Det er vel den mindste Sorg,« svarede Prioren, »en større Vanskelighed vorder det at vælge blandt saa mange uden at fornærme nogen.«

»Klosterløftet skal dog være frivilligt?« spurgte Arens.

»Det forstaar sig,« svarede Prioren, »tvungne Løfter modtager Himmelen ikke.«

»Hr. Pastor!« raabte Arens overgiven, »kender jeg de Ditmarsker Piger ret, er der ingen af dem under de halvtredsindstyve, som har Lyst til at gaa i Kloster; de vil vistnok langt hellere giftes.«

Der blev en Mumlen blandt de gejstlige Herrer, og Præsten her fra Wöhrden sagde stødt: »Af en sat Mand at være og en Landshøvding dertil taler I noget verdsligt — letsindigt —«

Saa blev Arens vred, vendte sig om imod ham og sagde: »Verdslig eller ikke, jeg taler efter min Overbevisning. Og det siger jeg eder: ingen Irettesættelser, Præst! Vi Ditmarskere bærer Agtelse for eders Stand og det hellige Ord, I forkynder; men for Resten, maa I erindre, er vi frie Folk, der hverken bøjer os under Scepter eller Krumstav. Ingen Tvang vil vi vide af at sige, ingen Truen og heller ingen Lokken.«

»Ingen af Delene skal bydes eder,« svarede Prioren; »men I vil dog heller ikke forbyde Klosterets Oprettelse? eller hindre gudfrygtige Kvinder at indtræde deri?«

»For mig,« raabte Johan Arens studs, »maa der indtræde saa mange, der vil; men jeg tænker endnu, at vore unge Kvinder hellere vil skaffe Fædrelandet Forsvarere, som det altid kan behøve, end sidde i ensomme Celler og dreje Rosenkranse. Og hvad de gamle angaar, jeg tror heller ikke, de skøtter stort om Klostertugt. Vore Kvinder er fødte i Frihed saavel som vi.«

Den Tale fandt stort Behag undtagen hos de geistlige Herrer, og Fogden Peter Nanne sagde: »Kanske vil det gaa, som Arens mener, og det kommer alt paa en Prøve an: vore Meninger her kan intet afgøre.«

»Aa ja!« siger Arens, »lad os anstille et Forsøg! Her i Meldorp findes sagtens en tre Hundrede giftefærdige og gamle Piger; kald dem tilsammen eller gaa til dem enkelt — hvilket I selv behager — og

dersom I da faar Ja hos tre af dem, giver jeg af egen Formue tre Sølv-Lysestager til Alteret i Heide Kirke, saa svære som de findes i nogen anden.«

»Det lader sig høre!« raabte Heide Præst, »vi kan jo prøve dette gudelige Frieri! naar vi tager hver sin Gade, er det snart bestilt; kom, mine Brødre! og hjælp paa een Gang Klosteret til Jomfruer og Kirken til Lysestager!«

Dette sagde han lystigt, og alle Præsterne drog nu af Sted, hver sin Vej.

Medens de var borte, blev der snakket herom baade frem og tilbage. Carsten Holm holdt med de gejstlige, som han altid gør, og sagde blandt andet: »Jeg ynder ikke denne sælsomme Bejlen: det ser næsten ud, som om vi lod de Guds Mænd løbe med Limstangen. Og sæt nu, at de ingen hverver, hvad beviser saa det? Hvilken Pige kan vel over Hals og Hoved bestemme sig til saa vigtigt et Skridt?

»Meget vel!« raabte Thomas Boye, »Sagen er bekendt nok, de har haft et helt Aar at betænke sig i, og hvad det angaar at holde Præsterne for Nar, det har intet at betyde, saadan en Tur gør de hellere end gerne.«

Saa blev Holm studsig og mente, at man her i Landet ikke viste Kirken og dens Tjenere Ærbødighed nok; men Johan Arens svarede ham lige saa studs: »Hvad Ærbødighed? gaar vi ikke i deres Messer og Skriftestole og giver dem deres rundelige Brød? Hvad vil du mere? Mod Kongevælde har vi forsvaret os med Liv og Blod i disse mange Hundrede Aar — lad ingen komme her og byde os Præsteregimente! Vi er frie Folk og regerer os selv.«

Den Tale roste de alle sammen, og Molleren maatte tie stille. Det varede nu en Times Tid eller mere, saa kom Præsterne igen, den ene efter den anden, men alle sammen slukørede og ganske mutte paa Heidepræsten nær; han kom trækkende med to gamle Piger paa over tresindstyve Aar, og efter dem

fulgte en hel Stimmel unge Piger, som smiskede og fnisede.

»Jeg fik to for een!« raabte han muntert, »hvor mange har I andre?«

De tvende Piger blev førte midt i Forsamlingen, og Prioren spurgte dem nu: »Har I beraadt eder med Gud og med eders eget Hjertelag, at I frivilligen vil tjene Herren eders Livstid med Bøn og Sang, i Lydighed og Kyskhed?«

Hertil smilede mange, og de unge der bagved knistrede. De sagde begge to ja. »Men,« lagde den ene til efter nogen Betænkning, »jeg vil have frit Forlov til imellem Stunder at besøge Slægt og Venner og ærbare Gildeslav!«

»Og jeg,« faldt den anden ind, »vil ikke være saa bunden, at jeg jo kan forlade Klosteret, om jeg engang skulde faa i Sinde at forandre mig« — —

Da skulde du hørt, Telse! hvilken Latter der blev i den hele store Forsamling, og Præsterne — kan jeg tro — de fleste af dem lo med. Da der blev lidt roligt, sagde Johan Arens: »Kan I se, jeg kendte nok vore Piger; de har bedre Lyst til Brudekransen end til Rosenkransen. Nonnekloster faar vi aldrig her i Marsken.«

»Da kan vi faa et Munkekloster endnu,« sagde Peter Junge, »vi lovede før Krigen at bygge et Kloster, om Gud forundte os Sejr; vort Løfte bør vi opfylde, og jeg ser ikke, hvorfor jo et for Munke ikke er lige saa godt som et for Nonner.«

»Ogsaa godt!« svarede Præsten i Lunden, »og saa meget bedre, som her altid er flere Teologer end Præstekald i Landet. Lad os faa et Kloster i vor By: det vil snart blive fuldt besat.«

Dette Forslag vandt almindeligt Bifald, og saaledes blev da omsider besluttet, at et Franciskanerkloster skulde oprettes i Lunden. Du ser altsaa, kæreste Telse! at du fra denne Side har intet mere at frygte.«

»Ak, Reimer!« sukkede hun, »hvad kan det hjælpe os, vi er jo dog lige nær — Eden, den dyre Ed tør aldrig brydes.«

»Og hvorfor ikke?« sagde han, »til hvem har du aflagt denne Ed? Til Præsterne; men Bispen er over Præsterne, og Paven over Bispen. Han har Magt til at løse saavel som til at binde; kan han løse et Klosterløfte — det ved jeg er ofte Tilfældet — kan han ogsaa ophæve Gyldigheden af din Ed —«

»Har jeg ikke aflagt den til Gud?« indvendte hun.

»Nej, vist ikke!« svarede han, »du har svoret til Mennesker — Mennesker kan fritage dig for din Forpligtelse. Hør engang, kæreste Pige! jeg har faaet et lykkeligt Indfald; jeg drager til vor Skytsherre Erkebispen og taler for ham vor Sag baade med Ord og med det røde Guld. Penge udretter alt i Verden, og saa meget har jeg dog af min egen Arvepart og af mit Bytte i Krigen, at jeg kan købe en lille Lap Papir, som tilintetgør dit halvt aflokkede, halvt aftvungne Løfte.«

»Men om nu Erkebispen ikke vil, om han ikke kan — ikke tør?« sagde Telse.

»Saa gaar jeg lige til Paven,« svarede den bestemte Ungersvend. »Der bliver sikkerlig intet i Vejen, og der er ikke længere til Rom, end at jeg jo paa nogle faa Maaneder kan vinde baade hen og hjem.«

Med vaagnende Haab og ak! med vaagnende Elskovs Lyst kastede Pigen sig i den blussende Ynglings Favn.

8.

I det paafølgende Efteraar red Carsten Holm en Novemberdag mod Aften fra Heide ind i Holsten: hans Vej faldt igennem Neuenkirchen. Som

han kom forbi det vestligste Hus i Byen — en noget afsides liggende Lade — hørte han derinde en klynkende Stemme. Han holdt, stod af Hesten, bandt den i en Ring ved Døren og keg gennem en Aabning ind i Fæmlet.

Der laa paa en Halmdynge en ung Kvinde med sit nyfødte Barn paa Armen. Den nedgaaende Sol lod gennem en Sprække i Muren falde en Straale lige paa hendes taarefulde Ansigt. Varlig listede han sig tilbage, satte sig igen til Hest og travede ind i Byen.

Han overvejede just med sig selv, om han skulde meddele Ladens Ejermand eller Præsten den gjorte Opdagelse, da han uden for et Hus saa tvende af Byens agtbare Koner. Han holdt Hesten an, hilste og sagde: »Hvad kaldes denne By?«

»I maa vel ingen Ditmarsker være,« svarede den ene, »siden I ikke ved, at den hedder Neuenkirchen.«

H o l m smilede og rystede paa Hovedet: »Neuenkirchen kan det ikke være; Neuenkirchen har altid haft Ord for en skikkelig By, saa godt som alle andre her i Marsken; men denne lader til at være fuld af Horer — i det første Hus, jeg kom til, saa jeg en.«

Kvindernes Forbavselse gik snart over til Forbitrelse, og denne udbrød i en Strøm af Skældsord, af hvilke »Løgner« og »Æreskænder« ikke var de groveste.

»Saa sagtelig! saa sagtelig!« raabte H o l m alt derimellem, »vil I blot umage jer til hin Lade herudenfor, kan I straks finde Kvindfolket med hendes nyfødte Horeunge, og selv vil I da se, om hun hører eder til, eller om det er en fremmed, som gør eder og eders By denne Ære.«

Med disse Ord sporede han sin Hest og red sin Vej Øster ud af Neuenkirchen.

Efter at have ledsaget den dem ubekendte Mands Henfart med fornyet Skælden begyndte de at tage hans Ord i Overvejelse og besluttede at undersøge det betegnede Hus. Nogle Naboersker, som deres høj-

røstede Skænderi havde hidlokket, meddeltes denne Nyhed, og alle ilede ud til Laden.

Stiltiende nærmede de sig denne og hørte straks et spædt Barns dæmpede Skrig. En efter den anden kikkede gennem Hullet i Porten og saa ligeledes, hvad H o l m havde set.

Med tavse Tegn paa Forfærdelse og Afsky ilede de tilbage ind i den Gaard, som Laden tilhørte. Da Mand og Kone der havde fattet Sammenhængen i den Fortælling, der fremførtes af flere Stemmer paa een Gang, raabte den sidste:

»Saa skal ogsaa den og den flytte og føre hende ud med samt hendes Unge! — hvem er hun?«

Det kunde ingen besvare; men alle var enige i, at hun maatte være langvejs fra, saasom ikke en eneste af dem vidste at have set hende tilforn. Saa glad paa Byens Vegne, som man nu var ved denne Forvisning, saa forbitrede blev dens Indvaanere — især den kvindelige Del — over slig Skamplet, paasat dem af fremmed Liderlighed. Konen i Gaarden erklærede, at Skøgen straks skulde udjages; men hendes Mand, der ikke tog sig den formentlige Vanære saa nær til Hjerte, mente, at man kunde forunde hende Husly til næste Morgen, da hun og Barn ellers vilde omkomme i den kolde Efteraarsnat. Heri fandt han den heftigste Modstand hos de ærekære Koner; dog skulde hans kolde Bestemthed til sidst have sejret, hvis ikke en af dem uformærkt havde tilhvisket Hustruen, at han vistnok maatte have Aarsager, hvorfor han med saa stor Ømhed tog sig af Horekvinden.

Den mistænkelige Ægtefælle gemte ikke længe paa den meddelte Formodning, men sagde sin Mand lige i Øjnene:

»At dersom han ikke straks lod Kvinden udkaste, kunde Folk ikke tro andet, end at hun jo maatte være hans eget Bolskab.«

Da steg det ditmarsiske Blod ham til Hovedet, og mere rasende end nogen af Konerne raabte han:

»Før saadan en Mistanke skal falde paa mig, før skal jeg svide min egen Hytte af og indebrænde det fordømte Pak.«

Med et vildt Skrig bifaldtes denne grusomme Beslutning. Manden sprang ind, rev en Brand af Ildstedet og for i Spidsen for alle Kvinderne ud til Laden. Her bad vel den med Hensyn til hans Troskab beroligede Hustru, at han vilde skaane deres Ejendom, erklærede, at det var jo nok, naar Skøgen blev udjagen, og greb ham om Armen for at holde ham tilbage; men han, ophidset — som ofte de koldeste Gemytter — lige til Vanvid, stødte hende fra sig, for som en Hvirvelvind rundt om Huset og stak Ild paa alle fire Hjørner af Taget. I nogle Øjeblikke stod de forbavsede Kvinder stille og saa til; men da Luen begyndte at slikke op ad det tørre Straa, udstødte de et Rædselsskrig og ilede til Døren for at aabne den.

Den rasende Ditmarsker stillede sig foran samme og værgede den med sin Brand, der, omsvinget i Luften, glødede og gnistrede de angribende i Møde; for al den Hujen og Raaben hørtes endnu intet fra Husets Indre.

Hustruen, der havde bragt sin Ægtemage til saadan Yderlighed, udfandt nu hurtigt et Middel til at dæmpe Ildebranden i hans Sind.

»Er du gal?« raabte hun, »dersom du indebrænder hende, vil Folk sige, at du ikke turde lade os se hende — luk op! luk op! at hun kan komme ud!«

Det virkede. Øjeblikkelig omsindet vendte han sig og rev Døren op; men og i samme Øjeblik skreg de til ham:

»Taget falder! red dig! red dig!«

Han sprang baglæns ud fra Huset, og tæt foran ham skred det brændende Tække ned for Døren. Igennem Flammer, Røg og Gnister saas den indespærrede springe hid og did med Barnet i sine Arme, skrigende i Dødsangst om Hjælp og Frelse.

Døren var spærret, man for omkring til de andre

tre Sider — ogsaa her laa den brændende Vold — Redning var umulig, Halmen derinde var nu ogsaa antændt — hele Huset var et Baal — snart hendøde de ulykkeliges Skrig i Luernes Buldren og Bragen.

I denne samme Stund red Reimer fra Holsten ind ad Ditmarsken, paa Vejen til Neuenkirchen og Wöhrden. Lang og besværlig havde hans Rejse været. Bremens Erkebisp kunde eller rettere vilde ikke opfylde hans Ønske, han havde jo kun den tomme Titel af Ditmarskernes Skytsherre, men ingen Magt og ingen Fordel, han var kun det Skærmbrædt, bag hvilket de stolte og ubændige Marskboere trodsede Konger og Fyrster og skaltede og valtede efter Behag i eget Land.

Reimer blev i Bremen først opholdt med tvetydige Løfter og siden rent ud afvist. Han drog nu til Rom; men her var for den enfoldige og ligefremme Marskbonde saa mange Krogveje at gaa, saa mange lavere og højere Trappetrin at belægge med Guld, at han først saare sent vandt op til den pavelige Trone og naaede sine Ønskers Maal.

Med Dispensationen (Tilladelsen) paa sit glade Bryst ilede han ud af den sidste holstenske Grænseby, da han bemærkede hin Ildløs inde i Marsken. Den forekom ham som et Glædesblus, antændt af den elskede for at fejre og belyse hans Hjemkomst.

Langt ud paa Aftenen naaede han Neuenkirchen. Paa den vestlige Kant af Byen kom han lige forbi Brandstedet, hvor kun dunkelrøde Emmer, enkelte fremspringende Gnister og den svedne Lugt tilkendegav ham, at her havde den Ildebrand været, som han langt borte i Skumringen havde set. Ubekymret red han videre ad Wöhrden til, inderlig frydende sig til, hvor sødt det dyrebare Brev vilde overraske den længselsfulde Pige.

Det var Midnat, da han ved sin heftige Banken vakte alle Mennesker i Hans Wollersiens Gaard. Hvor er Telse?« var hans første Ord.

Hun var to Dage i Forvejen gaaet til Lunden at besøge sin Moster — lød Svaret. Næppe gav han sig Tid til at vise Faderen det pavelige Løsebrev; paa en af dennes Heste svang han sig og fløj af Sted til Lunden. Der vidste ingen af T e l s e at sige.

Bespændt med tunge Anelser, mindende sig hin sidste ej uskyldige Fenstren, kom han atter tilbage og fyldte Huset med Forfærdelse. Ved første Daggry drog alle ud at lede.

Intet Spor før ved Neuenkirchen; en Mand fra Epperwöhrden, som kendte T e l s e W o l l e r s i e n, havde mødt hende der hin Aften og, da han var kommen hende langt forbi, med Forundring set, at hun gik ind i den nu afbrændte Lade.

Den frygtelige Gaade var opløst. Hvad hjalp det den hævnfnysende Yngling, den ulykkelige barnløse Fader, at de opvakte en Borgerkrig mellem de tvende Byer? At Hundreder maatte udgyde deres uskyldige Blod? at omsider Mordbrænderen blev udleveret og paa det grusomste henrettet? De ynkeligt myrdede kunde ikke mere kaldes til Live, og den rette Ophavsmand til Ugerningen blev aldrig opdaget.

I Aaret 1559, da Ditmarskens Frihed gik til Grunde, da fem Sognefogder, de sidste tilbageblevne af otteogfyrretyve, faldne i den fortvivlede frugtesløse Kamp — bønfaldende aflagde Kong H a n s's Ætling den herefter aldrig brudte, aldrig fortrudte Hyldingsed: da var R e i m e r V a g e t af W i m e r s t e d t en af disse fem, en gammel Ungkarl paa toogfirsindstyve Aar.

De tre Klokker.

Gaarden Vesterkjelstrup eller, som den ogsaa kaldes, Vesterkejlstrup, ligger paa en stor Slette, hvilken paa trende Sider indesluttes af Lyngbakker og paa den fjerde af Silkeborg Sø. Den har tilforn været anseligere end nu, da den foruden Gjødvad og Balle tillige ejede Sejling og Kragelund; men ved Familiens Tiltagende blev Herresædet efterhaanden delt imellem Sønnerne, og paa denne Maade opstod Østerkjelstrup, der ligger paa samme Slette som Stammegaarden, Overgaard og Klosterlund, hvilke sidste for længe siden har tabt ethvert Spor af deres Fortids Pragt og er nedsunkne til simple Bøndergaarde.

I Begyndelsen af det tolvte Aarhundrede boede Esbern Sparre paa Kjelstrup, en Herremand fattig paa Guld, men desto rigere paa Børn, af hvilke en Søn ved Navn Ivar opofrede sig til den gejstlige Stand og blev efter at have studeret i Køln Sognepræst til Gjødvad og Balle. Jeg kommer siden til at tale om hans tre Søstre, de bolde Jomfruer Juta, Inger og Thyra: men jeg tror, jeg bedst iagttager Fortællingens Gang, naar jeg lader Elselil fra Sejlgaard træde op førend hendes Veninder.

Hun var en Datter af Niels Ulf, en lige saa ubemidlet Ridder som Esbern, hvis hele Ejendom indskrænkede sig til nævnte Gaard, det lille Funder

Sogn og Funder Kirke, den Faderen med stor Anstrengelse havde faaet fuldført og forsynet med Klokke. Da Kjelstrup ikkun laa en halv Mils Vej fra Sejlgaard, herskede en uafbrudt venskabelig Forbindelse imellem Familierne; Mændene delede Jagtforlystelserne med hverandre, Fruentimmerne de stillere Glæder, og i hele Maaneder kunde Pigebørnene fra den ene Gaard opholde sig hos deres Legesøstre paa den anden. Især var dette Tilfældet med Else Ulf; hun tilbragte den største Del af Sommeren paa Kjelstrup. I Begyndelsen var det Venskab, som bandt hende til denne Gaard, siden var det Kærlighed; den muntre Knøs af Gud, som føjter al Verden rundt, havde ogsaa fundet Vejen til Jyllands Hedeegn og trykket en meget hvas Pil af mod Elses og Ivars Bryst, og da de begge besad alle de Egenskaber, der gør slige Pile indtrængelige, var samme virkeligen trængt ind i Hjertet og havde tændt en Lue, som brændte sammen i en Spids foroven og blev ved at brænde med en ren og jævn og hellig Flamme, efter at Ivar var bleven Præst og Else Præstekone i Gjødvad.

Mere faar Læserne ej at vide om Parrets Elskovsvaar; jeg vil ikke trætte dem med at føre dem omkring i den Labyrint, Amor lader sine Skolarer (Elever) gennemvandre, inden de naar Rosenvangen. Men saa haaber jeg igen, at de tillader mig at dvæle noget længere ved Ivars og Elses ægteskabelige Liv. Jeg gør det saa gerne; thi, ak! ogsaa jeg var engang i Arkadien, og jeg behøver blot at forandre Navnene for at kunne sige: det er mig selv, jeg fortæller om.

Elselil var sin Mands højeste Lyst; at mildne hans Sorger, forhøje hans Glæde, dertil helligede hun sit hele Liv, ham indesluttede hun i sine Bønner til Gud, ham sysselsatte hendes Tanker sig med, naar han var fraværende. Af en brav Moder havde hun lært Flid og Huslighed, og hun anvendte disse Dy-

der til at frede om Ivars Tilfredshed og sikre ham for Næringssorger. Kærlig plejede hun ham i Sygdom; vennehuld fjernede hun enhver Ting fra hans Side, som kunde gøre ham fortræden og nedslaaet. Hun var at ligne med en god Engel, et barmhjertigt Forsyn skikker os dødelige for at lette vor Vandring igennem Forkrænkelighedens Land. De Glutter, hun skænkede Manden, opammede hun selv, og de trivedes og voksede op til rødmossede Drenge og Piger. Endnu viser man den Plet paa det yderste af Ebbeshøjene ved Gjødvad, hvor hun om Søndagene sad med sine smaa og ventede paa den kære Fader, naar han kom fra Annekset, da hun og Rollingerne tog Plads i Vognen og hele den lykkelige Familie kørte langsomt op ad den sandede Bakke til deres hyggelige, af Linde beskyggede Bolig, hvor alle gode Genier syntes at have opslaaet deres Pauluner.

Var det at undre over, om Ivar trykkede sig ved at tage ud? Den, slig en Venneviv vorder til Del, øser jo af eget rige Væld, hvad intet uden for hans Tryllekreds kan give ham. Munter gaar han til sine Sysler, ufortrøden bærer han Livets Byrder, og ligesom Fred og Kærlighed gennemstrømmer hans hele Væsen, saaledes ytrer den sig i al hans Daad, og han udbreder saa meget hellere Velsignelse omkring sig, som han selv føler sig velsignet af Himmelen. Eder, I Daniens (Danmarks) Møer! være denne Beskrivelse helliget, I vil, det er mit søde Haab, blive saadanne Hustruer for eders Mænd, og et Himmerige paa Jorden vil udbrede sig fra eders Arne!

Men hvad er jordisk Lykke? En Plante, lig hin Profets, der gik ud, som han allerbedst vederkvægede sig under dens Skygge. Hildebrands (Pavens) ugudelige Bulle, hvori han forbød Præsterne at gifte sig og paalagde dem, der var gifte, at skille sig ved deres Koner, kom endeligen ogsaa til Danmark. I ethvert Land, hvor denne Bulle hidtil var bleven bekendtgjort, havde den mødt alvorlig Modstand: men

samme var dog ikke at ligne med den, Gejstligheden i vort Fødeland viste. Den stred for sin huslige Lykke som for Livet, og den Haardnakkenhed, hvormed de danske Præster forfægtede Menneskehedens Rettigheder, bevægede Gregor den Syvendes Eftermand til at meddele en og anden Bevilling til at forblive gift, saa længe den nærværende Hustru levede.

Men slige Bevillinger var kostbare og krævede betydelige Ofre, og Ivar og Else havde intet at byde Roms Biskop uden deres Taarer. Den førstes Studeringer havde medtaget saavel den Arv, der tilkom ham efter hans afdøde Moder, som den, han fremdeles kunde vente sig efter Faderen, der desuden endnu havde seks Sønner og tre Døtre at forsørge. Heller ikke var Niels Ulf paa Sejlgaard i Stand til at yde nogen Hjælp; meget mere, han maatte sætte sig i Gæld for at ruste sig til Ledingstoget, Kong Niels agtede at gøre. Hertil kom, at Esbern havde formedelst Fiskeriet i Silkeborg Sø lagt sig ud med Biskoppen, som boede paa Slottet, Søen nævnes efter, saa at denne intet vilde gøre for det ulykkelige Par. Havde Calixtus faaet Efterretning om den Jammer og Hændervriden, de Sukke og Veklager, der fandt Sted i den Præstebolig, som nyligen havde været Glædens og Rolighedens Hjem, han maatte have været det værste Uhyre af alle dem, der har siddet paa St. Peters Stol, hvis han ej havde skikket Ivar Bevillingen gratis. Men han fik intet at vide.

Saaledes stod Tingene, da en kvindelig Pilegrim en Nat meldte sig ved Præstens Dør og forlangte at komme ham i Tale. Ivar modtog hende i sit Studerekammer, men studsede, da han i hende opdagede sin Søster Juta.

»Hvad — —« raabte han; men Jomfruen afbrød ham med den Begæring: »Optegn mig i en Hast den nærmeste Vej til Rom!«

»Til Rom?« gentog Ivar, »er du ved dit fulde

Vid? Hvad vil du i Rom? Og i denne Dragt? Juta! du har jo dog ingen Synd at udsone?«

»I denne Dragt vandrer jeg tryggest. Jeg har, benedidet være Krist, intet at bede om for mig selv: min Gang gælder alene dig og Elseli!«

»Derfor lønne dig den Højeste, dyrebare Søster! Men hvordan tænker du at kunne udrette noget hos den hellige Fader? Hvad har du at byde? Tilmed forstaar han jo ikke engang dit Tungemaal!«

»Har du ikke sagt, at Eskild, vor Moders Frænde, er i Rom? Han vil nok tage sig af vor Sag. Dine Spørgsmaal og Indvendinger forsinker kun Tiden; opfyld min Begæring og lad mig vandre med Gud.«

»Men hvad vil vor Fader sige, naar han kommer fra Fejden!«

»Jeg tænker, Niels Drot holder ham længere ved Hæren, end Rejsen holder din Søster, og sæt, han kommer, han vil, han maa bifalde vor Beslutning. Men sink mig ikke, Ivar. Intet rokker mit Forehavende, Loddet er kastet!«

Præsten vilde atter tale; men Juta holdt ham for Munden, leverede ham en Pergamentstrimmel og bad ham paa samme at optegne Stederne, hun skulde igennem.

Saa snart hun havde faaet den tilbage, bød hun Farvel med de Ord: »Dig og Else Gud befalet! I øvrigt ren Mund for den Silkeborg Bisps Skyld!«

Den over al Maade forundrede Broder stod som en, der pludseligen vaagner af en sælsom Drøm; han vilde næppe tro, hvad han havde set og hørt. Endeligen fattede han sig og gik i al Stilhed til Stalden, hvor han blot lagde et Dækken paa en af Hestene og begav sig til Kjelstrup for at faa nærmere Oplysning i denne besynderlige Sag.

Her berettede nu Inger og Thyra ham, at de havde forenet sig med deres valfarende Søster om at redde ham og hans Viv, og at Lodkastning havde

afgjort, hvo af dem der skulde drage til Rom. Betingelsen, under hvilken de haabede at erholde Bevillingen, var det ikke Ivar muligt at affritte de væne Piger; ikkun saa meget gav de ham at forstaa, at de nærede det bedste Haab, maatte kun Juta lykkeligen naa den pavelige Hovedstad. For at dølge hendes Bortgang vilde de foregive, at hun var bleven syg og tillod ingen at pleje sig uden alene Søstrene. Paa den Maade skulde den højærværdige Herre paa Slottet histovre ej faa Lejlighed til at lægge Hindringer i Vejen for deres Plan. Vedblev han imidlertid at ængste Ivar, kunde denne sende sin Hustru med Børnene til dem og være forsikret om, at de som ærlige Søskende vilde hjælpe dem begge at tømme Kalken.

Med disse Honningdraaber vendte den ulykkelige Mand tilbage. Else, hvem han ved Afskeden blot havde sagt, at en bodfærdig Synderinde havde bragt ham Bud fra Kjelstrup, og at hans øjeblikkelige Nærværelse der var nødvendig, laa, medens han var borte, og grublede over, hvad det dog kunde være, der ved Nattetider drev hendes elskede Husbonde fra hendes Side, og da den korsbøjede sjælden huser glade Anelser, forestillede hun sig ogsaa nu det værste. Men man tænker sig letteligen hendes Overraskelse, da Ivar en Times Tid efter traadte ind i Sovekammeret og aabenbarede hende den hele Hemmelighed. Resten af Natten tilbragte det fromme Par med at trøste hinanden og bede for den Skytsaand, Forsynet muligen kunde have udset til deres Bistand. Ihvor lidet Haab Jutas modige Vandring endog gav de hjælpeløse, holdt de dog fast ved samme som den skibbrudne ved den svømmende Planke.

En Uge forløb, og Biskop Peter lod Ivar kalde til Silkeborg. Han forlod sin Hustru under en dødlignende Afmagt og tren sønderknust ind for den gejstlige Herre.

»I har endnu, som jeg hører, ikke opfyldt den

hellige Faders Bud! tordnede Prælaten, og tør alligevel fare fort med at forrette Præsteembedet!«

Ivar tav og trak paa Skuldrene; Biskopen blev ved: »Enten nedlægger I eders Kald eller I skaffer jer Kvinde af Huset. Inden tvende Solemærker være det sket; hvis ikke, er I forfalden i den hellige Kirkes Band!«

»Men, eders Højærværdighed!« gav den sitrende Mand til Svar, »der gives dog Præster, som har faaet Benaadning i denne Henseende. Ved eders bevaagne Hjælp — —«

»Sligt kan I ingen Regning gøre paa!« faldt Biskop Peter ham i Ordet med en Mine, hvori baade Haan og Vrede udtrykte sig, »hvad har I at forjætte den hellige Stol for en saadan Benaadning? og desuden — —«

Han holdt pludselig inde, da han følte det upassende i at røbe sit Had til den kjelstrupske Familie.

Imidlertid var det ikke dette Had alene, der gjorde Hykleren saa forpikket paa at sønderrive det ømmeste Baand. Nej, han havde set Ivars elskelige Hustru og fattet det smukke Anslag at tage hende til sin Konkubine, naar han havde faaet hende skilt fra hendes Ægtefælle. Han affærdigede derfor Ivar med de Ord: »Som sagt, inden tvende Solemærker. Hører I?« Med vaandefuldt Hjerte maatte nu Ivar føje Anstalter til at bringe Else med de tre af Børnene til sine Søstre; det fjerde Barn beholdt han hos sig til Trøst i sin Elendighed. Skilsmissens Kvaler formaar min Pen ikke at beskrive; vi vil derfor gaa dem forbi og se at træffe vor Pilegrim paa Vejen til det tilslørede Sodoma.

Uden at friste noget Eventyr var Juta kommen til Innsbruck, hvor hun besluttede at forblive en Dag over for at udhvile sig af sin ilfærdige Rejse. I Herberget traf hun Erkebisp Asgers Famulus (Medhjælper), der vendte tilbage fra et Ærinde, han i Rom havde udført for sin Herre. Den Glæde, Landsmænd altid føler ved at mødes paa frem-

med Grund, besjælede dem begge og virkede et Slags gensidig Fortrolighed. Med Navnenes Fortielse aabenbarede Juta den unge Mand sin Rejses Med, og han meddelte hende Anbefalingsbreve saavel til Eskild som til Kardinal Cornelio, hvilken, lig Borgia i de senere Tider, i Særdeleshed tog sig af den danske Nation i Pavestaden.

Da Gregors Bulle havde skilt Svend — saa hed den gejstlige — ved en af Sjællands blaaøjede Piger, med hvem han havde tænkt at ville bo og bygge, følte han saa meget større Medlidenhed med de stakkels Embedsbrødre, som allerede havde bygget, og han gav den indtagende Jydepige, hvis Søsterkærlighed i høj Grad rørte ham, mange gode Raad med paa hendes Pilegrimsfart, gjorde hende bekendt med Pavens Karakter og formanede hende fremfor alt til at vise sig gavmild mod de i hendes Fødeegn nybyggede Stenkirker, da hun fornemmelig derved vilde vinde Calixtus for sin Sag. Endeligen føjede han til: »I gaar til Ulve i Faareklæder, skønne Mø! og maatte vel have en Beskytter nødig. Havde I kommet en Maaned tidligere, skulde I have fundet en saadan i mig; dog, Gud, som har ført eder hidindtil, vil ogsaa føre eder fremdeles!«

Henrik Grell, en sachsisk Grevesøn, der som Jurist havde endt sine Studeringer i Bologna, var fulgt med Svend til Innsbruck. De hyppige Samtaler, hans Rejsefælle havde med Juta, gjorde ham opmærksom paa Pigen; jo længere han betragtede hende, desto smukkere forekom hun ham, og han erkyndigede sig hos Famulus'en om, hvo hun var. Ved at høre, hvad hun havde i Sinde at gøre for Broderen, og hvor meget hun trængte til en hjælpende Ven, var hans Interesse for den favre Pilegrim tiltagen, og han begyndte allerede at vakle imellem Kærlighed til Hjemmet og Attraa efter at se Rom. I Bologna havde han næret denne Attraa, og ikkun hans Morbroders Sygdom, der før sin Død

længtes efter at tale med ham, havde hindret ham i fra Universitetsstaden at besøge den klassiske By. I Innsbruck modtog han Efterretning om Morbroderens Død og Testamente, i Kraft af hvilket han var indsat til Arving af dennes Gods Hernhausen: hans Faders Brev, som meldte ham dette, gav ham tillige Tilladelse til at vende tilbage til Rom, da Faderen imidlertid vilde paatage sig Godsets Bestyrelse. Men han var nu engang kommen paa tysk Grund: den kære Fædrenebolig trak hans ufordærvede Hjerte med magnetisk Kraft til sig, jo nærmere han kom samme: desuden havde han i Svend fundet en Stalbroder, han med hver Dag fik mere Godhed for, og som han glædede sig til at kunne vise omkring paa sit dejlige Landgods; dette gjorde, at Vægtskaalen sank temmelig dybt til Fordel for Sachsen.

Men nu saa han Juta, hørte om hendes vakre Daad, rørtes over hendes forladte Tilstand, og Længselen efter Rom vaagnede paa ny i hans Hjerte. En saadan Rejsekammerat var dog noget ganske andet end Biskop Asgers Famulus: desuden kunde han jo blive Jomfruen til mangfoldig Nytte saavel paa Rejsen som i Rom, og hvad vilde hans Samvittighed sige, om han overlod en saa elskværdig Skabning til sig selv? Kort, her var et Tilfælde, hvori al den Skolastika, Ynglingen havde lært i Bologna, udrettede lige saa meget som Danaidernes Vandbæren. Han demonstrerede pro og kontra; han gjorde Syllogismer (Fornuftslutninger) i Hobetal: men naar det kom til ergo, ja, saa var han lige nær.

Endelig indtraf en Begivenhed samme Dag i Innsbruck, som gjorde Udslaget. En Blytækker, der arbejdede paa Taarnspiret, og hvis Hus laa lige over for Herberget, blev bragt død og sønderknust hjem. Sorgen over denne Ulykke forøgedes endnu mere ved den Fattigdom, hvori Enken med hendes smaa befandt sig; hun ejede ikke engang det, hun kunde lade Manden anstændigt begrave for. Den

danske Pilegrim var straks redebon til hendes Hjælp: hun gav hende nogle af de til Rejsen bestemte Guldstykker, lovede paa Hjemvejen at tage et af hendes Pigebørn med sig og være det en Moder, og endnu ikke nøjet dermed, lod hun sin Handske gaa omkring iblandt Herbergets Gæster for at indsamle, hvad der kunde være klækkeligt til Blytækkerens Begravelse og Enkens Lindring for en Tid.

Rørt over Jutas Medlidenhed og indtagne af hendes behagelige Væsen, gav de fleste langt rundeligere, end Tilfældet vilde have været, hvis en Indsamler af Fortællerens Køn havde ladet Baretten gaa om. Jeg behøver næppe at erindre, at Henrik Grell ingenlunde var den karrigste. Men denne Handling af Pigen bestemte den unge Greve til at ledsage hende paa hendes øvrige Vandring. Svend maatte derfor bytte Kaar med sin Landsmandinde og rejse ene. Henrik begav sig med den lille Karavane af Pilegrimme, Købmænd og et Par Munke tilbage, fast besluttet at være den overordentlige Mos Skytshelgen. Hurtigt fortsatte de Rejsen over Majland til Genua, hvorfra et Skib førte dem lykkeligen til Rom.

Efter at have sørget for et anstændigt Herberg til Juta gjorde Henrik sig Umage for at opspørge Eskilds Bopæl; da denne var funden, fulgte han selv Jomfruen did.

Paa Vejen strømmede hendes Hjerte over af Taknemmelighed for al den Omhu, han hidtil havde vist hende. »Gud har sendt mig en god Engel i eder!« sagde hun, »og jeg antager denne Naade af ham som et Tegn paa, at mit Ærinde vil vorde heldigt!«

Henrik var aldrig for at indhøste Tak for sine veldædige Handlinger; han søgte af den Aarsag at give Samtalen en anden Vending og spurgte: »Kender I noget til den Mand, I agter at besøge?«

»Nej,« var Jutas Svar, »jeg ved kun saa me-

get, at han er beslægtet med min afdøde Moder; men jeg har aldrig set ham!«

»Hvad sagde Svend om ham?«

»Han beskrev ham som en æresyg, men for Resten brav Mand!«

»Men I fik jo ogsaa en Skrivelse til en af Roms Stormænd?«

»Ja, til Kardinal Cornelio. Men denne Herre — tør — ingen Ungmø besøge!«

»Hos ham gør jeg alting af for eder; vær kun rolig og stol under alle Omstændigheder paa min Bistand!«

Overvældet af en Følelse, der tidt med Taknemmeligheden lister sig ind i det troskyldige Hjerte, uden at dette i Førstningen ved at gøre sig Rede for samme, traadte Juta ind i Eskilds Hus. Henrik lod sin Tjener, som i nogen Afstand havde ledsaget dem, gaa bort for at opspørge Cornelio; selv begav han sig ind i Skriverens Stue for at oppebie Jomfruens Tilbagekomst og gelejde hende hjem. Da Juta havde meldt sig som Esbern Sparres Datter, modtog Eskild hende med Høflighed og førte hende til en Stol, medens han læste Brevet, Svend havde medgivet hende. Han studsede ved at læse, hvad hun havde gjort for sin Broder, saa med Beundring paa Pigen og læste videre; endeligen rystede han paa Hovedet og sagde: »I har for en Broders Skyld paataget eder en besværlig og, som jeg frygter, frugtesløs Rejse, min bolde Frænke! Slige Dispensationer koster meget, og jer Fader er ikke rig!«

»Min Fader skal heller intet bidrage, højærværdige Herre! det er alene mig og mine Søstre!«

»I og eders Søstre?« afbrød Eskild, og hans Forundring tiltog, »og hvad har da I at kunne byde?«

»Den Arv, vi har modtaget efter vor salig Moder!«

Eskild foldede Hænderne, som om han bad for Fru Sparres Manes (Sjæl), tav en Stund og sagde omsider i en rørt Tone: »Ak, kære Pige! det vil nok lidt forslaa. Men er det da saa smertelig en Sag for Ivar at forskyde sin Hustru? Flere Præster har dog gjort det!«

»Det Baand, som omslynger min Broder og hans ædle Viv, er knyttet for Evigheden. Havde eders Højærværdighed set Parret i dets lykkelige Dage, set, hvor ømt den ene fredede om den andens Vel, hvor glade de saa paa deres Kærligheds Panter, som den gerrige paa sine Skatte, hvor inderligt de takkede Gud for deres Held og udbredte ved deres Eksempel ægteskabelige Dyder rundt omkring dem, og var I nu Vidne til deres Jammer, hørte I de Sukke, som trænger sig frem af Hustruens Bryst, skuede I de Taarer, som strømmer ned fra Mandens Øje, den Vaande, de uskyldige Børn ytrer over Forældrenes Kvide, I vilde — —«

Biskop Eskild klappede Pigen paa Kinden og afbrød hende med de Ord: »Din Søsterkærlighed gør dig ordentlig veltalende, min gæve Frænke! Vær forsikret om, at jeg skal anvende alt, hvad der staar i min Magt, for at forebygge din gode Broders Ulykke. Men hvad har I sjældne Søstre da egentligen i Sinde at byde den hellige Fader for Bevillingen?«

»Vi vil lade trende Klokker støbe i Lybek, en til Balle, en anden til Kragelund og den tredje til Sejling Kirke!«

»Kan eders Mødrenearv ogsaa strække dertil?«

»Hvad der maatte mangle, laaner vi og pantsætter vore Smykker!«

»I Sandhed, jeg har Aarsag til at være stolt af slige Slægtninge. Jeg skal anbefale din Sag for Hans Hellighed og Kardinal Cornelio, han er en Ven af den danske Nation!«

»Men — —«

»Glem ej, hvad du vil sige!« faldt Eskild

hende i Ordet og gik til Døren for at kalde paa sin Skriver. Han leverede denne Svends Brev og bød ham i Overensstemmelse med samme at opsætte en Ansøgning til Paven i Juta Sparres Navn for hendes Broder Ivar, Sognepræst til Gjødvad og Balle, Aarhus Stift. Skriveren hviskede sin Herre noget i Øret, og denne vendte sig til Jomfruen: »Du har, som jeg hører, en Ven, der har ledsaget dig hid; hvo er det?«

Juta berettede, med hvilken Ædelmodighed den unge Grev Henrik havde taget sig af hende, og Skriveren fik Befaling til at indbyde Ynglingen. Eskild takkede ham for den Omhu, han havde vist den forladte Pige, lod nogle Forfriskninger bringe ind og indbød dem begge til at spise hos sig den følgende Dag. Endeligen erindrede han sig Jutas »Men«, hvilket han havde standset i Farten, og spurgte, hvad hun vilde sige dermed. Hun ytrede Betænkelighed ved personlig at gøre Kardinalen sin Opvartning.

»Hvi saa, min Pige?« spurgte Biskoppen, »Cornelio er en artig Mand — dog, jeg kan vel tænke, føjede han til med et Smil, »Famulus'en har sagtens sladret af Skole. Nu, kan jeg hindre det, skal jeg; men i al Fald kan du tage din ædelmodige Beskytter med dig; under hans Ægide (Beskyttelse) er du sikker. Gud med eder begge!« De bøjede sig for Prælaten og forlod Værelset.

Tjeneren, hvem Henrik Grell havde sendt bort for at opsøge Cornelios Palads, var endnu ikke kommen, hvorover han og Juta besluttede at bese nogle Oldtidslevninger i Nærheden.

Den sidste blev ikke lidet overrasket ved pludseligen at høre sig tiltalt i Modersmaalet af en næppe voksen Dreng, der var klavret op paa en af Marmorblokkene.

Det var den siden i Historien saa berømte Saxo Grammaticus, hvem Plejefaderen, som stod i

Eskilds Tjeneste, havde taget med sig til Rom. Ved i Skrivestuen at høre Henriks Fortælling om Jutas Pilegrimsgang og dens Aarsag, var han bleven begærlig efter nøjere at beskue denne overordentlige Landsmandinde og nyde Lykken af hendes Samtale, til hvilken Ende han havde fulgt hende og Greven, da de forlod Eskilds Hus. Med et Spring stod han for Jomfruen og tilbød sig at oplyse hende og hendes Ledsager om de paa Pladsen værende Ruiner. Efter hans Forklaring var de Levninger af Bellonas Tempel, hvor Umennesket Sylla engang havde staaet og skæmtet over de ulykkeliges Jammerskrig, han lod omkomme udenfor, da han paa een Gang havde dømt henved 40 Raadsherrer og omtrent 1600 af Ridderstanden til Døden.

»Gavlen, I ser histhenne,« sagde Drengen, »og som har holdt sig saa godt mod Tidens og Barbarernes Ødelæggelser, skal have udgjort en Del af Patricieren Coruntus's Bolig. Denne Senator blev under Marius's og Cinnas Forfølgelse reddet ved sine Slavers List; thi da disse havde faaet fat paa et dødt Legeme, en Sag, som i de Tider ingen Vanskelighed fandt, opstablede de et Baal, og just som de kom, der skulde gribe og henrette Coruntus, stak de Ild paa Baalet og foregav, at det var deres Herre, de havde kvalt og brændt!«

Han pegede til venstre: »Paa hin Høj laa den kapitolinske Jupiters Fanum, hvilket Manlius forsvarede saa kækt imod Gallerne, men som sank i Grus, da den Korsfæstede plantede sine Trofæer paa Roms Mure. Samme Skæbne havde de andre Gudetempler, paa hvis Grundvolde kristelige Kirker og Kapeller nu knejser.« Paa denne Maade for den i Krøniken saa bevandrede Dreng fort og viste allerede dengang, hvad han vilde blive.

Jeg har smaaligen søgt efter denne Omstændighed i Saxos Historie, men ikke fundet samme. Den

gode Mand kunde dog lige saa vel have optegnet den som saa meget andet.

Imidlertid var Tjeneren kommen tilbage; Henrik og Juta tog Afsked med den vakre Saxo, og den første udbad sig hans Ledsagelse, naar han videre vilde se sig om. De naaede snart Maleren Giovannos Hus, hvor Juta logerede, og Henrik ilede hjem efter at have udbedet sig hendes Tilladelse til at besøge hende, naar han havde talt med Cornelio. Saa snart han var paa sit Værelse, satte han sig ned og forfattede et latinsk Bønskrift paa Jutas Vegne, hvilket han, ifald det behøvedes, vilde overrække Kardinalen, hvem han om Eftermiddagen agtede at gøre sin Opvartning. Den øvrige Tid tilbragte han med at tage et Bibliotek i Øjesyn, Eskilds Skriver havde givet ham Anvisning paa. Han var heldig nok til at træffe paa det justinianske Corpus Juris, og han besluttede at hellige Formiddagstimerne i Rom til at afskrive dette i sit Slags dengang sjældne Værk.

Den Rolighed, Juta nu nød, brugte hun til at holde Regnskab med sit Hjerte. Da hun forlod Kjelstrup, var Broder- og Søsterkærlighed hendes herskende Følelse, og den holdt enhver anden ude til Innsbruck. Fra denne By af rakte Taknemmelighed den Haand og fulgte Skridt for Skridt med den lige til Roms Porte. Og her i Rom selv!

Det er en Anmærkning, jeg engang har læst hos en Vismand, jeg husker ej hvilken, at naar Taknemmelighed i en vis Grad finder Sted imellem unge Personer af forskelligt Køn, den da letteligen gaar over til en ømmere Tilbøjelighed. Var dette Tilfældet med Juta? »Nej!« svarede hun sig selv og gik op og ned i Kammeret for at bringe Blodet, der paa nogen Tid havde begyndt at stige stærkt til Hovedet, til at tage sit sædvanlige Løb, »nej, jeg ønsker den dyrebare Yngling det højeste Maal af Lykke, nogen dødelig kan naa; videre gaar mine Følelser ikke — videre

maa de ikke gaa. Hvor intet Haab er, maa Kærlighed heller ikke være. Han en rig Grevesøn, jeg en fattig Adelsmands Datter — —«

Hun blev afbrudt; hun syntes at høre en sagte Surren; det var Træringen med Buen, der hviskede hende i Øret: Men Kærlighed gør alle lige! Hun dvælede en Stund ved denne Røst; endeligen raabte hun og lagde Haanden paa det bankende Hjerte: »Nej, nej! men jeg vil aldrig glemme ham; min Erkendtlighed skal følge mig til Graven; i mine brændende Bønner skal jeg indeslutte ham, og naar han fjernt fra mig — —«

Nu kunde den arme Pige virkeligen ej faa mere frem; Taarerne glinsede i hendes Øjne, og Monologen (Enetalen) svandt hen i ene vemodige Forestillinger, dem mine Læsere og Læserinder formodentligen kender af Lafontaine og derfor fritager mig for at beskrive.

Omsider slog Klokken tolv: Værtens Datter kom for at spørge hende, om hun vilde spise paa sit Kammer eller med Familien. De havde just ikke godt ved at gøre sig forstaaelige for hinanden; imidlertid var den muntre romerske Brunette temmelig beløben i Minespil, og hun brugte Læber, Øjne, Hænder og Fingre med en saadan Behændighed, at hun ej alene fik sit Spørgsmaal besvaret, men førte endog en hel Samtale med den fremmede om lang Reise, mødige Ben, den lige over for liggende Kirkes Navn, Pavens Pomp, Faderens Malerier, af hvilke der hang nogle bibelske Stykker i Værelset. Juta fattede noget og bifaldt det øvrige med et Nik eller med det danske »Ja«, hvilket vel ogsaa tidt er kommet flere tilpas ved slige Leiligheder.

Under Middagsmaaltidet, som vor rejsende bivaanede nede i Stuen, blev Samtalen paa anførte Maade fortsat, og omendskønt den gode Maler uafladelig raabte: »Capisco!« (jeg forstaar), var han dog, da han stod op fra Bordet, næsten lige saa klog.

som da han satte sig. Sin største Fornøjelse fandt Juta i at spøge med hans smaa, hvilke syntes allerbedst at forstaa hende og, uagtet Moderens Skænden, klyngede sig om den venlige Mø, rækkende hende snart en Dukke, hun skulde pynte, snart en Fløjte, hun skulde blæse i. De gamle smilede med inderligt Velbehag til den huslige Scene.

Efter at være kommen paa sit Værelse igen tog Juta sin salig Moders Smykker frem af det forborgne Gemme, hvori hun havde indsyet dem. De bestod af Kæder, Ringe og nogle Ædelstene og skulde efter Søstrenes Bestemmelse deponeres i Rom som en Borgen for deres indgangne Forpligtelse, indtil Klokkerne kunde anskaffes. En af Ringene, som var Jutas egen, havde hun set sig nødt til at sælge i Innsbruck for at bøde paa det Hul, Blytækkerens Understøttelse havde gjort i hendes Rejsefond. Den var af massivt Guld med en Safir i Midten. Hendes Landsmand Svend havde været hende behjælpelig i at faa den afhændet til den højst mulige Pris.

Som hun nu var i Færd med at efterse og oppudse denne Skat, lod Henrik Grell sig melde. Han havde været hos Cornelio og overleveret denne det af Juta modtagne Anbefalingsbrev fra Svend saavel som den Ansøgning, han selv havde forfattet. Den Artighed, hvormed Kardinalen havde modtaget ham, og den Beredvillighed, han havde vist til at fremme Ivars Anliggende, kunde den unge Greve ej noksom rose; men nu kom Knuden: Kardinal Cornelio havde ønsket at se den Dannekvinde, der var i Stand til sligt et Offer for en Broder, og Henrik havde maattet love at tage hende med sig, naar han næste Gang besøgte ham.

Jomfruen rødmede og blev forlegen ved at høre dette Løfte; men Ynglingen satte Mod i hende. »Jeg vidste det,« sagde han, »før jeg kom til Rom, vidste jeg, at Hans Eminence beivrer sig i høj Grad for at vinde unge, smukke Brude til Kirken, vel ikke i den

reneste Hensigt; men han vil sikkert ikke prøve paa noget saadant med en Dame, der staar under Biskop Eskilds og min Beskyttelse. Desuden har I, jeg siger det uden at smigre, en Glorie om eders Person, som maa afskrække enhver Vellystning!«

Med en ydmyg, blufærdig Mine vendte Juta sig og saa op til et imellem Vinduerne anbragt Krucifiks, og Greven benyttede dette Øjeblik til at spille af Tasken paa Bordet. Han skilte sig mesterligt ved Tingen. Da Juta havde udøst sit Hjerte for den himmelsendte og drejede sig atter imod ham, sagde han: »Men jeg vil ikke opholde eder, ærede Jomfru! da jeg ser, I er sysselsat. I Morgen ved Middagstid tillader jeg mig at afhente eder i en Vogn og følge jer til eders Frænde.« Med disse Ord tog han Afsked og gik.

Juta faldt igen i dybe Tanker; snart ængstedes hun over Mødet for Kardinalen; snart igentog hun Formiddags-Monologen. Endeligen satte hun sig til det afbrudte Arbejde. Hun troede at være færdig med Ringene, da hun ved at løfte sit Tørklæde op fra Bordet endnu blev en Ring var — og — netop den, hun havde solgt i Innsbruck. »Du hellige Moder!« raabte hun og sprang op, »hvad er dog dette? Hvordan kommer denne Ring her? Har du ladet et Mirakel ske for at vise din Naade mod din ringe Tjenerinde?« At hun i den første Overraskelse indbildte sig, at det afhændede Klenodie ved et Jærtegn var kommet paa Bordet, var en Følge af den Tids enfoldige Kristendom; men da Overraskelsen havde sat sig og Fornuften paa ny indtaget sin Post, begyndte ogsaa Tingen at faa et mere naturligt Udseende i hendes Øjne.

Allerede i Innsbruck havde hun undret sig over den Hurtighed, hvormed Svend havde faaet Ringen solgt, og hun havde formodet, at en af de i Herberget værende Gæster havde købt den. Denne Formodning blev nu næsten til Vished, og da Tanken om alt det gode, Henrik havde vist hende,

sluttede sig til samme, endte hun sine Betragtninger med at udbryde: »Det er ham; det kan ingen anden være. Gud! hvormed har jeg fortjent saa stor en Miskundhed, at du skulde sende mig denne Velgører?«

Hun havde heller ikke taget fejl i sin Gisning: Henrik var det, som havde købt Ringen i den Hensigt, naar passende Lejlighed gaves, igen at tilstille hende den. Paa Jutas Kammer i Rom fandt han først Lejlighed dertil; medens Pigen vendte sig mod den Korsfæstedes Billede, bragte hans Taskenspilleri Klenodiet under Tørklædet, og han gik hjem, hjertefro over det lille Puds, han havde haft Held til at udføre.

Da han Dagen derpaa kom for at afhente Juta, maatte han skrifte for hende og af hendes brændende Læber modtage den Tak, hans Beskedenhed saa gerne havde unddraget sig for.

»Jeg indser dog ikke, Jomfru!« sagde han, »hvorfor jeg fortjener eders Lov. Det Menneske, Forsynet betror meget i Verden, maa aagre med sine Pund, om han af sin himmelske Herre ej vil anses som en lad og ond Tjener; men kan man aagre bedre, end naar man kommer den værdige til Hjælp? At jeg har bidraget min Skærv til eders Tilfredshed og til et lykkeligt Udfald af eders Ærinde, vil min Dommer hisset afskrive i min Skyldbog. Denne Overbevisning driver mig til at handle; I ser altsaa, at det er min egen Fordel, jeg har for Øjne, og kan følgeligen ingen Tak gøre Fordring paa!«

Hvor vidt Ynglingen var saa ganske ærlig ved denne Tilstaaelse, og om der ikke tillige stak en anden hemmelig Bevæggrund under Ekspektorationen (Forklaringen), vil vi lade staa ved sit Værd og følge det unge Par til Biskop Eskild.

Juta havde taget sine Smykker med til hendes Frænde, hvilken straks lod en Juveler hente for at angive deres Værd. Denne anslog dem til 100

Dukater. Efter hans Bortgang sagde Eskild, som satte en Ære i at forstaa sig paa Pretiosa (Smykker): »Jeg tør byde 20 Dukater til for dem. Hvad siger I, Hr. Greve?«

Henrik svarede, at han just ikke var saa stor en Kender, dog troede han, at Smykkerne altid vilde være tilstrækkelig Forsikring for tre Landsbyklokker.

»Det vil nu,« genmælede Hans Højærværdighed, »komme an paa den hellige Faders Bestemmelse i denne Henseende. Men hans Løfte har jeg, kære Juta! og den brave Kardinal Cornelio har staaet mig bi som en ærlig Mand. Men han vil endelig se dig; du kan ikke undlade, mit kære Barn! at hilse paa ham.«

Henrik tog Svaret: »I Eftermiddag skal jeg ledsage eders Frænke did!«

Dermed var Eskild tilfreds, og man satte sig til Bords, spiste og talte om det kære Fødeland og de Uroligheder, Misfornøjelse med Kongen og hans Søn vakte, om Sachsen og dets Rigdomskilder, om Grevens og Jutas Familie m. m.

»Har I,« sagde Eskild og vendte sig til Greven, »det ikke bedre i eders Hjem end i vort, da er I at beklage. I Danmark høres fast intet uden Krig og Rygte om Krig, snart med udenlandske, snart med indenlandske Fjender. Fædrene rives fra deres Arne for at bløde paa Valpladsen. Sønnerne, Familiernes Haab, drager ud med Stridsøksen og vender aldrig mere tilbage, og Enden er ikke endda. Sker det endog iblandt, at vi har et Øjebliks Frist og en Konge, under hvem vi aander friere, saa faar han Rejsenykker. Der var nu Erik Ejegod, den bedste Mand, der kunde sidde paa en Trone; men han havde ingen Ro paa sig; først drog han til Rom; dette lader jeg passere; derved skaffede han Landet den Erkebispestol, vi nu har i Lund; men saa vilde han til det hellige Land, uagtet Jyderne tilbød ham Tredje-

delen af deres Formue for at blive hjemme. Jeg burde vel ikke dadle det; det var en hellig Rejse; men den kostede det medtagne Land uhyre meget og skilte os ved en god Konge. Nu har vi Niels og alle vore Ulykker paa ny. Men du græder, Juta! Rører min Tale dig saa meget?«

»Ak, kære Herre!« svarede Pigen, »jeg tænker paa min Fader og mine Brødre. De er allerede dragne til den Hær, Kongen samler. Gud ved, om mine Øjne faar dem mere at se i dette Liv!«

Eskild og Greven trøstede den i Vemodighed hensunkne Mø, og den sidste fattede den Beslutning at være hende baade Fader og Broder. Efter Bordet indbød Eskild dem een Gang for alle at spise hos sig, saa længe de var i Rom; tillige lovede han at gemme Smykkerne for Juta, hvorpaa de tog Afsked for at begive sig til Kardinal Cornelio.

Paa Vejen behøvede Henrik al sin Kunst for at berolige sin kære Ledsagerinde. De Vink, Famulus'en havde givet Juta, og som Grevens Ord havde gjort tydeligere, svævede for hendes Sjæl; hun ængstede sig over, at Kardinalen skulde fordre Klosterløfte af hende, og at hendes Afslag skulde fordærve den hele Sag, for hvis Skyld hun havde gjort Valfarten.

Hun ytrede sin Bekymring for sin unge Ven, og han forsikrede, idet de just kørte forbi et Nonnekloster: »Frygt ikke; I skal aldrig komme inden disse Mure, og kom I der, min Haand skulde drage eder ud, kostede det endog Hernhausen selv. Jeg har engang antaget mig eder, og jeg sværger eder til ved Maria og alle Helgene, at jeg ej forlader jer, førend jeg har ført eder lykkeligen til Pavestatens Grænse!«

I samme Øjeblik holdt Vognen for Kardinalens Port. De steg ud og blev straks indladte. Da Henrik saa de graadige Blik, Kardinalen kastede paa den blonde Mø, hvis Kinders friske Rosenskær stak

saa meget af imod Romerindernes mindre levende Ansigtsfarve, tog han en hurtig Beslutning og sagde paa Italiensk: »Her har jeg den Ære at forestille eders Eminence den jydske Præsts Søster og min forlovede Brud!«

Ved disse Ord trak den gejstlige Herres Aasyn sig i andre Folder, og ihvorvel Ilden en Stund vedblev at brænde i hans Øjekast, blev den dog intet uden en velgørende Lue, der efterhaanden tabte sig i den Jomfruens Daad tilkommende Ros og i Forsikringer om en ubegrænset Højagtelse. Henrik tog sig den Frihed at anbefale Kardinalen hendes Sag til den hastigste Afgørelse muligt, da hun længtes efter at komme hjem og trøste sine Søskende. Han lovede, at Bevillingen allerede den næste Morgen skulde være i Eskilds Hænder. Saaledes endtes denne Audiens, og Ynglingen maatte paa Tilbagevejen fortælle den glade og taknemmelige Pige, hvad Cornelio havde sagt. Men hvad han selv ved Indtrædelsen havde sagt Cornelio, det tav han med. Sligt var at saare Ungmøens jomfruelige Følelse.

Den følgende Dags Formiddag indfandt Henrik sig hos Eskild, hvilken allerede havde ladet Juta hente. Den pavelige Bevilling laa paa hans Bord; men en af Biskoppen verificeret Afskrift laa ved Siden af samme, skreven paa dansk Maal; denne fik Juta at læse. Førend jeg anfører dens Indhold, maa jeg, skønt det er vel sildigt, anmærke, at Calixtus, medens Pigen var undervejs, havde aflagt den tredobbelte Krone, og at Honorius den Anden var traadt i hans Sted.

Bevillingen lød, som følger: »Vi Honorius II., af Guds Naade o. s. v. giver ved dette vort aabne Brev vor Søn i Kristo, Ivar Sparre, Sognepræst for Gjødvad og Balle Menigheder i Jyllands Aarhus Stift, Bevilling til at henleve i Ægteskab med hans nuværende Hustru, Else Nielsdatter Ulf, indtil hun ved Døden maatte afgaa, i hvilket Tilfælde

han for sit øvrige Liv paa det strengeste tilholdes at forblive ugift. Derimod forpligter vi fornævnte vor Søn, Ivar Sparres trende Søstre, Juta, Inger og Thyra Sparre fra Gaarden Kjelstrup, Balle Sogn, til for denne Bevilling at forære 3 Klokker til Balle, Kragelund og Sejling Kirker. Og har I Os elskelige Søn, Biskop Eskild, til ydermere Bekræftelse paa denne Forpligtelse at modtage den i vor Residens værende Jomfru Juta Sparres Ed paa det hellige Evangelium, ligesom det samme vorder at iagttage af vor elskelige Søn Biskop Peter paa Silkeborg med Hensyn til hendes 2 Søstre, Inger og Thyra Sparre i Fædreboligen. Eden sendes Os beskreven. Alt under Straf af Ekskommunikation. Befalende eder Gud etc.«

Juta havde ikke endt Læsningen, da Eskilds Skriver trinede ind med en Pakke Breve til sin Herre. Denne oversaa flygtigen de to første, men desto opmærksommere blev han ved det tredje. Man kunde se, han havde noget, han vilde sige; imidlertid tav han, til Juta var bleven færdig.

»Et Held er det for din Broder og dig, min Datter!« tog han nu til Orde, »at du kom før denne Skrivelse; uden dette vilde formodentlig det hele Foretagende have strandet. Skrivelsen er fra eders Biskop; han har faaet Nys om din Rejse og gør nu alt for at lægge jer Forhindringer i Vejen. Han skildrer din Broder i dette Brev som en stiv, mod Kirken opsætsig Mand, der længe, efter at Hans Helligheds Bulle var ankommen til Danmark, har vedblevet at leve i Forbindelse med sin Kone, og som næppe ved Trusel af Band kunde lade sig bevæge til at sende hende fra sig. Jeg har tillige en Skrivelse fra ham til Paven, hvilken jeg kan tænke ikke er mildere!«

»Men denne Skrivelse, højærværdige Herre! kan den ikke undertrykkes?« spurgte Henrik.

»Kære Greve!« var det med Skuldertræk ledsa-

gede Svar, »hvad tænker I paa? Det er en Embedssag og kunde medføre stor Ulempe!«

»Da beder jeg eder,« vedblev Greven, »i det mindste saa længe at opsætte dens Udlevering, til eders Frænke har forladt Rom!«

»Naar agter du at drage bort, Juta?« spurgte Eskild.

»Det Øjeblik min Broders Sag er afgjort, endog i denne Eftermiddag!«

»Ja, saa længe tør jeg nok tøve!«

»Men jeg har ogsaa den Tillid til min Moders Frænde og til en Mand, hvem jeg, næst Gud, kan takke for Ivars Lykke, at I ved eders gode Mægling forebygger de skadelige Følger, den silkeborgske Bisps Skrivelse muligen kunde have!«

»Din Tillid, mit Barn! skal ikke blive beskæmmet. Men sig mig, har din Broder ingen Udstand med Biskop Peter? Thi den hele Tone, som hersker i Brevet, røber, at denne er Ivar gram.«

Juta fortalte ham om den Misforstaaelse, der fandt Sted imellem Bispen og hendes Fader angaaende Fiskeriet i Silkeborg Sø, hvilket Hans Højærværdighed ene vilde tilegne sig. Eskild rystede paa Hovedet ved denne Beretning. Efter at have gjort sin Ed og modtaget Bevillingen med dens Kopi udbad Jomfruen sig den Godhed, at hendes og Søstrenes Prydelser maatte forblive i Eskilds Værge, indtil de ved sikker Lejlighed kunde sendes til Fædrelandet, saasom Frygt for at miste dem havde paa hendes lange Vandring gjort hende mest bekymret. Eskild bød hende at være ved frit Mod, lovede, at det Brev, der blev sendt til Biskop Peter, skulde tilintetgøre enhver Forfølgelse fra hans Side, og medgav hende sin Velsignelse samt Hilsen til hendes Søskende.

Endnu samme Dag tog hun med sin Beskytter til Civita Vecchia, hvor han, efter at have besørget hende med et Skib til Genua, forlod hende for at

vende tilbage til Rom og tilendebringe det Arbejde, han med den justinianske Lovbog havde begyndt paa. Det var det overordentlige i Jutas Beslutning, forenet med den nordiske Mos Tækkelighed og sand Menneskekærlighed, der fra Begyndelsen af havde bevæget Ynglingen til at tage sig af Pigen. Jo længere han rejste med hende, desto højere steg hans Beundring for hendes Dyder, indtil den i Rom ved den uskyldige Fortrolighed, hun viste ham, forvandlede sig til Kærlighed.

Imidlertid stræbte han at undertrykke eller i det mindste at skjule, hvad hans Hjerte følte, da han ej kendte hendes tidligere Forhold og tænkte for ædelt til at ville gøre sig nogen Fortjeneste hos hende af sin Beskyttelse til Skade for en lykkeligere Medbejler. Men da han paa Skibsbroen i Civita Vecchia tog Afsked med hende, og hun med Taareperler i Øjnene gav ham Haanden og sagde: »Tak, dyrebare Mand! for al den Hjælp, I har ydet mig ukendte, nu ser jeg eder aldrig mere!« trykkede han den givne Haand, tilstod hende sin Tilbøjelighed, og Baandet var sluttet. Inden Sommerens Ende skulde hun se ham. Læserne indser letteligen, at denne højtidelige Akt varede noget længere, end jeg her fortæller; men den var dog kort nok, alt for kort; thi den genuesiske Skipper raabte fra Dækket: »Stop Passiaren, Pilegrim! og kom om Bord, ellers slaar vi, ved den hellige Antonio, los!« Glutten maatte af Sted.

Overvættes lykkelig pløjede hun det toskanske Havs Bølger og ankom efter at have udstaaet en alvorlig Storm til Genua. Derfra drog hun i sin Pilegrimsdragt ad den Vej, hun var kommen. Stundom forvildede hun sig; men Kirkerne, hvis Altere hun vidste vendte mod den Verdens Kant, hvorfra vor Frelse er udrunden, bragte hende igen paa Spor. De kostbare Brevskaber havde hun indsyet i sine Klæder tillige med de Penge, hun havde tilovers fra Rejsen. I Innsbruck opfyldte hun det Løfte, hun havde

gjort den fattige Blytækkerenke og tog dennes næstældste Datter, en Pige paa ti Aar, med sig. Da hun betraadte Sachsens Grund, hændte det sig, som hun imod Aften gik igennem en Lindealle, der førte til en Herregaard, at hun traf en aldrende Mand i Jægerdragt til Hest. »Højlovet være han, som fødtes til vor Baade!« hilsede hun og nejede.

»I Evighed!« var Mandens Svar.

»Kan en Pilegrim med sin lille Ledsagerske overnatte paa hint Slot?«

»Det staar aabent for enhver from Vandrer!«

»Er I maaske dets Herre?«

»Til den rette Herre kommer. Men hvo er I? Eders Maal synes at røbe en Udlænding.«

»En dansk Pige fra Jylland!«

»Og har saa ung gjort Valfart?«

»For en Broder og hans Viv!«

Manden standsede Hesten og saa paa J u t a: »Jeg forstaar jer ikke!«

»Min Broder, som er Præst, truede Hildebrands Bulle med at skille fra en elskelig Hustru. Jeg har været i R o m for at udvirke Tilladelse for ham til at beholde hende!«

»Og har faaet den?«

»Eders Mine indgyder Tiltro, Herre, ja!«

»Ved den hellige Moder! Dette er noget overordentligt; men jeg maa høre Historien omstændeligere, vakre Pilegrim! Vederkvæg jer imidlertid paa Slottet efter eders Vandring; drag med Gud igennem Porten. En saadan Mø bringer Velsignelse i et Hus!«

Med disse Ord sporede han sin Hest og jog foran til Herregaarden. Med sin lille Plejedatter E l i s a b e t h ved Haanden nærmede J u t a sig Slotsbroen. Her kom en stadselig Kone og en yngre Dame hende i Møde, bød hende venligt velkommen og førte hende ind i et med grønt Vadmel betrukket Værelse.

»I har haft en mødig Gang, fromme Pilegrim!« sagde Konen, »hvil eder her, gør jer magelig, aftag

den tunge Valfartsdragt og anse eder som hjemme. Ildegertha!« vendte hun sig til det unge Fruentimmer, »hjælp vor Gæst til Rette, medens jeg ordner det nødvendige til hendes og den lilles Vederkvægelse!« Hun gik, og den vævre Jomfru sysselsatte sig nu med at skaffe de fremmede al mulig Bekvemmelighed.

»Er I,« spurgte Juta, »maaske en Datter af Slotsherren?«

»Ja!« svarede Ildegertha skælmsk, »og hans Søster tillige!«

»I taler i Runer, kære Jomfru.«

»Men jeg skal straks raade dem; min Fader er Bestyrer af Godset, til min Broder, dets egentlige Herre, kommer hjem fra sin Flankeren udenlands!

»I synes at røbe Fortrydelse over denne Broders Fraværelse?«

»Kan jeg andet? I fire Aar har jeg ikke set den slemme Henrik; jeg glædede mig saa inderligt til hans Komme i Foraaret; thi han var allerede paa Hjemvejen; med eet faar han det Indfald at tage tilbage til Rom. Gud maa vide, naar jeg nu faar ham at se!«

Juta blev underlig til Mode ved Pigens Ord. »I kaldte den kære Broder Henrik; det er dog aldrig Henrik Grell?« spurgte hun.

»I kender ham?« raabte Ildegertha og slog de himmelblaa Øjne op paa den fremmede.

»Den ædle,« svarede Juta, »har været min beskyttende Engel saavel paa min Rejse til Rom som i denne farlige By!«

Vips var Henriks Søster ude af Kammeret og hos Moderen, hvilken nogle Minutter efter traadte ind, ledsaget af Hr. Grell og hendes Datter. Her blev nu, som enhver kan tænke, Spørgsmaal i Hobetal givne og besvarede. Den ømme Moder var ved at høre Sønnens brave Opførsel saa rørt, at hun ej kunde tale; men Faderen sagde: »Han er os værdig.

min Emma! Saaledes ventede jeg, vor Henrik vilde handle!« Den nye Gæst blev dem fra dette Øjeblik af dobbelt kær, og Fru Emma og Ildegertha overhængte Juta om at forblive nogle Uger paa Hernhausen.

Men hun var ingenlunde at overtale. »Jeg maa ile,« sagde hun, »for at trøste min stakkels Broder og hans Hustru. Med eders Tilladelse vil jeg derfor i Morgen tidlig atter begive mig paa Rejsen; thi ethvert Minut er kostbart. Hvo ved, hvad der allerede kan være sket!«

»I har Ret!« svarede Grell, »det skønne Værk maa fuldendes, og vi bør ikke opholde eder, saa behagelig endog eders Nærværelse vilde blive os!«

»Men, Fader!« anmærkede den sachsiske Grevedatter, »vort Land er jo ikke saa langt fra Jomfruens Hjem; I kan da affærdige et Bud til Præstemanden og vi beholde vor kære Pilegrim!«

»Mit Ærinde, ædle Jomfru!« genmælede Juta med en taknemmelig Bøjning, »er for vigtigt til at kunne betros nogen; jeg maa af den Aarsag selv forrette det. Men aldrig skal eders vennehulde Modtagelse forsvinde af mit Hjerte!«

Hun vilde have sagt mere; men Ildegertha afbrød hende: »Saa giv os i det ringeste det Løfte at besøge os til Høsten!«

Hun omfavnede den væne Mø, kyssede hende og sagde: »Min og mine Søstres Forpligtelse til Paven vil gøre et saa kært Besøg umuligt. Jeg maa nøjes med den Glæde, Erindringen om en saa dyrebar Familie skænker mig!«

Moderen havde imidlertid besørget Bordet. Under Maaltidet maatte Juta fortælle alt, hvad der angik Broderen og hendes Rejse, og Greven glemte, at det var langt over hans Sengetid, for at høre paa hende. De søde Følelser, hvormed Pigen sov den Nat, de rosenfarvede Drømmebilleder, som omsvævede hende, har Sagnet affærdiget med de faa Ord:

Hun var i Paradis. Om Morgenen satte hun sig, efter forrettet Bøn og Afsked med Hr. Grell og hans Frue, paa den Vogn, hendes gæstfrie Vært havde foranstaltet til hende, og som skulde befordre hende til de sachsiske Grænser. Ildegertha ledsagede hende, og et Venskab stiftedes imellem Jomfruerne, hvilket vedvarede til deres Død. Ved sin Ankomst til Lybek bestilte Juta de tre Klokker og ilede videre.

Vi forlod Ivar ved Skilsmissen fra hans Sjæls elskelige. Saa vidt havde den myndige Biskop paa Silkeborg bragt ham, at han havde ladet Elselil drage fra sig til Kjelstrup; men formelig at fraskrive sig hende var noget, Prælaten med alle sine Trusler ej kunde bevæge ham til. Jo længere han troede, Juta var kommen frem paa Vejen til Rom, desto mere syntes hans Mod at vokse, og han indskød sig for at forlænge Tiden under Kong Niels og Erkebiskop Asger i Lund. Bispernes Magt var rigtignok allerede dengang meget betydelig; men saa stor, som den siden blev, var den dog ikke. Landets Drot havde endnu en afgørende Stemme, og da Ivar havde medgivet sin Svigerfader, Niels Ulf, der et Par Ugers Tid efter gik til Sjælland, en Ansøgning til Kong Niels, hvori han udbad sig Tilladelse til at lade det bero ved den midlertidige Skilsmisse, indtil Pavens forventede Dispensation kunde erholdes, og denne Ansøgning var bleven bevilget, maatte Hans Højærværdighed paa Silkeborg tie og harme sig.

Imidlertid gjorde han dog, hvad han kunde, for at gyde Malurt i Parrets Bæger. Else var sin forrige Mand alt for nær; det kunde give Forargelse, og Hr. Peter udvirkede, at hun blev skikket til Aarhus, hvor han ved sin fortrolige, den ugudelige Skalk Pater Mikkel, anvendte alle de Kunster, Munkelist har opfundet, for at rokke hendes Dyd og Troskab. Dernæst sendte han, som vi allerede har hørt, et Ilbud med Breve til Eskild og den

romerske Biskop for at stemme dem begge imod Ivar og Juta, hvis Ærinde og Rejse Præsten, da han formente, Søsteren nærmede sig Rom, havde gjort ham bekendt med. Den stakkels Mand led meget, og hans gode Menighed i Balle, hvilken stedse har udmærket sig ved Kærlighed til sine Præster, led med ham og kaldte Gregors Bulle Fandens Hovedpude og Bispen en arrig Kumpen.

En Dag sidder Ivar uden for Præstegaarden med sin lille Søn paa Skødet og ser en pyntelig Pige med Hvivklæde paa at aabne Ledet til Gjødvad. Ved at faa Øje paa Præsten fordobler hun sine Skridt; nu staar hun for ham. Det var Juta; hun havde i Landsbyen Skifholme ombyttet sin Pilegrimsdragt med en net Bondemøs, og hendes nydelige Ansigt forstak sig paa en indtagende Maade under den hyggelige Hovedbedækning. Den pavelige Bevilling hvilede ved hendes Bryst; at tage den frem, levere Broderen den og kaste sig i hans Arme, det var eet. Har Gud forundt os syndige Mennesker et Glimt af Himmelens Salighed i dette Muldliv, saa maa det være saadanne, som fandt Sted ved Jutas Genforening, først med den gladstumme Ivar, siden med Søstrene paa Kjelstrup og to Dage efter med Elselil i Aarhus. Mange glædelige Dage har skinnet ned gennem Herregaardens Vinduer: men det tør jeg nok sige, faa har overgaaet den, da Præsten i Gjødvad med Søster Juta ved den ene Haand og Pavens Bevilling i den anden traadte ind i den med kunstig Spaanfletning tapetserede Dagligstue. Imidlertid er der gerne noget, som i slige Henrykkelsesstunder skal minde os om, at vi vandrer i Ufuldkommenhedens Land; midt under Frydens Tummel raabte den blide Thyra: »Ak, havde vor gode Fader nu været til Stede!« Havde vore Brødre kunnet tage Del i vor Glæde!« og Vemod blandede sig i Fryden.

Ivar tøvede ikke med at tage til Silkeborg.

Ledsaget af to Embedsbrødre saavel som af de to hjemmeblevne Søstre, fremstillede han sig for Biskop Peter og foreviste ham den pavelige Bevilling med Begæring, at han vilde paategne samme sit Vidisse og modtage den Ed, Hans Hellighed fordrede af Inger og Thyra. Bispen maatte bide i det sure Æble. Vidi (har set) blev skrevet, Eden blev modtagen, og tre Dage derefter kørte Else med sine Børn i Triumf ind ad Præstegaardens Port. Parret levede længe og lykkeligt. Det Brev, Eskild sendte Hr. Peter, standsede dennes videre Forfølgelse, indtil han med flere Bisper omsider tilsatte Livet i Slaget ved Fodevig i Skaane. I samme Slag mistede det søsterlige Kløverblad paa Kjelstrup trende Brødre; men Esbern kom uskadt hjem og glædede sig endnu i mange Aar ved sine Børns Fromhed og Lykke.

Grev Henrik havde faaet de tørre Haandskrifter i Rom afkopierede, og intet bandt ham længere til denne By. Over Triest tog han Vejen til sit Fædreland. Hvor frydedes hans Hjerte, da han hørte sine Forældres Lovtaler over Juta! Han tilstod dem sin Kærlighed til Pigen, og hendes Fattigdom, der opvejedes af Dyder, var saa langt fra at lægge nogen Hindring i Vejen for hans Ønsker, at hans Fader endog erklærede: »Havde du overladt mig at vælge en Brud til dig, min Søn! jeg kunde aldrig have valgt en bedre!« Som han havde lovet, saa Juta ham endnu inden Sommerens Ende tillige med Ildegertha. Ivar, som vidste at udlokke sin Søsters Hjerteanliggende, havde allerede givet sin Fader et Vink om hendes Forbindelse. Da derfor Greven i et Brev fra Kjelstrup udbad sig hans faderlige Samtykke og Velsignelse, stod begge Dele paa rede Haand til den brave Ungersvend, og han drog tilbage til Sachsen som Jutas forlovede Brudgom. Aaret efter hentede han sin Brud.

Samme Aar ankom de bestilte Klokker. De

medtog Jomfruernes Mødrenearv; men Smykkerne blev i Behold. Efter Henriks Ønske afstod Juta sin Del af disse Smykker til lige Deling iblandt Søstrene; kun Ringen, Greven havde indfriet, vilde hun beholde, og hendes Mand erstattede Inger og Thyra igen dens fulde Værdi. De til Balle og Kragelund Kirker bestemte Klokker blev straks ophængte; men da den tredje om Vinteren skulde føres til Sejling over den neden for Balle Kirke beliggende Gub Sø, brast Isen sønder, og Klokken gik til Bunds. Der ligger den, den Dag i Dag er. Gamle Niels Petersen i Balle, hvem jeg skylder Fortællingen, har sagt mig, at Folk vil have til, den ringer i Dybet, hver Gang det stunder til Julehøjtid. Men han føjede tillige til: »Der skal en stærk Tro til at tage efter sligt!« Saaledes lyder Sagnet om de tre Klokker eller, som Egnens Beboere ogsaa udtrykker sig, om de tre Jomfruer.

Og nu tager jeg Afsked med mine Læsere og Læserinder og takker dem for deres Taalmodighed. Men jeg er kommen saaledes i med at fortælle, at jeg til Slutning ej kan undlade at anføre følgende lille bitte Sagn om Biskop Peter, hvilket ogsaa henhører til min Aksesamling fra Gudenaas sivbekransede Bredder. Fornævnte Biskop havde egentlig sin Residens i Aarhus; men da denne Købstad i de Tider var en saare ringe By, fandt Hans Højærværdighed det behageligere at bo omkring paa de forskellige Gaarde, han havde i Stiftet. Især behagede Aagaard — nogle mener, det var Aalgaard — ham for den rige Jagts, de fiskerige Søers og den herlige Aals Skyld, og han opholdt sig gerne paa denne Gaard, uagtet dens Bygninger var simplere end de øvrige Gaardes. En Sommerdag sejlede han med nogle Kanniker paa Langsø. Man kom paa Tale om, hvor herligt et Slot vilde give sig ud paa den i Nærheden liggende Landtunge. Med eet tager Hr. Peter sin Silkekalot af, sætter den i Vandet

med de Ord: »Hvor min Hue lander, bygger jeg mig en Borg!« og lader Baaden styre saa sagte efter den. Kalotten drev i Land paa det Sted, hvor Levningerne af det gamle Slot endnu saas, da jeg for halvtredje Aarti siden besøgte Stedet. Om jeg mindes ret, skal den af Biskoppen opførte Bygning to Gange være flyttet; men Navnet, Hr. P e t e r gav Borgen efter sin Silkehue, har den beholdt.

Ebbe.

Et Sagn fra Hidsherred.

Naar man drejer om fra Landsbyen Gjødvad paa Vejen til Balle, træffer man paa begge Sider af denne Vej store lyngbegroede Høje. Nogle af dem kaldes Ebbeshøjene, og jeg har hørt fortælle om en Kæmpe ved Navn Ebbe, der skal have skrævet fra den ene til den anden. Oprindelsen til dette Sagn vil jeg berette, saa godt jeg kan, men heller ikke bedre.

I meget gamle Dage, længe før Kristendom blev prædiket i Norden, havde Egnen ved Gjødvad et andet Udseende end i vor Old. Den store Slette imellem Gjødvad og Balle var en Sø, Vejen imellem de anførte Høje en strid Strøm, som dannedes af højere Vandsamlinger, hvilke nu udgør dyb Mosegrund, og hvori man stundom opgraver Granstammer paa 12 til 16 Alens Længde. Skov indtog alt, hvad der ej laa under Vand, og nogle Kulsvierhytter ved et Vad gav Landsbyen længere hen i Tiden Tilværelse og Navn. I Skoven havde en Viking sin Borg. Ebbe, saa hed han, var en stor, stærk og drabelig Sørøver. Ved sine Tog erhvervede han sig store Rigdomme. At der klæbede Blod ved samme, var ham ligegyldigt: han handlede i sin Tids Aand, og den kendte ingen Ret uden Spydstagens. Paa Ebbestrup gemte han sine ranede Skatte; der holdt han om Vinteren et lystigt Hus med sine Svende, og der gik vidt og bredt Rv af den

Styrke, Kæmpen Ebbes Øl og Mjød og røvede Druesaft besad.

Paa den anden Side af Gudenaa, hvor Landsbyen Laven nu ligger, havde en Drot ved Navn Lave sit Slot. Det var overordentlig stærkt befæstet med Mure, Taarne, Grave og Vindebroer; thi ogsaa han havde en Skat at bevogte, den alle unge Herser, jeg kan sige de gamle med, lystedes efter. Det var hans Datter, den dejlige guldlokkede Sigrid, om hvem Skjaldene sang:

Freja forlod Valhalla forsand,
at blive Hr. Laves Liljevand.
Hvo raader den Rune? Som Jomfru fin
i Buret hun sømmer det hvide Lin.
Sigrid i Frejas Ynde fremtræder;
Øjet det ser, og Hjertet sig glæder.

Lave var stolt af sin faste Borg, men endnu mere stolt af sin Datter. I Forsamlingerne lod han undertiden Ord falde, som syntes fornærmelige for de andre Drotter og gav mangen Ridder Lyst til at tage skøn Sigrid med Staalhandsken. At vinde Mø med breden Sværd var den Tid mere gængs end at vinde Mø ved Kærlighed, og mangen Gang gik Vejen til Brudesengen for den favre Datter over Faderens Lig.

Ebbe var iblandt dem, der paa denne Maade agtede at bejle til Sigrid: ved et af sine sædvanlige Gilder talede han med sine Mænd derom. Da Mængden raadede til den voldsomme Vej, stod Thorvald den Sindige op og tog saaledes til Orde: »Vel sømmer det en Herre som dig i Ynde og Minde at begære den stolte Laves Datter og først at bruge Sværdeleg, naar Svaret vorder afslaaende. Mit Raad skal derfor være: send Bud til Laveborg og tilbyd Drotten Svogerskab. Føjer han sig i din Vilje, da har du en Beskytter for din Ejendom og et sikkert Til-

flugtssted for din Hustru, naar du drager paa Vikingtog; modtager han derimod ikke dit Tilbud, ja, da kan du skikke ham Stridshandsken!«

»Naar talede ikke min Thorvald viseligen?« raabte Ebbe, »saaledes skal det være!« Han sendte to staalklædte Svende til Lave; Thorvald var den ene, han skulde føre Ordet.

Ved Ankomsten til Laveborg slog Ridderne paa deres Skjolde; Vægteren traadte frem og spurgte om deres Ærinde; Broen blev nedladt. Ind traadte de for Drotten og frembar deres Herres Begæring. Lave smilede, og noget haanligt laa i hans Smil.

Uden at besvare deres Foredragende sagde han: »I kommer i en fredelig Hensigt; thi sæt eder til Bænk og smag min Mjød; maaske turde den maale sig med Vikingens!«

Thorvald takkede, men afslog Indbydelsen, til de havde hørt Udfaldet af deres Sendelse.

»Nu vel!« meldte Borgherren, »sig eders Høvding, at Sigrid skal vorde hans, naar han har skrævet over Bakkestrøm!« Med dette Navn betegnedes Aaen, som randt imellem de ovenanførte Lynghøje.

»Eders Svar lyder sælsomt, Drot!« mælede Thorvald, »det er dog ikke jert Alvor, at vi skal bringe Ebbe det?«

»I har mit Svar!« sagde Lave, »men bænk eder og modtag Mjød af min Datters Haand. En Mand som dig, Thorvald! agter jeg slig en Ære værd!«

Thorvald havde aldrig set Sigrid, men blot hørt Tale om den dejlige Ungmø. Han kunde ikke imodstaa sin Længsel efter at se hende, til hvilken Ende han svarede: »Hav Tak, Herre! for eders gode Tanker om mig. Vi vil optage eders Svar i den bedste Mening og benytte os af eders Gæstfrihed!«

De satte sig, Sigrid blev kaldt ind og skænkede i Hornet for de fremmede. Thorvald hæf-

tede Øjet paa den hulde Pige og tømte Hornet. Kærlighed gjorde den søde Mjød endnu sødere.

»Aldrig,« raabte Ynglingen, »smagte jeg en lifligere Drik; aldrig skænkedes den for mig af nogen skønnere Haand!«

»Saa bliv hos mig, Thorvald!« sagde Lave. »og du skal dagligen nyde denne Drik!«

»Ogsaa af denne Haand?«

»Sligt vorder kun en agtet Gæst og mine udmærkede Mænd til Del!«

Møen rødmede, da Thorvald, idet han rakte hende Hornet, trykkede hendes Haand og sagde: »Da fatter jeg letteligen, at alle eders Mænd er Bersærker: thi hvo vilde staa tilbage, hvor en saadan Pris er at vinde! Men jeg havde nær glemt, jeg var her i en andens Ærinde. Saa har I ingen videre Hilsen at bringe Ebbe?«

Lave benægtede det, og Sendebudene drog deres Vej. Laveborgs Drot yndede Thorvald; han var den gæveste Ungersvend i Egnen; at faa ham i sin Tjeneste havde længe været Drottens Ønske; men den Løn, Ebbe gav, kunde han som en fredeligere Herre ikke give. Thorvald havde set Sigrid og mente, ingen Løn kunde veje op mod hende.

Ved at høre den stolte Laves Svar lo Vikingen.

»Ved Thor! han har Ret!« udbrød han, »for en Valkyrie som Sigrid lønner det sig at udvide Skrævet. I Morgen følger I mig hver med Hakke og Spade, og vi vil se, hvad der er at gøre!«

Mændene brugte deres Redskaber med en saadan Iver, at de inden Ugens Ende havde en Vandledning færdig, der ved sin Dybde var i Stand til at modtage den hele Bakkestrøm, uden at Bredden overgik det Rum, Ebbe, der var af Langbenrisernes Slægt, formaaede at skræve. Om denne Daad kvad Harald Højknæ, Ebbes Digter:

Hakken hug, og Spaden grov,
saa rap det gik fra Hænde;
hver Mand stræbte, slet ingen sov,
alt dybere blev den Rende.

Da Arbejdet var færdigt, lod Ebbe Sigrids Fader byde til sig. Han kom, ledsaget af sine djærveste Riddere. Tyve var de i Tallet, alle stadseligen rustede; thi Lave elskede Pragt. Førend de satte sig til Bords, gav Ebbe hemmeligen nogle af sine Svende Befaling til at lede Aaen ind i den gravede Vandledning og dæmme for Strømmen længere nede, saa at den gamle Rende kunde være tør, naar han og Gæsterne stod op. Man spiste og drak, talede om Fædrenes Bedrifter og glemte heller ikke sine egne, især da Ebbes Vin, der for de fremmede næsten var en uvant Drik, begyndte at virke. Som i Spøg foreslog Vikingen Lave en Skaal til Held for det at ham givne Vilkaars Opfyldelse.

Lave tog Hornet og sagde: »Rigtignok favner dit Skræv vidt, Ebbe! men til at indfatte Bakkestrøm turde det være for stakket. Imidlertid, du vil Skaalen. Men jeg mærker, din udenlandske Drik gaar mig i Hovedet; lad os tømme den i Øllet!«

»Du handle heri efter egen Hu!« svarede Ebbe, og Skaalen tømtes.

Nu kom en Svend og hviskede Vikingen i Øret, at hans Befaling var efterkommet, og at han kunde hæve Maaltidet, naar han vilde. Straks efter blev der drukket til Gudernes Ære, og man stod fra Bordet.

»Vi vil nu se, hvor vidt Freja har hørt dit Ønske for mit Held!« sagde Ebbe og bad sin Gæst følge sig i Skoven.

Da de nærmede sig Vandledningen, sprang han i Forvejen, indtog sin Stilling og raabte: »Nu skræver jeg over Bakkestrøm. Kan du finde dens Vand andensteds, opgiver jeg mit Frieri!«

Drotten undersøgte Aaens sædvanlige Løb og

fandt det tørt. Han studsede, strøg sig om Hagen og pønsede paa Udflugt; endelig sagde han: »Saaledes var det ikke ment!« hvorpaa han tavs besteg sin Ganger og red bort med sit Følge.

»Hvad tænker I?« spurgte Ebbe sine Mænd. »monstro vi kommer til at drikke Fæstensøl til Julen hos Hr. Lave?«

»Det vil nok holde haardt!« var nogles Svar.

»Da vorder det ham ej til Fromme. Men nu staar mit Sind til Leding; paa Odinsdag brækker vi op og søger vore Skibe i Fjorden!«

I en mørk Stemning kom Lave hjem. Sigrid mærkede det og spurgte om Aarsagen.

»Jeg har,« svarede han, »hildet mig i min egen Snare. Min Jæt (Løfte) om dig, mit Barn! har Vikingen faaet under det Vilkaar, at han skrævede over Bakkestrøm, og se, han har afledet Strømmen i saa smal en Rende, at det blev ham muligt at opfylde Vilkaaret. Havde det dog været Thorvald!« føjede han til; »men denne hovmodige Viking kan jeg nu engang ikke lide. I Kvinder er saa snilde; ved du ej at hitte paa Raad til at undgaa dette Frændskab?«

Sigrid havde en Amme ved Navn Gunild, som var født i Rye. Denne plejede hun at betro sine lønlige Sorger, og hendes Klogskab raadede gerne Bod paa samme.

Hun gik til hende. »Du ved,« sagde hun, »at den smukke Ridder, Vikingen sendte til min Faders Borg, har vundet mit Hjerte fra den Stund, jeg skænkede Mjød for ham, og nu staar jeg Fare for at vorde Ebbes Brud!« Derpaa fortalte hun hende, hvad der var foregaaet.

»Giv Tid, Datterlil! giv Tid, og lad mig besinde mig!« svarede den gamle og begyndte at tælle paa Fingrene: »Der er Storaa, Lilleaa, Sønderaa, Bjergvatn og — hvad hed det Vand, du nævnede?«

»Bakkestrøm!«

»Rigtigt — og Bakkestrøm imellem de to sidste.

En letfodet Hest vilde have nok i at sætte over samme i fire Spring. Ih, kan din Fader ikke lade Ebbe skræve over den?«

Sigrids Hjerte lettedes. »Hvor er den?« spurgte hun. »Kan du finde den, mener du?«

»Det er nu fjorten og tyve Aar siden, jeg var i Rye Skov; men jeg tror dog nok, jeg kan hitte til Bakkestrøm, ved hvis Bredder jeg i min Ungdom vogtede Faar!«

»Saa følg min Fader did ved Morgengry!«

Glad tren den bolde Mø ind for Faderen og berettede ham, hvad Ammen havde sagt, føjende til: »Paa denne Maade finder du Udvej, og jeg frelses!«

Lave klappede Sigrid paa hviden Kind. »Tænkte jeg ikke nok,« sagde han smilende, »underligt skulde det føje sig, om I Kvinder ej havde gode Raad under Huen!«

Ved Solens Opgang satte et Par Huskarle Drotten og den gamle Gunild over den dejlige, med skovklædte Øer og Holme prydede Sø, som laa imellem Laveborg og Rye Grund. De maatte færdes langsomt; thi Egnen var bakkefuld og Ammen havde de halvfjerdsindstyve paa Bagen. Først ved Middagstid naaede de det angivne Vand. Efter at have ladet Gunild igentage Navnet for sig og maalt Strømmens Bredde med Øjnene samt undersøgt Jordsmonnet rundt omkring, betegnede Lave sig Tilbagevejen ved at hugge Grene af langs med samme. Dagen derpaa sendte han Præsten i Thors Tempel, hvilket stod paa det Sted, hvor Landsbyen Alling nu ligger, til Ebbestrup for at give hans Løfte den af Ammen tilraadede Forklaring.

Ebbe, som allerede stod rejsefærdig, slog en høj Latter op, da han hørte Præstens Ord, og svarede: »Ja, saa fornemmer jeg, at jeg har tabt. Men sig den Mand, dig sendte: For ilde sødet, skal man raat gælde!« hvorpaa han drog bort til sine Skibe, der havde deres Vinterleje i Randers Fjord. De Mænd,

han havde i sin Tjeneste, kunde ej forlade ham om Vaaren. Naar et Vikingtog derimod var endt og Byttet delt, stod det enhver frit for at drage, hvorhen han lystede. Thorvald saa sig af den Aarsag nødt til at følge Høvdingen til England, hvis Kyster denne Sommer var Medet for hans Plyndringer.

Den Maade, Ebbe havde overlistet Lave paa, forekom Thorvald, hvis Hjerte var ukendt med al Slags Svig, som noget, der stred mod dansk Ærlighed; ogsaa syntes han af Ebbes Ytringer at kunne spore, at det mere var Lyst til Eventyr end virkelig Kærlighed til Sigrid, som ansporede den vilde Søkriger.

Da de derfor om Efteraaret sejlede hjem og Ebbe og Thorvald stod hver for sig selv paa Forstavnen af Langskibet, Ørnen kaldet, spurgte den sidste, hvad Ebbe ved Hjemkomsten agtede at foretage sig med Hensyn til det begyndte Frieri.

»Udføre, hvad begyndt er!« var Vikingens Svar.

»Og føler I da virkeligen Kærlighed for Laves Datter, eller staar jer Hu blot til at søge Kiv med Drotten?«

»At ægte Sigrid er just ikke min Hensigt nu: hun skal alene være min fornemste Frille, passe mit Hus og se til med min Ejendom, naar jeg er borte. Paa denne Maade vorder baade hun og Faderen bedst ydmygede!«

»Da agter jeg den væne Mø for god til at være jer Frille, og det forekommer mig, at eders Hensigt er ikke renere end Maaden, hvorpaa I har søgt at naa den!«

»Sligt skulde ingen have sagt ustraffet uden du, Thorvald! Men tæm din Tunge og bland dig ikke i mine Handlinger, uden saa vidt du udfører mine Bud!«

»Jeg skal holde mig eders Ord efterrettelig, Herre! Og hermed være det eder sagt: saa snart vi har delt Byttet, forlader jeg eders Tjeneste!«

»For at tjene min Avindsmand?«
»Dette Svar bliver jeg jer skyldigt!«
»Far med Loke!«

Disse Ord udtalede Vikingen med gnistrende Øjne. Thorvald tav og gik til den anden Ende af Skibet. Fra dette Øjeblik af var Venskabet ophørt imellem disse to Mænd. Thorvald modtog ikkun de nødvendigste Befalinger af Ebbes Mund, og da Vikingen havde teltet Skibene og delt Byttet, drog han med sin Del til Laveborg, hvor han tog Tjeneste med den Beslutning snart at gøre sig værdig til at modtage Mjødhornet af den yndige Sigrids Haand.

Endnu mere forbitret over, at den gæveste Ridder, han aatte (havde), var bleven Laves Mand, gav Ebbe straks ved sin Hjemkomst denne Valget imellem Sigrid og Fejde, og Lave antog den sidste. Den ene søgte nu at gøre den anden al mulig Afbræk. Flere Gange belejrede Ebbe Laveborg, men kunde intet udrette mod de stærke Mure og Thorvalds mandige og kloge Forsvar, hvilken delte Overanførselen med Drotten.

Ved List lykkedes det engang Vikingen at lokke Lave og hans Helte ud af deres faste Værn; han lod sig se med et lidet Antal Folk uden for Laveborg, efter at han havde lagt de øvrige i Baghold inde i den nærliggende Skov. Imod Thorvalds Raad gjorde Drotten Udfald med tredive af sine Svende, forfulgte Fjenden, som trak sig tilbage, og faldt i Bagholdet. Der opstod en heftig Kamp; men Styrken var alt for ulige, Lave maatte fly. I en Dal, der endnu bærer Navn efter Begivenheden, tabte han sin med gyldne Fjedre prydede Hat, og synger Egnens Piger, den Dag i Dag er, om dette Uheld saaledes:

Lave vender sin Ganger brat,
ad Skoven lader han stande,
Grene finge i Hatten fat,
den faldt af svedige Pande.

Standse ej tør den Drot sin Blæs
for Hatten atter at tage,
Skoven kaldte han Hattenæs,
hvor det sig monne tildrage.

Den Hidsighed, hvormed Ebbe satte efter Lave, gjorde, at han glemte sig selv og jog over Slotsbroen i Hælene af Drotten, uden at hans Folk var i Stand til at følge ham.

Næppe blev Thorvald, som endnu ikke var kommen over, Fejlen var, før han raabte: »Broen op, Broen op!« hvorpaa han kastede sig i Slotsgraven for at svømme over. Men dette Vovestykke havde nær kostet ham Livet. Hesten kunde intet Fodfæste finde paa den stejle Bred, og han maatte gøre adskillige Vendinger i Vandet, medens han var udsat for de fjendtlige Skarers Pile og Kastespyd. Endeligen var nogle af Murens Forsvarere heldige nok til at faa en Rebstige anbragt, fra hvilken de trak den halvdøde Kæmpe til sig og bragte ham i Sikkerhed.

Da Ebbes Folk havde mistet deres Høvding og ingen Mulighed saa i at storme Borgen, holdt de inde med Fjendtlighederne og sendte i det Sted Herolder med hvide Stokke i Hænderne til Lave for at tinge om Ebbes Udlevering. For at give deres Ord større Vægt tilføjede de den Trusel, at de, i Tilfælde af at deres Herre ej blev sat paa fri Fod, vilde hærge alt, hvad Lave ejede rundt omkring.

»Hvad Grisene gør, skal Ornen bøde for!« var Laves Svar, og de maatte drage bort med uforrettet Sag. Længe sad Vikingen i Taarnet, indtil den mægtige Kong Ring omsider bilagde Tvisten og skaffede Ebbe Frihed.

Thorvald var haardt saaret; men han velsignede sine Saar. Da Fruentimmerne i Hedenold var de eneste, som gav sig af med Saarlægekunsten, blev Sigrid hans Plejerinde. Freja sørgede for Helbredelsen og kaarede sig med det samme Parret til

livegne. Ebbe, som for at faa sin Frihed frasagde sig enhver Fordring paa Laves Datter, maatte se den Mø,' han agtede at gøre til sin Frille, i sin forrige Ridders Arme. Sagnet fortæller, at Thorvald med sin skønne Viv tillige arvede Laveborg, og at han og Sigrid efterlod sig en talrig Afkom. Iblandt deres Børnebørn skal nogle have fundet Vejen til Island og nedsat sig paa denne Ø. Hvo ved, om vor berømte Billedhugger ikke nedstammer fra dem?

Om Ebbes øvrige Handlinger ved jeg intet at berette uden alene dette, at han blev en af Normannernes Anførere og tilsatte Livet ved en Landgang paa Flandern. Hvad Kong Ring angaar, da lader Fru Elsebeth Brochenhuus, i hendes Rim om danske Konger fra 1589, hans Medbejler til Tronen, Sigurd den Anden, tale som følger:

Ieg vaar Kong Gøttricks Dather Søn,
och Ring vaar lige nær i Kiøn
aff Kong Olluff Morbroder min:
Juder tog ham til Konge sin,
Sielland och Schone kaarede mig,
dog tog han Riget allt til sig,
der ieg var ude mod Rigens Fiende;
ieg kom strax hiem ieg spurgte Tiende,
och rycktes saa med hannem Haar,
at vi fik huer sin Bane Saar.

Vaagekonen.

Første Nat.

I Stedet for at faa Jenny Lind at høre, fik jeg noget andet at føle, hvorledes nemlig det smager at faa en Arm af Led. Det forvoldte Karrighed. Jeg vilde spare nogle Daler i Sjovergebyr, jeg vilde selv være Sjover.

Det bekom mig ilde; i Trængselen forvredes min venstre Arm i »Aawselen« (Skulderen), som det hedder paa Jydsk. Med den højre brød jeg mig en Sidevej og retirerede til Hospitalet.

Min Arm fik sin smertelige Tilrettevisning og hele Personen anvist en Hjørneseng.

Jeg havde nu Anledning til at anstille Betragtninger over Kontrasten mellem Tonerne af en Koncert og dem, der høres i en Sygestue. Vel er Kontrasterne iørefaldende; dog har begge, rigtignok fjerne. Ligheder, f. Eks. den utaalmodige Patients Klynken minder om en Adagio (blidt) i B-Mol, den knarvorne Rekonvalescents Murren og Snærren om visse bizarre Strøg paa Violinen og den sovendes taktmæssige Snorken om Sangerindens Triller.

Pinen i min Skulder tog saa smaat til at dulme, saa mine Øjne de fingе en Hvile et Par Timer. Ingen dansende Ellepiger aabnede dem; men en gammel Vaagemo'er, som havde afløst Gangkonen, var traadt

hen til Sengen for at bedække mig med det afglidte Tæppe. Hun havde Rynker i Panden og om Munden, magre, fremstaaende Kindbakker, indfaldne Læber og en frembøjet, krummet Overkrop. Hænderne var mig paafaldende; de havde intet af Almuekvinders Teglstensrødhed, men derimod en Hudfinhed, som antydede en bedre Herkomst — bedre Dage end disse. Derhos bar hun en bred Guldring paa Kærestefingeren.

»Har Herren noget at befale?« spurgte hun med denne Klasses kolde Høflighed.

»Har jeg frisk Vand?« genspurgte jeg.

»Der staar.«

»Naar kommer Doktoren og ser til min Arm?«

»Han har været her; men da sov De. Han sagde, at jeg skulde bade Skulderen, naar De vaagnede: tillader De? her har jeg Flasken.«

»Behag, Madam, naar De synes.«

Hun udførte Saarlægeværket med en Sikkerhed og Lethed, der var saadanne Hænder værdig. Jeg drejede Hovedet for at se paa dem og sagde: »De gør det godt, Madam!«

»Jeg er hverken Madam eller Frue.«

»Enke maaske?«

»Ikke heller.«

»Altsaa endnu Jomfru!«

»Aa ja.«

»Men De har dog været forlovet, ser jeg.«

»De maa ikke tale for meget, min Herre! Det har De ikke godt af. Armen er færdig, læg Dem nu kønt igen til Ro!«

»Tak, tak! min go'e! — Nabosengen er tom?«

»Det bli'er den ikke længe; vi venter en Patient endnu i Aften; han er anmeldt. Naar han kommer, vil der gøres Dem Uro; derfor mindede jeg Dem om straks at ta'e Dem en Lur forlods ud — sov vel!«

Dermed gik hun hen til en anden Patient, og jeg lurede. Ikke længe.

Jeg vaagnede uden at være vækket, keg over til Nabosengen; den var tom endnu. For Enden af min stod den gamle Kone.

»Hvad er Klokken, Mo'er?«

»Tre Kvarter paa elleve — ønsker De noget?«

»Aa nej! — dog kunde jeg ha'e Lyst til at kende denne Rings Historie.«

»Hvad kunde det interessere saadan en gammel Herre? Det er en gammel Historie, der vilde kede Dem, som den længe har kedet mig. Nu kommer de med Patienten.«

Hun trippede hen til Døren i den anden Ende af Stuen.

Ind førtes en gammelagtig Mand i Skjorteærmer, højre Arm i Bind. Døren var ikke lukket efter ham, før han med øvet Tungefærdighed tog saaledes paa:

»Naa da! saa det blev Codaen (Slutningen) til den Satans Koncert — nysseligt sang hun, det skal jeg aldrig nægte; men m i n Finale! — hvorfor tog jeg ikke Vogn? saa var jeg ikke bleven paakørt og havde heller ikke faaet Armen knækket — og saa skulde det endelig være den højre! Gid hun aldrig havde set København, den svenske Kanariefugl! saa var den Ulykke ikke sket — er det her, jeg skal ligge?«

»Ja vel,« svarede Vaagekonen, »vil De behage at sætte Dem, at jeg kan hjælpe Dem af Deres Underklæder!«

Det gjorde hun, medens han i Stødemaal bandte J e n n y L i n d, Koncert og Kuske. Han blev endnu ved med Monologer i Sengen indtil over Midnat; saa gav han da sig selv og mig Ro.

A n d e n N a t.

Det kom mig for, at jeg engang tilforn skulde have hørt dette Mæle. Dagen efter, som vi snakkede

sammen om J e n n y L i n d, for hvem jeg havde ladet min Arm klemme af Led uden at have hørt hende, og han sin brække, efter at han havde hørt hende — da tyktes hans Stemme mig endnu mere gammelkendt. Endogsaa Ansigtet var mig ikke ubekendt.

Efter at Lægen om Aftenen havde forladt os, siger jeg til ham: »Siden vi er blevne Naboer her og begge for en og samme Dames Skyld, ta'er jeg mig den Frihed at spørge, om Deres Navn ikke er N æ l d e b l a d?«

»Jo, det skal jeg aldrig nægte! og Deres?«

Jeg sagde ham det.

»Mindes jeg dog ikke,« vedblev han, »at jeg har set Dem før.«

»Det vil jeg gerne tro,« svarede jeg, »for det er over fyrretyve Aar, siden vi dansede Molinasko i det Venskabelige Selskab.«

»Død og Pine! var De ogsaa Medlem! ja det var et Mahogniselskab det! sikke Baller! sikke Damer!

»Hm! kan det endnu more Dem at tænke saa langt tilbage.«

»Hm! det er virkelig længe, siden jeg tænkte paa den Kommers — men — naar man bliver sengeliggende, saa gider man ikke tænke paa det nærværende, langt mindre paa det tilkommende, og saa maa man jo holde sig til det forbigangne.«

»For somme er det endnu det allerværste.

»Hvorledes det?«

»Fordi alle Mennesker der har mer eller mindre de helst vilde glemme; havde man en Lethe (Glemselens Flod), hvori saadan noget sank til Bunds og alt det glædelige svømmede ovenpaa — det var en anden Sag.«

»Jeg skal aldrig nægte, det vilde falde mere bekvemt: imidlertid kan man dog chassere (jage) rask forbi det grimme og balancere langsomt foran det smukke.«

»Som De paa Klubballerne balancerede foran den smukke Jomfru Nielsen.«

»Kan De huske hende?«

»Jo — hvad blev der af hende? Deres Kone maaske?«

»Nej! det havde maaske været godt for mig; thi siden har jeg ingen faaet — det er maaske bedre. Har De Lyst at høre, skal jeg fortælle Dem, hvorledes det gik til.«

»Marie Nielsen var meget smuk, det skal jeg aldrig nægte. Der var i hendes barnlige Ansigt, i hendes Tale, i hendes hele Væsen noget saa naivt, at jeg blev sterbens forlibt. Det blev hun ogsaa, for jeg var en ret net Karl, og flere end en nysselig Dame har været den første til at give Signalet, og saa — De forstaar mig nok. Med Marie og mig gik det rigtignok ikke videre end til Kyssen og Klappen — hemmelige Møder satte hun sig alvorlig imod. Naa, jeg satte hende Ringen paa Fingeren; hun gengældte Gaven; men hun blev lige saa knibsk som før. Jeg snakkede om Ægteskab; det lyttede hun villig til; men inden en Mand i sort Sløjkjole og med hvid Krans om Halsen havde lagt sin Haand paa vores, vilde hun ikke gi'e sig.«

»Det var ubegribeligt!«

»Det var det ogsaa, og denne Pænhed begyndte at ennuyere (kede) mig. Det kom mig for, som om hun ikke var skabt for Kærlighed. Imidlergodtid traf det sig, at en lige saa glimrende Stjerne fremskinnede paa den »venskabelige« Himmel — har De kendt Frøken Süsmilch?«

»Jeg saa hende der; intet videre.«

»Hun var ej alene dejlig, hun var fortryllende; hun var vittig, sindrig, hun var en Fedronning — hun forheksede mig; min frugtesløse Kærlighed til Marie udslukkede hun indtil den sidste Gnist. Da jeg ikke længer elskede den stakkels Tøs, vilde jeg ikke bedrage hende med hyklet Kærlighed, trak mig

derfor i Stilhed tilbage og kurede til den skønne Morgana. Ak! hun hævnede Marie. Frøken koketterede med mig, intet videre. Hun fjernede sig i samme Maal, som jeg nærmede mig. Nu begyndte jeg ligeledes at kokettere, lod, som jeg vilde trække mig tilbage. Saa drog hun frem, vi byttede Roller. Alt dette gav intet Resultat. Nu tog jeg Bladet fra Munden, erklærede min inderlige Kærlighed og bad om hendes Haand. Hun sænkede Øjenlaagene, derefter hele Hovedet og sagde med en Stemme, der indgød mig det bedste Haab: »Min Herre! der er kun een Hindring i Vejen — at bortrydde den — overlad mig til mig selv i tre Dage — og — vær nu vakker — forlad mig.« Hun snoede sig hurtigt om og forlod mig. Jeg var vis paa min Salighed.«

Her afbrødes han ved Vaagekonens Nærmelse. Hun hviskede lydt: »De taler saa højt, at De vækker de andre Patienter eller holder dem vaagne paa en Tid, da hvem der kan, skal sove. Gem heller Fortsættelsen af Deres Historie til i Morgen! det er ogsaa bedst for Dem selv.«

Og saa gjorde han.

Tredje Nat.

Paafølgende Aften, da der var blevet roligt paa Stuen, tog min Sidemand ved igen saaledes:

»Med min Salighed var det inte ret bevendt. Jeg bildte mig ind, at jeg svævede i den sjette Himmel tæt op mod den syvende; men jeg mærkede pludselig, at jeg krøb plat nede paa Jorden. Jeg fandt, at det var en Formastelse mod min Engel, hvis jeg uden hendes Tilladelse løste Kongebrev, ellers havde jeg gjort det uden Ophold. Jeg ilede til hende for at modtage et bestemt »Ja«. I de tre Dages Mellemrum havde hun forandret sig næsten til Ukendelighed. Det

stjerneklare Aasyn var nu overtrukket med et gennemsigtigt Slør, eller det var i Skygge. Øjnene var blevne mindre og mattere, Læberne smallere, tilknebne, Morgenskæret var borte fra Kinderne, hele Figuren sunken nogle Fingersbred. Hvad kunde være Aarsagen hertil uden Længselssmerte — efter mig? Det kunde jo ikke være andet. Jeg angreb hende med stormende Veltalenhed, med Elskovs ømmeste Hjertesprog. Hun gav sig ikke, hun veg ikke. Hun bad om fireogtyve Timers Stilstand. Indrømmet. Jeg sov ikke et Øjeblik i alle disse fireogtyve Timer —«

»Drømte De ikke heller?«

»Hvor kunde jeg drømme, naar jeg ikke sov?«

»Paa en Maade, jeg mente, om De ikke drømte om, at hun vilde blot holde Dem for Nar?«

»Det gjorde hun ikke, som De straks vil høre. Mig holder man ikke for Nar. Jeg forbiede mig ikke, jeg fløj til hende — ah! hun var igen den sædvanlige glædestraalende, tillokkende — Sirene. Jeg greb efter hendes Haand — hun lagde dem begge paa Ryggen og sagde: »hverken den højre eller den venstre! de tilhører nu begge en Mand, som vel ikke er saa smuk som De« — sagde hun skælmsk — »alligevel har han forstaaet i en Fart at vinde mit Hjerte, og i den samme Fart skal vi giftes — undskyld derfor!« Hun nejede, vendte sig og hoppede væk. Der stod jeg. Jeg overvejede, hvilken Dødsmaade kunde være baade den hurtigste og den pæneste: Drukning — det er hundsk, Hængning — den bruger man til Tyve, Skydning er saa voldsom, Gift pinagtig; jeg kunde ikke blive enig med mig selv, og derfor bestemte jeg mig ikke til nogen af dem, men gik hjem og lagde mig til Sengs. Da jeg vaagnede, fandt jeg det forunderligt, at jeg havde kunnet sove, og begyndte at ræsonnere over min Stilling. Jeg skal aldrig nægte, den var ubehagelig. At slaa op med min Kæreste for at bejle til en anden og faa nej, to for een

og ingen af to, det var overraskende. Besluttede jeg da efter otte Dages Overvejelse at gøre Marie lykkelig. Med dette Forsæt nærmede jeg mig hendes Bopæl, gik ind og hørte, at Familien var rejst fra Byen for bestandig, man vidste ikke hvorhen, fik det heller aldrig at vide.«

Vaagekonen havde mod Slutningen af hans Beretning nærmet sig Foden af hans Seng, hvor hun med sammenlagte Arme saa ham stift i Ansigtet. Da han holdt op, lagde hun sine Hænder paa Hjørnestolperne og sagde:

»Har De Lyst at vide, hvorledes det siden er gaaet hende, da kan jeg godt sige Dem det, for jeg har kendt hende meget nøje saavel som hendes hele Skæbne lige til nu.«

Her maatte hun standse, da en urolig, meget lidende Patient raabte paa hende og hun længe maatte pusle ved ham og straks derefter ved en anden.

Fjerde Nat.

Paa bestemt Tid nedlod sig vor Vaagemo'er paa en Stol mellem begge vore Senge og talte, som følger:

»Marie var et godt Barn, men havde ikke ret meget af det, man kalder fin Opdragelse; hun kunde synge, men ikke spille, hun forstod ingen fremmede Sprog, havde ingen Snakkefærdighed, langt mindre Gaver til at skose eller skære enten nærværende eller fraværende. Men hun havde almindelig sund Forstand, et ømt og trofast Hjerte. Med et saadant Hjerte hang hun ved den troløse, der alene havde til Hensigt at betjene sig af hendes uskyldige Godtroenhed til at bedrage hende, naar hun havde føjet hans vilde Begærligheder. Da han fornam, at det vilde falde ham saare vanskeligt at opnaa sin slette Hensigt, forlod

han hende for at prøve sin Lykke hos Frøken Morgana.

Da Marie erfarede dette, blev hendes Sorg til Græmmelse, og hun havde allerede givet Afkald paa Livets og Kærlighedens Glæder, da han efter sit Uheld hos Frøkenen vendte tilbage til den forkastede Jomfru. Men borte var hun, og borte blev hun. Det var gaaet tilbage med Faderens Formuesomstændigheder. For Levningerne købte han en lille Gaard paa en Udkant af Sjælland, hvor han i de første Aar slog sig nogenlunde igennem.

Marie fik flere end een Bejler; men hun havde afsvoret Ægteskab saavel som Kærlighed. Havde hendes Hjerte før været varmt, saa var det nu blevet saa koldt, at det aldrig mer kunde optøes.

Faderen kom i Gæld, sank stedse dybere og dybere og græmmede sig til Døde. Med det lidet, der kunde reddes, tyede Moder og Datter ind til København, indlejede sig simpelt og ernærede sig taaleligt ved kvindelig Haandgerning. Saaledes hengik nogle Aar. Da blev Moderen nedlagt paa et langvarigt Sygeleje, fra hvilket hun aldrig mere opstod. Datteren maatte arbejde for begge, og da Moderen var begravet, havde Marie af fordums Velstand ikke mere igen, end hvad der kunde rummes i en liden Kiste.

En menneskekærlig Læge, der havde behandlet den gamle i hendes Sygdom, set den nu i de fyrre gaaende Maries Omhyggelighed og begges tiltagende Nødlidenhed, tilbød denne en Ansættelse som Vaagekone paa et Hospital.«

Dette sidste slog os begge paa een Gang, vi stirrede med sælsom Forventning paa den tandløse Kælling.

»Der er hun endnu, og her sidder hun.«

Min Nabos Ansigt fortrak sig, Overdynen skælvede konvulsivisk. Hun traadte til og lettede den, idet hun sagde: »Hvor er Ringen, jeg gav dig?«

Hun saa flygtigt paa Fingrene af den spjælkede Arm —

»Naa, den er borte, du har vel givet den til en af de mange, du efter mig har forraadt; men se! her er min, paa samme Sted hvor du satte den. Der skal den blive siddende, naar jeg kommer ned i Omklædningsværelset — jeg mener Graven — for engang at vidne imod dig, naar de døde opkaldes til Dommen.«

Hun svævede hen til sin sædvanlige Plads, lig en Skygge fra de dødes Land — d e r var i samme Øjeblik den troløses bortflygtede Sjæl.

Digte.

Til Danerfolket.

At høre noget fra højtop i Tiden,
selv Eventyr, blot det er længe siden,
er Tidskort for de store med de smaa —
Nej! ikke Tidskort; hellere Tidsdrøje:
med Verdens Færd at holde stadigt Øje,
at se, hvordan det før og nu mon gaa —

At se, hvorlunde blodigt der er kæmpet,
hvorledes Lys er tændt og atter dæmpet,
og hver Gang atter klarere fremgik:
hvordan det knustes, styrtedes med Haanden,
men rejstes atter, bedredes ved Aanden,
som Mennesket har stedse haft for Skik.

Men har man og sig set trindt om paa Jorden,
man dvæler helst og længst ved eget Norden,
ved eget Kød og Blod og Sind.
Hvad vore Fædre haver her bedrevet,
hvad Brage sang og Saga har beskrevet,
sig præger dybest dog i Sjælen ind.

At jeg begynder saa, det er fordi
der ligger Sandhed og i Poesi;
med Sandsagn kan sig Fantasien rime.
Jeg tænder intet Lys; jeg pudser blot
ved det, som brænder — maa det skinne godt
i en og anden dunkel Vintertime!

Der var et Liv udi vort gamle Norden:
Kamp, Kærlighed og Sang, i Himlen som paa Jorden.
Hint Hof i Valhal var som det i Lejre:
Ved Bægerklang man fejred sine Sejre,
beredte sig til ny, — til Vaabengny
Festmaaltid vendtes.
Med Mjød begyndtes, og med Blod der endtes.

I Danmarks Ungdom havde de for Skik:
med Vaaren ud til Orlogs Manden gik,
sig Guld for Staal, Mundgodt for Guld tiltusked.
Paa Vand, paa Land man tumled sig; men naar
sig havde meldt det barske Efteraar,
og Stormene i Sejl og Tage rusked, —

Naar Dag blev kort udi det kolde Nord,
Oldfa'er sig bænked ved det lange Bord
og laante Lys fra Arnen, Fryd fra Kruset:
om ej af Gammeløl og Mjøden sød,
saa, naar i Hallen Strengelegen lød,
af Skjaldekvadene han blev beruset.

Hvad Hærværk han om Sommeren bedrev,
ham Sangeren med dybe Runer skrev:
paa ny sin Kamp han sejrende udfægted.
Men saa — han Bæger, Sværd og Sang forlod,
naar Elskov ildnede hans friske Blod,
og Disen ved hans Heltehjerte smægted.

Tym Sællandsfa'r.

(Melodi af H. Kristjansen og H. Nutzhorn.

En Vise nu ville vi sjunge,
hører til baade gamle og unge!
I Hildurs Leg,
hvor Staal gjorde Kinden kold og bleg,
jeg vover de danske Drenge.

Og det var Kong K n u d hin Rige,
han monne paa Engelland krige —
med Hildurs Leg,
hvor Staal gjorde Kinden kold og bleg,
han voved de danske Drenge.

Det meste havde han vunden
og sad som Kongen i L u n d e n,
fra Hildurs Leg.

Da sankede Briternes Konge
af Mænd baade gamle og unge
til Hildurs Leg.

Han vilde nu prøve det sidste,
før han vilde Riget miste
i Hildurs Leg.

Da blev det muntert til Hove;
Kong K n u d han vilde ej sove
fra Hildurs Leg,
hvor Blodet bli'r koldt og Kinden bleg.

»Herud, mine Kæmper alle!
i Marken monne de kalde
til Hildurs Leg.
Hvor Staalet gør Kinden kold og bleg,
jeg vover mine danske Drenge.

Saa førte de Konger tvende
enhver sine trofaste Svende
til Hildurs Leg.

Først brugte de sig med Pile
og det foruden al Hvile
i Hildurs Leg.

Derefter med Spyd og Sværde;
da først blev der Liv paa Færde
i Hildurs Leg,
hvor mangen en Kind blev kold og bleg.

Men Briterne vare saa mange,
de gjorde os Vejene trange
i Hildurs Leg.

Det hældede langt hen ad Dagen,
da Danmarks Banner blev tagen
i Hildurs Leg:
saa mangen blev der baade kold og bleg.

Og tykkes Lykken at svige:
de Danske begynder at vige
i Hildurs Leg.

»Saa heftig Briten han trænger« —
siger Ty m, »nu vil vi ej længer
fra Hildurs Leg.«

Mod Træ saa sætter han Ryggen:
»Her er en urimelig Trykken —
i Hildurs Leg.«

Han hugger en Gren udaf Bøgen:
»Nu først bli'r der Alvor af Spøgen
i Hildurs Leg.«

Saa stikker han den op paa Lansen:
»Herfrem nu! igen nu til Dansen! —
til Hildurs Leg!
Saa gører nu Briten om Kinden bleg!
herfrem nu, I danske Drenge!«

Saa har de fortalt os om Tyrken:
med Tysken han prøvede Styrken
i Hildurs Leg.

Og da han nu tabte sin Fane,
paa Krigens den blodige Bane,
i Hildurs Leg —

af Hesten han huggede Svansen
og fæstede den op paa Lansen,
til Hildurs Leg.

Og brugte han Halen som Fane,
og blev den da Fjendernes Bane
i Hildurs Leg,
hvor Staal gjorde Tysken og Tyrken bleg.

Saa giorde T y m da med Kvisten.
For Fjenderne stakket blev Fristen
i Hildurs Leg.

For danske Sværde de sunke:
de døde de laa udi Bunke,
fra Hildurs Leg.

Og alt som nu Sejren var vunden,
K n u d Konning oplod han saa Munden
om Hildurs Leg:

»Du, som skær' Banner af Bøge,
dit Navn det vil jeg nu øge —
for Hildurs Leg.

Tym Banner vil jeg dig kalde:
det Navn dig vel monne tilfalde
af Hildurs Leg,
hvor mangen en Kind blev kold og bleg —
hil sæl mine danske Drenge!«

Jeg tror, at i disse Dage
det Navn er endnu tilbage
fra Hildurs Leg.

Og er her end noget af Blodet,
jeg venter, det haver og Modet
til Hildurs Leg.

Jeg venter af flere det samme,
giv' Gud, vi ej vorde til Skamme —
i Hildurs Leg,
hvor Staal og Bly gør Kinden bleg,
jeg vover de danske Drenge.

INDHOLDSFORTEGNELSE.

6. BIND.

	Side
Præstehistorier	3
Præsten i Vejlby	23
Præsten i Torning	62
En Herremand paa Jorden, en Degn i Himmelen og en Præstemand baade her og der	71
Telse. Fortælling fra Ditmarsken	88
De tre Klokker	164
Ebbe	197
Vaagekonen	208
Digte	218

St: St: Blicher

SAMLEDE NOVELLER OG SKITSER

395360

Blicher, Steen Steensen
Samlede Noveller og Skitser.
Vol.5-6 in 1.

LDeNor
B6483s

University of Toronto
Library

DO NOT
REMOVE
THE
CARD
FROM
THIS
POCKET

Acme Library Card Pocket
LOWE-MARTIN CO. LIMITED

SAMLEDE NOVELLER OG SKITSER